

Where Courage Meets Technology

דוח תקופתי

ליום 31 בדצמבר

2022

התעשייה האווירית לישראל בע"מ

דוחות מונגשים עומדים לעיון באתר החברה בכתובת www.iai.co.il

דוח תקופתי לשנת 2022

פרק א' - תיאור עסקי התאגיד

פרק ב' - דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד

פרק ג' - דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים

פרק ד' - פרטים נוספים על החברה

פרק א'

לדוח התקופתי

תיאור עסקי התאגיד

לשנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר

2022

תוכן העניינים

סעיף		עמוד
-	**חלק א': תיאור החברה, התפתחותה ועסקיה**	-
1	כללי	2-4
2	פרטים אודות חברה מוחזקת מהותית של החברה במועד הדוח	4
3	אופיים ותוצאותיהם של שינוי מבני, מיזוג או רכישה מהותיים	4
4	תחומי פעילות	4-5
5	השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה	5
6	חלוקת דיבידנדים	5
-	**חלק ב': מידע אחר**	-
7	מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של החברה	6-7
8	סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות החברה	7-14
-	**חלק ג': תיאור תחומי הפעילות**	-
9	**תחום מערכות טילים וחלל**	15
9.1	מידע כללי	15-18
9.2	מוצרים ושירותים	19-21
9.3	פילוח הכנסות מוצרים ושירותים	21
9.4	מוצרים חדשים	21-22
9.5	לקוחות	22-23
9.6	צבר הזמנות	24
9.7	תחרות	24-27
9.8	כושר ייצור	27
9.9	מחקר ופיתוח	27
9.10	חומרי גלם וספקים	27-28
9.11	מתן אחריות למוצרים העיקריים	28-29
9.12	הסכמים מהותיים בתחום הפעילות	29-30
10	**תחום כלי טיס צבאיים**	31
10.1	מידע כללי	31-33
10.2	מוצרים ושירותים	33-34
10.3	פילוח הכנסות מוצרים ושירותים	34
10.4	מוצרים חדשים	34
10.5	לקוחות	34-36
10.6	צבר הזמנות	36
10.7	תחרות	36-38
10.8	כושר ייצור	38
10.9	מחקר ופיתוח	38
10.10	חומרי גלם וספקים	38-39
10.11	מלאי חומרי גלם ומוצרים	39
10.12	מתן אחריות למוצרים העיקריים	39
10.13	הסכמים מהותיים בתחום הפעילות	39-40
11	**תחום האלקטרוניקה הצבאית**	41
11.1	מידע כללי	41-46
11.2	מוצרים ושירותים	47
11.3	פילוח הכנסות מוצרים ושירותים	48
11.4	מוצרים חדשים	48

11.5	לקוחות	48-50
11.6	צבר הזמנות	50
11.7	תחרות	50-53
11.8	כושר ייצור	53-54
11.9	מחקר ופיתוח	54
11.10	חומרי גלם וספקים	54-55
11.11	מלאי חומרי גלם ומוצרים	55
11.12	מתן אחריות למוצרים העיקריים	55
11.13	הסכמים מהותיים בתחום הפעילות	56
12	**תחום תעופה**	57
12.1	מידע כללי	57-65
12.2	מוצרים ושירותים	65-68
12.3	פילוח הכנסות מוצרים ושירותים	68
12.4	מוצרים חדשים	68
12.5	לקוחות	69-71
12.6	שיווק והפצה	71-73
12.7	צבר הזמנות	74
12.8	תחרות	74-78
12.9	כושר ייצור	78-79
12.10	מחקר ופיתוח	79-80
12.11	חומרי גלם, רכיבים, מערכות וספקים	80-85
12.12	הסכמים מהותיים בתחום הפעילות	85-86
12.13	הסכמי שיתוף פעולה	86-88
-	**חלק ד': מידע המתייחס לכל תחומי הפעילות**	-
13	רכוש קבוע ומקרקעין	89-92
14	מחקר ופיתוח	92-93
15	נכסים לא מוחשיים	93
16	הון אנושי	94-103
17	הון חוזר, אשראי לקוחות וספקים	103
18	מימון	103-105
19	מיסוי	105
20	סיכונים סביבתיים ודרכי ניהולם	105-106
21	מגבלות ופיקוח על התאגיד	107-119
22	לקוחות מהותיים	119-124
23	הליכים משפטיים	125
24	ביטוח	125-126
25	שיווק	126-127
26	יעדים ואסטרטגיה עסקית	127-128
27	צפי להתפתחות בשנה הקרובה	128
28	מידע כספי לגבי מגזרים גיאוגרפיים	128
29	גורמי סיכון	128-141

חלק א' - תיאור החברה, התפתחותה ועסקיה

בדוח זה, לרבות המסמכים הנכללים בו על דרך ההפניה, מוצגות עמדות, הערכות או דעות של החברה. מדינת ישראל, בעלת השליטה בחברה, מסרה לחברה, כי עמדות, הערכות או דעות, המוצגות כעמדות, הערכות או דעות של החברה, הן של החברה בלבד ואין לראות בהן משום עמדה, הערכה או דעה של המדינה. לכן, לא יהיה בעמדות, הערכות או דעות אלו כדי לכבול את ידי המדינה, או רשות מרשויותיה, לפעול ו/או להחליט ו/או להביע דעה באופן שונה מהעמדות, ההערכות או הדעות של החברה כאמור.

בהתאם לסמכותה של רשות ניירות ערך על-פי סעיף 19(א)(2) לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ("חוק ניירות ערך"), וכן בהתאם לסמכות המסורה לבית המשפט המחוזי על-פי סעיף 36ג(ב) לחוק ניירות ערך, ניתן לחברה פטור מגילוי פרטים שעלולים לפגוע בביטחון המדינה, זאת לאחר שמי שהוסמך לכך על-ידי שר הביטחון אישר בתעודה בחתימת ידו, כי יש בגילוי פרטים אלה משום פגיעה בביטחון המדינה ובהתאם להחלטות בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו מחודשים ינואר 2008 ומאי 2010.

בחודש דצמבר 2021, חתם ראש מלמ"ב (הממונה על הביטחון במשרד הביטחון ("משהב"ט")), בהתאם לסעיף 19(א)(2) לחוק ניירות ערך, על תעודת חיסיון אשר אמורה להחליף את כלל תעודות החיסיון הקודמות שהונפקו לחברה. בהתאם לסעיף 36ג(ב) לחוק ניירות ערך, נדרש אישור בית המשפט המחוזי לפטור מגילוי פרטים כאמור. נכון למועד הדוח, טרם התקבל אישור בית המשפט המחוזי בהתאם לסעיף 36ג(ב) לחוק ניירות ערך, והחברה פועלת לצורך קבלת אישור כאמור.

נכון למועד הדוח, במסגרת הפעילות הנ"ל מבצעת החברה מספר פרויקטים. יצוין, כי אף לא אחד מן הפרויקטים הנ"ל הניב לחברה למעלה מ-5% מהכנסותיה במאוחד בכל אחת מן השנים הכלולות בדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2022 המצורפים במסגרת חלק ג' לדוח ("הדוחות הכספיים"); כי שיעור הרווחיות התפעולית של הפעילות תחת החיסיון אינו שונה באופן מהותי משיעור הרווחיות התפעולית של פרויקטים בהם נמכרים סוגי מוצר דומים בשיטות התקשרויות דומות, במגזרי הפעילות בהם כלולה הפעילות תחת החיסיון; כי כלל ההכנסות מהפעילות תחת החיסיון בכל אחת מהשנים הללו לא עלו על 10% מהכנסות החברה במאוחד וכי ליום 31 בדצמבר 2022 ההכנסה הצפויה להיות מוכרת בכל אחת מהשנים 2023 ו-2024, מן הפרויקטים הכלולים במסגרת הפעילות תחת החיסיון, הינה כ-9% וכ-11% (בהתאמה) מתוך כלל הכנסות החברה הצפויות להיות מוכרות בשנים אלו מתוך צבר ההזמנות של החברה ליום זה, ואינה צפויה לעלות על 10% מכלל הכנסות החברה הצפויות להיות מוכרות בשנים אלו (בהתבסס על צבר ההזמנות ליום זה ועל התקשרויות נוספות הצפויות להערכת החברה להתקבל לאחר יום זה). התוצאות הכספיות של הפעילות תחת החיסיון כלולות בדוחות הכספיים של החברה והן מצויות תחת אותה בקרה כספית כיתר נתוני הדוחות הכספיים.

המידע המפורט לעיל ביחס להיקף ההכנסות הצפוי מן הפעילות תחת החיסיון בכל אחת מהשנים 2023 ו-2024 וביחס לכלל ההכנסות הצפויות בחברה בשנים אלו, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס, בין היתר, על תחזיותיה והערכותיה של החברה למועד הדוח. מידע זה עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה מגורמים שאינם בשליטת החברה ו/או כתוצאה מהתממשות של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לחלק זה לדוח.

1. כללי[1]

1.1 התעשייה האווירית לישראל בע"מ (לעיל ולהלן: "**החברה**" או "**תע"א**") הוקמה בשנת 1966 והינה "חברה בבעלות ממשלתית מלאה", כהגדרת מונח זה בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975 ("**חוק החברות הממשלתיות**"). טרם הקמת החברה, התבצעה פעילותה במסגרת יחידת סמך של משהב"ט אשר הוקמה בשנת 1953.

1.2 בחודש מאי 2007, פרסמה החברה לראשונה תשקיף, על-פיו הונפקו ונרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ ("**הבורסה**") אגרות חוב של החברה. מאז ועד היום ביצעה החברה הנפקות של מספר סדרות של אגרות חוב, ונכון למועד הדוח[2] רשומות למסחר בבורסה אגרות חוב (סדרה ד') של החברה, ובהתאם היא כפופה להוראות סעיף 36 לחוק ניירות ערך והינה תאגיד מדווח.

1.3 <u>הפרטת התע"א</u>

1.3.1 ביום 19 בנובמבר 2020, החליטה ועדת השרים לענייני הפרטה ("**ועדת השרים**"), להפריט את החברה, על דרך של הנפקת מניות מיעוט ("**החלטת ההפרטה**"). החלטת ההפרטה כוללת, בין היתר, את ההוראות המפורטות להלן בהתייחס להפרטה: (1) מכירה של עד 49% (בדילול מלא) מהון המניות של החברה, בדרך של הצעה לציבור על-פי תשקיף, אחת או יותר, בבורסה, שתכלול הצעת מכר של המדינה ו/או הצעת מכר בשילוב עם גיוס הון לחברה ("**ההנפקה**" או "**ההנפקות**" לפי העניין), ובלבד שהנפקה כאמור מעל ל-35% (בדילול מלא) מהון המניות של החברה תהיה כפופה לקבלת החלטה נוספת של ועדת השרים; (2) ההנפקה או ההנפקות יהיו בהיקף, בחלוקה ובמועדים שייקבעו על-ידי רשות החברות הממשלתיות ("**רשות החברות**") ומשהב"ט. שיעור גיוס ההון לחברה ושיעור הצעת המכר במסגרת כל הנפקה ייקבעו על-ידי רשות החברות ויהיו טעונים אישור מראש של משהב"ט ומשרד האוצר; (3) ההנפקה או ההנפקות לא יבוצעו ללא עיגון האינטרסים החיוניים של המדינה בחברה ובחברה הבת אלתא מערכות בע"מ ("**אלתא**")[3] ודרכי ההגנה עליהם; (4) ההחלטה מהווה, בכפוף לאמור בה, גם החלטת הפרטה בעניינה של אלתא; (5) בהתאם לסעיף 59ב(ח) לחוק החברות הממשלתיות, דרך הפרטת החברה, כאמור בהחלטה, טעונה אישור של ועדת הכספים של הכנסת. בהתאם לאמור לעיל, החברה וכן אלתא הינן "חברה בהפרטה" כמשמעות המונח בחוק החברות הממשלתיות.

1.3.2 ביום 14 ביוני 2022, פורסמו ברשומות תקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי ענין) (תיקון), התשפ"ב-2022 ("**תקנות ההקלות המתוקנות**"), שעניינן הסדרה ייעודית של מנגנוני אישור עסקאות חריגות של תאגיד מדווח או חברה ציבורית שבשליטת המדינה, עם בעל שליטה (או אשר לבעל השליטה עניין אישי בהן). התקנות האמורות נכנסו לתוקפן ביום 14 בספטמבר 2022. תקנות ההקלות המתוקנות מהוות קיומו של תנאי לביצוע ההפרטה וזאת על-פי החלטת ועדת

---

[1] בתיאורים להלן בדוח זה, נכללים לעיתים נתונים המבוססים על סקרים, פרסומים ומחקרים חיצוניים שונים. מובהר בזאת, כי החברה אינה אחראית לתוכנם של סקרים, פרסומים ומחקרים אלה.

[2] לעניין חלק זה לדוח, "**מועד הדוח**" הינו ככלל מועד הסמוך למועד פרסום הדוח, לפי תוכן הדברים והקשרם.

[3] לפרטים אודות פעילותה ותחומי עיסוקה של אלתא, ראה סעיף 11 לחלק זה לדוח.

השרים. לפרטים נוספים אודות תקנות ההקלות המתוקנות, ראה סעיף 10.3 לחלק ד' לדוח.

1.3.3 נכון למועד הדוח, החברה, בשיתוף רשות החברות, פועלת לקידום ההנפקה בהתאם להחלטת ההפרטה.[4] לפרטים נוספים, ובכלל זה הוראות נוספות המתייחסות להפרטה, ראה דוח מיידי של החברה מיום 19 בנובמבר 2020 (אסמכתא מספר: 2020-01-124803), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה, וסעיף 16.11.8 לחלק זה לדוח.

מובהר בזאת, כי נכון למועד הדוח, אין כל ודאות כי אכן תבוצע הנפקה של מניות החברה לציבור, בין אם במתכונת שפורטה בהחלטת ההפרטה ובין במתכונת אחרת, ואין כל ודאות באשר למועד הנפקת המניות לציבור, היקף הנפקת המניות לציבור והיקף התמורה לחברה במסגרת ההנפקה, ככל שהמהלכים לקראת ההנפקה יתגבשו לכדי ביצוע.

1.4 **החברה חשופה לגורמי סיכון אשר התממשותם עלולה לפגוע, ואף באופן משמעותי, בפעילותה, בעסקיה, ובתוצאותיה הכספיות. לפירוט אודות גורמי הסיכון האמורים ראה סעיף 29 לחלק זה לדוח.**

1.5 להלן תרשים חטיבות החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2022:

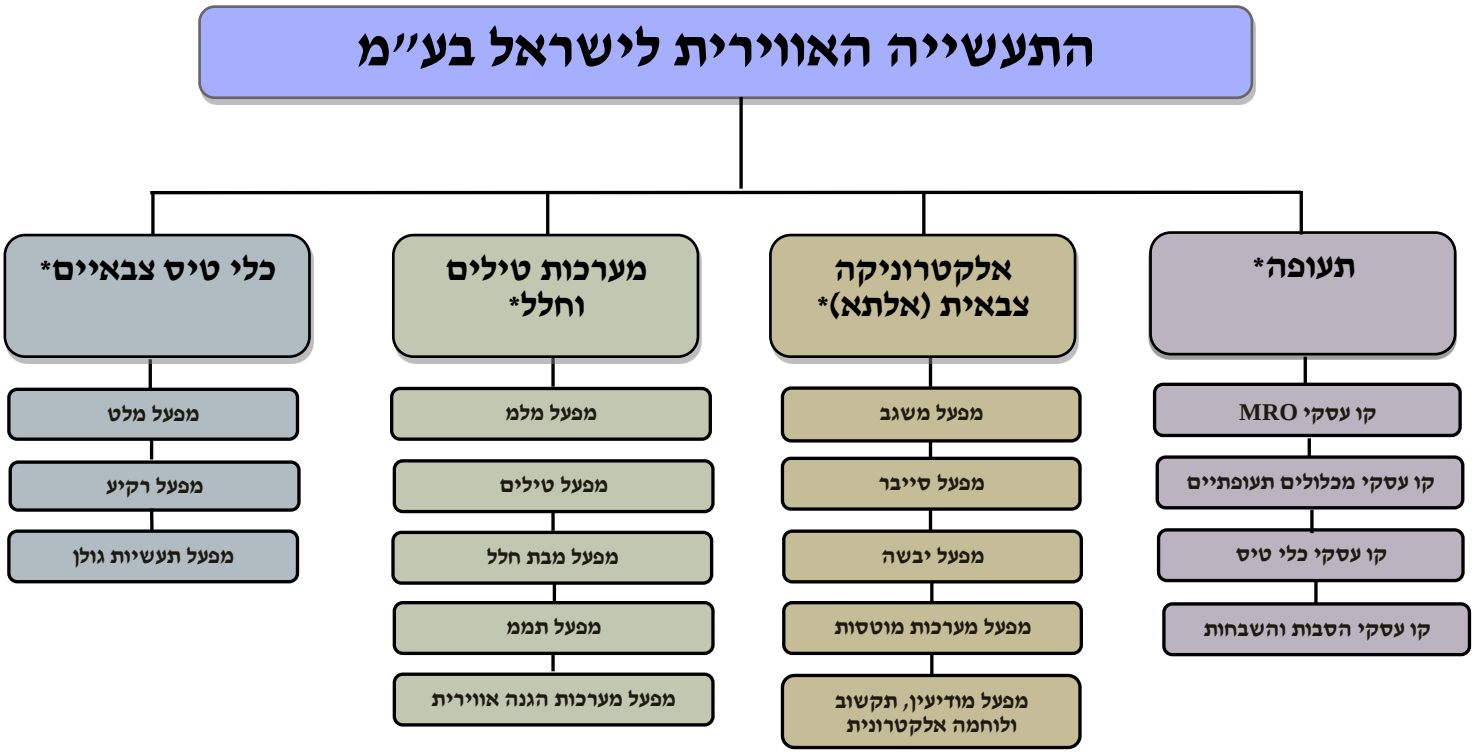

[4] כמו-כן, אגב הליך ההפרטה: (1) בחודש יולי 2021, הסתיים הליך בחירת החתמים במסגרתו נבחרו החתמים אשר ילוו את החברה בתהליך ההנפקה כאמור; (2) בחודש אפריל 2022, על רקע הפרטת החברה, נחתם בין התע"א לבין רשפ"ת (כהגדרתה בסעיף 22.5.2 לחלק זה לדוח) מתווה המסדיר את חובת ספקי החברה בחו"ל למימוש רכש גומלין בישראל – והכול בהתאם לתנאים שנקבעו במתווה, כמפורט בסעיף 22.5.2 לחלק זה לדוח.

* יצוין, כי בנוסף למפעלים/לקווים העסקיים בכל חטיבה כאמור לעיל, כוללת כל חטיבה מפעלים תומכים כמפורט להלן: (1) חטיבת מערכות טילים וחלל – מפעל מבת הנדסה ומערכות; (2) חטיבת כלי טיס צבאיים – מפעל מלט טכנולוגיות, הנדסה ופיתוח חטיבתית; (3) חטיבת אלקטרוניקה צבאית (אלתא) – מפעל הנדסה ומערכות ומפעל תוכנה; ו-(4) חטיבת תעופה – מרכז ניסויי טיסה, ארגון תפעול מטוסים, ארגון רו"ל וטכנולוגיות ייצור ומרכז הנדסה ופיתוח.

2. **<u>פרטים אודות חברה מוחזקת מהותית של החברה במועד הדוח</u>**:

נכון למועד הדוח, אלתא, חברה בת של החברה,[5] אשר חלות עליה הוראות חוק החברות הממשלתיות, הינה חברה מוחזקת מהותית של החברה. יצוין, כי אלתא הינה מגזר פעילות בחברה. לפרטים אודות פעילותה ותחומי עיסוקה של אלתא, ראה סעיף 11 לחלק זה לדוח.

3. **<u>אופיים ותוצאותיהם של שינוי מבני, מיזוג או רכישה מהותיים</u>**

לפרטים אודות החלטת הפרטת החברה, על דרך של הנפקת מניות מיעוט של החברה, ובכלל זה היערכות החברה לביצוע ההנפקה כאמור, ראה סעיף 1.3 לחלק זה לדוח.

4. **<u>תחומי פעילות</u>**

נכון ליום 31 בדצמבר 2022, עוסקת החברה בארבעה תחומי פעילות, כדלקמן:

4.1 <u>תחום מערכות טילים וחלל</u>

במסגרת תחום זה, עוסקת החברה בעיקר בתכנון, פיתוח, ייצור, שיווק ומכירה של טילים ומערכות נשק לתקיפה ולהגנה ובכללם מערכות טילי תקיפה המשוגרים מהיבשה, מהים ומהאוויר וכן מערכות הגנה אווירית ונגד טילים ליבשה ולים; מערכות חלל ובכללן לווייני תצפית, לווייני תקשורת ותחנות קרקע לשליטה במגוון לווייניים; וכן מערכות תקשורת, שליטה ובקרה (תקשו"ב) ומערכות תצפית, ניווט ואיכון. לפרטים אודות פעילות החברה בתחום מערכות טילים וחלל, ראה סעיף 9 לחלק זה לדוח.

4.2 <u>תחום כלי טיס צבאיים</u>

במסגרת תחום זה, עוסקת החברה בעיקר בתכנון, פיתוח, ייצור, שיווק, רישוי, מכירה, הפעלה, החכרה ותמיכה כוללת בלקוחות של מערכות כלי טיס מאוישים מרחוק ("**כטמ"ם**"). לפרטים אודות פעילות החברה בתחום כלי טיס צבאיים, ראה סעיף 10 לחלק זה לדוח.

4.3 <u>תחום מוצרי האלקטרוניקה הצבאית (אלתא)</u>

פעילות החברה בתחום זה מתבצעת באמצעות אלתא. במסגרת תחום זה, עוסקת אלתא בעיקר בתכנון, פיתוח, ייצור, שיווק ומכירה של מערכות ומוצרים בתחום האלקטרוניקה הצבאית, הגנת המולדת והסייבר, המשמשים, בעיקר, לצורכי מודיעין (סיור, תצפית והתרעה מוקדמת), מיגון והגנה, גילוי ואיכון מטרות ובקרת נשק. מוצריה העיקריים של החברה בתחום כוללים מערכות מכ"ם קרקעיות, ימיות ומוטסות, מערכות מודיעין מוכללות, מערכות מודיעין אותות, מערכות ללוחמה ביבשה ובכלל זה מערכות למודעות מצבית אוטונומית ליבשה, לוחמה אלקטרונית, תקשורת מטוסי משימה הכוללים מגוון חיישנים לגילוי מטרות אוויריות, קרקעיות וימיות. לפרטים אודות פעילות החברה בתחום

[5] מלוא הון מניותיה המונפק והנפרע של אלתא מוחזק על-ידי החברה (62,079,099 מניות רגילות א' ו-8 מניות רגילות ב') למעט שתי מניות רגילות ב' של אלתא בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב כל אחת הרשומות על שם המדינה.

האלקטרוניקה הצבאית, ראה סעיף 11 לחלק זה לדוח.

4.4 <u>תחום תעופה</u>

במסגרת תחום זה עוסקת החברה בעיקר בפיתוח, ייצור והרכבה של מטוסי מנהלים אזרחיים; פיתוח, ייצור והרכבת מכלולים תעופתיים לכלי טיס אזרחיים וצבאיים; מרכז MRO - "מרכז תמיכה כולל" (Full Service Provider) למטוסים, מנועים ואביזרים; פיתוח וביצוע הסבות מטוסי נוסעים למטען; וכן השבחה ותחזוקה של מטוסים צבאיים ופיתוח מערכות אוויוניקה, תקשורת נתונים ורשתות נתונים לכלי טיס. לפרטים אודות פעילות החברה בתחום תעופה, ראה סעיף 12 לחלק זה לדוח.

לפרטים נוספים אודות המגזרים העסקיים של החברה, ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

בנוסף לתחומי הפעילות האמורים לעיל, נכון ליום 31 בדצמבר 2022, לחברה פעילויות שאינן מהותיות, אשר אינן עולות לכדי מגזר פעילות ונכללות בדוחות הכספיים תחת מגזר "אחרים". לפרטים ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

5. <u>השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה</u>

5.1 במהלך השנים 2022 ו-2021 ועד מועד הדוח, לא בוצעו השקעות בהון החברה או עסקאות במניותיה.

5.2 לפרטים אודות החלטת הפרטת החברה, על דרך של הנפקת מניות מיעוט של החברה, ובכלל זה היערכות החברה לביצוע ההנפקה כאמור, ראה סעיף 1.3 לחלק זה לדוח.

6. <u>חלוקת דיבידנדים</u>

6.1 להלן פרטים אודות דיבידנדים שהכריזה החברה בשנתיים שקדמו למועד הדוח:

מועד המלצת הדירקטוריון אודות חלוקת הדיבידנד	סכום הדיבידנד (במיליוני דולר ארה"ב ("דולר")	מועד אישור האסיפה הכללית להכרזת הדיבידנד	מותרת/באישור בית משפט
17 ביולי 2022[6]	כ-164	טרם ניתן	מותרת

לפרטים נוספים אודות הכרזת דיבידנדים, ראה ביאור 23 לדוחות הכספיים.

6.2 יתרת הרווחים (כמשמעה בסעיף 302 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("**חוק החברות**")) הניתנים לחלוקה של החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2022, הינה כ-364 מיליון דולר.

6.3 לפרטים אודות מדיניות ייעוד רווחים לתשלומי דיבידנד של רשות החברות, ראה ביאור 21.ב. לדוחות הכספיים וכן סעיף 21.1[ד] לחלק זה לדוח.

6.4 במסגרת התקשרויות בין החברה לבין מספר בנקים ומספר גופים פיננסיים, והתקשרות החברה בשטר הנאמנות בגין אגרות החוב (סדרה ד'), התחייבה החברה לעמוד באמות מידה פיננסיות, כמפורט בביאור 21.ב.(2) לדוחות הכספיים. אמות מידה כאמור, עלולות להשפיע על יכולתה של החברה לחלק דיבידנדים.

---

[6] ביום 17 ביולי 2022, אישר דירקטוריון החברה, חלוקת דיבידנד בסך של 571.4 מיליוני ש"ח (כ-164 מיליוני דולר), אשר ייחשב לעניין מדיניות רשות החברות כחלוקה סופית על בסיס רווחי החברה עד וכולל שנת 2021 ("**חלוקת הדיבידנד**"). חלוקת הדיבידנד כפופה לאישור רשות החברות והאסיפה הכללית אשר טרם התקבלו למועד הדוח. לפרטים נוספים אודות חלוקת הדיבידנד האמורה, ראה דוח מיידי של החברה מיום 17 ביולי 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-075123), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

חלק ב' - מידע אחר

7. מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של החברה

7.1 הנתונים הכספיים המפורטים להלן ביחס לתקופות שהסתיימו ביום 31 בדצמבר של השנים 2022, 2021 ו-2020 מוצגים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS).

להלן מידע כספי לגבי תחומי פעילותה של החברה (במיליוני דולר):

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022						
		מערכות טילים וחלל	כלי טיס צבאיים	אלתא	תעופה	פעילויות שלא הוקצו	התאמות למאוחד	מאוחד
הכנסות	מחיצוניים	1,927	543	1,203	1,300	-	-	4,973
	מפנימיים	23	4	405	104	15	(551)	-
	סה"כ	1,950	547	1,608	1,404	15	(551)	4,973
סך העלויות המיוחסות[7]	עלות המכירות	1,650	431	1,342	1,277	-	(551)	4,149
	עלויות תפעוליות	144	68	183	84	29	-	508
	סה"כ	1,794	499	1,525	1,361	29	(551)	4,657
רווח (הפסד) תפעולי		156	48	83	43	(14)	-	316
רווח (הפסד) תפעולי (ב-%) מהכנסות תחום הפעילות		8%	9%	5%	3%	(93%)	-	6%
חלק המיעוט בהכנסות תחום הפעילות מחיצוניים		-	4	62	-	-	-	66

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021						
		מערכות טילים וחלל	כלי טיס צבאיים	אלתא	תעופה	פעילויות שלא הוקצו	התאמות למאוחד	מאוחד
הכנסות	מחיצוניים	1,713	516	1,145	1,101	2	-	4,477
	מפנימיים	63	10	420	95	1	(589)	-
	סה"כ	1,776	526	1,565	1,196	3	(589)	4,477
סך העלויות המיוחסות[8]	עלות המכירות	1,512	411	1,285	1,137	25	(589)	3,781
	עלויות תפעוליות	126	60	167	74	52	-	479
	סה"כ	1,638	471	1,452	1,211	77	(589)	4,260
רווח (הפסד) תפעולי		138	55	113	(15)	(74)	-	217
רווח (הפסד) תפעולי (ב-%) מהכנסות תחום הפעילות		8%	10%	7%	(1%)	(2,467%)	-	5%
חלק המיעוט בהכנסות תחום הפעילות מחיצוניים		-	12	46	-	-	-	58

[7] הנהלת החברה סבורה, כי פילוח עלויות תחום הפעילות לעלויות קבועות ועלויות משתנות אינו רלוונטי לפעילות החברה ולכן ההנהלה אינה בוחנת נתונים אלה.

[8] ראה הערת שוליים מס' 7 לעיל.

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020						
		מערכות טילים וחלל	כלי טיס צבאיים	אלתא	תעופה	פעילויות שלא הוקצו	התאמות למאוחד	מאוחד
הכנסות	מחיצוניים	1,495	444	1,145	1,095	14	(9)	4,184
	מפנימיים	51	12	361	92	10	(526)	-
	סה"כ	1,546	456	1,506	1,187	24	(535)	4,184
סך העלויות המיוחסות[9]	עלות המכירות	1,326	343	1,241	1,109	35	(535)	3,519
	עלויות תפעוליות	105	58	150	88	69	-	470
	סה"כ	1,431	401	1,391	1,197	104	(535)	3,989
רווח (הפסד) תפעולי		115	55	115	(10)	(80)	-	195
רווח (הפסד) תפעולי (ב-%) מהכנסות תחום הפעילות		7%	12%	8%	(1%)	(333%)	0%	5%
חלק המיעוט בהכנסות תחום הפעילות מחיצוניים		-	-	39	-	-	-	-

7.2 לפירוט נוסף ביחס למגזרי הפעילות, ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

7.3 לפרטים אודות הסברי הדירקטוריון לתוצאות הכספיות של החברה ליום 31 בדצמבר 2022, ראה הסברי הדירקטוריון למצב ענייני החברה ליום 31 בדצמבר 2022 המצורפים לחלק ב' לדוח ("**דוח הדירקטוריון**").

8. <u>סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות החברה</u>

8.1 <u>כללי</u>

8.1.1 **כללי** – עיקר פעילותה של החברה הינו בשוק הצבאי/ביטחוני (כ-77% מהכנסותיה של החברה בשנת 2022) והיתרה בשוק האזרחי. כמו-כן, פעילות החברה מוטת ייצוא ועיקר מכירותיה ללקוחות מחוץ לישראל (כ-73% מהכנסות החברה בשנת 2022), כאשר חלק משמעותי מן המכירות מחוץ לישראל בוצע בשנים האחרונות למספר מצומצם יחסית של מדינות (ראה גם סעיף 29.3.4 לדוח). לצד זאת, קיים ביזור גדול וגיוון רב של סוגים, צורות והיקפים של התקשרויות.

8.1.2 **מטבע פעילות** – כמפורט בדוחות הכספיים, מטבע הפעילות של החברה הינו דולר. הואיל ומרבית הכנסותיה של החברה הינן בדולר, בעוד שלחברה הוצאות משמעותיות (בעיקר שכר עבודה) בש"ח, שינויים בשער החליפין של הדולר עשויים להשפיע מהותית על תוצאותיה של החברה, כאשר פיחות הדולר אל מול השקל עלול להשפיע מהותית ולרעה על התוצאות. בנוסף, שינויים במגמות האינפלציה והריבית בישראל וברחבי העולם עשויים להשפיע על שער החליפין (דולר-שקל) ובכך להשפיע אף מהותית על תוצאותיה של החברה לחיוב או לשלילה. לפרטים נוספים, ובכלל זה השפעות עליית הריבית והאינפלציה הגבוהה על פעילות החברה, ראה סעיף 7 לחלק א' לדוח הדירקטוריון.

8.1.3 **תחרות** – הסביבה בה פועלת החברה, הן בשוק הצבאי/בטחוני והן בשוק האזרחי, מאופיינת בתחרות רבה. בעשורים האחרונים ניכרת מגמת מיזוגים בחלק גדול מתחומי הפעילות בהם פועלת החברה, בעקבותיה מתגבשות חברות ענק המציעות פתרונות כוללים ללקוחות ואשר הינן בעלות משאבים בהיקף

[9] ראה הערת שוליים מס' 7 לעיל.

נרחב מזה של החברה. מגמה זו מחריפה את התחרות ומעצימה את הקשיים להתמודדותה של החברה בשווקים בהם היא פועלת.

בשוק האזרחי, קיימת תחרות גוברת וחריפה, בין היתר, מצד מתחרים במדינות בהן עלויות הייצור וכח האדם נמוכות משמעותית מעלויות הייצור וכח האדם של החברה (Low Cost Geographies). כך למשל, קיימת מגמה של התגברות התחרות וכתוצאה מכך קיים לחץ מצד לקוחות להורדת מחירים בענף ייצור מכלולים, וכן קיימת מגמה של תחרות יציבה בענף מטוסי המנהלים (לפרטים אודות ענפים אלו, ראה סעיפים 12.2.2 ו-12.2.1 לחלק זה לדוח, בהתאמה). ככלל, שיעורי הרווחיות בתחומי פעילותה של החברה בשוק האזרחי נמוכים משמעותית משיעורי הרווחיות בשוק הצבאי-בטחוני. בשים לב לאתגרים העסקיים, בוחנת הנהלת החברה באופן שוטף ביצוע התאמות של עלויות הייצור בחטיבת תעופה, לרבות בהיבט מערך ההון האנושי. לפרטים אודות חתימה על הסכמים בין החברה לארגון העובדים, בין היתר, בקשר עם עזיבת עובדים את חטיבת תעופה, ראה סעיפים 16.11.2 ו-16.11.4 לחלק זה לדוח.

לפרטים אודות סביבת התחרות בתחומי פעילותה של החברה, ראה סעיפים 9.7, 10.7, 11.7 ו-12.8 לחלק זה לדוח.

8.1.4 **יחסי חוץ של מדינת ישראל** – פעילות של ארגונים פוליטיים הפועלים בשווקי היעד של החברה כנגד מדינת ישראל, לרבות תנועות הקוראות לחרם כנגד מדינת ישראל, עלולה להקשות על התקשרות של החברה בעסקאות חדשות בחלק ממדינות היעד ולהשפיע לרעה על תוצאות פעילותה. מעמדה של החברה כחברה ממשלתית, המוכרת בעיקר לממשלות זרות, עלול להיות גם מושפע ממיצובה הפוליטי של ישראל בעולם. מאידך, בשנים האחרונות ניכרת התחממות ביחסים של המדינה עם מדינות עמן לא היו לה קשרים בעבר. ביסוס קשרי חוץ עם מדינות חדשות כאמור עשוי לפתוח בפני החברה שווקים חדשים ולהשפיע לטובה על ההזדמנויות העסקיות העומדות בפניה.

8.1.5 **חברה טכנולוגית והשקעות במו"פ** – סביבת הפעילות בה פועלת החברה הינה סביבה טכנולוגית מתקדמת המאופיינת בשינויים טכנולוגיים תכופים הכוללת, לצד תקופות פיתוח ארוכות גם אי ודאות לגבי עלויות פיתוח ותוצאותיו. חריגה מתקציב ומלו"ז הפיתוח עלולה גם להשפיע לרעה על התוצאות העסקיות של הפרויקטים (ראה גם סעיף 29.2.16 לחלק זה לדוח). כמו-כן, על-מנת להמשיך ולהתחרות בתחומי פעילותה נדרשת החברה לפעול לזיהוי צרכים עתידיים של לקוחותיה, ולהשקיע בשיפור מערכות, שירותים ומוצרים קיימים, בפיתוח מערכות ומוצרים חדשים על בסיס טכנולוגיות חדשות וכן בשיפור תהליכי פיתוח וייצור ובגיוס והכשרת כח אדם מיומן. לצד זאת, בשנים האחרונות ניכר כי לקוחות פוטנציאליים דורשים יכולת ביצוע מוכחת מצד התעשיות הביטחוניות, ואינם נכונים לרכוש מוצרים שטרם הושלם פיתוחם, ואף דורשים אספקת מוצרים בלוחות זמנים קצרים מבעבר. ענין זה דורש השקעת משאבים עצמיים על-ידי החברה לצורך השלמת פיתוח וייצור מדגימים.

8.1.6 **מלחמת רוסיה-אוקראינה** – בחודש פברואר 2022, החל עימות צבאי בין רוסיה לבין אוקראינה ("**מלחמת רוסיה-אוקראינה**"), אשר הביא להתערערות היציבות

הביטחונית באירופה. המלחמה הובילה להגדלת תקציבי הביטחון במדינות שונות, ובעיקר במדינות אירופה, והתעוררות הצורך בהצטיידות במוצרים ובמערכות צבאיות, אשר משפיעים על היקף פעילות החברה. לצד זאת, כתוצאה מהמלחמה, ארה"ב ומדינות אירופה הטילו סנקציות כלכליות נרחבות על ממשלת רוסיה וכן גופים מסחריים ויחידים רוסיים. הטלת סנקציות כאמור הגבילה את המסחר החופשי מול רוסיה, באופן בו נדרשת החברה לתכלל את משטר הסנקציות האמור בעת עריכת התקשרויות מכר ו/או רכש מול גורמים שונים, על-מנת להימנע מהפרה מול הממשל האמריקאי ומדינות אירופה. לפרטים נוספים אודות השלכות המלחמה, ראה סעיף 3 לדוח הדירקטוריון.

8.1.7 **שיבושים בשרשרת האספקה** – מגיפת הקורונה והיציאה ההדרגתית ממנה בשנת הדוח, מלחמת רוסיה-אוקראינה וכן גורמים נוספים, הביאו בשנת הדוח להמשך שיבושים בשרשרת האספקה (בעיקר מסין, המהווה מרכיב משמעותי בשרשרת האספקה של חטיבת תעופה), ובכלל זה לייקור במחירי חומרי הגלם ועלויות השינוע והתובלה העולמיות, להתארכות זמני אספקת חומרי הגלם ולחוסרים במלאי חומרי גלם מסוימים – דבר אשר השפיע בעיקר על מספר קווי ייצור בתחום האזרחי (בחטיבת תעופה) וכן בחטיבות הצבאיות. שיבושים כאמור עלולים לפגוע בעמידת החברה בהתחייבויותיה, לרבות עמידה בזמני אספקות ו/או באבני דרך בפרויקט, בפרט כאשר לקוחות עשויים לדרוש אספקת מוצרים בלוחות זמנים קצרים מבעבר. החברה פועלת למזעור ההשלכות כאמור, בין היתר, באמצעות תניות חוזיות (ככל שניתן) מול לקוחותיה, כגון: מנגנוני הצמדת מחירים למחירי חומרי גלם עיקריים, ו/או מנגנוני עדכון מחירים במקרה של תנודות חריגות במחירי חומרי הגלם וכיו"ב; גיוון ושחלוף ספקים ומקורות רכש בעלי יכולת תחרותית גבוהה, בין היתר, על-מנת להתמודד עם תלות גבוהה (בחטיבת תעופה) בספקים ממדינות במזרח (בעיקר סין); וכן ביצוע היערכות מתאימה בנושא אסטרטגיית הרכש, לרבות ניהול המלאים על-מנת לתת מענה לפרויקטים. ראה גם סעיף 29.3.6 לחלק זה לדוח.

8.1.8 **העדפות לקוחות לייצור מקומי** – בשנים האחרונות קיימת בעולם מגמה הולכת וגוברת של העדפת ייצור מקומי (Make In). כך למשל, הודו קבעה במסגרת מדיניותה, כי ככלל מכרזים של משרד הביטחון ההודי יופנו לחברות מקומיות בלבד, וכי חברות אלו יוכלו לפנות לחברות זרות (כדוגמת החברה) אשר ישמשו כקבלני משנה שלהם אגב המכרז. מגיפת הקורונה ומלחמת רוסיה-אוקראינה חידדו את המגמה האמורה, באופן שמדינות שונות בעולם מנסות להתנתק מספקים זרים תוך פיתוח תשתית מקומית לצורך מעבר לייצור מקומי (Self Reliance). על-מנת להתמודד עם מגמת העדפת הייצור המקומי, נדרשת החברה, בין היתר, לבצע רכש של חברות מקומיות ו/או שיתופי פעולה עם התעשיות במדינת הלקוח. בנוסף, אם בעבר ניתן היה לממש את מחויבות רכש הגומלין (ה-Offset) ברכש במדינת הלקוח (ראה גם סעיף 22.5 לחלק זה לדוח), הרי כיום נדרשת החברה, בין היתר, להעברת ידע והקמת מיזמים משותפים ואף ייצוא התוצרים של המיזמים המשותפים כאמור (בכפוף לקבלת רישיון ייצוא, ככל שנדרש, כמפורט בסעיף 21.3[ב][1] לחלק זה לדוח).

8.2 <u>פעילות החברה בשוק הצבאי/ביטחוני</u>

8.2.1 **כללי** – השוק הביטחוני מתאפיין בשנים האחרונות בשינויים מהירים ובצרכי הלקוחות המחייבים מתן מענה מהיר לאיומים המתפתחים, בדגש על הצורך במודיעין בר פעולה, דרישה להדגמות מבצעיות לפני רכישה, תחרות גוברת ומגמה הולכת וגוברת של לאומנות עסקית, המחייבת מיקוד עסקי ותפעולי והקמת חברות בת או שיתופי פעולה מקומיים.

פעילותה של החברה בשוק הצבאי מושפעת ישירות מהגורמים כדלקמן: תקציבי הביטחון של המדינות הרוכשות, צרכי הביטחון והמצב הכלכלי של מדינות אלה, אירועים גיאופוליטיים בינלאומיים, יחסיה הדיפלומטיים של מדינת ישראל עם מדינות אחרות, וכן סביבה תחרותית.

כך למשל, משברים כלכליים, משברים בריאותיים כלל עולמיים כדוגמת מגיפת הקורונה, פיחות במטבעות מקומיים של מדינות היעד ו/או השלכות של ירידה במחירי הנפט הגולמי במדינות מסוימות, עלולים לגרום לצמצום ההוצאה הממשלתית ולצמצום בתקציבים המיועדים להצטיידות צבאית באותן מדינות ו/או לתעדוף פנימי (בהתייחס לתעשיות המקומיות) של תקציבי המדינות כתוצאה מצרכים תקציביים להתמודדות עם הפגיעה בכלכלותיהן של אותן מדינות, ובהתאמה גם להגברת התחרות על שווקי היעד של החברה.

ככלל, הסביבה העולמית בה פועלת החברה בשוק הצבאי/ביטחוני, מושתתת במידה רבה על פעילות מדינתית מקומית. המדינות המהוות את לקוחות תעשיית מוצרי הביטחון, מעדיפות או מחויבות, במקרים רבים, לבצע את רכש המוצרים מיצרן מקומי (ראה גם סעיף 8.1.8 לחלק זה לדוח). בהתייחס למאפיין זה, החברה הינה חריגה ביחס לחברות דומות בעולם, הואיל ואינה נסמכת בעיקר על תקציבי הביטחון בישראל.[10]

8.2.2 **משהב"ט** – משהב"ט הינו לקוח מהותי של החברה (לפרטים בדבר הכנסות החברה ממשהב"ט, ראה סעיף 22 לחלק זה לדוח). צמצום בתקציב הביטחון, ככל שיוביל לצמצום בתקציבי הרכש וההצטיידות של משהב"ט, עלול להשפיע לרעה על תוצאות החברה ותזרים המזומנים שלה, ובכלל זה, לגרום לעליית ימי אשראי לקוחות בגין חובות משהב"ט, ואף לגרום להפסקת עבודה על פרויקטים, שכתוצאה מהאמור לא יהיה מקור תקציבי לממנם. חוסר ודאות בקשר עם תקציב הביטחון גורם מפעם לפעם, לעיכוב זמני של תשלומי משהב"ט לתעשיות הביטחוניות הגדולות, ובכלל זה לחברה, בגין מוצרים שסופקו לו. מאידך, מטעמי תקציב, עשוי משהב"ט להקדים מפעם לפעם תשלומים לחברה. ככלל, החברה אינה צופה סיכון בגביית חוב משהב"ט.

תקציב הביטחון של מדינת ישראל מורכב, למיטב ידיעת החברה, ממקורות המשק בישראל ומכספי סיוע ביטחוני אמריקני. כספי הסיוע המוענקים למדינת ישראל, עלולים להיות מושפעים, בין היתר, מהמצב הכלכלי והפוליטי בארה"ב. צמצום בכספי הסיוע כאמור ו/או הטלת מגבלות שימוש בכספי הסיוע, עלולים להביא את משהב"ט לבחינה מחודשת של פרויקטים בתחום הצבאי, המבוצעים,

[10] יחד עם זאת, החברה נסמכת על מכירותיה למשהב"ט. ראה סעיפים 8.2.3, 9.5[ב], 10.5[ב] ו-11.5[ב] לחלק זה לדוח.

בין היתר, על-ידי החברה, ואף להביא להפסקת עבודה על פרויקטים בשל חוסר מקור תקציבי למימונם. לפרטים בדבר חתימת הסכם סיוע ביטחוני בין ארה"ב למדינת ישראל בשנת 2016 והשפעתו האפשרית על תקציב הביטחון, ראה סעיף 29.2.1 לחלק זה לדוח.

8.2.3 <u>גורמי הצלחה קריטיים בשוק הצבאי/בטחוני</u>

להלן גורמי ההצלחה אשר לדעת החברה הינם קריטיים בשוק הצבאי/בטחוני:

- כוח אדם מיומן, איכותי ובעל התמחות ספציפית בתחומים הטכנולוגיים, בהנדסת מערכות ובניהול פרויקטי פיתוח, ייצור והרכבה בהיקף גדול;
- יכולות אינטגרציה בין מערכות העל, המכלולים, תתי המכלולים והרכיבים המתוכננים והמיוצרים בחטיבות הצבאיות וקבלני משנה חיצוניים, ויצירת סינרגיה בין קווי המוצרים מאותו תחום, דבר המאפשר לחברה להציע ולמכור מערכות ומוצרים המותאמים לדרישות הייחודיות של הלקוחות והמשתמשים (Tailor Made);
- מגוון מוצרים ייחודיים ברי תחרות בעולם;
- איתנות פיננסית המאפשרת ביצוע השקעות ניכרות במחקר ופיתוח לשם פיתוח טכנולוגיות עתידיות;
- יכולת תמחור ותקצוב של פרויקטי פיתוח באופן אופטימלי המאפשר הן מתן מענה לצרכי לקוח והן התמודדות עם אי-הוודאות המאפיין פרויקט פיתוח;
- יכולת ניתוח אסטרטגית של צרכי העתיד של הלקוחות ומתן מענה טכנולוגי מערכתי המותאם ללקוח;
- תמיכה ושיתוף פעולה של מערכת הביטחון בפעילות השיווק מול לקוחות זרים ומעורבות של מערכת הביטחון בפיתוח מערכות חדשות, שכן התקשרויות עם משהב"ט מהוות, לעיתים, "כרטיס ביקור" בקרב לקוחות אחרים, נוכח המוניטין הבינלאומי אשר נזקף למשהב"ט;
- מערך שיווק יעיל, מוכשר ומגוון, הפרוס בארץ ובחו"ל, ומכיר את הצרכים של הלקוחות, המקומיים והבינלאומיים, לרבות צרכים עתידיים באופן שיאפשר לחברה להיערך לצרכי השוק הצבאי/בטחוני שנים קדימה;
- מוניטין וניסיון מוכח בקרב לקוחות מרכזיים, המאפשרים התקשרות בעסקאות ארוכות טווח;
- שיתוף פעולה עם חברות מובילות בעולם ליצירת סינרגיה ו"מכפיל כוח" לזכייה במכרזים;
- מימוש רכישות ומיזוגים לצורך תמיכה בפעילות העסקית;
- שיתוף פעולה עם גורם מקומי המעניק יתרון, ובפרט במדינות בהן קיימת עדיפות לייצור מקומי, לרבות ניסיון מוכח בהעברת פעילויות וקווי יצור לשותפים מקומיים;

- היכולת להתמודד עם שינויי מגמה במדיניות הרכש הביטחוני (רכש מקומי) בחלק ממדינות היעד.

8.2.4 <u>חסמי הכניסה והיציאה העיקריים בשוק הצבאי/בטחוני ושינויים החלים בהם</u>

להלן חסמי הכניסה אשר לדעת החברה הינם העיקריים בשוק הצבאי/בטחוני:

- השקעה מהותית של משאבים כספיים וגיוס הון אנושי מתאים ומיומן, על-מנת לבצע את ההשקעות הנדרשות במחקר ופיתוח וכן לפתח ו/או לרכוש ו/או להתאים את היכולת הטכנולוגית הדרושה לפעילות. כן יצוין, כי שיווק חלק מהמוצרים עשוי להיות כרוך בהשקעה כספית מהותית של פיתוח, וכן של תשתיות ואחזקה;
- הפעלתם או מכירתם של מרבית המוצרים בתחום הצבאי, כפופה למערכת ענפה של דרישות הנדסיות, טכנולוגיות ובטיחותיות ודרישות של אבטחת ובקרת איכות ורישוי, כמו גם בקבלת אישורים ורישיונות, לצורך ייצוא וייבוא של מוצרים, רכיבים וידע טכנולוגי והנדסי (ראה סעיפים 9.1.2, 10.1.3, 11.1.3 ו-21.3[ב][1] לחלק זה לדוח);
- בחלק מהמקרים, נקבעים שיקולי הרכישה של הלקוחות על-פי שיקולים חיצוניים לסוג המוצר, מאפייניו ועלותו, כגון העדפה ממשלתית לייצור מקומי על פני ייבוא ושיקולים פוליטיים ואחרים המכתיבים בחירת יצרנים ממדינות מסוימות ללא אפשרות מעשית של חדירת יצרנים אחרים;
- קיומן של טכנולוגיות מגוונות, חלקן ייחודיות, ברות תחרות בעולם לצד יכולת תמחור ועמידה בדרישות תקציב ולו"ז של הלקוח;
- קיומם של ניסיון ומוניטין מוכחים לשם חדירה לשווקים בינלאומיים, לרבות תמיכה של מערכת הביטחון המקומית במוצרי החברה.

להלן חסמי היציאה, אשר לדעת החברה, הינם העיקריים בשוק הצבאי/בטחוני:

- ההתקשרויות עם לקוחות הינן, על-פי רוב, ארוכות טווח ועשויות לכלול גם מחויבויות לשירותי תחזוקה, תיקונים, אספקת חלקי חילוף וכיו"ב מחויבויות החורגות מהתקופה לאספקת המערכות. התקשרות ארוכת טווח מקשה מחד, על כניסת מתחרים חדשים לשווקים בהם פועלים מתחרים קיימים ומנגד, מהווה חסם יציאה;
- דרישות ממשלתיות ו/או רגולטוריות עלולות להקשות על יציאה מפרויקטים אשר נחשבים כתשתיות לאומיות ו/או אשר מוגדרים כאינטרסים חיוניים של המדינה.

להערכת החברה, מלבד האמור לעיל, לא קיימים חסמי יציאה מהותיים בתחום הצבאי/בטחוני, אך יחד עם זאת, הפסקה של ענף פעילות, תצריך עריכת הסדרים עם לקוחות אותו ענף פעילות לעניין השלמת אספקת מלאי מוצרים וחלפים, שירותי אחריות ושירותי תחזוקה ארוכי טווח; וכן תחייב הסדרים עם ארגון העובדים ביחס לציוות מחדש ו/או הסדר פרישה ביחס לעובדים באותו ענף

פעילות.

8.3 <u>פעילות החברה בשוק האזרחי</u>

8.3.1 פעילות החברה בשוק האזרחי מושפעת ממצב ענף התעופה העולמי, אשר בשנים האחרונות, ועד למשבר הקורונה, אופיינה במגמת שיפור, בין היתר, כתוצאה משיפור במצב הכלכלי העולמי, צמיחה כלכלית במדינות מתפתחות מסוימות וגידול בהיקף הסחר העולמי וכתוצאה מכך, גם גידול בהיקף התנועה האווירית. היציאה ההדרגתית ממשבר הקורונה במהלך שנת הדוח, הביאה להמשך המגמה החיובית בענף התעופה העולמי אשר החלה בשלהי שנת 2021, ובהתאם לכך השפיעה לחיוב על החברות הפועלות בתחום. כך, בשנת הדוח, כלל ענפי הפעילות של תחום התעופה אופיינו במגמת שיפור, כמפורט בסעיף 12.1.1 לחלק זה לדוח. מבלי לגרוע מן האמור לעיל, סביבת הפעילות של החברה בשוק האזרחי מאופיינת בתחרות חריפה. כך למשל, קיימת מגמה של התגברות התחרות ולחץ הלקוחות להורדת מחירים בענף המכלולים התעופתיים, וכן תחרות יציבה בענף מטוסי המנהלים. גם מגמות אלה משפיעות על פעילות החברה בענפים אלו.

8.3.2 <u>גורמי הצלחה קריטיים בשוק האזרחי</u>

להלן גורמי ההצלחה אשר לדעת החברה הינם קריטיים בשוק האזרחי:

- הבנה טכנולוגית, מיומנות ויכולת ביצוע תהליכי עבודה מתקדמים תוך שילוב טכנולוגיות מתקדמות וותיקות מסוגים שונים, המאפשרות תכנון כלי טיס יעילים ותורמות לשיפור תחרותיות בביצועים של כלי הטיס ובמחיר;
- יכולת ניהול פרויקטים גדולים ושיתוף פעולה בין כל צוותי השותפים בפרויקט (Integrated Project Team). אלה נדרשים לצורך עמידה בלוחות זמנים ובתקציב, יכולת תמיכה במוצר, בקרת וניהול שינויים, שליטה לוגיסטית למרות המרחק מהלקוחות, פיתוח תקשורת אלקטרונית ויכולת ניהול תצורה מתקדמת;
- יכולת ביצוע עבודות מורכבות הדורשות רמת איכות ודיוק גבוהה;
- כוח אדם מיומן, איכותי, בעל הסמכות מרשויות התעופה, ובעל התמחות ספציפית בתחומים עתירי טכנולוגיה הנדרשים, בין היתר, לפיתוח יכולות הסבה, לביצוע התקנה ואינטגרציה של מערכות אוויוניות, ייצור מכלולים ומתן שירותי תחזוקה;
- היכולת לפתח, לייצר, להרכיב ולקבל רישיון של מטוס;
- היכולת לפתח יכולות הסבה ולהשלים תהליכי רישוי הסבה למגוון דגמי מטוסים, כמו גם קיום שרשרת אספקה יעילה ומתוזמנת בהסבות מטוסים החל משלב הרכש ועד לשלב ההתקנה;
- יכולת להעניק שירותי תמיכה כוללת למטוסים וכתוצאה מכך, לחתום על התקשרויות המשך לקבלת שירותים משלימים או נלווים;
- מערך שיווק יעיל, מוכשר ומגוון, הפרוס בארץ ובחו״ל, ומכיר את הצרכים

של הלקוחות, המקומיים והבינלאומיים, לרבות צרכים עתידיים באופן שיאפשר לחברה להיערך לצרכי השוק האזרחי שנים קדימה;

- מוניטין וניסיון מוכח בקרב לקוחות מרכזיים, המאפשרים חדירה לשווקים בינלאומיים ושימור נתח השוק בהם, התקשרות בעסקאות ארוכות טווח, וכן, בחלק מהמקרים, יכולת לרכוש בלעדיות בתכנון ובייצור מכלולים ובהשבחה ביחס לדגמי מטוסים שונים.

8.3.3 <u>חסמי הכניסה והיציאה העיקריים בשוק האזרחי ושינויים החלים בהם</u>

להלן חסמי הכניסה אשר לדעת החברה הינם העיקריים בשוק האזרחי:

- חוסן פיננסי, היקפי השקעות ומשאבי כוח האדם (לרבות זמן הכשרה והסמכה ארוכים) הנדרשים לפיתוח יכולות של פיתוח, ייצור ורישוי מטוסים חדשים והסבת מטוסים לדגמים השונים;
- לעיתים, נדרש גיבוי של שלטונות המדינה כדי להיכנס לחלק מענפי הפעילות;
- הצורך בעמידה בהוראות והנחיות רגולטוריות בתחום ההנדסה, הבטיחות והתעופה, לרבות הצורך בקבלת היתרים ורישיונות מאת רשויות התעופה העולמיות כאשר התהליכים להשגתם הינם ארוכים ככלל;
- יכולות טכנולוגיות ומוניטין מוכחים לשם חדירה לשווקים בינלאומיים;
- דומיננטיות עסקית וטכנולוגית של יצרניות המטוסים הגדולות והצורך בשיתוף פעולה מצידן על-מנת לקצר תהליכי פיתוח ורישוי.

להערכת החברה, לא קיימים חסמי יציאה מהותיים בתחום האזרחי, אך יחד עם זאת, הפסקה של ענף פעילות, עלולה להוות הפרה של הסכמים ו/או התחייבויות ארוכות טווח עם חלק מלקוחותיה; וכן תחייב הסדרים עם ארגון העובדים ביחס לציוות מחדש ו/או הסדר פרישה ביחס לעובדים באותו ענף פעילות.

חלק ג' - תיאור תחומי הפעילות

9. תחום מערכות טילים וחלל

9.1 מידע כללי

פעילות החברה בתחום מערכות טילים וחלל ("**תחום מט"ח**") מתבצעת באמצעות חטיבת מערכות טילים וחלל ("**חטיבת מט"ח**"). תחום פעילות זה כולל בעיקר תכנון, פיתוח, ייצור ושיווק של מערכות טילים ומערכות נשק לתקיפה ולהגנה, מערכות חלל, מערכות תקשורת, שליטה ובקרה ("**תקשו"ב**") ומערכות תצפית, ניווט ואיכון.

9.1.1 מבנה תחום הפעילות והשינויים החלים בו

פעילות החברה בתחום מט"ח מורכבת מחמישה ענפי פעילות עיקריים כמפורט להלן (לפרטים אודות מפעלי החטיבה, ראה סעיף 1.5 לחלק זה לדוח):

[א] ענף מערכות טילים ומערכות נשק לתקיפה ולהגנה – בענף זה עוסקת החברה בפיתוח ובייצור מערכות טילים ומערכות נשק מגוונות, ביניהן: מערכת נשק "חץ" להגנה מפני טילים בליסטיים, מערכות נשק ימיות, מערכות נשק וחימוש משוטט, מערכות טילים נגד טנקים, מערכות חימוש מונחה מדויק, מערכות להגנה אווירית, מערכות נשק משולבות להגנה אווירית ולהגנה נגד טילי קרקע-קרקע ומערכות חימוש טקטיות מדויקות. ענף זה הינו הענף העיקרי בתחום המט"ח על-פי תרומתו להכנסות תחום הפעילות.

[ב] ענף חלל – בענף זה מפתחת ומייצרת החברה לווייני תצפית ולווייני תקשורת, משגרי לווייניים, מכלולי חלל מסוגים שונים ותחנות שליטה ובקרה קרקעיות על לווייניים.

במסגרת פעילותה בענף החלל, פועלת החברה גם באמצעות אימאג'סט אינטרנשיונל (אי.אס.איי) בע"מ ("**ISI**"). ISI עוסקת במתן פתרונות מודיעין מתקדמים מהחלל מבוססי לוויין, המשלבים יכולות חישה מרחוק ושליטה על-ידי מערך קרקעי מתקדם מבוסס יכולות בינה מלאכותית למטרת הגנה ואיסוף מודיעין וכן למטרות מסחריות ואזרחיות.

הלווייניים המשמשים את ISI הינם לווייני צילום מסחריים מסדרת EROS[11] ("**ארוס**"), אשר פותחו ויוצרו על-ידי החברה.

בחודש פברואר 2022, פרסמה ISI תשקיף הנפקה לציבור משולב עם הצעת מכר, שלאחריו נרשמו מניותיה למסחר בבורסה.[12] נכון למועד הדוח, מחזיקה החברה בכ-30.6% מהונה המונפק והנפרע של ISI ומזכויות ההצבעה בה (כ-29% בדילול מלא). לפרטים נוספים, ראה

---

[11] "**EROS**" משמעו: Earth Remote Observation Satellite.

[12] יצוין, כי התמורה (ברוטו) שהתקבלה על-ידי ISI ועל-ידי בעלי מניות מוכרים בגין מכירת המניות שהוצעו על-פי התשקיף הסתכמה בסך של כ-213 מיליון ש"ח וכ-106 מיליון ש"ח, בהתאמה, ובסך כולל של כ-320 מיליון ש"ח. החברה לא השתתפה בהצעת המכר.

ביאור 11ב.(1) לדוחות הכספיים.

[ג] ענף אלקטרו-אופטיקה – בענף זה מפתחת ומייצרת החברה מטעדים אלקטרו-אופטיים לתצפית ואיכון מטרות וכינון חימוש.

[ד] ענף מערכות ניווט ואיכון – בענף זה מפתחת ומייצרת החברה מערכות ניווט ואיכון המבוססות על מערכות ניווט אינרציאלי ומערכות ניווט חסינות המבוססות על מערכת איכון כלל עולמית (GPS).

[ה] ענף תקשו"ב, אימון ותחקור ורשתות נתונים – בענף זה החברה עוסקת בפיתוח וייצור מערכות אימון ותחקור ורשתות נתונים למטוסי קרב, המבוססות על מערכת איכון כלל עולמית (GPS) ("**מערכת אהוד**") ובפיתוח רשתות נתונים להעברת מידע בין מטוסים ברשת תקשורת ובפיתוח מערכות שליטה ובקרה.

במסגרת ענף זה, פועלת החברה גם באמצעות החברה הבת TSG IT Advanced Systems Ltd. (50%) ("**TSG**"), הפועלת, בין היתר, בתחום מערכות ובקרה, מודיעין והגנת מולדת. לפרטים נוספים אודות TSG, ראה ביאור 11ב.(4) לדוחות הכספיים.

9.1.2 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

בנוסף למגבלות, לחוקים השונים ולהוראות תקינה החלים על כלל פעילות החברה (ראה סעיף 21 לחלק זה לדוח), בין היתר, בכל הקשור לייצוא ציוד ביטחוני,[13] כפופה החברה במסגרת פעילותה בתחום המט"ח, למגבלות ולאילוצים ייחודיים.

מוצרי חטיבת מט"ח עומדים בתקנים שונים הנוגעים לניהול איכות בתהליכי הפיתוח והייצור. מפעלי החטיבה הינם בעלי הסמכה ל-AS9100 ול-ISO9001 (סדרות תקנים בינלאומיים לניהול איכות), IPC (סטנדרט להרכבה וביקורת), ISO45001 (ניהול מערכת בטיחות), ISO14001 (ניהול מערכת איכות סביבה) ותקן 50001 (ניהול מערכת אנרגיה). מוצרי מט"ח למערכות חלל מיוצרים בהתאם לתקני סוכנות החלל האירופאית (European Spa Agency). בנוסף, מפעל מלמ עומד בתקני CMMI-5 (ניהול תהליכים בפיתוח), NASA53004 (תקן NASA לייצור אלקטרוני), תקן 9301 (ניהול תעבורה), תקן אבטחת מידע ISO27001, תקן אחריות חברתית 10000 ת"י ותקן 20000 (ניהול מערכת איכות סביבה).

בענף חלל, פעילות כל סוגי הלווייניים כפופה לתיאום תדרים ומיקומם בספקטרום התדרים הלאומי, הנמצא בפיקוח מדינת ישראל, הקובעת את חלוקתו בין המשתמשים השונים. הקצאת תדרים בלווייניים נמצאת בתיאום של הממשלה מול ארגון International Telecommunication Union, אשר נוסד מכוח תקנות בינלאומיות ואשר קובע כללים ונהלים לחלוקת תדרים בחלל,

[13] לגבי חלק ניכר ממוצרי תחום הפעילות, כתנאי לקבלת היתרי ייצוא ביטחוני (ראה סעיף 21.3[ב](1) לחלק זה לדוח), נדרשת החברה להציג מספר אישורים נוספים, כגון הצהרת משתמש סופי הכוללת הצהרה בנוגע לשימוש שיעשה המשתמש הסופי במוצר או בטכנולוגיות והתחייבות להשתמש במוצר או בטכנולוגיות רק למטרה המוצהרת, לא לערוך כל שינוי במוצר ולא להעבירו לצד אחר ללא אישור של משהב"ט.

שמטרתם למנוע הפרעות הדדיות. בנוסף, ביצוע שידורים באמצעות לווין כפוף לרישוי מכוח חוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982.[14] כמו-כן, פעילות החברה בנושא תדרים והצפנות טעונה אישור משהב"ט.

9.1.3 <u>שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיותו</u>

למיטב ידיעת החברה, ההיקף הכספי של השוק העולמי של מוצרי הטילים ומערכות הנשק לתקיפה ולהגנה, מערכות נשק קרקעיות נגד מטוסים, מערכות נשק לכלי שייט ומערכות נגד טילים גדל מהותית בשנים האחרונות, בפרט לאור "הסכמי אברהם", מלחמת רוסיה-אוקראינה וגידול בתקציבי הביטחון המדינתיים בעקבותיה. ראה גם סעיפים 8.1.4 ו-8.1.6 לדוח.

9.1.4 <u>התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות, או שינויים במאפייני הלקוחות שלו</u>

בזירות הלחימה השונות ניכר שימוש גובר בכוחות אוויר מאוישים ובלתי מאוישים לסיוע בפעולות קרקע של כוחות צבאיים ובהתאם גובר הצורך בחיזוק מערכות נגד מטוסים ("**נ"מ**") ומערכות נגד טילים. לפיכך, בענף מערכות טילים ומערכות נשק לתקיפה ולהגנה, ניכרת בשנים האחרונות, בפרט לאור "הסכמי אברהם" ומלחמת רוסיה-אוקראינה, דרישה מוגברת למערכות נשק נגד טילים, כדוגמת מערכות הגנה המשלבות יכולת הגנה נגד מטוסים עם יכולת הגנה נגד טילים, וכן למערכות הגנה נגד טילים בליסטיים כדוגמת מערכת נשק "חץ".

שוק לווייני התצפית לשימוש ביטחוני נהנה מצמיחה הנובעת מהגברת הדרישה לשימוש בלווייני תצפית על-ידי ממשלות וגופים ממשלתיים, וכן מגידול בביקוש ליישומים אזרחיים (כגון מיפוי, חקלאות, ביטוח, נדל"ן וכיו"ב). אולם, ככלל, הביקוש העיקרי בשוק לווייני התצפית הינו מצד מדינות אירופה וארה"ב הנוהגות לרכוש בעיקר לוויינים מייצור מקומי ועל כן חלק ניכר מהשוק העולמי אינו נגיש לחברה.

בענף אלקטרו-אופטיקה, ניכרת בשנים האחרונות עליה בהיקף הפעילות בשל הדרישה הגוברת למערכות וידאו לצרכי מודיעין והגדלת השימוש בכטמ"ם בהם מותקנים מטעדים למטרות מודיעין, תצפית וכינון חימוש.

בענף מערכות הניווט ניכרת בשנים האחרונות נטייה לשימוש במערכות ניווט שלא נשענות על תקשורת לווינית (GNSS). מוצרי החברה המבוססים על מדידים אינרציאליים[15] נותנים מענה לדרישות לקוחות בתחום זה.

9.1.5 <u>שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על תחום הפעילות</u>

ככלל, מוצרי החברה בתחום מט"ח הינם מוצרים מבוססי טכנולוגיה מתקדמת. לשינויים הטכנולוגיים התדירים, שחלו וחלים בשנים האחרונות, קיימת השפעה מהותית על מוצרי תחום מט"ח. לכן, נדרשת החברה להמשיך לפתח ולעדכן את מוצריה בהתאם לשינויים הטכנולוגיים. ראה גם סעיף 8.1.5 לדוח.

---

[14] במסגרת פעילותה מפעילה החברה תחנות קרקעיות לשידורי לוויין, בהתאם לרישיון אשר ניתן לה על-ידי משרד התקשורת.

[15] מדידים ג'ירוסקופיים (מדדי סיבוב) ומדי תאוצה המשולבים בסל מוצרי החברה.

9.1.6 <u>גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות ושינויים החלים בהם</u>

לפרטים אודות גורמי ההצלחה הקריטיים, להערכת החברה, בשוק הצבאי, ראה סעיף 8.2.3 לחלק זה לדוח.

9.1.7 <u>שינויים במערך הספקים וחומרי הגלם בתחום הפעילות</u>

מערך חומרי הגלם בו עושה החברה שימוש בתחום המט"ח מתאפיין בחלקו הגדול ברכיבים אלקטרוניים ובתתי מערכות. סוג זה של פריטים מאופיין לעיתים בהפסקות ייצור (בגין שינויים טכנולוגיים ו/או שיקולים עסקיים).

הודעת יצרן על הפסקת ייצור פריט מסוים, מחייבת הערכות לוגיסטית והנדסית מתאימה המצריכה, לעיתים, ביצוע שינויים במבנה המוצר או ביצוע הצטיידות למלאי מאותו הפריט.

דרישות חוזיות לרכש גומלין במדינת לקוח בהיקפים של מאות מיליוני דולר מחייבות הערכות מיוחדת של החברה להעברת ידע ניהולי ותמיכה הנדסית וייצורית לספק/יצרן המוצרים מטעמה במדינת הלקוח. לפרטים נוספים אודות רכש גומלין, ראה סעיף 22.5 לחלק זה לדוח. יחד עם זאת בשנים האחרונות ניכרת מגמה המסיטה את דרישות הרכש גומלין לדרישות של ייצור מקומי. ראה גם סעיף 8.1.8 לדוח.

לשיבושים המתרחשים בשנים האחרונות בשרשרת האספקה, ראה סעיף 8.1.7 לחלק דוח.

9.1.8 <u>חסמי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הפעילות ושינויים החלים בהם</u>

לפרטים אודות חסמי הכניסה והיציאה העיקריים, להערכת החברה, בשוק הצבאי/ביטחוני, ראה סעיף 8.2.4 לחלק זה לדוח.

9.1.9 <u>תחליפים למוצרי תחום הפעילות ושינויים החלים בהם</u>

בענף חלל, התחליפים להפצת שידורים באמצעות לווייני תקשורת הינם הפצת שידורים באמצעות כבלים (כגון סיבים אופטיים ונחושת) והפצת שידורים באמצעות משדרים קרקעיים.

בענף מערכות ניווט ואיכון, תחליף למערכות המשווקות על-ידי החברה הינה מערכת הניווט הלווייני (ה-GNSS).

בענף האלקטרואופטיקה, התחליפים לסל מוצרי החברה הם מצלמות בלתי מיוצבות בעלות נמוכה.

9.1.10 <u>מבנה התחרות בתחום הפעילות ושינויים החלים בו</u>

לפרטים אודות מבנה התחרות, ראה סעיף 9.7 לחלק זה לדוח.

9.2 מוצרים ושירותים

להלן תיאור המוצרים העיקריים המיוצרים בכל אחד מענפי הפעילות בתחום המט"ח:

9.2.1 ענף מערכות טילים ומערכות נשק לתקיפה ולהגנה

[א] **מערכת נשק "חץ"** – החברה משמשת כקבלן ראשי של משהב"ט לפיתוח ולייצור מערכת נשק "חץ" המיועדת להתמודדות עם איום של טילים בליסטיים. למועד הדוח, ייצור חלק מרכיבי החץ מבוצע בארה"ב באמצעות חברת הבת (100%) Stark Aerospace Inc., וזאת בתיאום מול משהב"ט וה-Missile Defense Agency. מערכת חץ כוללת בנוסף לטיל גם מרכז בקרת משגרים המיוצר במפעל מלמ, מרכז ניהול היירוטים אשר מיוצר על-ידי צד שלישי ומכ"מ המיוצר על-ידי אלתא.

[ב] **מערכות הגנה אווירית לטווח קצר, בינוני וארוך** – מערכות נגד מטוסים וחימוש לטווח קצר, בינוני וארוך (בעיקר ממשפחת טילי "ברק") המיועדות הן לכלי שייט והן למערכות הגנה אווירית קרקעיות והכוללות בחלקן גם מערכות שליטה ובקרה על טילי כתף ותותחים. מערכות אלה מיוצרות בתצורות שונות המותאמות לדרישת הלקוח. יצוין, כי מערכות נשק להגנה אווירית הינן קו המוצרים העיקרי של החטיבה.

[ג] **מערכות נשק ימיות** – מערכות הנשק הימיות כוללות טילי תקיפה ימיים ("גבריאל"), מערכות הגנה של טילים נגד טילים ימיים ו-"חליפות לחימה" מלאות לספינות.[16] במסגרת פעילות זו, מבצעת החברה גם השבחות של מערכות לחימה, מערכות תותחנות, מערכות שליטה ובקרה ושילוב מערכות לחימה על ספינות.

[ד] **מערכות נשק וחימוש משוטט** – משפחת מערכות נשק ייחודי למגוון טווחים הפועל נגד מטרות איכות. כמו-כן, חימוש משוטט, המאפשר זיהוי מוקדם ותקיפה. החברה פיתחה מספר דגמים של מערכות מסוג זה, כדוגמת משוטטי ה-"הארפי" ו-"הרופ", ומפתחת דגמים מתקדמים נוספים לתקיפת מגוון מטרות. בנוסף, החברה עוסקת בפיתוח מערכת חימוש משוטט המהווה דור המשך לכטמ"ם האמורים.

[ה] **מערכות טילים נגד טנקים, רכב קרבי משוריין ("רק"מ") ונגד חי"ר** – מגוון מערכות טילים מסוגים שונים המבוססים על מגוון שיטות ביות, כגון אופטי ולייזר. המערכות מובחנות זו מזו בטווח הטיל, בגודלו, במשקלו ובאופן שיגורו. טילים מסוימים מקבוצה זו, מיועדים לירי ולשיגור ממגוון פלטפורמות (מסוק, מטוס, רכב, ספינה או משגר קרקעי נייח). הטילים מאפשרים פגיעה מדויקת במטרות נעות ונייחות, באמצעות שינוי מסלול מעוף הטיל לאחר שיגורו.

---

16 מערכות שלמות המעניקות יכולת תקיפה, הגנת נקודה והגנת שטח סביב הפלטפורמה המשגרת את הטיל.

[ו] **חימוש מונחה מדויק (חמ"מ)** – מערכות המשולבות בפצצות ומאפשרות הנחיה, הפצצה ושיפור בדיוק הפגיעה במטרה. מדובר, בין היתר, בפצצות מונחות לייזר המשוגרות ממטוסים, בעלות יכולת שליטה בזווית הפגיעה.

9.2.2 ענף חלל

[א] **לווייני תצפית** – לווייני התצפית המפותחים על-ידי החברה הינם לוויינים נמוכי מסלול (LEO - Low Earth Orbit). לווייני התצפית נועדו לצילום פני כדור הארץ למטרות צבאיות ואזרחיות. ללווייניים אלה יכולת קליטת תמונות, אחסונן ושידורן לתחנת הקרקע. אורך חיי לווייני התצפית מוגבל בעיקר על-ידי כמות הדלק שהם נושאים עימם והינו, במרבית המקרים, עד כ-10 שנים. לווייניים אלה עלולים להפסיק את פעילותם קודם לכן כתוצאה מתקלות אלקטרוניות ואחרות. כל מערכת לוויינית כוללת בנוסף תחנת שליטה ובקרה קרקעית המלווה את תהליך שיגור הלוויין ואשר באמצעותה מתבצעים גם בדיקות, פיקוח, שירותים הנדסיים, תפעול ותחזוקה שוטפת של הלוויין.

החברה פיתחה את לוויין ה-Tecsar, שהינו לוויין חישה מרחוק מכמ"י המאפשר תצפית מהחלל ביום ובלילה ובכל מזג אוויר. כמו-כן, פיתחה החברה עבור ISI לווייני תצפית אזרחיים (ראה סעיף 9.1.1[ב] לחלק זה לדוח).

נכון למועד הדוח, קיימים לווייני תצפית נוספים בשלבי פיתוח, ייצור ואינטגרציה.

[ב] **לווייני תקשורת** – משמשים לממסור תקשורת אלחוטית בין נקודות מרוחקות על-פני כדור הארץ. באמצעות לווייני התקשורת מועברים שידורי טלוויזיה ושיחות טלפון בינלאומיות. אורך החיים של לווייני התקשורת המיוצרים על-ידי החברה הינו כ-12 שנים לפחות.

[ג] **משגרי לווייניים** – הצבתם של לווייניים המפותחים על-ידי החברה בחלל נעשית באמצעות משגר לווייניים, שהלוויין נמצא בחרטומו ומופרד ממנו בחלל. החברה מפתחת ומייצרת משגרי לווייניים. נכון למועד הדוח, מכירות החברה של משגרי לווייניים היו למשהב"ט בלבד.

9.2.3 ענף אלקטרו-אופטיקה

בענף זה עוסקת החברה בפיתוח ובייצור מטעדים לראיית יום ולילה, המותקנים על גבי פלטפורמות שונות (מוטסות, ימיות, קרקעיות ונייחות) ונבדלים בטווחים השונים וברזולוציה. המטעדים כוללים מערכות אלקטרו-אופטיות לתצפית, ציון, עקיבה ואיכון מטרות (ISR & Targeting), ומיועדים למשימות תצפית, עקיבה, איכון וכינון חימוש.

9.2.4 <u>ענף מערכות נווט ואיכון</u>

החברה מפתחת ומייצרת מערכות ניווט אינרציאליות[17] המותקנות ברכבי שיגור לווינים, במטוסי קרב ונוסעים, במסוקים, בתותחים, במרגמות, ברכב קרב משוריין (רק"מ) ובטילים.

9.2.5 <u>ענף תקשו"ב, אימון ותחקור ורשתות נתונים</u>

ענף זה כולל, בין היתר, את מערכת אהוד (ראה סעיף 9.1.1[ה] לחלק זה לדוח); רשתות נתונים למטוסי קרב – מערכות הכוללות, בין היתר, תצוגה מלאה של התמצאות אווירית של כל כלי הטיס הפועלים באותה רשת תקשורת, התרעות למניעת התנגשויות באוויר ובקרקע ויכולות אימון וירטואליות; וכן מערכות תקשו"ב – מערכות המאפשרות הקצאה ושליטה בנתוני הקרב, מידע מדויק על אזור הקרב ותכנון הקרב על-ידי מרכז שליטה ובקרה.

9.3 <u>פילוח הכנסות מוצרים ושירותים</u>

להלן פרטים אודות ההכנסות מקבוצות מוצרים ומשירותים בתחום המט"ח המהוות (או אשר היוו) 10% או יותר מסך הכנסות החברה (במאוחד) באילו מהשנים 2022, 2021 ו-2020:

קבוצת מוצרים	הכנסות	2022	2021	2020
מערכות טילים ומערכות נשק לתקיפה ולהגנה[18]	במיליוני דולר	1,206	1,005	886
	ב-% מסך הכנסות החברה (במאוחד)	24%	22%	21%

9.4 <u>מוצרים חדשים</u>

להלן פרטים אודות מוצרים מהותיים בפיתוח בתחום המט"ח:

[א] **מערכות הגנה אוויריות** – החברה מנהלת תכניות פיתוח וייצור רחבות היקף של מערכות להגנה אוויריות כנגד מטוסים, טילים ואיומים בקשת רחבה של טווחים וגבהי יירוט.

[ב] **מערכות תקיפה** – החברה מפתחת מערכות תקיפה טקטיות לשימושים וטווחים שונים, לשיגור אווירי, יבשתי וימי המהוות דור המשך לקווי מוצר קיימים.

[ג] **לווייני תצפית** – החברה מפתחת דור חדש של לווייני תצפית המבוססים על טכנולוגיה חדשנית המאפשרת יכולות מתקדמות יותר מזו הקיימת בלווייני "אופק" מהדור הנוכחי.

[ד] **לווייני תקשורת** – החברה מפתחת דור חדש של לווייני תקשורת במסגרת הזמנה שהתקבלה מממשלת ישראל.

[ה] **מערכות אלקטרואופטיקה** – החברה מפתחת משפחה של "אוחזי שטח" לשיפור משמעותי של מידע חזותי.

---

17 מערכת ניווט אינרציאלי מסתמכת על רכיבים (ג'ירוסקופים ומדי-תאוצה) הנמצאים בתוך גוף הטיל או הפצצה החשים את תנועתם ותאוצתם במספר מישורים.

18 יובהר, כי קבוצת המוצרים הנ"ל מורכבת בעיקר ממערכות נשק להגנה אווירית.

[ו] **מערכות ניווט** – החברה מפתחת טכנולוגיה אינרציאלית מתקדמת שתספק קפיצת מדרגה בדיוקי הניווט של מערכותיה.

לפרטים אודות היקפי ההשקעה במחקר ופיתוח בחטיבת מט"ח, ראה סעיף 9.9 לחלק זה לדוח.

9.5 לקוחות

[א] השווקים בהם פועלת החברה בתחום הפעילות הינם בעיקר שווקים צבאיים - גופי הביטחון בישראל ובמדינות זרות, בתחומי הים, האוויר והיבשה. בשנת 2022, היוו הכנסות חטיבת מט"ח מלקוחות צבאיים כ-96% מסך הכנסות החטיבה.

[ב] שניים מבין לקוחותיה המהותיים של החברה הינם לקוחות אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תחום הפעילות, כדלקמן:

לקוח	2022		2021	
	במיליוני דולר	שיעור מסך הכנסות תחום הפעילות	במיליוני דולר	שיעור מסך הכנסות תחום הפעילות
משהב"ט	704	37%	709	41%
לקוח מהותי א'	733	38%	680	40%

למכירת מוצרי חטיבת מט"ח למשהב"ט קיימת חשיבות נוספת בכך שרכישת מוצר צבאי על-ידו עבור צה"ל, מקנה יתרון שיווקי למוצר במכירה לגורמים חיצוניים. לפרטים אודות מאפייני ההתקשרות העיקריים עם משהב"ט, ראה סעיף 22.3 לחלק זה לדוח.

תיאור כללי של התקשרויות החברה עם לקוחות בתחום הפעילות

ענף מערכות טילים ומערכות נשק לתקיפה ולהגנה – חלק מהתקשרויות החברה בענף טילים ומערכות נשק לתקיפה ולהגנה, הינו עם משהב"ט, כאשר במרבית ההתקשרויות האמורות משמשת החברה כקבלן ראשי לפיתוח ולייצור מערכות טילים ונשק שונות. לפרטים אודות אופי התקשרויות החברה עם משהב"ט, ראה סעיף 22.3 לחלק זה לדוח.

במסגרת ההתקשרויות בענף זה, קיימות, בין היתר, התקשרויות מתחדשות עם משהב"ט בהסכמים לייצור טיל החץ ומערכת נשק - "חץ 3".

יצוין, כי בחלק מהתקשרויות החברה בענף זה, בהתאם לסוג המוצר, התחייבה החברה להעניק שירותי תמיכה למוצרים כאמור לתקופות ממושכות (לעיתים כ-20 שנה).

ענף חלל – ככלל, התקשרויות החברה בענף חלל הינן לפיתוח ולייצור לווייני תצפית ולווייני תקשורת על-פי מפרט המותאם באופן פרטני ללקוח, על-פי הסכמים הכוללים ככלל, מפרט טכני ותנאי עבודה, מחירים ותנאי תשלום, לוחות זמנים וכיו"ב.

במרבית ההתקשרויות נקבע, כי זכויות הקניין הרוחני הנובעות מפיתוח הלווייניים מוקנות לחברה, באופן בלעדי או בשיתוף עם הלקוח. בחלק מן ההתקשרויות נקבע, כי במקרים בהם פיתוח משמעותי של טכנולוגיה מסוימת של החברה ממומן על-

ידי הלקוח, מחויבת החברה לשלם לאותו לקוח תמלוגים, במידה שהטכנולוגיה תימכר לצד שלישי (פרט למקרים מסוימים). עד למועד הדוח, לא שילמה החברה תמלוגים בהיקף מהותי בגין התחייבויות אלו.

ככלל, לחברה שני סוגי התקשרויות עיקריים בענף זה: (1) התקשרות לתכנון, לפיתוח ולייצור הלוויין ואספקתו בשערי המפעל. במקרים כאמור ללקוח יש אפשרות להתקשר עם החברה או עם גורם אחר, על-פי בחירתו, בהסכם לשיגור הלוויין והצבתו בחלל; (2) "חבילה מלאה" הכוללת מלבד תכנון, פיתוח וייצור הלוויין גם את שיגורו, הצבתו במסלול בחלל, ביצוע בדיקות במסלול לאחר השיגור וכן התקשרות נלווית לתפעול הלוויין על-ידי החברה למשך תקופה ממושכת אשר עשויה להגיע אף לכל תקופת חיי הלוויין.

חלק מהתקשרויות החברה בענף זה הינו על בסיס מחיר קבוע וסופי וחלק הינו על בסיס החזר עלות בתוספת רווח. התמורה משולמת על-פי עמידה באבני דרך, שנקבעו בין הצדדים. לעיתים, בנוסף לתמורה, כולל ההסכם תמורה נוספת (בונוס) קבועה מראש למקרה שהלוויין יימסר ללקוח לפני המועדים שנקבעו מראש, או השתתפות בהכנסות הלקוח, אם אורך חיי הלוויין יעלה על תקופה שנקבעה מראש. לעומת זאת, עיכוב במסירת הלוויין ואי עמידה בלוחות הזמנים על-ידי החברה יכולים להקנות ללקוח, במקרים מסוימים, זכות לקבלת פיצוי מוסכם (קנס פיגורים), או בחלק מהמקרים, אף זכות לסיים את ההסכם, ולקבל החזר של הסכומים ששולמו עבור הלוויין. כמו-כן, במרבית ההתקשרויות מוקנית ללקוחות זכות לסיים את הסכם ההתקשרות מטעמי נוחות, על-פי שיקול דעתם, ולפצות את החברה בגין הוצאותיה בהתאם לתנאי ההתקשרות.

[ג] להלן התפלגות ההכנסות מתחום הפעילות בשנים 2022 ו-2021 לפי חלוקה גיאוגרפית:

מדינה/יבשת	2022		2021	
	במיליוני דולר	באחוזים	במיליוני דולר	באחוזים
ישראל	791	42%	763	45%
אסיה	971	52%	821	48%
צפון אמריקה	58	2%	60	3%
אירופה	57	2%	60	3%
אפריקה	50	2%	-	-
דרום אמריקה	-	-	9	1%
סה"כ	**1,927**	**100%**	**1,713**	**100%**

9.6 צבר הזמנות:

להלן פרטים אודות סך צבר ההזמנות של החברה בתחום המט"ח והתפלגות סך הצבר האמור בענפי הפעילות בתחום, ליום 31 בדצמבר של השנים 2022 ו-2021 ובסמוך למועד הדוח:

	בסמוך למועד הדוח[19]	31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2021
ענף מערכות טילים ומערכות נשק לתקיפה ולהגנה (ב-%)	82%	81%	74%
ענף חלל (ב-%)	9%	9%	11%
ענף מערכות ניווט ואיכון וענף אימון ותחקור ורשתות נתונים (ב-%)	4%	4%	4%
מוצרים אחרים (ב-%)	5%	6%	11%
סה"כ (במיליוני דולר)	**6,557**	**6,690**	**6,602**

להלן פרטים אודות התפלגות צבר ההזמנות בתחום הפעילות נכון ליום 31 בדצמבר 2022 ולמועד הדוח, על-פי חלוקה לרבעונים:

תקופת ההכרה בהכנסה הצפויה	צבר ההזמנות בסמוך למועד הדוח (במיליוני דולר)	צבר ההזמנות ליום 31 בדצמבר 2022 (במיליוני דולר)
רבעון ראשון 2023	269	430
רבעון שני 2023	440	433
רבעון שלישי 2023	443	438
רבעון רביעי 2023	493	502
שנת 2024	1,708	1,701
שנת 2025	1,488	1,471
תקופות נוספות	1,716	1,715
סה"כ	**6,557**	**6,690**

9.7 תחרות

ככלל, נתונה החברה בתחרות עזה בענפי הפעילות שבתחום המט"ח. מבנה התחרות מושפע במקרים רבים משיקולים מדיניים, אשר באים לידי ביטוי הן בהעדפת תוצרת מקומית (בין היתר, לאור רגישות טכנולוגית וביטחונית של המוצרים) והן בהיעדר יכולתן של חברות מסוימות המזוהות עם המדינה בהן הן פועלות (וביניהן החברה), לפעול במדינות מסוימות אחרות. על כן, בחלק מהמקרים, מתמקד השוק הפוטנציאלי למוצרי החברה באזורים גיאוגרפיים מסוימים בעוד שאזורים ומדינות אחרים "חסומים" בפני החברה.

להלן פרטים נוספים אודות התחרות בענפי הפעילות העיקריים בתחום הפעילות:

בענף מערכות הטילים ומערכות נשק לתקיפה ולהגנה, כתוצאה משיקולים מדיניים השוק הרלוונטי לחברה כולל מספר מצומצם של מדינות. ניתן להצביע בשנים האחרונות על מגמה של שיתופי פעולה בין התאגידים האמריקאים הגדולים, המשפיעה אף היא על התחרות. להערכת החברה, החברה הינה בין החברות המובילות בשוק החימוש המשוטט ובשוק החימוש המונחה המדויק (המשוגר מפלטפורמות שונות). רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ ("**רפאל**") הינה החברה הישראלית העיקרית המתחרה בחברה בענף זה, הן במכירות בישראל והן בחו"ל. רכישת תעש מערכות בע"מ (לשעבר: התעשייה הצבאית לישראל בע"מ)

[19] הנתונים בדבר צבר ההזמנות של החברה בסמוך למועד הדוח נכונים ליום 20 בפברואר 2023.

("**תעש**") על-ידי אלביט מערכות בע"מ ("**אלביט**") בשנת 2018 (ראה גם סעיף 29.2.3 לחלק זה לדוח), גורמת להחרפת התחרות מצד חברות ישראליות. עם זאת, עיקר התחרות בענף זה היא מול החברות הבינלאומיות הגדולות, בעיקר חברות אמריקאיות, אירופאיות, רוסיות, סיניות, קוריאניות וטורקיות מובילות, כגון: Lockheed Martin ,Raytheon ("**LM**") Northrop Grumman Corporation ,Corporation ("**Northrop Grumman**"), MBDA Missiles, ("**Thales**") Thales Group ו-Leonardo וכן BAE Systems.

<u>בענף חלל</u>, שוק הלווייניים הבינלאומי מאופיין במספר קטן של מתחרים בעלי יכולת מוכחת של פיתוח, ייצור ותפעול לווייניים.

בשוק שירותי לווייני התקשורת קיימת מגמה של מיזוגים, בעיקר בין החברות הגדולות. התחרות בענף זה גבוהה מהתחרות בענף לווייני התצפית, נוכח העובדה שהחברות הפעילות בענף אינן מתחרות רק זו מול זו, אלא גם בחברות הכבלים בעלות תשתית קרקעית, המספקות מוצרים תחליפים. החברות העיקריות בתחום פיתוח וייצור לווייני תקשורת הינן: The Boeing Company ("**בואינג**"), LM ,Space Systems Loral, ו-Orbital - האמריקאיות, Astrium ,Thales Alenia Space ("**TAS**"), OHB Technology Group ("**OHB**") האירופאיות, וכן ISS הרוסית ו-ISRO ההודית.

בענף לווייני התצפית רוב הלווייניים הינם צבאיים, ועל כן קשה לאמוד את השוק. למיטב ידיעת החברה, המתחרים העיקריים של החברה בתחום זה הינם: החברות האמריקאיות Digital-Globe (שהתמזגה עם Geo-Eye), החברה הקנדית MDA והחברות האירופאיות OHB, TAS ו-Astrium. יצוין, כי לאחרונה תחום קונסטלציית לווייני תצפית נפתח לתחרות על-ידי ממשלת ישראל וקיימת אף חדירה של רפאל ואלביט לתחומי החלל.

למיטב ידיעת החברה, נכון למועד הדוח, החברה הינה החברה היחידה בישראל שהינה בעלת יכולת לשגר לווייניים לחלל. יחד עם זאת, קיימת אפשרות לשיגור של לווייניים ישראלים בחו"ל על-ידי מספר חברות.

<u>בענף האלקטרו-אופטיקה</u>, ניכר כי בשנים האחרונות נמשכת התחרות החריפה בישראל ובחו"ל. בישראל קיימות לחברה שתי מתחרות עיקריות המפתחות מערכות תצפית באוויר, בים וביבשה: רפאל (לרבות חברות מוחזקות שלה: VisionMap המוחזקת, למיטב ידיעת החברה, במלואה, על-ידי רפאל, וקונטרופ טכנולוגיות מדויקות בע"מ המוחזקת, למיטב ידיעת החברה, על-ידי רפאל וחברת הבת שלה אירונאוטיקס), וכן אלביט. בארה"ב ובאירופה קיימים מספר מתחרים גדולים למערכות התצפית המפותחות בחברה (FLIR, ("**Sagem**") Sagem Defense Securite, L3 (וחברת הבת WesCam), Thales ו-Raytheon).

<u>בענף מערכות הניווט ואיכון</u>, החברה נחשבת לאחת החברות המובילות בפיתוח ובייצור מדידים ומערכות ייחוס וניווט אינרציאליות.[20] מספר היצרנים בעולם אשר הינם בעלי יכולת דומה לחברה אינו רב וכולל בעולם המערבי בעיקר את: Kearfott ,IXblue (Honeywell International, Northrop Grumman (Litton ו-Sagem, כאשר בישראל ישנה את אל סיאלו פתרונות אינרציאליים בע"מ (המוחזקת במשותף על-ידי רפאל ו-

[20] מערכות אינרציאליות הינן מוצרים אסטרטגיים שרכישתם מחייבת אישורי ממשלות. לעובדה שהחברה מייצרת מוצרים "כחול לבן" יש חשיבות עליונה ליכולות של התעשייה הביטחונית במדינת ישראל לפתח ולייצא מערכות נשק לרחבי העולם.

Kearfott האמריקאית). בשל הרגישות האסטרטגית של מערכות ניווט, נוטות המדינות המובילות את הפיתוח והייצור של מערכות נשק ומודיעין מתקדמות, לרכוש רכיבים אינרציאליים מיצרנים מקומיים. על אף מגבלה זו, מצליחה החברה לשווק את מוצריה, בין היתר, ללקוחות מאסיה וארה"ב, אולם עיקר מכירות החברה בענף זה הינו לזרוע היבשה של צה"ל.

להערכת החברה, נכון למועד הדוח, נתח השוק שלה בכל אחד מענפי הפעילות לעיל ביחס לשוק העולמי, הינו לא מהותי.

<u>השיטות העיקריות של החברה להתמודדות עם התחרות בתחום הפעילות הינן, כדלקמן</u>:

- פיתוח מערכות נשק וטילים ייחודיות, בעלות מובילות טכנולוגית המעניקות פתרון אינטגרטיבי;
- יצירת שיתופי פעולה עם חברות מקומיות במדינות היעד על-מנת למזער השפעות פוליטיות במקומות בהם למתחרים יש יתרון פוליטי;
- מענה ייחודי לדרישות הלקוח, לרבות תאימות למערכותיו הקיימות;
- ניצול הנכסים הטכנולוגיים והתדמיתיים של החברה (כגון מערכות טילים שהוכיחו את עצמן מבצעית);
- קיום שיתופי פעולה בינלאומיים בענף חלל לצורך יצירת מוצרים על-ידי החברה, וניצול ההשקעות הממשלתיות הרבות שנעשו בענף זה, בעיקר בתחום ההדמיה המכ"מי.

<u>הגורמים החיוביים והשליליים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה</u>:

<u>גורמים חיוביים</u>

- ריבוי קווי מוצרים המצויים בקדמה הטכנולוגית העולמית המקנים פיזור סיכונים וחוסן כלכלי וטכנולוגי;
- תדמית ומוניטין טובים בקרב הלקוחות;
- שירות לקוחות המלווה את הפרויקטים במשך תקופה ארוכה;
- קשר הדוק עם צה"ל וגורמי ביטחון בישראל – קשרים המקנים לחטיבת מט"ח יכולת לבחון את מוצריה, ובכך משמשים כמסייעים וכמקדם מכירות לשווקים במדינות השונות.

<u>גורמים שליליים</u>

- קושי בחדירה לשווקים הגדולים של ארה"ב ואירופה בשל תמיכת מדינות אלו בתעשיות המקומיות;
- תלות באישור משהב"ט לייצוא מוצרים ביטחוניים;
- מגבלות פוליטיות הנובעות ממצבה של מדינת ישראל בעולם;
- מגבלות רכש וייצוא: End Use ו- End User, כמפורט בסעיף 21.3[ב][1] לחלק זה לדוח;

- מגמה של מיזוגים בתעשיות הביטחוניות בארץ ובעולם, אשר משפיעה על התחרותיות ;
- תלות הדדית בספקים ביטחוניים בארץ (כגון : רפאל ואלביט) ;
- רגולציה בחו"ל הדורשת רכש גומלין (Offset) ואף מעבר לייצור מקומי על-ידי התקשרות עם קבלן ראשי מקומי או ביצוע תכולות על-ידי יצרנים מקומיים (Made in ו-Self Reliance).

9.8 כושר ייצור

הפרמטרים העיקריים אשר עלולים להגביל את יכולת הייצור של חטיבת מט"ח הינם הדרישה לכוח אדם מיומן, שטחי עבודה וציוד טכני. יחד עם זאת, להערכת החברה, לא קיימת בתחום מט"ח מגבלת כושר ייצור משמעותית. כושר הייצור השנתי הפוטנציאלי של החברה ניתן להגדלה, במידת הצורך ובכל ענף, על-ידי הפעלת קבלני משנה (שאינם עוסקים בפעילות הליבה של החטיבה) או על-ידי הגדלת מספר העובדים וקווי הייצור.

יצוין, כי לאור גידול בהתקשרויות החטיבה ולאור דרישת לקוחות לאספקת מוצרים בלוחות זמנים קצרים מבעבר, נערכת החטיבה להגדיל את כושר הייצור שלה, בין היתר, באמצעות הגדלת קווי הייצור שלה, גיוס כוח אדם רלוונטי וביצוע מיקור חוץ לחלק מהיקפי הייצור שלה.

לפרטים אודות השפעת מגיפת הקורונה והיציאה ההדרגתית ממנה ומלחמת רוסיה-אוקראינה על שרשרת האספקה, ראה סעיף 8.1.7 לחלק זה לדוח.

9.9 מחקר ופיתוח

פעילות המחקר והפיתוח של החברה בענפי הטילים, מערכות הנשק ומערכות החלל מבוססת בעיקרה על מימון עצמי ועל מימון חיצוני (מימון לקוחות). היקף ההשקעה של החברה במערכות אלה כולל פעמים רבות פיתוחו של "מדגים", באמצעותו מבצעת החברה את פעילות ההדגמה והשיווק ללקוחות ובהמשך, בהתאם לתנאי ההתקשרות עם הלקוח, החברה משלימה את הפיתוח לרמה של ייצור ואספקה. לעומת זאת, בענף הלווייניים, מתבצע עיקר הפיתוח במימון המזמין ועלות המחקר והפיתוח משוקללת במחיר העסקה.

ההשקעות במחקר ופיתוח בתחום המט"ח, במימון חיצוני, שבוצעו בשנת 2022 הסתכמו בכ-514 מיליון דולר. היקף ההשקעה העצמית נטו, במחקר ופיתוח בתחום מט"ח שביצעה החברה בשנת 2022, הסתכם בכ-69 מיליון דולר.

9.10 חומרי גלם וספקים

9.10.1 חומרי הגלם והרכיבים המשמשים את תחום מט"ח בייצור המוצרים הינם מתכות על סוגיהן, פריטים קשיחים, רכיבים אלקטרוניים, תתי מכלולים ומערכות אלקטרוניות מתקדמות כגון מטעדים, מצלמות לוויינים, מכ"מים וכיו"ב.

בשנת 2022, כ-84% מחומרי הגלם ותתי המכלולים בתחום מט"ח נרכשו מספקים מקומיים וכ-16% יובאו מחו"ל (בעיקר מאירופה, מארה"ב ומאסיה).

חלקם של חומרי הגלם ותתי המכלולים נרכשים על-ידי החברה על-פי הסכמי מסגרת בהם קשורה החברה עם ספקים ושמכוחם מבצעים מפעלי החברה

הזמנות מעת לעת, וחלקם מכוח התקשרויות פרטניות מול ספקים (אשר גם הן עשויות להיות הסכמי מסגרת לתקופה של מספר שנים או הזמנות על-פי צורך).

לצורך רכישת תתי מכלולים ומערכות מתקדמות המשולבות על-ידי החברה במערכות הסופיות המשווקות ללקוח, מתקשרת החברה, במרבית המקרים, עם קבלני משנה בהסכמי Back to Back, להסכמים הראשיים של החברה מול הלקוח הסופי, בהם נדרש הספק לעמוד בהתחייבויות מקבילות לאלו של החברה, הן מבחינת לוח זמנים והן מבחינת המפרט הטכני של הרכיבים והמערכות. בחלק מהמקרים, מוקנית לחברה זכות להפסיק את עבודת הייצור לתקופה שנקבעה בהסכם ואפשרות להביא לסיום ההסכם (שלא עקב הפרה), תוך פיצוי קבלן המשנה בסכומים המגיעים לו עד מלוא התמורה בגין ייצור המוצרים, הכל כפוף למועד ביטול ההסכם.

רכישת רכיבים אלקטרוניים ותתי מערכות מספקים עבור פרויקטים ביטחוניים מוגבלת עקב הצורך בקבלת רישיונות ואישורים בישראל ובחו"ל בהתאם לרגולציה החלה על סחר במוצרים ביטחוניים ולעיתים הקשיים הכרוכים בהנפקת רישיונות ואישורים אלו עלולים לגרום אף לעיכובים בביצוע פרויקטים. לפרטים נוספים, ראה סעיף 21.3[ב][1] לחלק זה לדוח.

לפרטים אודות השפעת מגיפת הקורונה והיציאה ההדרגתית ממנה ומלחמת רוסיה-אוקראינה על שרשרת האספקה, ראה סעיף 8.1.7 לחלק זה לדוח.

9.10.2 <u>תלות בספקים</u>

לתחום המט"ח קיימת תלות בשלושה ספקים - רפאל, תומר חברה ממשלתית בע"מ ("**תומר**") ואלביט, וזאת לאור ייחודיות מספר מוצרים המסופקים על-ידם (כגון מערכות הנעה, ראשי קרב, ערוצי תקשורת ומצלמות). הפסקת התקשרויות החטיבה עם מי מהספקים האמורים עלולה למנוע ממנה לעמוד בהתחייבויותיה כלפי לקוחותיה בנוגע להזמנות קיימות. עם זאת, להערכת החברה, לחברה בכללותה לא קיימת תלות בספקים אלה.[21] ראה גם סעיף 29.3.6 לחלק זה לדוח.

9.10.3 <u>מלאי חומרי גלם ומוצרים</u>

ככלל, בתחום המט"ח, החברה אינה מייצרת מוצרים למלאי, אלא לפי הזמנות בלבד. על-פי רוב, חומרי גלם ותתי מכלולים נרכשים בהתאם להזמנות פרטניות. במקרים חריגים, כאשר קיים חשש לזמינות חומרי גלם ותתי מכלולים מסוימים, נרכש מלאי אסטרטגי. יצוין, כי לאור יציאה הדרגתית ממשבר הקורונה, בוצעה פעילות מצומצמת לרכישת רכיבים אלקטרוניים כמלאי אסטרטגי לאור בעיית זמינות הרכיבים.

9.11 <u>מתן אחריות למוצרים העיקריים</u>

ענף מערכות טילים ומערכות נשק לתקיפה ולהגנה נעה, על-פי רוב, תקופת האחריות בין 12 ל-36 חודשים, לפי המוקדם ממועד אספקת המערכות, או ממועד השלמת המבחן למערכת,

[21] התלות בחברות האמורות בפרויקטים מסוימים מוכתבת על-ידי משהב"ט ולהערכת החברה באפשרותה להחליף ספקים אלה בכפוף לאישור משהב"ט.

בהתאם לסוג הרכיב והיא כוללת תיקון או החלפה של הרכיב על חשבון החברה. האחריות לחומרה ולתוכנה עשויה להיות לתקופה של 6 שנים. אחריותה של החברה בקשר עם הרכיבים המוזמנים מקבלני המשנה מגובה ככלל באחריות הניתנת לחברה על-ידי קבלן המשנה, ובדרך-כלל, חופפת מבחינת תקופת האחריות.

בענף חלל, נושאת החברה באחריות לכל אובדן ו/או נזק שייגרם ללווייניים עד למסירתם כפי שמוגדר בהסכם (לרוב, אחריות זו מבוטחת והלקוח הינו מוטב על-פי הפוליסה כמפורט בהסכמי ההתקשרות של החברה עם לקוחותיה). על-פי הסכמי ההתקשרות שבין החברה ללקוחותיה, החברה אינה נושאת באחריות יצרן לכל מרכיב או חלק מהלווייניים לאחר מסירתם ללקוח. על-פי רוב, מתחייבת החברה לספק תמיכה טכנית בתפעול הלווייניים לאחר שיגורם, מתחנות הקרקע של הלווייניים, וזאת תמורת תשלום ולתקופות קצובות אשר נקבעות בהסכם עם הלקוח.

9.12 <u>הסכמים מהותיים בתחום הפעילות</u>

9.12.1 בחודש פברואר 2022, התקשרה החברה עם צד ג' שאינו קשור לחברה ו/או לבעלת השליטה בה ("**הלקוח**"), בהסכם לאספקה של מערכות נשק להגנה אווירית ("**הפרויקט**"), בהיקף כולל של כחצי מיליארד דולר. התשלומים בגין הפרויקט ישולמו על-ידי הלקוח לחברה בהתאם לעמידתה באבני דרך, לאורך תקופה של כ-4 שנים.

החברה תעמיד לטובת הלקוח ערבויות ביצוע בסך מצטבר של כ-28 מיליון דולר אשר יופחתו בהדרגה על פני ההתקדמות בפרויקט עם עמידת החברה באבני דרך שנקבעו. התקשרות החברה עם הלקוח כפופה להוראות רכש גומלין במדינת הלקוח (ראה סעיף 22.5 לחלק זה לדוח).

9.12.2 <u>התקשרויות מהותיות בתחום הפעילות עם לקוח מהותי א'</u>

[א] לפרטים בדבר התקשרות החברה מחודש אוקטובר 2018 עם לקוח מהותי א' בהסכם לאספקת מערכות לבקרת אש להגנה אווירית בהיקף כולל של כ-550 מיליון דולר, ראה סעיף 10.5[ג][1] לדוח התקופתי של החברה לשנת 2018,[22] הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה. התקשרות החברה עם לקוח מהותי א' כפופה להוראות רכש גומלין במדינת לקוח מהותי א' (כמפורט בסעיף 22.5 לחלק זה לדוח), ובכלל זה מחויבות לביצוע חלק מתכולות העבודה והרכש במדינת הלקוח.

[ב] לפרטים בדבר התקשרות החברה מחודש אוקטובר 2018 עם חברה ממשלתית ממדינת לקוח מהותי א' בהסכם לייצור משותף ואספקה של מערכות נשק להגנה אווירית בהיקף כולל של כ-777 מיליון דולר, ראה סעיף 10.5[ג][2] לדוח התקופתי של החברה לשנת 2018, הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

[ג] לפרטים בדבר התקשרות החברה מחודש אפריל 2017 עם לקוח מהותי א' בהסכם לפיתוח, ייצור ואספקה של מערכות נשק להגנה אווירית בהיקף כולל של כ-1.6 מיליארד דולר, ראה סעיף 10.5[ג][2] לדוח התקופתי של החברה לשנת

[22] כפי שפורסם על-ידי החברה ביום 28 במרץ 2019 (אסמכתא מספר: 2019-01-028087) ("**הדוח התקופתי של החברה לשנת 2018**").

2017,[23] הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

[ד] לפרטים בדבר התקשרות החברה עם לקוח מהותי א' בשני הסכמים (מהשנים 2006 ו-2009) לפיתוח ולייצור של מערכות נשק להגנה אווירית בהיקף כולל של כ-1.85 מיליארד דולר, ראה סעיף 10.5[ג][1] לדוח התקופתי של החברה לשנת 2017, הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

9.12.3 <u>התקשרויות מהותיות נוספות בתחום הפעילות</u>

[א] לפרטים בדבר התקשרות החברה מחודש ינואר 2012 בהסכמים למכירת מערכות נשק שונות להגנה ולהתקפה עם אחד מלקוחותיה, בהיקף כספי של כ-1.6 מיליארד דולר, ראה סעיף 10.5[ה][1] לדוח התקופתי של החברה לשנת 2017, הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

[23] כפי שפורסם על-ידי החברה ביום 26 במרץ 2018 (אסמכתא מספר: 2018-01-024019) ("**הדוח התקופתי של החברה לשנת 2017**").

10. **תחום כלי טיס צבאיים**

10.1 מידע כללי

פעילות החברה בתחום כלי טיס צבאיים ("**תחום כט"צ**") מתבצעת, בעיקרה, באמצעות חטיבת כלי טיס צבאיים ("**חטיבת כט"צ**"), וכוללת בעיקר מוצרים ושירותים לתחום הצבאי הקשורים בפיתוח ובייצור כטמ"ם.

10.1.1 מבנה תחום הפעילות

פעילות החברה בתחום כט"צ מורכבת מענף פעילות עיקרי אחד (לפרטים אודות מפעלי החטיבה, ראה סעיף 1.5 לחלק זה לדוח):

ענף פיתוח, ייצור ותפעול של כטמ"ם ("**ענף הכטמ"ם**") – פעילות החברה בענף זה כוללת תכנון, פיתוח, ייצור, שיווק, רישוי, מכירה, הפעלה, תחזוקה והחכרה של מערכות כטמ"ם. החברה משווקת מערכות כטמ"ם שונות, המשלבות מגוון רחב של מטעדים, המשמשות, בעיקרן, למשימות צבאיות ופרה צבאיות. כמו-כן, החברה מפעילה אתרים לביצוע ניסויי טיסה של כטמ"ם, המשמשים להדרכת לקוחות ולביצוע טיסות ניסוי, פיתוח ומבחן.

פרט לענף הכטמ"ם, עוסקת חטיבת כט"צ, בפיתוח מערכי אימון מתקדמים, וכן בפיתוח, רישוי, ייצור, שיווק ומכירה של מושבים סופגי אנרגיה[24] למטוסים ומסוקים. נכון ליום 31 בדצמבר 2022, פעילות זו הינה בהיקפים לא מהותיים.

10.1.2 שינויים עיקריים בתחום הפעילות

למיטב ידיעת החברה, שוק הכטמ"ם העולמי מתפתח וגדל בהתמדה במהלך השנים האחרונות, בד בבד עם ההתפתחות הטכנולוגית בענף זה, המאפשרת ניצול מערכות כטמ"ם כמערכות חליפיות למערכות כלי טיס מאוישות במגוון פעולות, זאת, בין היתר, לאור היתרונות התפעוליים והתקציביים של הכטמ"ם. להערכת החברה, היקף שוק הכטמ"ם הנגיש לחברה בשנים הקרובות נאמד בכ-3 מיליארד דולר בשנה.

10.1.3 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

החברה כפופה בתחום כט"צ למגבלות החלות על כלל פעילותה של החברה ביחס לייצוא ומכירת ציוד בטחוני, כמפורט בסעיף 21.3[ב][1] לחלק זה לדוח. בנוסף, החברה כפופה לרגולציה ולתקינה נרחבת בנושאי בטיחות טיסה, ייצור ואיכות מוצרי תעופה וייצור אמצעי לחימה.

מוצרי תחום כט"צ עומדים בתקנים שונים הנוגעים להבטחת איכות ולבקרת איכות בתהליכי הייצור. מפעלי החטיבה הינם, בין היתר, בעלי הסמכה לעמידה בתקני AS9100D ו-ISO9001 לנושא איכות תעופתית, תקן ISO 14001 מערכות ניהול סביבתי, תקן ISO45001 ניהול בטיחות וגיהות ותקן ISO50001 מערכת ניהול האנרגיה, וכן בעלי תו ירוק של מכון התקנים לכטמ"מים מסוימים

[24] מושבים אלו מיועדים להפחית מעוצמת האנרגיה המופעלת בכלי טיס בעת התרסקות או נחיתת אונס של טייסים ונוסעים, ומותאמים למטוסים ומסוקים צבאיים מדגמים שונים (כגון מטוס V-22, מסוק CH-53D ועוד) וכן למטוסים אזרחיים.

(צמצום פגיעה בסביבה).

10.1.4 <u>שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיותו</u>

היקף הפעילות בתחום כט"צ מושפע בעיקרו משינויים בתקציבי ביטחון מדינתיים, אשר מושפעים משני פרמטרים מרכזיים: צרכי הביטחון והמצב הכלכלי במדינות השונות. לפרטים נוספים, ראה סעיף 8.2 לחלק זה לדוח.

10.1.5 <u>התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו</u>

בשנים האחרונות ניכרת בענף הכטמ"ם מגמה של העמקת השימוש בכטמ"ם הכוללים מטעדים מתוחכמים בתחום התצפית, וכן נוסף תחום האיסוף באמצעים אלקטרוניים (כדוגמת מכ"מ). כתוצאה מכך, גדל הצורך בסוגי כטמ"ם גדולים וכבדים בעלי יכולת נשיאה מרובת מטעדים בעלי ביצועים משופרים. במקביל, ממשיך השימוש בכטמ"ם במסגרת פעילות כוחות השדה והעמקת הצרכים בתחום הפעילות הימית. בנוסף, לאחרונה ניכרת באירופה מגמה של דרישות רישוי צבאי ואזרחי לכטמ"ם. כתוצאה מכך, להערכת החברה, עשויה החברה להידרש בעתיד להשקעות כספיות לצורך השגת הרישוי כאמור.

10.1.6 <u>שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על תחום הפעילות</u>

ענף הכטמ"ם מושפע משינויים טכנולוגיים רבים, ביניהם, התקדמות רבה של טכנולוגיות המזעור, פיתוח שיטות הנעה חלופיות, יישום פתרונות VTOL (אנכי) ושימוש בחומרי ייצור מתקדמים. שינויים אלו מצריכים השקעה שוטפת בפיתוח מערכות כטמ"ם מתקדמות.

10.1.7 <u>גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות ושינויים החלים בהם</u>

לפרטים אודות גורמי ההצלחה הקריטיים, להערכת החברה, בשוק הצבאי, ראה סעיף 8.2.3 לחלק זה לדוח.

10.1.8 <u>שינויים במערך הספקים וחומרי הגלם בתחום הפעילות</u>

מערך חומרי הגלם המשמש בחטיבת כט"צ מתאפיין בחלקו ברכיבים אלקטרוניים ובתתי מערכות. סוג זה של פריטים מאופיין, לעיתים, בהפסקות ייצור (בגין שינויים טכנולוגיים ו/או שיקולים עסקיים). הודעת יצרן על הפסקת ייצור פריט מסוים, מחייבת הערכות לוגיסטית והנדסית מתאימה, המצריכה, לעיתים, ביצוע שינויים במבנה המוצר או הצטיידות במלאי מאותו הפריט לתקופה ארוכה. בנוסף, יבוא מכלולים ופריטים מסוימים כפוף לרגולציה מדינתית בקשר עם היתרי יצוא. שינויים ברגולציה המדינתית כאמור מצריכים שינויים במקורות האספקה.

בחודש נובמבר 2021, הודיע לחברה ספק מנועים, המשמשים חלק ממוצרי חטיבת כט"צ, כי החל מסוף חודש ינואר 2022, החברה לא תוכל לבצע הזמנות מנועים נוספות מהספק. בעקבות הודעת הספק כאמור, נערכה החברה תוך הסכמות עם הספק, להזמנת מנועים וחלפים על-מנת לאפשר המשך תמיכה במוצרי החטיבה כאמור. למועד הדוח, לחטיבה מלאי מנועים וחלפים המעניק מענה ארוך טווח לתמיכה בלקוחות, וכן מנועים נוספים הנמצאים בתהליך

אספקה. במקביל ונכון למועד הדוח, בוחנת החברה אפשרויות למנוע חליפי עתידי אשר ישולב במוצרי החטיבה כאמור.

לשיבושים המתרחשים בשנים האחרונות בשרשרת האספקה, ראה סעיף 8.1.7 לחלק זה לדוח.

10.1.9 <u>חסמי הכניסה והיציאה העיקריים בתחום הפעילות ושינויים החלים בהם</u>

לפרטים אודות חסמי הכניסה והיציאה העיקריים, להערכת החברה, בשוק הצבאי/ביטחוני, ראה סעיף 8.2.4 לחלק זה לדוח.

10.1.10 <u>מבנה התחרות בתחום הפעילות ושינויים החלים בו</u>

לפרטים אודות מבנה התחרות, ראה סעיף 10.7 לחלק זה לדוח.

10.2 <u>מוצרים ושירותים</u>

להלן תיאור המוצרים העיקריים המיוצרים בתחום כט"צ:

<u>ענף הכטמ"ם</u>

מוצרי ענף הכטמ"ם כוללים תכנון, פיתוח, ייצור, שיווק, רישוי, מכירה, הפעלה, והשבחה של מערכות כטמ"ם, החכרת מערכות כטמ"ם ומתן שירותי תחזוקה למערכות כטמ"ם.

מערכת כטמ"ם אופיינית כוללת ארבעה רכיבים עיקריים: (1) הכטמ"ם; (2) מטעדים - רכיבים ייעודיים המותקנים על הכטמ"ם, אשר מהותם מוכתבת על-פי אופי המשימות שעל הכטמ"ם לבצע; (3) תקשורת מוטסת וקרקעית - ציוד התקשורת המותקן בכטמ"ם (ובתחנה הקרקעית) והמאפשר את הקשר אל הכטמ"ם וממנו (בחלק ממערכות הכטמ"ם כולל רכיב זה אף ציוד תקשורת לוויינית); (4) תחנה קרקעית - ממנה שולטים על הכטמ"ם ומערכותיו, מקבלים את המידע המשודר ממנו ומפיצים אותו על-פי הצורך. התחנה הקרקעית כוללת עמדות הפעלה, פענוח, בקרה ופיקוד.

המוצרים העיקריים של החברה בענף הכטמ"ם נחלקים לשני סוגים עיקריים: מערכות כטמ"ם טקטיות ומערכות כטמ"ם גדולות ו/או אסטרטגיות. בנוסף, החברה משווקת מערכות מיני ומיקרו כטמ"ם, בהיקף שאינו מהותי.

<u>מערכות כטמ"ם טקטיות</u> – מערכות הכוללות כטמ"ם במשקל של בין 50 ק"ג ל-800 ק"ג המאפשרות איסוף מידע מגוון בטווח פעולה נרחב. החברה משווקת מספר מערכות כטמ"ם טקטיות.

<u>מערכות כטמ"ם גדולות ו/או אסטרטגיות</u> – מערכות המשמשות, בין היתר, לצורכי איסוף מודיעין בזירת פעולה רחבה אשר בה פועלים כוחות רבים. מערכות אלה נדרשות למשך וטווח פעולה ארוכים ולגובה טיסה רב, והן כוללות כטמ"ם במשקל גדול ובעל יכולת נשיאה של מגוון מטעדים. מערכות אלה מהוות אמצעי מתקדם בזירת הלחימה. במסגרת מערכות הכטמ"ם הקיימים בחברה נכללים, בין היתר, דגמי Heron 1 ו-Heron TP.

מערכות כטמ"ם נמצאות בשירות מבצעי שנים רבות. לעיתים עוברות מערכות הכטמ"ם תהליכי השבחה המאריכים את משך שירותן המבצעי, ומתאימים את יכולותיהן לצרכים המשתנים של הלקוח ולהתפתחויות הטכנולוגיות העדכניות. בנוסף, הפעלת מערכות כטמ"ם כרוכה בתחזוקה שוטפת ברמות שונות. חלק מלקוחות החברה מפתחים תשתית

תחזוקה פנימית (In-House), בעוד לקוחות אחרים רוכשים שירותי תחזוקה מהחברה (בעיקר ברמה טכנית וטכנולוגית גבוהה, הכרוכה בביצוע פעולות מורכבות).

כמו-כן, עוסקת החטיבה בפיתוח מערכי אימון מתקדמים, ובפיתוח, רישוי, ייצור, שיווק ומכירה של מושבים סופגי אנרגיה למטוסים ומסוקים. הכנסותיה ממוצרים אלו אינן מהותיות.

10.3 <u>פילוח הכנסות מוצרים ושירותים</u>

להלן פרטים אודות ההכנסות מקבוצת מוצרים ומשירותים בתחום הכט"צ המהוות (או אשר היוו) 10% או יותר מסך הכנסות החברה (במאוחד) באילו מהשנים 2022, 2021 ו-2020:

מוצר/שירות	הכנסות	2022	2021	2020
כטמ"ם	במיליוני דולר	532	509	433
	ב-% מסך הכנסות החברה (במאוחד)	11%	11%	10%

10.4 <u>מוצרים חדשים</u>

החברה, באופן שוטף, מנהלת תכניות פיתוח של כטמ"מים מסוגים שונים וכן שדרוגים של כטמ"מים קיימים, על-מנת לשמור על יתרונה הטכנולוגי.

לפרטים אודות היקפי ההשקעה במחקר ופיתוח בחטיבת כט"צ, ראה סעיף 10.9 לחלק זה לדוח.

10.5 <u>לקוחות</u>

[א] לקוחות תחום כט"צ העיקריים הם צבאות וגופים ממשלתיים אחרים.

להערכת החברה, בתחום כט"צ קיימת חשיבות אסטרטגית להתקשרויות ארוכות טווח עם לקוחות, אשר מהוות מקור להתקשרויות המשך, בין לצורך רכישת מוצרים נוספים, קיימים או מתקדמים יותר שפותחו על-ידי החברה, ובין לצורך תחזוקה שוטפת. להתקשרויות ארוכות טווח יתרון יחסי גם בהיבט הלקוח לאור העובדה, שלקוחות אשר רכשו מיומנות בהפעלת מוצרי החברה לא נדרשים להשקעת משאבים רבים נוספים לקליטת מערכות חדשות, וכי למערכות מסוגים שונים מאותה תוצרת יש לעתים תתי-מערכות, וחלקים משותפים, המאפשרים לצמצם את ההשקעה בחלפים ובציוד תומך. בהתאם, החברה משקיעה משאבים בשמירה ובשיפור קשרי עבודה עם לקוחותיה העיקריים באמצעות מנהל שירות לקוחות האחראי על שמירת קשר עם הלקוח לאחר אספקת המערכות (after-sales support).

[ב] שניים מבין לקוחותיה המהותיים של החברה הינם לקוחות אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תחום הפעילות, כדלקמן:

לקוח	2022		2021	
	במיליוני דולר	שיעור מסך הכנסות תחום הפעילות	במיליוני דולר	שיעור מסך הכנסות תחום הפעילות
לקוח מהותי א'	139	26%	201	39%
משהב"ט	119	22%	80	15%

למכירת מוצרי חטיבת כט"צ למשהב"ט קיימת חשיבות נוספת בכך שלחטיבה קיים יתרון שיווקי במכירה לגורמים חיצוניים, אם מוצר צבאי שיוצר על-ידה נרכש על-ידי צה"ל (באמצעות משהב"ט). לפרטים אודות מאפייני ההתקשרות העיקריים עם משהב"ט, ראה סעיף 22.3 לחלק זה לדוח.

לשלמות התמונה יצוין, כי הגם שאחד מלקוחותיה אשר אינו לקוח מהותי ברמת החברה כולה, שיעור הכנסות תחום הפעילות מלקוח זה בשנים 2022 ו-2021 עמד על כ-24% וכ-13%, בהתאמה, מסך הכנסות החטיבה.

[ג] <u>תיאור כללי של התקשרויות עם לקוחות בתחום הפעילות</u>

<u>ענף הכטמ"ם</u> – לקוחות החברה למוצרים אלו הם לרוב מדינות שונות, באמצעות משרדי הביטחון של אותן מדינות, צבאות או ארגונים אחרים. לחברה מגוון של יותר מ-30 לקוחות ביותר מ-20 מדינות שונות. בין לקוחות החברה ניתן למנות את משהב"ט, מספר מדינות באסיה, באירופה, דרום אמריקה ואפריקה.

ככלל, התקשרויות החברה בענף הכטמ"ם הינן למכירת מוצר ממגוון מוצרי החברה בענף זה, על-פי מפרט המותאם לצרכי הלקוח, או להחכרת המוצר במלואו למשך תקופות שנקבעו בהסכם. חלק מן ההתקשרויות הינן לתקופה ממושכת, ובמרבית המקרים, כוללת ההתקשרות אספקה של שירותים נלווים, לרבות הדרכה, אחזקה ותמיכה במוצר למשך תקופה ממושכת. אופן התשלום נקבע על-פי עמידה באבני דרך ו/או כנגד אספקת המוצר/השירות ללקוח. במרבית ההתקשרויות, מתחייבת החברה לפצות את הלקוח בכל מקרה של אי עמידה במועדי השלמת אבני הדרך ובמועדי אספקת המוצרים או השירותים, בהיקף של אחוזים קבועים מתוך הסכום שהיה עתיד להשתלם בגין השלמת אבן הדרך או בגין אספקת המוצר או השירות אשר לא סופקו או בסכום פיצוי הקבוע בהסכם. במרבית התקשרויותיה, מתחייבת החברה לשפות את לקוחותיה כנגד כל תביעה של צד שלישי, עקב הפרה של פטנטים או זכויות קניין רוחני אחרות שהלקוח עלול להיות אחראי לה ו/או חייב בגינה, עקב השימוש במוצרים נשוא ההסכם. חלק מהסכמי ההתקשרות ניתנים לביטול מטעמי נוחות על-ידי הלקוח, אשר מתחייב לפצות את החברה בגין עבודה אשר בוצעה ושלא הושלמה עקב ביטול ההסכם. מרבית ההסכמים ניתנים לביטול במקרה שמי מהצדדים הפר את ההסכם, ולא תיקן את ההפרה בתוך פרק הזמן הקבוע בין הצדדים, או במקרה של דחיית אספקת המוצר נשוא ההסכם מעבר לתקופה מוסכמת.

יצוין, כי התקשרויות החברה עם לקוחות זרים מסוימים עשויות לכלול גם מחויבויות של רכש גומלין כמפורט בסעיף 22.5 לחלק זה לדוח.

[ד] להלן התפלגות ההכנסות של תחום הפעילות בשנים 2022 ו-2021 לפי חלוקה גיאוגרפית:

מדינה/יבשת	2022		2021	
	במיליוני דולר	באחוזים	במיליוני דולר	באחוזים
ישראל	127	23%	94	18%
אסיה	281	52%	276	53%
צפון אמריקה	6	1%	6	1%
אירופה	122	22%	114	22%
דרום אמריקה	1	-	3	1%
אפריקה	6	2%	23	5%
סה"כ	**543**	**100%**	**516**	**100%**

10.6 צבר הזמנות

להלן פרטים אודות סך צבר ההזמנות של החברה בתחום כט"צ והתפלגות סך הצבר האמור בענפי הפעילות בתחום, ליום 31 בדצמבר של השנים 2022 ו-2021 ובסמוך למועד הדוח:

	בסמוך למועד הדוח[25]	31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2021
ענף הכטמ"ם (ב-%)	99%	99%	99%
אחר	1%	1%	1%
סה"כ (במיליוני דולר)	**3,574**	**2,914**	**1,477**

להלן פרטים אודות התפלגות צבר ההזמנות בתחום הפעילות ליום 31 בדצמבר 2022 ובסמוך למועד הדוח, על-פי חלוקה לרבעונים

תקופת ההכרה בהכנסה הצפויה	צבר ההזמנות בסמוך למועד הדוח (במיליוני דולר)	צבר ההזמנות ליום 31 בדצמבר 2022 (במיליוני דולר)
רבעון ראשון 2023	79	138
רבעון שני 2023	151	140
רבעון שלישי 2023	152	140
רבעון רביעי 2023	170	161
שנת 2024	612	555
שנת 2025	493	428
תקופות נוספות	1,917	1,352
סה"כ	**3,574**	**2,914**

10.7 תחרות

להלן פרטים נוספים אודות התחרות בתחום הפעילות:

ענף הכטמ"ם – בענף זה, מאפייני התחרות משתנים בהתאם לסוגים השונים של מערכות הכטמ"ם (אסטרטגיות, טקטיות ומיני כטמ"ם). ככלל, ככל שהכטמ"ם גדול יותר ובעל כושר נשיאה גדול יותר, ייצורו מחייב קיומה של תשתית הנדסית מערכתית מתקדמת, כך קטן מספר המתחרים ולהיפך. בנוסף, למיטב ידיעת החברה, חברות אמריקאיות אשר התחרו עד לאחרונה בעיקר בשוק מערכות הכטמ"ם האמריקאי, החלו להציע את מוצריהן בענף הכטמ"ם גם בשווקים בהם פועלת החברה, כדוגמת אירופה ואסיה.

להערכת החברה, ובהתבסס על היקף השוק והנתונים הידועים לה, למועד הדוח, חלקה של

[25] הנתונים בדבר צבר ההזמנות של החברה בסמוך למועד הדוח נכונים ליום 20 בפברואר 2023.

החברה בשוק מערכות הכטמ"ם האסטרטגיות (מבלי להתחשב בשוק האמריקאי) הוא משמעותי, וזאת לאור מיעוט המתחרים בעלי יכולת לייצר מוצרים בשוק זה.

למיטב ידיעת החברה, בשוק מערכות הכטמ"ם האסטרטגיות, המתחרה העיקרית של החברה הינה General Atomics מארה"ב, שפיתחה ומשווקת, בין היתר, את מערכת ה-Predator, שהיא, למיטב ידיעת החברה, הגדולה והיקרה מבין מערכות הכטמ"ם האסטרטגיות הקיימות נכון למועד הדוח, ומשמשת בעיקר את חיל האוויר האמריקאי.

למיטב ידיעת החברה, בשוק מערכות הכטמ"ם הטקטיות, קיימים לחברה נכון למועד הדוח מספר מתחרים משמעותיים: AAI Corporation, רפאל וחברת הבת שלה אירונאוטיקס, וכן אלביט. כמו-כן, מדינות כגון טורקיה פיתחו מערכות בתחום זה שחלקן צבר ניסיון מבצעי ולהערכת החברה השפעתן תורגש בשנים הקרובות. להערכת החברה, נכון למועד הדוח, נתח השוק של החברה בענף מערכות הכטמ"ם הטקטיות ביחס לשוק העולמי, הינו לא מהותי.

<u>לצורך התמודדותה עם התחרות, נוקטת חטיבת כט"צ את הפעולות העיקריות שלהלן</u>:

- השקעה מתמדת במחקר ובפיתוח, מרמת הטכנולוגיות ועד רמת מערכות העל, כדי לשמור על מעמדה בשוק;
- יצירת שיתופי פעולה אסטרטגיים עם תעשיות וחברות מקומיות ובחו"ל;
- ביצוע השקעות ו/או רכישות לצורך הרחבת בסיס סל המוצרים והנגישות לשווקים;
- הגברת מאמצי השיווק בשווקי הפעילות הנוכחיים והשקעת משאבים כדי לחדור לשווקים נוספים;
- מעבר משיווק מערכות לשיווק של פתרונות מערכתיים כוללים המותאמים לצרכי הלקוח;
- העמקת הפעילות בתחומי החכרת מערכות ללקוחות;
- מתן שירותי תחזוקה ותמיכה כוללת במערכות לאחר אספקת המערכות;
- הצגת המוצרים בתערוכות שונות.

<u>הגורמים החיוביים והשליליים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החטיבה</u>:

<u>גורמים חיוביים</u>:

- קווי מוצרים המצויים בקדמת הטכנולוגיה העולמית, המקנים לחטיבת כט"צ חוסן כלכלי, טכנולוגי ועסקי;
- הובלה תדמיתית ומוניטין רב בקרב קהל הלקוחות הפוטנציאליים;
- קשר הדוק עם צה"ל וגורמי הביטחון של מדינת ישראל – קשרים המקנים לחטיבה, בין היתר, יכולת לבחון את מוצריה ובכך מסייעים לשיפור המערכות והמוצרים וכן לשיווקם במדינות השונות;
- פורטפוליו רחב של מוצרים ופתרונות המאפשר לתת מענה כולל לצרכי הלקוחות.

<u>גורמים שליליים</u>:

- תלות ברגולציה על מוצרי כטמ"ם ובמגבלות של משהב"ט על ייצוא מערכות ומוצרים למדינות מסוימות. ראה גם סעיף 21.3[ב][1] לחלק זה לדוח;
- קושי בחדירה למדינות מסוימות בשל תמיכתן בתעשיות המקומיות;
- תחרות גוברת בשווקים בהם פועלת חטיבת כט"צ.

10.8 <u>כושר ייצור</u>

הפרמטרים העיקריים אשר עלולים להגביל את יכולת הייצור של מפעלי חטיבת כט"צ הינם: קיום כוח אדם מיומן, שטחי עבודה וציוד טכני. עם זאת, להערכת החברה, כושר הייצור השנתי הפוטנציאלי של חטיבת כט"צ נותן מענה לצרכי החטיבה וניתן להגדלה, במידת הצורך ובכל מפעל, על-ידי הגדלת מתקני ושטחי הייצור, גיוס כוח אדם רלוונטי והפעלת קבלני משנה בארץ ובעולם.

לפרטים אודות השפעת מגיפת הקורונה והיציאה ההדרגתית ממנה ומלחמת רוסיה-אוקראינה על שרשרת האספקה, ראה סעיף 8.1.7 לחלק זה לדוח.

10.9 <u>מחקר ופיתוח</u>

החברה מבססת את פעילות השבחת מוצריה הקיימים שבתחום הפעילות ופיתוח מוצרים חדשים, על מחקר ופיתוח, אשר מתבצע על-ידי המפעלים השונים בחטיבת כט"צ. בפיתוח חלק מהמערכות נעזרת חטיבת כט"צ במרכז הנדסה ופיתוח בחטיבת תעופה, המרכז את הידע ההנדסי והמערכתי הנדרש לפתוח כלי טיס, מאוישים ובלתי מאוישים. החטיבה פועלת להרחבת שיתופי פעולה והפעלת גורמי פיתוח חיצוניים לפיתוח משותף של מוצרים.

פעילות המחקר והפיתוח של החברה מתמקדת בפיתוח ובהתאמה של מערכות כטמ"ם קיימות ובפיתוח מערכות כטמ"ם חדשות (גדולות ו/או אסטרטגיות או טקטיות), וכן פיתוח פתרונות כוללים ללקוחותיה תוך שימשו גובר בטכנולוגיות מפציעות.

כמו-כן, עוסקת חטיבת כט"צ בפיתוח מערכי אימון מתקדמים; בפיתוח טכנולוגיות שליטה ובקרה; ובפיתוח מערכות ומוצרי אוויוניקה מתקדמים.

ההשקעות במחקר ובפיתוח בתחום כט"צ, במימון חיצוני (היינו במימון לקוח), שבוצעו בשנת 2022, הסתכמו בכ-90 מיליון דולר. היקף ההשקעה העצמית נטו במחקר ופיתוח בתחום כט"צ שביצעה החברה בשנת 2022 הסתכם בכ-29 מיליון דולר.

10.10 <u>חומרי גלם וספקים</u>

חומרי הגלם העיקריים המשמשים לפעילות החברה בתחום הפעילות הינם בעיקר חומרים מרוכבים, פריטים קשיחים (חלקי מתכת, ברגים וכו'), חלקים מעובדים (כגון מוצרי מתכת ופלסטיקה מעובדים) וכן רכיבים שונים.

בנוסף על חומרי הגלם הבסיסיים, רוכשת החברה מכלולים גמורים, כגון: מערכות הנעה, מחשבי טיסה ובקרה, מערכות תקשורת ואוויוניקה ומגוון מטעדים. החברה רוכשת מכלולים כאמור, בעיקר בישראל, באירופה ובארה"ב ומטעדים בעיקר בישראל, ולרוב מכלולים אלה זמינים. נוכח מגבלות הייצוא על ציוד ביטחוני מארה"ב וממדינות האיחוד האירופי, נעשה מאמץ על-ידי החברה לרכז את פיתוח המכלולים הנדרשים וייצורם בידי

חטיבות אחרות בחברה או ספקים ישראלים וכן להגדלת מספר הספקים ולמציאת תחליפים. רוב ההסכמים בהם מתקשרת החברה עם ספקיה בענף זה הינם הסכמים ארוכי טווח. בחלק מהסכמים נקבע מחיר סופי וקבוע, או לחילופין, נקבע מחיר באמצעות נוסחאות הצמדה ורכיבי התייקרות. ההתקשרויות המהותיות של החברה עם ספקיה בענף זה הינן לרוב גב-אל-גב להתחייבויות החברה ללקוחותיה. לפרטים אודות הודעת ספק מנועים, המשמשים חלק ממוצרי חטיבת כט"צ, לחברה, על הפסקת ביצוע הזמנות מנועים נוספות מהספק, הסכמות החברה עם הספק וכן היערכות החברה בהקשר זה (לרבות בהיבט המלאי), ראה סעיף 10.1.8 לחלק זה לדוח.

לפרטים אודות השפעת מגיפת הקורונה והיציאה ההדרגתית ממנה ומלחמת רוסיה-אוקראינה על שרשרת האספקה, ראה סעיף 8.1.7 לחלק זה לדוח.

להערכת החברה, לחברה אין תלות במי מבין ספקיה בתחום הפעילות.

10.11 <u>מלאי חומרי גלם ומוצרים</u>

ככלל, בתחום כט"צ, החברה אינה מייצרת מוצרים למלאי, אלא לפי הזמנות בלבד, למעט ייצור מוגבל בפרויקטים בסבירות גבוהה. החברה נוהגת להחזיק מלאי חומרי גלם, רכיבים ומכלולים שונים בהתאם להיקף ההזמנות הצפוי, בהתאם לניסיון העבר ולהערכותיה. החברה מתאימה את גודל המלאי גם בהתאם לאורך חיי המדף של המוצרים. על-פי רוב, מחזיקה החברה מלאי חומרי גלם בהיקף המספיק לייצור לתקופה של 3 עד 6 חודשים. בנוסף, מחזיקה החברה במלאי אסטרטגי הנשמר לתקופות ממושכות יותר לתמיכה במערכות שנמסרו ללקוחות וטיפול בסיכוני מקורות רכש.

10.12 <u>מתן אחריות למוצרים העיקריים</u>

במסגרת הפעילות בחטיבת כט"צ, נוהגת החברה להעניק ללקוחותיה אחריות ביחס לתקינות מוצריה (לרבות בגין אי התאמה לדרישות, פגמים בתכנון ופגמים בחומרים). במרבית המקרים, תקופת האחריות הינה לתקופות שבין שנה לשנתיים, והיא אינה חלה ביחס לנזקים הנובעים משימוש או מתחזוקה שלא בהתאם להנחיות החברה. במסגרת האחריות, החברה מתחייבת להחליף או לתקן את המוצר הפגום, על חשבונה, כפוף לתנאים הקבועים בהסכמים בין החברה ללקוחותיה. בחלק מהתקשרויותיה בענף זה, החברה אינה אחראית במקרים של אובדן או נזק, ישיר או עקיף, הנובע משימוש או מאי יכולת להשתמש במוצרים נשוא ההסכם.

10.13 <u>הסכמים מהותיים בתחום הפעילות</u>

10.13.1 <u>הסכם להחכרת מערכות כטמ"ם</u>

בחודש יוני 2018, התקשרה החברה בהסכם עם Airbus DS Airborne GmbH ("**Airbus**") בהיקף של כ-600 מיליון דולר ("**התמורה**"), שעיקרו החכרת מערכות כטמ"ם מסוג Heron TP מרושיין למשרד הביטחון הגרמני, באמצעות Airbus, אשר גם תספק שירותי תחזוקה בקשר עם המערכות. ההסכם הינו לתקופה של 9 שנים וכולל, בין היתר, אופציות להרחבת תכולה, לרבות אופציות להארכת תקופת ההחכרה לעד 3 שנים נוספות. התשלומים בגין ההסכם משולמים בהתאם לאבני הדרך שנקבעו עם Airbus. בחודש יולי 2018, לאחר שאושר תקציב המדינה הגרמני, נכנס ההסכם לתוקפו. בשנים 2019 ו-2022

הוגדלו תכולת ההזמנה ומומשו אופציות להרחבת תכולת ההסכם כך שהתמורה הכוללת מסתכמת בסך של כ-685 מיליון דולר.

11. <u>תחום האלקטרוניקה הצבאית</u>

11.1 <u>מידע כללי</u>

בתחום האלקטרוניקה הצבאית פועלת החברה באמצעות אלתא, אשר הינה חברה בת של החברה[26] אשר חלות עליה הוראות חוק החברות הממשלתיות ("**תחום האלקטרוניקה הצבאית**") ואשר גם פועלת כחטיבה אינטגרטיבית של החברה.

אלתא משמשת כ"בית מערכות המודיעין והיבשה" המבוססות על חיישנים אלקטרו-מגנטיים כגון מכ"ם, לוחמה אלקטרונית ("**ל"א**")[27], תקשורת, מודיעין אותות (סיגינט),[28] חיישנים אלקטרו-אופטיים וחיישנים מגנטיים, טכנולוגיות מידע וסייבר. במסגרת תחום הפעילות עוסקת אלתא בתכנון, פיתוח, ייצור ושיווק של מגוון מערכות ומוצרים בתחום האלקטרוניקה הצבאית, הגנת המולדת (Homeland Security) והסייבר ("**שוק מוצרי האלקטרוניקה הצבאית**").

אלתא מבצעת את פעילותה עבור לקוחות הן בישראל והן במדינות היעד (מדינות הלקוחות השונים), כאשר הייצוא הינו חלק ניכר מהפעילות. כמו-כן, מוצרי אלתא משולבים בפרויקטים המבוצעים על-ידי חטיבות אחרות של החברה, בעיקר חטיבת מט"ח, ללקוחות בארץ ובחו"ל.

11.1.1 <u>מבנה תחום הפעילות</u>

פעילות אלתא מורכבת מחמישה ענפי פעילות עיקריים, כמפורט להלן (לפרטים אודות מפעלי החטיבה, ראה סעיף 1.5 לחלק זה לדוח):

[א] <u>ענף מערכות הגנה אווירית ומערכות ימיות</u> – פעילות החברה בענף זה כוללת אפיון, תכנון, פיתוח, ייצור ושיווק של מערכות הגנה אווירית קרקעיות וימיות, ובכלל זה מערכות מכ"ם מתקדמות להגנה אווירית, למודיעין מטרות אסטרטגיות, לשדות ניסוי, להגנה ימית, למודיעין תת מימי, לתמונה אווירית, לתמיכה ביירוט ובקרת אש על הקרקע כולל מכ"מים להגנה רב שכבתית כנגד רקטות וטילים קצרי טווח וארוכי טווח ולמגוון פלטפורמות ימיות. ענף זה הינו הענף העיקרי בתחום האלקטרוניקה הצבאית על-פי תרומתו להכנסות תחום הפעילות.

[ב] <u>ענף מערכות מוטסות</u> – פעילות החברה בענף זה כוללת אפיון, תכנון, פיתוח, שילוב, ניהול ושיווק של מטוסי משימה מסוגים שונים. במסגרת ענף זה מציעה החברה, מטוסי התרעה מוקדמת ובקרה אווירית (AEW&C),[29] מטוסי משימה ייעודיים למשימות של מודיעין אוויר-קרקע, מטוסי סיור ימי, מטוסי מודיעין אותות (סיגינט) ולוחמה

---

[26] ראה הערת שוליים מס' 5 לעיל.

[27] תחום הלוחמה האלקטרונית כולל את המרכיבים הבאים: (1) סיוע אלקטרוני (ESM - Electronic Support Measures) - איסוף מידע אלקטרוני טקטי ממוקד על מערכות מכ"ם ותקשורת של אויב ועל מיקומו ברגע מסוים, כדי לסייע בהפעלת מערכות נשק נגדו; (2) אמצעי נגד (ECM - Electronic Counter Measures) - אמצעים המופעלים כדי למנוע, לנטרל או לשבש את הפעלתן של מערכות אויב; ו-(3) אמצעים נגד לוחמה אלקטרונית (ECCM - Electronic Counter Countermeasures Measures) - אמצעים להתגוננות מפני מערכות ל"א של האויב.

[28] Signal Intelligence (Sigint) - שם כולל למודיעין המבוסס על ניטור והאזנה לאמצעי תקשורת וגלים אלקטרומגנטיים המשמשים להעברת מידע או להפעלת מערכות צבאיות.

[29] AEW&C - Airborne Early Warning & Control.

אלקטרונית (ל"א). בנוסף, כוללת פעילות החברה בענף זה תכנון, פיתוח, ייצור ושיווק של מערכות מכ"ם מוטסות וחלליות מתקדמות המיועדות לצרכי מודיעין חזותי, תצפית, איתור מטרות אוויריות וימיות ובקרת אש על מגוון פלטפורמות מוטסות, וכן מערכות הגנה עצמית למטוסים צבאיים ומסחריים.

[ג] <u>ענף מערכות מודיעין, תקשוב ול"א</u> – פעילות החברה בענף זה כוללת אפיון, תכנון, פיתוח, ייצור ושיווק של מגוון פתרונות מודיעין, עליונות ספקטרלית ורשתות תקשורת. במסגרת ענף זה מציעה החברה מערכות מודיעין אותות (סיגינט), מערכות ל"א ומערכות תקשורת (תקשורת לוויינית, ערוצים רחבי סרט, רשתות רדיו ותקשורת יבשה טקטית) למגוון פלטפורמות ימיות, יבשתיות, אוויריות, כולל פתרונות למטוסי משימה ייעודיים, כטמ"מים, ספינות, רק"מ, בלונים וכן מערכות בהצבה קרקעית או חופית. בנוסף, כוללת פעילות החברה בענף זה פיתוח, ייצור ושיווק של מרכזי מודיעין ומערכות מוכללות לאיסוף ומיצוי מידע מודיעין דיסציפלינרי ומולטי-דיסציפלינרי.

[ד] <u>ענף מערכות יבשה</u> – פעילות החברה בענף זה כוללת אפיון, תכנון, פיתוח, ייצור ושיווק של מערכות יבשתיות, ובכלל זה פתרונות אבטחה לגבולות, מתקנים וחופים, מערכות מיגון ומודעות מצבית לכוחות המתמרנים (רק"מ וחי"ר), מערכות איסוף קרבי, מערכות נ"מ טקטיות, מערכות הכוונת אש ארטילרית, מערכות להתמודדות עם איום הרחפנים, כלי רכב לניוד טקטי ופתרונות יבשתיים של מערכות אוטונומיות. בנוסף, כוללת פעילות החברה בענף זה פיתוח, ייצור ושיווק של מערכות להגנת המולדת (HLS) כולל חיישנים, מערכות מוכללות להגנת גבולות, הגנת חופים והגנת אתרים.

[ה] <u>ענף סייבר</u> – פעילות החברה בענף זה כוללת פיתוח ומכירה ויישום מוצרים ופרויקטים, למרכזי סייבר ברמה הלאומית והסקטוריאלית לתחומי ההתרעה מוקדמת כנגד תקיפות סייבר, איתור כוונות לתקיפה/פשיעה וניטור המידע ברמה הלאומית ובתשתיות קריטיות, הגנת פלטפורמות ואימון/הדרכת סייבר.

11.1.2 <u>שינויים החלים בתחום הפעילות</u>

שוק מוצרי האלקטרוניקה הצבאית במדינות המפותחות (מערב אירופה, ארה"ב ולאחרונה הודו) מושתת במידה רבה על פעילות מקומית. להערכת החברה, חלק גדול מההכנסות של מרבית החברות הפועלות בתחום הינן מהמדינות בהן הן פועלות, זאת בשל העדפת המדינות (הלקוחות העיקריים בתחום) לבצע רכש של מוצרי אלקטרוניקה וביטחון מייצור מקומי. בהקשר זה, יצוין, כי אלתא וכן, להערכת החברה, גם תעשיות ביטחוניות אחרות בישראל, הינן חריגות בשוק זה, כיוון שעיקר מכירותיהן הינו לייצוא.

בשנים האחרונות עבר שוק מוצרי האלקטרוניקה הצבאית תהליך של מיזוגים, שכתוצאה ממנו נוצרו מספר תאגידי ענק (בעיקר אמריקאיים ואירופיים) שביכולתם לספק פתרונות כוללים. בנוסף, נמשכת המגמה של הגברת פעילות

תאגידים כאמור גם בשווקים הבינלאומיים (ובכללם שווקי היעד של החברה).

צבאות רבים בעולם מבקשים להפוך לצבא מקצועי ויעיל, המבוסס על טכנולוגיות מתקדמות ומתוחכמות, בעיקר בתחום מערכות המודיעין, ההתרעה, הסייבר והנשק המדויק. בנוסף, המגמה של התגברות האיומים לכיוון של איומים א-סימטריים, המיישמים טכנולוגיות אזרחיות זולות ונפוצות (כגון רחפנים), מעלה דרישות חדשות עבור צבאות וארגונים פרה-צבאיים, לרבות דרישות הגנת סייבר, וגוזרת רכש של ציוד המושתת על יכולות טכנולוגיות מודיעיניות והתקפיות מדויקות.

אחד המאפיינים המרכזיים של שדה הקרב המודרני הוא לחימה בשטחים אורבניים תוך התמודדות עם "האויב נעלם" המצריך תמרון משולב רב אמצעים.

תפיסת התמרון משולב האמצעים מדברת על פיתוח יכולות אשר יאפשרו שיפור יכולות התימרון ככלל ושילוב אמצעי הכוח, בפרט, מה שמכונה "האגרוף המתמרן" של הצבא במלחמה, אשר אמור להשמיד יותר נכסי אויב, תוך כדי התקדמות כוחות אל היעד. כל זאת לצד מקסום שיתוף הפעולה בין כלל הזרועות ופעולה אורגנית של כלל מרכיבי התמרון – שריון, חי"ר, הנדסה, כטמ"ם ואש.

11.1.3 <u>מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות</u>

בנוסף למגבלות, לחוקים השונים ולהוראות תקינה החלים על כלל פעילות החברה (ראה סעיף 21 לחלק זה לדוח), בין היתר, בכל הקשור לייצוא ציוד בטחוני, כפופה פעילות החברה בתחום האלקטרוניקה הצבאית, לתקינה והליכי בקרה המתבצעים בכל שלב בייצור, החל מחומר הגלם, דרך הרכיבים הראשוניים וכלה במערכות ובמוצרים המוגמרים.

לאלתא הסמכה לתקנים הבאים:

- תקן AS 9100 D הדן במודל עבור ניהול האיכות בתכנון, פיתוח, ייצור, התקנה ושרות לארגונים העוסקים בתעופה, חלל ותעשיות ביטחוניות (Aerospace Quality Management Systems);
- תקן ISO 9001: 2015 הדן בדרישות מערכת ניהול איכות לפיתוח, ייצור הספקה, התקנה ושירות;
- תקן ISO 14001: 2015 הדן בדרישות מערכת הניהול הסביבתי (Environmental Management System);
- תקן ISO 45001: 2018 הדן בדרישות מערכת ניהול הבטיחות (Health and Safety System);
- CMMI Maturity Level 5 בנושא הנדסת מערכת, הנדסת חומרה ופיתוח תוכנה (Integrated Capability Maturity Model);
- תקן ISO 27001: 2013 הדן בדרישות מערכת לניהול אבטחת מידע;
- תקן ISO 27032: 2013 הדן בדרישות מערכת לניהול אבטחת מידע בסייבר.

11.1.4 <u>שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיותו</u>

כאמור לעיל, עיקר מכירותיה של אלתא הינו לייצוא, ולכן לצרכי ולתקציבי הביטחון של מדינות חו"ל השפעה מהותית על היקף פעילותה, כמו גם למצב הכלכלי של מדינות אלו. בנוסף, כיוון שמשהב"ט מהווה לקוח מהותי של אלתא, הרי שלתקציב הביטחון של מדינת ישראל קיימת השפעה על היקף הפעילות של אלתא. לפרטים נוספים, ראה סעיף 8.2.2 לחלק זה לדוח.

בשנים האחרונות, ניתן להצביע על מספר מגמות מהותיות, אשר להן השפעה על היקף הפעילות בשוק מוצרי האלקטרוניקה הצבאית: (1) גידול בביקוש למערכות זמן אמת למודיעין, סיור ותצפית, התרעה והרכשת מטרות,[30] למערכות המאפשרות רציפות לחימה בכל תנאי מזג אוויר והגדלת טווחי הלחימה ומערכות הגנה כנגד איומי סייבר; (2) מאבק מתמשך בטרור ובפשיעה בעולם וכן טרור תוך מדינתי יוצרים הזדמנויות עסקיות בתחומי פעילותה של אלתא, לרבות בתחומי הגנת המולדת והסייבר, כדוגמת מערכות ניטור ובקרת גבולות ובעיקר ניטור ומודיעין סייבר; מן העבר השני, אי יציבות כלכלית ופוליטית ומשבר כלכלי אפשרי בחלק מהמדינות, מחייבים את החברות הפעילות בשוק מוצרי האלקטרוניקה הצבאית לגיוון ולהרחבה של השווקים הפוטנציאליים; (3) עימותים קיימים ופוטנציאלים מגבירים את הדרישה למערכות ניטור מכ"מיות, מערכות סייבר וכן ניטור בתחום מודיעין האותות. יחד עם זאת, סנקציות כלכליות כנגד מדינות מסוימות הנובעות מעימותים כאמור עלולות להשפיע על יכולת החברה להתקשר בעתיד עם מדינות אלו (או מדינות הקשורות להן); (4) גידול באיומי הסייבר ועליה במורכבותם, בדגש על שימוש בהם במסגרת קונפליקטים בין-מדינתיים, מגבירים את הצורך בפתרונות ייעודיים לניטור סייבר ברמה הלאומית ולהגנת סייבר על מערכים לאומיים, תשתיות קריטיות ואמל"ח; (5) צורך גובר במערכות מתקדמות לצבא היבשה הכוללות מערך חיישנים למודעות מצבית, הגנה והגברת קטלניות של רכב קרבי משוריין, אוטונומיה ורובוטיקה; (6) גידול בהיקף המערכות האוטונומיות או האוטונומיות חלקי האזרחיות, כגון מערכות תחבורה חכמה, מגביר את הצורך בפתרונות סייבר אזרחיים להגנה; (7) מלחמת רוסיה-אוקראינה הגבירה את הצורך של מדינות אירופה להגדיל את תקציבי הביטחון ולהצטייד במערכות מודיעין ומערכות להגנה אווירית בתכניות הצטיידות מהירות עם עדיפות למערכות מוכחות בזמני אספקה מהירים.

<u>מערכות הגנה אווירית ומערכות ימיות</u> – למיטב ידיעת החברה, היקף הפעילות בשוק מערכות המכ"ם מושפע, בין היתר, משיתופי פעולה בין חברות בתחום וכן מתקציבי הביטחון במרבית מדינות העולם בשל חיוניות מערכות המכ"ם למדינות המפתחות את יכולתן ההגנתית. מלחמת רוסיה-אוקראינה (כמו גם הלחימה באזור ארמניה-אזרבייג'אן), הגבירו את הדרישה להצטיידות במערכות הגנה אווירית יבשתיות וימיות. בהתאם, למיטב ידיעת החברה, גדלו תקציבי הביטחון במדינות היעד של החברה.

[30] מעבר מגילוי מטרה לעקיבה רציפה עליה.

<u>מערכות מוטסות</u> – שוק מטוסי המשימה נחלק לשלוש תצורות של מערכות: מערכות Low End בסיסיות, מערכות Mid Tier ומערכות High End מתוחכמות. מערכות ה-High End מיועדות בעיקר למדינות בעלות יכולות כלכליות גבוהות בעוד מערכות ה-Low End וה- Mid Tier מיועדות בעיקר למדינות בינוניות וקטנות אשר מרביתן רוכשות לראשונה מערכות מסוג זה.

למיטב ידיעת החברה, בשנים האחרונות ניכרות מספר מגמות עיקריות בענף זה:

- עליה בכמות ההזדמנויות בסגמנט ה-High End לאור חזרת האיום הסימטרי (מלחמת רוסיה-אוקראינה).
- עליה בשיווק ובמכירות של מטוסי המשימה למגוון מדינות, במיוחד בתחום הבינוני והנמוך.
- עניין גובר של מספר מדינות ברכישת מטוסי משימה ייעודיים למשימות של מודיעין אוויר-קרקע וסיור ימי. בשנים האחרונות פורסמו מספר מכרזים בינ"ל גדולים בנושא.

<u>מערכות מודיעין, תקשוב ול"א</u> – למיטב ידיעת החברה, הדרישות בשוק הביטחוני בשנים האחרונות נעות לכיוון פתרונות מודיעין משולבים, הכוללים מספר סנסורים המחוברים ביניהם בתקשורת ומערכות שליטה ובקרה מתאימות ורמת אוטומציה גבוהה במיצוי המידע, במקביל למגמה של מזעור המוצרים ודרישה למחירים נמוכים יותר מול כמויות גדולות יותר (בעיקר בתחום היבשה). צורך זה מתבטא בתחזית לעליה בהיקף הביקוש למטוסי המשימה שיכללו מערכות מודיעין אותות (AEW, אוויר קרקע, סיגינט, סיור ימי ועוד) וכן לעליה צפויה במספר הכטמ"ם הטקטיים והאסטרטגיים לצורכי מודיעין. בנוסף, לאור הגידול בתפוצת מכ"מים ומערכות הגנה אווירית בעולם, להערכת החברה, יימשך הצורך במערכות הגנה עצמית ומערכות ל"א לדיכוי הגנה אווירית ולשיבוש תקשורת האויב. כמו-כן, כיווני ההתעצמות בזרוע היבשה מכתיבים דרישות למערכות טקטיות נישאות ומוטסות (רום נמוך) הכוללות יכולות איסוף מודיעין ותקשורת. דרישות התקשורת בשוק הביטחוני צפויות לגדול משמעותית כחלק מהמגמה של התעצמות חשיבות הקישוריות בין הכוחות, הצורך להביא מידע בזמן אמיתי ללוחם וכניסה משמעותית של כלים לא מאוישים וסנסורים לשדה הקרב.

<u>מערכות יבשה</u> – לאור השינויים בתפיסת זרועות היבשה בקרב הלקוחות המובילים של החברה, החברה צופה גידול בהיקף הפעילות העסקית בתחום המערכות היבשתיות, ומתעתדת להגדיל באופן משמעותי את ההיקף העסקי בתחום זה במהלך השנים הקרובות. ראה גם סעיף 11.13.1 לחלק זה לדוח.

המידע המפורט לעיל ביחס לגידול הצפוי בהיקף הפעילות העסקית בתחום המערכות היבשתיות בשנים הקרובות, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס, בין היתר, על תחזיותיה והערכותיה של החברה למועד הדוח. מידע זה עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה מגורמים שאינם בשליטת החברה ו/או כתוצאה מהתממשות של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29

לחלק זה לדוח.

סייבר – למיטב ידיעת החברה, חשיבותו של נושא הסייבר עולה מדי שנה הן בהיבט ההגנתי, הן בהיבט המודיעיני והן בהיבט ההתקפי. מגמה זו קיבלה משנה תוקף בתקופת מגיפת הקורונה, אשר הובילה להסתמכות על מערכים מקוונים. צורך זה מתבטא בדרישות הולכות וגוברות להקמת מרכזי סייבר לאומיים, הגנה על תשתיות קריטיות ומערכות אמל"ח, הקמת מערכי מודיעין סייבר, הגנת סייבר על מערכות תחבורה חכמה, תעופה אזרחית, תעבורה ימית וחלל.

11.1.5 התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות ושינויים במאפייני הלקוחות שלו

מזה מספר שנים, קיימת עליה בביקוש למערכות ולמוצרים בתחום העימותים המוגבלים (בנוסף למערכות ומוצרים המיועדים ללחימה כוללת); למערכות ומוצרים בתחום הסייבר והגנת המולדת לרבות הגנה על מים כלכליים, זאת, בין היתר, בעקבות התגברות מגמת הלוחמה הא-סימטרית, הטרור והפשיעה בעולם; למערכות מודיעין אותות ותצפיות ארוכות טווח ביבשה ובים. יחד עם זאת מלחמת רוסיה-אוקראינה העלתה מחדש את החשיבות של הלוחמה המסורתית הבין-מדינתית והצורך להצטייד במערכות התראה והגנה אווירית ארוכות טווח כנגד טילים, מערכות לשליטה בספקטרום האלקטרוני, מערכות למודיעין מדויק ולתקיפת מטרות בזמן אמת ולמערכות למודעות מצבית והגנת כוחות מתמרנים.

11.1.6 גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות ושינויים החלים בהם

לפרטים אודות גורמי ההצלחה הקריטיים, להערכת החברה, בשוק הצבאי, ראה סעיף 8.2.3 לחלק זה לדוח.

11.1.7 שינויים במערך הספקים וחומרי הגלם בתחום הפעילות

לשיבושים המתרחשים בשנים האחרונות בשרשרת האספקה, ראה סעיף 8.1.7 לחלק זה לדוח.

11.1.8 חסמי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הפעילות ושינויים החלים בהם

לפרטים אודות חסמי הכניסה והיציאה העיקריים, להערכת החברה, בשוק הצבאי/ביטחוני, ראה סעיף 8.2.4 לחלק זה לדוח.

11.1.9 מבנה התחרות בתחום הפעילות ושינויים החלים בו

לפרטים אודות מבנה התחרות בתחום, ראה סעיף 11.7 לחלק זה לדוח.

11.2 מוצרים ושירותים

להלן תיאור המוצרים העיקריים המיוצרים בכל אחד מענפי הפעילות בתחום האלקטרוניקה הצבאית:

[א] ענף מערכות הגנה אווירית ומערכות ימיות - בענף זה קיימים מספר סוגי מוצרים עיקריים כמפורט להלן:

[1] מערכות הגנה אווירית רב שכבתיות - לגילוי ואיכון מטרות ובקרת אש להגנה אווירית ותמונה אווירית המותקנות על הקרקע או על בלונים.

[2] מערכות מכ"ם ימיות ותת ימיות - מערכות מכ"ם מושטות רב משימתיות, למשימות חיפוש, עקיבה ותמיכה ביירוט אחר מטרות ואיומים מהים ומהאוויר לצורך בקרת אש, הגנת חופים, הגנת נמלים ובמערכות תת מימיות אוטונומיות.

[ב] ענף מערכות מוטסות - בענף זה קיימים מספר סוגי מוצרים עיקריים כמפורט להלן:

[1] מטוסי משימה - כולל מטוסי משימה להתרעה אווירית (AEW), מטוסי מודיעין אוויר/קרקע (ISR), מטוסי סיור ימי (MPA), מטוסי מודיעין אותות (SIGINT) ולוחמה אלקטרונית (EW).

[2] מערכות מכ"ם לפלטפורמות אוויריות וחלליות - מכ"מים למגוון פלטפורמות מאוישות ובלתי מאוישות למודיעין חזותי בטכנולוגיית SAR, מכ"מי סיור ימי לגילוי מטרות ימיות ומכ"מים לבקרת אש למטוסי קרב לגילוי והכוונת נשק למטרות אוויריות וקרקעיות.

[ג] ענף מערכות מודיעין, תקשוב ול"א - המוצרים העיקריים בענף זה כוללים מערכות אלינט המיועדות לקליטת ואיכון אותות מכ"ם, מערכות קומינט המיועדות לקליטת ואיכון מערכות תקשורת, מערכות ל"א להגנה עצמית והגנה מלווה לפלטפורמות מוטסות על-ידי שיבוש מערך ההגנה המכ"מית של האויב, מערכות לתקשורת לווינית, עורקי נתונים, מערכות קשר מוטסות, מערכות לתקשורת נתונים ומרכזי מודיעין לניהול האיסוף ולפענוח והפצת מידע.

[ד] ענף מערכות יבשה - בענף זה קיימים מספר סוגי מוצרים עיקריים הכוללים מערכות לכוח המתמרן, מערכות לרכב קרבי משוריין (רק"מ), מערכות לוחמה אוטונומיות, פתרונות רובוטיים להנדסה ולוגיסטיקה ופתרונות מודעות מצבית לחי"ר, פתרונות מערכתיים להגנת גבולות, מתקנים ואתרים, ומערכות לנ"מ ולטיווח ארטילרי.

[ה] ענף מערכות סייבר – המוצרים העיקריים בענף זה כוללים מרכזי סייבר לאומיים, מערכות הגנת סייבר, מערכות מודיעין סייבר לניהול ואיסוף מידע, מוצרי אימון/הכשרת סייבר ומוצרי סייבר להגנת פלטפורמות.

11.3 <u>פילוח הכנסות מוצרים ושירותים</u>

להלן פרטים אודות ההכנסות מקבוצת מוצרים ושירותים בתחום האלקטרוניקה הצבאית המהוות (או אשר היוו) 10% או יותר מסך הכנסות החברה (במאוחד) באילו מהשנים 2022, 2021 ו-2020:

קבוצת מוצרים	הכנסות	2022	2021	2020
מערכות מודיעין חזותי ומכ"ם[31]	במיליוני דולר	865	796	819
	ב-% מסך הכנסות החברה (במאוחד)	17%	18%	20%

11.4 <u>מוצרים חדשים</u>

להלן פרטים אודות מוצרים מהותיים בפיתוח בתחום האלקטרוניקה הצבאית:

[א] **מערכות יבשה אוטונומיות** – אלתא מפתחת ומשווקת קו מוצרים חדש לשימוש כוחות צבא היבשה. המוצרים מתבססים על חליפת חישה למודעות מצבית. לקו המוצרים מגוון רחב של יישומים: אחיזת שטח, הגנה אווירית טקטית, הגנת רק"מ, בקרת אש טקטית וסגירת מעגלים.

[ב] **מערכות ל"א מתקדמות** – פיתוח מערכת ל"א מבוססת טכנולוגיית AESA (Active Electronic Scanning Array) חדשנית המיועדת לטיפול יעיל ונקודתי באיומים.

[ג] **מערכות הגנה אווירית רב-חיישנים** – מערכת חליפת חיישנים משולבת הכוללת מכ"ם דו- תדרי, זיהוי עמית טורף (זע"ט), אלינט, אלקטרואופטיקה, גילוי שיגורים ועוד.

[ד] **חיישנים לרחפנים** – פיתוח מכ"מים זעירים ודלי הספק ומערכות אלינט מותאמים לרחפנים לשימושים טקטיים לכוח הלוחם ובט"ש חכם.

[ה] **מערכת תקשורת ניידת (TacCell)** – אלתא מפתחת מערכת תקשורת ניידת המבוססת על רשת סלולרית דור 4/5 - LTE המיועדת לכוחות היבשה הפרושים ומבוססת על תשתיות רשת קיימות בשילוב של תשתיות רשת נפרשות.

[ו] **מערכות סייבר** – אלתא מפתחת ומשווקת פתרונות סייבר לרמה הלאומית, מרכזי מודיעין ושליטה בתחום הסייבר (בדגש על הרמה הלאומית), מערכות אימון/הכשרת סייבר ופתרונות הגנת סייבר לתשתיות קריטיות ופלטפורמות.

לפרטים אודות היקפי ההשקעה במחקר ופיתוח בחטיבת אלתא, ראה סעיף 11.9 לחלק זה לדוח.

11.5 <u>לקוחות</u>

[א] לקוחותיה העיקריים של אלתא כוללים את מדינת ישראל (בעיקר באמצעות משהב"ט) וממשלות של מדינות זרות וכן חברות זרות בהיקף נמוך יותר.

[ב] שניים מבין לקוחותיה המהותיים של החברה הינם לקוחות אשר אובדנם ישפיע

[31] יובהר, כי קבוצת המוצרים הנ"ל מורכבת ממוצרים השייכים הן לענף מערכות הגנה אווירית ומערכות ימיות, הן לענף מערכות מוטסות והן לענף יבשה, כמפורט בסעיפים 11.1.1[א], [ב] ו-[ד] לחלק זה לדוח, בהתאמה.

באופן מהותי על תחום הפעילות, כדלקמן:

לקוח	2022		2021	
	במיליוני דולר	שיעור מסך הכנסות תחום הפעילות	במיליוני דולר	שיעור מסך הכנסות תחום הפעילות
לקוח מהותי א'	246	20%	296	26%
משהב"ט	153	13%	130	11%

למכירת מוצרי אלתא למשהב"ט קיימת חשיבות נוספת בכך שלאלתא קיים יתרון שיווקי במכירה לגורמים חיצוניים, אם מוצר צבאי שיוצר על-ידה נרכש על-ידי צה"ל (באמצעות משהב"ט). לפרטים אודות מאפייני ההתקשרות העיקריים עם משהב"ט, ראה סעיף 22.3 לחלק זה לדוח. לפרטים אודות התקשרות החברה, באמצעות אלתא, עם משהב"ט, ראה סעיף 11.13.1 לחלק זה לדוח.

[ג] <u>תיאור כללי של התקשרויות החברה עם לקוחות בתחום הפעילות</u>

התקשרויות אלתא בענפי פעילותה עם לקוחותיה הינן על-פי רוב, עם ממשלות של מדינות זרות וחברות העוסקות בתחומי פעילותה של אלתא, כקבלן ראשי או כקבלן משנה. ההתקשרויות הינן, בדרך כלל, לתקופות בנות כשנתיים עד שש שנים. אופן התשלום נקבע, לרוב, בהתאם לקצב התקדמות הפרויקט ועל-פי עמידה באבני דרך, שנקבעו בין הצדדים, כאשר מקובל לפצות את הלקוח במקרה של אי עמידה בביצוע אבני דרך, בהיקף של אחוזים קבועים מתוך סכום התמורה שנקבע לתשלום בהשגת אבן הדרך הספציפית או מסך התמורה הכוללת בגין הפרויקט. במסגרת חלק מההתקשרויות מוסדר גם נושא המחקר והפיתוח של המוצר המיוצר, בהתאם לדרישות הספציפיות של הלקוחות השונים, לרבות היקף ההשקעה במחקר ופיתוח במימון הלקוח, תמלוגים שישולמו ללקוח בגין מכירת המוצרים האמורים לצדדים שלישיים, והסדרת הזכויות בידע המשותף שפותח בפרויקט. לפרטים אודות האחריות הניתנת בגין מוצרי אלתא, ראה סעיף 11.12 לחלק זה לדוח.

מרבית התקשרויותיה של אלתא עם לקוחותיה כוללות התחייבות של אלתא לשפות את לקוחותיה כנגד כל תביעה ו/או עלות, הנובעת ממעשה או מחדל רשלני של מי מעובדיה, אשר גרם נזק לגוף או לרכוש, ללקוח ו/או לעובדיו והתחייבות מקבילה לשיפוי מאת הלקוח. בנוסף, מתחייבת אלתא לשפות את לקוחותיה כנגד כל תביעה של צד שלישי, עקב הפרה של פטנטים וזכויות קניין רוחני אחרות שהלקוח עלול להיות אחראי לה ו/או חייב בגינה, עקב השימוש במוצרים נשוא ההסכם.

חלק מההסכמים ניתנים לביטול מטעמי נוחות על-ידי הלקוח, אשר מתחייב לפצות את החברה בגין עבודה אשר בוצעה ושלא הושלמה עקב ביטול ההסכם בתוספת רווח סביר. מרבית ההסכמים ניתנים לביטול במקרה שמי מהצדדים הפר את ההסכם, ולא תיקן את ההפרה בתוך פרק הזמן הקבוע בין הצדדים, או במקרה של דחיית אספקת המוצר נשוא ההסכם מעבר לתקופה מוסכמת.

יצוין, כי התקשרויות החברה בתחום פעילות זה עם לקוחות זרים מסוימים עשויות לכלול מחויבויות של רכש גומלין כמפורט בסעיף 22.5 לחלק זה לדוח.

[ד] להלן התפלגות הכנסות תחום הפעילות בשנים 2022 ו-2021, לפי חלוקה גיאוגרפית:

מדינה/יבשת	2022		2021	
	במיליוני דולר	באחוזים	במיליוני דולר	באחוזים
ישראל	328	27%	279	24%
אסיה	447	37%	491	43%
צפון אמריקה	53	4%	84	7%
אירופה	313	27%	245	22%
דרום אמריקה	25	2%	20	2%
אפריקה ואוסטרליה	37	3%	26	2%
סה"כ	**1,203**	**100%**	**1,145**	**100%**

11.6 צבר הזמנות

להלן פרטים אודות סך צבר ההזמנות של החברה בתחום האלקטרוניקה הצבאית והתפלגות סך הצבר האמור בענפי הפעילות בתחום, ליום 31 בדצמבר של השנים 2022 ו-2021 ובסמוך למועד הדוח:

	בסמוך למועד הדוח[32]	31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2021
ענף מערכות מכ"ם שטח והגנה מרחבית ומערכות מכ"ם רב משימתיות מוטסות (ב-%)	82%	82%	84%
ענף מערכות מודיעין אותות, ל"א, תקשורת וסייבר (ב-%)	13%	13%	11%
מוצרים אחרים (ב-%)	5%	5%	5%
סה"כ (במיליוני דולר)	**3,453**	**3,433**	**3,029**

להלן פרטים אודות התפלגות צבר ההזמנות בתחום הפעילות ליום 31 בדצמבר 2022 ובסמוך למועד הדוח, על-פי חלוקה לרבעונים:

תקופת ההכרה בהכנסה הצפויה	צבר ההזמנות בסמוך למועד הדוח (במיליוני דולר)	צבר ההזמנות ליום 31 בדצמבר 2022 (במיליוני דולר)
רבעון ראשון 2023	151	269
רבעון שני 2023	308	303
רבעון שלישי 2023	285	276
רבעון רביעי 2023	268	258
שנת 2024	1,067	1,012
שנת 2025	733	678
תקופות נוספות	641	637
סה"כ	**3,453**	**3,433**

11.7 תחרות

אלתא מתחרה בשוק מוצרי האלקטרוניקה הצבאית ביותר מ-70 מדינות ברחבי העולם.

בשנים האחרונות, ניתן להבחין בהתגברות התחרות בענפי פעילותה של אלתא, עקב כניסה של חברות נוספות לנישות פעילות בהן לא היתה לאלתא תחרות לפני כן, ובכלל זה חברות אמריקאיות אשר החלו לפעול בשווקים חדשים מחוץ לארה"ב, לרבות שווקי היעד של החברה. בנוסף, שוק מוצרי האלקטרוניקה הצבאית עבר תהליך של קונסולידציה. מגמה זו

[32] הנתונים בדבר צבר ההזמנות של החברה בסמוך למועד הדוח נכונים ליום 20 בפברואר 2023.

עלולה להביא להקטנה של מספר החברות המתחרות בענפי פעילותה של אלתא מחד, אך מנגד להיווצרותן של חברות ענק בעלות משאבים מהותיים עימן תיאלץ אלתא להתמודד, בין היתר בשווקי היעד שלה.

מבנה התחרות בענפי פעילותה של אלתא מושפע ממגבלות פוליטיות כלל עולמיות וכן ממגבלות מטעם מערכת הביטחון בישראל. כמו-כן, קיימות מגבלות של רישיונות שיווק אשר פוגעות ביכולת התחרות של אלתא.

בשנים האחרונות, ניתן להבחין במדינות היעד במגמה של 'לאומנות כלכלית', קרי, טיפוח התעשייה המקומית והעדפת מוצרים מקומיים על פני התקשרויות עם ספקים מחוץ למדינה. מגמה זו מחייבת שיתופי פעולה עם חברות מקומיות ו/או רכישת חברות מקומיות במדינות היעד.

הגורמים העיקריים המשפיעים על מעמדן התחרותי של החברות הפועלות בתחום הפעילות הינם, בין היתר, יכולת ההובלה הטכנולוגית ומידת התאמת המערכות והמוצרים לצרכים הספציפיים של הלקוח, היכולת לבצע הדגמות מבצעיות בלוח זמנים קצר, מחירים תחרותיים, התפיסה הכוללת של מוניטין החברה המייצרת, היכולת להתמודד עם לאומנית כלכלית (באמצעות רכישת חברות מקומיות ו/או שיתופי פעולה עם התעשיות במדינת הלקוח, בין היתר, כחלק מדרישות ה-Offset במדינות הלקוח (ראה גם סעיף 22.5 לחלק זה לדוח)), יכולת שימור והרחבת מספר השווקים והלקוחות ורמת השירות והיכולת למתן שירותי תמיכה ותחזוקה לאחר המכירה.

להלן פרטים נוספים אודות התחרות בענפי הפעילות העיקריים בתחום הפעילות:[33]

[א] <u>ענף מערכות הגנה אווירית ומערכות ימיות</u> – Saab, Raytheon, Northrop-Grumman, Henselot LM, Indra ו-Thales הינן חברות אירופיות ואמריקאיות, המפתחות, מייצרות, משדרגות ומתחזקות מערכות מכ"ם קרקעיות וימיות, בעיקר לשווקים הצבאיים בארה"ב ואירופה. להערכת החברה, נכון למועד הדוח, נתח השוק של אלתא בענף מערכות הגנה אווירית ומערכות ימיות ביחס לשוק העולמי, הינו לא מהותי.

[ב] <u>ענף מערכות מוטסות</u> – מספר חברות אמריקאיות, אירופיות, ודרום אמריקאיות כדוגמת (Northrop Grumman) NG, Raytheon, SAAB, Airbus, בואינג, Dassualt, LM ו-Embraer, המפתחות, מייצרות, משדרגות ומתחזקות מטוסי משימה. לחברות האמריקאיות יתרון על פני המתחרים האחרים בשוק, בין היתר, עקב לובי של גורמים פוליטיים אמריקאים ועקב יכולתן להציע חבילה כוללת של מטוסי קרב ומטוסי משימה וכן בשל שיקולי תאימות (Interoperability) של מטוסי משימה עם מטוסי קרב מתוצרת ארה"ב ועם מערכות תקשורת, שליטה ובקרה מסווגות של ארה"ב ובריט נאט"ו. חלק מההזדמנויות מחייב לחבור לשותף אמריקאי כדי להתמודד עם ההשפעה של הממשל האמריקאי במדינות היעד ולתת מענה לדרישות התאימות. להערכת החברה, נכון למועד הדוח, נתח השוק של אלתא בענף מערכות מוטסות ביחס לשוק העולמי, הינו לא מהותי.

[ג] <u>ענף מערכות מודיעין, תקשוב ול"א</u> – Thales, Plath, R&S, Leonardo, ELT, Hensoldt, Harris, LM, Raytheon, BAE, SAAB, L3, אלישרא, אלביט ורפאל הינן חברות אמריקאיות, אירופיות, דרום אפריקאיות וישראליות, המתחרות באלתא בענף זה.

[33] יצוין, שעם חלק מהמתחרים מתקיימים במקביל גם שיתופי פעולה בנושאים מסוימים.

להערכת החברה, נכון למועד הדוח, נתח השוק של אלתא בענף מערכות מודיעין, תקשוב ול"א ביחס לשוק העולמי, הינו זניח.

[ד] <u>ענף מערכות יבשה</u> – התחרות במערכות היבשתיות היא רבה ומשמעותית אל מול פוטנציאל השוק. הסביבה העסקית המקומית (ישראל) כוללת חברות אינטגרציה ומערכות יבשתיות, כגון אלביט ורפאל, כמו גם חברות סנסורים, כגון ראדא. בשוק העולמי, הסביבה העסקית המורכבת כוללת שחקנים בינלאומיים כגון: Northrop-Grumman, Raytheon, Saab, Henselot, LM ו-Thales אשר הינן חברות אירופיות ואמריקאיות, המפתחות, מייצרות, משדרגות ומתחזקות מערכות מודיעין חזותי ומכ"ם יבשתיות, בעיקר לשווקים הצבאיים בארה"ב ואירופה, כמו גם שחקנים מקומיים בשווקי היעד השונים אשר זוכים ליתרון במקרים שבהם מתקיימים מכרזים מקומיים. להערכת החברה, נכון למועד הדוח נתח השוק של אלתא בענף מערכות יבשה ביחס לשוק העולמי, הינו לא מהותי.

[ה] <u>מערכות סייבר</u> – אלביט, רפאל, קוגנייט, בואינג, Thales, Raytheon, IBM, EMC/RSA הינן חברות המתחרות באלתא בענף הסייבר. מספר החברות המתחרות באלתא בענף פעילות זה רב משמעותית ממספר המתחרים בענפי הפעילות האחרים, ובהתאם רמת התחרות בענף פעילות זה גבוהה ביותר. לפרטים אודות מאגד סייבר ישראלי ומאגד סייבר לתעופה ישראלי בראשות אלתא, ראה בסעיף זה להלן. להערכת החברה, נכון למועד הדוח, נתח השוק של אלתא בענף מערכות סייבר ביחס לשוק העולמי, הינו זניח.

<u>לצורך התמודדותה עם התחרות, נוקטת אלתא את הפעולות העיקריות שלהלן</u>:

- השקעה מתמדת במחקר ובפיתוח, מרמת הטכנולוגיות ועד רמת מערכות העל, כדי לשמור על מעמדה בשוק;
- פיתוח, ייצור ומכירה של מערכות, מכלולים, תתי מכלולים ורכיבים שהינם בקדמת הטכנולוגיה;
- מזעור המוצרים ופיתוח אבני בניין אחודות למשפחות מוצרים כדי לאפשר הקטנת עלויות המוצרים;
- פיתוח, ייצור ומכירה של מערכות הכוללות תכונות ייחודיות המבוססות על ניסיון מבצעי;
- פיתוח, ייצור ומכירה של מערכות המותאמות לצרכים הייחודיים של הלקוח (Tailor Made);
- יצירת שיתופי פעולה אסטרטגיים עם תעשיות וחברות מקומיות, לרבות רכישת חברות, במדינת הלקוח במטרה להתמודד עם דרישה של מספר מדינות מפתח להעדפת תוצרת מקומית;
- הגברת מאמצי השיווק בשווקי הפעילות הנוכחיים והשקעת משאבים כדי לחדור לשווקים נוספים, בעיקר באירופה, ארה"ב, במזרח אסיה ובאוסטרליה;
- קידום עסקאות למתן שירותי תחזוקה ותמיכה לאחר אספקת המערכות;
- פרסום המערכות והמוצרים המפותחים ומיוצרים על-ידי אלתא בתערוכות מקצועיות, וזאת כדי להביא לידיעת קהל הלקוחות הפוטנציאלי את היכולות הטמונות במערכות והמוצרים המפותחים;

- מאגדי הסייבר – אלתא עומדת בראש מאגד הסייבר הישראלי – IC3 (במסגרת תכנית המאגדים של משרד הכלכלה), הכולל, למועד הדוח, 14 חברות ישראליות מובילות (בהן: ורינט, צ'ק פוינט, סייבר ארק, מלאנוקס ועוד). כמו-כן, אלתא עומדת בראש מאגד הסייבר לתעופה הישראלי (Israeli Aviation Cyber Companies Consortium), הכולל, למועד הדוח, 8 חברות (בהן, קוקפיט - הקרן התאגידית של אל-על, צ'ק פוינט וסייבר ארק) – דבר המאפשר לאלתא להציע פתרונות בתחומים אלו ותורם לתחרותיות שלה.

<u>הגורמים החיוביים והשליליים המשפיעים על מעמדה התחרותי של אלתא</u>:

<u>גורמים חיוביים</u>:

- ריבוי קווי מוצרים ייחודיים המצויים בקדמת הטכנולוגיה העולמית, המקנים לאלתא חוסן כלכלי, טכנולוגי ועסקי;
- הובלה תדמיתית ומוניטין רב בקרב קהל הלקוחות הפוטנציאלים – אלתא נחשבת כחברה אטרקטיבית, בעלת מוניטין רב בשוק מוצרי האלקטרוניקה הצבאית ובנוסף, הינה בין המובילות בעולם בתחום פיתוח וייצור מערכות מכ"ם ומודיעין;
- קשר הדוק עם צה"ל וגורמי הביטחון של מדינת ישראל – קשרים המקנים לאלתא, בין היתר, יכולת לבחון את מוצריה ובכך מסייעים לשיפור המערכות והמוצרים וכן לשיווקם במדינות השונות;
- בסיס התקנות רחב ושביעות רצון גבוהה של לקוחות ביותר מ-70 מדינות;
- תרבות של יוזמה ויצירתיות בכל דרגי העבודה התורם לפיתוח מוצרים חדשים על-פי צרכי שוק קיימים וצפויים;
- בענף הסייבר, תרבות של שיתופי פעולה, לרבות הקמת מאגד הסייבר הלאומי ומאגד הסייבר לתעופה.

<u>גורמים שליליים</u>:

- תלות ברגולציה ובמגבלות של משהב"ט על ייצוא מערכות ומוצרים למדינות מסוימות, לרבות מגבלות פוליטיות, בעקבות יחסי החוץ של מדינת ישראל. ראה גם סעיף 21.3[ב][1] לחלק זה לדוח;
- קושי בחדירה לארה"ב ולאירופה בשל תמיכתן בתעשיות המקומיות;
- קושי להתמודד עם דרישה מתגברת של מדינות מפתח להעדפת פיתוח וייצור מקומי (לאומנות כלכלית);
- קושי בגיוס ושימור כח אדם במקצועות ההנדסה והתוכנה ותחום הסייבר, אל מול התחרות בשוק התעסוקה כנגד חברות ההיטק.

11.8 <u>כושר ייצור</u>

כושר הייצור של מפעלי אלתא השונים, נמדד בעיקר בהיקף שעות עבודת מהנדסים ועובדים מקצועיים שניתן לייצר על בסיס שנתי, בתשתיות הטכנולוגיות הקיימות, וכן על-ידי מספר תתי המערכות המיוצרות עבור אלתא על-ידי קבלני משנה.

הפרמטרים העיקריים אשר עלולים להגביל את יכולת הייצור של מפעלי אלתא הינם: קיום כוח אדם מיומן, שטחי עבודה וציוד טכני.

אלתא מוציאה למיקור חוץ חלק גדול מהיקפי הייצור שלה, ובכלל זה לחברה בת של אלתא, לקבלני משנה בארץ ובחו"ל כחלק מדרישות הלקוחות והתחייבויות חוזיות לרכש גומלין במדינות היעד.

עקב גידול בשנים האחרונות בהזמנות להיקפי ייצור למכ"מים גדולים, החלה אלתא בפעילות לתגבור קווי הייצור שלה, ובכלל זה בינוי אולמות הרכבה, מטווחי אנטנות ומערכות בדיקה אוטומטיות.

נכון למועד הדוח, לא קיימת לאלתא בענפי פעילותה מגבלת כושר ייצור מהותית, שבגינה תדחה אלתא קבלת פרויקטים חדשים, או שדחתה פרויקטים כאמור, בשנת 2022.

לפרטים אודות השפעת מגיפת הקורונה והיציאה ההדרגתית ממנה ומלחמת רוסיה-אוקראינה על שרשרת האספקה, ראה סעיף 8.1.7 לחלק זה לדוח.

11.9 <u>מחקר ופיתוח</u>

אלתא עוסקת באופן שוטף בפעילות מחקר ופיתוח של טכנולוגיות חדשות, שיפור המערכות הקיימות והתאמת המוצרים והמערכות לצרכים הייחודיים של לקוחותיה (Tailor Made).

פעילות המחקר והפיתוח של אלתא מאפשרת יצירת פתרונות ייחודיים ועצמאות עסקית בשווקים ייעודיים. להשגת יעילות מרבית במחקר ופיתוח משקיעה אלתא במרכיבים גנריים חדשנים, המשמשים למגוון קווי מוצרים, והמפותחים במוקדי ידע מתוך כוונה ליצור בעתיד מערכות חדישות ורווחיות יותר. בנוסף, דרישת השוק למוצרים קיימים מחייבת את אלתא למחקר ופיתוח עצמי במערכות, בחידוש מוצרים, במזעורם ובהוזלתם.

עיקר פעילות המחקר והפיתוח של אלתא מבוצעת על-פי דרישת לקוחותיה במסגרת פרויקטים מוזמנים בהתאם למפרטים טכניים המתקבלים מאותם לקוחות, וכמו-כן מתבצעת פעילות פיתוח עצמי של מוצרים בהתאם לצרכים ולמגמות בשוק.

בשנת 2022 הסתכמו סך השקעותיה העצמיות נטו של אלתא במחקר ופיתוח בתחום הפעילות בכ-72 מיליון דולר. בנוסף לסכומים האמורים, הושקעו בשנת 2022 הוצאות מחקר ופיתוח בתחום הפעילות, אשר מומנו על-ידי לקוחות אלתא, בהיקף כולל של כ-148 מיליון דולר.

11.10 <u>חומרי גלם וספקים</u>

בשכבת הרכיבים ותתי המכלולים, חומרי הגלם העיקריים המשמשים לפעילות אלתא, הינם: רכיבים אלקטרונים, ביניהם רכיבים מתכתיים, רכיבי תקשורת, רכיבים אלקטרו אופטיים; רכיבי מיקרוגל; מחברים; מתכות; רכיבים אלקטרו מכנים; מחשבים וציוד תקשורת; ומכלולים אלקטרונים ומכניים. בשכבת המכלולים והמערכות, רוכשת אלתא מערכות ופלטפורמות כגון: מערכות אלקטרו אופטיות, מערכות ססמיות, בלוני תצפית ומטוסים.

מרבית חומרי הגלם האמורים, הינם פריטי מדף זמינים, ומקצתם פריטים הנרכשים מספקים שונים על-פי מפרטים טכניים ספציפיים של אלתא ואינם זמינים בשוק החופשי. פריטים הנרכשים על-פי מפרט ספציפי מהווים חלק מהותי מההיקף הכספי של רכש חומרי

גלם על-ידי אלתא בשנת 2022.

פריטים כגון רכיבים אלקטרוניים ותתי מערכות מאופיינים בריבוי אירועים של הפסקות ייצור (בגין שינויים טכנולוגיים ו/או שיקולים עסקיים). הודעת יצרן על הפסקת ייצור פריט מסוים, מחייבת היערכות לוגיסטית והנדסית מתאימה הכרוכה, לעיתים, בביצוע שינויים במבנה המוצר או בביצוע הצטיידות למלאי מהפריט. במרבית המקרים, השינוי במערך הספקים אינו מהותי, ורק במקרים כגון טכנולוגיה חדשה, שביעות רצון נמוכה או הגבלות ברישיונות הייצוא, נדרשת התקשרות עם ספק חדש.

עיקר רכישת חומרי הגלם ותתי המכלולים האמורים מתבצע באמצעות למעלה מ-100 ספקים שונים בישראל ובחו"ל. ההתקשרות עם הספקים האמורים הינה בהסכמים בכתב ו/או בהזמנות מעת לעת, בהתאם לצרכי אלתא. עם הספקים עימם קשורה אלתא בהסכמים בכתב, היא אינה נוהגת להתקשר בחוזים ארוכי טווח. מועדי האספקה נקבעים מראש, בהתאם לצורכי העבודה של אלתא על-פני תקופת ביצועה. במקרה של תנודות במחירי חומרי הגלם (לרבות תנודות הנובעות מהשפעת שער חליפין), אלתא נוהגת להתאים את מחירי מוצריה באמצעות עדכוני מחיר והתייעלות מתמדת במנגנוני הרכש.

להערכת החברה, במקרה של הפסקת התקשרות עם אחדים מהספקים בתחום הפעילות, אלתא עלולה להיתקל בקשיים ברכישת חומרי גלם מספקים חליפיים באופן שעלולה להיגרם פגיעה במהלך עסקיה. החלפת ספק חומרי גלם עשויה, בנוסף, להיות כרוכה בתהליך של הכשרת ספק חלופי בהתאם לכללי התקינה החלים בתחום, אשר עשויה להימשך תקופה של מספר חודשים.

11.11 <u>מלאי חומרי גלם ומוצרים</u>

ככלל, למעט מקרים פרטניים (ביחס לפריטים קריטיים) אלתא אינה מחזיקה במלאי חומרי גלם, רכיבים ומערכות, אלא לצרכים מיידיים של פעילות הייצור השוטפת. ככלל, אלתא אינה מייצרת מוצרים למלאי, אלא לפי הזמנות.

לפרטים אודות השפעת מגיפת הקורונה והיציאה ההדרגתית ממנה ומלחמת רוסיה-אוקראינה על שרשרת האספקה, ראה סעיף 8.1.7 לחלק זה לדוח.

11.12 <u>מתן אחריות למוצרים העיקריים</u>

ההסכמים של אלתא עם לקוחותיה כוללים סעיפי אחריות, במסגרתם נקבעת תקופת האחריות למערכות והמוצרים, וכן לתתי המערכות המיוצרים על-ידי אלתא ו/או על-ידי קבלני המשנה באותו פרויקט. האחריות נקבעת לרוב לתקופה בת 12 עד 24 חודשים שתחילתה במועד אספקת המערכות והמוצרים, או במועד ביצוע בדיקות קבלת המערכות והמוצרים על-ידי הלקוח, המאוחר מביניהם. האחריות אינה כוללת אירועים מסוימים כגון בלאי סביר, טיפול שלא על-פי הוראות היצרן, התרשלות בטיפול במוצרים וכיו"ב. בנוסף, אלתא מציעה שירותי תמיכה טכנית למערכות והמוצרים, החל מאספקת המערכות והמוצרים לתקופות ארוכות טווח של כ-15 עד 25 שנים.

כנגד האחריות שמעניקה אלתא לחלקים ולתתי המערכות שאינם מיוצרים על-ידה, כוללים ההסכמים של אלתא עם קבלני המשנה המייצרים את החלקים ותתי המערכות, סעיפי אחריות החלים בדרך כלל לתקופות חופפות וכוללים מגבלות על שימוש נכון, הודעה על תקלות וכיו"ב.

11.13 הסכמים מהותיים בתחום הפעילות

11.13.1 הסכם בנוגע למערכות משולבות יבשתיות

ביום 16 בנובמבר 2022, אישר דירקטוריון החברה, לאחר אישור ועדת הביקורת של החברה מיום 14 בנובמבר 2022, את התקשרותה, באמצעות אלתא, עם משהב"ט, בהסכם לפיתוח, תכנון, ייצור, שילוב, התקנה, אספקה, אחריות ואחזקה של מערכות משולבות יבשתיות ("**המערכות**" ו-"**ההסכם**", לפי העניין).[34]

על-פי ההסכם, פיתוח, ייצור ואספקת המערכות למשהב"ט יהיו במהלך תקופה שלא תעלה על כ-5 שנים, כאשר בנוסף התחייבה החברה לתקופות אחזקה שונות ביחס למערכות. בתמורה לביצוע העבודות והתחייבויות החברה המפורטות בהסכם, ישלם משהב"ט לחברה סך של 80 מיליון ש"ח (כולל מע"מ), בהתאם לאבני הדרך שנקבעו בהזמנת משהב"ט בהתאם לתנאי המכרז. למשהב"ט נתונה אופציה לתקופות של בין 5 עד 10 שנים מסיום אספקות אחרונות להזמנת כמויות נוספת של מערכות ו/או רכיבים נוספים, הכל בתמורה ובתנאים הקבועים בהסכם.

אגב ההתקשרות בהסכם, ובהתחשב בכך שהעלויות הצפויות של ביצועו עולות על התמורה שנקבעה, הכירה החברה בדוחותיה הכספיים בהפסד בהיקף של כ-50 מיליוני דולר.[35]

לפרטים נוספים, ובכלל זה נימוקי ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה לאישור ההתקשרות האמורה, ראה דוח מיידי של החברה מיום 17 בנובמבר 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-138079), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה, וכן ביאור 17ג. לדוחות הכספיים.

---

[34] ההתקשרות בהסכם הינה תולדה של מכרז שערך משהב"ט בו השתתף, מלבד אלתא, גם צד ג' ("**המכרז**"). במסגרת המכרז נקבעו על-ידי משהב"ט, בין היתר, התמורה להתקשרות, תכולת העבודה וכן לו"ז אספקות, אפיון טכני ותנאי ההתקשרות.

[35] בשים לב כי התקשרות החברה, באמצעות אלתא, בהסכם הינה עסקה עם בעלת השליטה בחברה (מדינת ישראל), באמצעות משהב"ט, ולאור העובדה כי בעקבות ההתקשרות הכירה החברה בדוחותיה הכספיים בהפסד כאמור לעיל, היא סווגה, בהתאם לקריטריונים שנקבעו בחברה, כעסקה מהותית. לפרטים נוספים ראה סעיף 10.3 לפרק ד' לדוח.

12. תחום תעופה

12.1 מידע כללי

פעילות החברה בתחום התעופה ("**תחום התעופה**") מתבצעת באמצעות חטיבת תעופה ("**חטיבת תעופה**"). פעילותה של החברה במסגרת תחום זה כוללת פיתוח, ייצור והרכבה של מטוסי מנהלים אזרחיים, עד לרמת המטוס הירוק;[36] פיתוח ייצור והרכבת מכלולים תעופתיים לכלי טיס אזרחיים וצבאיים; מרכז MRO - "מרכז תמיכה כולל" (Full Service Provider) למטוסים, מנועים ואביזרים, המשרת חברות תעופה ומפעילי מטוסים מכל העולם; פיתוח וייצור הסבות מטוסי נוסעים למטען; השבחה ותחזוקה של מטוסים צבאיים ופיתוח מערכות אוויוניקה, תקשורת נתונים ורשתות נתונים לכלי טיס.

12.1.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים החלים בו

פעילות החברה בתחום התעופה מורכבת מארבעה ענפי פעילות עיקריים כמפורט להלן (לפרטים אודות מפעלי החטיבה, ראה סעיף 1.5 לחלק זה לדוח):

[א] ענף מטוסי מנהלים – החברה מפתחת, מתכננת, מייצרת ומרכיבה, מטוסים אזרחיים בגודל בינוני (Super Mid Size)[37] המיועדים לשמש כמטוסי מנהלים (Business-Jets).

פעילות הפיתוח והייצור של מטוסי מנהלים, כוללת גם את שלב הרישוי של המטוס, היינו קבלת אישור לכשירות טיסה מרשויות התעופה הרלוונטיות (לפרטים נוספים אודות הרישוי, ראה סעיף 12.1.2 לחלק זה לדוח) וקבלת אישורים מתאימים לייצור מסחרי של אותו דגם והטסתו.

ענף מטוסי המנהלים מאופיין בתנודתיות גבוהה בביקושים המושפעת, בין היתר, מתקופות שגשוג ושפל בכלכלה העולמית, גלובליזציה של עסקים, איומי טרור ותחושת ביטחון פנימית ומחירי הדלק בשוק העולמי. התחזיות האחרונות צופות צמיחה מתונה יותר מהתחזיות הקודמות, ושוק יציב בסגמנטים הרלוונטיים לחברה.

להערכת החברה, היחלשות הכלכלות שמחוץ לארה"ב תשפיע לשלילה על מגזרי מטוסי המנהלים הגדולים, לפחות בטווח הקצר, בעוד שהתחזקות הכלכלה האמריקאית תשפיע לחיוב על הפעילות במגזר מטוסי המנהלים הבינוניים.

בשנת 2022, עם היציאה ההדרגתית ממשבר הקורונה, נמשכה המגמה אשר אפיינה את שנת 2021, לפיה חל גידול משמעותי בהיקף המכירות של מטוסי המנהלים בכלל החברות הפועלות בענף זה, לרבות בהיקף ההזמנות ל-G280 בחברה (ראה סעיף 12.2.1 לחלק זה לדוח).

---

[36] מטוס שלם שאינו כולל צביעה חיצונית, עיצוב פנים וריהוט.

[37] מטוסי המנהלים קיימים בשוק בגדלים שונים ובמגוון רחב, אולם קיימים שלושה סוגים עיקריים של מטוסי מנהלים: מטוסים גדולים המטיסים עד 20 נוסעים לטווחים בין-יבשתיים; מטוסים בינוניים המטיסים עד 10 נוסעים בטווחים בין-יבשתיים; ומטוסים קטנים המטיסים עד 4 נוסעים.

התחזית לאספקות מטוסים בין השנים 2023-2032, צופה אספקות של כ-8,500 מטוסים בהיקף של כ-274 מיליארד דולר. בנתח מטוסי המנהלים הבינוניים-גדולים (Super-Mid Size), התחזית צופה אספקות של כ-1,000 מטוסים במהלך התקופה האמורה בהיקף של כ-38 מיליארד דולר (המהווים כ-13% מכלל שוק מטוסי המנהלים).[38]

ייצור מטוסי המנהלים על-ידי החברה נעשה עבור Gulfstream Aerospace Corporation ("**גאלפסטרים**"), חברה מובילה בענף מטוסי המנהלים בעולם, אשר רכשה מהחברה זכויות בעלות מלאות ב- Type Certificates[39] שהתקבלו ממנהל התעופה האזרחי האמריקני (Federal Aviation Administration) ("**FAA**"), ממנהל התעופה של האיחוד האירופי (European Aviation Safety Agency) ("**EASA**") ומרשות התעופה האזרחית הישראלית ("**רת"א**") ובתוכניות על-פיהן התקבלו ה-Type Certificates, למטוסי המנהלים של החברה. לפרטים אודות ההסכם בו התקשרה החברה עם גאלפסטרים לייצור מטוסי מנהלים, ראה סעיף 12.6.2 לחלק זה לדוח.

[ב] <u>ענף מכלולים תעופתיים</u> – החברה עוסקת בפעילות ייצור של חלקי מטוסים (חלקים מבניים - Aerostructure) והרכבות תעופתיות של מכלולים, כגון: מכלולי כנפיים, גופי מטוסים וזנב, בעיקר למטוסי נוסעים אזרחיים גדולים (Airliners),[40] וכן הרכבות מכלולים תעופתיים של מטוסי קרב, כגון: כנפיים, מייצבים ומכלי דלק.

שוק המטוסים האזרחיים, בכלל, ושוק המכלולים התעופתיים בפרט, מושפע מכמות תכניות הפיתוח החדשות של מטוסים מקוריים (כדוגמת בואינג ו-Airbus S.A.S ("**איירבאס**")), הפתוחות לתחרות חופשית של יצרני מכלולים ומבנים תעופתיים.

בענף זה, מתקשרת החברה עם היצרנים המקוריים (כגון בואינג) ו/או עם יצרני תעופה עולמיים בהסכמי ייצור, כקבלן ראשי/משנה, ומבצעת עבורם עבודות תכנון ו/או ייצור ו/או הרכבת מכלולים או מבנים תעופתיים.

בשנת 2022, השלימה החברה את יציאתה מפרויקטים שונים בתחום האזרחי בענף זה, בין היתר, ביחס לייצור מכלולים תעופתיים עבור מטוס הבואינג 787 (תוך פיצוי מוסכם לחברה).[41]

---

[38] The 2022 Business Jet Sales Forecasts: https://www.sherpareport.com/aircraft/2021-business-jet-forecasts.html.

[39] לפרטים אודות רישיונות אלו, ראה סעיף 12.2.4 לחלק זה לדוח.

[40] מטוסים המסוגלים לטוס טיסות בין-יבשתיות ארוכות טווח.

[41] וזאת בהתאם להסכמות בין החברה לבין בואינג בשנת 2021. יצוין, כי מחזור המכירות הממוצע בפרויקטים אלו בשנים האחרונות היה בין 1% ל-2% ממחזור המכירות השנתי של החברה בהתאם לדוחותיה הכספיים המאוחדים של החברה, וכי ביחס אליהם חלה ירידה משמעותית בהיקף האספקות החזויות.

בשוק מטוסי הקרב המערביים, אשר עליו מבוססת פעילות החברה בענף מכלולים תעופתיים, פועלים כיום שני יצרנים משמעותיים: LM ובואינג, כמפורט להלן:

<u>מטוסי F-15 ו-F-16</u> - במהלך השנים האחרונות, משמשת החברה בפועל כספק יחיד עבור יצרנים אלה ביחס למכלולים מסוימים המשמשים במטוסים (ראה סעיף 12.5.3[ב] לחלק זה לדוח);

<u>מטוס T38</u> - החברה מבצעת פעילות ייצור והרכבה במסגרת תכנית של חיל האוויר האמריקאי להחלפת כלל מכלולי הכנפיים לצי מטוסי האימון שברשותו;

<u>מטוס F35 (Joint Strike Fighter– JSF)</u>[42] - במהלך השנים 2021-2022, היקף ייצור המכלולים על-ידי החברה עבור מטוס זה נותר גבוה ויציב. נוכח מגמת ביקוש גבוהה למטוס זה בשנת 2022 בקרב לקוחות חדשים של המטוס, להערכת החברה, פעילות החברה בייצור המכלולים עבור מטוס זה, עתידה לגדול במהלך השנים הבאות. יצוין, כי החברה אינה מהווה ספק יחיד ביחס למכלולים.

המידע המפורט לעיל ביחס לגידול הצפוי בפעילות החברה בייצור המכלולים עבור מטוס F35, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס, בין היתר, על התכנית העסקית והערכות החברה למועד הדוח, המבוססים, בין היתר, על תנאי השוק והסביבה העסקית כיום. מידע זה עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה מגורמים שאינם בשליטת החברה ו/או כתוצאה מהתממשות של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לחלק זה לדוח.

בנוסף, פועלת החברה להרחבת פעילותה בענף זה, לפיתוח וייצור מכלולים תעופתיים במסוקי הקרב.

להערכת החברה, בהסתמך על פרסומים בינלאומיים[43] היקף שוק ייצור המכלולים הנגיש לחברה (עבור מטוסים ומסוקים) נאמד בכ-5.8 מיליארד דולר בשנה.

[ג] <u>ענף שירותי תחזוקה כוללת למטוסים, מנועים ואביזרים שונים ("**ענף MRO**")</u> – הפעילות בענף זה כוללת מתן שירותי תחזוקה מקיפה למטוסים, מנועים ואביזרי מטוסים ומסוקים. במסגרת ענף זה מתבצע זיהוי של החלקים הטעונים שיפוץ ושיפוצם, תיקונם או החלפתם, בהתאם לנדרש. בנוסף, כוללת הפעילות בענף זה פעילות סחר בתחום השכרת מנועים ומכירת חלקים ואביזרי מטוסים.

---

[42] למיטב ידיעת החברה ועל-פי פרסומים בינלאומיים, כדוגמת האתר הרשמי של פרויקט מטוס ה-JSF (www.jsf.com). מטוס ה-JSF (F-35) הינו מטוס קרב המפותח על-ידי חברת LM ומאופיין בכושר גילוי נמוך על-ידי מכ"מ ובביצועים משופרים.

[43] Aerostructures 2022 - The Seventeenth Review of the Aerostructures Marke8t From Counterpoint.

בשנת 2022, עם היציאה ההדרגתית ממשבר הקורונה, נמשכה המגמה אשר אפיינה את שנת 2021, לפיה נרשמה התאוששות בתחום השכרת המנועים ומרבית המנועים אשר בבעלות החברה מושכרים ללקוחות.

[ד] <u>ענף הסבות והשבחות מטוסים ומסוקים צבאיים</u> – הפעילות בענף זה כוללת:

<u>הסבת מטוסים</u>

הסבת מטוסים מתצורת נוסעים (PAX) לתצורת מטען ומתצורת נוסעים ומטען משולבת (COMBI) לתצורת מטען – פעילות זו כוללת הגדלת יכולת נשיאת המטען אותו יכול המטוס לשאת באמצעות שינוי מבנה ושינוי מערכות המטוס, שינוי פנים המטוס והעלאת משקל (הגדלת המשקל אותו יכול לשאת המטוס) באמצעות חיזוק גוף המטוס באזורים הנדרשים.

בשנת 2022, עם היציאה ההדרגתית ממשבר הקורונה, נמשכה המגמה אשר אפיינה את שנת 2021, לפיה קיים גידול בביקושים בתחום הסבות המטוסים.

<u>השבחות מטוסים ומסוקים</u>

פעילות החברה בענף זה כוללת השבחות מבניות ומערכתיות של מטוסי קרב ואימון תוך שימוש במגוון טכנולוגיות לפיתוח, הרכבה ואינטגרציה של מערכות אוויוניקה[44] קרביות ומערכות הדרכה מבצעיות, כגון כפירים ומיג 29; השבחת מסוקים, כגון: ALH, Mi 17, Bell 206; ופעולות שיפוץ ותחזוקה מורכבות של מטוסים ומסוקים צבאיים, לרבות החלפת חלקי מבנה המטוס. בנוסף, כולל ענף זה את פעילות האוויוניקה הרישתית – תכנון ואינטגרציה של מערכות אוויונית מתקדמות ותקשורת רישתית בין מספר כלי טיס.

בענף השבחת מטוסים ומסוקים ניכרת בשנים האחרונות מגמה לפיה מדינות משקיעות בשדרוג סד"כ קיים על פני רכש חדש משיקולי תקציב. במסגרת זו, במהלך שנת 2022 הוגשו מספר הצעות להשבחת כלי טיס שונים.

12.1.2 <u>מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות</u>

בנוסף למגבלות, לחוקים השונים ולהוראות תקינה החלים על כלל פעילות החברה (ראה סעיף 21 לחלק זה לדוח), כפופה החברה במסגרת פעילותה תחת חטיבת תעופה, למגבלות ולאילוצים ייחודיים כמפורט להלן:

[א] פעילות החברה בענף מטוסי המנהלים כפופה לדרישות רגולטוריות ומגבלות הנובעות מרמת הבטיחות הגבוהה הנדרשת בתחום התעופה.

[44] מערכות מוטסות אשר עומדות בתקנים תעופתיים בינלאומיים, כגון מערכת קשר, תצוגה וכיו"ב.

בענף מטוסי המנהלים, רישוי מטוסי המנהלים (Type Certification) נעשה, כחלק מתכנון, פיתוח וייצור המטוס, בכל מדינה בה מטוס רשום. מטוסי המנהלים המיוצרים בחברה עוברים רישוי ישראלי על-ידי רת"א, רישוי אמריקאי על-ידי ה-FAA, רישוי אירופי על-ידי ה-EASA וכן רישוי על-ידי רשויות נוספות, ככל הנדרש, בהתאם למדינות היעד של המטוסים. ישראל קשורה עם מדינות מסוימות באמנות בילטראליות לפיהן רישוי במדינה אחת (למשל ישראל) מבטיח רישוי מיידי במדינה האחרת (למשל ארה"ב והאיחוד האירופי). הרשויות מעניקות לחברה תעודות ייצור לכלי טיס מסוים וכן רישיונות תחנת שירות, המאפשרים לחברה לבצע תיקונים ופעולות אחזקה במטוסי מנהלים. בסיום הליך הרישוי על-ידי רשויות התעופה הרלוונטיות, מקבלת החברה תעודת רישוי Certificate (Type).

[ב] בפעילות החברה בענף המכלולים התעופתיים, כאשר הייצור הוא על-פי תכנון של החברה ("**BTS**"–Build-to-Spec), התקן נקבע על-פי דרישות תקן פנימיות של החברה. כאשר הייצור הוא על-פי תכנון של הלקוח ("**BTP**"–Build to Print), החברה כפופה לדרישות תקן חיצוניות של אותו לקוח. כמו-כן, הפעילות בענף המכלולים התעופתיים מחייבת עמידה בסטנדרטים המקובלים בשוק (דהיינו בתקנים בינלאומיים).

בתחום ייצור המכלולים למטוסים הצבאיים, פעילות תכנון וייצור מכלולים של מטוסי F-16, F-15, T38, F-35, עבור יצרניות המטוסים, כפופה לרגולציה אמריקאית ולעמידה בדרישות ותקנים.

בנוסף, לגבי חלק מסוגי החומרים המשמשים לייצור מכלולים תעופתיים, נדרש היתר ייצוא מצד מדינת היצרן.

בשל הדרישות הגבוהות הנדרשות בענף התעופה, הליך הבקרה של ייצור המוצרים ו/או המטוסים בתחום תעופה מתבצע בכל שלב בייצור, החל מחומר הגלם, דרך הרכיבים הראשוניים וכלה במכלולי התעופה השלמים. לחטיבת תעופה תעודות תקן מסוג ISO 9001 ומסוג AS9100 (סדרות תקנים בינלאומיים לניהול איכות בתעשייה); תקן בטיחות וגהות וניהול איכות סביבה מטעם מכון התקנים הישראלי; וכן קיימות לה הסמכות בינלאומיות לביצוע תהליכים מיוחדים מטעם רשות NADCAP (רשות בינלאומית להסמכת תהליכי גימור, בדיקות אל-הרס, טיפולים תרמיים וכדי). בנוסף, לחטיבת תעופה אישורים ורישיונות מטעם הרשות הלאומית להסמכת והפעלת מעבדות תקנים ומעבדה מטלורגית,[45] וכן אישורי רשות תעופה אזרחית לקווי ייצור כלי טיס ולמכוני בדק לטיפול בחלקי כלי טיס.

[45] מדע המתכות.

[ג] ענף ה-MRO מאופיין בדרישות רגולטוריות נוקשות הנובעות, בין היתר, מרמת הבטיחות הגבוהה הנדרשת בענף. על-מנת שהחברה תוכל לספק את השירותים השונים בענף זה, היא נדרשת לקבל רישיונות "מכון בדק" (Maintenance Organization) מרשויות התעופה האזרחיות של המדינות בהן רשומים המטוסים להם היא מספקת את השירותים. לחברה רישיון "מכון בדק" כאמור, ובכלל זה רישיונות מרת"א, מה-FAA ומה-EASA.

[ד] בענף הסבות והשבחות מטוסים ומסוקים, תנאי להפעלת מטוס אחרי הסבה הינו פיתוח הליך הסבה מובחן ונפרד לכל דגם ותת דגם של מטוס והשלמת רישויו (הליך אשר נמשך בין 24 ל-48 חודשים). כחלק מביצוע הסבת מטוס נדרש המטוס לעבור רישוי על-ידי רשויות התעופה הרלוונטיות ולקבל רישיון הסבה- Supplemental Type Certificate ("**STC**") על-ידי כל אחת מהן.[46] ה-STC's מוצאים בדרך כלל על שם החברה. ככלל, ה-STC's המהותיים הם אלו שמוצאים על-ידי רת"א, ה-FAA ו-EASA, אשר עצם קיומם מהווה, במרבית המקרים, בסיס לקבלת STC's עבור דגם המטוס המוסב מרשויות תעופה נוספות. בנוסף לקבלת ה-STC, כחלק מביצוע הסבת המטוס, על החברה לקבל, לאחר הוצאת ה-STC, תעודת יצרן וחלקים (PMA) באשר לחלקי ההסבה באותו דגם מטוס.

נכון למועד הדוח, לחברה STC's לביצוע הסבות למספר דגמי מטוסים מסוג בואינג (לפרטים ראה סעיף 12.2.4 לחלק זה לדוח), וכן, למועד הדוח, החברה מפתחת הסבה לדגם מטוס של איירבאס (לפרטים ראה סעיף 12.12[א] לחלק זה לדוח).

החברה קשורה בהסכמים עם בואינג, לפיהם ניתנו לה רישיונות להסב מטוסי בואינג מדגמים 737, 747 ו-767, תמורת תשלומים חד פעמיים, לפי מטוס, בסכומים/שיעורים קבועים מסכום ההסבה.

בפעילות השבחת מטוסים ומסוקים, שיווק ומכירת מערכות כלי טיס צבאיים המושבחות על-ידי החברה, במרבית המקרים, אינם מחייבים השלמת הליך רישוי על-ידי רשויות התעופה, אלא בדרך כלל הסכמה על-ידי היצרן המקורי ו/או על-ידי הלקוח, וזאת בשונה מתעופה אזרחית.

12.1.3 <u>שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיותו</u>

[א] <u>ענף מטוסי מנהלים</u> – להשפעת היציאה ההדרגתית ממשבר הקורונה על ענף מטוסי מנהלים, ראה סעיף 12.1.1[א] לחלק זה לדוח.

[ב] <u>ענף מכלולים תעופתיים</u> – בשנת 2022, נשמר קצב ייצור מכלולים למטוסי ה-F-15. בנוסף, נמשכה עליית קצב ייצור הכנפיים למטוס T-

[46] רישיון זה הינו בנוסף לרישיון הבסיסי למטוס (Type Certificate) שניתן למטוס בתצורתו המקורית, תצורת הנוסעים. ה-STC הוא לרוב אזורי, והוא מכסה את האזורים בהם טס המטוס.

38 עבור חיל האוויר האמריקאי, וזאת כאמור בעקבות האצת תכנית ההצטיידות של הממשל האמריקאי כאמור בסעיף 12.1.1[ב] לחלק זה לדוח. כמו-כן, החל ייצור והרכבת מכלולי מטוס F-16 לצורך אספקות ל-LM. עם זאת, להערכת החברה, בשנים הבאות עלולה לחול ירידה בקצב הייצור של מטוסי ה-F-15, בין היתר, עקב כניסתו לשוק של מטוס ה-F35 והתיישנותם של דגמי ה-F-15. למגמה זו עשויה להיות השפעה הפוכה, בטווח הבינוני-ארוך, על פעילות החברה מאחר שזו פועלת כספק של LM (יצרנית מטוסי ה-F-35), לייצור כנפיים למטוסים אלו, וזאת מכוח הסכם עקרונות (שאינו מקנה זכות בלעדית) בין החברה ו-LM אשר מותנה, בין היתר, במספר מטוסי F-35 שמדינת ישראל תזמין ובגורמים נוספים אחרים. נכון למועד הדוח, לאחר בניית קווי ייצור ורכישת טכנולוגיות מתאימות לייצור כנפי ה-F-35, החברה מייצרת ומספקת ל-LM זוגות כנפיים במסגרת הזמנות ובהתאם לתכנון.

לפרטים אודות השלמת יציאת החברה מפרויקטים שונים בתחום האזרחי בענף זה, בין היתר, ביחס לייצור מכלולים תעופתיים עבור מטוס הבואינג 787, ראה סעיף 12.1.1[ב] לחלק זה לדוח.

להשפעת היציאה ההדרגתית ממשבר הקורונה על תחום מכלולים תעופתיים אזרחיים, ראה סעיף 12.1.1[ב] לחלק זה לדוח.

[ג] <u>ענף MRO</u> – ככלל, בשנים האחרונות חלה עליה בפעילות בשוק התעופה העולמי. מנגד, התקדמות טכנולוגית של מנועי המטוסים מפחיתה את תדירות התחזוקה הנדרשת להם. כמו-כן, הגידול בפעילות העולמית לא השפיע מהותית על פעילות החטיבה בענף תחזוקת מטוסים, בין היתר, מכיוון שבתחום זה אין לחברה יתרון יחסי, ובפרט אל מול מתחרים הנהנים ממבנה עלויות נמוך, כדוגמת מתקני תחזוקה במזרח הרחוק ובמזרח אירופה (להתמודדות החברה עם התחרות בענף, ראה סעיף 12.8.5 לחלק זה לדוח).

כמו-כן, על-פי ניסיון החברה, במקרים של הרעה במצב הביטחוני בישראל נרתעים לקוחות, בעיקר חדשים, מלשלוח את מטוסיהם לתחזוקה במתקני חטיבת תעופה בישראל ובהתאם חלה בעיתות אלה ירידה בהיקף פעילות חטיבת תעופה בענף תחזוקת מטוסים.

להשפעת היציאה ההדרגתית ממשבר הקורונה על ענף MRO, ראה סעיף 12.1.1[ג] לחלק זה לדוח.

[ד] <u>ענף הסבות והשבחות מטוסים ומסוקים</u> – בשוק התעופה קיימים שני סוגים עיקריים של מטוסי מטען: מטוסי מטען ייעודים חדשים או מטוסי נוסעים ישנים שהוסבו למטוסי מטען.[47] ככלל, עלות הסבת מטוסים מתצורת נוסעים לתצורת מטען, נמוכה משמעותית מהצטיידות במטוס מטען ייעודי חדש. יחד עם זאת, עלויות תחזוקה וצריכת דלק של מטוסים ישנים יותר נוטות להיות גבוהות יותר משל

[47] מטוסי נוסעים מוסבים למטוסי מטען בדרך כלל לאחר כ-15 שנות פעילות.

מטוסים חדשים. לפיכך שינויים במחירי הדלק הסילוני בעולם עשויים להשפיע על הביקוש להסבות מטוסים.

כמו-כן, היקף הפעילות בענף הסבות מטוסים מושפע ישירות ממצב הכלכלה העולמית, מהיקף הפעילות בענף המטענים האוויריים בעולם ומשינויים בביקוש לשילוח מטענים אווירי.

להשפעת היציאה ההדרגתית ממשבר הקורונה על ענף הסבת מטוסים, ראה סעיף 12.1.1[ד] לחלק זה לדוח.

בשנים האחרונות, בין היתר, על רקע הירידה במחירי דלק סילוני, והעליה התלולה בתחום ההובלה האווירית לצרכי e-Commerce, חלה התאוששות משמעותית בשוק ההסבות לתצורת מטען של מטוסי 767-300 ו-737.

עם חזרת מטוסי MAX 737 (אשר החליפו את מטוסי ה-737 NG) לטיסות, לאחר קרקוע עולמי של מטוסים אלו, קיימת מגמת התאוששות במסגרת הביקושים להסבות בדגם מטוסי ה-737 NG, כאשר במהלך שנת 2022 התקשרה החברה במספר עסקאות להסבות דגמי מטוסים אלו.

בשוק ההסבות לתצורת מטען של מטוסים מדגמי 747-400 כמו גם ביתר דגמי המטוסים, קיים ביקוש עולמי להסבות מטוסים למטוסי מטען ובהתאמה קיימים ביקושים בחברה להסבות מטוסים מדגמי 747-400. יחד עם זאת, בין היתר, בשל מגבלות לוגיסטיות (ראה סעיף 12.9 לחלק זה לדוח), החברה מתמקדת בהסבות של דגמי מטוסים אחרים. בהתאם לכך, נכון למועד הדוח, לא קיימות התקשרויות להסבת מטוסים מדגמי 747-400.

במהלך תקופת הדוח לא היו התקשרויות חדשות להסבת מטוסים מתצורת נוסעים (PAX) לתצורת תדלוק.

12.1.4 <u>שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על תחום הפעילות</u>

בשנים האחרונות שימוש בחומרים מרוכבים (חלף חומרים מתכתיים מקובלים) הפך לסטנדרט בייצור מכלולים למטוסים. טכנולוגיית החומרים המרוכבים הינה טכנולוגיית ייצור מתקדמת המאפשרת הפחתה בעלויות הייצור והפחתה נוספת בעלויות התפעול של המטוסים (מאחר ששימוש בחומרים המרוכבים מציע מוצר קל יותר, הרי שצריכת הדלק של המטוס פחותה יותר).

12.1.5 <u>גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות ושינויים החלים בהם</u>

לפרטים אודות גורמי ההצלחה הקריטיים, להערכת החברה, בשוק הצבאי והאזרחי, ראה סעיפים 8.6.5 ו-8.7.3 לחלק זה לדוח, בהתאמה.

12.1.6 <u>שינויים במערך הספקים וחומרי הגלם לתחום הפעילות</u>

החל משנת 2021 ולמועד הדוח, החטיבה עוסקת, בין היתר באמצעות קבלני משנה, בייצור סדרתי של זוודים עבור הסבת מטוסי בואינג 300-777.

בנוסף, לאור קשיים ניכרים בשרשרת אספקת מוצרים, בעיקר מסין, המהווה מרכיב משמעותי בשרשרת האספקה של חטיבת תעופה, התקשרה החטיבה בשנת הדוח עם מספר ספקים חלופיים במדינות שונות בעולם לצורך חיזוק וגיוון אספקת המוצרים השונים, בעיקר בענף מטוסי מנהלים וענף הסבות מטוסים, ולצורך תמיכה בכושר הייצור של החטיבה.

לשיבושים המתרחשים בשנים האחרונות בשרשרת האספקה, ראה סעיף 8.1.7 לחלק זה לדוח.

12.1.7 חסמי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הפעילות ושינויים החלים בהם

לפרטים אודות חסמי הכניסה והיציאה העיקריים, להערכת החברה, בשוק הצבאי והאזרחי, ראה סעיפים 8.2.9 ו-8.3.2 לחלק זה לדוח, בהתאמה.

12.1.8 מבנה התחרות בתחום הפעילות ושינויים החלים בו

לפרטים אודות מבנה התחרות, ראה סעיף 12.8 לחלק זה לדוח.

12.2 מוצרים ושירותים

להלן תיאור המוצרים העיקריים המיוצרים בכל אחד מענפי הפעילות בתחום תעופה:

12.2.1 ענף מטוסי מנהלים

נכון למועד הדוח, החברה מייצרת דגם אחד של מטוס מנהלים בגודל בינוני-גדול (Super Mid Size) – G280 המיועד לטווחים בין יבשתיים. הייצור כולל את כל רכיבי מבנה המטוס, למעט עיצובו הפנימי (חיפויים פנימיים וריהוט) והחיצוני (צביעה).

פעילות החברה כאמור מבוססת על הסכם מול גאלפסטרים בקשר עם שיווק מטוסי המנהלים המיוצרים על-ידי החברה, כמפורט בסעיף 12.6.2 לחלק זה לדוח.

12.2.2 ענף מכלולים תעופתיים

סוגי המכלולים אותם מייצרת החברה כוללים, בין היתר, כנפיים, גופי מטוסים, מכלולי זנב, חלקי מנועים, מיצבי זרימה, כני נסע,[48] מפעילים תעופתיים, ערכות הסבה למטוסים מדגם בואינג, חלקים ומכלולים למטוסים צבאיים מדגם F15, F16 ו-F-35 ומבני גוף לכטמ"ם, כקבלן משנה עבור חטיבת כט"צ בחברה, מייצבי גובה ומכלולים למסוקים ומכלולי אנטנות עבור תחום האלקטרוניקה הצבאית.

למועד הדוח, מייצרת החברה עבור בואינג מכלולי מבנה זנב ורכיבי כנף למטוסי בואינג מדגם 777 (BTP).

[48] מערכות הנושאות את המטוס בעודו על הקרקע, מכילות את הגלגלים ומשמשות לבלימת זעזועים בנחיתה.

12.2.3 ענף MRO

ענף ה-MRO כולל שירותי תחזוקה מקיפה למטוסים, מנועים ואביזרי מטוסים ומסוקים. הפעילות בענף זה כוללת זיהוי של החלקים הטעונים שיפוץ ושיפוצם, תיקונם או החלפתם, בהתאם לנדרש. בנוסף, כולל הענף פעילות בתחום הסחר במנועים ואביזרי מטוסים.

חטיבת תעופה מתמחה בטיפול במנועים ובאביזרים לאחר סיום תקופת אחריות היצרן. ככלל, למיטב ידיעת החברה, חברות תעופה בעלות מערכי תחזוקה פנימיים מעדיפות למקד את פעילות התחזוקה במנועי המטוסים החדישים יותר, ולבצע את פעילות הטיפול במנועים הוותיקים באמצעות מיקור חוץ.

נכון למועד הדוח, לחברה יכולת אספקת שירותי תחזוקה כוללים למספר רב של דגמי מטוסים, ביניהם מטוסים מתוצרת: בואינג, איירבאס, McDonnell Douglas Corporation, LM ו-Northrop Grumman. כמו-כן, לחברה יכולת לספק שירותים מלאים למספר משפחות מנועים, מתוצרת Pratt & Whitney, Pratt & Whitney - Canada, General Electric ו-CFM International.

בנוסף, פועלת חטיבת תעופה בענף MRO במסגרת מספר התקשרויות עם משהב"ט למתן שירותי תחזוקה לטייסות שונות של חיל האוויר.

נכון למועד הדוח, החברה מחזיקה ברישיונות לתחזוקה של 14 סוגי מנועים.

בנוסף, לחברה פעילות בסחר במנועים (בעיקר: CFM56-3-5-7, PW4000, V2500) ואביזרים (בעיקר כני נסע למטוסי 737, 717) שמיועדים להשכרה ללקוחות או למסחר שוטף. אביזרים אלו משמשים את הקו העסקי לצורכי מתן שירות ללקוחות כנגד קבלת פריטים לשיפוץ. כמו-כן, קיימת פעילות של השכרת מנועים לתקופות ארוכות וקצרות בהתאם לדרישות הלקוחות.

12.2.4 ענף הסבות והשבחות מטוסים ומסוקים

הסבת מטוסים לתצורת מטען

מוצרי חטיבת תעופה בענף ההסבה, כוללים הסבת מטוסי בואינג מתצורת נוסעים לתצורת מטען מסוג המטוסים רחבי הגוף המהווים את עיקר פעילותה של החטיבה בענף ההסבות (בעיקר דגם 767), וכן מסוג המטוסים צרי הגוף (דגמי 737), בהתאם לדגמים המפורטים בטבלה בסעיף זה להלן, וכן הסבת מטוסי בואינג מתצורת COMBI לתצורת מטען. בנוסף, למועד הדוח, החברה מפתחת הסבה לדגם מטוס של איירבאס רחב גוף (דגם A330-300) (לפרטים ראה סעיף 12.12[א] לחלק זה לדוח).

פעילות הסבת מטוס נמשכת לרוב בין 90 יום ל-140 ימים מיום הגעת המטוס לאתר ההסבה, בהתאם לדגם המטוס, כאשר משך ביצוע הסבת המטוס הראשון (אב הטיפוס) מאותו הדגם עשוי להיות ארוך יותר. נכון למועד הדוח, החברה מחזיקה ב-STC's לדגמי מטוסים שונים מתוצרת בואינג (תצורת מטען), כדלקמן:

דגם מטוס בואינג	רישיונות הסבה (STC) קיימים
737-300	STC מתצורת נוסעים לתצורת מטען מה-FAA, מה-EASA וממינהל התעופה, לרבות STC להעלאת משקלים.
737-400	STC מתצורת נוסעים לתצורת מטען מה-FAA, מה-EASA וממינהל התעופה, לרבות STC להעלאת משקלים.
737-700	STC מתצורת נוסעים לתצורת מטען מה-FAA, מה-EASA וממינהל התעופה, לרבות STC להעלאת משקלים.
737-800	STC מתצורת נוסעים לתצורת מטען מה-FAA, מה-EASA וממינהל התעופה, לרבות STC להעלאת משקלים.
747-200	STC מתצורת נוסעים לתצורת מטען מה-FAA. STC מתצורת COMBI לתצורת מטען מה-FAA.
747-400	STC מתצורת נוסעים לתצורת מטען מה-FAA, מה-EASA וממינהל התעופה, לרבות STC להעלאת משקלים; STC מתצורת COMBI לתצורת מטען מה-FAA, מה-EASA וממינהל התעופה, לרבות STC להעלאת משקלים.
767-200	STC מתצורת נוסעים לתצורת מטען מה-FAA, מה-EASA וממינהל התעופה, לרבות STC להעלאת משקלים.
767-300	STC מתצורת נוסעים לתצורת מטען מה-FAA מה-EASA וממינהל התעופה, לרבות STC להעלאת משקלים.

כמו-כן, לענף הסבת המטוסים ישנה יכולת הסבה של מטוס בואינג 767-200 לתצורת תדלוק. לפרטים אודות השפעת התקשרות החברה מול בואינג מחודש דצמבר 2018, על יכולת הסבת מטוס בואינג 767-300 לתצורת תדלוק, ראה סעיף 12.12[ב] לחלק זה לדוח.

בחודש דצמבר 2019, הודיעה החברה, כי במהלך בחינה של תהליך הייצור של מחיצה, המותקנת ב-47 מטוסים מדגם בואינג 737 במסגרת הסבה לתצורת מטען, אשר בוצעה על-ידי החברה, התגלה ליקוי לכאורה בתהליך האמור. הודעה בנושא נמסרה על-ידי החברה לרת"א, אשר אישרה את הפתרון אשר הוצע על-ידי החברה לליקוי המפורט לעיל, המאפשר את המשך פעילותם הסדירה של מטוסי המטען המוסבים על-ידה מדגם בואינג 737. במסגרת תהליך אישור הפתרון, פנתה החברה ל-FAA כדי לקבל את אישורו לפתרון המוצע. בחודש אפריל 2020, התקבל מענה מה-FAA לפיו הפתרון המוצע אינו עונה על הדרישות תוך בקשה לבצע תיקון בפתרון, שיאפשר את המשך פעילותם הסדירה של מטוסי המטען המוסבים על-ידי החברה מדגם בואינג 737. בהתאם לכך, גיבשה החברה פתרון בנושא אשר אושר על-ידי ה-FAA. לנוכח האישור כאמור, הושלם בשנת 2022 החלפתם של מרבית המחיצות, כאשר השלמת החלפת יתרת המחיצות תהא בשנת 2023. נכון ליום 31 בדצמבר 2022, השפעותיו הכספיות של הליקוי לכאורה כאמור לעיל הינן לא מהותיות.

לפרטים אודות התקשרות החברה בחודש יולי 2019, עם GE Capital Aviation Services ("**GECAS**") (כיום: AerCap Holdings N.V.), בהסכמים למימון פיתוח רישיונות להסבות מטוסי נוסעים מסוג מסוים, למטוסי מטען, ראה סעיף 12.13[א] לחלק זה לדוח.

לפרטים אודות התקשרות החברה בחודש ספטמבר 2021, בהסכם עם Avolon Aerospace Leasing Limited ("**Avolon**"), להסבת מטוסי איירבאס מדגם A330-300 עבור Avolon, ובכלל זה פיתוח הסבה למטוסים מדגם זה, ראה סעיף 12.12[א] לחלק זה לדוח.

השבחת מטוסים ומסוקים

מוצרי החברה בענף השבחת מטוסים ומסוקים כוללים, בין היתר: תת-מערכות עיקריות חדשות, מוצרי אוויוניקה, אשר חלקם הינו פרי פיתוח של החברה (כגון מערכות תא טיס ומחשבי טיסה מתקדמים וייחודיים), שילוב סנסורים מתקדמים (מכ"ם, אופטרוניקה), חימוש מתקדם ומערכות לוחמה אלקטרוניות.

השירותים המסופקים על-ידי החברה בתחום זה כוללים, בין היתר, תחזוקת מטוסי קרב ואימון כגון, כפיר, סקייהוק, מיראז', מיג, F-15, F-16 ו-T-38, וכן תחזוקת מסוקים צבאיים. כמו-כן, מציעה החברה ללקוחותיה בענף זה פעולות שיפוץ מורכבות במטוסים ובמסוקים באופן המאפשר הארכת משך תקופת הפעילות של כלי הטיס.

בנוסף, כולל ענף זה פעילות אוויוניקה רישתית – אשר מרכז פיתוח מערכות אוויוניות מוטסות בין אם מחשבי טיסה מתקדמים ובין אם מערכות תקשורת בין מטוסים.

12.3 פילוח הכנסות מוצרים ושירותים

באילו מבין השנים 2022, 2021 ו-2020, לא הייתה בחטיבת תעופה קבוצת מוצרים ושירותים שהכנסות ממנו היוו 10% או יותר מסך הכנסות החברה (במאוחד).

12.4 מוצרים חדשים

להלן פרטים אודות מוצרים מהותיים בפיתוח בתחום תעופה:

[א] במהלך שנת 2019, החלה החברה בפיתוח להסבת מטוסי 300-777. להערכת החברה, הפיתוח צפוי להסתיים במהלך שנת 2023, עם קבלת STC למוצר.

[ב] במהלך שנת 2021, החלה החברה בפיתוח הסבה למטוסי 300-A330. להערכת החברה, הפיתוח צפוי להסתיים בסוף שנת 2024, עם קבלת STC למוצר.

המידע המפורט לעיל ביחס למועדים הצפויים לקבלת STC למוצר, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס, בין היתר, על התכנית העסקית והערכות החברה למועד הדוח, המבוססים, בין היתר, על תנאי השוק והסביבה העסקית כיום. מידע זה עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה מקשיי פיתוח ושינוי בשווקים ו/או כתוצאה מגורמים שאינם בשליטת החברה ו/או כתוצאה מהתממשות של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לחלק זה דוח.

לפרטים אודות היקפי ההשקעה במחקר ופיתוח בחטיבת תעופה, ראה סעיף 12.10 לחלק זה לדוח.

12.5 לקוחות

12.5.1 כללי

בתחום תעופה עיקר הלקוחות של המוצרים הינם לקוחות פרטיים המחזיקים מטוסי מנהלים וחברות המתפעלות ציים של מטוסי מנהלים, חברות תעופה/חברות להחכרת מטוסים/מנועים, תאגידים העוסקים בפיתוח וייצור כלי טיס, משהב"ט, וכן מספר מצומצם של לקוחות צבאיים בדרום אמריקה, אסיה, אירופה, אפריקה וארה"ב.

הלקוחות העיקריים של החברה בתחום התעופה הינם: (1) גאלפסטרים, אשר משווקת את מטוסי המנהלים המיוצרים על-ידי החברה ללקוחות הסופיים כבעל הזכויות במטוסי המנהלים, כאשר החברה אינה מתקשרת כלל עם הלקוחות הפרטיים ואינה מעניקה להם שירותים כלשהם לאחר המכירה וכל שירותי התמיכה מוענקים לגאלפסטרים בלבד. לפרטים אודות ההסכם בין החברה לבין גאלפסטרים, במסגרתו משווקת גאלפסטרים, באופן בלעדי, את מטוסי המנהלים המיוצרים על-ידי החברה ללקוחות הסופיים, ראה סעיף 12.6.2 לחלק זה לדוח; וכן (2) משהב"ט, אשר חטיבת תעופה מבצעת עבורו עבודות תחזוקה שונות.

גאלפסטרים מהווה לקוח אשר אובדנו עלול להביא להפסקת פעילות ייצור מטוסי מנהלים על-ידי החברה.

בנוסף, לחטיבת תעופה (כמו גם לחברות אחרות הפועלות בתחום פעילות זה) תלות ב- LM, וכן בבואינג.

12.5.2 באילו מבין השנים 2022 ו-2021, לא היה לקוח מהותי ברמת החברה כולה, אשר שיעור הכנסות חטיבת תעופה ממנו, היווה 10% או יותר מסך הכנסות החטיבה.

לשלמות התמונה יצוין, כי הגם שגאלפסטרים ובואינג אינם לקוחות מהותיים ברמת החברה כולה, שיעור הכנסות חטיבת תעופה מלקוחות אלו בשנת 2022 עמד על כ-19% וכ-8%, בהתאמה, ובשנת 2021 עמד על כ-17% וכ-11%, בהתאמה, מסך הכנסות החטיבה. לפרטים אודות אופי התקשרותה של החברה עם גאלפסטרים, ראה סעיף 12.6.2 לחלק זה לדוח. לפרטים אודות התקשרויות החברה עם בואינג בתחום תעופה, ראה סעיף 12.12[ב] לחלק זה לדוח.

12.5.3 תיאור כללי של התקשרויות החברה עם לקוחותיה בתחום תעופה

[א] ענף מטוסי מנהלים

לפרטים אודות אופי התקשרותה של החברה עם גאלפסטרים, ראה סעיף 12.6.2 לחלק זה לדוח.

[ב] ענף מכלולים תעופתיים

התקשרויות החברה עם לקוחותיה בענף המכלולים התעופתיים הינן, בדרך כלל, ארוכות טווח וברובן מתקיימות באחת מהאופנים הבאים: (1) התקשרות המשלבת תכנון של החברה וייצור של החלקים לפי דרישות המפרט של הלקוח (BTS); (2) התקשרות על-פי תכנון קיים,

דהיינו על-פי שרטוטים של המוצר, המסופקים לחברה על-ידי הלקוח לצורך ייצור המוצר או הרכבתו (BTP).

החברה מתקשרת עם LM ובואינג בהסכמים כספק ראשי לייצור מכלולים, אשר נכון למועד הדוח, הינם בעיקר בשיטת BTP. לרוב, ההתקשרות הינה על-פי חוזה מסגרת לייצור כמות מוערכת של מכלולים במשך תקופה של מספר שנים. מכירת המכלולים כפופה להנפקת הזמנות רכש על-ידי הלקוח מעת לעת. התקשרויות החברה עם LM ובואינג כפופות, בין היתר, לתנאי הסכמים ראשיים בהם התקשרו LM ובואינג עם לקוחותיהן, וכן תחת אישור מנהל החוזים וההתקשרויות של משהב"ט.

[ג] <u>ענף MRO</u>

תחזוקת מנועים ואביזרים מתבצעת בעיקרה במסגרת חוזים ארוכי טווח (כ-5-10 שנים), וברובן ההתקשרות הינה באחת מהאופנים הבאים: (1) שיטת Power by the Hour - שיטת התקשרות המעניקה ללקוח מעין ביטוח תחזוקה למנוע המטוס, לחבילת אביזרים מוגדרת או לכלל המטוס, בתמורה לתשלום חודשי מוגדר מראש לכל שעת טיסה שמבצעים מטוסי הלקוח בתקופת החוזה; (2) Case by Case - שיטת התקשרות לתחזוקת מנוע המטוס, לחבילת אביזרים מוגדרת או לכלל המטוס, על בסיס כל מקרה לגופו; (3) Time & Materials.

לפרטים אודות האחריות שמעניקה החברה ללקוחותיה בענף MRO, ראה סעיף 12.11.3[ג] לחלק זה לדוח. מרבית ההתקשרויות כאמור הינן התקשרויות מסגרת על-פיהן הלקוח מחויב לרכוש את שירותי התחזוקה נשוא ההסכם מן החברה, אולם היקף השירותים שיירכשו אינו קבוע וכפוף לקבלת הזמנות עבודה ספציפיות מן הלקוח מעת לעת. חלק מן ההתקשרויות כולל התחייבות של הלקוח לרכוש שירותים בהיקף מינימאלי במהלך תקופת ההסכם.

[ד] <u>ענף הסבות והשבחות מטוסים ומסוקים</u>

<u>הסבות מטוסים</u>

הסבות מטוסים מתבצעות, בעיקרן, על-פי הסכמי הסבת מטוסים פרטניים, המגדירים את מספר המטוסים להסבה מכוח ההסכם ומקנים אופציה מוגבלת בזמן ללקוח להסבת מספר מטוסים נוסף. ככלל, הסכמי הסבת המטוסים מבוססים על מחיר קבוע להסבה והינם במרבית המקרים, לתקופות של כ-3-5 שנים.

במרבית המקרים, השירותים אותם מספקת חטיבת תעופה מכוח הסכמי ההסבה, כוללים, מלבד עבודות ההסבה גופן, גם עבודות תחזוקה, עבודות להעלאת המשקלים אותם יכול לשאת המטוס המוסב ועבודות נוספות החיוניות לתהליך ההסבה. בהסכמים אלו נקבעים לוחות הזמנים להוצאת ה-STC's (אם אינם קיימים בידי החברה במועד ההתקשרות) ואישורים רלוונטיים נוספים (ככל שנדרשים)

למטוסים נשוא הסכמי ההסבה, וכן לוחות זמנים להבאת המטוס לחצרי ההסבה ולמסירתו ללקוח לאחר ביצוע ההסבה. בנוסף, בהסכמים אלו נקבעות הוראות שעניינן קנסות בגין אי עמידה בלוחות הזמנים שנקבעו. לפרטים אודות האחריות שמעניקה החברה בגין שירותי ההסבה, ראה סעיף 12.11.3[ד] לחלק זה לדוח.

ככלל, מתחייבת החברה בהסכמי ההתקשרות עם לקוחותיה, לשפותם בגין אובדן ו/או נזק למטוס הלקוח ו/או כל פריט המסופק על-ידי הלקוח לחברה לשם ביצוע ההסבה גופה, טרם שליחתם חזרה ללקוח, עד לסכום שיפוי הנקבע בכל הסכם. בהתאם לתנאי מרבית מהתקשרויות החברה בתחום תעופה, מוקנית ללקוח האפשרות להשתחרר מן ההסכם, טרם השלמתו, כפוף לתשלום עלויות העבודה שבוצעה על-ידי החברה עד למועד הביטול ובתוספת פיצוי מוסכם לחברה בסכום ובתנאים כפי שסוכמו על-ידי הצדדים במסגרת ההתקשרות.

<u>השבחת מטוסים ומסוקים</u>

מבנה התקשרויות החברה עם לקוחותיה בענף השבחת מטוסים ומסוקים, הינו לרוב בן שני שלבים עיקריים: שלב הפיתוח, בו נדרשת החברה לפתח ולייצר אב טיפוס של המוצר, בהתאם להנחיות ומפרטים המוכתבים על-ידי הלקוח, ושלב הייצור הסדרתי של המוצר. בענף שיפוץ ותחזוקה של מטוסים ומסוקים, חלק מן ההתקשרויות מהוות נדבך בעסקאות להשבחת כלי טיס, או עסקאות המשך לעסקאות אלו, וחלק מן ההתקשרויות הינן עסקאות נפרדות לתקופות של שנה עד מספר שנים. כמו-כן, התקשרויות החברה עם לקוחות זרים מסוימים עשויות לכלול גם מחויבויות של רכש גומלין כמפורט בסעיף 22.5 לחלק זה לדוח.

12.5.4 <u>התפלגות גיאוגרפית</u>

להלן התפלגות מכירות החברה בתחום תעופה לשנים 2022 ו-2021 לפי חלוקה לאזורים גיאוגרפיים עיקריים:

מדינה/יבשת	2022		2021	
	במיליוני דולר	באחוזים	במיליוני דולר	באחוזים
ישראל	120	9%	121	11%
אסיה	113	9%	128	12%
צפון אמריקה	733	57%	675	61%
אירופה	276	21%	141	13%
דרום אמריקה	28	2%	10	1%
אפריקה	30	2%	26	2%
סה"כ	**1,300**	**100%**	**1,101**	**100%**

12.6 שיווק והפצה

12.6.1 למעט בקשר עם שיווק מטוסי המנהלים, שיווק המוצרים ביתר ענפי הפעילות בתחום התעופה מתבצע באופן דומה במהותו לזה של שיווק כלל מוצרי החברה. לפרטים ראה סעיף 25 לחלק זה לדוח.

12.6.2 להלן פרטים אודות שיווק מטוסי המנהלים המיוצרים על-ידי החברה:

פעילות השיווק של מטוסי המנהלים מבוצעת באופן בלעדי על-ידי גאלפסטרים שהינה אחד מארבעת היצרנים המובילים בשוק זה, בהתאם להסכם בין החברה לבין גאלפסטרים משנת 2001, כפי שעודכן מעת לעת בין השנים 2004 עד 2022 (בסעיף זה - "**הסכם גאלפסטרים**"). למיטב ידיעת החברה, גאלפסטרים מחזיקה ברישוי ישראלי ואמריקאי לייצור ושיווק ה-G280.

גאלפסטרים מזמינה מהחברה את מטוסי המנהלים והיא בעלת הרשאה בלעדית לשווקם. המטוסים, הנמסרים לגאלפסטרים במצב ירוק לאחר הליך הרישוי, מאובזרים, מעוצבים ומרוהטים על-ידי גאלפסטרים ונמכרים ללקוח הסופי, כאשר לחברה אין כל קשר עם הלקוח הסופי והיא אינה אחראית לתחזוקת המטוסים.

התמורה ממכירת מטוסי המנהלים משולמת לחברה מתוך תשלומי התמורה המשולמים על-ידי הלקוח הסופי, במועדים, בשיעורים ובתנאים שנקבעו בהסכם עימו, לפי דגם המטוס וכמות המטוסים הנמכרת על-ידי גאלפסטרים. במסגרת ההסכם נקבע, כי אם התמורה השנתית הממוצעת ששילמה גאלפסטרים לחברה כאמור, תפחת מסף מינימום שנקבע בהסכם ביחס לכל דגם מטוס, הצדדים רשאים להפעיל מנגנון למשא ומתן מחודש לקביעת תמורה מוסכמת ובמקרים מסוימים, אף להפסקת ההסכם ביחס לאותו דגם מטוס. נכון למועד הדוח, ביחס למטוסי ה-G280, לא קיימת ירידה מהרף שנקבע ולא קיימת לצדדים הזכות להפעיל את המנגנון כאמור.

בגין כל מטוס מנהלים אשר נמסר לגאלפסטרים אך טרם נמכר על-ידי גאלפסטרים ללקוח, תעניק גאלפסטרים לחברה שטר חוב בגובה הרווח המוערך על-ידי החברה (על-פי פרמטרים מקובלים), לו זכאית החברה בגין מכירה עתידית של המטוס כאמור.

לחברה ולגאלפסטרים הזכות לשתף פעולה בפיתוח וייצור מטוסים חדשים או דגמי המשך למטוסים הקיימים, לפי הערכותיהם את דרישות השוק.

לגאלפסטרים מוקנות זכויות בעלות מלאות ב-Type Certificates שהתקבלו מרת"א (וכן מה-FAA וה-EASA בהתבסס על רת"א) ובתוכניות על-פיהן התקבלו ה-Type Certificates למטוסים מדגם G280, וכן בכל קניין רוחני, סוד מסחרי, מידע סודי, מידע ומסמכים אחרים בקשר ל-Type Certificates והתוכניות האמורות.

החברה מספקת לגאלפסטרים חלקי חילוף ושירותי תמיכה הנדסיים ואילו גאלפסטרים אחראית למתן שירותי התחזוקה למטוסים.

לפרטים אודות חלוקת האחריות למטוסים בין החברה לבין גאלפסטרים, ראה סעיף 12.11.3[א] לחלק זה לדוח.

הסכם גאלפסטרים יישאר בתוקף, אלא אם יופסק מוקדם יותר על-ידי אחד הצדדים. כל צד רשאי להביא לסיומו של ההסכם במקרים כדלקמן: העדר עמידה ברף המינימום של קצב הייצור או מחיר כאמור לעיל; בגין כוח עליון שיגרום לאי-יכולתו של צד להסכם למלא את התחייבויותיו על-פי ההסכם במשך שישה חודשים; או חוסר יכולתם של הצדדים להגיע להסכמה משותפת על דגמי המשך למטוסים. כל עוד ההסכם בתוקף לא ימכרו או יקנו הצדדים, לפי העניין, מטוסים שלמים (מטוס ירוק או מאובזר) המתחרים במטוסים המשווקים או נגזרותיהם.

לצדדים עומדת זכות שיפוי הדדית עד לתקרה של מיליארד דולר בגין הפסד או נזק הנגרם בקשר לתכנון וייצור המטוס (במקרה של החברה) או תכנון וייצור אביזרי המטוס (במקרה של גאלפסטרים) או מתחזוקתו של מטוס.

בחודש מרץ 2020, חתמה החברה על תיקון להסכם עם גאלפסטרים, המאריך את ההתקשרות הקיימת ביניהן, ביחס לפיתוח, ייצור, מכירה ותמיכה לכלי טיס נוכחיים ועתידיים. ההסכם המתוקן מאריך את מערכת היחסים בין החברות עמוק לתוך העשור הבא. בהתאם, המחזור שינבע לחברה מפעילותה בתחום מטוסי המנהלים צפוי להישאר (כל עוד ההסכם האמור הינו בתוקף), ללא שינוי מהותי ביחס להכנסות מהפעילות בשנים האחרונות.

המידע המפורט לעיל ביחס לתמורות שצפויות לנבוע לחברה מפעילותה בתחום מטוסי המנהלים, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס, בין היתר, על התכנית העסקית והערכות החברה למועד הדוח, המבוססים, בין היתר, על תנאי השוק והסביבה העסקית כיום. מידע זה עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה מקשיי פיתוח, התקשרויות עם ספקים ועליית מחירי חומרי גלם, קשיים בשיווק המטוסים, תחרות וירידת מחירים כללית בשוק הרלוונטי ו/או כתוצאה מהתממשות של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לחלק זה לדוח.

מאחר שגאלפסטרים נחשבת לגורם מוביל בעולם בענף מטוסי המנהלים (לצד שיווק מטוסי המנהלים של החברה, עוסקת גאלפסטרים בשיווק מטוסי מנהלים, המשתייכים לנישת מטוסי המנהלים הגדולים, מתוצרתה) לחברה קיימת תלות בגאלפסטרים בשיווק מטוסי המנהלים. להערכת החברה, אם יבוא ההסכם עם גאלפסטרים מסיבה כלשהי לידי סיום, הדבר עלול להביא להפסקת פעילות ייצור מטוסי מנהלים על-ידי החברה.

12.7 צבר הזמנות

להלן פרטים אודות סך צבר ההזמנות של החברה בתחום תעופה והתפלגות סך הצבר האמור בענפי הפעילות בתחום, ליום 31 בדצמבר של השנים 2022 ו-2021 ובסמוך למועד הדוח:

	בסמוך למועד הדוח[49]	31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2021
ענף מטוסי מנהלים (ב-%)	18%	17%	6%
ענף מכלולים תעופתיים (ב-%)	24%	25%	27%
ענף תחזוקה (ב-%)	9%	10%	12%
ענף הסבת מטוסים (ב-%)	39%	38%	46%
ענף השבחת מטוסים ומסוקים (ב-%)	9%	9%	9%
אחר (ב-%)	1%	1%	-
סה"כ (במיליוני דולר)	**2,565**	**2,575**	**2,318**

להלן פרטים אודות התפלגות צבר ההזמנות בתחום הפעילות ליום 31 בדצמבר 2022 ובסמוך למועד הדוח, על-פי חלוקה לרבעונים:

תקופת ההכרה בהכנסה הצפויה	צבר ההזמנות בסמוך למועד הדוח (במיליוני דולר)	צבר ההזמנות ליום 31 בדצמבר 2022 (במיליוני דולר)
רבעון ראשון 2023	73	176
רבעון שני 2023	210	191
רבעון שלישי 2023	184	177
רבעון רביעי 2023	251	207
שנת 2024	614	604
שנת 2025	947	934
תקופות נוספות	286	286
סה"כ	**2,565**	**2,575**

12.8 תחרות

להלן פרטים נוספים אודות התחרות בענפי הפעילות העיקריים בתחום הפעילות:

12.8.1 ענף מטוסי המנהלים

שוק מטוסי המנהלים מאופיין ביתרון לגודל, המאפשר הצעת מגוון רחב של מטוסים על-ידי אותו היצרן. בשל חסמי הכניסה הגבוהים, מספר המתחרים הפועלים בענף הינו מצומצם. לנוכח התחרות הקיימת בענף, מאופיין ענף מטוסי המנהלים בקצב גבוה יחסית של חדשנות, כאשר החברות בענף נדרשות לשווק דגם חדש ומשופר של המטוס אותו הן משווקות כל 5 שנים לערך, ולהשיק מטוס חדש אחת ל-10-15 שנים. בהתאם לכך, מאופיין שוק מטוסי המנהלים בהשקעות הון גבוהות.

למיטב ידיעת החברה, נכון למועד הדוח, פועלים בשוק מטוסי המנהלים בגודל בינוני (mid-size ו-super mid-size), בו פעילה החברה, ארבעה יצרנים עצמאיים מובילים כדלקמן: גאלפסטרים; Bombardier Inc ("**בומברדיה**"), תאגיד קנדי הנחשב ליצרן המטוסים האזרחיים השלישי בגודלו בעולם, הפועל

[49] הנתונים בדבר צבר ההזמנות של החברה בסמוך למועד הדוח נכונים ליום 20 בפברואר 2023.

בתחום מטוסי מנהלים בכל הגדלים; תאגיד Cessna Aircraft Company, תאגיד אמריקאי בולט בענף מטוסי המנהלים הקטנים והבינוניים ו-Embraer, תאגיד ברזילאי בולט בתחום המטוסים האזוריים שחדר בשנים האחרונות גם לתחום מטוסי המנהלים.

12.8.2 <u>ענף המכלולים התעופתיים</u>

שוק קבלנות המשנה למכלולים תעופתיים הינו שוק תחרותי, הכולל עשרות חברות. השוק מתאפיין במגוון רחב של שחקנים, החל מחברות קטנות המתמחות בטכנולוגיה אחת וכלה בחברות ענק שלהן יכולות מגוונות בתכנון וייצור מכלולים גדולים עד כדי הרכבת מטוס שלם. המתחרות העיקריות בייצור והרכבות תעופתיות הן: GKN Aerospace Services, Spirit AeroSystems, Latecoere, Aernnova, Aciturri, Counstrucciones Aeronaticas (Casa), Leonardo, Premium Aerotec, Stelia Aerospace ו-Sonaca, שהינן בעלות יכולת תחרות טובה בתכנון וייצור מכלולים מורכבים. להערכת החברה, נכון למועד הדוח, נתח השוק שלה בענף המכלולים ביחס לשוק העולמי, הינו זניח. יצוין, כי החברה משמשת כספק יחיד לייצור ופיתוח מכלולים מסוימים למטוסי F-16 עבור LM יצרנית המטוס, ולמטוסי F-15 עבור בואינג, יצרנית המטוס. לפיכך, בקשר עם מכלולים אלו, למועד הדוח, לא קיים גורם תחרותי לחברה. ביחס למטוס ה-F35, החברה אינה מהווה ספק יחיד ביחס למכלולים אלו. ראה גם סעיפים 12.1.1[ב] ו-12.5.3[ב] לחלק זה לדוח.

12.8.3 <u>ענף MRO</u>

בענף ה-MRO קיימות מספר חברות בעלות יכולת לספק את שירותי התחזוקה. המרכזיות שבהן הינן: מרכזי תחזוקה של חברות התעופה הגדולות, מרכזי תחזוקה עצמאיים, יצרני מנועים בעלי יכולת שיפוץ ויצרני ציוד בעלי יכולת לתת שירותי תחזוקת אביזרים. בשנים האחרונות, בין היתר, כחלק ממגמת הקונסולידציה בתעשיית התעופה, התאפיין גם שוק תחזוקת המטוסים במגמת מיזוגים בין חברות.

להערכת החברה, נכון למועד הדוח, נתח השוק שלה בענף ה-MRO מבין חברות התחזוקה העצמאיות שאינן מסונפות למרכזי תחזוקה של חברות התעופה הגדולות, הינו זניח.

בשוק תחזוקת המטוסים – המתחרים העיקריים הינם: ST Aero, Shanon ו-SR Technics Group. בשוק תחזוקת המנועים – המתחרים העיקריים הינם: General Electric AeroThrust Corp., MTU Aero Engines, CFMI, Lufthansa Technics ו-Pratt & Whitney. בשוק תחזוקת האביזרים וה-APU – המתחרים העיקריים הינם: AAR, Honeywell International, Thales Avionics ו-Rockwell Collins.

בענף ה-MRO ניתן להבחין בשני סוגים עיקריים של מתחרים: (1) High End – מתחרים הנהנים מיתרונות תחרותיים במוניטין ואיכות השירות ומשתייכים, על-פי רוב, להתאגדויות של חברות תעופה, המהוות "לקוח שבוי". מדובר במרכזי תחזוקה המסונפים לחברות התעופה הגדולות, כגון: Lufthansa

Techniques עבור חברת Lufthansa או חברת Ameco בסין עבור Air China. חסרונותיהם של מתחרים אלו נובעים, בדרך כלל, ממחירי השירות הגבוהים אותם הם דורשים וממתן עדיפות לתחזוקת מטוסי חברת התעופה אליה הם קשורים; (2) Low End – מתחרים הנהנים ממבנה עלויות נמוך, כדוגמת מתקני התחזוקה במזרח הרחוק ובמזרח אירופה, המקנה להם יתרון במחיר.

12.8.4 ענף הסבות והשבחות מטוסים ומסוקים

הסבות מטוסים

למיטב ידיעת החברה, מספר המתחרים בענף הסבות מטוסים הינו מצומצם, מאחר שרק למספר מצומצם של חברות קיימת היכולת לבצע את הסבת המטוסים וכן להשיג היתרי רישוי רגולטורים לביצוע ההסבות.

להערכת החברה, מונה השוק שלושה מתחרים המבצעים הסבות מטוסים בדגמי המטוסים אותם מסבה חטיבת תעופה. המתחרה הבולטת בענף זה הינה חברת בואינג, אשר יתרונה המרכזי הוא כיצרנית מטוסים ויכולתה להציע ללקוח עסקת חבילה הכוללת הנחות ברכישת מטוסים תמורת ביצוע ההסבות. עם זאת, גם בואינג מוגבלת (מבחירה עצמית) כיום בביצוע הסבות רק לחלק מדגמי מטוסי הנוסעים מתוצרתה. להערכת החברה, למעט חברת בואינג, חטיבת תעופה הינה בעלת יכולת ביצוע הסבות מטוסים מתצורת נוסעים לתצורת מטען למספר הדגמים הגבוה ביותר בשוק. להערכת החברה, נכון למועד הדוח, נתח השוק של חטיבת תעופה בענף הסבות המטוסים הגדולים והבינוניים, על-פי ממוצע רב שנתי, הינו מהותי.

החברות הנוספות הפועלות בענף למיטב ידיעת החברה הינן: חברת Pemco Aviation Group (אשר נרכשה על-ידי חברת ATSG, אחד הלקוחות העיקריים של החטיבה בנושא הסבות 300-767); וחברת Aeronautical Engineering Inc. האמריקאיות המבצעות הסבות למטוס בואינג מדגם 300-737, 400-737 ו--800.

השבחת מטוסים ומסוקים

שוק השבחת המטוסים והמסוקים מתאפיין בתחרות עזה בעיקר מול יצרניות כלי הטיס בארה"ב ובמזרח אירופה. ניסיון החברה בשוק זה והמוניטין, אשר צבר צה"ל ביכולת השימוש במסוקים וכן העובדה שלחברה התמחות ביחס למספר סוגי מטוסים ומסוקים, מקנים לה יתרון שיווקי וביצועי, אך יחד עם זאת חוסר יכולתה של החברה להקים מרכזי תמיכה אזוריים, עקב היעדר שיתוף פעולה עם יצרני המסוקים, פוגע במעמד התחרותי של החברה. למיטב ידיעת החברה, המתחרים העיקריים של החברה בשוק זה הינם LM ובואינג. להערכת החברה, נכון למועד הדוח, נתח השוק שלה בענף השבחת מטוסים ומסוקים ביחס לשוק העולמי, הינו זניח.

שוק השיפוץ והתחזוקה מתאפיין ברמת תחרות בינונית. כדי להתמודד עם התחרות בענף זה נוהגת החברה להתקשר בחוזי תחזוקה ארוכי טווח עם לקוחות קבועים, המהווים, לעיתים, התקשרויות המשך לעסקאות להשבחת כלי טיס. בשוק זה, ניכרת דומיננטיות של חברות אמריקאיות המספקות שירותי שיפוץ

ותחזוקה בארה"ב. המתחרים העיקריים של החברה בתחום הינם HAL, LM, אלביט וסאיקלון מוצרי תעופה בע"מ. להערכת החברה, נכון למועד הדוח, נתח השוק שלה בענף שירותי שיפוץ ותחזוקה של כלי טיס צבאיים ביחס לשוק העולמי, הינו זניח.

יצוין, כי מבנה התחרות בענף ייצור מכלולים ובענף השבחת מטוסים ומסוקים מושפע ממגבלות פוליטיות כלל עולמיות וכן ממגבלות מטעם מערכת הביטחון בישראל. ראה גם סעיף 8.3.1 לחלק זה לדוח.

12.8.5 <u>השיטות העיקריות של החברה להתמודדות עם התחרות בתחום תעופה הינן</u>:

- הכנסת אוטומציה ורובוטיקה לתהליכי הייצור לצורך הפחתת עלויות;
- בחינה מתמדת של שרשרת האספקה עבור מוצרי הקווים העסקיים, תוך תהליך תיחור מתמשך וכן גיוון ושחלוף ספקים ומקורות רכש בעלי יכולת תחרותית גבוהה, בין היתר, על-מנת להתמודד עם תלות גבוהה בספקים ממדינות במזרח (בעיקר סין);
- השקעה מתמדת במחקר ובפיתוח, מרמת הטכנולוגיות ועד רמת מערכות העל, כדי לשמור על מעמדה בשוק;
- פיתוח, ייצור ומכירה של מערכות, מכלולים, תתי מכלולים ורכיבים שהינם בקדמת הטכנולוגיה;
- יצירת שיתופי פעולה אסטרטגיים עם תעשיות וחברות מקומיות, תוך שיפור מתמיד בלוחות הזמנים ובמודל עלות המוצרים;
- הגברת מאמצי השיווק בשווקי הפעילות הנוכחיים והשקעת משאבים כדי לחדור לשווקים נוספים;
- פיתוח מטוסי מנהלים, מכלולים ומערכות הידראוליות שהינן בעלות מובילות טכנולוגית;
- שיתוף פעולה עם גאלפסטרים שהינו גורם מוביל עולמי בתחום שיווק מטוסי מנהלים;
- מתן שירותי תחזוקה ותמיכה לאחר אספקת המוצרים ו/או המערכות;
- יכולת ניהולית מוכחת של פרויקטים גדולים ומורכבים, עמידה בלוחות זמנים, בקרת וניהול שינויים ושליטה בשרשרת האספקה;
- יכולת לבצע עבודות הדורשות רמת איכות ודיוק גבוהות;
- יצירת שתופי פעולה אסטרטגיים ופיננסיים למימון, שיווק וביצוע עבודות הסבה גדולות במחיר תחרותי.

12.8.6 <u>הגורמים החיוביים והשליליים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה</u>:

<u>גורמים חיוביים</u>:

- יכולתה של החברה לבצע בעיקר עבודות הדורשות רמת איכות ודיוק גבוהות;
- יכולת ניהול פרויקטים גדולים, עמידה בלוחות זמנים, בקרת וניהול שינויים, שליטה לוגיסטית למרות המרחק מהלקוחות, פיתוח תקשורת אלקטרונית ויכולת ניהול תצורה מתקדמת;
- החברה מנצלת את יתרונותיה כחברה גדולה ביכולות תכנון וייצור מגוון, ובנכונות להיכנס לפרויקטים המחייבים אותה לנטילת סיכונים פיננסיים;
- הובלה תדמיתית ומוניטין רב בקרב הלקוחות הפוטנציאליים;
- קשר הדוק עם צה"ל וגורמי הביטחון של מדינת ישראל – קשרים המקנים לחטיבה, בין היתר, יכולת לבחון את מוצריה ובכך מסייעים לשיפור המערכות והמוצרים וכן לשיווקם במדינות השונות;
- יכולת לייצר ולהרכיב מטוס שלם תוך עבודה אינטגרטיבית של חטיבות החברה;
- ניסיון, מוניטין ואמצעי ייצור בשוק המכלולים התעופתיים הדורשים שילוב טכנולוגיות וכן בעבודות מורכבות הכוללות תכנון וייצור (BTS).

<u>גורמים שליליים</u>:

- מיקומה הגיאוגרפי של החברה והמצב הגיאופוליטי בו נתונה ישראל משפיעים באופן שלילי על מעמדה התחרותי של החברה בתחום הפעילות;
- מרבית החברות העוסקות בתחום תכנון וייצור מכלולים תעופתיים בעולם ובמיוחד באירופה, פועלות באווירה תומכת ועידוד ממשלתי בתעשיות הללו. חברות אירופאיות ואמריקאיות, זוכות לתמיכה ממשלתית ברכישת ציוד, החזרי השקעות, פיתוח תשתיות וכיו"ב תוך רכישת יתרון על פני החברה;
- קושי בחדירה למדינות מסוימות בשל תמיכתן בתעשיות המקומיות;
- תלות חלקית ביצרניות המטוסים המקוריים בהיבט שינויים במטוסים;
- רכש גומלין המחייב את יצרני המכלולים להתקשרויות מקומיות בארצות הלקוח.

12.9 <u>כושר ייצור</u>

הפרמטרים העיקריים אשר עלולים להגביל את יכולת הייצור של מפעלי חטיבת תעופה הינם:

- מספר מטוסי המנהלים שניתן לייצר על בסיס שנתי בהתאם לתשתיות הנוכחיות, מגבלת זמינות הזוודים הלוגיסטיים לביצוע ההסבה ומגבלת זמינות רצפת העבודה (Slot) וכוח אדם מיומן.

- במהלך השנים האחרונות ובשנת 2022 התקשרה החברה וביצעה הסבות למטוסי 767-300 ו-737 NG באתרים חיצוניים (מחוץ לישראל), כקבלן משנה. בכוונת החברה להמשיך ולבצע הסבות באתרים חיצוניים כל עוד רצפת העבודה במפעלים תנוצל במלואה. במידת הצורך תבחן החברה התקשרויות נוספות לביצוע עבודות באתרי חוץ.

- במהלך שנת 2022, והגם שהייתה התאוששות בענף ה-MRO לאחר מגיפת הקורונה, החברה לא נדרשה לדחות קבלת הזמנות חדשות. להערכת החברה, מגמה זו בענף ה-MRO צפויה להימשך בשנת 2023 אולם לא בהיקף במסגרתו תיאלץ החברה לדחות קבלת הזמנות חדשות.

המידע המפורט לעיל ביחס להמשך ההתאוששות בענף ה-MRO בשנת 2023, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס, בין היתר, על הערכות החברה נכון למועד הדוח. מידע זה עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה מגורמים שאינם בשליטת החברה ו/או כתוצאה מהתממשות של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לחלק זה לדוח.

- במרבית המקרים בהם קיימים ביקושים רבים לביצוע פעולות הסבה ולביצוע עבודות MRO, ניתנת עדיפות לביצוע עבודות הסבה (תוך דחיית ביצוע עבודות MRO), בין היתר, בשל מרווח רווח גבוה יותר בעבודות ההסבה וכן לאור מגבלת כוח אדם מיומן ובעל רישיונות לביצוע עבודות הסבה ו/או MRO.

- במהלך שנת הדוח, בשל מגבלות בשרשרת האספקה ביחס לספקים ותעבורת הסחורות בעולם, בעיקר בסין, כמפורט בסעיף 8.1.7 לחלק זה לדוח, הייתה לחטיבת תעופה מגבלת כושר ייצור להסבות לדגמי מטוסים 767, וזאת בעיקר בשל חוסר בייצור זוודים בסין, וכן בענף מטוסי מנהלים (אך ברמה פחותה יותר).

- כאמור בסעיפים 12.1.1[א] עד [ג] (כולל) לחלק זה לדוח, בשנת 2022, עם היציאה ההדרגתית ממשבר הקורונה, כושר הייצור והיקפי פעילות החטיבה עלו לאור הביקושים למוצרי החטיבה. עם זאת, היקף הביקושים כאמור עלה על כושר הייצור המקסימלי השנתי של החטיבה. בהתחשב בהיקפי פעילות קיימים וצפויים נוכח התגברות נוספת של הביקושים למוצרי ההסבה, בשנת 2023 (כפי שהיה בשנת 2022), ישנו סיכון למגבלת ייצור בהסבות דגמי מטוסים 767 ו-777, בעיקר לאור מגבלות בשרשרת האספקה, כמפורט בסעיף 8.1.7 לחלק זה לדוח.

המידע המפורט לעיל ביחס לאפשרות הסיכון למגבלת ייצור בשנת 2023 בהסבות דגמי מטוסים 767 ו-777, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס, בין היתר, על הערכות החברה נכון למועד הדוח. מידע זה עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה מגורמים שאינם בשליטת החברה ו/או כתוצאה מהתממשות של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לחלק זה לדוח.

12.10 <u>מחקר ופיתוח</u>

פעילות המחקר והפיתוח של כלל חטיבות החברה, ובכללן חטיבת תעופה, מבוססת בעיקרה על מחקר ופיתוח תשתיתי (פיתוח תהליכים, טכנולוגיות, תוכנות וחומרים חדשים חדשניים), בו החברה משקיעה על בסיס קבוע. מאמצי המחקר והפיתוח התשתיתי מופנים

לשיפור הביצועים, היעילות והאמינות של כלל פעילויות החברה ולהוזלת עלות הייצור. יצוין, כי לעיתים ישנו מחקר ופיתוח המוזמן המשולם על-ידי הלקוח, באופן שעלות המוצר כוללת גם את עלויות המחקר והפיתוח.

פעילות המחקר והפיתוח של החברה בענפי מטוסי מנהלים וייצור מכלולים מבוצעת בחלקה במימון חיצוני, כאשר חלק מהפעילות ממומנת על-ידי הלקוח וחלק על-ידי החברה, בין אם במתווה Risk sharing או במימון מובטח (הבטחת כמות מינימום) – על-ידי ו/או בשיתוף הלקוחות השונים, כגון: גאלפסטרים, בואינג ועוד.

פעילות המחקר והפיתוח של החברה בענפי הסבות מטוסים ותחזוקה מבוצעת ברובה במימון חיצוני, כגון מחקר ופיתוח המוזמן על-ידי לקוח המעוניין בהסבת מטוסים מדגם מסוים, ומקצתה מבוצעת במימון עצמי על-ידי החברה. כמו-כן, התקשרה חטיבת תעופה בהסכמי שיתוף פעולה ובהסכמים להקמת מיזמים משותפים לשם מימון ופיתוח STC's לדגמי מטוסים מסוימים ולשם פיתוח הליכי תיקון מיוחדים.

היקף ההשקעה העצמית במחקר ופיתוח בתחום תעופה בשנת 2022 הסתכם בכ-11 מיליון דולר. כמו-כן, עלויות מחקר ופיתוח שהוזמנו על-ידי לקוחות החברה במסגרת פרויקטים שבהם הוזמן תכנון המוצר ופיתוחו, הסתכמו בשנת 2022 בכ-80 מיליון דולר. בנוסף, השקעות במחקר והפיתוח שהוכרו כנכס בלתי מוחשי בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, הסתכמו בשנת 2022 בסך של כ-92 מיליון דולר.

12.11 <u>חומרי גלם, רכיבים, מערכות וספקים</u>

12.11.1 <u>כללי</u>

[א] <u>ענף מטוסי מנהלים</u>

חומרי הגלם, הרכיבים והמערכות העיקריים המשמשים את החטיבה בענף הינם: סוגי מתכות וקשיחים למיניהם (אלומיניום תעופתי, ברגים ואמצעים אחרים לחיבור חלקים), רכיבים ואביזרים שונים (אטמים, רתמות חשמליות, קופסאות היגוי, מסבים וציפויים) וכלה במערכות מתקדמות (מערכות אוויוניקה, דלק, היגוי ומכלולים תעופתיים).[50]

החברה מתקשרת עם ספקים לאספקת חומרי הגלם, בדרך כלל, על-ידי הזמנות, מעת לעת, בהתאם לצרכיה (בין כחלק מהתקשרות מסגרת עם אותו ספק ובין כהזמנות על-פי צורך ללא הסכם בכתב עם הספק). החברה נוהגת להתקשר בהתקשרויות חוזיות ארוכות טווח, לצורך ביצוע פרויקטים ספציפיים ולהבטחת כמות מינימלית של חומרי גלם מסוימים על-פני מספר שנים. בחלק מההתקשרויות בהן החברה משמשת כקבלן משנה, קיימת לחברה אפשרות לפנות לרשימת ספקים המוגדרת על-ידי היצרן לצורך רכישת חומרי הגלם, הרכיבים והמערכות הדרושים לייצור.

[50] יצוין, כי בקשר לייצור מטוסי המנהלים על-ידי החברה, רכישת המנועים ועיצוב הפנים לאותם מטוסים מתבצעת על-ידי גאלפסטרים.

בייצור המערכות המתוחכמות הספקים אחראים, על-פי רוב, לפיתוח המערכת (לעיתים רוכשת החברה "מוצר מדף"), לשילובה במטוס לקבלת רישיון למערכת. הסכמים אלה קובעים את התמורה לכל ערכה, אשר משתנה כתלות בכמות הערכות המסופקות או בהתאם לנוסחה קבועה. כמו-כן, ההסכמים קובעים סעיפי פיצוי מוסכם על איחור במסירת המוצרים, תקופות אחריות ולעיתים קובעים את העברת המידע הבלעדי אשר הופק במסגרת פיתוח המוצר, לחברה, וכן הגנת שיפוי לחברה בגין הפרת פטנטים או נזק או אובדן שנגרמו לחברה או ללקוחותיה כתוצאה מרשלנות של הספק. לספקים מסוימים נתנה החברה זכות סירוב ראשונה לספק את המכלול המפותח על-ידי אותו ספק, גם לדגמי מטוסים שיפותחו בעתיד כנגזרת מהמטוס הנוכחי לו מסופק אותו מכלול ונקבע, כי הספק אינו רשאי להשתמש באותו מכלול למטוסים מתחרים.

להערכת החברה, בענף מטוסי המנהלים, קיימת לחטיבת תעופה תלות בספקים הבאים: Collins, Honeywell, Eaton, KAI ו- Liebherr, ותלות במוצרים הבאים המיוצרים על-ידי הספקים האמורים: מערכות אוויוניקה; מערכות דיחוס, מיזוג, APU, כנפיים ומערכת מעצורים, בהתאמה, וחטיבת תעופה עלולה להיתקל בקושי במציאת ספק חלופי, אם תידרש לכך.

[ב] <u>ענף ייצור מכלולים</u>

ספקיה העיקריים של החברה בענף זה הינם ספקים מאירופה, ארה"ב וישראל, מהם רוכשת החברה, בעיקר עבור 2 קטגוריות: רכיבים המיוצרים בעיבוד שבבי; וחומרי גלם לייצור תתי-הרכבות מחומרים מרוכבים (שרף ובדים יבשים). תנאי ההתקשרות העיקריים של החברה עם ספקיה בענף זה דומים במהותם לתנאים הנהוגים ביחס לספקים בענף מטוסי המנהלים בנושא רכש חומרי גלם, זאת למעט פרויקטים בודדים בהם הספקים, על חוזיהם, מוכתבים מהלקוח הסופי, גם במקרה זה הנושאים העיקריים בחוזי הספקים הינם בתנאי גב אל גב למול חוזי הלקוחות.

[ג] <u>ענף MRO</u>

חומרי הגלם העיקריים המשמשים לפעילות התחזוקה, הינם אותם חלקים הנדרשים לתהליך התחזוקה והשיפוץ של המטוסים, המנועים והאביזרים.

בתחום תחזוקת המנועים קיים מספר רב של ספקים מהם רוכשת חטיבת תעופה חומרי גלם. לחברה שני ספקים עיקריים: Pratt & Whitney ו-CFM International המספקים חלקי חילוף למנועים. להערכת החברה, לחטיבת תעופה קיימת תלות ב-CFM International וחטיבת תעופה עלולה להיתקל בקושי במציאת ספק חלופי, אם תידרש לכך.

בתחום תחזוקת האביזרים קיימים שני ספקים עיקריים: Honeywell International Inc. המספק חלקי חילוף לאביזרים ו- Honeywell Intl. Inc. Defense & Space System המספק מערכות אוויוניקה למטוס בואינג מדגם 707. להערכת החברה, לחטיבת תעופה קיימת תלות בשני הספקים האמורים לעיל, וחטיבת תעופה עלולה להיתקל בקושי במציאת ספק חלופי, אם תידרש לכך.

ככלל, התקשרויות חטיבת תעופה עם הספקים העיקריים הינן התקשרויות מסגרת לתקופה של 3-5 שנים במסגרתן נקבעים מחירונים מוסכמים עם מנגנון הצמדה לעדכון מחירים. מכוח התקשרויות אלו מוצאות הזמנות לרכישת פריטים מסוימים, כאשר בחלק מהמקרים שמורה לספק הזכות להגביל את כמויות המוצרים שיסופקו.

[ד] <u>ענף הסבות והשבחות מטוסים ומסוקים</u>

<u>הסבות מטוסים</u>

חומרי הגלם והרכיבים העיקריים בהם עושה חטיבת תעופה שימוש בענף זה, הינם זוודים להסבה, מערכות שונות להסבה, כרטיסים אלקטרוניים, מנועים חשמליים ומתכות. קיימים לחברה ארבעה ספקים עיקריים בענף זה: Boeing Commercial Airplanes Group המספק אביזרים ומערכות שונות למרבית מטוסי בואינג המוסבים; Hamilton Sundstrand המספק חלקים למערכות מיזוג אוויר למטוסים המוסבים; Honeywell International Inc. המספק כרטיסים אלקטרוניים ובקרים למערכות מיזוג אוויר להסבת מטוסי בואינג; ו- Chengdu Aircraft Corporation Commercial (CACC) ו-Shenyang Aircraft Corporation Commercial (SACC) – אשר מייצרים ומספקים לחברה מכלולים ותתי מכלולים להסבת מטוסי בואינג מדגמים שונים.

החל משנת 2021 ולמועד הדוח, עוסקת החטיבה, בין היתר באמצעות קבלני משנה, בייצור סדרתי של זוודים עבור הסבת מטוסי בואינג 777-300.

בחלק מההתקשרויות נקבעים מחירים מוסכמים הכוללים מנגנון הצמדה, ואילו בחלק האחר של ההתקשרויות נקבע מחיר סופי וקבוע (ללא מנגנון הצמדה). הספקים נדרשים לאחריות יצרן לתקינות המוצרים המסופקים לתקופות קצרות (1-5 שנים), ומתחייבים לשמור על יכולת לאספקת חלפים לתקופות ממושכות יותר, והכול בגב אל גב מול ההסכמים עם הלקוחות.

להערכת החברה, לחטיבת תעופה קיימת תלות בספקים: בואינג, ו- Chengdu Aircraft Corporation Commercial (CACC), וחטיבת תעופה עלולה להיתקל בקושי במציאת ספק חלופי, אם תידרש לכך. עם זאת, יצוין, כי כאמור בסעיף 12.1.6 לחלק זה לדוח, התקשרה החטיבה בשנת הדוח עם מספר ספקים חלופיים במדינות שונות בעולם לצורך

חיזוק וגיוון אספקת המוצרים השונים, בעיקר בענף מטוסי מנהלים ובענף הסבות מטוסים, ולצורך תמיכה בכושר הייצור של החטיבה.

<u>השבחת מטוסים ומסוקים</u>

ספקיה העיקריים של החברה בענף זה הן חברות טכנולוגיה ותיקות, חלקן ישראליות, אשר מספקות לחברה מערכות אוויוניות שונות הכוללות חומרה ותוכנה (כגון מחשבי טיסה, מערכות תצוגה ומערכות חימוש). המוצרים המסופקים על-ידי ספקים אלו זמינים לחברה. חלק מהתקשרויות החברה עם ספקיה העיקריים בענף זה הינן באמצעות הסכמים ארוכי טווח, הכפופים להסכמים בהם התקשרה החברה עם לקוחותיה. ברוב ההסכמים, נקבע מחיר סופי וקבוע למוצרים המסופקים. הספקים נדרשים לאחריות יצרן לתקינות המוצרים המסופקים לתקופות קצרות (2-4 שנים), ומתחייבים לשמור יכולת לאספקת חלפים לתקופות ממושכות יותר, והכול בגב אל גב מול ההסכמים עם הלקוחות.

כמו-כן, החברה הינה ה-OEM של מטוס הכפיר, ובהתאם לכך היא נדרשת לתמיכה במטוסים אלו שעדיין נמצאים בשירות מספר חילות אוויר ברחבי העולם. מדובר במטוס ישן (בן כ-50 שנה) אשר ישנו קושי ממשי במציאת חלקי חילוף מתאימים.

לפרטים אודות השפעת מגיפת הקורונה והיציאה ההדרגתית ממנה על שרשרת האספקה, ראה סעיף 8.1.7 לחלק זה לדוח.

12.11.2 <u>מלאי חומרי גלם ומוצרים</u>

ככלל, למעט מקרים פרטניים (ביחס לפריטים קריטיים) החברה אינה מחזיקה במלאי חומרי גלם, רכיבים ומערכות, אלא לצרכים מיידיים של פעילות הייצור השוטפת ופועלת לצמצום רמות המלאי למינימום ההכרחי.

[א] <u>ענף מטוסי מנהלים</u> – החברה נוהגת לייצר מטוסי מנהלים בהתאם לקצב ייצור כפי שנקבע מעת לעת בשיתוף עם גאלפסטרים. קצב הייצור מוסכם בין הצדדים בכל שנה בהתאם לדרישות השוק ושיקולי יעילות תפעולית, ומתעדכן, במידת הצורך, בהתאם לקצב מכירת המטוסים ללקוחות הסופיים, וכן נקבע לעיתים גם מעבר לקצב חתימת הסכמים מחייבים בין גאלפסטרים ללקוחות הסופיים למכירת מטוסי מנהלים (ייצור למלאי), וזאת על-מנת לשמר את יכולת המכירה של החברה בהיבט של Time to market.

[ב] <u>ענף מכלולים תעופתיים</u> – החברה מחזיקה מלאי חומרי גלם, ומכלולים שונים בהתאם להיקף חוזי המסגרת ו/או ההזמנות הצפוי, בהתאם לניסיון העבר. החברה מתאימה את גודל המלאי גם בהתאם לאורך חיי המדף של המוצרים. ככלל בענף זה, החברה אינה מייצרת מוצרים למלאי, אלא לפי הזמנות בלבד.

[ג] <u>ענף MRO</u> – בגין חלק מהמערכות וחלקי החילוף בהם עושה החטיבה

שימוש בענף, נוהגת החברה להחזיק מלאי בהתאם להיקף הפעילות לצורך מתן שירות ואחריות ללקוחותיה בגין עבודות ושירותים שביצעה בעבר. בקשר עם חומרי גלם לגביהם עשוי להיווצר מחסור (כגון, אלומיניום תעופתי), קשורה החברה בהסכמי מסגרת להבטחת כמות מינימאלית על פני מספר שנים.

[ד] <u>ענף הסבת מטוסים</u> – החברה מחזיקה מלאי זוודים להסבת מטוסים התואם את תוכניות העבודה של החטיבה, זאת, בין היתר, לאור משך תקופת הייצור של ערכות ההסבה, אשר הינה בין חודשיים לחצי שנה.

ככלל, לחברה חשיפה לתנודות במחירי חומרי הגלם, הרכיבים והמערכות בהם עושה חטיבת תעופה שימוש במסגרת תחום תעופה, אשר עלולה להיות לה השפעה על תוצאות פעילותה בתחום. החברה מתמודדת עם חשיפה זו באמצעות מנגנוני הגנה חוזיים מול לקוחותיה (ככל שניתן), כגון: מנגנוני הצמדת מחירים למחירי חומרי גלם עיקריים, ו/או מנגנוני עדכון מחירים במקרה של תנודות חריגות במחירי חומרי הגלם, העלאת מחירי המכירה וכיו"ב. ראה גם סעיף 29.4.5 לחלק זה לדוח.

12.11.3 <u>אחריות למוצרים ולשירותים</u>

[א] <u>ענף מטוסי מנהלים</u>

אחריות החברה למטוסי המנהלים שהיא מייצרת מחולקת בין החברה לבין גאלפסטרים, באופן שהחברה נושאת באחריות לכל רכיבי המטוס הירוק (למעט ביחס למנועי המטוס המסופקים על-ידי גאלפסטרים), וגאלפסטרים נושאת באחריות לאבזור הפנימי של המטוס. כן נקבע, כי החברה וגאלפסטרים יחלקו שווה בשווה את עלות אספקת מטוס חלופי ללקוח אשר מסר את מטוסו לתיקון על-פי כתב האחריות (למעט בקשר לאחריות לאבזור הפנימי, אשר תחול על גאלפסטרים). למיטב ידיעת החברה, ההסכמים של גאלפסטרים עם הלקוחות הסופיים של מטוסי המנהלים כוללים סעיפי אחריות, במסגרתם נקבעת תקופת האחריות לחלקים עיקריים ומבניים של המטוס (כגון מכלולי גוף, כנף, מכלול זנב, התקני מנוע) ותקופת אחריות שונה למערכות המטוס המיוצרות על-ידי החברה או צדדים שלישיים. כמו-כן נקבעת אחריות נפרדת לעבודה, לחלקים שאינם מיוצרים על-ידי החברה ולפריטי עיצוב פנים ואבזור המטוס. תקופת האחריות נקבעת למוקדם מבין חלוף מספר שעות טיסה (למשל בחלוף 5,000 שעות טיסה של המטוס) לבין מספר שנים ממועד מסירת המטוס ללקוח (עד תקופות של 10 שנים). החברה ו/או גאלפסטרים, אינם מספקים אחריות למנועים ואחריות זו ניתנת על-ידי יצרני המנועים. האחריות אינה כוללת אירועים מסוימים, לרבות בלאי סביר, טיפול שלא על-פי הוראות היצרן, התרשלות בטיפול במטוס וכיו"ב.

כנגד האחריות שמעניקה החברה כאמור לחלקים שאינם מיוצרים על-ידיה, כגון חלקי אוויוניקה וכיו"ב, כוללים הסכמיה עם הספקים סעיפי

אחריות החלים בדרך-כלל לתקופות חופפות וכוללים מגבלות על שימוש לפי הוראות היצרן, הודעות ליצרן על תקלות וכיו"ב.

[ב] ענף מכלולים תעופתיים

אחריות החברה לייצור המכלולים הינה לתקופות שונות החל ממועד האספקה על-ידי החברה. עלות תיקון מוגבלת לעיתים, באופן שלא תעלה על שיעור מסוים מעלות החלפת אותו חלק. כמו-כן האחריות מוגבלת לאירועים מסוימים, לרבות להתקנה, שימוש ותחזוקה של החלק על-פי ההוראות של החברה ולתיקון שאינו רשלני (במקרה שהתיקון נעשה על-ידי יצרן המטוסים, מזמין החלקים או הלקוח הסופי) ואף כוללת דרישה לדיווח על התקלה בתוך מועד מסוים מתום תקופת האחריות, כפי שנקבע בהסכמים. על-פי רוב מוגבל הסכום המרבי לפיצוי.

[ג] ענף MRO

במסגרת שירותי התחזוקה אותם מספקת חטיבת תעופה, מעניקה החברה אחריות לתקופות שנעות בין 6-18 חודשים (שתחילתה ממועד החזר האביזר ביחס למפעל אביזרים) או לתקופה המבוססת על כמות שעות הטיסה ו/או מחזורי הטיסה של המנוע ו/או בהתאם לסוג האביזר.

[ד] ענף הסבות והשבחות מטוסים ומסוקים

הסבת מטוסים

במסגרת שירותי הסבת המטוסים, משתנה תקופת האחריות בהתאם לסוג עבודות ההסבה. אחריות החברה לתכנון ההנדסי (עד אורך החיים של המוצר), אחריות לביצוע ההסבה גופה (10 שנות אחריות), אחריות לשירותי התחזוקה שבוצעו על המטוס (עד 18 חודשי אחריות) ואחריות לאביזרים המותקנים על המטוס במהלך ההסבה (אחריות "גב אל גב" לאחריות המוענקת לחברה מספקי האביזרים הנעה בין 6-18 חודשים, או בין 1,000-3,000 שעות טיסה, לפי הנמוך מביניהם). במרבית המקרים האחריות אינה חלה ביחס לנזקים הנובעים משימוש או תחזוקה שלא בהתאם להוראות היצרן.

השבחות מטוסים ומסוקים

במסגרת פעילות זו מעניקה החברה אחריות לתקופות שבין שנה לשנתיים במרבית המקרים. תקופת האחריות אינה חלה ביחס לנזקים הנובעים משימוש או תחזוקה שלא בהתאם להוראות היצרן או הנחיות החברה. במרבית המקרים האחריות ללקוחות למערכות המותקנות הינן גב אל גב מול האחריות מהספקים.

12.12 <u>הסכמים מהותיים בתחום הפעילות</u>

להלן פרטים אודות הסכמים מהותיים בתחום תעופה:

[א] בחודש אוקטובר 2021, התקשרה החברה בהסכם עם Avolon, חברה זרה, בלתי קשורה, הפועלת בתחום התעופה, במסגרתו תסב החברה מטוסי איירבאס מדגם A330-300 עבור Avolon, בכמות כפי שנקבעה בהסכם. משך תקופת ההסכם (תקופת הפיתוח וההסבה) הינו כ-7 שנים, והתמורה הכוללת צפויה להסתכם בסך של כחצי מיליארד דולר. לאור חתימת ההסכם, למועד הדוח, החטיבה מפתחת הסבה למטוסים מדגם A330-300. להערכת החברה, הפיתוח צפוי להסתיים בסוף שנת 2024, עם קבלת STC למוצר.

על-פי ההסכם, החברה הינה הספקית הבלעדית של Avolon להסבות מטוסי איירבאס מדגם A330-300. במקרה בו תבקש החברה להציע שירותי הסבה לדגם המטוס כאמור לכל גורם אחר, ל-Avolon נתונה זכות סירוב ראשונה ביחס לביצוע ההסבה (בכפוף לתנאים הקבועים בהסכם), ובלבד ש-Avolon לא הסבו מטוס מהדגם האמור אצל גורם אחר.

המידע המפורט לעיל ביחס למשך תקופת ההסכם והתמורה הכוללת הצפויה בהסכם, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על הערכות החברה למועד הדוח, המבוססים, בין היתר, על תנאי השוק והסביבה העסקית נכון למועד הדוח. מידע זה עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה מקשיי פיתוח ושינוי בשווקים ו/או כתוצאה מגורמים שאינם בשליטת החברה ו/או כתוצאה מהתממשות של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לחלק זה דוח.

[ב] בחודש דצמבר 2018, נחתם הסכם בין החברה לבין בואינג המסדיר מחלוקות בין הצדדים והמשך פעולה עתידי. ההסכם הינו בתוקף לתקופה של 10 שנים. על-פי ההסכם, בין היתר, בואינג מוותרת על טענותיה ומתחייבת להעביר לחברה תכולות עבודות עתידיות, בנסיבות ובתנאים שסוכמו. בנוסף, במסגרת התקשרויות עתידיות מסוימות בקשר עם הסבת מטוס בואינג 767-300 לתצורת תדלוק, תשמש החברה כקבלן משנה של בואינג בביצוע ההסבות כאמור. כמו-כן, במסגרת ההסכמות בין הצדדים, שילמה החברה לבואינג סך של 17.5 מיליון דולר.

[ג] לפרטים אודות התקשרות בין החברה לבין גאלפסטרים, בהסכם במסגרתו משווקת גאלפסטרים, באופן בלעדי, את מטוסי המנהלים המיוצרים על-ידי החברה ללקוחות הסופיים, ראה סעיף 12.6.2 לחלק זה לדוח.

12.13 <u>הסכמי שיתוף פעולה</u>

להלן פרטים אודות הסכמי שיתוף פעולה מהותיים בתחום התעופה:

[א] בחודש יולי 2019, נחתמה מערכת הסכמים בין החברה ובין GECAS, חברה זרה, בלתי קשורה, הפועלת בתחום התעופה, למימון פיתוח רישיונות להסבות מטוסי נוסעים מדגם 777-300, למטוסי מטען, וכן (לאחר קבלת הרישיונות) להסבתם של המטוסים של GECAS למטוסי מטען כאמור, על-ידי החברה, בכמות מינימלית שנקבעה. התמורות על-פי ההסכמים ישולמו על-פי אבני דרך שנקבעו, לרבות בשלב

הפיתוח, ובהמשך לפי קצב הסבת המטוסים שיימסרו לחברה.

משך תקופת הפיתוח וההסבה מוערכת בין 5 ל-6 שנים, והתמורה הכוללת צפויה להסתכם בסך של כחצי מיליארד דולר (בהתחשב בכמות המינימום של מטוסים שנקבעה, שיימסרו להסבה על-ידי החברה הזרה). לאור חתימת ההסכם, למועד הדוח, החטיבה מפתחת הסבה למטוסים מדגם 300-777. להערכת החברה, הפיתוח צפוי להסתיים במהלך שנת 2023, עם קבלת STC למוצר.

בנוסף, ל-GECAS הוקנתה אופציה להסב כמות נוספת של מטוסים על-ידי החברה ("**מטוסי האופציה**"). בהנחה ויוסבו כלל מטוסי האופציה על-ידי החברה, התמורה הכוללת צפויה להסתכם בסך של כ-200 מיליון דולר.

החברה הינה הספקית הבלעדית של GECAS להסבות מטוסי נוסעים מדגם 777-300. במקרה בו תבקש החברה להציע שירותי הסבה למטוס מהדגם האמור לכל גורם אחר, ל-GECAS נתונה זכות סירוב ראשונה ביחס לביצוע ההסבה (בכפוף לתנאים הקבועים בהסכם), וזאת עד לגמר הסבות של מטוסי האופציה על-ידי החברה לטובת GECAS.

כמו-כן, במהלך תקופה של 5 שנים ממועד החתימה, החברה לא תהא רשאית לפתח הסבה לדגמי מטוס 777 נוספים מהסוגים המפורטים בהסכם, בכפוף לאישור מראש ובכתב של GECAS. במקרה בו החברה תבקש לפתח הסבה למטוס נוסעים מסוג 737-900, תודיע החברה מראש ל-GECAS על כוונתה כאמור, וכי על הצדדים יהיה לקיים משא ומתן בנושא בהתאם לתנאים המפורטים בהסכם.

כמו-כן, הצדדים ישתפו פעולה בשיווק הסבות של מטוסי נוסעים מסוג 300-777 לצדדים שלישיים, בהתאם לתנאים ולתמורה שנקבעו בין הצדדים, כאשר הסבת המטוס כאמור תבוצע על-ידי החברה.

המידע המפורט לעיל ביחס למשך תקופת ההסכם והתמורה הכוללת הצפויה בהסכם, לרבות ביחס למטוסי האופציה, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס, בין היתר, על הערכות החברה נכון למועד הדוח. מידע זה עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה מקשיי פיתוח ושינוי בשווקים ו/או כתוצאה מגורמים שאינם בשליטת החברה ו/או כתוצאה מהתממשות של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לחלק זה דוח.

[ב] החברה, באמצעות חברה בשליטתה, קשורה בהסכם עם Mitsui & Co. Ltd, חברה המאוגדת ביפן ("**Mitsui**"), על-פיו הוקם מיזם משותף לפיתוח, שיווק ולתפעול תוכנית הסבות של מטוס מדגם בואינג 300-767 מתצורת נוסעים לתצורת תובלה. במסגרת המיזם המשותף הקימו הצדדים באירלנד חברה בשם M&B Conversions Limited ("**JVCO**"), אשר מניותיה מוחזקות על-ידי הצדדים בחלקים שווים.

בנוסף נקבע, כי שיווק הסבות המטוסים יתבצע על-ידי JVCO יחד עם החברה ו-Mitsui, ובגין כל הסבה אשר החברה או Mitsui פעלו לשיווקה, הן תהיינה זכאיות לעמלה, אשר תשולם על-ידי JVCO.

[ג] בשנת 2016, חתמה החברה על הסכם לשיתוף פעולה עם חברה סינית נוספת (צד ג' בלתי קשור) לפיתוח ומכירת זכויות ברישיון להסבות דגמי מטוסים 700-737, -737 800 וזכויות שימוש הקשורות ל-STC ולהסבות, שיפותחו. לאחר קבלת ה-STC אצל החברה ינהלו הצדדים פעילות הסבה משותפת. תשלומי הפיתוח לחברה יועברו על-פי ההסכם בהתאם לעמידה באבני דרך. בשנים 2017 ו-2020, התקבלו אצל החברה STC לדגמי מטוסים 700-737 ו-800-737, בהתאמה, והצדדים מנהלים כאמור פעילות הסבה משותפת ביחס לדגמים הללו.

חלק ד' - מידע המתייחס לכל תחומי הפעילות

13. רכוש קבוע ומקרקעין

להלן פרטים אודות נכסי הרכוש הקבוע והמקרקעין העיקריים המשמשים את החברה בפעילותה:

13.1 מקרקעין

זכויות במקרקעין – כללי

כמפורט להלן, פעילות החברה במפעליה בישראל מתבצעת במקרקעין בשטח כולל של כ-3,500 דונם, מרביתם בשטח פעילותה העיקרי של החברה באזור נמל התעופה בן גוריון ("**מתחם נתב"ג**"). כמו-כן, החברה, באמצעות חברות בנות שלה, שוכרת נכסים בחו"ל, חלקם לתקופה ממושכת.[51] במהלך שנת 2022, הסתכמו תשלומי החברה בגין הנכסים האמורים בסכומים שאינם מהותיים.

עיקר זכויותיה של החברה בנכסי מקרקעין הינן זכויות חכירה (בין מוסדרות ובין שאינן מוסדרות, כפי שיפורט להלן) לתקופות של 49 שנים, אשר מתחדשות, על-פי רוב, לתקופה נוספת של 49 שנים, כפוף למגבלות ולתנאים המפורטים בהסכמי החכירה. כמו-כן, מחזיקה החברה בנכסי מקרקעין מכוח זכויות בעלות (או זכויות להירשם כבעלים, לפי העניין), הרשאות לשימוש או שכירות. מרבית זכויות החכירה הינן מכוח התקשרויות החברה בהסכמים עם רשות מקרקעי ישראל ("**רמ"י**") ומקצתן מכוח התקשרויות עם גורמים אחרים. זכויות החברה ביחס לחלק מן המקרקעין אינן מוסדרות ו/או תקופת החכירה ביחס אליהן הסתיימה, ובגין חלק מהמקרקעין בהם פועלת החברה טרם נחתמו הסכמי חכירה לאחר סיומם של הסכמי פיתוח ו/או טרם התקבלו חוזי חכירה לאחר תשלום דמי היוון והמצאת ערבות בנקאית לרמ"י בגין חידוש הסכם החכירה, לגבי אותם מקרקעין. כמו-כן, מרבית זכויות החכירה של החברה במקרקעין טרם נרשמו על שם החברה ו/או חברות בת של החברה (לפי העניין) במרשם המקרקעין.

נכון למועד הדוח, פועלת החברה להסדרת זכויותיה במקרקעין.

לפרטים נוספים, ראה סעיף 29.3.1 לחלק זה לדוח.

להלן פרטים נוספים אודות מקרקעי החברה העיקריים, על-פי חלוקה גיאוגרפית:

הנכס ומיקומו הגיאוגרפי	מקור הזכות	שטח כולל (בדונם)	תקופת ההסכמים ואופציות להארכה
מתחם נתב"ג[52]	זכויות חכירה מכוח הסכמי חכירה בין החברה לבין רמ"י, וזכויות מכוח הסכם פיתוח שמומש ("**הסכם הפיתוח**"). זכויות החברה ביחס למקרקעין בשטח של כ-1,000 דונם אינן מוסדרות,[53] ולא משולמים בגינם דמי חכירה/שימוש. החברה עשויה להידרש לתשלומים בגין	כ-1,935	תקופות החכירה לגבי המקרקעין בגינם התקשרה החברה בהסכמי חכירה (כ-500 דונם) הסתיימו/תסתיימנה (לפי העניין) בין השנים 2019 ל-2031. לחברה אופציה להאריך את תקופות החכירה של מרבית המקרקעין האמורים לתקופה נוספת של 49 שנים וזאת, בין היתר, כפוף להסכמת רמ"י ולתנאי הסכם חכירה שיהיו נהוגים במועד

[51] החברה ו/או חברות בנות של החברה מחזיקות משרדים ושטחים אחרים במדינות שונות בחו"ל, ככלל בשכירות, בהיקפים שאינם מהותיים, המשמשים בעיקר לפעילות השיווק של החברה במדינות אלו.

[52] נכון למועד הדוח, מוגדר מרבית שטח מתקן נתב"ג כ"שטח גלילי" (שטח ללא בעלות מוניציפלית אשר אינו משויך לשום רשות מקומית או אזורית). לפרטים אודות ועדת חקירה לבחינת שינוי גבולות שיפוט בין עיריית יהוד לבין שטחי נתב"ג, החברה ושטח בסיס חיל האוויר שפונה (בח"א 27) כאמור בסעיף 13.3 לחלק זה לדוח, ראה סעיף 13.4 לחלק זה לדוח.

[53] זכויות החברה במקרקעין האמורים הוקצו לחברה בהתאם להמלצות הוועדה להקצאת שטחים משנת 1966, בה השתתפו נציגי רמ"י, משהב"ט והחברה.

הנכס ומיקומו הגיאוגרפי	מקור הזכות	שטח כולל (בדונם)	תקופת ההסכמים ואופציות להארכה
	המקרקעין האמורים, בסכומים אשר עשויים להיות מהותיים.		הרלוונטי ("**תנאי הארכת האופציה עם רמ"י**"). בגין בעיקר המקרקעין שתוקף הסכמי החכירה פג עבורם, ממשיכה החברה לשלם דמי חכירה הקבועים בהסכם. בגין המקרקעין לגביהם נחתם הסכם הפיתוח, זכאית החברה לחתום עם רמ"י על הסכם חכירה לדורות אשר תקופתו תחושב החל ממועד חתימת הסכם הפיתוח, 1977.
מפעל מלמ (באר-יעקב)	זכויות החברה במקרקעין אינן מוסדרות,[54] ולא משולמים בגינם דמי חכירה/שימוש	כ-540	-
מפעלי מבת טילים ותממ (יהוד)	1. זכויות חכירה מכוח הסכמי חכירה בין החברה לבין רמ"י. 2. זכויות להירשם כבעלים מכוח הסכמי מכר בין רמ"י לצד שלישי אשר החברה נכנסה בנעליו.	כ-270	החכירה לגבי מרבית המקרקעין הינה לתקופות שהסתיימו/תסתיימנה (לפי העניין) בין השנים 2014 ל-2059. לחברה קיימת אופציה להאריך את תקופות החכירה של מרבית המקרקעין האמורים בתקופה נוספת של 49 שנה בהתאם לתנאי הארכת האופציה עם רמ"י (כהגדרתה לעיל). במרבית הסכמי חכירה שפג תוקפם החברה ממשיכה לשלם דמי חכירה הקבועים בהסכם.
אלתא[55] (אשדוד)	1. זכויות חכירה מכוח הסכמי חכירה והרשאה בין אלתא לבין רמ"י. 2. זכויות להירשם כחוכרים מרמ"י מכוח הסכם עם צד שלישי במסגרתו רכשה החברה זכויות חכירה כאמור.	כ-185	תקופות החכירה לגבי חלק משטח המקרקעין הינה לתקופות שהסתיימו/תסתיימנה (לפי העניין) בין השנים 2016 ל-2041. לחברה אופציה להאריך את תקופות החכירה של המקרקעין האמורים בתקופה נוספת של 49 שנה בהתאם לתנאי הארכת האופציה עם רמ"י (כהגדרתה לעיל). בהסכמי חכירה שפג תוקפם אלתא ממשיכה לשלם דמי חכירה הקבועים בהסכם וזאת במקביל לניהול מגעים מול רמ"י להארכת החכירות שהסתיימו. בחודש ינואר 2022, התקבלה שומת רמ"י בנוגע לחידוש חוזי חכירה. בחודש פברואר 2022, הגישה החברה השגה משפטית בגין שומת רמ"י בנוגע לחידוש חוזה החכירה, אשר נדחתה. בחודש אפריל 2022, הגישה החברה השגה שמאית ראשונה (במקביל לביצוע עסקה) בגין שומת רמ"י בנוגע לחידוש חוזה החכירה.[56] דיון בהשגה עתיד להתקיים בחודש אפריל 2023 בפני השמאי המכריע (השמאי הממשלתי). נכון למועד הדוח, טרם התקבל חוזה חכירה לחתימת החברה.
רמתא (באר-שבע)	זכויות חכירה מכוח הסכמי חכירה בין החברה לבין רמ"י.	כ-180	החכירה לגבי מרבית המקרקעין הינה לתקופות שהסתיימו/תסתיימנה (לפי העניין) בין השנים 2014 ל-2031. לחברה אופציה להאריך את תקופות החכירה של המקרקעין האמורים בתקופה נוספת של 49 שנה בהתאם לתנאי הארכת האופציה עם רמ"י (כהגדרתה לעיל). בהסכמי חכירה שפג תוקפם החברה ממשיכה לשלם דמי חכירה הקבועים בהסכם וזאת במקביל לניהול מגעים מול רמ"י להארכת החכירות שהסתיימו. בחודש נובמבר 2021, התקבלה שומת רמ"י בנוגע לחידוש חוזי חכירה. בחודש דצמבר 2021, הגישה החברה השגה משפטית בגין שומת רמ"י בנוגע לחידוש חוזי החכירה, אשר נדחתה. בחודש פברואר 2022, הגישה החברה השגה שמאית ראשונה (במקביל לביצוע עסקה) בגין שומת רמ"י בנוגע לחידוש חוזה החכירה. [57] נכון למועד הדוח, טרם התקבל חוזה חכירה לחתימת החברה. בחודש אוקטובר 2022, נערך דיון בהשגה בפני השמאי המכריע (השמאי הממשלתי), ונכון למועד הדוח

[54] זכויות החברה במקרקעין האמורים הוקצו לחברה בהתאם להמלצות הוועדה להקצאת שטחים משנת 1966, בה השתתפו נציגי רמ"י, משהב"ט והחברה.

[55] נכון למועד הדוח, ובתיאום עם רמ"י, מתבצע תהליך בחינה ראשוני של העתקת מפעלי אלתא. לעמדת החברה, העתקה כאמור, ככל שתתבצע, אינה צפויה להיות כרוכה בעלויות כספיות של אלתא. אין כל ודאות כי העתקה כאמור, ככל שתאושר בידי כל הגורמים הנדרשים, אכן תבוצע, ואם כן, מה יהיה מועד ביצועה.

[56] יצוין, כי החברה שילמה 75% דמי היוון והמציאה ערבות בנקאית בסך של 25% בגין יתרת דמי ההיוון.

[57] יצוין, כי החברה שילמה 75% דמי היוון והמציאה ערבות בנקאית בסך של 25% בגין יתרת דמי ההיוון.

הנכס ומיקומו הגיאוגרפי	מקור הזכות	שטח כולל (בדונם)	תקופת ההסכמים ואופציות להארכה
			טרם התקבלה החלטתו ביחס להשגה האמורה.
תעשיות גולן	1. זכויות שכירות משנה מכוח הסכם בין צד שלישי לחברה ביחס למבנה המפעל ומקרקעין. 2. זכויות הרשאה בעיקר השטח מכוח הסכם הרשאה עם הממונה על הנכסים הנטושים והרכוש הממשלתי של איזור רמת הגולן.	כ-14	תוקפו של הסכם השכירות עם הצד השלישי הוארך (לאחר מימושה של אופציה) עד לסוף שנת 2027. זכויות הרשאה במקרקעין (רצועת ביטחון בשטח של כ-149 דונם) שהוענקו לחברה בשנת 1973, מתחדשות אחת לחמש שנים (עד 49 שנים במצטבר). זכויות ההרשאה במקרקעין לא חודשו בהתאם למדיניות רמ"י.
מתחם עטרות	1. זכויות שכירות מכוח הסכם בין צד שלישי לחברה. 2. זכויות חכירה מכוח הסכם חכירה בין החברה לבין רמ"י.	כ-139	במרבית המקרקעין פועלת החברה מכוח הסכם שכירות עם צד שלישי אשר תוקפו הוארך עד לסוף שנת 2023, כאשר לחברה אופציה להארכת תקופת השכירות ב-3 שנים נוספות. תקופות החכירה לגבי יתרת המקרקעין, אותם חוכרת החברה מרמ"י, תסתיימנה בשנת 2026. לחברה אופציה להאריך את תקופות החכירה של המקרקעין האמורים בתקופה נוספת של 49 שנה בהתאם לתנאי הארכת האופציה עם רמ"י (כהגדרתה לעיל).
מנחת עין שמר	הסכם הרשאה עם משהב"ט בתמורה לסכומים שאינם מהותיים לחברה. זכות ההרשאה נתונה לביטול על-ידי משהב"ט בהודעה של 120 יום מראש.	כ-130	תוקף הסכם ההרשאה הינו עד חודש ספטמבר 2016 ומתחדש אוטומטית מידי שנה אלא אם הודיע משהב"ט על הצורך במקרקעין.

13.2 מתקן ביטחוני - ככלל, המקרקעין בהם מתקיימת פעילות החברה בישראל מהווים "מתקן ביטחוני" כהגדרת המונח בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 ("**חוק התכנון והבנייה**").[58] בהתאם לחוק התכנון והבנייה, הסמכות לתת היתר בנייה במתקן בטחוני היא בידי ועדה למתקנים ביטחוניים, שהיא ועדת משנה של הוועדה המחוזית. בקשר עם אותם מתקנים ביטחוניים, החברה אינה כפופה לוועדות תכנון ובניה, או לאישורים של רשויות מקומיות וכיו"ב, לצורך קבלת היתרים ואישורים על-פי חוק התכנון והבנייה.

13.3 בח"א 27 - בעקבות פינוי בסיס חיל האוויר הסמוך למתחם נתב"ג ובעקבות החלטת בורר מוסכם שקבע את חלוקת השימוש בשטחי בסיס חיל האוויר בין החברה לבין רשות שדות התעופה, החברה זכאית לרכוש זכויות במקרקעין של בסיס חיל האוויר בהיקף כולל של כ-513 דונם. נכון למועד הדוח, מנהלת החברה מגעים עם רמ"י בעניין התקשרות בהסכמי חכירה לגבי המקרקעין האמורים. בחודש יוני 2017, לאחר שניתנה על-ידי רמ"י הרשאה לתכנון ביחס לשטח לצורך הרחבת מפעל החברה, הוצגה התכנית לוועדה למתקנים ביטחוניים. בחודש פברואר 2021, התקבלה שומת רמ"י בנוגע להקצאת השטח לחברה. בגין השומה האמורה הוגשה על-ידי החברה בחודש פברואר 2021 השגה משפטית (בגין המועד הקובע), אשר נדחתה. בחודש אפריל 2021, הגישה החברה השגה על הוצאות הפיתוח שנקבעו בשומה האמורה. בחודש מאי 2021, הגישה החברה השגה שמאית ראשונה (לפני ביצוע העסקה) בגין שומת רמ"י מחודש פברואר 2021 כאמור לעיל. נכון למועד הדוח, טרם התקבלה החלטת רמ"י בנוגע להשגה האמורה. בנוסף, במהלך שנת הדוח, קיימו החברה ורמ"י דיונים בנוגע להוצאות הפיתוח, ובחודש ינואר 2023, התקבלה מאת רמ"י שומה עדכנית ומפרט כספי מותאם מעודכן ביחס לעלויות הפיתוח. בחודש פברואר 2023, הגישה החברה השגה משפטית.

---

[58] "**מתקן ביטחוני**" הינו: בניין, מחנה או דרך המוחזק או הנועד להיות מוחזק בידי צבא הגנה לישראל או בידי שלוחה אחרת של מערכת הביטחון שאושרה לצורך פרק ו' לחוק התכנון והבנייה על-ידי שר הביטחון, למעט בניין, מחנה או דרך שאינו משמש למטרה ביטחונית או שלא נועד לכך או ששר הביטחון או מי שהוסמך על-ידיו הורה עליו שהוא פתוח לציבור. לעניין הגדרה זו, "**שלוחה אחרת של מערכת הביטחון**" – לרבות חברת ממשלתית, שהשר האחראי עליה הוא שר הביטחון.

13.4 <u>ועדת חקירה לבחינת שינוי גבולות שיפוט</u> - בחודש מאי 2017, מונתה על-ידי משרד הפנים, ועדת חקירה לבחינת שינוי גבולות שיפוט בין עיריית יהוד לבין שטחי נתב"ג, החברה ושטח בסיס חיל האוויר שפונה (בח"א 27) כאמור בסעיף 13.3 לחלק זה לדוח ("**ועדת הגבולות**"). בחודש ינואר 2018, בהתאם להודעת משרד הפנים, הושהו דיוני ועדת הגבולות לאור חקיקת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016, במסגרתו הוסדר תשלום ארנונה לרשויות הסמוכות לנתב"ג. בחודש יוני 2018, עדכן משרד הפנים, כי ועדת הגבולות לא תעסוק בבחינת מעמדו המוניציפאלי של מתחם נתב"ג והכרזה על חלוקת הכנסות ממתחם נתב"ג בין הרשויות המקומיות: עמק לוד, לוד, חבל מודיעין, אזור יהודה, יהוד-מונסון ושוהם (בחינה אשר בעניינה הוקמה ועדה נוספת לצד ועדת הגבולות). בחודש אוגוסט 2022, נערך דיון ראשוני בוועדת הגבולות ונכון למועד הדוח, למיטב ידיעת החברה, עתיד להיערך דיון נוסף במסגרת ועדת הגבולות אשר מועדו טרם נקבע. החלת סמכויות מוניציפליות של רשויות מקומיות על שטח החברה שבמתחם נתב"ג, עלולה לגרום לחיוב החברה בתשלומים נוספים בשנים עתידיות, בסכומים אשר אין ביכולתה של החברה לכמתם בשלב זה.

13.5 לפרטים נוספים אודות הרכוש הקבוע של החברה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

14. <u>מחקר ופיתוח</u>

החברה עוסקת באופן שוטף בפעילות מחקר ופיתוח של טכנולוגיות חדשות, שיפור המערכות הקיימות והתאמת המוצרים והמערכות לצרכים הייחודיים של לקוחותיה (Tailor Made).

פעילות המחקר והפיתוח בחברה מתבצעת ברמה מפעלית וחטיבתית והיא מנוהלת באמצעות ארגון הסמנכ"ל לטכנולוגיות, חדשנות ומחקר ופיתוח שבמטה החברה. לפרטים אודות פעילות המחקר והפיתוח בכל אחד מתחומי הפעילות של החברה, ראה סעיפים 9.9, 10.9, 11.9 ו-12.10 לחלק זה לדוח.

בנוסף, במסגרת פעילות המחקר והפיתוח, קיים מרכז חדשנות המאפשר הנבטת רעיונות חדשים הן מתוך החברה והן ובמשותף עם חברות הזנק או עם האקדמיה.

כלל פעילות המחקר והפיתוח בחברה ממומנת באמצעות שלושה מקורות עיקריים: (א) הזמנות פיתוח במימון לקוחות; (ב) השקעה ממקורות עצמיים; (ג) קבלת מענקים במסגרת תוכניות מחקר ופיתוח מטעם הרשות הלאומית לחדשנות טכנולוגית במשרד הכלכלה והתעשייה (לשעבר המדען הראשי) וגופים אחרים בסכומים שאינם מהותיים. בכלל זה, החברה התקשרה עם משהב"ט בהסכמים במסגרת תוכנית תלמ"י (תשתית לאומית ומוקדי ידע) של משהב"ט והיא מקבלת תקציבי מחקר ופיתוח בסכומים שאינם מהותיים בהתאם למוסכם עם משהב"ט כאמור.

סך עלויות המחקר ופיתוח בחברה בשנת 2022 הסתכמו בכ-1,047 מיליון דולר (מתוך זה סך של כ-215 מיליוני דולר הינו ממקורות עצמיים שהוכר בדוחות הכספיים כהוצאות מו"פ, וסך של כ-831 מיליוני דולר מו"פ במימון לקוחות אשר הוכר בדוחות הכספיים כעלות מכר). כמו-כן, השקעות במחקר ופיתוח שהוכרו כנכס בלתי מוחשי בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, הסתכמו בשנת 2022 בסך של כ-92 מיליון דולר. להערכת החברה, סך עלויות המחקר ופיתוח בחברה בשנת 2023, אינן צפויות להיות שונות מהותית מסך עלויות המחקר והפיתוח של שנת 2022 כאמור לעיל (מתוך זה עלויות המחקר והפיתוח ממקורות עצמיים צפויות לגדול בשנת 2023, בין היתר, לאור

התקשרות החברה, באמצעות אלתא, בהסכם עם משהב"ט, כמפורט בסעיף 11.13.1 לחלק זה לדוח).

המידע המפורט לעיל ביחס לסך עלויות המחקר והפיתוח הצפויות בחברה בשנת 2023, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס, בין היתר, על הערכות החברה נכון למועד הדוח. מידע זה עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה מקשיי פיתוח ו/או כתוצאה מגורמים שאינם בשליטת החברה ו/או כתוצאה מהתממשות של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לחלק זה לדוח.

15. **<u>נכסים לא מוחשיים</u>**

החברה משקיעה במהלך העסקים הרגיל שלה סכומים ניכרים בפיתוח של נכסים בלתי מוחשיים (לרבות נכסים בלתי מוחשיים שאינם מוכרים לצורך הדוחות הכספיים) בתחומי פעילותה. לפרטים בדבר הנכסים הלא מוחשיים של החברה, ראה ביאור 13 לדוחות הכספיים.

לחברה זכויות ביחס למאות משפחות פטנטים בתוקף בתחומי עיסוקה של החברה, המשמשים את החברה בפעילותה השוטפת. כמו-כן, נכון למועד הדוח, מאות פטנטים נמצאים בתהליכי בחינה ורישום במדינות שונות בעולם. מרבית בקשות החברה לרישום פטנטים מוגשות בישראל.[59] כמו-כן, מוגשות בקשות לרישום פטנטים בארה"ב ובאירופה. לחברה זכויות ברישיונות המשמשים את פעילותה בתחומי מט"ח ותעופה, ראה סעיפים 9.1.2, 12.1.2 ו-12.2.4 לחלק זה לדוח.

[59] יצוין, כי ביחס לבקשות הנוגעות להגנת המדינה ו/או הכוללות סוד בטחוני ו/או שעניינן נשק, ו/או תחמושת ו/או שהן בעלות ערך צבאי אחר, קיימת חובה להגיש את הבקשה תחילה בישראל טרם מדינה אחרת. כמו-כן, במקרים מסוימים, בהם במסגרת בקשת הפטנט נכלל היבט מסווג כלשהו, ניתן צו הגבלת פעולות על-ידי משהב"ט שמשמעותו הינה שבקשת הפטנט כלל אינה נבחנת ונותרת חסויה.

16. **<u>הון אנושי</u>**

16.1 <u>המבנה הארגוני</u>

16.1.1 להלן תרשים בדבר המבנה הארגוני של החברה נכון למועד הדוח:

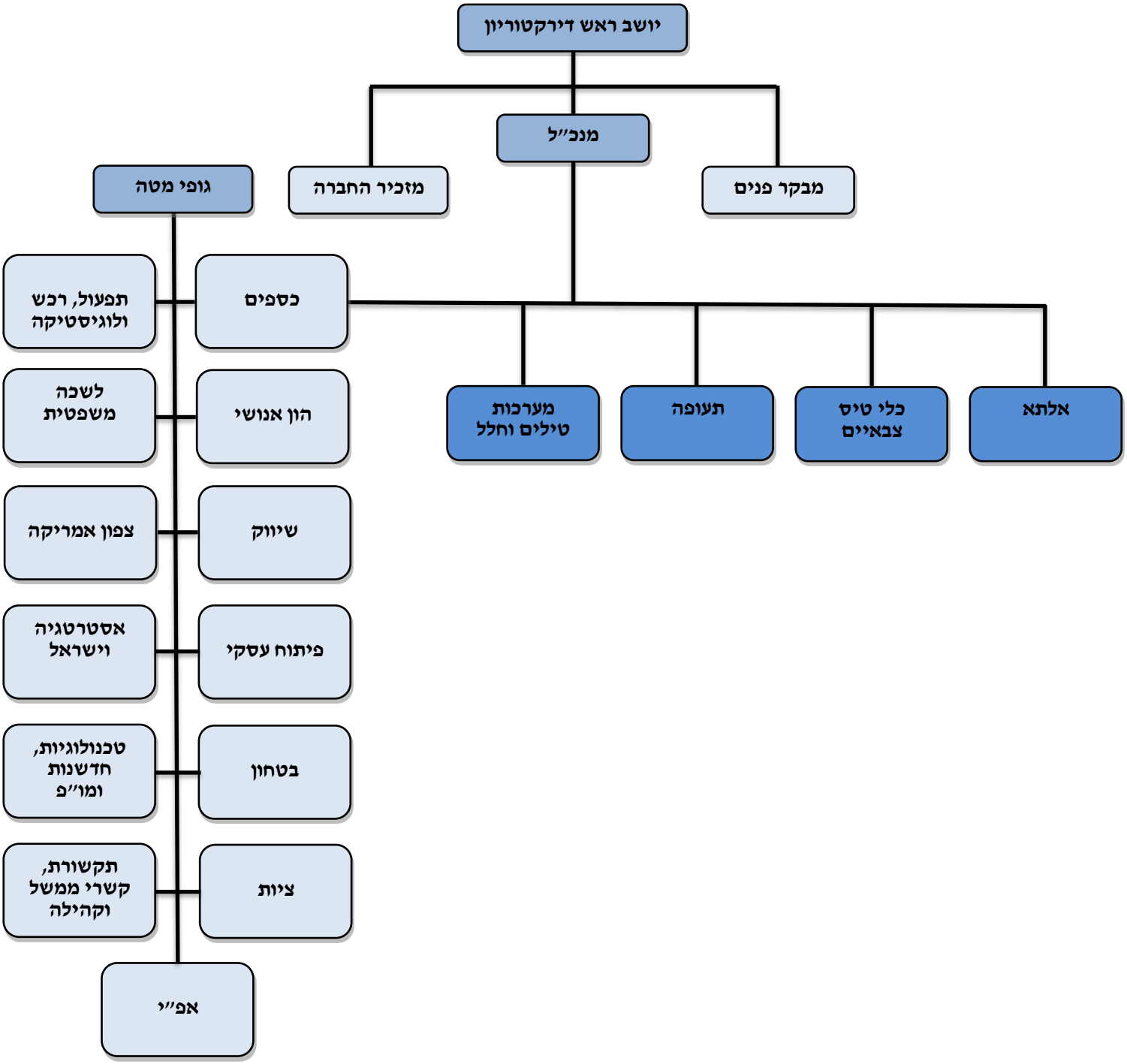

16.2 רוב עובדי החברה, לרבות עובדי אלתא, מועסקים על-פי ההסכמים וההסדרים הקיבוציים הנוהגים בחברה. על עובדים אלה נמנים: עובדים קבועים (אותם ניתן לפטר רק במקרים המתוארים בסעיף 16.10 לחלק זה לדוח); עובדים ארעיים (שנתקבלו לביצוע עבודה בעלת אופי ארעי מבלי שייהנו ממעמד העובדים הקבועים); ועובדים בניסיון (עובדים שנתקבלו לעבודה בעלת אופי קבוע אולם מועסקים בתקופת ניסיון עד להעברתם למעמד של עובד קבוע). בנוסף לעובדים אלה, מעסיקה החברה עובדים נוספים בחוזים אישיים, אשר מרבית ההסכמים הקיבוציים לא חלים על תנאי העסקתם (מומחים, עובדים בכירים בחוזים אישיים, שליחים בחו"ל ועובדים מקומיים ישראלים (עמ"י) בחו"ל). כמו-כן, לחברה מספר התקשרויות בנושאי כוח אדם גם עם מבצעי עבודה אחרים שאינם נמנים על עובדיה, כמו יועצים וקבלנים עצמאיים, עובדי חברות כוח אדם ועובדי חברות שירותים.

להלן פרטים אודות מספר העובדים בחברה (לרבות אלתא) ומספר המשרות המלאות בה ליום 31 בדצמבר של השנים 2022 ו-2021:[60]

יחידה ארגונית	מס' עובדים 31.12.2022	מס' משרות 31.12.2022	מס' עובדים 31.12.2021	מס' משרות 31.12.2021
חטיבת תעופה	4,429	4,356	4,429	4,356
חטיבת אלתא	3,876	3,722	3,738	3,587
חטיבת מערכות טילים וחלל	3,513	3,403	3,417	3,307
חטיבת כלי טיס צבאיים	1,068	1,046	1,133	1,111
גופים כלליים (ITC, מהות ומערך תנופה)	561	541	585	561
מטה החברה	425	407	423	405
סה"כ	**13,872**	**13,475**	**13,725**	**13,327**

16.3 <u>השקעה באימונים והדרכה</u>

החברה מפעילה את IAI Academy (מהות), באמצעותו היא מכשירה עובדים ומקיימת השתלמויות לרוב המקצועות הנדרשים על-ידי החברה. בנוסף, החברה מסייעת לעובדים במימון השכלה טכנולוגית ואקדמית ושולחת עובדים להשתלמויות וקורסים מקצועיים וניהוליים. בשנים 2022 ו-2021, השקיעה החברה סכומים לא מהותיים באימונים והדרכה.

---

[60] כולל: עובדים ביחסי עובד-מעסיק נכון ליום 31 בדצמבר 2022, עובדים קבועים, עובדים בחל"ת, חל"ד, עובדים ארעיים, עובדים בניסיון, עובדים בחוזים אישיים, סטודנטים ועובדי חו"ל; וללא עובדים זרים ופנסיונרים במשרה חלקית (בסך משרות כולל לשנת 2022 של 237 ו-39, בהתאמה, ובשנת 2021 סך כולל של משרות של 133 ו-37, בהתאמה, כאשר עלות השכר השנתית של הקבוצות האמורות בשנים 2022 ו-2021 אינה מהותית), חניכים, מתנדבים ומושאלים. כמו-כן, נתון זה אינו כולל יועצים, קבלנים עצמאיים, עובדי קבלני כוח אדם ועובדי חברות קבלניות למתן שירותים ("**נותני השירותים**").

יצוין, כי בהתאם להוראות הדין החלות על החברה, על תנאי השכר לעובד/ת באותו תפקיד להיות זהים, ללא קשר למגדר העובד/ת. בהתאם לתיקון מס' 6 לחוק שכר שווה לעובדת ולעובד, התשנ"ו-1996, על מעסיק המעסיק מעל 518 עובדים, לערוך אחת לשנה דוח פנימי שבו יפורט, בין היתר, פערי השכר בין נשים וגברים (באחוזים) בהתאם לפילוחי העובדים כפי שנקבעו בתיקון כאמור, וזאת החל מחודש יוני 2022 בנוגע לשנת 2021. בחודש יולי 2022, פרסמה החברה דוח פנימי כאמור.

בהתייחס לנותני השירותים, להערכת החברה, בנסיבות מסוימות, בשים לב לזהות נותן השירותים, אופי ההתקשרות וסוג השירותים הניתנים על-ידו לחברה, יכול ובמסגרת תביעה של נותן השירותים ו/או עובד של נותן השירותים יוכר קיומם בדיעבד של יחסי עובד-מעסיק בין נותן השירותים או עובד של נותן השירותים, לבין החברה. יחד עם זאת, במסגרת חלק מהסכמי ההתקשרות של החברה עם נותני שירותים מסוימים, כוללת החברה סעיפי שיפוי, ובמסגרת הסכמי ההתקשרות עם נותני שירותים אחרים כוללת החברה סעיפים אחרים, אשר להערכת החברה, מגינים עליה במקרים של תביעות להכרה בקיום יחסי עובד-מעסיק כאמור לעיל. בהתאם לאמור, ובהתבסס על ניסיון העבר, להערכת החברה, לחברה אין חשיפה מהותית עקב התקשרותה עם נותני השירותים כאמור.

16.4 קליטת עובדים חדשים בחברה וניוד עובדים

16.4.1 קליטת עובדים חדשים בחברה

מרכז גיוס וקריירה בחברה אחראי לאיתור ולגיוס עובדים בחברה. גיוס עובדים בחברה מתבצע על-פי נהלי החברה ובמקרים נדרשים מתקיימים מבדקי התאמה וכן מבדקים רפואיים וככלל גם מתבצע מבדק התאמה בטחונית. במקרה שבו למועמד יש קרוב משפחה, המועסק בחברה או באלתא, מתבצע לגבי קליטתו הליך מיוחד של בדיקה ואישור על-פי תקנות החברות הממשלתיות (כללים בדבר העסקת קרובי משפחה), התשס"ה-2005, וכן על-פי נוהל העסקת קרובי משפחה שנקבע בחברה, בהתאם לתקנות האמורות.

עובדים במעמד "פקידים בכירים" כהגדרתם בחוק החברות הממשלתיות, מתמנים בהתאם לתקנות החברות הממשלתיות (כללים בדבר אופן בחירת פקידים בכירים), התשס"ה-2005 וכן על-פי נוהל שנקבע על-ידי דירקטוריון החברה על-פי התקנות האמורות ואושר בידי רשות החברות, ומינוים כפוף להמלצת מנכ"ל החברה ואישור דירקטוריון החברה.

16.4.2 ניוד עובדים בחברה

ניוד עובדים בין היחידות השונות של החברה יכול להתבצע ישירות בין היחידות השונות או באמצעות מרכז גיוס וניוד. במקרים מסוימים נדרשת הסכמת ועד העובדים לניוד כאמור.

16.5 תוכניות תגמול לעובדים

החברה מפעילה תוכניות לעידוד ולהנעת עובדיה להצטיינות בעבודה ולמניעת עזיבתם את החברה. המענקים וההטבות המוענקים במסגרת התוכניות האמורות נועדו לטפח את שאיפת עובדי החברה (בכל הדרגים) להצטיינות, להישגיות, לייעול תהליכים ומערכות, לחסכון בעלויות ולתרומה בעבודה. התגמול לעובדים כאמור, ניתן באמצעות פרסי מנהלים, פרס סמנכ"ל, פרס מנכ"ל ופרס ייעול וכן מענקי קליטה ושימור. כמו-כן במהלך שנת הדוח, אישר דירקטוריון החברה, לראשונה, מתן מענקים לכלל עובדי החברה בהיקפים שאינם מהותיים. מתן המענקים כאמור אושר על-ידי רשות החברות ושולם לעובדי החברה בתחילת שנת 2023.

יצוין, כי ענף הטכנולוגיה במשק הישראלי התאפיין בשנת 2022 בתחרות עזה על כוח אדם. במהלך שנת 2022 ובפרט במחצית הראשונה של השנה, התמודדה החברה עם עזיבת עובדים בחטיבות השונות בהיקפים גדולים יותר מאשר בעבר, בעיקר במגזר המהנדסים. עם זאת, יצוין, כי למיטב ידיעת והערכת החברה, שיעור תחלופת העובדים בחברה מוסיף להיות נמוך יותר מאשר ביתר ענף הטכנולוגיה, ולמועד הדוח הוא אינו פוגע מהותית ברציפות העבודה על הפרויקטים. החברה פועלת במגוון תחומים לשימור העובדים, לרבות שיפור בשכר ובמענקים, שיפור סביבת העבודה ותהליכים ניהוליים לזיהוי מוקדם של עובדים בסכנת עזיבה ומניעת עזיבתם. במהלך המחצית השנייה של שנת 2022, חלה ירידה בקצב עזיבת העובדים ועלייה בקצב גיוס עובדים חדשים.

16.6 <u>מדיניות תגמול</u>

לחברה מדיניות תגמול המותאמת מעת לעת בהתאם לחוזרי רשות החברות. לפרטים אודות מדיניות התגמול של החברה נכון למועד הדוח, ראה דוח מיידי של החברה מיום 27 בינואר 2021 (אסמכתא מספר: 2021-01-012120), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

16.7 <u>תחולת חוק יסודות התקציב</u>

בהיותה חברה ממשלתית, על החברה (ועל אלתא כחברה בת ממשלתית) חלות מספר הוראות בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 ("**חוק יסודות התקציב**"). בין היתר, לפי סעיף 29(א) לחוק יסודות התקציב, שינויים בשכר, בתנאי פרישה, בגמלאות או בהטבות כספיות אחרות הקשורות לעבודה, ככל שאלה הינם מעבר לשכר, תנאי פרישה, בגמלאות או הטבות כספיות אחרות הקשורות בעבודה שהוסכמו או הונהגו לגבי כלל עובדי המדינה, טעונות אישור הרשויות המוסמכות.

בהתאם לסעיף 29(ב) לחוק יסודות התקציב, על אף האמור בכל דין, כל הסכם או הסדר בטל אם הוא נוגד את הוראות סעיף 29(א) לחוק יסודות התקציב.[61] סעיף 29א ו-29ב לחוק יסודות התקציב, קובעים כי שר האוצר רשאי לקבוע הוראות אשר יחולו על הגוף המתוקצב בדבר חובתו לתבוע מעובד השבה של הטבה שהוענקה על-פי הסכם או הסדר בניגוד להוראות סעיף 29(א) לחוק יסודות התקציב.

בנוסף, בהתאם לסעיף 33 לחוק יסודות התקציב, כגוף מתוקצב, על החברה למסור למנכ"ל משרד האוצר לפי דרישתו, כל מידע שיש בו צורך למטרות מעקב אחר ביצוע חוק יסודות התקציב או חוק תקציב שנתי (חוק התקציב לשנת כספים כלשהי).

כמו-כן, לפי סעיף 33א לחוק יסודות התקציב, על החברה, כגוף מתוקצב, למסור לממונה על השכר והסכמי העבודה במשרד האוצר ("**הממונה על השכר**") מידע כקבוע בחוק, במועד ובאופן הקבועים בחוק או מכוחו.

לפרטים אודות טענות הממונה על השכר בנוגע לחריגות שכר לכאורה, ובכלל זה מענה החברה בדבר דחיית טענות אגף השכר כאמור, ראה סעיף 16.12.1 לחלק זה לדוח.

16.8 <u>תחולת חוק החברות הממשלתיות</u>

בהיותה חברה ממשלתית, כפופה החברה להוראות חוק החברות הממשלתיות ולתקנות שהוצאו מכוחו וכן להנחיות רשות החברות ולהחלטות הממשלה, בין היתר, גם בנושא כוח אדם.

16.9 <u>יחסי עבודה בחברה ובאלתא</u>

16.9.1 נכס עיקרי של החברה הינו ההון האנושי של עובדיה. לפיכך, תלותה של החברה בקיום עבודה סדירה של העובדים במפעלים השונים הינה גבוהה.

---

[61] סעיף 29(ג) לחוק יסודות התקציב קובע, כי במקרה בו ראה שר האוצר כי גוף מתוקצב לא קיים את הוראות סעיף 29(א) לחוק יסודות התקציב, רשאי הוא להפחית סכום השווה לסכום ששולם עקב כך מן הסכומים שיש להעבירם לאותו גוף מתקציב המדינה לפי כל דין, ורשאי הוא להפסיק או להפחית כל מענק או השתתפות שהגוף היה מקבל מהממשלה אלמלא החריגה, כל עוד מבצע הגוף תשלומים בניגוד להוראות סעיף זה. סעיף 29(ד)(1) לחוק יסודות התקציב קובע, כי דירקטור שהסכים ביודעין על שינויים או הטבות בניגוד לסעיף 29(א) לחוק יסודות התקציב רואים אותו כדירקטור שאינו ממלא את תפקידו כראוי. על-פי סעיף 29(ד)(2) לחוק יסודות התקציב, רואים הסכמה של מנכ"ל חברה ממשלתית לשינויים או הטבות בניגוד לסעיף 29(א) לחוק יסודות התקציב כעילה מספקת לממשלה להעבירו מכהונתו.

ארגון העובדים הארצי של עובדי החברה המשתייך להסתדרות העובדים הכללית החדשה ("**ארגון העובדים**" ו-"**ההסתדרות**", בהתאמה) מהווה גורם דומיננטי ביחסי העבודה בחברה. הנהלת החברה מקיימת הידברות שוטפת עם ארגון העובדים על-מנת לקיים מערכת יחסי עבודה טובה ותקינה. להערכת החברה, יקשה לערוך שינויים ארגוניים מהותיים בחברה כגון הפרטת החברה (לפרטים ראה סעיף 1.3 לחלק זה לדוח), תאגוד, מיזוג וכיו"ב, ללא שיתוף ארגון העובדים.

ארגון העובדים מורכב מצוות מוביל - מזכיר הארגון הארצי בחברה, יו"ר מועצת העובדים ומשנה למזכיר הארגון הארצי ומנציגים שונים הנבחרים על-פי השתייכותם הסקטוריאלית והמפעלית (נציגי המהנדסים והמחקר, נציגי הטכנאים והנדסאים, נציגי האקדמאים האחרים ונציגי הייצור והפקידים).

הצוות המוביל מנהל את המשא ומתן מול הנהלת החברה בעניינים השונים. נציגי הסקטורים השונים, יחד עם הצוות המוביל מקיימים את דיוני השכר מול הנהלת החברה. יצוין, כי כל הסכמי השכר הקיבוציים בחברה נחתמים על-ידי ארגון העובדים ועל-ידי הסתדרות. להערכת החברה, שיטת ניהול המשא ומתן באופן מרכזי מול ארגון עובדים אחד, הינה בין הגורמים המאפשרים קיום מערכת יחסי עבודה טובה ותקינה בחברה.

16.9.2 לפרטים אודות תביעות תלויות שהחברה הינה צד להן שעניינן יחסי עבודה בחברה, ראה ביאור 21 לדוחות הכספיים.

16.10 <u>הסכמים קיבוציים</u>

מרבית העובדים בחברה ובאלתא מאוגדים ומיוצגים על-ידי הסתדרות ועל-ידי ארגון העובדים המשתייך אליה.

כאמור בסעיף 16.2 לעיל, בנוסף לחקיקת העבודה ולצווי הרחבה, תנאי העבודה של עובדי החברה המועסקים בישראל, למעט העובדים המועסקים בחוזים אישיים (אלא אם כן נקבע אחרת בהסכמים קיבוציים ספציפיים לגבי העובדים המועסקים בחוזים אישיים), מוסדרים בהסכמים קיבוציים מיוחדים הנחתמים מפעם לפעם בין החברה לבין ארגון העובדים, בהסדרים קיבוציים, בנוהגים וכן בנהלים המפורסמים מעת לעת על-ידי ההנהלה.

ההסכם הקיבוצי הבסיסי הינו הסכם קיבוצי מיוחד משנת 1979 ("**ההסכם הבסיסי**") החל על כל עובדי החברה ואלתא, לרבות עובדים בניסיון ועובדים ארעיים. ההסכם הבסיסי לא חל על עובדים הנמצאים בשליחות בחו"ל, על פקידים בכירים ועל מומחים המועסקים בחוזים אישיים וכן על נערים עובדים וחניכים.[62]

במסגרת ההסכם הבסיסי כפי שתוקן מעת לעת, נקבע כי סולמות דירוגי השכר בין הסקטורים השונים בחברה, טבלאות הוותק ותוספות שכר למיניהן יהיו כפי שיסוכמו בין הצדדים, מעת לעת. מתוקף חוק יסודות התקציב שינויים כאמור כפופים לאישור הממונה על השכר. ההסכם הבסיסי מסדיר תנאי עבודה וקובע, בין היתר, סדרי עבודה, אופן קבלת עובדים וקידומם, העברה מתפקיד לתפקיד, משכורת ותנאים סוציאליים, הפקדות

[62] "נער עובד" הינו נער בגיל 14-18 המועסק על-ידי החברה ו"חניך" הינו נער העובד על-מנת לרכוש מקצוע לפי צו חניכות על-ידי עבודה מעשית ולימוד מקצועי.

וניכויים, הליכי פיטורים ופרישה, זכויות וחובות בסיסיות, טיפול בעבירות משמעת, וכן מנגנון ליישוב חילוקי דעות.

על-פי ההסכם הבסיסי, פיטורי עובד קבוע יכולים להתבצע רק לאחר קבלת הסכמה בכתב מוועד העובדים או בהתאם להחלטת ועדת בירור לענייני הפרת משמעת[63] במקרים מיוחדים, או במקרים של צמצומים בעבודה ו/או ארגון מחדש ו/או שינויים בייצור - בהתאם למנגנון הקבוע בהסכם הבסיסי, או בהתאם לקבוע בהסכמים קיבוציים מיוחדים הנחתמים אד הוק.

16.11 <u>התייעלות ותוכניות לפרישת עובדים; הסכמים מיוחדים עם עובדים</u>

16.11.1 הנהלת החברה בוחנת, מעת לעת ועל-פי צורך, ויסות היקף כוח האדם ושעות העבודה המושקעות, בכל אחד מתחומי הפעילות, בין היתר, לאור היקף הזמנות בתהליך, פרויקטים מתוכננים, צבר הזמנות והערכות עתידיות לקבלת הזמנות חדשות.

ככל שנדרש ובמקרים המתאימים (בעיקר בעיתות בהם קיימת ירידה בפעילות העסקית במי מבין תחומי הפעילות), החברה מבצעת פעולות התייעלות שמטרתן הפחתת עלות הוצאות העבודה, ביניהן קיצוץ בשעות עבודה נוספות, ניוד עובדים ליחידות ארגוניות אחרות, גיוס כוח אדם ייעודי בעלות מופחתת חלף עובדים שסיימו עבודתם בחברה והוצאת עובדים לפרישה.

על-פי תוכניות פרישה מוקדמת בחברה, המעוגנות בהסכמים קיבוציים או בהסדרים אחרים, המאושרים מעת לעת, נחתמים, בין היתר, הסכמים הדדיים בין החברה ובין העובדים הפורשים, שעל פיהם מתחייבים העובדים לפרוש ואגב פרישתם הם זכאים לפיצויי פיטורים מוגדלים, מענקים וזכויות אחרות או לקצבת גישור חודשית עד הגיעם של העובדים הפורשים לגיל שבו יהיו זכאים לקבל פנסיית זיקנה מקרן הפנסיה (או חו"ח קרות אירוע מזכה אחר: נכות או מוות), וכן למענקים ולזכויות אחרות. סכומי הקצבאות החודשיות האמורות צמודים לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן אחת לשנה. תנאי הפרישה של עובדי החברה, אשר פרשו לגמלאות בהסכמי פרישה הדדיים, אושרו על-ידי הממונה על השכר. לפרטים אודות בטוחות אשר ניתנו לעובדים הפורשים, ראה ביאור 21ב.(4) לדוחות הכספיים.

16.11.2 <u>הסכם התעופה</u>

ביום 1 בינואר 2019, נחתם הסכם בין החברה ובין ארגון העובדים בקשר עם הקמת חטיבת תעופה בחברה ("**הסכם התעופה**"). לפרטים אודות עיקרי הסכם התעופה אשר אושר על-ידי הממונה על השכר, ראה סעיף 16.16.2 לדוח התקופתי של החברה לשנת 2020, כפי שפורסם על-ידי החברה ביום 18 במרץ 2021 (אסמכתא מספר: 2021-01-037803) ("**הדוח התקופתי של החברה לשנת**

[63] ועדת הבירור לענייני הפרות משמעת הינה ועדה הכוללת נציגי חברה ונציגים של ארגון העובדים, כאשר לכל צד ביחד קול אחד בלבד בעת הכרעה. הוועדה מורכבת מעד שלושה נציגי חברה ועד שלושה נציגי ועד עובדים, כאשר יו"ר הועדה הינו נציג החברה. במקרה של חוסר הסכמה במסגרת ועדת הבירור, מובא הבירור להכרעת ועדת בירור עליונה הכוללת את סמנכ"ל ההון האנושי ומזכיר ארגון העובדים ו/או מי שהוסמך על-ידם. במקרה של חוסר הסכמה במסגרת ועדת הבירור העליונה, מובא הבירור לפי הסכם קיבוצי להכרעת בורר יחיד על-פי רשימת גורמים מוסמכים אשר הוסכמו על-ידי הצדדים לשמש כבורר יחיד אגב בירור עבירת משמעת (ולמעט במקרה חריג כפי שהוסכם על-ידי הצדדים).

2020"). הסכם זה תוקן במסגרת הסכם דחיית פעימות השכר, כמפורט בסעיף 16.11.3 לחלק זה לדוח.

16.11.3 <u>הסכם דחיית פעימות שכר</u>

ביום 21 במאי 2020, אישר דירקטוריון החברה הסכם קיבוצי מיוחד בין החברה ואלתא לבין ההסתדרות וארגון העובדים, אשר עיקריו הינם דחיית פעימות השכר לתשלום לעובדים המדורגים בדרגות גבוהות בדירוגים שפורטו בהסכם הקיבוצי ולעובדים בדירוג המחקר, וזאת עד להסכמה עתידית אחרת שתעוגן בהסכם הסדרה ביחס לחריגות שכר לכאורה, או עד להחלטה של הממונה על השכר בנוגע לחריגות שכר לכאורה,[64] לפי המוקדם. לפרטים נוספים אודות הסכם זה, אשר אושר על-ידי הממונה על השכר, ראה סעיף 16.16.5 לדוח התקופתי של החברה לשנת 2020.

16.11.4 <u>תכנית פרישה בחטיבת תעופה</u>

בחודש יולי 2021, החלה החברה בתכנית פרישה מרצון המחייבת הסכמה הדדית בחטיבת תעופה, אשר מטרתה התייעלות וצמצום תקנים. התכנית הוארכה עד לסוף חודש ינואר 2022, ובמסגרתה סיימו את העסקתם בחברה כ-100 עובדים בהתאם לתנאים שנקבעו בתכנית (וזאת מתוך כ-200 עובדים אשר הוצעה להם האפשרות כאמור). תכנית הפרישה אושרה על-ידי הממונה על השכר.

16.11.5 <u>הסכם מתווה קידומים 2021</u>

בחודש אפריל 2022, התקבלה חתימת ההסתדרות בקשר עם הסכם קיבוצי מיוחד אשר נחתם בחודש דצמבר 2021 על-ידי החברה ואלתא וארגון העובדים, אשר עיקריו הינם כמפורט להלן: (1) הוספת דרגה נוספת לסולם הדרגות בדירוג תעופתי, וביצוע קידומי עובדים בדרגות בהתאם לסיכום בין הצדדים; (2) ויתור על דרישה לתוספות שכר שיוקנו לעובדים בגין שנת 2019 בהסכמי מסגרת במגזר הציבורי, למעט ביחס לעובדים בדירוג מחקר; (3) ויתור על דרישה לתוספות שכר שיוקנו לעובדים בדירוג מחקר בגין שנת 2020 בהסכמי מסגרת במערכת הביטחון; ו-(4) התחייבות לשמירה על שקט תעשייתי, מיצוי תביעות, שמירה על "זכות קיימת", וביטול סכסוך העבודה ושביתה כפי שהוכרז ביום 22 באפריל 2021, בנוגע לקידומי הדרגות בשנת 2021 של העובדים המדורגים בדרגות הנמוכות בחברה, כאמור בסעיף 16.12.3 לחלק זה לדוח. בנוסף, הצהירו הצדדים, כי במסגרת התהליכים הנוספים המתקיימים בחברה, ביניהם תהליך ההנפקה, הם יפעלו, בין היתר, להסדרה של דירוג שכר חדש ומבנה שכר חדש. בחודש מאי 2022, התקבל אישור הממונה על השכר בקשר להסכם כאמור.

16.11.6 <u>הסכם מתווה קידומים 2022</u>

בחודש יולי 2022, נחתם הסכם קיבוצי מיוחד ("**ההסכם הקיבוצי**"), בין החברה ואלתא לבין ההסתדרות וארגון העובדים, אשר עיקריו הינם כמפורט להלן: (1) עובד המועסק בדירוג מקצועי יהא רשאי להמיר את דרגתו ותנאי העסקתו

[64] לפרטים אודות טענות הממונה בנוגע לחריגות שכר לכאורה, ובכלל זה מענה החברה בדבר דחיית טענות אגף השכר כאמור, ראה סעיף 16.12.1 לחלק זה לדוח.

לחוזה אישי בדירוג מומחים כפי שנקבע בהסכם הקיבוצי ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם הקיבוצי; (2) החל מיום 1 בינואר 2023, עובד אשר ייקלט בחברה בדירוג מומחה ('מומחה' כהגדרתו בהסכם הקיבוצי; בחוזה אישי), לא יהא רשאי להמיר את דירוגו ותנאי העסקתו לדירוג מקצועי, ובלבד שהוסכם אחרת בין הצדדים; (3) מתווה לפדיון של סכומים מסוימים (כפי שנקבעו בהסכם הקיבוצי) בקרן הדולרית של עובדים בדירוג מחקר; ו-(4) התחייבות למיצוי תביעות ושקט תעשייתי ביחס לנושאים המפורטים בהסכם הקיבוצי, לרבות בנושאי מכסות קידומים בדרגות בשנת 2022 וכן ביחס לדירוג מסוים כאמור בהסכם הקיבוצי. יצוין, כי הסכם זה אינו מסדיר את כלל הטענות אשר הועלו במסגרת בקשת צד בסכסוך הקיבוצי מחודש מרץ 2021, כמפורט בסעיף 16.12.2 לחלק זה לדוח.

16.11.7 נכון למועד הדוח, החברה נמצאת בשלבים שונים של משא ומתן לחתימתם של הסכמים קיבוציים שונים, בעיקר ביחס להסדרת שתי זכויות הוריות של עובדיה (קיצור יום העבודה ותוספת מעונות). לפרטים נוספים אודות בקשה לאישור תובענה ייצוגית בנושא זכויות הוריות, ראה ביאור 21 לדוחות הכספיים.

16.11.8 בהמשך לאמור בסעיף 1.3 לחלק זה לעיל בקשר עם החלטת ההפרטה, הצהירה ועדת השרים לענייני הפרטה, בין היתר, כי היא רואה יתרון בהנפקת החברה כחברה שהוסדרו בה חריגות השכר לכאורה והיא בעלת יכולות משופרות לניהול כוח האדם בה והכול באישור הממונה על השכר. לעניין זה, ראה גם טענות הממונה בנוגע לחריגות שכר לכאורה, ובכלל זה מענה החברה בדבר דחיית טענות אגף השכר כאמור, וכן ניסיון הסדרת חריגות השכר לכאורה כאמור בהמשך להסכם קיבוצי מיוחד מחודש מאי 2020 (ראה סעיפים 16.11.3 ו-16.12.1 לחלק זה לדוח).

16.12 <u>סכסוכי עבודה</u>:

16.12.1 בחודש מרץ 2018, התקבלה מאת אגף השכר והסכמי עבודה במשרד האוצר ("**אגף השכר**"), פנייה שעיקרה דרישה להסדרה וקבלת מידע ביחס לנושאים שונים הנוגעים לקליטה וקידום עובדים בחברה וכן תשלומי שכר, ואשר לטענת אגף השכר אינם תואמים לכאורה את הוראות ההסכם הבסיסי (כהגדרתו בסעיף 16.10 לחלק זה לדוח) וחוק יסודות התקציב. בחודש יולי 2018, התקבל בחברה מכתב נוסף מאת אגף השכר, בדבר חריגות שכר לכאורה בנושאי שיבוץ עובדים, מתחי דרגות וקידומי דרגות ושימור שכר חורג לעובדים שעברו ממעמד "מומחה" לעבודה בהתאם להסכמים הקיבוציים. במכתב מענה של החברה לאגף השכר מחודש נובמבר 2018, דחתה החברה את טענותיו של אגף השכר. בחודש ינואר 2020, פנה אגף השכר להסתדרות בהודעה כי בכוונת אגף השכר להשלים את הליכי השימוע הקיבוצי המתייחס להטבות שכר החורגות לכאורה ולטענת אגף השכר, מהאישורים שהתקבלו.

נכון למועד הדוח, לאור ההסכם הקיבוצי המיוחד מחודש מאי 2020, שנחתם בין החברה ואלתא לבין ההסתדרות וארגון העובדים, כמפורט בסעיף 16.11.3 לחלק זה לדוח, להערכת החברה, הסדרת חריגות השכר לכאורה הנטענות על-ידי אגף השכר, תיכלל במסגרת הסכם קיבוצי חדש לחברה, ככל שייחתם. נכון למועד

הדוח, אין ביכולתה של החברה להעריך את ההשפעות (ככל שישנן) של פניית אגף השכר כאמור.

16.12.2 בחודש מרץ 2021, התקבלה בחברה בקשת צד בסכסוך קיבוצי, מאת ההסתדרות וארגון העובדים כנגד החברה ואלתא, בקשר עם ההסכם הבסיסי. עניינה של הבקשה, הינה דרישה לקבלת צווים שונים בנושאים המפורטים להלן, אשר לטענת ההסתדרות וארגון העובדים אינם תואמים את האמור בהסכם הבסיסי: (1) קידומי עובדים בדרגות באופן חד-צדדי ללא הסכמת ארגון העובדים, ובכלל זה קביעת קריטריונים חדשים לקידום שאינם מצוינים בהסכם הבסיסי; (2) מינויי עובדים המועסקים בדירוג מומחה לתפקידים ניהוליים מסוימים; וכן קביעת דירוג שכר חדש לעובדים בדירוג מומחה; ו-(3) קליטת עובדים חדשים לחברה בעבודה בעלת אופי קבוע באמצעות חוזה מומחה ו/או במעמד אירעי, חלף קליטתם בקביעות באמצעות תקופת ניסיון.

ביום 16 באפריל 2021, התקבלה בקשת החברה לעיכוב הליכים וליישוב הסכסוך בהתאם להוראות יישוב חילוקי הדעות שבהסכם הבסיסי.

כמפורט בסעיף 16.11.6 לחלק זה לדוח, בין הצדדים נחתם הסכם קיבוצי מיוחד אשר הסדיר חלק מההטענות אשר הועלו במסגרת הסכסוך הקיבוצי כאמור לעיל.

בהתייחס לטענות אשר טרם הוסדרו במסגרת ההסכם הקיבוצי כאמור לעיל, התקיים הליך בוררות בין החברה וההסתדרות במסגרתו, בין היתר, בוצע הליך מינוי בורר שלישי יחיד אשר יחויב להתייעץ עם בוררי זבל"א של הצדדים בטרם מתן החלטה. בחודש פברואר 2023, הגיעו הצדדים להסכמות אשר עיקרם הינו הסדרת תהליך מינוי ראשי תחומים בחברה ובמקביל השעיית הליך הבוררות כאמור לעיל בנושאי הסכסוך האחרים באופן שכל צד שומר על טענותיו.

16.12.3 להודעת האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, מיום 22 באפריל 2021, בדבר הכרזה על סכסוך עבודה, ראה דוח מיידי של החברה מיום 22 באפריל 2021 (אסמכתא מספר: 2021-01-069213), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

כמפורט בסעיף 16.11.5 לחלק זה לדוח, בין הצדדים נחתם הסכם קיבוצי מיוחד אשר הביא לביטול סכסוך העבודה ושביתה כפי שהוכרז ביום 22 באפריל 2021 כאמור לעיל.

16.12.4 להודעת ההסתדרות מיום 21 ביוני 2022, בדבר הכרזה על סכסוך עבודה, בין היתר, על רקע הטענה להחלטה חד צדדית של החברה ואלתא בקשר עם תנאי השהות וההעסקה של עובדים הנוסעים לחו"ל מטעם החברה ואלתא לנסיעות קצרות ולנסיעות למשימות קשות, ראה דוח מיידי של החברה מיום 21 ביוני 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-063177), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה. בחודש אוגוסט 2022, התקבלה בחברה הודעת ארגון העובדים להסתדרות, לפיה, הסכמות שהושגו בין הצדדים בנוגע לנושא הסכסוך המתואר לעיל, מייתרות את הצורך בסכסוך העבודה והשביתה שהוכרזו.

16.13 <u>הסדרים פנסיוניים</u>

התחייבויות החברה בגין סיום יחסי עובד-מעסיק מבוצעות באמצעות הפקדות שוטפות בקרנות פנסיה ובקופות גמל אחרות ובהפרשות בספרי החברה. החברה מבצעת הפקדות למחויבויותיה בגין סיום יחסי עובד ומעסיק בהתאם להסכמים והסדרים קיבוציים החלים על החברה. לפרטים נוספים, ראה ביאור 20 לדוחות הכספיים.

16.14 <u>נושאי משרה ועובדי ההנהלה הבכירה</u>

לחברה סיווג ברמה 10(1), על-פיו, רשאי דירקטוריון החברה לקבוע את שכר מנכ"ל החברה עד לתקרת שכר פנסיוני של כ-69 אלפי ש"ח (ברוטו לחודש).

פקידים בכירים נוספים, מועסקים בחברה בהתאם להסכמים אישיים בנוסח אשר אושר על-ידי רשות החברות. שכרם של הפקידים הבכירים בחברה הינו ככלל בשיעור משכר המנכ"ל, כפי שנקבע באופן פרטני באישור הדירקטוריון ורשות החברות.

לפרטים נוספים אודות התחייבויות בגין הטבות לעובדים, ראה ביאור 20 לדוחות הכספיים.

17. <u>הון חוזר, אשראי לקוחות וספקים</u>

17.1 לחברה גירעון בהון החוזר[65] ליום 31 בדצמבר 2022 בסך של כ-167 מיליון דולר.

17.2 ההון החוזר של החברה ליום 31 בדצמבר 2022 הינו כדלהלן (במיליוני דולר):

	הסכום שנכלל בדוחות הכספיים	התאמות (לתקופה של שנים עשר חודשים)	סך הכל
נכסים שוטפים	5,207	(367)	4,840
התחייבויות שוטפות	5,374	(804)	4,570
עודף (גירעון) הנכסים השוטפים על ההתחייבויות השוטפות	(167)	437	270

בשנת 2022, תקופת האשראי הממוצע מצד החברה ללקוחותיה עמדה על כ-65 ימים. היקף הממוצע של האשראי ללקוחות בשנת 2022 הסתכם בכ-1,025 מיליוני דולר. נכון ליום 31 בדצמבר 2022, יתרת החובות מלקוחות הסתכמה בסך של כ-1,334 מיליוני דולר.

החברה מקבלת מספקיה אשראי בטווח של שוטף בתוספת 30 ימים עד שוטף בתוספת 90 ימים. בפועל, בשנת 2022, תקופת האשראי הממוצעת מספקים עמדה על כ-78 ימים. היקף הממוצע של האשראי מספקים בשנת 2022 הסתכם בכ-1,006 מיליוני דולר. לא קיימים פערים מהותיים באשראי לקוחות וספקים בין תחומי הפעילות השונים של החברה.

לפרטים אודות גיול יתרת חובות הלקוחות ליום 31 בדצמבר 2022, ראה ביאור 22ד.(4) לדוחות הכספיים.

18. <u>מימון</u>

18.1 <u>כללי</u>

החברה מממנת את פעילותה מהונה העצמי ומאשראי בנקאי וחוץ בנקאי (ובכלל זה אגרות חוב שהונפקו לציבור).

---

[65] בהתאם למחזור התפעולי הרגיל של החברה – 3 שנים.

18.2 <u>הלוואות ואשראי</u>

לפרטים אודות יתרות סכומי האשראי במאוחד שהתקבלו על-ידי החברה וחברות מוחזקות על-ידה, נכון ליום 31 בדצמבר 2022, ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים.

18.3 <u>אגרות החוב שבמחזור</u>

לפרטים אודות אגרות החוב (סדרה ד') של החברה שבמחזור נכון למועד הדוח, תנאיהן ודירוגן, ראה סעיף 4 לחלק ד' לדוח הדירקטוריון (גילוי ייעודי למחזיקי אגרות החוב של החברה) וביאור 19 לדוחות הכספיים. לפרטים אודות עסקאות להחלפת מדד (Swap) אשר ביצעה החברה בקשר עם אגרות חוב (סדרה ד'), ראה ביאור 19 לדוחות הכספיים.

18.4 <u>מסגרות אשראי</u>

נכון ליום 31 בדצמבר 2022 וסמוך למועד הדוח, לחברה (במאוחד) מסגרות אשראי מנוצלות בגין ערבויות (לקוחות, פורשים ואחרות) בהיקף כולל של כ-2,463 וכ-2,265 מיליון דולר, בהתאמה, במספר תאגידים בנקאיים ומוסדות פיננסיים בישראל.

<u>אמות מידה פיננסיות</u>

במסגרת התקשרותה של החברה בהסכמי מימון, אשראי, שירותים בנקאיים והעמדת ערבויות לצורך הפעילות העסקית של החברה עם מספר בנקים וגופים פיננסיים ("**הגופים הממממנים**") ובשטר הנאמנות לאגרות החוב (סדרה ד'), התחייבה החברה לעמוד באמות מידה פיננסיות מסוימות.

ליום 31 בדצמבר 2022, עומדת החברה בכל אמות המידה הקבועות בהסכמים עם הגופים הממממנים ובשטר הנאמנות לאגרות החוב (סדרה ד').

לפרטים נוספים, ראה ביאור 21ב.(2) לדוחות הכספיים וסעיף 4 לחלק ד' לדוח הדירקטוריון (גילוי ייעודי למחזיקי אגרות החוב של החברה).

18.5 <u>ערבויות ושעבודים</u>

לפרטים אודות ערבויות בנקאיות לטובת לקוחות שהחברה העניקה באמצעות הגופים הממממנים, ראה ביאור 21ג. לדוחות הכספיים. לצורך העמדת הערבויות הבנקאיות מתחייבת החברה לשפות את הגופים המנפיקים במקרים של חילוט הערבויות הבנקאיות האמורות.

לפרטים אודות הסכמים בין החברה לבין חברות ביטוח ובין החברה לבין תאגיד בנקאי למתן ערבויות להבטחת פירעון סכומים שיגיעו לעובדי החברה בגין תשלומי קצבה חודשית בהתאם לתוכנית פרישה שאומצה על-ידי החברה, ראה ביאור 21ב.(4) לדוחות הכספיים. במסגרת ההסכמים בין החברה לחברות הביטוח והתאגיד הבנקאי האמור חלות על החברה ההתחייבויות לעמידה באמות המידה פיננסיות כמפורט בסעיף 18.4 לחלק זה דוח.

לפרטים אודות שעבודים שניתנו לתאגידים בנקאיים על-ידי החברה ו/או חברות בת בשליטתה, ראה ביאור 21ד. לדוחות הכספיים.

18.6 <u>דירוג אשראי</u>

לפרטים אודות דירוג האשראי של החברה, ראה סעיף 4 לחלק ד' בדוח הדירקטוריון.

18.7 גיוס מקורות מימון עתידיים

במהלך שנת 2023, עשויה החברה להידרש לגיוס מקורות מימון לצורך פעילותה השוטפת ומימוש היעדים והאסטרטגיה שלה, לרבות לביצוע מיזוגים ורכישות. בנוסף, כאמור בסעיף 1.3 לחלק זה לדוח, נכון למועד הדוח, החברה, בשיתוף רשות החברות, פועלת לקידום ההנפקה בהתאם להחלטת ההפרטה. כן בוחנת החברה חלופות אחרות לשימור מעמדה כתאגיד מדווח. ככל שלא תושלם ההנפקה במהלך שנת 2023, החברה תשקול גיוס מקורות כאמור בהתאם להזדמנויות בשוק ולפי צרכיה, כפי שיהיו מעת לעת.

19. מיסוי

לפרטים בדבר דיני המס החלים על החברה ו/או מידע נוסף בנושא מיסוי, ראה ביאור 31 לדוחות הכספיים.

20. סיכונים סביבתיים ודרכי ניהולם

20.1 תיאור סיכונים סביבתיים אשר יש להם או עלולה להיות להם השפעה מהותית על החברה

במסגרת פעילותה של החברה מתקיימים תהליכים (כגון ניקוי, צביעה, הסרת צבע, הרצת מנועים, הפעלת מערכות הידראוליות וקרינה אלקטרומגנטית), ונעשה שימוש בחומרי גלם תעופתיים ואחרים (כגון מתכות כבדות וממיסים אורגנים מוכלרים), אשר יש להם או עלולה להיות להם השפעה, לרבות מהותית, על איכות הסביבה. הסיכונים הסביבתיים העיקריים בפעילות החברה הם זיהום קרקע ומי תהום, פליטה של חומרים לאוויר ולמערכות השפכים, יצירת פסולת מסוכנת וקרינה אלקטרומגנטית.

20.2 השלכות מהותיות שיש להוראות הדין על החברה, על ההשקעות ההוניות הנדרשות, על הרווח ועל מעמדה התחרותי

החברה כפופה להוראות דין שונות, בנושא איכות הסביבה, על-פיהן נדרשת החברה, בין היתר, לצמצם את ההשפעות הסביבתיות הנגרמות במסגרת פעילותה ולהקטין את הסיכון המתעורר מהן לאדם ולסביבה.

בשנים האחרונות ניכרת מגמה גוברת והולכת של הגברת הרגולציה והידוק האכיפה, המנהלית והפלילית, בכל התחומים הסביבתיים, תוך החלת חובות דיווח נרחבות על התעשייה. ככלל, החברה נמצאת תחת פיקוחו של המשרד להגנת הסביבה בכל הנוגע לחקיקה הסביבתית, ותחת פיקוחה של היחידה לרישוי מפעלים ביטחוניים במשרד הפנים, בכל הנוגע לרישיונות העסק של החברה ולתנאים הסביבתיים להם היא מחויבת מכוחם.

החוקים והתקנות העיקריים החלים על פעילות החברה בתחום איכות הסביבה הם: חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, ותקנותיו; חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993, ותקנותיו; חוק המים, התשי"ט-1959, ותקנותיו; חוק אוויר נקי, התשס"ח-2008, ותקנותיו; חוק הקרינה הבלתי מיינת, התשס"ו-2006, ותקנותיו; החוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961, ותקנותיו; וכללי תאגידי מים וביוב (שפכי מפעלים המוזרמים למערכת הביוב) התשע"ד-2014, והכללים הנלווים להם.

בנוסף, חלים על פעילות החברה דברי חקיקה נוספים העוסקים, בין היתר, בנושאי פסולת מוצקה, לרבות פסולת אריזות ופסולת אלקטרונית (חוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א-2011, ותקנותיו); חוק לטיפול סביבתי בציוד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות,

התשע״ב-2012, ותקנותיו ; פסולת מסוכנת (לרבות ייבוא, יצוא וסילוק), והובלת חומרים מסוכנים (חוק שירותי הובלה, התשנ״ז-1997, ותקנותיו). כמו-כן, חל חוק הגנת הסביבה (פליטות והעברות לסביבה - חובות דיווח ומרשם), התשע״ב-2012, המטיל חובות דיווח שנתיות על מפעלים בעלי השפעה מהותית על הסביבה. חובות הדיווח חלות על פליטות והעברות של חומרים מזהמים ופסולת לסביבה. בנוסף, החברה עשויה להיות כפופה להוראות דין סביבתיות בקשר עם מדיניות קליטת מוצרים, כגון דרישות רישום מסוימות וכיו״ב.

יצוין, כי ככלל, אי עמידה בהוראות הרגולציה הסביבתית עלולה להביא להטלת סנקציות כספיות ו/או מנהליות ו/או פליליות נגד החברה ונגד נושאי משרה בה.

החברה מחזיקה בהיתרים וברישיונות שונים הנדרשים לצורך עמידה בהוראות החקיקה המפורטת לעיל, ביניהם רישיונות עסק, היתרי רעלים, היתרי פליטה לאוויר, רישיונות הובלה, אותם היא מעדכנת ומחדשת בהתאם לצורך.

בחודש פברואר 2015, פרסם המשרד להגנת הסביבה מסמך עקרונות מדיניות בתחום הקרקעות המזוהמות אשר עודכן למסמך מדיניות מחודש אוגוסט 2017. עיקר העדכונים במסמך הינם בהיבט שיקום הקרקעות (דרכי הטיפול בקרקע מזוהמת ואמצעים לניהול הסיכון) ושילוב תחום זה בהליכי התכנון והבניה.

יצוין, כי את אופן האיתור והטיפול בזיהומי קרקע מסדירים מספר מסמכי הנחיות מקצועיים, אשר מפורסמים באתר המשרד להגנת הסביבה, ואשר מתעדכנים מעת לעת.

המשרד להגנת הסביבה הקים מנגנון לרישוי סביבתי משולב של מפעלי התעשייה הגדולים לפי עקרונות ה-IED, הדירקטיבה האירופאית להסדרת פליטות ממפעלי תעשיה (Industrial Emissions Directive) שמטרתה הפחתת פליטות לסביבה ממפעלי תעשייה גדולים, להם פוטנציאל משמעותי של השפעה שלילית על הסביבה. הרישוי הסביבתי המשולב מיושם באמצעות תנאים שקובע המשרד ברישיונות העסק של החברה.

20.3 <u>עניינים הקשורים בפעילות החברה אשר גרמו או עלולים לגרום לפגיעה בסביבה ובשל כך היו להם או עלולה להיות להם השפעה מהותית על החברה</u>

לפרטים אודות בדיקת המשרד להגנת הסביבה בנושא זיהום פוטנציאלי במקרקעי החברה וחקירת מי התהום במתחם החברה על-ידי רשות המים, ראה ביאור 21 לדוחות הכספיים.

20.4 <u>מדיניות החברה בניהול סיכונים סביבתיים, אופן מימושה והפיקוח עליה</u>

נושאי הבטיחות ואיכות הסביבה מנוהלים בחברה בארגון סמנכ״ל התפעול, רכש ולוגיסטיקה. במסגרת זו החברה פועלת לקידום נושאי הבטיחות ואיכות הסביבה, בין השאר, באמצעות הנחיית הגופים השונים בחברה, התוויית מדיניות סביבתית, לרבות בהיבטים של ניהול סיכונים, והעברת הדרכות בנושאים אלו.[66]

מפעלי החברה מוסמכים לתקן ניהול סביבתי ISO 14001, ועומדים בדרישות התקינה הבינלאומית.

[66] במהלך שנת 2022, התפרסם דוח ESG של החברה לשנת 2021 בהתאם לסטנדרט הדיווח הבינלאומי של ארגון ה- GRI - Global Reporting Initiative: https://www.iai.co.il/heb/about/sustainability-2021.

21. מגבלות ופיקוח על התאגיד

21.1 חוק החברות הממשלתיות

[א] החברה הינה "חברה בבעלות ממשלתית מלאה" כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות. ככזו, חלות על החברה ועל חלק מהחברות המוחזקות שלה הוראות חוק החברות הממשלתיות והתקנות שהותקנו מכוחו וכן הנחיות וחוות דעת מטעם היועץ המשפטי לממשלה ("**היועמ"ש לממשלה**").

חוק החברות הממשלתיות קובע הוראות שונות וכללי ממשל תאגידי, החלים על החברה כחברה ממשלתית, וביניהם הוראות בדבר הרכב הדירקטוריון ועבודתו, סמכויות הדירקטוריון, תנאי הכשירות של הדירקטורים ואופן מינויים, גמול הדירקטורים, וכללים להבטחת נכונות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון.

בהתאם לסעיף 2 לחוק החברות הממשלתיות, הוראות פקודת החברות והוראות חוק החברות, חלות על החברה בכפוף להוראות חוק החברות הממשלתיות.

[ב] בהתאם לסעיף 4(א) לחוק החברות הממשלתיות, חברה ממשלתית תפעל לפי השיקולים העסקיים שעל פיהם נוהגת לפעול חברה לא ממשלתית, זולת אם קבעה לה הממשלה, באישור ועדת הכספים של הכנסת, שיקולי פעולה אחרים. נכון למועד הדוח, לא נקבעו לחברה שיקולי פעולה אחרים. לפרטים נוספים, ראה סעיף 29.3.7 לחלק זה לדוח.

יובהר כי כל עוד החברה הינה חברה ממשלתית, הממשלה, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאית לקבל החלטות לפיהן תפעל החברה לפי שיקולי פעולה אחרים גם לאחר הפרטת החברה (ראה סעיף 1.3 לחלק זה לדוח) ובמקרה כזה, הממשלה תהיה חייבת לקנות את המניות של שאר בעלי המניות שרצונם בכך, למעט מניות בכורה הניתנות לפדיון.

כל עוד החברה הינה חברה ממשלתית, לא תשקיע הממשלה בחברה אלא באישור ועדת הכספים של הכנסת.

[ג] על-פי סעיף 11(א) לחוק החברות הממשלתיות, החלטות של חברה ממשלתית בעניינים המפורטים להלן טעונות אישור הממשלה: (1) שינוי במטרות החברה; (2) הגדלת הון המניות הרשום; (3) שינוי בזכויות הצמודות למניות; (4) הקצאה של מניות החברה או הסכמה להעברת מניות כשהיא דרושה לפי מסמכי היסוד - אם יש בהן כדי להביא לשינוי מהותי ביחסי הכוחות בין חברי החברה או כדי להקנות לחבר חדש 10% או יותר מן הערך הנקוב של הון המניות או מכוח ההצבעה בחברה או זכות למנות דירקטור; (5) הנפקת מניות בכורה הניתנות לפדיון; (6) הנפקת אגרות חוב הניתנות להמרה במניות, והמרה במניות של אגרות חוב שהוצאו בלי זכות המרה או של הלוואה שקיבלה החברה; (7) הפיכת החברה מחברה שאינה פרטית לחברה פרטית או מחברה פרטית לחברה שאינה פרטית; (8) חידוש ארגונה של החברה, פירוקה מרצון, פשרה, סידור או מיזוג עם חברה אחרת; (9) הקמת חברה, לבד או עם אחרים, ורכישת מניות בחברה קיימת, למעט רכישת מניות בבורסה בידי חברה שרכישה כזאת היא בין עיסוקיה הרגילים; סברה החברה הממשלתית כי פעולה או עסקה אינה טעונה אישור לפי סעיף זה ורשות החברות

חלקה על כך, תובא הפעולה או העסקה לאישור הממשלה;[67] (10) זכות שהעניקה חברה או התחייבות שנטלה על עצמה חברה אשר יכול שיהיה בה כדי להגביל, במישרין או בעקיפין, את הממשלה, בין בתפקידה השלטוני ובין במעמדה כבעלת מניות בחברה, לרבות בקשר עם ביצוע שינויים מבניים והפרטה, קידום התחרות והסדרת הענף שבו פועלת החברה;[68] (11) הצעת ניירות ערך לציבור על-פי תשקיף, אם סברה רשות החברות כי כתוצאה מפרסום התשקיף עלולה המדינה, בהיותה בעלת שליטה בחברה, לחוב באחריות לנזק שייגרם מחמת פרט מטעה שהיה בתשקיף, לפי חוק ניירות ערך, והודיעה על כך לחברה; (12) פעולה כבעלת מניות בחברת בת ממשלתית באחד העניינים האמורים בסעיפים (1)-(11) (כולל) לעיל; ו-(13) התחייבות לאחת הפעולות האמורות בסעיפים (1)-(12) (כולל) לעיל (להלן ייקראו יחדיו: "**החלטות הטעונות אישור ממשלה**").

בנוסף, על-פי סעיף 11(ב) לחוק החברות הממשלתיות, החלטות הטעונות אישור ממשלה כאמור לעיל, יתקבלו לפי הצעת השרים שהוגשה לממשלה בצירוף חוות דעת רשות החברות; שר האוצר יביא את החלטת הממשלה לידיעת ועדת הכספים של הכנסת.[69]

על-פי סעיף 57(2) לחוק החברות הממשלתיות, החלטות כאמור לעיל של חברת בת ממשלתית טעונות גם הן אישור הממשלה, והן תובאנה בפני השרים באמצעות החברה-האם, לשם השגת אישור הממשלה. החלטה של חברה ממשלתית למכור מניות שהיא מחזיקה בחברה בת ממשלתית שלה, טעונה אף היא אישור הממשלה ואישור ועדת הכספים של הכנסת.

[ד] על-פי סעיף 33(ג) לחוק החברות הממשלתיות, החלטת דירקטוריון בדבר ייעוד רווחים של החברה או בדבר חלוקה כהגדרתה בחוק החברות, טעונה אישור רשות החברות. אם חלקה רשות החברות על החלטת הדירקטוריון (ובשים לב כי החברה (וכן אלתא) הינן "חברה בהפרטה" כמשמעות המונח בחוק החברות הממשלתיות), תפעל החברה על-פי החלטת רשות החברות כפי שאישר אותה שר האוצר.[70]

---

[67] בהתאם לסעיף 11(א)(9) לחוק החברות הממשלתיות, "**חברה**" משמעה – לרבות תאגיד אחר, וכן מיזם אשר מתקיימים לגביו התנאים שיקבע שר האוצר; "**מיזם**" – התקשרות, לרבות המשך התקשרות, לביצוע פעילות כלכלית, ובלבד שיש בה כדי להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכושה או התחייבויותיה.

[68] בהתאם לסעיף 11(א)(9א) לחוק החברות הממשלתיות, "**זכות או התחייבות**" משמעה – לרבות זכות או התחייבות ולפיה מעשה או מחדל של הממשלה, שאינו בשליטת החברה, יקנה לצד שלישי סעדים ותרופות נגד החברה.

[69] לעניין חוק החברות הממשלתיות – "**השרים**" – שר האוצר יחד עם השר שנקבע לפי חוק החברות הממשלתיות כאחראי לענייני החברה (נכון למועד הדוח, השר האחראי על ענייני החברה הינו שר הביטחון).

[70] בהתאם לחוזר רשות החברות מס' 2-5-2018, מיום 11 בדצמבר 2018, בדבר "חלוקה וייעוד רווחים בחברות ממשלתיות" ("**החוזר**"), קבעה רשות החברות את עיקרי מדיניותה בדבר חלוקה וייעוד הרווחים. "**ייעוד רווחים**" משמעו בחוזר – חלוקה או ייעוד רווחי החברה בכל דרך אחרת, כגון העברת עודפים לקרנות, או לכל מטרה אחרת.

בהתאם לחוזר האמור, עיקרי מדיניות החלוקה וייעוד הרווחים של רשות החברות הינם כדלקמן: (א) ככלל, על החברה הממשלתית לייעד מידי שנה לפחות 50% מהרווחים השוטפים (כהגדרת מונח זה בחוזר), לפני תשלום בונוס מתוך הרווחים לעובדים, לצורך חלוקת דיבידנד במזומן; (ב) על אף האמור בסעיף (א) לעיל, בהתאם לדין, רשות החברות רשאית לקבוע מדיניות חלוקה שונה לחברה ממשלתית מסוימת או לקבוצה של חברות ממשלתיות ביחס לרווחים השוטפים שלה, וכן רשאית רשות החברות לקבל החלטה לגבי חברה מסוימת או קבוצת חברות כאמור החורגת מהמדיניות האמורה, והכל נוכח נסיבותיה הפרטניות של החברה או של קבוצת החברות כאמור ומנימוקים שיפורטו; (ג) ביחס לרווחים הצבורים (כהגדרת מונח זה בחוזר), בהתאם לדין, הרשות רשאית לקבוע מדיניות ייעוד רווחים לחברה ממשלתית מסוימת או לקבוצה של חברות ממשלתיות, או לקבל החלטה פרטנית בדבר חלוקה מתוך רווחים צבורים בחברה מסוימת או בקבוצת חברות; (ד) הרשות, ככלל, לא תאשר החלטת דירקטוריון בדבר ייעוד רווחים שאינו בגדר חלוקה; (ה) הוראות סעיף זה לא יחולו על חברה שנקבע בתקנונה איסור על חלוקת רווחים. לפרטים אודות חלוקת דיבידנד בסך של 571.4 מיליוני ש"ח (כ-164 מיליוני דולר) אשר אושרה על-ידי דירקטוריון החברה ביום 17 ביולי 2022, ראה סעיף 6.1 לחלק זה לדוח.

[ה] חוק החברות הממשלתיות קובע הוראות החלות על חברה ממשלתית שוועדת השרים לענייני הפרטה החליטה על הפרטה[71] שלה, באחת מן הדרכים שנמנו בחוק זה או שילוב שלהן כמפורט להלן: (1) מכירת מניות החברה על-פי תשקיף או בדרך אחרת שתקבע ועדת השרים; (2) דילול אחזקות המדינה בחברה באמצעות הנפקת מניות או ניירות ערך הוניים אחרים, על-ידי החברה; (3) הנפקת ניירות ערך על-ידי המדינה, הניתנים להמרה במניות או בניירות ערך הוניים אחרים של החברה שבידי הממשלה; (4) הקצאת מניות מדינה מיוחדות, כהגדרתן בסעיף 46ב(ב) לחוק ניירות ערך, למדינה; (5) מכירת נכס מהותי מנכסי החברה או כל נכסיה, לרבות זכויות; (6) שינוי בזכויות הצמודות למניות; (7) חידוש ארגון, פשרה או הסדר כאמור בפרק השלישי לחלק התשיעי לחוק החברות, מיזוג, כינוס נכסים, פירוק או הפסקת פעולות, הפסקת הליכי פירוק או כינוס נכסים, וכן הקמת חברה ממשלתית, חברת בת ממשלתית או חברה מעורבת (כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות), הכל לצורך ביצוע ההפרטה; ו-(8) דרך אחרת שתקבע ועדת השרים לענייני הפרטה ("**חברה בהפרטה**").

בנוסף, בין היתר, מאפשר חוק החברות הממשלתיות לרשות החברות, לכנס אסיפה כללית לצורך פעולות או החלטות של האסיפה הכללית של החברה בהפרטה, לרבות תיקון מסמכי היסוד שלה, לשם ביצוע החלטת ההפרטה ולהצביע בהן מכח החזקות המדינה, וזאת במקרה בו דירקטוריון החברה לא כינס אסיפה כללית למועד שאינו מאוחר מ-30 ימים מיום שביקשה זאת רשות החברות; מטיל חובות על חברה בהפרטה ועל הפקידיה הבכירים בה, לרבות חובה למסור לרשות החברות ולמומחים מטעמה, או להעמיד לעיונם, מידע ומסמכים המצויים בידיה או שבידיה להשיגם או להכינם באמצעים סבירים ככל שדרוש, לדעת רשות החברות, להכנת החברה להפרטה, לשם ביצוע החלטת ההפרטה, או לשם הערכת שווי החברה, מניותיה או נכסיה; חובה למסור מידע למועמד לרכישת מניות החברה או נכסיה, שרשות החברות אישרה, או למומחים מטעמו, ככל שדרוש לדעת רשות החברות כדי להעריך את שווי החברה, מניותיה או נכסיה, בכפוף להסכמי סודיות; חובה להכין כל מיתאר או תשקיף שיידרשו לצורך הצעת מכר לביצוע החלטת ההפרטה.

כאמור בסעיף 1.3 לחלק זה לדוח, החברה וכן אלתא הינן "חברה בהפרטה" (כמשמעות המונח בחוק החברות הממשלתיות).

[ו] <u>חובת מתן ידיעות וקבלת מידע מחברה ממשלתית</u>

[1] <u>יו"ר הדירקטוריון</u>

יושב ראש הדירקטוריון חייב, על אף כל דין אחר, למסור לשרים ולרשות החברות, אחת לששה חדשים ובכל עת לפי דרישת השרים או רשות החברות, דין וחשבון בכתב על פעולות החברה ועל עבודת הדירקטוריון. כן

[71] על-פי סעיף 1 לחוק החברות הממשלתיות, "**הפרטה**" משמעה – פעולות שמטרתן להביא, בבת-אחת או בהדרגה, לאחד מאלה: (1) ביטול או הקטנה של חלק הממשלה בכוח ההצבעה באסיפות הכלליות של החברה או בזכותה למנות דירקטורים בחברה, או ביטול או הקטנה של מעורבות אחרת של הממשלה בחברה, והכל אם יש בהם כדי להביא להפיכת חברה ממשלתית לחברה מעורבת, או להביא להפיכת חברה לחברה שחוק זה אינו חל עליה, או להביא לשינוי מהותי אחר ביחסי הכוחות בין חברי החברה, או כדי להקנות לציבור או לחבר חדש בחברה 10% או יותר מכוח ההצבעה בחברה או זכות למנות דירקטור; (2) הקטנת חלקה של הממשלה בהון המניות של החברה, בשיעור של 10% או יותר; (3) צמצום מהותי בפעילות החברה על-ידי העברת עסקים ונכסים לאחרים.

עליו להגיש להם את הצעת התקציב, תכניות העבודה וטיוטת הדוחות הכספיים, לפני הדיון בהם.

[2] <u>דירקטור מטעם המדינה</u>

חוק החברות הממשלתיות קובע כי דירקטור חייב, על אף כל דין אחר, למסור לשרים ולרשות החברות, לפי דרישתם, ידיעות על עניני החברה ועל פעולותיו בה.

נודע לדירקטור על ענין של החברה שנתגלו בו לכאורה פגיעה בחוק או בטוהר המידות, עליו להביא את הדבר ללא דיחוי לידיעתם של יושב ראש הדירקטוריון, של השרים, של הרשות ושל מבקר המדינה.

[3] <u>רואה החשבון</u>

רואה החשבון של חברה ממשלתית נדרש, על אף כל דין אחר, למסור לדירקטוריון, לשרים ולרשות החברות, על-פי דרישתם, ידיעות על ענייני החברה, לערוך ביקורות מיוחדות ולמסור דוחות על תוצאותיהן.

21.2 <u>הוראות חקיקה נוספות החלות על החברה</u>

להלן תמצית הוראות חקיקה ייחודיות נוספות החלות על החברה:

[א] <u>דיני מכרזים</u>

חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992 ("**חוק חובת מכרזים**"), החל על חברה ממשלתית, קובע איסור להתקשר בחוזה לביצוע עסקה בטובין או במקרקעין, או לביצוע עבודה, או לרכישת שירותים, אלא על-פי מכרז פומבי הנותן לכל אדם הזדמנות שווה להשתתף בו.

בנוסף, הואיל והחברה הינה חברה ממשלתית ששר הבטחון אחראי עליה, חלות עליה תקנות חובת המכרזים (התקשרויות מערכת הבטחון), התשנ"ג-1993 ("**תקנות התקשרויות מערכת הבטחון**").

בהתאם לחוק חובת המכרזים ולתקנות התקשרויות מערכת הבטחון, החברה וחברה בת ממשלתיות מחויבות לערוך מכרז פומבי בגין כל התקשרות מהסוג האמור לעיל, למעט בסוגי עסקאות אשר לפי התקנות פטורות ממכרז או טעונות מכרז סגור. לפרטים אודות תחולת תקנות חובת המכרזים (חובת שיתוף פעולה תעשייתי), התשס"ז-2007, ראה סעיף 22.5.2 לחלק זה לדוח.

יצוין, כי הואיל וכאמור בסעיף 1.3 לחלק זה לדוח, החברה ואלתא הינן "חברה בהפרטה" (כמשמעות המונח בחוק החברות הממשלתיות), בהתאם לתקנות התקשרויות מערכת הבטחון, לתע"א ולאלתא פטור מעריכת מכרז פומבי להתקשרות בעסקאות עד לסך של כ-3.5 מיליון ש"ח (כולל מע"מ).

[ב] <u>החברה כתאגיד ביטחוני</u>

[1] לפרטים אודות הוראות הדין החלות על החברה בקשר עם פיקוח ישראלי על ייצוא ביטחוני, ראה סעיף 21.3[ב][1] לחלק זה לדוח.

[2] <u>הסדרת הביטחון בגופים ציבוריים</u>

החברה מנויה בתוספת הראשונה לחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998, ובכך כפופה להוראות חוק זה, הקובע הוראות מיוחדות לעניין הסדרים ביטחוניים במתקניה של החברה. החוק מחייב את החברה למנות ממונה בטחון וממונה מערכות ממוחשבות חיוניות, מקנה לממונה הביטחון סמכויות שונות לביצוע פעולות אבטחה בחברה, ומחייב את החברה לפעול בהתאם להנחיות המלמ"ב בענין פעולות אבטחה פיזית ובענין פעולות אבטחת מידע.

[3] <u>ספק מוכר למשרד הביטחון</u>

החברה הינה ספק מוכר למשהב"ט ונדרשת, בהתאם לכך, לעמוד בדרישות מקדימות, סטנדרטים והוראות אחרות החלות על התקשרותה עם משהב"ט.

[4] <u>רישוי עסקים</u>

נכון למועד הדוח, לכל מפעלי החברה רישיון עסק עדכני מאת היחידה לרישוי מפעלים ביטחוניים במשרד הפנים.

[ג] <u>יישוב סכסוכים בין החברה לבין המדינה או חברות ממשלתיות אחרות</u>

[1] <u>יישוב סכסוכים בעניינים אזרחיים בין המדינה לבין תאגידים ציבוריים או חברות ממשלתיות</u>

לפי הנחיות היועמ"ש לממשלה (6.1201), בין היתר, תביעה אזרחית על-ידי המדינה נגד חברה ממשלתית לא תוגש אלא לאחר קבלת אישור אחד מאלה: היועמ"ש לממשלה, פרקליט המדינה, המשנה לפרקליט המדינה או מנהל המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה. תחילה ייעשה ניסיון ליישב הסכסוך בדרך של משא ומתן, תיווך, מתן חוות דעת משפטית על-ידי היועמ"ש לממשלה (או מי שייקבע לכך על-ידו) או בדרך אחרת, ואם הסכסוך לא יושב תוך זמן סביר יחליט היועמ"ש לממשלה בנוגע להמשך.

[2] <u>יישוב סכסוכים בעניינים אזרחיים בין חברה ממשלתית לבין המדינה או גוף ממשלתי אחר</u>

לפי הנחיות היועמ"ש לממשלה, בין היתר, מן הראוי שחברה ממשלתית תעשה כל מאמץ כדי ליישב סכסוך משפטי בינה לבין המדינה, או תאגיד שהוקם על-פי דין או חברה ממשלתית אחרת, שלא על-ידי הגשת תביעה אזרחית לבית המשפט. ככל שלא עלה בידה לעשות כן, תודיע החברה הממשלתית מבעוד מועד למנהל רשות החברות ("**מנהל הרשות**") על רצונה לנהל את הסכסוך בדרך של תביעה אזרחית. מנהל הרשות יפעל ליישוב הסכסוך בדרך של משא ומתן, תיווך, מתן חוות דעת על-ידי צד שלישי מוסכם על הצדדים (ובכלל זה היועמ"ש לממשלה או מי שייקבע לכך על-ידו), ועדה מוסכמת על הצדדים או בדרך אחרת לפי נסיבות העניין. אם הסכסוך לא יושב תוך זמן סביר, יופנה הסכסוך לטיפול של היועמ"ש

ממשלה (או מי שייקבע לכך על-ידו) אשר יפעל ליישוב הסכסוך בכל דרך הנראית לו (בנסיבות העניין), וככל שלא עלה בידו לעשות כן תוך זמן סביר, יחווה היועמ"ש לממשלה דעתו בפני הצדדים ובפני דירקטוריון החברה הממשלתית כיצד לפעול בהמשך.

[ד] <u>מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור</u>

[1] חוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב] ("**חוק מבקר המדינה**"), מכפיף כל "גוף מבוקר" (כהגדרתו בחוק מבקר המדינה[72]) לביקורתו של מבקר המדינה וקובע הוראות בדבר חובות גוף מבוקר להמציא למבקר מסמכים וידיעות, וכן חלה עליו החובה למנות צוות לתיקון הליקויים ולקבל החלטות בקשר עם תיקון הליקויים שיימצאו בבקרה.

[2] על-פי חוק מבקר המדינה, כל אדם רשאי להגיש תלונה לנציב תלונות הציבור במשרד מבקר המדינה. בהיותה של החברה כאמור לעיל "גוף מבוקר", רשאי נציב תלונות הציבור לברר תלונות נגד החברה, וזאת בשל מעשה, לרבות מחדל או פיגור בעשיה, שבניגוד לחוק או ללא סמכות חוקית או בניגוד למינהל תקין או שיש בו משום נוקשות יתירה או אי צדק בולט, הפוגע במישרין במתלונן עצמו, או המונע ממנו במישרין טובת הנאה, או מעשה הפוגע במישרין באדם אחר או המונע ממנו במישרין טובת הנאה והמתלונן קיבל, להנחת דעתו של נציב תלונות הציבור, את הסכמתו של אותו אדם להגיש תלונה בעניינו, או כשהמתלונן הוא חבר הכנסת – אף מעשה הפוגע במישרין בזולת או המונע ממנו במישרין טובת הנאה. ממצאי נציב תלונות הציבור על הבירור שעשה והמלצותיו לתיקון ליקויים (ככל שהתלונה מוצדקת ויש מקום לכך) מועברים לגוף המבוקר. הממונה על תלונות העובדים והציבור בחברה עוסק בבירור תלונות עובדים וציבור, ככל שהן מובאות לפתחו ובהתאם לנושאים שהוגדרו על-ידי החברה.

[ה] <u>ביקורת פנימית</u>

חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 ("**חוק הביקורת הפנימית**"), חל, בין היתר, על גוף ציבורי (כהגדרתו בחוק הביקורת הפנימית), ובכלל זה על חברה ממשלתית. בהתאם לחוק הביקורת הפנימית, בכל גוף ציבורי תקוים ביקורת פנימית על-ידי מבקר פנימי. לפרטים אודות המבקר הפנימי של החברה, ראה סעיף 7 לחלק ג' בדוח הדירקטוריון.

[ו] <u>פיקוח על מצרכים ושירותים</u>

בהתאם לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח-1957, שר האוצר, באישור הממשלה, מוסמך להורות בצו, בין היתר, לחברה ממשלתית או לחברה בת של חברה כאמור, העוסקת או שנועדה לעסוק בעניין שבו יש למדינה עניין כלכלי חיוני, כי תמשיך לפעול לפי הוראות השר; וכן, להורות במסגרת הצו, למנות אדם לניהול החברה או לפיקוח על הנהלתה (ורשאי הוא בצו לפרט את תפקידי הניהול

[72] "**גוף מבוקר**" הינו, בין היתר, כל חברה ממשלתית (כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות) וכן כל מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר, שהממשלה משתתפת בהנהלתם. בהתאם להגדרה זו, הוראות חוק מבקר המדינה חלות על החברה ועל חברות בת ממשלתיות של החברה (כהגדרתן בחוק החברות הממשלתיות).

והפיקוח). חברה שחל עליה צו כאמור לא יינקטו לגביה הליכים של פירוק, כינוס נכסים, סעדים זמניים, הוצאה לפועל ואכיפה, לפי כל דין.

[ז] חופש המידע

חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 ("**חוק חופש המידע**"), קובע, כי לכל אזרח ישראלי או תושב מוקנית הזכות לקבלת מידע מרשות ציבורית (ובכלל זה חברה ממשלתית וחברה בת ממשלתית, בהתאם להוראות החוק, ולמעט חברות שהוצאו מתחולת החוק (נקבע שאינן רשות ציבורית) באופן מלא או חלקי על-פי קביעת שר המשפטים באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת. בהתאם לצו חופש המידע (חברה ממשלתית וחברה-בת ממשלתית שאינה רשות ציבורית), התשס"ט-2008, הוחרגו החברה (למעט מפעלים מסוימים) ואלתא מתחולת חוק חופש המידע, כמפורט בצו האמור. בהתאם להוראות החוק האמור, בנסיבות מסוימות החברה לא תמסור מידע, ובכלל זה, בין היתר, כאשר קיים חשש שהמידע כאמור יפגע בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה, ביטחון הציבור, או בביטחונו או בשלומו של אדם. בנוסף, במקרים מסוימים, החברה אינה חייבת למסור, בין היתר, מידע שעלול לשבש את תפקודה התקין של החברה או את יכולתה לבצע את תפקידיה.

בנוסף, תקנות חופש המידע (העמדת מידע על איכות הסביבה לעיון הציבור), התשס"ט-2009, קובעות כי על רשות ציבורית להעמיד לעיון הציבור מידע שמקורו בדיווח או באיסוף מידע לגבי חומר, ריח או קרינה שנמדדו או נפלטו לאוויר, לקרקע, למים או לים והם מסוג העלול לגרום למפגע סביבתי, בדרכים ובמועדים שנקבעו בתקנות האמורות.

[ח] חוק יסודות התקציב

חברה ממשלתית נחשבת ל"גוף מתוקצב", כהגדרתו בחוק יסודות התקציב. לפיכך, חלות על החברה מספר הוראות, אשר עיקריהן מפורטים בסעיף 16.7 לחלק זה לדוח.

[ט] חוק שיווי זכויות האישה

על-פי חוק שיווי זכויות האישה, התשי"א-1951, בגוף ציבורי, הכולל חברה ממשלתית, ובוועדות המכרזים והמינויים של גוף ציבורי, יינתן ביטוי הולם בנסיבות הענין, לייצוגן של נשים.

21.3 רגולציה בעסקאות בינלאומיות (Trade Compliance)

[א] כללי – פיקוח על ייצוא ביטחוני

מדינות רבות בעולם, ובראשן ארה"ב ומדינות האיחוד האירופי, וכן מדינת ישראל, גיבשו סדרה של משטרים מקומיים בתחום הפיקוח על ייצוא של אמצעי לחימה ופריטים דו-שימושיים. משטרים אלו קובעים סטנדרט בינלאומי בנוגע לפריטים אשר לגביהם יש לקיים פיקוח, ומתבססים, בחלקן, על אמנות בינלאומיות, עקרונותיהן והיבטים הנזכרים בהן.[73]

[73] ניתן למנות את: (1) הסדר MTCR (Missile Technology Control Regime) - הסדר וולונטרי שנועד לפיקוח בינלאומי על מערכות לא מאוישות, כגון טכנולוגיות טילים וכטמ"ס. יצוין, כי מדינת ישראל אינה חברה במשטר MTCR, אולם היא

[ב] <u>פיקוח ישראלי על ייצוא ביטחוני</u>

[1] <u>חוק הפיקוח על יצוא ביטחוני</u>

מטרתו של חוק הפיקוח על יצוא ביטחוני, התשס"ז-2007 ("**חוק הייצוא הביטחוני**") היא הסדרת פיקוח המדינה על ייצוא ציוד ביטחוני, העברת ידע ביטחוני ומתן שירות ביטחוני, כהגדרתם בחוק הייצוא הביטחוני.

חוק הייצוא הביטחוני מטיל חובה לקבל מראש מהרשות המוסמכת "רישיון שיווק ביטחוני" ו/או "רישיון יצוא ביטחוני" ו/או לוודא שחוסה בפטור מרישיון שיווק ביטחוני בהתאם לתקנות הפיקוח על יצוא ביטחוני (פטור מרישיון שיווק ביטחוני), התשס"ח-2008, ו/או לוודא שחוסה בפטור מרישיון יצוא ביטחוני בהתאם לתקנות הפיקוח על יצוא ביטחוני (פטור מרישיון יצוא ביטחוני), התשע"ז-2017 ("**תקנות פטור מרישיון יצוא ביטחוני**"), עובר לביצוע פעולות שונות שמטרתן קידום עסקאות ייצוא ביטחוני.

בנוסף, חוק הייצוא הביטחוני מטיל חובה לקבל "רישיון ייצוא ביטחוני" לביצוע עסקה שלגביה התקבל "רישיון שיווק ביטחוני", וכן נדרש רישיון להעברת ציוד או ידע ביטחוני לאדם אחר מזה שלגביו ניתן רישיון ייצוא ביטחוני (רישיון העברת המשך) או לשינוי השימוש הסופי בציוד או בידע הביטחוני שלגביהם ניתן רישיון.[74] יצוין, כי תקנות פטור מרישיון יצוא ביטחוני מתייחסות לייצוא של מוצרים שאינם מסווגים בלבד למדינות מותרות בלבד ורק במקרים המפורטים בתקנות האמורות, כגון: תערוכה, הדגמה ותיקון של רכיבים אצל היצרן המקורי.

חוק הייצוא הביטחוני מטיל על כל מי שקיבל רישיון חובת דיווח לרשות המוסמכת אחת לשנה, בנוגע לפעילותו, וחובת ניהול רישום ושמירה של מידע ומסמכים הנוגעים לעסקאות ייצוא ביטחוני שביצע למשך תקופה של עשר (10) שנים. בנוסף, מעניק החוק לרשות המוסמכת סמכויות ביקורת ופיקוח שונות על-מנת לאפשר לה לפקח על ביצוע הוראות חוק הייצוא הביטחוני (בין היתר, מאפשר חוק הייצוא הביטחוני אמצעי אכיפה של הטלת קנס אזרחי או עיצום כספי על מפרי הוראות החוק או תנאי הרישיון) וכן קובע מערכת אכיפה במישור הפלילי ובמישור המנהלי.

על-פי תקנות הפיקוח על יצוא ביטחוני (היקף יצוא ביטחוני מכוח הסכם בין מדינת ישראל לבין מדינה אחרת שיובא לאישור ועדת השרים לביטחון לאומי), התשס"ח-2008, ייצוא ביטחוני מכוח הסכם בין מדינת ישראל לבין מדינה אחרת בהיקף של למעלה מ-200 מיליון ש"ח יובא לאישור ועדת משנה של ועדת השרים לביטחון לאומי, שבראשה יעמוד ראש הממשלה, וחבריה יהיו שר הביטחון, שר החוץ, שר

התחייבה לנהוג על-פי כללי הארגון (MTCR Adherent) ופרסמה חקיקת משנה מתאימה לצורך כך. ובכלל זה: צו הפיקוח על יצוא ביטחוני (ציוד טילים), התשס"ח-2008; וכן צו יצוא חופשי, התשס"ז-2006 (התוספת הרביעית); (2) הסדר WASSENAAR (Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies) - משטר פיקוח על ייצוא של אמצעי לחימה קונבנציונליים וטובין וטכנולוגיות דו-שימושיים. יצוין, כי ישראל קיבלה על עצמה לפעול על-פי אמות מידה שקובעת רשימת הפיקוח של משטר ואסנאר מבלי להיות חברה בו, בין היתר, במסגרת צו הייבוא והייצוא (כהגדרתו להלן) לצורך הסדרת רישיון הייצוא לטכנולוגיה דו-שימושית המופיעה בהסדר ואסנאר ובצו הפיקוח על ייצוא ביטחוני (ציוד דו-שימושי מפוקח), התשס"ח-2008, המגדיר פריטים המופיעים ברשימת הפיקוח של הסדר ואסנאר כציוד דו-שימושי מפוקח על-פי חוק הייצוא הביטחוני.

[74] יצוין, כי בפועל, על-מנת לקבל רישיון יצוא, החברה נדרשת ל"הצהרת משתמש סופי" מהלקוח הסופי ולגבי קטגוריות מוצרים מסוימים, על החברה לקבל בנוסף גם הצהרת MTCR חתומה על-ידי הלקוח הסופי. בהצהרה מתחייב הלקוח, בין היתר, לכך כי הפריטים שבפיקוח הנרכשים על-ידו לא ישמשו בתכנון, פיתוח, ייצור, בחינה או הפעלה של אמצעי שילוח של נשק להשמדה המוני, בהתאם לעקרונות משטר ה-MTCR.

המשפטים ושר האוצר.

אגף הפיקוח על הייצוא הביטחוני במשהב"ט ("**אפ"י**") הוא הגוף במשהב"ט המופקד על פיקוח הייצוא הביטחוני, והרשות המוסמכת, כהגדרתה בחוק, היא המוסמכת למתן רישיונות שיווק וייצוא, לקביעת תנאים ברישיונות, לסרב לתת רישיונות ולבטל רישיונות.

במהלך שנת הדוח, לא הוטלו על החברה קנסות בהיקפים מהותיים בקשר עם מחויבויות הייצוא הביטחוני. להערכת החברה, נכון למועד הדוח, החברה עומדת במחויבויות הייצוא הביטחוני החלות עליה.

[2] <u>פיקוח ישראלי על ייצוא טובין, שירותים וטכנולוגיה דו-שימושיים</u>

ייצוא של טובין, טכנולוגיה או שירותים לגביהם, שנועדו בעיקרם לשימוש אזרחי והמתאימים גם לשימוש ביטחוני, והנמנים ברשימת הטובין והטכנולוגיות הדו-שימושיים שגובשה בהסדר ואסנאר, למעט אותם טובין, טכנולוגיה או שירותים שלגביהם יש לקבל רישיון בהתאם לחוק הייצוא הביטחוני אם המשתמש הסופי הינו משתמש ביטחוני ("**פריטים דו-שימושיים**"), מוסדר על-ידי צו היבוא והיצוא (פיקוח על יצוא טובין, שירותים וטכנולוגיה דו-שימושיים), התשס"ו-2006 ("**צו הייבוא והייצוא**"). ייצוא פריטים דו-שימושיים יהא על-פי רישיון מאת מנהל סחר חוץ במשרד הכלכלה והתעשיה (אגף הפיקוח על היצוא הדו שימושי והאב"כ), למעט אם התקבל רישיון מאת אפ"י מכוח חוק הייצוא הביטחוני.

[3] <u>הסכם תמלוגים</u>

החברה ואלתא, כמו כל גורם העושה שימוש בידע או ציוד של משהב"ט במסגרת ייצוא ביטחוני, מחויבות בתשלום תמלוגים למשהב"ט בגין שימוש כאמור. בהתאם לכך, החברה ואלתא קשורות בהסכם עם משהב"ט, לתקופה בלתי מוגבלת, לפיו, ישלמו החברות תמלוגים אשר נכון למועד הדוח הינם בשיעור אחיד של 1.1% בגין כל התקבולים מייצוא ביטחוני, לאחר ניכוי הוצאות מסוימות, כמפורט בהסכם. שיעור כאמור עשוי להיות כפוף לתהליך בחינה תקופתי הנערך על-ידי משהב"ט (Audit).[75] נכון למועד הדוח, במסגרת ביצוע תהליך בחינה כאמור אשר טרם הושלם, התקבלה פניה על-ידי משהב"ט, לפיה על שיעור התמלוגים להיות גבוה משיעור של 1.1%. החברה הסתייגה מתחשיב משהב"ט, ולמועד הדוח טרם התקבל מענה ממשהב"ט.

ההסכם כאמור לעיל, הינו כוללני והתמלוגים מחושבים על כל עסקאות הייצוא הביטחוני, כהגדרתו בחוק הייצוא הביטחוני (על מרכיביו), מבלי לבחון את השימוש בידע או בציוד של משהב"ט בכל עסקה לגופה, למעט ייצוא כאמור שנקבעו לגביו הסדרים ספציפיים. בעסקאות ייצוא בהן יימכר ידע של משהב"ט, בתנאים מסוימים ובהסכמה בין הצדדים, ישולמו תמלוגים באופן ספציפי בשיעורים מיוחדים שנקבעו. בעסקאות מפסידות שהיקפן מעל 20 מיליון דולר, ובתנאי שההפסד אינו נובע מתשלום התמלוגים, החברה רשאית לפנות מראש

[75] תהליך ה-audit הנוכחי מבוצע על-ידי רואה חשבון חיצוני מטעם משהב"ט, הבודק את שיעור התמלוגים המחושב על-פי נוסחה מוסכמת המפורטת בהסכם התמלוגים. הנוסחה משקפת את תמהיל ההשקעות של כל אחד מהצדדים במחקר ופיתוח וברכוש קבוע.

בבקשה לקבלת פטור חלקי או מלא מתשלום תמלוגים.

בשנת 2022, הסתכמו סך התמלוגים לתשלום בכ-25 מיליון דולר.

[ג] <u>פיקוח זר על ייצוא ביטחוני</u>

החברה כפופה במקרים מסוימים בעסקיה גם לדרישות של דינים זרים בעניין פיקוח על היצוא. כך במקרה של יצוא ו/או מכירת המשך מישראל של מוצרים ו/או ידע שנרכשו ממדינות אחרות, היצואנים הישראלים מחויבים לקבל אישור (לרוב באמצעות יצואנים זרים) מאותן מדינות ולפעול במסגרת הדין המקומי.

החברה משלבת סוגים רבים של מוצרים וטכנולוגיות שמקורם בארה"ב ובחלק ממדינות אירופה, במערכות שהיא מפתחת ומוכרת. דיני הפיקוח על היצוא של ארה"ב מגבילים ייצוא חוזר על-ידי החברה של קטגוריות רבות של מוצרים וטכנולוגיות. רוב ההגבלות הללו הן חלק מה- International Traffic in Arms Regulations (בעיקר מוצרים וטכנולוגיות צבאיים או לשימוש בחלל) (ITAR) או ה-Export Administration Regulations (מוצרים וטכנולוגיות רגישים אחרים) (EAR). במקרים רבים על החברה (לרוב באמצעות יצואנים זרים) לקבל רישיון מממשלת ארה"ב על-מנת לייצא מערכת מישראל ללקוח שלה כאשר המערכת כוללת רכיבים שמקורם בארה"ב או מבוססת טכנולוגיה אמריקאית. ממשלת ארה"ב עלולה לדחות בקשה לרישיון יצוא ממגוון סיבות, לרבות בהתבסס על האינטרסים האמריקאים בתחום הביטחון הלאומי או בתחום הגיאופוליטי או הכלכלי.

יצוין, כי בתקופה האחרונה קיימת התגברות בהיקף ובאופי הדרישות של חלק ממדינות אירופה ביחס למשתמש הסופי/שימוש סופי במערכות הכוללות רכיבים אשר סופקו מהמדינות הללו.

[ד] <u>איסור מתן שוחד בעסקאות בינלאומיות</u>

חוק העונשין, התשל"ז-1977 ("**חוק העונשין**"), קובע, בין היתר, כי הנותן שוחד לעובד ציבור זר[76] בעד פעולה הקשורה בתפקידו, כדי להשיג, להבטיח או לקדם פעילות עסקית או יתרון אחר בנוגע לפעילות עסקית, דינו כדין נותן שוחד כאמור בחוק העונשין.[77]

כמו-כן, הממשל האמריקאי פועל לאכיפת הוראות הדין האמריקאי בכל הנוגע לאיסור שוחד ושחיתות של עובדי ציבור זר, גם על תאגידים שאינם אמריקאים, ככל שקיימת לעסקה שבוצעה זיקה לארה"ב ובהתאם, עשוי להשית בגין הפרות

---

[76] בהתאם להוראות חוק העונשין, "**עובד ציבור זר**" משמעו כל אחד מאלה – (1) עובד המדינה הזרה וכל מי שנושא משרה ציבורית או ממלא תפקיד ציבורי מטעם המדינה הזרה, ובכלל זה מי שנושא משרה או ממלא תפקיד ברשות המחוקקת, ברשות המבצעת או ברשות השופטת של המדינה הזרה, בין בבחירה, בין במינוי ובין בהסכם; (2) נושא משרה ציבורית או ממלא תפקיד ציבורי מטעם גוף ציבורי שהוקם לפי חיקוק של מדינה זרה, או מטעם גוף הנמצא בשליטה ישירה או עקיפה של מדינה זרה; (3) עובד של ארגון ציבורי בין-לאומי, וכל מי שנושא משרה ציבורית או ממלא תפקיד ציבורי מטעם ארגון כאמור; לעניין זה, "**ארגון ציבורי בין-לאומי**" – ארגון שנוסד בידי שתי מדינות או יותר, או בידי ארגונים שנוסדו בידי שתי מדינות או יותר; "**מדינה זרה**" – לרבות כל יחידה שלטונית במדינה הזרה, ובכלל זה יחידה ארצית, מחוזית או מקומית, ולרבות ישות מדינית שאינה מדינה, לרבות המועצה הפלסטינית.

[77] יצוין, כי קיימות אמנות בינלאומיות שמטרתן מניעת עבירות שחיתות ושוחד תוך שיתוף פעולה בינלאומי: אמנת האו"ם נגד שחיתות (UNCAC) ואמנת OECD למאבק בשוחד של עובדי ציבור זרים בעסקים בינלאומיים. אמנות אלו מכילות הוראות שונות בדבר עבירות שחיתות ושוחד, ומציעות סנקציות כנגד המבצעים עבירות אלו. עבירה בגין מתן שוחד לעובד ציבור זר ועונשים בגינה הוגדרו והוסדרו בחוק העונשין כאמור לעיל.

החוק הן עיצומים כספיים והן עונשים פליליים.

התעשיות הבטחוניות, כדוגמת החברה, מטבע פעילותן מול ממשלות זרות, הינן חשופות ביתר שאת מתעשיות אחרות (שאין להן ממשק עם גורמי ממשל) להוראות חוק אלו. לחברה מערך ציות בראשות קצינת ציות האמונה על יישום תכנית ציות בכל התהליכים הרלוונטיים (כגון התקשרות עם גורמי ביניים וצדדים שלישיים אחרים).

[ה] <u>סנקציות כלכליות בינלאומיות</u>

משרד הפיקוח על נכסים זרים ("**OFAC**") במשרד האוצר האמריקאי וגורמים אחרים בממשל ארה"ב מנהלים ואוכפים סנקציות כלכליות ומסחריות המבוססות על מדיניות החוץ האמריקאית ויעדי ביטחון לאומי. הסנקציות הינן כנגד, בין היתר, מדינות זרות ומשטרים ממוקדים וגורמים אחרים אשר מהווים איומים על הבטחון הלאומי, מדיניות החוץ או כלכלת ארה"ב. הפרת סנקציות כאמור, בעסקה בעלת זיקה לארה"ב, עלולה להוביל להליכים פליליים ובמקרים אחרים עלולה להוביל להכנסה ל"רשימות שחורות" ו/או מניעת גישה לשוק האמריקאי, כולל המערכת הפיננסית האמריקאית.

בנוסף, הממשל האמריקאי עושה שימוש בכללי ההרכשה שלו על-מנת להכתיב מגבלות על ספקים של הממשל ברכישת ציוד, רכיבים וחומרי גלם אחרים, מגורמים מסוימים.

לאור מתח גובר בשנים האחרונות בין הממשל האמריקאי לבין הממשל בסין, הטיל הממשל האמריקאי סנקציות כלכליות על גופים מסחריים ויחידים סיניים. כמו-כן, בשל מלחמת רוסיה-אוקראינה, ארה"ב ומדינות אירופה הטילו סנקציות כלכליות נרחבות על ממשל רוסיה וכן גופים מסחריים ויחידים רוסיים.

החברה נדרשת בהתאם, לתכלל את משטר הסנקציות האמור בעריכת התקשרויות מכר ו/או רכש מול גורמים שונים, על-מנת להימנע מהפרה מול הממשל האמריקאי ומדינות אירופה.

[ו] <u>זכויות אדם</u>

מדינות רבות בעולם הינן חברות באמנות בינלאומיות בהן באים לידי ביטוי גם הסדרים דיני מלחמה ו/או זכויות אדם, וניתן למצוא מדינות הפועלות על-פי מנהגים הנתפסים כ"מקובלים" בקרב רוב מדינות העולם. כן ניתן לזהות מגמה של ביקורת, תביעות ו/או הטלת סנקציות, כנגד חברות המספקות ציוד, תכנה ו/או שירותים לממשלות הנאשמות בביצוע פשעי מלחמה ו/או פגיעה בזכויות אדם.

21.4 <u>החברה כתעשייה הפועלת בתחומי התעופה האזרחית</u>

במסגרת פעילותה של החברה בעולם התעופה האזרחי, כפופה החברה, בחלק מפעילויותיה, בין היתר, להוראות רגולטוריות שונות החלות על סוגי פעולות ספציפיים, וביניהן: חוק הטיס, התשע"א-2011 ("**חוק הטיס**") על תקנותיו השונות (בסעיף זה: "**התקנות**") ואמנת התעופה האזרחית הבינלאומית ("**אמנת שיקגו**").

אמנת שיקגו משנת 1944 אושרה ונכנסה לתוקפה במדינת ישראל בשנת 1949. מטרת

האמנה היא הסדרת שירותי התעבורה האווירית הבינלאומית וחתירה לאחידות מירבית בתקינה שלפיה פועלת התעופה האזרחית. במסגרת האמנה הוקם הארגון הבינלאומי לתעופה אזרחית (ICAO), שאחראי על ניסוח העקרונות וההיבטים הטכניים של התעופה האזרחית הבינלאומית ומעודד תכנון ופיתוח של תעבורה אווירית בדרך בטוחה ומסודרת.

חוק הטיס מסדיר את התעופה האזרחית בישראל, על כלל תחומיה והיבטיה, תוך יצירת בסיס לאימוץ ההסדרים המפורטים בנספחי אמנת שיקגו גם באמצעות חקיקת משנה, הענקת סמכויות מקצועיות למנהל רשות התעופה האזרחית ומתן כלי אכיפה.

חוק הטיס מסדיר את רישוי הגורמים השונים הפועלים בענף התעופה, ומסמיך את רת"א להעניק רישיונות, אישורים ותעודות לכלל הגופים והיחידים העוסקים בענף התעופה הישראלי ובהם מכוני בדק ויצרני כלי טיס וציוד תעופתי, עובדי טיס, כלי טיס, ועוד, ולפקח על קיום הוראות חוק הטיס, תקנות הטיס וכלל הרישיונות האישורים וההוראות שהוצאו מכוחו. כן מסמיך החוק את רת"א לאכוף הפרות של הוראות כאמור ולהטיל עיצומים כספיים על הגורמים המפוקחים, ובעלי רישיונות ואישורים לפי החוק, בשל הפרת הוראות חוק הטיס.

כמו-כן, כוללים חוק הטיס והתקנות הוראות לעניין ייצור כלי טיס וציוד תעופתי, רישום וסימון כלי טיס, שמירה על כשירות אווירית נמשכת של כלי טיס ותנאים להפעלת כלי טיס.

חוק הטיס מסמיך את שר התחבורה והבטיחות בדרכים להתקין תקנות ליישום הוראות אמנת שיקגו. הוראות חוק הטיס חלות על כלי טיס ישראלי גם בהיותו מחוץ לישראל וכן על כלי טיס זר בהיותו בישראל.

21.5 <u>פעילות החברה בשעת חירום</u>

החברה מוגדרת כמפעל חיוני בהתאם לחוק שירות עבודה בשעת-חירום, התשכ"ז-1967, המסדיר את פעילות החברה בשעת חירום. החוק מסמיך את שר הרווחה והשירותים החברתיים, בהתייעצות עם שר הביטחון לחייב, בעתות חירום,[78] עובדים של החברה ואנשים שאינם עובדי החברה, להתייצב לשירות עבודה במפעלה של החברה ולבצע כל עבודה שתוטל עליהם. פעילויות הממשלה לקראת שעת חירום ובשעת חירום מתואמות על-ידי ועדה בין משרדית עליונה לתכנון המשק לשעת חירום. ועדה זו רשאית לתת הוראות לרשויות המוסמכות ככל הנדרש לתיאום ביניהן. החלטות ממשלה מסמיכות, בין היתר, את הוועדה לקבוע תכניות להפעלת גורמי הייצור, האספקה והשירותים החיוניים במשק. פעילותה של החברה בשעת חירום כפופה אף לחוק רישום ציוד וגיוסו לצבא הגנה לישראל, התשמ"ז-1987, שבו ניתנה סמכות לגורמים מוסמכים לגייס ציוד בשעת חירום לטובת צבא הגנה לישראל. במהלך שנת 2022, החברה לא הופעלה כמפעל חיוני, במתכונת המתוארת לעיל.

ככלל, מבצעת החברה (בשגרה ועל-פי מועדים שהוגדרו בהתאם לאופי פעילות החירום) פעולות שונות כחלק ממוכנות החברה לשעת חירום. פעולות אלו מנוהלות בחברה על-ידי ארגון סמנכ"ל התפעול, רכש ולוגיסטיקה וכן על-ידי ארגון סמנכ"ל הביטחון, לפי העניין. במסגרת זו, בין היתר, מותווית מדיניות חברתית לשעת חירום, לרבות בהיבטים של ניהול סיכונים; מבוצעות בחברה תרגולות חירום; מבוצע מיפוי תקופתי לפעולות קריטיות

[78] ובשעת לחימה על-ידי שר הביטחון, ובהתייעצות עם שר הרווחה והשירותים החברתיים.

בחברה; קיים צוות ייעודי המוכשר באופן שוטף לצורך מתן מענה למקרי חירום; קיים קשר שוטף עם גורמי רגולציה שונים, לרבות משהב"ט ומשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, ובכלל זה מבוצעות בדיקות מוכנות עם הגורמים האמורים, בין השאר, בקשר עם רציפות עבודה בשעת חירום, שרשרת אספקה, עובדים חיוניים וכו'; הנחיית הגופים השונים בחברה; וכן העברת הדרכות בנושאים אלו.

22. <u>לקוחות מהותיים</u>

22.1 שניים מבין לקוחותיה של החברה הינם לקוחות מהותיים מאוד של החברה, אשר סך המכירות מהם באחת או יותר מהשנים 2022 ו-2021 היוו 10% או יותר מסך מכירות החברה (במאוחד) באותן תקופות, כמפורט להלן:

לקוח/תחום פעילות	2022		2021	
	במיליוני דולר	ב-% מסך מכירות החברה (במאוחד)	במיליוני דולר	ב-% מסך מכירות החברה (במאוחד)
משהב"ט				
מט"ח	704	14%	709	16%
כלי טיס צבאיים	119	3%	80	1%
אלקטרוניקה צבאית	153	3%	130	3%
תעופה	71	1%	87	2%
סה"כ	**1,047**	**21%**	**1,006**	**22%**
לקוח מהותי א'				
מט"ח	733	15%	680	15%
כלי טיס צבאיים	139	3%	201	5%
אלקטרוניקה צבאית	246	5%	296	7%
תעופה	32	-	20	0%
סה"כ	**1,150**	**23%**	**1,197**	**27%**
סה"כ	**2,197**	**44%**	**2,203**	**49%**

22.2 <u>התקשרויות – כללי</u>

התקשרויותיה של החברה עם לקוחותיה הינן במרבית המקרים התקשרויות בחוזים רב שנתיים לפיתוח ולייצור מוצרים שונים על-ידי החברה. בשנת 2022, החברה לא התקשרה בחוזה כאמור עבור מי מבין לקוחותיה אשר הניב הכנסות אשר היוו 10% או יותר מסך הכנסות החברה בשנה זו (במאוחד).

22.3 <u>אופי ההתקשרות עם משהב"ט</u>

ככלל, התקשרות החברה עם משהב"ט בעסקאות מכר של מוצרים ביטחוניים כפופה להוראות הכלליות להתקשרויות משהב"ט, שפורסמו מטעם מנכ"ל משהב"ט ("**הוראות משהב"ט**") וכן להוראות ההרכשה של משהב"ט, אשר חלות על כל חברה או ספק בישראל (בין אם מדובר בחברה ממשלתית ובין אם לאו), המתקשרים בעסקה עם משהב"ט ("**הוראות ההרכשה**"), כמפורט להלן:

22.3.1 הוראות ההרכשה הינן מכלול הנחיות לעריכת התקשרויות בין משהב"ט לבין חברה (כספק), בין אם מדובר בעסקאות בהן אותה חברה מהווה ספק יחיד של המוצר/שירות הנדרש למשהב"ט ובין אם מדובר בעסקאות בהן קיימים מספר ספקים למוצר/שירות הנדרש למשהב"ט.

22.3.2 התקשרויות החברה עם משהב"ט נעשות מול גופי משהב"ט השונים (מנה"ר[79] ומפא"ת[80]) בדרך של מענה למכרז או מענה לבקשה לקבלת הצעה (אשר מופנית למספר ספקים או רק לחברה כספק יחיד) או הצעה יזומה מצד החברה. ההתקשרות עם משהב"ט בעסקאות מכר מתבצעת באחת משלוש שיטות התקשרות עיקריות: (1) התקשרות במחיר קבוע (תשלום מקדמה בגין רכישת חומרים, תשלומים בהתאם לקצב התקדמות העבודה בהתאם למימון רכישת חומרים ו/או לנדרש לתשלום לספקים, תשלום לאחר אספקה או תשלומים לפי אבני דרך); (2) התקשרות בשיטות של החזר עלות בתוספת רווח; או (3) התקשרות במחיר זמני עם גג (במסגרתה הצדדים מסכמים את המחיר הקבוע, אשר לא יעלה על מחיר הגג וזאת בתוך תקופה קצובה לאחר התחלת ביצוע ההתקשרות).

שיעור הרווח בהתקשרויות עם משהב"ט נקבע בהוראות ההרכשה, והוא מורכב ממספר פרמטרים מוגדרים (שיעור רווח קבוע בגין ניהול ומאמץ ארגוני, שיעור רווח קבוע בגין סיכון שהחברה לוקחת על עצמה ששיעורו הינו בהתאם לשיטת ההתקשרות ושיעור רווח קבוע בגין תמורה להשקעה אלטרנטיבית ברכוש הקבוע (תל"ק) המשמש את החברה בעבודתה מול משהב"ט). לא מתקיים משא ומתן על שיעורי הרווח, שכן הללו קבועים כאמור בהוראות ההרכשה.

התקשרות החברה עם משהב"ט באיזו מבין השיטות המפורטות לעיל, מתבצעת באחת משתי דרכים: (1) על-פי הזמנות שמנפיק משהב"ט, עליהם חלים התנאים הכלליים של משהב"ט וכן תנאים מיוחדים המתבססים, בין היתר, על הצעת מחיר שהוגשה על-ידי החברה וקובעים, בין היתר, הצמדה בגין התייקרות (למעט בהתקשרויות, לטווח קצר, במחיר קבוע וסופי), מנגנון פיצויים בגין פיגורים, היקף אחריותה של החברה בגין ביצוע העבודות, אחריות החברה בנזיקין ואת זכויות הבעלות של משהב"ט בכל תוצרי העבודות והידע המפותחים על-ידי החברה במסגרת ביצוע ההזמנות; ו-(2) באמצעות הסכם מפורט לגביו מתנהל משא ומתן בין הצדדים.

"התנאים הכלליים" המלווים כל הזמנה הם קבועים ואחידים לכלל ספקי משהב"ט. ככלל, בהסכם מפורט מצוין במפורש שהתנאים הכלליים אינם חלים והם מוחלפים בתנאים הקבועים בהסכם.

המשא והמתן המתנהל עם משהב"ט על עסקאות שההתקשרות לגביהן הינה באמצעות הזמנה בלבד, מתמקד בתכולות עבודה, בהיקף שעות העבודה שהחברה תידרש להשקיע בפרויקט, במחיר הרכש שיבוצע עבור משהב"ט מספקים (קבלני משנה וחומרים), בעלות וזכויות שימוש בידע קודם של החברה, היקף אחריות היצרן, אחריות היצרן בנושאי נזיקין וביטוח וכדומה. לעיתים מנוהל משא ומתן עם משהב"ט שמטרתו לשפר מבחינת החברה את התנאים הכלליים שיחולו בהתקשרות מסוימת. המשא ומתן אינו כולל דיון על תעריף שעת העבודה שכן תעריף זה נקבע בהתאם לביקורת (Audit) שמבצע משהב"ט

[79] "**מנה"ר**" - מינהל ההרכשה והייצור.

[80] "**מפא"ת**" - המינהל למחקר, פיתוח אמצעי לחימה ותשתית טכנולוגית.

לכל חברה אחת למספר שנים.

ככלל, בהתאם לתנאי ההזמנות וההסכמים, משהב"ט רשאי, בכל עת, על-פי שיקול דעתו, לבטלם מטעמי נוחות. במקרה של ביטול ההזמנה כאמור, החברה תהא זכאית למלוא התמורה בגין עבודות אשר הושלמו עד לביטול ההזמנה. בנוסף, תהא זכאית החברה להחזר בתוספת רווח בגין עלויות העבודה והתחייבויות שנצברו על-ידי החברה עד למועד ביטול ההזמנה, ואשר לא הושלמו עקב הביטול ובמקרים מסוימים, להחזר של "עלויות סגירת ההזמנה". כל הידע, העבודות והתוצרים שנצברו עד סגירת ההזמנה/סיום ההסכם וששולמו תמורתם יהיו רכוש משהב"ט.

בחלק מהמכרזים/ההליכים התחרותיים שמקיים משהב"ט, שהופצו בשנים האחרונות, עלתה דרישה למימון עצמי של חלק מהתכולה ו/או לביצוע הדגמה, במסגרת התקציב המוגדר והמוגבל, ללא תמורה נוספת כלשהי. יצוין, כי היקף המימון העצמי הנדרש גדל מאוד בשנת הדוח.

לאחרונה ניכרת מגמה של החמרה משמעותית בתנאי ההתקשרות הנדרשים במסגרת מכרזים (ובכלל זה, לעיתים, ללא אפשרות להסתייג מתנאים אלו), כגון: זכות שימוש בלתי הדירה ובלתי מוגבלת בידע קודם של החברה, לרבות העברתו לצד ג'; העברת קוד המקור של תוכנת המערכת לביצוע תחזוקה על-ידי צד ג'; דרישה לאחריות מלאה בנזיקין (להבדיל מאחריות על-פי דין) וחובת שיפוי ופיצוי משהב"ט במקרה של נזק, וזאת למרות שלעיתים סיווג המערכת מונע מתן פרטים לצורך רכישת ביטוח; דרישה לאספקת רכיב כלוח לתקופות ארוכות (כ-15 שנים), לרבות פיתוח רכיב חלופי על חשבון החברה במקרה הצורך; חובת השתת כלל תנאי ההסכם על קבלני משנה ונשיאת החברה בהשלכות לכך במקרה של סירוב של קבלן משנה; קנסות משמעותיים במקרה של הפרה חוזה וכיסוי נזקים, ולעיתים ללא תקרה (בין במקרה בו החוזה מסתיים ובין במקרה בו החוזה ממשיך, למרות ההפרה); איסור מכירת מערכות דומות/משופרות/נגזרות המתבססות על המערכת נשוא ההסכם או על אחד מרכיביה העיקריים, וכיוצ"ב.

בנוסף, בשנים האחרונות קיימת מגמה בולטת של משהב"ט להתקשר עם החברה בהתקשרויות לביצוע פרויקטים עתירי פיתוח במחיר קבוע, וזאת בניגוד להוראות משהב"ט לפיהן התקשרויות בנסיבות אלה אמורות להיות בתנאי התקשרות של החזר עלות. מגמה זו כאמור מטילה על החברה סיכונים ניכרים אשר קיימת מורכבות לכמת ולתמחר אותם, כגון: סיכוני פיתוח כתוצאה מטכנולוגיה פורצת דרך וייחודית, התמשכות פרויקט, קנסות פיגורים עקב אי-עמידה בלוחות זמנים וכיוצ"ב.

22.3.3 בנוסף, בין החברה ובין משהב"ט קיימים מספר הסדרים הקובעים הוראות מיוחדות החלות על החברה, ביניהם:

[א] הסכם בדבר תשלום תמלוגים על ייצוא בטחוני (ראה סעיף 21.3[ב][3] לחלק זה לדוח).

[ב] הסדר ליישום הוראת משהב"ט בדבר רכוש קבוע, לפיו, בין היתר, החברה פטורה ממתן בטוחות כנגד רכוש קבוע של משהב"ט הנמצא

ברשותה.

[ג] תדריך התקשרות והתחשבנות עם החברה ("**התדריך**") הכולל הנחיות כלכליות המפרטות נושאים ונתונים תמחיריים ואחרים הייחודיים לחברה ומפעליה, שמטרתו לסייע לגופי משהב"ט המתקשרים עם החברה בבניית מחיר ההזמנה מהחברה או באישור חשבוניות עלות של החברה. בנוסף, כולל התדריך נספח ייעודי לנושא אחריות בנזיקין וביטוח. כמו-כן, התדריך מסייע לחברה בתהליך הגשת הצעות למשהב"ט ומאפשר בדיקתן טרם הגשתן ובמהלך ביצוע העבודה נשוא ההתקשרות.

החל מיום 1 בינואר 2020 ונכון למועד הדוח, בקשר עם תעריפי השעה למשהב"ט, החברה פועלת מול משהב"ט על-פי תעריפים מוסכמים אשר מעודכנים אחת לרבעון על-פי מנגנון הצמדה מוסכם.[81]

[ד] הסדר ייחודי בנושא אחריות בנזיקין וביטוח לארבע מנהלות במלמ.

[ה] הסכמים לשאילת ציוד משהב"ט על-ידי החברה וכן הסכמים לקבלת ציוד GFE[82] על-ידי החברה. הסכמים אלה כפופים להסדר הייחודי בנושא אחריות בנזיקין וביטוח הכלול בתדריך, וכן אינם דורשים מתן ערבות.

22.3.4 <u>עסקאות בין ממשלות</u> – חלק מן העסקאות לאספקת מוצרי החברה ללקוחות החברה שהינם מדינות זרות, מתקיימות בדרך של עסקאות בין ממשלות, שבמסגרתן מתקשרת המדינה הזרה עם מדינת ישראל (באמצעות משהב"ט). במסגרת ההסכם בין הממשלות (G to G) נקבעת זהותו של הקבלן הראשי לביצוע הפרויקט. במקרים כאמור, חתימת משהב"ט על הסכם עם ממשלה אחרת מותנה בחתימת משהב"ט עם החברה על הסכם גב-אל-גב במסגרתו החברה נכנסת בנעלי משהב"ט ולוקחת על עצמה את מחויבויותיו. חלק אחר מהעסקאות מתקיים בדרך של התקשרות הלקוח הזר במישרין עם החברה (C to G) אולם מדינת ישראל (באמצעות משהב"ט) חותמת עם הלקוח הזר על הסכם גג (הסכם "מטריה") עקרוני וכללי או רלוונטי לתחום/מוצר/טכנולוגיה ספציפיים ומכוחו, מדינת ישראל מעורבת בעסקה ומפקחת על אופן ניהול הפרויקט ועל התקדמותו. בעסקאות בין ממשלות כאמור, וכן בעסקאות ישירות של החברה עם לקוחות זרים, אשר המדינה מעורבת בהם כאמור, מהווה מעורבות המדינה גורם מכריע בהתקשרות עם לקוחות אלה ובביצוע העסקאות. במסגרת התקשרויות כאמור מסייע משהב"ט בביצוע העסקאות וחלות עליו חובות וזכויות שונות בקשר לכך. בהתאם, חלות בנסיבות אלה, חובות גם על החברה (תשלום תמלוגים, עמלת משהב"ט, תשלום בגין גורם ייעודי שילווה את הפרויקט וכיוצ"ב).

---

[81] יצוין, כי מנגנון ההצמדה הרבעוני של תעריף השעה, בהתאם להוראות משהב"ט, מבוצע על-פי מנגנון מוסכם בין משהב"ט והתעשיות הביטחוניות. על-פיו שיעור ההתייקרות בשנה העוקבת ייקבע כל שנה ברבעון השלישי של השנה השוטפת ויישען על ממוצע בפועל של מדד הצח"א כפי שמפורסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשלוש שנים האחרונות.

[82] Government Furnished Equipment - ציוד בבעלות משהב"ט הנדרש למימוש התקשרות עם משהב"ט.

22.3.5 לפרטים אודות ההסדר הקיים בין החברה למשהב"ט בנוגע לאחריות וביטוח, ראה סעיף 24[ו] לחלק זה לדוח.

22.4 לפרטים אודות התקשרויות החברה עם לקוח מהותי א', ראה סעיף 9.12.2 לחלק זה לדוח.

22.5 <u>רכש גומלין</u>

22.5.1 במדינות מסוימות המהוות שווקי יעד של החברה, קיימות הוראות לעניין רכש גומלין (Offset) המחייבות ספקים זרים לביצוע רכש גומלין בשיעורים שונים באותה מדינה. ביצוע ה-Offset עשוי להיות, בין היתר, באמצעות העברת ידע, תכולות עבודה וכד', בהתאם למדיניות, מגבלות ו/או הדין הרלוונטי החל באותה מדינה. המחויבות לרכש גומלין הינה בגין פרויקטים מוגדרים ומתפרסת בהתאם לתקופות הפרויקטים. במידה והחברה לא תעמוד במחויבות זו היא צפויה לקנסות בשיעורים של 5% עד 10%. לפרטים אודות השלכות אפשריות בגין אי עמידת החברה במחויבויות רכש גומלין, ראה סעיף 29.2.14 לחלק זה לדוח.

נכון ליום 31 בדצמבר 2022, לחברה יתרת התחייבויות לביצוע עסקאות רכש גומלין בסך של כ-797 מיליון דולר (מתוכה סך של כ-531 מיליוני דולר בוצע ונמצא בתהליך אישור על-ידי הלקוחות). יתרת התחייבויות רכש הגומלין ללקוח מהותי א', הכלולה בסך ההתחייבויות לעיל, הינה בסך של כ-492 מיליון דולר (מתוכה סך של כ-427 מיליוני דולר בוצע ונמצא בתהליך אישור על-ידי הלקוח).

בנוסף, בהתאם להוראות הדין של חלק מהמדינות, עשוי ספק זר לאותה מדינה, ובכלל זה החברה, להידרש להעמיד ערבויות ביצוע בגין מחויבות רכש גומלין. נכון ליום 31 בדצמבר 2022, לחברה ערבויות שהועמדו לטובת רכש גומלין בסך של כ-10 מיליון דולר.

על-פי נוהל הרכישה של משרד ההגנה במדינת לקוח מהותי א' כל ספק ממדינה אחרת ("**ספק זר**"), המספק מוצרים או שירותים צבאיים למדינת לקוח מהותי א', בעסקה שהיקפה הכספי עולה על סך של כ-300 מיליון דולר, מחויב לבצע רכש גומלין בתנאים ובשיעורים שנקבעו בנוהל האמור. במקרה שהספק הזר אינו עומד במחויבות השנתית לפי התוכנית כאמור, רשאי לקוח מהותי א' לחייבו בפיצויים בשיעור של 5% מסכום רכש הגומלין, שלא בוצע על-ידו, ובנוסף יתרת המחויבות לרכש הגומלין אשר לא בוצעה כאמור עוברת לשנה העוקבת ומצטברת למחויבויות הספק הזר כלפי לקוח מהותי א'. כמו-כן, נתונה ללקוח מהותי א' זכות למנוע מהספק הזר מלהשתתף במכרזים עתידיים, אם לא עמד במחויבות לרכש גומלין בעסקאות קודמות. במסגרת התקשרויות מסוימות עם לקוח מהותי א', עלול הלקוח לעכב תשלומים לחברה להם היא זכאית בין ההתקשרות כאמור, וזאת במקרה של אי עמידת החברה במחויבויות רכש גומלין לאחר התקופה שנקבעה בהסכם.

לאור גידול בהיקף המחויבות לביצוע רכש גומלין של החברה בשנים האחרונות, מיישמת החברה תכנית סדורה להתמודדות עם מחויבויות רכש הגומלין כאמור ובכלל זה מקיימת החברה מאמצים מיוחדים לטובת פיתוח ספקים במדינות היעד, ובכלל זה העברת ייצור ותמיכה הנדסית וניהולית ותשתיתית מתאימה.

ככלל, בשנת 2022 לא הוטלו על החברה קנסות בהיקפים מהותיים בקשר עם מחויבויות רכש גומלין. להערכת החברה, נכון למועד הדוח, החברה עומדת במחויבויות רכש גומלין העיקריות החלות עליה. יצוין, כי למועד הדוח, בגין מחויבויות לביצוע רכש גומלין ללקוח מהותי א' בסך של 100 מיליוני דולר, מצויה החברה בהליך בקשת ארכה לצורך השלמת מחויבויות לביצוע רכש גומלין. להערכת החברה, בקשת הארכה כאמור תאושר. לפרטים נוספים אודות רכש גומלין, ראה ביאור 21(א) לדוחות הכספיים.

22.5.2 <u>שיתוף פעולה תעשייתי</u>

חוק חובת המכרזים, ותקנות חובת המכרזים (חובת שיתוף פעולה תעשייתי), התשס"ז-2007 ("**תקנות חובת שיתוף פעולה תעשייתי**"), כוללים הוראות לעניין רכש גומלין ושיתוף פעולה תעשייתי. בהתאם להוראות, כאשר פוטנציאל ההתקשרות עולה על סך של 5 מיליון דולר, החברה מחויבת לכלול במסמכי מכרז או התקשרות לרכישת טובין או לביצוע עבודה, הוראה בדבר מחויבות של ספק חוץ (יצרן, ספק או יבואן של טובין מיובאים או של ספק של עבודה שאינה מבוצעת בארץ – בין בעצמם ובין באמצעות אחרים) לקיים שיתוף פעולה תעשייתי בהתאם לתקנות האמורות אם יזכה במכרז. שיתוף הפעולה התעשייתי, יהיה בדרך של השקעות, מחקר ופיתוח, העברת ידע או רכישת טובין מתוצרת הארץ, או עבודה בארץ, או בכל דרך אחרת שאישרה מראש הרשות לשיתוף פעולה תעשייתי ("**רשפ"ת**"), למעט פעולות המפורטות בתקנות האמורות.

לשר הביטחון סמכות לפטור עסקאות שאינן ממומנות מכספי סיוע מטעמים של ביטחון המדינה. כמו-כן, לממשלה סמכות לפטור חברות ממשלתיות וחברות בת ממשלתיות מתחולת התקנות האמורות.

בחודש אפריל 2022, נחתם בין החברה לבין רשפ"ת מתווה המסדיר את חובת ספקי החברה בחו"ל למימוש רכש גומלין בישראל ("**המתווה**"), וזאת, בין היתר, על רקע הפרטת החברה (ראה סעיף 1.3 לחלק זה לדוח), ואשר עיקריו הינם כמפורט להלן:

[א] בעסקאות של החברה בהן הלקוח הסופי אינו מדינת ישראל, וכל עוד החברה מבצעת רכש מספקים בישראל בהיקף שנתי של לפחות 400 מיליון דולר – יינתן פטור מלא לספקי חו"ל של החברה מחובת ביצוע רכש גומלין בארץ.[83] רשפ"ת תהא רשאית לשקול את המתווה מחדש במקרה בו הפרטת התע"א לא תושלם בתוך שנתיים ממועד חתימת המתווה.

[ב] בעסקאות של החברה בהן מדינת ישראל (לרבות משהב"ט) היא לקוח הסופי – לא יחול שינוי במחויבות ספקי החו"ל של החברה לביצוע רכש גומלין בהתאם לאמור בתקנות חובת שיתוף פעולה תעשייתי.

[ג] במסגרת מכרזים של החברה כאמור בסעיף [א] לעיל, התחייבה החברה

[83] ככל שלא בוצע על-ידי החברה רכש כאמור בסך של לפחות 400 מיליון דולר בשנה כלשהי, תידרש החברה להשלמת היקף הרכישות כאמור באמצעות חובת ביצוע רכש גומלין בארץ על-ידי ספקי החוץ של החברה בהתאם לתקנות חובת שיתוף פעולה תעשייתי.

כי תעשה את מירב המאמצים על-מנת לבצע רכש מחברות הממוקמות באזורי פריפריה ובכפוף לתנאים שנקבעו במתווה.

23. **<u>הליכים משפטיים</u>**

לפרטים אודות הליכים משפטיים מהותיים אשר החברה הינה צד להם, ראה ביאורים 21 ו-17ג. לדוחות הכספיים.

24. **<u>ביטוח</u>**

לחברה פוליסות ביטוח המכסות, כפוף לתנאי הפוליסות, סיכונים עד לסכום כולל שנקבע בכל פוליסת ביטוח, בסוגי הביטוח, אשר העיקריים מביניהם, מפורטים להלן. מרבית הפוליסות מכסות הן את החברה והן את חברות הבת. החברה נוהגת לחדש את תקופות הביטוח מעת לעת, בהתאם לצרכי החברה.

[א] <u>ביטוחי רכוש</u> – פוליסות הרכוש שמקיימת החברה כוללות, בין היתר: (1) פוליסת ביטוח רכוש במתכונת "כל הסיכונים" עד לסכום של 750 מיליון דולר לאירוע, וכוללת הרחבה לכסות אובדן שעות עבודה כתוצאה מנזק פיזי מכוסה לרכוש המבוטח, עד לסכום מצטבר של 80 מיליון דולר; (2) פוליסה לביטוח נזקי טרור ומלחמה המכסה נזקי רכוש ואובדן שעות עבודה בישראל ומחוצה לה בגבול אחריות של 80 מיליון דולר לאירוע ובסך הכול לתקופה; (3) פוליסת ביטוחים תעופתיים עד לסכום של 200 מיליון דולר למטוס. הפוליסה כוללת כיסוי ביטוחי על בסיס "כל הסיכונים" מפני נזק או אובדן של מטוסים, מנועים ומכלולים (כולל ציוד בדיקה); (4) פוליסת מטענים (ביטוח ימי) הכוללת משלוחי יבוא וייצוא עד לסכום של 120 מיליון דולר כולל ביטוח מטענים בשינוע בישראל ובכל העולם.

[ב] <u>ביטוח חבויות</u> – פוליסות ביטוח חבויות שמקיימת החברה כוללות, בין היתר: (1) פוליסת ביטוח חבויות (לא תעופתית) משולבת הכוללת גבולות אחריות משותפים כדלקמן: כיסוי בגין אחריות כלפי צד שלישי בגבול אחריות של עד 125 מיליון דולר לאירוע; ביטוח חבות המוצר בגבול אחריות של 125 מיליון דולר לאירוע ולתקופת הביטוח וביטוח אחריות מקצועית בגבול אחריות של 25 מיליון דולר לאירוע ולתקופת הביטוח; (2) ביטוח אחריות כלפי צד ג' בגין מבנים ששוכרת החברה בגבול אחריות של 6 מיליון ש"ח; (3) ביטוח חבות בגין מוצרים תעופתיים ואחריות חוקית כלפי צד ג' עד לסכום של 1.25 מיליארד דולר לאירוע (למעט אחריות בגין חבות המוצר לגביה סכום הכיסוי האמור הינו לאירוע ובסך הכול לתקופה ולמעט בגין אחריות אירוע של 'קרקוע' כלי טיס שלגביו גבול האחריות הינו עד לסך של 125 מיליון דולר למקרה ובמצטבר לתקופת הביטוח). שכבה נוספת לביטוח אחריות צד ג' כללי במסגרת פוליסת התעופה עד לסכום של 25 מיליון דולר במצטבר; (4) פוליסת ביטוח חבות מעבידים עד לסכום של 40 מיליון ש"ח לאירוע ולכל תקופת הביטוח.

[ג] <u>ביטוחי פרט</u> – פוליסות ביטוחי פרט שמקיימת החברה כוללות, בין היתר: פוליסות לביטוח תאונות אישיות של עובדים בעת השתתפותם בפעילויות שונות בסיכון מוגבר במסגרת עבודתם, פוליסה לביטוח אחריות של דירקטורים ונושאי משרה (ראה תקנה 29א לחלק ד' לדוח) ופוליסה לביטוח תאונות אישיות של דירקטורים.

[ד] <u>פוליסה בגין זיהום סביבתי</u> – פוליסת ביטוח בגין זיהום סביבתי עד לסכום של 50 מיליון דולר. הפוליסה מכסה את אחריותה החוקית של החברה כלפי צד שלישי בגין נזקי זיהום תאונתי ומתמשך בחצרי המבוטח ומחוץ לחצרי המבוטח אשר תביעה בגינם תוגש בתקופת הביטוח, ובלבד שמדובר בנזק זיהום מתמשך שהצטבר החל מהמועד הראשון של רכישת

הפוליסה, שהינו 31 ביולי 2008, אך לא לפניו. יצוין, כי בהקשר לאמור בביאור 21 לדוחות הכספיים בקשר עם פעולות החברה בגין חשד לזיהום מי תהום וקרקע במתחם נתב"ג, הרי שלהערכת החברה למועד הדוח (בהתבסס על יועציה החיצוניים) נזקים בגין זיהומים כאמור (ככל שיהיו) עשויים שלא להיכלל תחת תנאי הפוליסה כאמור.

[ה] כללי – בנוסף, מקיימת החברה פוליסות ביטוח נוספות כגון: פוליסות לביטוח עבודות קבלניות, ביטוח קלקול סחורות כתוצאה משבר מכני, ביטוח נסיעות לחו"ל לעובדים בתפקיד, ביטוח שליחים בחו"ל, ביטוח אחריות מקצועית רפואית ומשפטית.

[ו] הסדר עם משהב"ט – לחברה הסדר ביטוח עם משהב"ט לעניין ההתקשרויות ביניהם, על-פיו למעט מספר התקשרויות שלגביהן קיים הסדר ביטוח נפרד הנכלל במסגרת עלויות ההתקשרות, נושאת החברה באחריות הנזיקית ורוכשת על חשבונה פוליסות ביטוח ביחס לרכיבי הביטוח שהלן: אחריות כלפי צד ג'; חבות מעבידים; ביטוח בערך כינון של כל הסיכונים לרכוש הקבוע של משהב"ט אשר רשום בספרי החברה; ביטוח מלאי עבודה בתהליך וביטוח חבות מוצר כלפי צד ג'. בחלקן של פוליסות הביטוח האמורות מצורף משהב"ט כמבוטח נוסף. בין החברה למשהב"ט הוסכם, כי החברה לא תישא באחריות לכל נזק או אובדן, ביחס לרכיבים שלהלן: נזק לרכוש משהב"ט אשר נגרם כתוצאה מפגם אשר התגלה במוצרים או בשירותים לאחר שסופקו ונמסרו למשהב"ט, ואשר ניתן לכיסוי בפוליסת ביטוח חבות מוצר; נזק לרכוש משהב"ט בפרויקטים מסוימים אשר מצוי בחצרי החברה (מבוטח לטובת משהב"ט); נזק העולה על סך של 20 אלף דולר לאירוע, אשר ייגרם לציוד משהב"ט (או לרכוש הנרכש באמצעות כספי מענק ביטחוני) לרבות כלי טיס (על הקרקע) אשר נמסר לתע"א לצורך ביצוע פעולות השבחה, אחזקה או ניסוי, ונזק לעבודה בתהליך המושקעת בציוד האמור.

[ז] ביטוח סחר חוץ – החברה מקיימת ביטוחי סחר חוץ, בגין מספר פרויקטים. לחברה כיסוי ביטוחי בהיקף של עד כ-27 מיליון דולר.

להערכת הנהלת החברה, על בסיס הערכות יועציה החיצוניים, הפוליסות המפורטות בסעיפים [א] עד [ה] (כולל), מבוצעות בתנאי שוק, הן בהקשר לנוסח הכיסוי והן בהקשר לעלות הפוליסה.

לפרטים אודות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בחברה, ראה תקנה 29א לחלק ד' לדוח.

25. שיווק

מערך השיווק בחברה הינו מערך שיווק מטריציוני המורכב מארגון שיווק במטה החברה ומיחידות שיווק בחטיבות ובחלק ממפעלי החברה, אשר כפופות מקצועית לארגון השיווק במטה החברה. ארגון השיווק במטה החברה כולל דסקים טריטוריאליים ולצידם מספר יחידות תומכות (מרקום, תערוכות ואירוח, תכנון ובקרה, מודיעין עסקי ועוד) וכן משלחות בחו"ל.

ארגון השיווק מגבש את אסטרטגיית פעילות החברה במדינות היעד וכניסה לשווקים חדשים, מאתר הזדמנויות, בונה קשרים עם לקוחות פוטנציאליים ודואג לשימור קשרים עם לקוחות קיימים. ארגון השיווק במטה בונה את תכנית ההתקשרויות השנתית והרב שנתית, ומתווה את המדיניות למימוש יעדי ההתקשרויות. לצורך כך, ארגון השיווק מקים ומפעיל מערך שיווק בארץ ובעולם תוך מתן מענה רוחבי לכלל החברה בתחומי מודיעין עסקי, תערוכות בארץ ובעולם, מרקום, צילום ופרסום ואירוח.

ארגון השיווק במטה החברה מקיים מערך של משלחות (מקצתן חברות בת ומקצתן נציגויות) במדינות יעד, אשר מקדמות את פעולות השיווק באופן מקומי ואחראיות על פעולות השיווק במדינה או אזור מסוים, לרבות באמצעות מקדמי שיווק (יועצים ומפיצים) אשר לפי העניין מועסקים על בסיס עמלות מהתקשרויות.

יצוין, כי פעולות שיווק בתחום הצבאי בארה"ב עשויות להיות מבוצעות גם על-ידי חברה בת בבעלות מלאה של החברה, IAI North America Inc. ("**IAINA**"), אשר בהתאם לחוק החברות הממשלתיות, חלות עליה הוראות החלות לפי חוק זה על חברות חוץ. IAINA עוסקת בעיקר בשיווק של מוצרי החברה לצפון אמריקה.[84] עיקר פעילותה של IAI הינה בתחום ה- Defense.

כאמור בסעיף 21.3[ב][1] לחלק זה לדוח, כפופה פעילות השיווק של מוצרים ביטחוניים לקבלת רישיונות שיווק.

26. **<u>יעדים ואסטרטגיה עסקית</u>**

האסטרטגיה של החברה ויעדיה העיקריים הינם כמפורט להלן:

[א] גידול בבסיס הכנסות החברה באמצעות הרחבת תחומי פעילות קיימים, כניסה לתחומי פעילות חדשים והרחבת פעילות החברה לשווקים חדשים, בד בבד לשיפור משמעותי ברווחיות החברה, באמצעות השקעות במו"פ ותשתיות ומהלכי התייעלות פנימיים.

[ב] מיקוד בתחומי פעילות קיימים בהם לחברה יתרון תחרותי, יחד עם פיתוח מנועי צמיחה חדשים בתחומים משיקים וסינרגטיים לתחומי פעילותה הקיימים.

[ג] התייעלות ומעבר לרווחיות בתחומי פעילות מפסידים. בתחומים בהם לא ניתן יהיה להעבירם לרווחיות, תשקול החברה בעתיד יציאה מתחומים אלו.

[ד] צמיחה באמצעות מיזוגים ורכישות – מימוש אסטרטגיית רכישות ומיזוגים בנוסף לצמיחה אורגנית תוך מינוף הסינרגיה של מוצרי החברה השונים.

[ה] הגדלת ההשקעה במו"פ וחדשנות תוך מיקוד השקעות אלו בתחומים בהם שואפת החברה לבסס יתרון תחרותי.

[ו] חיזוק מעמדה של החברה בשווקים מרכזיים בהם היא פועלת וחדירה לשווקי מיקוד חדשים.

[ז] מיסוד המבנה הארגוני באמצעות ארבעה קווי עסקים ממוקדים (חטיבות), מטה הממוקד באסטרטגיה ומסנכרן בין קווי העסקים השונים, באופן שבו מודל ההפעלה של החברה הופך

---

[84] IAINA פועלת גם באמצעות החברות המוחזקות Stark Aerospace Inc. אשר משויכת לחטיבת מערכות טילים וחלל ו-Elta North America Inc. המשויכת לאלתא ("**ELTANA**").
על-מנת לאפשר ל-ELTANA להשיג ולהחזיק בסיווג הביטחוני המתאים להתקשר ולבצע הסכמים מסווגים עבור הממשל האמריקאי, ולאור היותה בבעלות ישראלית, התקשרו החברה ו-ELTANA בהסכם PROXY עם משרד ההגנה האמריקאי. אם החברה ו/או ELTANA יפרו את ההסכם, ניתן יהיה לסיים את הסיווג הביטחוני של ELTANA. במצב כזה, ELTANA לא תהיה זכאית עוד להתקשר בהסכמים חדשים הדורשים סיווג בטחוני וכן היא תאבד את זכותה להשלים את התקשרויותיה המסווגות הקיימות עם הממשל האמריקאי. דירקטוריון נפרד מונה לפקח על הניהול ועל הפעולות של ELTANA. תחת הסכם ה-PROXY, החברה, והדירקטוריון שלה, מוגבלים ביכולת הפיקוח על הדירקטוריון הנפרד של ELTANA וההנהלה שלה. בנוסף, בכפוף למספר נושאים מוגבלים הקבועים בהסכם ה-PROXY, הדירקטוריון של ELTANA פועל באופן עצמאי והינו בעל סמכות בלעדית לקבל את כל ההחלטות ביחס לניהול של ELTANA והעסקים שלה.

להיות מודרני, יעיל ואפקטיבי.

[ח] יישום מהלכי שיפור והתייעלות בהיבטים שונים בפעילות החברה, ובכלל זה התייעלות, תפעולית, העלאת פרודוקטיביות, העלאת אפקטיביות, גיוון המודל העסקי, פיתוח ההון האנושי ועידוד חדשנות ויזמות.

לשם השגת יעדיה ויישום אסטרטגיה זו, בכוונת החברה לעשות שימוש במקורותיה הפנימיים והיא עשויה להידרש בעתיד לגיוס מקורות מימון חיצוניים, בהתאם להזדמנויות בשוק ולפי צרכי החברה, כפי שיהיו מעת לעת.

המידע המפורט לעיל ביחס ליעדים והאסטרטגיה העסקית, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס, בין היתר, על עבודת מטה הכוללת חקר שווקים ומסתמכת על מחקרי שוק של מכוני מחקר מקובלים בעולם. היעדים והאסטרטגיה עלולים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה משינוי מהותי במגמות המקרו-כלכליות הבינלאומיות בשווקי הפעילות ו/או כתוצאה מהתממשות של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לחלק זה לדוח.

27. **<u>צפי להתפתחות בשנה הקרובה</u>**

בכוונת החברה לפעול למימוש אסטרטגיית החברה, כמפורט בסעיף 26 לחלק זה לדוח, בהובלת הנהלת החברה, בהתאם לתוכנית רב שנתית שנקבעה. לעניין קידום הפרטת החברה, ראה סעיף 1.3 לחלק זה לדוח.

המידע המפורט לעיל ביחס לצפי להתפתחות בשנה הקרובה, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס, בין היתר, על צפי החברה נכון למועד הדוח. הצפי האמור עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, מגורמים שאינם בשליטת החברה ו/או כתוצאה מהתממשות של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לחלק זה לדוח.

28. **<u>מידע כספי לגבי מגזרים גיאוגרפיים</u>**

למידע כספי אודות המגזרים הגיאוגרפיים בהם פועלת החברה, ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

29. **<u>גורמי סיכון</u>**[85]

29.1 <u>גורמי מאקרו</u>

29.1.1 <u>שינויים בשערי חליפין</u>. החברה חשופה לסיכונים הנובעים משינויים בשערי חליפין - בעיקר בשער הדולר. מרבית הכנסותיה של החברה הינן בדולר, בעוד שלחברה הוצאות משמעותיות (בעיקר בגין כוח אדם) בש"ח. לפיכך, תוצאותיה העסקיות של החברה עלולות להיות מושפעות מתנודות בשערי החליפין של הדולר. ראה גם סעיף 8.1.2 לדוח. החברה פועלת לצמצום החשיפה באמצעות עסקאות הגנה פיננסיות. לפרטים ראה ביאור 22 לדוחות הכספיים.

שינויים בשער הדולר עלולים אף לערער את היציבות הכלכלית של חלק מספקי החברה בישראל ועקב כך עלול להיפגע המהלך הסדיר של אספקת מוצרים

[85] בחודש ינואר 2021, אישר דירקטוריון החברה את סקר הסיכונים אשר נערך בחברה במהלך שנת 2020. רשימת סיכוני המפתח התאגידיים מאושררת על ידי הדירקטוריון אחת לשנה ולאחרונה אושררה ב-25 בינואר 2023.

ושירותים לחברה. לפרטים נוספים אודות תלות בספקים, ראה סעיף 29.3.6 לחלק זה לדוח.

יתר על כן, שינויים בשער הדולר ביחס למטבעות המקומיים במדינות היעד עלולים להשפיע משמעותית על תקציבי רכש צבאיים של לקוחות החברה ועקב כך תוצאותיה העסקיות של החברה עלולות להיפגע. לפרטים אודות תלות החברה בתקציבי ביטחון, ראה סעיף 29.2.1 לחלק זה לדוח.

29.1.2 מצב הכלכלה העולמית. האטה או אי יציבות כלכליים עלולים לגרום לצמצום בתקציבי הביטחון במדינות היעד של החברה, להעדפת תעשיות מקומיות ופניית התעשיות הביטחוניות שנפגעו לחיפוש פיצוי בשווקים בינלאומיים חדשים, ולהחרפת התחרות בשווקים הבינלאומיים.

29.1.3 המצב הפוליטי והביטחוני בישראל. המצב הפוליטי והביטחוני בארץ עלול להשפיע על נכונותן של חברות בינלאומיות (ובכלל זה ממשלות זרות) להתקשר בהסכמים עם חברות ישראליות לאור, בין היתר, חשש מאי יכולתה של החברה לעמוד בהתחייבויותיה החוזיות במקרה של החמרת המצב הביטחוני באזור וכן לאור ביקורת אפשרית על התנהלות הצבא בעיתות לחימה.

29.1.4 שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים במדיניות אכיפה. לשינויי חקיקה ורגולציה בארץ ובמדינות זרות בהן פועלת החברה, הרלוונטיים לתחומי פעילות בהם פועלת החברה, כמו גם לשינויי מדיניות רגולטורית ומדיניות אכיפה, כגון בתחומי התעופה הבינלאומי, התעשיות הביטחוניות ואיכות הסביבה, העדפת פעילויות מקומיות, מכסים, שינוי רגולציה ומדיניות מיסוי בקשר לפעילותן של חברות זרות וכיוצ"ב, עלולה להיות השפעה על יכולתה של החברה להמשיך בפעילותה העסקית בתחומי הפעילות השונים ועל תוצאותיה העסקיות של החברה.

בתוך כך, אי עמידה של החברה, במישרין או בעקיפין, בהוראות החוק הנוגעות לאיסור מתן שוחד לעובד ציבור זר ושחיתות עלול להביא, בין היתר, לסיום התקשרויות קיימות של החברה, למניעה מהחברה של התקשרויות חדשות, להטלת סנקציות פליליות על החברה ו/או נושאי משרה בה ו/או לקנסות אשר עלולים לפגוע באופן מהותי ולרעה על מצב עסקי החברה ותוצאות פעולותיה. בשנים האחרונות ניכרת מגמת אכיפה מוגברת של ממשלות שונות בתחום זה, בין היתר ביחס לשווקים אשר מאפיין אותם סיכון גבוה של שוחד ושחיתות, אשר בין היתר גם החברה עשויה לפעול בהם.

29.1.5 השפעת יחסים פוליטיים בין מדינתיים על פעילות החברה בשווקים בינלאומיים. שינויים פוליטיים ו/או אי יציבות במדינות עימן מקיימת החברה קשרים עסקיים וכן שינויים ביחסים הפוליטיים בין ישראל לבין מדינות כאמור כמו גם מעמדה הבינלאומי של ישראל עלולים להפחית ו/או לבטל את פעילות המסחר בין החברה לבין אותן מדינות. כמו-כן, פעילות של ארגונים פוליטיים הפועלים בשווקי היעד של החברה כנגד מדינת ישראל, לרבות תנועות הקוראות לחרם כנגד מדינת ישראל, עלולים להקשות על התקשרויות חדשות בתחומי פעילותה

של החברה.

בנוסף, מגבלות המוטלות על החברה על-ידי ממשלת ישראל כתוצאה מקשרים ואמנות אסטרטגיים עם מדינות זרות (כגון עם ארה"ב), מגבילים את פעילות החברה ואת גישתה לשווקים בינלאומיים מסוימים. שינויים במגבלות כאמור ו/או מגבלות שתנבענה כתוצאה מקשרים ואמנות חדשים ו/או איסורים על פעילות מסחרית כלשהי, עלולים להגביל ו/או למנוע את פעילותה של החברה ולהרע את תוצאותיה.

29.2 <u>גורמים ענפיים</u>

כללי – גורמי סיכון ענפיים אשר עלולים להשפיע על חלק ניכר או על כל תחומי הפעילות של החברה:

29.2.1 <u>תלות גבוהה בתקציבי ביטחון</u>. לנתח עיקרי מפעילות החברה תלות גבוהה בתקציבי הביטחון של מדינת ישראל ושל מדינות אחרות עימן מקיימת החברה קשרים עסקיים, הואיל וחלק ניכר מהתקשרויות החברה הינו עם גופים ממשלתיים ביטחוניים. עסקי החברה והמשך התפתחותם תלויים, בין היתר, בהמשך נכונותם של משהב"ט וגורמים ממשלתיים אחרים בישראל ובחו"ל להשקיע משאבים ניכרים בתוכניות ביטחוניות ולרכוש מערכות, מוצרים ושירותים של החברה. שחיקה ו/או צמצום בתקציבי הביטחון של מדינת ישראל ו/או של מדינות עימן מקיימת החברה קשרים עסקיים, או שינוי סדרי העדיפות הביטחוניים במדינות כאמור עלולים לפגוע בביצוע התקשרויות חדשות או בביצוע התקשרויות המשך של החברה ולפגוע בתוצאותיה הכספיות. כמו-כן, צמצום כספי הסיוע האמריקני, עלול להביא את משהב"ט לבחינה מחודשת של פרויקטים בתחום הצבאי, המבוצעים, בין היתר, על-ידי החברה וחברות אחרות בתחום הצבאי, ואף להביא להפסקת עבודה על פרויקטים, שכתוצאה מהאמור לא יהיה מקור תקציבי למימונם.

למיטב ידיעת החברה, בחודש ספטמבר 2016, נחתם הסכם סיוע בטחוני בין ארה"ב למדינת ישראל לשנים 2019-2028, לפיו יעמוד תקציב הסיוע השנתי הממוצע על סך של כ-3.8 מיליארד דולר. כן נקבע במסגרת ההסכם האמור, כי למעט בעיתות חירום, מדינת ישראל לא תפנה במהלך תקופת ההסכם בבקשה להגדלת תקציב הסיוע, וכן נקבעו מגבלות (הדרגתיות בחלקן, עד כדי ביטול מוחלט תוך מספר שנים) על האפשרות של משהב"ט לעשות שימוש בחלק מכספי הסיוע לרכש בישראל. יישום ההסכם כאמור צפוי להטיל מגבלות שונות על משהב"ט בקשר לרכישת מוצרי החברה וחברות ביטחוניות נוספות בישראל ולהביא לשינוי בתקציבי ותוכניות רכש והצטיידות קיימים ועתידיים של משהב"ט מהתעשיות הביטחוניות, ובכללן החברה, בישראל.

29.2.2 <u>סנקציות כלכליות כנגד מדינות</u>. הטלת סנקציות כלכליות על-ידי ארה"ב ומדינות אירופה כנגד מדינות מסוימות המנהלות עימותים צבאיים או מנימוקים אחרים המבוססים על מדיניות חוץ, יעדי בטחון לאומי או שיקולים כלכליים, עלולה להשפיע על התקשרויות קיימות של החברה ו/או יכולתה להתקשר בעתיד עם מדינות אלו (או מדינות הקשורות להן) בעסקאות עתידיות. ראה גם סעיפים 8.1.6 ו-21.3[ה] לחלק זה לדוח.

29.2.3 <u>תחרות בתחומים ובשווקים בהם פועלת החברה</u>. מרבית השווקים בהם פועלת החברה מתאפיינים בתחרות עזה מצד גורמים מקומיים ומצד חברות בינלאומיות. בחלק גדול מהמקרים מעדיפות ממשלות התקשרות עם חברה ביטחונית מקומית על פני התקשרות עם חברה בינלאומית. לעיתים העדפה זו מעוגנת בתקנות וחוקים מחייבים. אל מול מגמת התכנסות זו, של Make-In ו-Self-Reliance (ראה סעיף 8.1.8 לדוח), קיימת מגמה גוברת של חברות (כגון מאירופה ומארה"ב) לפנות לשוק הבינלאומי לצורך הרחבת פעילותן, דבר המחריף את התחרות בשווקי היעד של החברה.

במסגרת תחרות החברה עם חברות בינלאומיות, מתחרה החברה עם חברות בעלות משאבים ויכולות פיננסיות עדיפות על אלה של החברה אשר כחלק מצעדי חדירה לשווקים חדשים (בהם פועלת החברה) נוקטות לעיתים במדיניות תמחור אגרסיבית המביאה לשחיקת רווחים ולהגברת התחרות. ככלל, למתחריה האמורים של החברה יתרונות הנובעים מגודלם וממשאבי המחקר והפיתוח העומדים לרשותם ויתרונות נוספים כגון נגישות לשווקים רחבים יותר ויכולת לספק ללקוחותיהם פתרונות כוללים למספר תחומי פעילות.

כמו-כן, גידול אנ-אורגני של מתחרות החברה על-ידי רכישת חברות, פעילות המתבצעת על-ידי חברות שאינן ממשלתיות באופן מהיר ויעיל יחסית (למשל רכישתה של תעש על-ידי אלביט), עלול לשנות מהותית את מאזן הכוחות של התעשיות הביטחוניות בישראל ומחוצה לה ולפגוע ביכולת החברה לשמר את מעמדה התחרותי.

פגיעה במעמדה התחרותי של החברה ואי הצלחת החברה לשמר את מעמדה התחרותי בשווקים הרלוונטיים, עלולות להשפיע באופן מהותי לרעה על עסקי החברה, מצבה הפיננסי ותוצאות פעילותה. ראה גם סעיף 8.1.3 לדוח.

29.2.4 <u>השפעת חידושים טכנולוגיים תכופים על תחומי הפעילות של החברה</u>. תחומי הפעילות בהם פועלת החברה מאופיינים בשינויים טכנולוגיים תכופים ומהירים המתאפיינים בהופעת דורות חדשים של מוצרים מתחרים או ביישום טכנולוגיות חדשניות במוצרי מתחרים, מדי מספר שנים. במסגרת פעילותה בסביבה תחרותית, נדרשת החברה לבצע מחקר ופיתוח תמידי, לשפר מערכות ומוצרים קיימים, לפתח מערכות בהן משולבות טכנולוגיות חדשות וכן לפתח פורטפוליו מוצרים המתאים לשוק, על-מנת לעמוד בדרישות מתקדמות מצד לקוחות קיימים ולקוחות פוטנציאליים. הליכי המחקר והפיתוח הכרוכים בפיתוחים מתקדמים כאמור, דורשים משאבים פיננסיים ומקצועיים רחבי היקף, אשר אין וודאות כי יהיו קיימים לחברה באורח תמידי. אם תתקשה החברה לבצע ולהציג שיפורים ופיתוחים מתקדמים כאמור או תבצע תהליכי פיתוח איטיים, לרבות אם לא יעלה בידי החברה לגייס ו/או לשמר את כח האדם המקצועי הדרוש לשם ביצועם, עלול הדבר להשפיע לרעה על מעמדה התחרותי של החברה, לגרום לאיחור בהשקת המוצרים (Time to Market) וכן להשקת מוצרים שאינם מתאימים לשוק ובכך לפגוע בתוצאותיה של החברה. ראה גם סעיף 8.1.5 לדוח.

29.2.5 <u>פגיעה בקניין רוחני</u>. רבים מהמוצרים והמערכות של החברה הינם מוצרים עתירי טכנולוגיה, אשר חשיפתה עלולה לפגוע בייחודיות המוצרים והמערכות ולהגביר

את התחרות בתחום הפעילות. לצורך הגנה על זכויותיה בקניין הרוחני נסמכת החברה על שילוב של חקיקה בתחום הפטנטים, סודות מסחריים, זכויות יוצרים וסימני מסחר וכן על הסכמי אי-גילוי, סעיפי חיסיון חוזיים ואמצעים טכניים אחרים. יחד עם זאת, נכסי הקניין הרוחני שבידי החברה חשופים לפגיעה כתוצאה מגורמים שונים, כגון הפרות הסכמים הנוגעים לשמירה על קניין רוחני; כישלון להגן על קניין רוחני במדינות זרות, שאינן קשורות באמנות מתאימות, או שאינן מקפידות על אכיפה בתחום הקניין הרוחני; עלויות והתמשכות הליכי הגנה על הקנין הרוחני של החברה; העתקת מוצרי ופיתוחי החברה וניצול מידע סודי של החברה על-ידי צדדים שלישיים לא מורשים; ופיתוח בלתי תלוי של מוצרים זהים או דומים למוצרי החברה על-ידי מתחרי החברה. כישלון החברה להגן על נכסי הקניין הרוחני שבידיה וייחודיות השימוש בהם עלול להשפיע לרעה על עסקיה.

29.2.6 <u>ביטול התקשרויות קיימות מטעמי נוחות</u>. חלק מהתקשרויות החברה עם לקוחותיה, כוללות אפשרות לביטול ההתקשרות מטעמי נוחות (כפי שמוגדר באופן פרטני בכל הסכם). ככלל, סיום התקשרות מטעמי נוחות טרם השלמת העסקה, מקנה לחברה זכות לפיצוי בגין עלויות שנשאה בהן החברה בגין ההתקשרות כאמור, בתוספת רווח סביר, אולם קיימים מקרים בודדים בהם החברה אינה זכאית לפיצוי כאמור, או מקרים בהם הפיצוי ההסכמי הינו חלקי בלבד, בעיקר בתחום האזרחי. ביטול התקשרויות מטעמי נוחות עלול לגרום לחברה להפסד הכנסות עתידיות ולהשפיע לרעה על תוצאותיה העסקיות.

29.2.7 <u>משבר בענף התעופה האזרחית העולמי</u>. חלק משמעותי מפעילותה של החברה מושפע מענף התעופה האזרחית העולמי. ענף התעופה האזרחית מאופיין בחוסר יציבות בהיקפי התובלה האווירית של נוסעים ומטען, הגורמים לעודפי ביקוש והיצע בתקופות שונות. הענף מתאפיין גם במחזוריות טבעית של גאות ושפל אשר תלויה בעיקר במצב הכלכלי הגלובאלי. בנוסף, לגורמים שונים כגון מלחמה, פעילות ואיומי טרור, משברים מדיניים בינלאומיים, עליה במחירי הדלק למטוסים, התפרצות של מגיפה עולמית והתרחשות של אסון טבע, קיימת השפעה שלילית ישירה על ענף התעופה האזרחית בכללותו.

פגיעה בענף התעופה האזרחית עלולה להשפיע לרעה על התקשרויותיה של החברה מפעילות הנוגעת לתחום התעופה, ובכך להשפיע לרעה על תוצאותיה העסקיות של החברה.

29.2.8 <u>תלות ברישיונות ובהיתרים</u>. פעילות החברה כפופה לרישיונות ולהיתרים מקומיים ובינלאומיים, בעיקר מרשויות התעופה השונות אשר לצורך קבלתם נדרשת החברה לעמוד בסטנדרטים מחמירים. בחלק מההתקשרויות החברה נושאת בחשיפה במקרה שלא יושגו האישורים וההיתרים הדרושים לביצוע העסקה. אין וודאות, כי יעלה בידי החברה להשיג את כל האישורים וההיתרים הדרושים לשם השלמת התקשרויותיה. במקרים של הפרת תנאי אישורים והיתרים שניתנו לחברה, עלולה החברה להיות חשופה לסנקציות, החל מהטלת קנסות וכלה בביטולם של אישורים והיתרים שניתנו לה, אשר עלולות לפגוע בתפקודה ובתוצאותיה הכספיות.

29.2.9 <u>הגבלות בנוגע לייצוא ביטחוני</u>. פעילותה של החברה בתחום הביטחוני תלויה בקבלת אישורים, היתרים ורישיונות שונים הנוגעים לייצוא ביטחוני, הן בקשר עם ייצוא מוצרי החברה ושירותיה הביטחוניים לחו"ל (ראה גם סעיף 21.3[ב][1] לחלק זה לדוח) והן בקשר עם קבלת מוצרים ביטחוניים או מוצרים הכוללים רכיבים ביטחוניים מספקי החברה בחו"ל. היתרים ורישיונות כאמור מוגבלים בזמן ונדרשים בקשר עם כל מוצר. מדיניות ו/או רגולצית הייצוא של הממשלה ו/או של ממשלות זרות במדינות בהן פועלת החברה, ושינויים בנ"ל עלולים לפגוע בפעילותה של החברה. בהתאם לכך, אין באפשרותה של החברה להבטיח, כי אישורי ייצוא יינתנו, יחודשו, ו/או לא יישללו בעתיד.

כמו-כן, פעילות החברה בקשר עם מוצריה הביטחוניים (או חלקם, לפי העניין) כפופה לאמנות והסדרים בינלאומיים אשר החברה ו/או מדינת ישראל הינם צד לה ו/או התחייבו לקיימם, הכוללים בין היתר מגבלות בקשר עם סוגי התקשרויות, לקוחות ומוצרים שהחברה רשאית להתקשר בהסכמים עימם ולגביהם. אי עמידתה של החברה בכללי אמנות והסדרים כאמור ובנסיבות מסוימות גם טענה להפרת הכללים כאמור, עלולים להשפיע לרעה על פעילותה של החברה, יכולתה להתקשר בהתקשרויות חדשות (לרבות עם לקוחות/בשווקים מהותיים) ו/או להביא לביטולן של התקשרויות קיימות, וכתוצאה מכך לפגוע בתוצאותיה הכספיות של החברה.

29.2.10 <u>פגיעה סביבתית, סיכוני אקלים, חברה וממשל תאגידי</u>. במקרה של כשלים ואירועים סביבתיים העלולים לפגוע בעובדים, סביבה ורכוש, עלולה החברה ו/או נושאי משרה בה להיות חשופים לעיצומים כספיים בהיקפים ניכרים ואף לסנקציות מנהליות ופליליות אשר אינם בהכרח מכוסים תחת תנאי פוליסות ביטוח. על אף שהחברה פועלת באופן שוטף למניעת והקטנת החשיפה הקיימת לחברה כאמור, אין וודאות כי פעולות החברה בנושא, ימנעו באופן מוחלט את הנזקים העלולים להיגרם לחברה בתחום זה.

לפרטים אודות השלכות אפשריות של הימצאות מזהמים שונים במקרקעי החברה ו/או במי התהום ופעילות החברה בהתאם להוראות גורמי המשרד לאיכות הסביבה ורשות המים בקשר לכך, ראה ביאור 21 לדוחות הכספיים.

בנוסף, ישנה מגמה עולמית ועליה גוברת במודעות ואקטיביות של בעלי עניין חיצוניים בנושאי ESG (סביבה, חברה וממשל תאגידי), לרבות החמרה בדרישות הרגולטוריות הסביבתיות אשר עלולות להשפיע בעתיד על עמידה בתנאי מכרזים, מיזוגים ורכישות, הנפקה ומשקיעים. שינויים בדפוסי האקלים העולמיים והיווצרות תנאי אקלים חדשים עלולים לגרום לנזק בקרב חברות, ומחייבים היערכות מקדימה וקידום פעולות מניעה ארוכות טווח. כך למשל, חברה עשויה להיות חשופה לסיכונים פיזיים ול"סיכוני מעבר" אשר מקורם בהשפעות שינויי האקלים. סיכונים פיזיים הינם סיכונים לפגיעה ישירה משינויי האקלים (לדוגמה: שריפות, שיטפונות, סופות, שינוי טמפרטורה וכדומה), וסיכוני מעבר הינם סיכונים הנובעים מתקופת המעבר במסגרתה נדרשים שינויים והתאמות להתמודדות עם סיכוני אקלים והניסיון להפחיתם (לדוגמה: שינוי מדיניות, התפתחויות רגולטוריות, מעבר לכלכלה דלת פחמן, אימוץ טכנולוגיות ייעודיות וכדומה).

ממשל תאגידי כולל סט של עקרונות, כללים ותהליכים, החיוניים לניהול תקין בהיבטי בקרה ופיקוח. הנ"ל כולל התייחסות לעבודת הדירקטוריון וועדותיו ולמערכות היחסים בין הנהלת החברה לדירקטוריון ובין החטיבות השונות בחברה. החברה הינה מורכבת ותהליכי קבלת ההחלטות ותהליכי העבודה השוטפים דורשים דיווחים, בקרה ופיקוח כחלק מממשל תאגידי תקין. הדבר מציב בפני החברה אתגר ניהולי לעמידה ביעדים אלו ובהטמעת נהלים כאמור.

29.2.11 שימוש בחומרים מסוכנים. במהלך פעילותה השוטפת, עושה החברה שימוש בחומרים מסוכנים (לרבות חומרים נפיצים). החברה פועלת באורח מתמיד על-מנת להקטין את החשיפה הכרוכה בעצם ההחזקה, האחסון והשימוש באותם חומרים, בין היתר, באמצעות קביעת נהלים פנימיים ויישומם, ביצוע ביקורות ומדידות, התקנת אמצעי מניעה בטיחותיים ורכישת כיסוי ביטוח מתאים. עם זאת, אין וודאות כי הפעולות שנוקטת החברה, כאמור, ימנעו באופן מוחלט את הסכנות הכרוכות באותם חומרים, בין אם סכנות לאיכות הסביבה ובין סכנות לפגיעה ברכוש ו/או בנפש.

29.2.12 תזרים מזומנים. שינוי מדיניות תשלום מקדמות מלקוחות עיקריים, פיגורים באספקות ללקוחות או התחייבויות מהותיות אחרות של החברה, גידול בהיקף תשלומים לספקים, עיכוב בתשלומי לקוחות מהותיים וקושי ביכולת גיוס חוב, עלולים להשפיע לרעה על תזרים המזומנים של החברה, להקשות על מתן פתרונות מימון ללקוחות, להוביל לאי עמידה באמות המידה הפיננסיות אליהן החברה מחויבת ולגרום לדרישה של פירעון מיידי של התחייבויות החברה ולקושי בתפעול השוטף.

29.2.13 פיגורים באספקות ללקוחות. עמידה ביעדיה העסקיים של החברה תלויה, בין היתר, ביכולתה של החברה לעמוד באספקות בהתאם לאבני הדרך כפי שנקבעו בהסכמים עם הלקוחות. אי-עמידה בלוחות הזמנים, בעיקר במקרים בהם האחריות היא על החברה, עלולה לפגוע ביכולת החברה לממש את התחייבויותיה החוזיות, להוביל להטלת קנסות על החברה בגין איחורים כאמור (ככל שנקבעו קנסות בהסכם) ובהתאמה להביא לתוספת עלויות ולפגיעה ברווחיות הפרויקט, לפגיעה בתזרים המזומנים של החברה, לפגיעה בשביעות רצון הלקוחות ובהתקשרויותיה העתידיות, וכן לפגיעה ביעדיה האסטרטגיים והעסקיים של החברה. לשיבושים בשרשרת האספקה, ראה סעיף 8.1.7 לעיל.

29.2.14 התחייבויות לביצוע רכש גומלין. במסגרת התקשרויותיה של החברה עם לקוחותיה נדרשת החברה לקחת על עצמה, בחלק מן המקרים, התחייבויות לביצוע רכש גומלין (Offset) במדינת הלקוח, שעשויות להיות בסכומים מהותיים. אי עמידתה של החברה בהתחייבויות כאמור, עלולה להוביל למגבלות ואף להפחתת הזמנות מטעם לקוחות החברה, קיימים ופוטנציאליים, לרבות הפסקתן המוחלטת, לפגיעה ברווחיות פרויקטים וקושי בהתקשרויות נוספות עם הלקוח, להטלת קנסות ואף במקרים פרטניים לעיכוב בתשלומים. לפרטים נוספים, ראה סעיף 22.5 לחלק זה לדוח.

29.2.15 התקשרויות הכוללות הוצאות חד פעמיות (Nonrecurring Costs). בחלק מהתקשרויותיה נדרשת החברה לבצע הוצאות חד פעמיות (Nonrecurring

Costs) בהיקפים מהותיים. הוצאותיה של החברה במקרים האמורים יוחזרו רק במידה שיתבצעו מכירות בהיקף ובסכום מסוים של המוצר נשוא ההתקשרות הרלוונטית, כאשר אי השגתן, עלול לפגוע בתוצאות העסקיות של החברה, בין היתר, לאור מחיקת השקעותיה והוצאותיה של החברה כאמור. בנוסף, במהלך העסקים הרגיל, החברה עשויה להידרש להוצאות טרם ביצוע ההתקשרות עם הלקוח. אי השלמת ההתקשרות כאמור או השלמתה באופן שונה מכפי שנצפה, עלולים לגרום לפגיעה בתוצאות החברה.

29.2.16 סטייה מעלויות פיתוח מתוכננות. החברה מבצעת כחלק מפעילותה השוטפת פרויקטים עתירי פיתוח, בעלי סיכוני טכנולוגיה גבוהים. הערכת חסר של סיכוני הפיתוח ופערי ידע בפרויקטי פיתוח עלולים לגרום לעיכובים באספקת המוצר, לעלויות גבוהות מהמתוכנן ולהפסדים לחברה. ראה גם סעיף 8.1.5 לדוח.

29.2.17 אבדן הזדמנויות עסקיות, רכישות ושיתופי פעולה. התחרות העזה במרבית השווקים בהם פועלת החברה הן מצד גורמים מקומיים והן מצד חברות בינלאומיות כמו גם החרפת התחרות מצד חברות ישראליות, מתן עדיפות לתעשיות ביטחוניות מקומיות באמצעות החמרת דרישות רכש הגומלין ו/או העדפה מובנית (לרבות ברגולציה) לחברות מקומיות במכרזים ביטחוניים, יחד עם הצורך בתמיכה שיווקית רציפה בקווי העסקים של החברה ובגאוגרפיות רלוונטיות והצורך בהשקעות במחקר ופיתוח, בתשתיות ובטכנולוגיות חדישות לתהליכי הפיתוח והייצור, מביאים לכך שתחומי פעילותה של החברה (בעיקר במישור הצבאי) מאופיינים בעשורים האחרונים במיזוגים, רכישות ומיזמים משותפים בין השחקנים בענף, הן כאמצעי חדירה לשווקים חדשים, הן כאמצעי לקיצור זמני פיתוח על-ידי רכישת טכנולוגיות קיימות, והן כאמצעי להשגת סינרגיה בייצור ויתרונות לגודל.

כחברה ממשלתית מוטלות על החברה מגבלות המכבידות על יכולתה להוציא לפועל את החלטותיה העסקיות בתחום המיזוגים והרכישות ו/או שיתופי פעולה בשווקי היעד. קושי במימוש כל אלה, בין היתר לאור מגבלות החלות על החברה מעצם היותה חברה ממשלתית כאמור, עלול לפגוע במעמדה המוביל של החברה בתחומי פעילותה, בכושר התחרות שלה מול מתחרותיה בארץ ובעולם, ביכולתה להרחיב את פעילותה בשווקי היעד או בשווקי מיקוד חדשים ולמנף הסינרגיה של מוצרי החברה השונים.

29.2.18 פגיעה כתוצאה מאירועים בלתי שגרתיים. החברה עלולה להיות חשופה לאירועים בלתי שגרתיים ואירועי קיצון כגון אסונות טבע, מתקפת סייבר חמורה על מערכות המידע של החברה או מוצריה, כשלים ותאונות בשלב פיתוח והפעלת מוצריה, פגיעות חיצוניות (פגיעת טיל, שריפה וכד'), אירועים פנדמים, איסורי סחר וכו'. בגין חלק מהאירועים כאמור אין לחברה כיסוי ביטוחי מלא. פעילות התאוששות שלא בהתאם לתוכנית להמשכיות עסקית סדורה וקושי בהתאוששות מאירועים כאמור עלולים לפגוע ברציפות העסקית של החברה ולהסב לה הפסדים.

29.2.19 אבטחת מידע רגיש והגנת סייבר. בידי החברה קיים מידע רגיש בהתייחס, בין היתר, לפעילויות ולפרויקטים של החברה, עובדי החברה, יחסי המסחר שלה,

קנין רוחני וכו׳. מידע כאמור עשוי להיות חסוי, בין היתר, מכח הוראות חוק, או התחייבות שהחברה נטלה על עצמה.

בשנים האחרונות חל גידול ניכר בהיקף ובעוצמת ניסיונות תקיפות סייבר של גורמים פרטיים ומדינתיים וכן גורמי טרור, על מערכות מידע של מדינות וארגונים שונים, שנועדו, בין היתר, להשיג גישה לא מורשית למערכותיהם הממוחשבות, על-מנת לבצע שימוש שלא כדין בנכסים ו/או במידע רגיש, לחבל במידע ולשבש את פעילותם. אם לא יעלה בידי החברה להגן על מידע רגיש (בין בשל מתקפת סייבר ובין בשל דליפתו באופן אחר), לקוחות החברה (עליהם נמנות גם מדינת ישראל וכן מדינות זרות), וכן רשויות ממשלתיות, עלולים להטיל ספק באמצעים אותם נוקטת החברה לשם שמירת סודיות המידע ולשם מיתון החשיפה. חשיפת מידע רגיש כאמור עלולה לחשוף את החברה לטענות לנזק מצדדים שלישיים ו/או לטענות בדבר הפרת הדין ו/או עלול לפגוע במוניטין החברה.

בהקשר זה, החברה מבצעת עבור המדינה פעילות תחת חיסיון, אשר לגביה ולגבי היבטים שונים הנלווים אליה ניתן לחברה ו/או היא פועלת לקבלת פטור מגילוי פרטים, זאת לאחר שמי שהוסמך לכך על-ידי שר הביטחון אישר בתעודה בחתימת ידו, כי יש בגילוי פרטים אלה משום פגיעה בביטחון המדינה ובהתאם להחלטות בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו ו/או רשות ניירות ערך.[86] לפרטים נוספים, ראה תיבת הטקסט המופיעה ברישא לחלק זה לדוח. חשיפת המידע עלולה לפגוע בהמשך קיום הפעילות תחת החיסיון ו/או בקיום פעילויות אחרת בידי החברה, בין פעילות נוכחית ובין פעילות עתידית ובנסיבות קיצוניות עלולה להשפיע מהותית לרעה על הכנסותיה, לרבות הכנסות מפעילויות אחרות.

החברה פועלת לשיפור והעלאת רמת הגנת הסייבר ואבטחת המידע במספר מישורים: הפעלת מרכז הגנת סייבר האחראי על ניטור וטיפול באירועי סייבר בקשר עם תשתיות החברה וכפוף להנחיות המב״ט הארצי; העלאת רמת האבטחה של התשתיות הקריטיות בחברה; פתרונות וכלים טכנולוגיים מתקדמים; מספר מנגנוני גיבוי למקרה של תקיפה ו/או אובדן מידע; ביצוע סקרי סיכונים ובדיקות חדירה קבועות לצורך צמצום הפגיעה במערכותיה העצמאיות של החברה; וכן ביצוע פעולות הסברה והעלאת מודעות מתמדת לנושא בקרב עובדי החברה. בתחום הגנת הסייבר, החברה פועלת בהתאם להוראות הרגולציה השונות והינה בעלת הסמכה ISO27001 ו-ISO27032 (הגנת סייבר על המידע ומערכות המידע של הארגון).

29.3 <u>גורמים מיוחדים</u>

29.3.1 <u>מקרקעי החברה</u>. על-פי הדין, שטח החברה בנתב״ג הינו שטח גלילי שאינו שייך לשום רשות מוניציפלית. כיום החברה מבצעת בעצמה ועל חשבונה את הפעולות והשירותים העירוניים הנדרשים. החלת סמכויות מוניציפאליות של רשויות

[86] בחודש דצמבר 2021, החברה קיבלה תעודת חיסיון החתומה על-ידי ראש מלמ״ב, והכל בהתאם לסעיף 19(א)(2) לחוק ניירות ערך. תעודת החיסיון הנ״ל אמורה להחליף את כלל תעודות החיסיון הקודמות שהונפקו לחברה. בהתאם לסעיף 36ג(ב) לחוק ניירות ערך, נדרש אישור בית המשפט המחוזי לפטור מגילוי פרטים כאמור. נכון למועד הדוח, טרם התקבל אישור בית המשפט המחוזי בהתאם לסעיף 36ג(ב) לחוק ניירות ערך, והחברה פועלת לצורך קבלת אישור כאמור.

מקומיות על שטח החברה בנתב"ג עלולה לגרום לחיוב החברה בתשלומים נוספים. אולם מנגד, לא תידרש החברה לשאת בעלויות ביצוע הפעולות והשירותים העירוניים כאמור. לפרטים נוספים ראו סעיף 13 לחלק זה לדוח.

כמו-כן, כמפורט בסעיף 13.1 לחלק זה לדוח, בגין חלק מהמקרקעין בהם פועלת החברה, לא הוסדרו זכויות החברה באופן פורמלי ו/או לא משולמים בגינם דמי שימוש, וכן ביחס לחלק נוסף מהמקרקעין הסתיימה תקופת החכירה. הסדרת זכויות ודמי השימוש של החברה במקרקעין ו/או חידוש תקופות החכירה, עלולים להיות בתנאים שונים, ואף שונים מהותית, מתנאי השימוש והחכירה הקיימים.

29.3.2 ניהול ההון האנושי ויחסי עבודה. לחברה גמישות נמוכה ביחס לכוח אדם, הנובעת בעיקרה מהסכמים קיבוציים החלים על עובדי החברה וממעמדו האיתן של ועד עובדי החברה. גמישות נמוכה ביכולת החברה לבצע שינויים בהיקף כוח האדם ו/או בהסדרים, בנוהגים ובתנאי עבודה קיימים משפיעה לרעה על יכולתה של החברה להתייעל, לבצע שינויים ארגוניים במבנה הארגוני ולשפר את כושר התחרות שלה. כמו-כן, עלולה החברה להיות חשופה לשביתות ושיבושי עבודה, כתוצאה מסכסוכי עבודה שונים אשר עלולים להשפיע לרעה על תפקודה של החברה, על תדמית החברה ועל התוצאות העסקיות שלה (ראה סעיף 16.12 לחלק זה לדוח). בנוסף, לאור היותה של החברה מן המעסיקים הגדולים במשק בישראל, עשויה החברה להיות כפופה להחלטות מדיניות ממשלתית בנושאי העסקה, אשר אינן עולות בקנה אחד עם האינטרס העסקי של החברה.

29.3.3 גיוס ושימור כוח אדם. חלק משמעותי מפעילות החברה מצריך כוח אדם מיומן ובעל התמחות ספציפית בתחומים עתירי טכנולוגיה. כמו-כן, מושפעת פעילות החברה ממספר מצומצם של קבוצות מפתח בעיקר בדרגים הניהוליים, המדעיים והטכניים, אשר להערכת החברה אינם מתוגמלים ברמה המקובלת בקרב מתחרי החברה, לאור מגבלות הנובעות מהיותה חברה ממשלתית. הצלחת החברה תלויה, בין היתר, ביכולתה לגייס ולשמר כוח אדם איכותי, מקצועי ומוכשר, על-אף התחרות הקיימת על שירותי כוח אדם מסוג זה (ראה גם סעיף 16.5 לחלק זה לדוח). קושי בגיוס כוח אדם איכותי ומיומן, עזיבת כוח אדם איכותי ומיומן (ובכלל זה מטעמי פרישת גיל ושכר) ואי הכשרה מספקת של שכבות ניהוליות, עלולים להשפיע לרעה על פעילות החברה.

29.3.4 ריכוזיות גיאוגרפית בפעילות החברה ואי חדירה לשווקים חדשים. היקף גדול של פעילות החברה בתחומי פעילותה השונים מרוכז במספר מצומצם של מדינות. הפסקה/הפחתה בהיקף הפעילות במקומות בהם מרוכזים לקוחותיה של החברה ללא חדירה לשווקים חדשים והרחבת פעילותה בשווקים קיימים, עלולים להפחית באופן מהותי את היקף מכירותיה של החברה, ולהשפיע לרעה על תוצאותיה העסקיות.

29.3.5 תלות בלקוחות. לחברה תלות במספר מצומצם של לקוחות מהותיים, אשר סך ההכנסות מכל אחד מהם, באחת או יותר מהשנים 2022 ו-2021, מגיע לכדי 10% או יותר מסך הכנסותיה (במאוחד) של החברה. הפסקת התקשרות החברה עם אחד או יותר מהלקוחות האמורים, עלולה להשפיע לרעה על הכנסותיה ועל

תוצאותיה העסקיות של החברה. החברה משקיעה משאבים ומאמצים משמעותיים להרחבת מעגל לקוחותיה, על-מנת להפחית את תלותה בלקוחות האמורים. משהב"ט מהווה לקוח מהותי של החברה כאשר היקף רכישותיו מהחברה מהווה בשנים האחרונות כ-20-25% מסך ההכנסות במאוחד.

החברה מושפעת בנוסף מהתחייבויות שלקחה על עצמה המדינה בהיבטים דיפלומטיים, וכן מקשרים דיפלומטיים ועסקיים בין ישראל באמצעות משהב"ט לבין מדינות אחרות וכן מבצעת פעילות עבור חברות אחרות בהתאם להתקשרות עם משהב"ט. בהקשר זה, החברה מבצעת עבור המדינה פעילות תחת חיסיון, אשר לגביה ולגבי היבטים שונים הנלווים אליה ניתן לחברה ו/או היא פועלת לקבלת פטור מגילוי פרטים, זאת לאחר שמי שהוסמך לכך על-ידי שר הביטחון אישר בתעודה בחתימת ידו, כי יש בגילוי פרטים אלה משום פגיעה בביטחון המדינה ובהתאם להחלטות בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו ו/או רשות ניירות ערך.[87] לפרטים נוספים, ראה תיבת הטקסט המופיעה ברישא לחלק זה לדוח. חשיפת המידע עלולה לפגוע בהמשך קיום הפעילות תחת החיסיון או בקיום פעילות אחרת בידי החברה, לרבות פעילות אותה מקיימת החברה מול חברות ומדינות אחרות, בהזדמנויות עסקיות ובנסיבות קיצוניות עלולה להשפיע מהותית לרעה על הכנסותיה, לרבות הכנסות מפעילויות אחרות. לפרטים אודות לקוחותיה המהותיים של החברה, ראה סעיף 22 לחלק זה לדוח.

29.3.6 <u>שרשרת אספקה ותלות בספקים</u>. פעילותה של החברה במרבית תחומי הפעילות תלויה במספר ספקים ואף לעיתים בספק יחיד. במידה שהאספקה על-ידי אחד או יותר מהספקים, תיפגע, תופסק, או תסופק שלא בהתאם לאיכות וללוחות הזמנים הנדרשים, הדבר עלול לפגוע בפעילות החברה ולמנוע ממנה לעמוד בהתחייבויותיה כלפי לקוחותיה בנוגע להזמנות קיימות, כולל עמידה בזמני אספקות, ובכך להשפיע לרעה על תוצאותיה העסקיות ועל מוניטין החברה. כמו-כן, החברה עלולה להתקשות באיתור ספק חלופי והסדרת ההתקשרות עמו ואלו עלולים לגזול משאבים רבים ויקרים. לתיאור תלות חטיבות החברה בספקים, ראה סעיפים 9.9.2, 10.10, 11.10 ו-12.11.1 לחלק זה לדוח.

29.3.7 <u>שיקולי פעולה של חברה ממשלתית</u>. בהתאם לסעיף 4(א) לחוק החברות הממשלתיות, רשאית ממשלת ישראל, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע לחברה שיקולי פעולה אחרים, אשר אינם בהכרח שיקולים עסקיים על-פיהם נוהגת לפעול חברה שאינה ממשלתית. לא מן הנמנע שממשלת ישראל תנחה את החברה לפעול על-פי "שיקולים אחרים" על-פי הוראת סעיף 4(א) לחוק החברות הממשלתיות כאמור.

29.3.8 <u>תדמית ומוניטין</u>. התממשות הסיכונים המהותיים ו/או ניהול לא מיטבי של משבר תקשורתי של החברה עשויים להשפיע על תדמית ומוניטין החברה בעיני מדינות זרות, לקוחות זרים ומקומיים, בעלי עניין, רגולטורים והציבור, אשר כולם יחד מרכיבים את המרחב הציבורי והבינלאומי בו פועלת החברה.

---

[87] ראה גם הערת שוליים מס' 87 לעיל.

29.4 גורמי סיכון ענפיים נוספים, על-פי תחומי הפעילות

גורמי סיכון בתחום מערכות טילים וחלל

29.4.1 כשלים בטילים, במשגרים ובלווייניים. מערכות טילים, משגרים ולווינים נתונים לכשלים שונים, לרבות כאלו שאינם בשליטת החברה, ולתפקוד לא תקין במהלך השיגור ולאחריו. כשלים אלו עלולים לפגוע בביצועים ואף להביא לאבדן מלא של המערכות האמורות, להקטין את התועלת המבצעית, לקצר את חייה המסחריים או הצבאיים של המערכת וכתוצאה מכך לפגום במוניטין החברה בשוק. לפרטים אודות פוליסות הביטוח של החברה, ראה סעיף 24 לחלק זה לדוח.

29.4.2 עיכובים בפיתוח, בייצור ובשיגור טילים, משגרים ולווינים. במהלך הפיתוח, הייצור והשיגור של מערכות טילים, משגרים ולווינים המיוצרים על-ידי החברה, עלולים להיווצר עיכובים כתוצאה מגורמים שונים, אשר בחלקם אינם תלויים בחברה. עיכובים כאמור עלולים להשפיע על יכולתה של החברה לספק את הביקוש למוצריה ושירותיה, לגרום לחברה הפסדים, לחשוף את החברה לתביעות ו/או לקנסות מצד לקוחותיה ולגרום לפגיעה במוניטין החברה.

29.4.3 שינוי המצב על-פיו החברה הינה קבלן ראשי לתוכניות החלל של מדינת ישראל. בתחום החלל מהווה החברה קבלן ראשי לכל תוכניות החלל של מדינת ישראל. שינוי מצב זה עלול לפגוע בפעילות החלל של החברה ולהפחית מהמוניטין שלה בתחום. יצוין, כי לאחרונה תחום קונסטלציית לוויני תצפית נפתח לתחרות על-ידי ממשלת ישראל.

גורמי סיכון בתחום האלקטרוניקה הצבאית

29.4.1 שינוי המצב בו אלתא הינה הספק המוביל במדינת ישראל למוצרי מכ"ם. שינוי המצב בעניין זה עלול לפגוע בפעילות החברה וכן לפגוע בתוצאותיה הכספיות.

גורמי סיכון בתחום תעופה

29.4.1 שוק מטוסי המנהלים רגיש לשינויים בצמיחה (GPP). ירידה בצמיחה וכניסה למיתון עלולים לפגוע בביקוש העולמי למטוסי מנהלים.

29.4.2 תלות בגאלפסטרים. שיווק מטוסי המנהלים מתוצרת החברה מתבצע מכוח הסכם בלעדי של החברה עם משווק יחיד (לפרטים אודות גאלפסטרים, ראה סעיף 12.6.2 לחלק זה לדוח). כתוצאה מכך, לחברה תלות בתוצאות פעילותו לשיווק מטוסי המנהלים מתוצרת החברה. הפסקת ההתקשרות עם גאלפסטרים עלולה להביא להפסקת פעילות ייצור מטוסי מנהלים בחברה.

29.4.3 ירידה בהיקף הפעילות בענף המטענים האוויריים. בתחום הסבת מטוסי נוסעים למטוסי מטען קיימת תלות בהיקף הפעילות בענף המטענים האוויריים. ירידה בפעילות בתחום זה עלולה להשפיע לרעה על פעילות החברה בתחום ההסבות האמורות.

29.4.4 עליה במחירי הדלק. עליה חדה במחירי הדלק הסילוני עלולה להשפיע לרעה על תוצאותיהן הכספיות והיקף פעילותן של חברות התעופה הבינלאומיות, שהינן

לקוחות החברה בתחום, וכתוצאה מכך, להפחית את הביקוש למוצרי החברה בתחום.

29.4.5 <u>עליה במחירי חומרי הגלם</u>. עליה משמעותית ורציפה במחירים חומרי הגלם התעופתיים עלולה להשפיע לרעה על עלות מוצרי החברה בתחום הפעילות, וכתוצאה מכך להשפיע מהותיות על רווחיות החברה בתחום. החברה מתמודדת עם חשיפה זו, בין היתר, באמצעות מנגנוני הגנה חוזיים מול לקוחותיה (ככל שניתן), כגון: מנגנוני הצמדת מחירים למחירי חומרי גלם עיקריים, ו/או מנגנוני עדכון מחירים במקרה של תנודות חריגות במחירי חומרי הגלם, העלאת מחירי מכירה וכיו"ב.

29.4.6 <u>חסמים על-ידי יצרני מטוסים</u>. חסמים שונים המוטלים ו/או שיוטלו על-ידי יצרני מטוסים בקשר עם הסבה של מטוסים מתוצרתם, עלולים להביא לירידה משמעותית במספר הסבות המטוסים על-ידי החברה ולפגיעה משמעותית בהכנסות החברה בתחום הסבות מטוסים. ראה גם סעיף 12.12[ב] לחלק זה לדוח.

ראה להלן טבלה המדרגת, לפי הערכת החברה, את מידת השפעתם של גורמי הסיכון האמורים בסעיף זה לעיל, על עסקי החברה, בחלוקה לסוגי סיכונים:

גורמי סיכון	מידת ההשפעה		
	השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה
גורמי מאקרו			
שינויים בשערי חליפין		***	
מצב הכלכלה העולמית		***	
המצב הפוליטי והביטחוני בישראל		***	
שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים במדיניות אכיפה	***		
השפעת יחסים פוליטיים בין מדינתיים על פעילות החברה בשווקים בינלאומיים		***	
גורמים ענפיים			
תלות גבוהה בתקציבי ביטחון	***		
סנקציות כלכליות כנגד מדינות			***
תחרות בתחומים ובשווקים בהם פועלת החברה		***	
השפעת חידושים טכנולוגיים תכופים על תחומי הפעילות של החברה	***		
פגיעה בקניין רוחני			***
ביטול התקשרויות קיימות מטעמי נוחות			***
משבר בענף התעופה האזרחית העולמי		***	
תלות ברישיונות ובהיתרים		***	
הגבלות בנוגע לייצוא ביטחוני		***	
פגיעה סביבתית, סיכוני אקלים, חברה וממשל תאגידי		***	
שימוש בחומרים מסוכנים			***
תזרים מזומנים		***	
פיגורים באספקות ללקוחות		***	
התחייבויות לביצוע רכש גומלין		***	
התקשרויות הכוללות הוצאות חד פעמיות (Nonrecurring Costs)		***	
סטייה מעלויות פיתוח מתוכננות		***	
אבדן הזדמנויות עסקיות, רכישות ושיתופי פעולה		***	
פגיעה כתוצאה מאירועים בלתי שגרתיים		***	
אבטחת מידע והגנת סייבר	***		
גורמים מיוחדים			
מקרקעי החברה			***
ניהול ההון האנושי ויחסי עבודה		***	
גיוס ושימור ההון האנושי		***	
ריכוזיות גיאוגרפית בפעילות החברה		***	
תלות בלקוחות	***		
שרשרת אספקה ותלות בספקים		***	
שיקולי פעולה של חברה ממשלתית			***
תדמית ומוניטין			***
גורמי סיכון ענפיים נוספים, על-פי תחומי הפעילות			
גורמי סיכון בתחום מערכות טילים וחלל			

גורמי סיכון	מידת ההשפעה		
	השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה
כשלים בטילים, במשגרים ובלווייניים		***	
עיכובים בפיתוח, בייצור ובשיגור טילים, משגרים ולווייניים		***	
שינוי המצב על-פיו החברה הינה קבלן ראשי לתוכניות החלל של מדינת ישראל		***	
גורמי סיכון בתחום האלקטרוניקה הצבאית			
שינוי המצב בו אלתא הינה הספק המוביל במדינת ישראל למוצרי מכ"מ		***	
גורמי סיכון בתחום תעופה			
שוק מטוסי המנהלים רגיש לשינויים בצמיחה (GPP)			***
תלות בגאלפסטרים			***
ירידה בהיקף הפעילות בענף המטענים האוויריים			***
עליה במחירי הדלק			***
עליה במחירי חומרי הגלם		***	
חסמים על-ידי יצרני מטוסים			***

8 במרץ 2023

_____

התעשייה האווירית לישראל בע"מ

שמות החותמים ותפקידם:

עמיר פרץ, יו"ר הדירקטוריון

בועז לוי, מנכ"ל

פרק ב'

לדוח התקופתי

דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה

2022

לשנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר

דירקטוריון התעשייה האווירית לישראל בע"מ מתכבד להגיש את דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד והחברות המאוחדות שלו (להלן: "החברה"), לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 (להלן: "שנת 2022" או "השנה"), כחלק מהדוח התקופתי לאותה תקופה (להלן: "הדוח התקופתי"). דוח הדירקטוריון ערוך בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970 ולחוזרי רשות החברות הממשלתיות.

א. תיאור תמציתי של החברה וסביבתה העסקית

1. תיאור החברה

החברה התאגדה כחברה פרטית בבעלות מלאה של מדינת ישראל בשנת 1966. החל משנת 1953 ועוד בטרם הוקמה החברה, התבצעה פעילותה במסגרת יחידת סמך של משרד הביטחון. החברה הינה חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות התשל"ה-1975 (להלן: "חוק החברות הממשלתיות"). בחודש מאי 2007, פרסמה החברה לראשונה תשקיף, על פיו הונפקו ונרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "הבורסה") אגרות חוב של החברה. מניות החברה אינן רשומות למסחר בבורסה ועל אף היותה חברה פרטית בבעלות ממשלתית, היא כפופה להוראות סעיף 36 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, והינה תאגיד מדווח.

2. תחומי פעילות

החברה פועלת בארבעה תחומי פעילות עיקריים המדווחים בנפרד כמגזרים עסקיים:

2.1. תחום מערכות טילים וחלל

לפרטים אודות פעילות החברה בתחום מערכות טילים וחלל, ראה סעיף 9 לפרק א' בדוח התקופתי.

2.2. תחום כלי טיס צבאיים

לפרטים אודות פעילות החברה בתחום כלי טיס צבאיים, ראה סעיף 10 לפרק א' בדוח התקופתי.

2.3. תחום מוצרי האלקטרוניקה הצבאית (אלתא)

לפרטים אודות פעילות החברה בתחום מוצרי האלקטרוניקה הצבאית, ראה סעיף 11 לפרק א' בדוח התקופתי.

2.4. תחום התעופה

לפרטים אודות פעילות החברה בתחום התעופה, ראה סעיף 12 לפרק א' בדוח התקופתי.

בנוסף, מציגה החברה בנתוני דוח רווח והפסד לפי מגזרים (בסעיף אחרים) פעילויות ברמת החברה, אשר משרתות את כלל מגזרי הפעילות, ובכללן הוצאות מחקר ופיתוח ברמת כלל החברה והוצאות פרישה מוקדמת של עובדים.

כל תחום פעילות מהווה חטיבה, אשר בראשה עומד מנהל במעמד של סמנכ"ל שהוא גם חבר הנהלת החברה. הנהלת החברה בראשות המנכ"ל מרכזת ומתווה את פעילות החברה, בהתאם למדיניות הנקבעת על ידי הדירקטוריון.

פעילות החברה מבוססת על מספר רב של חוזים, שרובם הגדול ארוכי טווח. ככלל, היקף ההשפעה של כל חוזה בנפרד, ברמה שנתית, אינו מהותי ביחס למחזור ההכנסות של כלל החברה. מוצרי החברה ושירותיה כוללים מגוון רחב של מוצרים, הן לשוק הצבאי/ביטחוני (אשר מהווה את השוק העיקרי של החברה) והן לשוק האזרחי.

מרבית הכנסות החברה הינן הכנסות מייצוא מוצריה ושירותיה ללקוחות שונים ברחבי העולם, עם זאת, משרד הביטחון (להלן: "**משהב"ט**") מהווה אחד מלקוחותיה העיקריים של החברה.

פעילות החברה היא על פי הזמנות, המתקבלות, בדרך כלל, לאחר זכיית החברה במכרזים או בהליכים דומים, בהם מתמודדת החברה מול חברות בינלאומיות ומקומיות בתעשיית התעופה, החלל והביטחון.

3. הסביבה הכלכלית והשפעתה על החברה

עיקר פעילותה של החברה הינה בשוק הצבאי/בטחוני (כ-80% מהמכירות בשנת 2022) ויתרתה בשוק האזרחי. כמו כן, פעילות החברה מוטת ייצוא ועיקר מכירותיה ללקוחות מחוץ לישראל (כ-73% מהמכירות בשנת 2022).

פעילות החברה בשוק הצבאי מושפעת ישירות מתקציבי הביטחון של המדינות הרוכשות, מצרכי הביטחון שלהן וממצבן הכלכלי, וכן מאירועים גיאופוליטיים בינלאומיים ומיחסיה הדיפלומטיים של מדינת ישראל עם מדינות אחרות.

כאמור לעיל, משהב"ט הינו לקוח מהותי של החברה (לפרטים בדבר הכנסות החברה ממשהב"ט ראה סעיף 22 לפרק א' בדוח התקופתי). צמצום בתקציב הביטחון, ככל שיוביל לצמצום בתקציבי הרכש וההצטיידות של המשרד, עלול להשפיע לרעה על תוצאות החברה ותזרים המזומנים שלה, ובכלל זה, לגרום לעליית ימי אשראי הלקוחות בגין חובות המשרד ואף לגרום להפסקת עבודה על חוזים, שכתוצאה מהאמור לעיל לא יהיה מקור תקציבי לממנם. חוסר ודאות בקשר עם תקציב הביטחון גורם מפעם לפעם, לעיכוב זמני של תשלומי משהב"ט לתעשיות הביטחוניות הגדולות, ובכלל זה לחברה, בגין מוצרים שסופקו לו. מאידך, מטעמי תקציב, עשוי המשרד להקדים מפעם לפעם תשלומים לחברה. ככלל, החברה אינה צופה סיכון בגביית חוב משהב"ט.

בשלהי חודש פברואר 2022 החל עימות צבאי בין רוסיה לאוקראינה, דבר שהביא להתערערות היציבות הביטחונית באירופה. ייתכן והשלכות עקיפות של העימות כגון: סנקציות כלכליות ופגיעה במסחר החופשי עם רוסיה מחד, והגדלת תקציבי הביטחון במדינות שונות והתעוררות הצורך בהצטיידות במוצרים ובמערכות צבאיות מאידך, עשויים להשפיע על החברה.

המידע לעיל בדבר ההשלכות האפשריות של המלחמה באוקראינה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על הערכות החברה למועד זה. מידע זה עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה ממספר גורמים, בין היתר, מכך שהערכות החברה יתבררו כשגויות ו/או התממשותם של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לפרק א' בדוח התקופתי.

המצב הכלכלי וההתפתחויות בשווקים העולמיים בכלל ובמדינות המהוות לקוחות מהותיים של החברה בפרט, משפיעים על התוצאות העסקיות ומצב עסקיה של החברה. ככלל, החברה פועלת בסביבה תחרותית ומתמודדת עם אתגרים הנובעים מהסביבה המאקרו כלכלית. כך למשל, משברים כלכליים, משברים בריאותיים כלל עולמיים (כדוגמת משבר נגיף הקורונה), פיחות במטבעות מקומיים של מדינות היעד ו/או השלכות ירידה במחירי הנפט הגולמי במדינות מסוימות, עלולים לגרום לצמצום ההוצאה הממשלתית ולצמצום בתקציבים המיועדים להצטיידות צבאית באותן מדינות ובהתאמה גם להגברת התחרות על שווקי היעד.

פעילות החברה בשוק האזרחי מושפעת ממצב ענף התעופה העולמי, אשר היה במגמת שיפור בשנים האחרונות, עד פרוץ משבר נגיף הקורונה, בין היתר כתוצאה מהשפעת המצב הכלכלי העולמי, צמיחה כלכלית במדינות מתפתחות מסוימות וגידול בהיקף הסחר העולמי והתנועה האווירית. יחד עם זאת, סביבת הפעילות של החברה בשוק האזרחי מאופיינת בתחרות חריפה.

עקב משבר הקורונה והשלכותיו על תחום התעופה העולמי, ובכלל זה צמצום מהותי של היקף הטיסות בעולם, חוותה חטיבת התעופה אשר פועלת, בין היתר, בענף שירותי תחזוקה כוללת למטוסים, מנועים ואביזרים שונים ("ענף ה-MRO") ובענף מטוסי מנהלים, צמצום מהותי בהיקף עסקיה בתחומים אלה בשנים 2020 ו-2021. להערכת החברה, עקב ההתאוששות העולמית ממשבר הקורונה, לא ניתן להצביע, על השפעות מהותיות של המשבר על היקף עסקיה בשנת 2022.

לאור האמור, ככלל, שיעורי הרווחיות בתחומי פעילותה של החברה בשוק האזרחי נמוכים משמעותית משיעורי הרווחיות בשוק הצבאי-ביטחוני. בשים לב לאתגרים העסקיים, בוחנת הנהלת החברה באופן שוטף ביצוע התאמות של עלויות בייצור בחטיבת התעופה, לרבות בהיבט של התאמת ההון האנושי.

שינויים בשער החליפין של הדולר עשויים להשפיע מהותית על תוצאות החברה. ככלל, בטווח הבינוני והארוך, עליה בשע"ח של הדולר ביחס לשקל משפיעה לחיוב על תוצאות החברה, זאת, היות וחלק מהוצאות החברה (בעיקר שכר) הינו בש"ח, בעוד מרבית הכנסותיה מתקבלות במטבע חוץ (בעיקר בדולר ארה"ב שהינו מטבע הפעילות של החברה).

לפרטים נוספים אודות הסביבה העסקית של החברה והשפעת גורמים חיצוניים על פעילותה ראה סעיף 8 לפרק א' בדוח התקופתי.

לעניין השלכות עליית שיעור האינפלציה והצעדים הכלכליים הננקטים עקב כך, ראה להלן סעיף 7 לחלק א' בדוח זה.

4. דיבידנד

החברה, בהיותה חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, כפופה למדיניות של רשות החברות הממשלתיות בנוגע לייעוד רווחיה. מדיניותה הנוכחית של רשות החברות הממשלתיות (היכולה להשתנות מעת לעת) היא חלוקת 50% מהרווח הנקי כדיבידנד. חלוקת הדיבידנד על ידי החברה כפופה למבחני החלוקה על פי חוק ומתחשבת, בין היתר, בעמידה באמות מידה פיננסיות, כאמור בביאור 1ב. ובביאור 21ב.(2) לדוחות הכספיים השנתיים.

לעניין החלטת דירקטוריון החברה מיום 17 ביולי 2022 בדבר חלוקת דיבידנד בסך של כ-571 מיליון ש"ח, ראה ביאור 23ג.(1) לדוחות הכספיים השנתיים.

5. הסכמי התייעלות ופרישה מוקדמת ויחסי עבודה בחברה

לפרטים בדבר תכנית פרישה בהסכמה הדדית בחטיבת תעופה, אשר מטרתה התייעלות וצמצום תקנים, אשר הסתיימה בסוף חודש ינואר 2022, ראה ביאור 20ט. לדוחות הכספיים השנתיים וסעיף 16.11.4 לפרק א' בדוח התקופתי.

6. הנפקת מניות החברה לציבור

לפרטים בדבר החלטת ועדת השרים לענייני חברה וכלכלה (קבינט חברתי-כלכלי), על תוכנית לביצוע הנפקות מיעוט של חברות ממשלתיות, בכללן החברה, ולפרטים בדבר החלטת וועדת השרים לענייני הפרטה מיום 19 בנובמבר 2020 על הנפקת מניות החברה על דרך של הנפקת מיעוט, ראה ביאור 1ג. לדוחות הכספיים השנתיים וסעיף 1.3 לפרק א' בדוח התקופתי.

7. השלכות השינויים במגמות האינפלציה ועליית הריבית על החברה

מרבית התקשרויותיה של החברה נקובות בדולרים ואינן כוללות מרכיבי הצמדה למדד המחירים לצרכן או תלויות בריביות בשווקי העולם. מיעוטן של התקשרויות החברה הנקובות בשקלים חדשים (בעיקר מול משהב"ט) כוללות מרכיבי הצמדה למדד. לאור זאת, לשינויים במגמות האינפלציה אין השפעה ישירה משמעותית בכל הקשור לתמורות הנקובות בהתקשרויותיה.

אל מול התמורות שבהתקשרויות, מבנה הוצאות החברה כולל בעיקרו הוצאות שכר, רכש חומרים ועבודות של קבלני משנה וכן עלויות הפעלה אחרות אשר חלקן נקובות בדולר וחלקן בשקלים חדשים. הוצאות השכר, שהינן מרכיב עיקרי בהוצאותיה, נגזרות מהסכמי השכר שבחברה, אשר רובו המכריע אינו כולל כל רכיב הצמדה למדד המחירים לצרכן וגם רובן המכריע של שאר התשומות אינו צמוד למדד המחירים לצרכן. ככל שמחירי תשומות אלה (למעט הוצאות השכר) יעלו, עקב העלאות מחירים שיושתו על החברה ע"י ספקיה השונים מסיבות שונות, החברה כוללת מרכיבי

התייקרויות כאלה ואחרים (מסיבות שונות) בתמחיר הפרויקטים ובהתאם לכך נמדדים רווחיה והכנסותיה מהפרויקטים.

בעקבות התחזית להתייקרותן של תשומות מסוימות (בין היתר מחיריהם של רכיבים אלקטרוניים), אישרה הנהלת החברה, כבר בתחילת שנת 2022, הקדמת רכש הנדרש לביצוע פרויקטים עתידיים כדי להימנע מההתייקרויות (שאכן אירעו) ועל מנת לשמור על רווחיות הפרויקטים ועל כושר התחרות של החברה.

כמפורט בדוחות הכספיים של החברה, מטבע הפעילות העיקרי של החברה הינו הדולר. שינויים בשער החליפין של הדולר עשויים להשפיע מהותית על תוצאות החברה היות וחלק מהוצאותיה (בעיקר שכר) הינו בשקלים חדשים. החברה פועלת לגידור הוצאות השכר העתידיות באמצעות מכשירים פיננסיים נגזרים אשר מיועדים כפריטים מגדרים. לשינויים במגמות האינפלציה והריבית בישראל וברחבי העולם עשויה להיות השפעה על שער החליפין דולר-שקל באופן שישפר או ירע את תוצאותיה העסקיות של החברה.

יחד עם זאת, היות ומדיניות החברה לגדר את השפעות שער החליפין על תשומותיה, תמחיר הפרויקטים ומדידת רווחיה מגלמים את שערי ההגנה בפועל אשר ידועים מראש.

החברה מיישמת חשבונאות גידור, אשר מטרתה להמחיש את הקשר הכלכלי של מכשירים מגדרים שלגביהם מיושמת חשבונאות הגידור. על כן, מדידתם השוטפת של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בהתאם לשווים ההוגן, נזקפת לסעיף הרווח (הפסד) כולל אחר עד למועד מימושם בפועל ושינויים בשער החליפין עשויים להשפיע באופן מהותי על הונה העצמי של החברה.

באשר לעליית הריבית בארץ ובעולם, הרי שלעלייה זאת השלכות מצומצמות על החברה, בעיקר בתחומי המימון, השקעות בניירות ערך ומדידת התחייבויותיה למתן הטבות לעובדים כדלקמן:

בתחום המימון, החברה נוטלת הלוואות בריבית משתנה (כתלות בריבית הנקבעת ע"י הבנק הפדרלי בארה"ב). לפיכך, עליית הריבית תגדיל את עלויות המימון הזר. להערכת החברה, בהתבסס על התחזיות בדבר היקף ההעלאות הצפויות בריבית בארה"ב, לעליות אלה לא צפויה השפעה מהותית על תוצאותיה.

העלייה בשיעורי הריבית בארץ ובעולם, על רקע המשך הציפיות לאינפלציה גבוהה, הובילה לירידות חדות בשווקי האג"ח ולהפסדים בתיק ניירות הערך (אג"ח) של החברה.

באשר להשפעות עליית הריבית על מדידת התחייבויותיה למתן הטבות לעובדים, מאחר שהתחייבויות אלה נמדדות בערכן המהוון, בהתבסס על ריביות עתידיות בהתאם לתקופות ההתחייבויות הרלבנטיות, הרי שעליות ריבית כאמור משפיעות בצורה מהותית על מדידה זאת.

במהלך שנת 2022, ובפרט במהלך הרבעון הראשון, חל גידול מהותי בשיעור ריבית ההיוון של התחייבויות החברה למתן הטבות לעובדיה וזאת בעקבות עליה בווקטור הריבית הקונצרנית לכל אורך העקום. הגידול כאמור הביא להקטנת ההתחייבויות הנ"ל בסך כולל של 65 מיליון דולר מתוכו כ-48 מיליון דולר, לפני מס, בגין הטבה מוגדרת לאחר סיום העסקה, אשר נזקפו לרווח הכולל האחר, וכ-17 מיליון דולר בגין הטבות אחרות לזמן ארוך אשר נזקפו לרווח והפסד.

באשר לניתוח רגישות עקב שינויים בשיעור ריבית ההיוון ראה ביאור 20ה.(4) לדוחות הכספיים השנתיים.

המידע לעיל בדבר תחזיות אפשריות של העלאות הריבית בישראל ובארה"ב הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על הערכות החברה למועד זה. מידע זה עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה ממספר גורמים, בין היתר, מכך שהערכות החברה יתבררו כשגויות ו/או התממשותם של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לפרק א' בדוח התקופתי.

8. הנפקת הון בחברה כלולה

לעניין הנפקה ראשונה לציבור של חברת ISI, חברה כלולה של החברה, ראה ביאור 11ב.(1)(ה) לדוחות הכספיים השנתיים.

9. מיסוי רווחים "כלואים"

לעניין השלכות חוק ההתייעלות הכלכלית לשנים 2021-2022 והוראת השעה שפורסמה במסגרתו, על מיסויים של רווחים "כלואים", שהופטרו בעבר מתשלום מס חברות, ראה ביאור 31ב.(7) לדוחות הכספיים השנתיים.

ב. הסברי הדירקטוריון על מצב עסקי החברה, תוצאות פעולותיה, הונה העצמי, תזרימי המזומנים ונושאים נוספים

1. אמצעים נזילים בחברה

ליום 31 בדצמבר 2022, ההיקף הכולל של האמצעים הנזילים (מזומנים ושווי מזומנים ונכסים פיננסיים לזמן קצר) שמחזיקה החברה מסתכם בכ-1,061 מיליון דולר לעומת סך של 905 מיליון דולר ליום 31 בדצמבר 2021, גידול של 156 מיליון דולר.

לניתוח המצב הכספי לימים 31 בדצמבר 2022 ו-31 בדצמבר 2021, ראה סעיף 2.4 להלן.

2. עיקרי התוצאות העסקיות לשנת 2022

2.1 תוצאות הפעילות

החברה סיימה את שנת 2022 עם מכירות בסך של כ-4,973 מיליון דולר, בהשוואה לסך של כ-4,477 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-11% (כ-496 מיליון דולר), הנובע מגידול במכירות בכל חטיבות החברה.

החברה סיימה את שנת 2022 ברווח גולמי של כ-824 מיליון דולר (כ-17% מהמכירות), בהשוואה לרווח גולמי בסך של כ-696 מיליון דולר (כ-16% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד, גידול ברווח הגולמי של כ-128 מיליון דולר. הגידול ברווח הגולמי נובע ברובו מגידול במכירות וברווחיות בחטיבת התעופה ומגידול במכירות בחטיבת מערכות טילים וחלל.

החברה סיימה את שנת 2022 ברווח תפעולי של כ-316 מיליון דולר (כ-6.4% מהמכירות), בהשוואה לרווח תפעולי בסך של כ-217 מיליון דולר (כ-4.8% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד, גידול ברווח התפעולי של כ-99 מיליון דולר. הגידול ברווח התפעולי נובע ברובו מעלייה ברווח הגולמי, שקוזזה בחלקה על ידי גידול בהוצאות מחקר ופיתוח וגידול בהוצאות הנהלה וכלליות, מכירה ושיווק ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

החברה סיימה את שנת 2022 ברווח נקי של כ-213 מיליון דולר (כ-4.3% מהמכירות), בהשוואה לרווח נקי של כ-148 מיליון דולר (כ-3.3% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד. גידול ברווח הנקי של כ-65 מיליון דולר, הנובע ברובו מגידול ברווח התפעולי שקוזז בחלקו על ידי גידול במיסים על ההכנסה, לפרטים נוספים ראה ביאור 31ב.(7) לדוחות הכספיים השנתיים.

לניתוח תוצאות הפעילות של החברה לשנת 2022 לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ראה סעיף 2.5 להלן.

2.2 תזרים מזומנים מפעילות שוטפת

בשנת 2022 רשמה החברה תזרים מזומנים חיובי מפעילות שוטפת בסך של כ-797 מיליון דולר, בהשוואה לתזרים מזומנים חיובי מפעילות שוטפת בסך של כ-146 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-651 מיליון דולר.

לניתוח תזרים המזומנים בשנת 2022 לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ראה סעיף 3 להלן.

2.3. נתונים נבחרים מהדוחות הכספיים

להלן תמצית נתונים מאזניים לימים 31 בדצמבר 2022 ו-31 בדצמבר 2021 (הנתונים, למעט אחוזים, במיליוני דולר):

	ליום 31 בדצמבר		שיעור גידול (קיטון) בשנת
	2022	2021	**2022**
נכסים	**6,922**	6,157	12.4%
נכסים שוטפים	**5,207**	4,532	14.9%
נכסים לא שוטפים	**1,715**	1,625	5.5%
התחייבויות	**5,688**	4,936	15.2%
התחייבויות שוטפות	**5,374**	4,524	18.8%
התחייבויות לא שוטפות	**314**	412	(23.8%)
הון	**1,234**	1,221	1.1%
הון מסך המאזן	17.8%	19.8%	

2.4. ניתוח המצב הכספי של החברה

2.4.1. נכסי החברה (הנתונים, למעט אחוזים, במיליוני דולר)

	ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 בדצמבר 2021		גידול (קיטון) בשנת 2022	
סה"כ נכסים	**6,922**	**100%**	6,157	100%	765	12%
אמצעים נזילים בקבוצה	**1,061**	**15%**	905	15%	156	17%
לקוחות	**1,334**	**19%**	958	15%	376	39%
נכסי חוזה, נטו	**1,277**	**19%**	1,272	21%	5	0%
חייבים ויתרות חובה	**723**	**10%**	623	10%	100	16%
מלאי	**812**	**12%**	774	13%	38	5%
סה"כ נכסים שוטפים	**5,207**	**75%**	4,532	74%	675	15%
חייבים ויתרות חובה לזמן ארוך	**62**	**1%**	49	1%	13	27%
השקעה בחברות כלולות ועסקאות משותפות	**110**	**2%**	135	2%	(25)	(19%)
מסים נדחים	**43**	**0%**	82	1%	(39)	(48%)
רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים	**1,500**	**22%**	1,359	22%	141	10%
סה"כ נכסים לא שוטפים	**1,715**	**25%**	1,625	26%	90	6%

סך נכסי החברה ליום 31 בדצמבר 2022 עמד על סך של כ-6,922 מיליון דולר בהשוואה לסך של כ-6,157 מיליון דולר ליום 31 בדצמבר 2021, גידול של כ-765 מיליון דולר.

הגידול באמצעים הנזילים בקבוצה נבע בעיקר מתזרים מזומנים חיובי מפעליות שוטפת, בין היתר בשל קבלת מקדמות (ראו פירוט בסעיף 2.4.2 להלן).

הגידול בסעיף הלקוחות, נובע ברובו מהוצאת חיובים ללקוחות, בעיקר בחטיבת מערכות טילים וחלל.

הגידול בסעיף חייבים ויתרות חובה נובע בחלקו מרישום הוצאות מראש עקב פרויקטים חדשים ומסיווג מרכיב החלות השוטפת של הלוואה לחברה כלולה, לפרטים נוספים ראה ביאור 11ב.(1)(ה) לדוחות הכספיים השנתיים.

הגידול בסעיף רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים נובע בעיקרו מהיוון עלויות פיתוח רשיונות להסבת מטוסי נוסעים למטוסי מטען ומהיוון עלויות לפיתוח מטוס מנהלים בחטיבת התעופה וכן מהשקעת החברה ברכוש קבוע שייעודו להחכרה בענף כלי טיס בלתי מאוישים.

2.4.2. התחייבויות והון (הנתונים, למעט אחוזים, במיליוני דולר)

	ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 בדצמבר 2021		גידול (קיטון) בשנת 2022	
סה"כ התחייבויות והון	**6,922**	**100%**	6,157	100%	765	12%
סה"כ התחייבויות	**5,688**	**82%**	4,936	80%	752	15%
הלוואות מבנקים וחלויות שוטפות בגין אג"ח	**135**	**2%**	362	6%	(227)	(63%)
התחייבויות פיננסיות לזמן קצר	**76**	**1%**	7	0%	69	986%
ספקים ונותני שירותים	**1,070**	**16%**	984	16%	86	9%
זכאים ויתרות זכות כולל הפרשות	**907**	**13%**	948 *	15%	(41)	(4%)
דיבידנד לשלם	**186**	**3%**	24	0%	162	675%
התחייבויות חוזה, נטו	**3,000**	**43%** *	2,199	36%	801	36%
סה"כ התחייבויות שוטפות	**5,374**	**78%**	4,524	73%	850	19%
התחייבויות אחרות לזמן ארוך	**50**	**0%**	29	1%	21	72%
הטבות לעובדים	**264**	**4%**	383	6%	(119)	(31%)
סה"כ התחייבויות לא שוטפות	**314**	**4%**	412	7%	(98)	(24%)
הון	**1,234**	**18%**	1,221	20%	13	1%

(*) סווג מחדש

סך התחייבויות החברה ליום 31 בדצמבר 2022 עמד על סך של כ-5,688 מיליון דולר בהשוואה לסך של כ-4,936 מיליון דולר ליום 31 בדצמבר 2021, גידול של כ-752 מיליון דולר.

סך ההתחייבויות השוטפות של החברה ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכם בכ-5,374 מיליון דולר לעומת סך של כ-4,524 מיליון דולר ליום 31 בדצמבר 2021, גידול של כ-850 מיליון דולר.

הקיטון בסעיף הלוואות מבנקים וחלויות שוטפות בגין אג"ח נובע מפירעון הלוואות מבנקים, וכן מפירעון קרן אג"ח. לפרטים נוספים ראה סעיף 3 להלן וכן ביאורים 14 ו-19 לדוחות הכספיים השנתיים.

הגידול בסעיף דיבידנד לשלם נובע מדיבידנד שהוכרז בחודש יולי 2022, לפרטים נוספים ראה ביאור 23ג(1) לדוחות הכספיים השנתיים.

הגידול בסעיף התחייבויות חוזה, נטו נובע ברובו מקבלת מקדמות בכל חטיבות החברה בעיקר בגין התקשרויות חדשות במהלך שנת 2022.

סך ההתחייבויות הלא שוטפות של החברה ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכם בכ-314 מיליון דולר לעומת סך של כ-412 מיליון דולר ליום 31 בדצמבר 2021, קיטון של כ-98 מיליון דולר הנובע ברובו מקיטון התחייבות בגין הטבות לעובדים עקב עליית שיעור ההיוון ועליית שער חליפין שקל-דולר בשנת 2022.

החוב הפיננסי, ברוטו של החברה למוסדות פיננסיים ולמחזיקי אג"ח (לרבות עסקאות SWAP לגידור שע"ח בקשר עם האג"ח) ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכם בסך של כ-211 מיליון דולר, לעומת חוב פיננסי, ברוטו של כ-362 מיליון דולר ליום 31 בדצמבר 2021. יצוין כי סך האמצעים הנזילים (נכסים פיננסיים) של החברה ליום 31

בדצמבר 2022 וליום 31 בדצמבר 2021 גבוה מהחוב הפיננסי לאותם מועדים בכ-850 ו-536 מיליון דולר, בהתאמה.

2.4.3. הון

הון החברה ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכם בכ-1,234 מיליון דולר (כ-18% מסך המאזן) לעומת סך של כ-1,221 מיליון דולר (כ-20% מסך המאזן) ליום 31 בדצמבר 2021. השינוי בהון נובע ברובו מהרווח הנקי שרשמה החברה במהלך השנה, ומרווח כולל אחר בגין מדידה מחדש של תוכניות להטבה מוגדרת, אשר קוזזו על ידי דיבידנד שהוכרז והפסד כולל אחר שנבע מגידור תזרימי מזומנים.

2.5. ניתוח תוצאות הפעילות של החברה

להלן תמצית נתונים מתוך דוח רווח או הפסד לשנת 2022 ולשנה המקבילה אשתקד (הנתונים, למעט אחוזים, במיליוני דולר):

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		שיעור גידול לעומת התקופה המקבילה אשתקד
		2022	2021	
	מכירות	**4,973**	4,477	11.1%
	רווח גולמי	**824**	696	18.4%
	שיעור רווח גולמי מהמכירות	*16.6%*	*15.5%*	
	רווח תפעולי	**316**	217	45.6%
	שיעור רווח תפעולי מהמכירות	*6.4%*	*4.8%*	
	רווח נקי	**213**	148	43.9%
	שיעור רווח נקי מהמכירות	*4.3%*	*3.3%*	
(1)	**EBITDA**	**560**	436	28.4%
	שיעור EBITDA מהמכירות	*11.3%*	*9.7%*	

(1) רווח תפעולי, לפני הוצאות (הכנסות) מימון נטו והוצאות (הכנסות) מסים נטו, בתוספת הוצאות פחת והפחתות.

2.5.1. עיקרי התוצאות

מכירות

מכירות החברה בשנת 2022 הסתכמו בכ-4,973 מיליון דולר לעומת כ-4,477 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-496 מיליון דולר (כ-11%) הנובע מגידול במכירות בכל חטיבות החברה.

מכירות החברה לשוק הצבאי בשנת 2022 הסתכמו בכ-4,000 מיליון דולר (כ-80%) לעומת סך של כ-3,687 מיליון דולר (כ-82%) בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-313 מיליון דולר. המכירות לשוק האזרחי בשנת 2022 הסתכמו בכ-973 מיליון דולר (כ-20%) לעומת סך של כ-790 מיליון דולר (כ-18%) בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-183 מיליון דולר.

העלייה במכירות לשוק הצבאי בשנת 2022, ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, נובעת בעיקר מגידול בהכנסות בכל החטיבות הצבאיות. הגידול במכירות לשוק האזרחי בשנת 2022, ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, נובע בעיקר מגידול בהכנסות חטיבת התעופה.

מכירות החברה ליצוא בשנת 2022 הסתכמו בכ-3,607 מיליון דולר (כ-73%) ולשוק המקומי בכ-1,366 מיליון דולר (כ-27%), זאת לעומת כ-3,219 מיליון דולר (כ-72%) וכ-1,258 מיליון דולר (כ-28%) בתקופה המקבילה אשתקד, בהתאמה.

עלות המכירות

עלות המכירות בשנת 2022 הסתכמה בכ-4,149 מיליון דולר (כ-83% מהמכירות), לעומת בכ-3,781 מיליון דולר (כ-84% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-368 מיליון דולר.

רווח גולמי

הרווח הגולמי בשנת 2022 הסתכם בכ-824 מיליון דולר (שיעור רווחיות גולמית של כ-17%) לעומת סך של כ-696 מיליון דולר (שיעור רווחיות גולמית של כ-16%) בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-128 מיליון דולר. הגידול ברווח הגולמי נובע ברובו מגידול במכירות וברווחיות בחטיבת התעופה ומגידול במכירות בחטיבת מערכות טילים וחלל.

הוצאות מחקר ופיתוח

הוצאות מחקר ופיתוח בשנת 2022 הסתכמו בסך של כ-215 מיליון דולר לעומת סך של כ-204 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד (המהווים כ-4.3% וכ-4.6% מהמכירות, בהתאמה), גידול של כ-11 מיליון דולר, הנובע ברובו מגידול בהוצאות מחקר ופיתוח בחטיבת מערכות טילים וחלל ובחטיבת אלתא.

הוצאות הנהלה וכלליות והוצאות מכירה ושיווק

הוצאות הנהלה וכלליות והוצאות מכירה ושיווק בשנת 2022 הסתכמו בכ-299 מיליון דולר לעומת סך של כ-280 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד, (המהווים כ-6.0% וכ-6.3% מהמכירות בהתאמה). גידול בסך של כ-19 מיליון דולר, הנובע בין היתר מגידול בהוצאות מכירה ושיווק בגין נסיעות לחו"ל והשתתפות בתערוכות עקב הסרת מגבלות תנועה ברחבי העולם שהוחלו עקב נגיף הקורונה.

הכנסות אחרות, נטו

ההכנסות האחרות, נטו בשנת 2022 הסתכמו בכ-5 מיליון דולר לעומת הכנסות אחרות, נטו בסך של כ-9 בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות האחרות, נטו בשנת 2022 נבעו ברובן כתוצאה מהנפקת הון בחברה

כלולה ברבעון הראשון, וקוזזו בחלקן על ידי הפסד מירידת ערך מוניטין בחברה בת. לפרטים נוספים ראה ביאור 11ב.1(ה) וביאור 11ג.(2)(א) לדוחות הכספיים השנתיים, בהתאמה.

הוצאות (הכנסות) בגין פרישה מוקדמת של עובדים

בשנת 2022 רשמה החברה הכנסות בגין עדכון הפרשה לפרישה מוקדמת של עובדים בסך של כ-1 מיליון דולר, לעומת הוצאות בסך של כ-4 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד.

רווח תפעולי

בשנת 2022 הציגה החברה רווח תפעולי בסך של כ-316 מיליון דולר (כ-6.4% מהמכירות) לעומת רווח תפעולי של כ-217 מיליון דולר (כ-4.8% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-99 מיליון דולר, הנובע ברובו מעלייה ברווח הגולמי, שקוזזה בחלקה על ידי גידול בהוצאות מחקר ופיתוח וגידול בהוצאות הנהלה וכלליות, מכירה ושיווק ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות מימון, נטו

בשנת 2022 רשמה החברה הוצאות מימון, נטו בסך של כ-31 מיליון דולר לעומת הוצאות מימון, נטו בסך של כ-29 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-2 מיליון דולר. הגידול בהוצאות כאמור, נובע בעיקר כתוצאה מרישום הפסד בגין נכסים פיננסיים סחירים לעומת רישום רווח בתקופה המקבילה אשתקד. כמו כן, עליית שער החליפין שקל-דולר במהלך שנת 2022 התבטאה בהכנסות הפרשי שער שנבעו מעודף התחייבויות שקליות אשר קוזזו ברובן כנגד הוצאות מעסקאות גידור אשר נועדו לגדר, בין היתר, את החשיפה הנ"ל.

להלן פירוט לשינויים בהוצאות (הכנסות) מימון, נטו בשנת 2022 ביחס לתקופה המקבילה אשתקד (הנתונים במיליוני דולר):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		גידול (קיטון) לעומת התקופה המקבילה אשתקד
הוצאות (הכנסות) מימון, נטו בגין:	**2022**	**2021**	
עמלות לתאגידים בנקאיים	**19**	19	-
אגרות חוב	**3**	6	(3)
תשואה על פקדונות ונכסים פיננסיים סחירים	**3**	(9)	12
עסקאות גידור	**13**	(1)	14
התאמת רכיב המימון של הפרשות ויתרות זכות	**8**	12	(4)
הפרשי שער	**(17)**	7	(24)
ריבית בגין אשראי	**5**	4	1
הכנסות מימון בגין רכיבי השקעה בחברה מוחזקת הנמדדים בשווי הוגן	**(4)**	(11)	7
אחר	**1**	2	(1)
סה"כ	**31**	29	2

חלק החברה ברווחי חברות כלולות ועסקאות משותפות, נטו

בשנת 2022 נרשם רווח מחלק החברה בחברות כלולות ועסקאות משותפות בסך של כ-5 מיליון דולר לעומת רווח בסך של כ-6 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד.

מסים על ההכנסה

בשנת 2022 רשמה החברה הוצאות נטו בגין מסים על הכנסה בסכום של כ-77 מיליון דולר לעומת הוצאות נטו בסך של כ-46 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאות נטו בגין מסים על הכנסה בשנת 2022 ביחס לתקופה המקבילה אשתקד נובע ברובו עקב תשלום מס בגין רווחים כלואים כמפורט בביאור 31ב.(7) לדוחות הכספיים השנתיים, וכן מהגידול ברווחי החברה לפני מס.

רווח נקי

בשנת 2022 רשמה החברה רווח נקי בסך של כ-213 מיליון דולר (כ-4.3% מהמכירות), לעומת רווח נקי של כ-148 מיליון דולר (כ-3.3% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד.

2.5.2. תוצאות הפעילות לארבעת הרבעונים בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 (הנתונים, למעט אחוזים, במיליוני דולר)

	שנת 2022								סה"כ שנת 2022	
	רבעון רביעי	אחוזים	רבעון שלישי	אחוזים	רבעון שני	אחוזים	רבעון ראשון	אחוזים	סה"כ	אחוזים
מכירות	**1,372**	100%	**1,242**	100%	**1,159**	100%	**1,200**	100%	**4,973**	100%
עלות המכירות	**1,195**	87%	**1,022**	82%	**945**	82%	**987**	82%	**4,149**	83%
רווח גולמי	**177**	13%	**220**	18%	**214**	18%	**213**	18%	**824**	17%
הוצאות מחקר ופיתוח	**77**	6%	**48**	4%	**49**	4%	**41**	3%	**215**	4%
הוצאות מכירה ושיווק	**31**	2%	**27**	2%	**26**	2%	**23**	2%	**107**	2%
הוצאות הנהלה וכלליות	**51**	4%	**45**	4%	**43**	4%	**53**	4%	**192**	4%
הוצאות (הכנסות) אחרות, נטו	**6**	0%	**-**	-	**-**	-	**(11)**	(1%)	**(5)**	(0%)
הוצאות (הכנסות) בגין פרישה מוקדמת של עובדים	**-**	-	**-**	-	**(2)**	(0%)	**1**	0%	**(1)**	(0%)
רווח תפעולי	**12**	1%	**100**	8%	**98**	8%	**106**	9%	**316**	6%
הכנסות מימון	**7**	1%	**7**	1%	**9**	1%	**11**	1%	**34**	1%
הוצאות מימון	**(9)**	(1%)	**(11)**	(1%)	**(26)**	(2%)	**(19)**	(2%)	**(65)**	(1%)
חלק החברה ברווחי חברות כלולות, נטו	**2**	0%	**-**	-	**1**	0%	**2**	0%	**5**	0%
רווח לפני מסים על הכנסה	**12**	1%	**96**	8%	**82**	7%	**100**	8%	**290**	6%
מסים על הכנסה	**(1)**	(0%)	**(23)**	(2%)	**(31)**	(3%)	**(22)**	(2%)	**(77)**	(2%)
רווח נקי	**11**	1%	**73**	6%	**51**	4%	**78**	7%	**213**	4%
בעלים של החברה	**9**	1%	**71**	6%	**50**	4%	**78**	7%	**208**	4%
זכויות שאינן מקנות שליטה	**2**	0%	**2**	0%	**1**	0%	**-**	-	**5**	0%
רווח (הפסד) כולל אחר, לאחר מסים	**1**	0%	**9**	1%	**(68)**	(6%)	**24**	2%	**(34)**	(1%)
סך-הכל רווח (הפסד) כולל	**12**	1%	**82**	7%	**(17)**	(1%)	**102**	9%	**179**	4%
בעלים של החברה	**10**	1%	**81**	7%	**(13)**	(1%)	**102**	9%	**180**	4%
זכויות שאינן מקנות שליטה	**2**	0%	**1**	0%	**(4)**	(0%)	**-**	-	**(1)**	(0%)

2.5.3. תוצאות הפעילות לארבעת הרבעונים בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021 (הנתונים, למעט אחוזים, במיליוני דולר)

	שנת 2021								סה"כ שנת 2021	
	רבעון רביעי	אחוזים	רבעון שלישי	אחוזים	רבעון שני	אחוזים	רבעון ראשון	אחוזים	סה"כ	אחוזים
מכירות	**1,272**	100%	**1,041**	100%	**1,149**	100%	**1,015**	100%	**4,477**	100%
עלות המכירות	**1,076**	85%	**892**	86%	**964**	84%	**849**	84%	**3,781**	84%
רווח גולמי	**196**	15%	**149**	14%	**185**	16%	**166**	16%	**696**	16%
הוצאות מחקר ופיתוח	**77**	6%	**42**	4%	**49**	4%	**36**	4%	**204**	5%
הוצאות מכירה ושיווק	**37**	3%	**20**	2%	**23**	2%	**21**	2%	**101**	2%
הוצאות הנהלה וכלליות	**53**	4%	**37**	4%	**48**	4%	**41**	4%	**179**	4%
הכנסות אחרות, נטו	**-**	-	**(2)**	(0%)	**(7)**	(1%)	**-**	-	**(9)**	(0%)
הוצאות בגין פרישה מוקדמת של עובדים	**2**	0%	**-**	-	**1**	0%	**1**	0%	**4**	0%
רווח תפעולי	**27**	2%	**52**	5%	**71**	6%	**67**	7%	**217**	5%
הכנסות מימון	**5**	0%	**4**	0%	**10**	1%	**2**	0%	**21**	0%
הוצאות מימון	**(12)**	(1%)	**(10)**	(1%)	**(10)**	(1%)	**(18)**	(2%)	**(50)**	(1%)
חלק החברה ברווחי (הפסדי) חברות כלולות, נטו	**4**	0%	**(2)**	(0%)	**3**	0%	**1**	0%	**6**	0%
רווח לפני מסים על הכנסה	**24**	2%	**44**	4%	**74**	6%	**52**	5%	**194**	4%
מסים על הכנסה	**(7)**	(1%)	**(13)**	(1%)	**(16)**	(1%)	**(10)**	(1%)	**(46)**	(1%)
רווח נקי	**17**	1%	**31**	3%	**58**	5%	**42**	4%	**148**	3%
בעלים של החברה	**17**	1%	**28**	3%	**56**	5%	**41**	4%	**142**	3%
זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	-	**3**	0%	**2**	0%	**1**	0%	**6**	0%
רווח (הפסד) כולל אחר, לאחר מסים	**23**	2%	**6**	1%	**-**	-	**(43)**	(4%)	**(14)**	(0%)
סך-הכל רווח (הפסד) כולל	**40**	3%	**37**	4%	**58**	5%	**(1)**	(0%)	**134**	3%
בעלים של החברה	**38**	3%	**34**	3%	**55**	5%	**(1)**	(0%)	**126**	3%
זכויות שאינן מקנות שליטה	**2**	0%	**3**	0%	**3**	0%	**-**	-	**8**	0%

2.5.4 תוצאות הפעילות לפי מגזרים לשנת 2022 ולתקופה המקבילה אשתקד

2.5.4.1 חטיבת מערכות טילים וחלל (מט"ח)

מכירות

היקף המכירות של חטיבת מט"ח בשנת 2022 הסתכם בסך של כ-1,950 מיליון דולר לעומת סך של כ-1,776 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-174 מיליון דולר, הנובע בעיקרו מגידול בענף טילים ומערכות נשק לתקיפה והגנה.

רווח גולמי

הרווח הגולמי של החטיבה הסתכם בשנת 2022 בסך של כ-300 מיליון דולר (כ-15% מהמכירות) לעומת סך של כ-264 (כ-15% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד. גידול של כ-36 מיליון דולר, הנובע ברובו מגידול בהכנסות ענף טילים ומערכות נשק לתקיפה ולהגנה.

רווח תפעולי

הרווח התפעולי של החטיבה בשנת 2022 הסתכם בסך של כ-156 מיליון דולר (כ-8% מהמכירות) לעומת רווח תפעולי בסך של כ-138 מיליון דולר (כ-8% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-18 מיליון דולר, הנובע ברובו מגידול ברווח הגולמי כמוסבר לעיל ומגידול בהכנסות אחרות עקב הנפקת הון חברה כלולה. גידול זה קוזז בחלקו על ידי גידול בהוצאות מחקר ופיתוח, ובהוצאות הנהלה וכלליות, מכירה ושיווק.

2.5.4.2 חטיבת כלי טיס צבאיים (כט"צ)

מכירות

היקף המכירות של חטיבת כלי טיס צבאיים בשנת 2022 הסתכם בסך של כ-547 מיליון דולר, לעומת סך של כ-526 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. גידול של כ-21 מיליון דולר, הנובע ברובו מהתחלת ביצועם של פרויקטים חדשים בחטיבה.

רווח גולמי

הרווח הגולמי של החטיבה בשנת 2022 הסתכם בסך של כ-116 מיליון דולר (כ-21% מהמכירות), לעומת סך של כ-115 מיליון דולר (כ-22% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד. גידול בסך של כ-1 מיליון דולר.

רווח תפעולי

הרווח התפעולי של החטיבה בשנת 2022 הסתכם בסך של כ-48 מיליון דולר (כ-9% מהמכירות), לעומת רווח תפעולי של כ-55 מיליון דולר (כ-10% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-7 מיליון דולר.

2.5.4.3 אלתא מערכות בע"מ (להלן "אלתא")

מכירות

היקף המכירות של אלתא בשנת 2022 הסתכם בסך של כ-1,608 מיליון דולר, לעומת כ-1,565 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-43 מיליון דולר, הנובע בעיקרו מענף מערכות הגנה אווירית וים.

רווח גולמי

הרווח הגולמי של אלתא הסתכם בשנת 2022 בסך של כ-266 מיליון דולר (כ-17% מהמכירות), לעומת כ-280 מיליון דולר (כ-18% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בסך של כ-14 מיליון דולר, הנובע בעיקר מרישום הפסד גולמי עקב התקשרות בעסקה מהותית עם בעל השליטה, לפרטים נוספים ראה ביאור 17ג. לדוחות הכספיים השנתיים.

רווח תפעולי

הרווח התפעולי של אלתא בשנת 2022 הסתכם בסך של כ-83 מיליון דולר (כ-5% מהמכירות), לעומת רווח תפעולי בסך של כ-113 מיליון דולר (כ-7% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-30 מיליון דולר, הנובע ברובו מקיטון ברווח הגולמי כמוסבר לעיל ומגידול בהוצאות מחקר ופיתוח והוצאות הנהלה וכלליות, מכירה ושיווק.

.2.5.4.4 חטיבת התעופה

מכירות

היקף המכירות של חטיבת התעופה בשנת 2022 הסתכם בסך של כ-1,404 מיליון דולר לעומת סך של כ-1,196 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-208 מיליון דולר, הנובע מגידול בענף הסבות והשבחות, בענף מטוסי מנהלים ובענף ה-MRO, בעיקר עקב התאוששות עולם התעופה ממשבר נגיף הקורונה.

רווח גולמי

הרווח הגולמי של החטיבה הסתכם בשנת 2022 בסך של כ-127 מיליון דולר (כ-9% מהמכירות) לעומת רווח גולמי של כ-59 מיליון דולר (כ-5% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד. גידול ברווח של כ-68 מיליון דולר, הנובע ברובו מגידול במכירות וברווחיות בענף הסבות והשבחות, בענף ה-MRO ובענף מטוסי מנהלים.

רווח/הפסד תפעולי

החטיבה סיימה את שנת 2022 ברווח תפעולי של כ-43 מיליון דולר (כ-3% מהמכירות) לעומת הפסד תפעולי של כ-15 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד, גידול ברווח התפעולי של כ-58 מיליון דולר, הנובע בעיקר מהגידול ברווחיות הגולמית כמוסבר לעיל.

.2.5.5 נתוני דוח רווח והפסד לפי מגזרים

.2.5.5.1 התפלגות רווח והפסד לפי מגזרי הפעילות לארבעה רבעונים במהלך השנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022 וביום 31 בדצמבר 2021 (הנתונים במיליוני דולר)

	שנת 2022				סה"כ שנת 2022	שנת 2021				סה"כ שנת 2021
	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון		רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	
מכירות										
חטיבת התעופה	408	351	320	325	**1,404**	324	306	329	237	**1,196**
חטיבת כלי טיס צבאיים	142	174	103	128	**547**	164	132	121	109	**526**
חטיבת מט"ח	506	454	478	512	**1,950**	490	396	469	421	**1,776**
אלתא	451	389	378	390	**1,608**	468	330	383	384	**1,565**
אחרים	4	4	3	4	**15**	(4)	2	3	2	**3**
התאמות	(139)	(130)	(123)	(159)	**(551)**	(170)	(125)	(156)	(138)	**(589)**
סך הכל	1,372	1,242	1,159	1,200	**4,973**	1,272	1,041	1,149	1,015	**4,477**
עלות המכירות										
חטיבת התעופה	368	322	286	301	**1,277**	309	292	313	223	**1,137**
חטיבת כלי טיס צבאיים	118	128	79	106	**431**	125	105	93	88	**411**
חטיבת מט"ח	435	381	403	431	**1,650**	420	334	403	355	**1,512**
אלתא	401	317	301	323	**1,342**	378	273	315	319	**1,285**
אחרים	12	4	(1)	(15)	**-**	14	13	(4)	2	**25**
התאמות	(139)	(130)	(123)	(159)	**(551)**	(170)	(125)	(156)	(138)	**(589)**
סך הכל	1,195	1,022	945	987	**4,149**	1,076	892	964	849	**3,781**
רווח גולמי										
חטיבת התעופה	40	29	34	24	**127**	15	14	16	14	**59**
חטיבת כלי טיס צבאיים	24	46	24	22	**116**	39	27	28	21	**115**
חטיבת מט"ח	71	73	75	81	**300**	70	62	66	66	**264**
אלתא	50	72	77	67	**266**	90	57	68	65	**280**
אחרים	(8)	-	4	19	**15**	(18)	(11)	7	-	**(22)**
סך הכל	177	220	214	213	**824**	196	149	185	166	**696**

התפלגות רווח והפסד לפי מגזרי הפעילות לארבעה רבעונים במהלך השנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022 וביום 31 בדצמבר 2021 (הנתונים במיליוני דולר) (המשך)

	שנת 2022				סה"כ שנת 2022	שנת 2021				סה"כ שנת 2021
	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון		רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	
הוצאות מחקר ופיתוח, מכירה ושיווק, הנהלה וכלליות ואחרות										
חטיבת התעופה	25	18	22	19	**84**	23	13	19	19	**74**
חטיבת כלי טיס צבאיים	17	17	18	16	**68**	20	13	16	11	**60**
חטיבת מט"ח	49	38	33	24	**144**	47	28	25	26	**126**
אלתא	56	43	44	40	**183**	49	40	40	38	**167**
אחרים	18	4	(1)	8	**29**	30	3	14	5	**52**
סך הכל	165	120	116	107	**508**	169	97	114	99	**479**
רווח (הפסד) תפעולי										
חטיבת התעופה	15	11	12	5	**43**	(8)	1	(3)	(5)	**(15)**
חטיבת כלי טיס צבאיים	7	29	6	6	**48**	19	14	12	10	**55**
חטיבת מט"ח	22	35	42	57	**156**	23	34	41	40	**138**
אלתא	(6)	29	33	27	**83**	41	17	28	27	**113**
אחרים	(26)	(4)	5	11	**(14)**	(48)	(14)	(7)	(5)	**(74)**
סך הכל	12	100	98	106	**316**	27	52	71	67	**217**

.2.5.5.2 הכנסות מלקוחות חיצוניים לפי אזורים גאוגרפיים, לארבעה רבעונים במהלך השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 (הנתונים במיליוני דולר)

		2022				סיכום ארבעת הרבעונים בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022
		רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	
חטיבת התעופה	צפון אמריקה	217	179	166	171	**733**
	דרום אמריקה	10	4	5	9	**28**
	אירופה	82	80	58	56	**276**
	אסיה (לא כולל ישראל)	35	30	33	15	**113**
	אפריקה	8	9	3	10	**30**
	ישראל	27	25	32	36	**120**
	סה"כ	**379**	**327**	**297**	**297**	**1,300**
חטיבת כלי טיס צבאיים	צפון אמריקה	-	3	2	1	**6**
	דרום אמריקה	-	-	1	-	**1**
	אירופה	35	39	22	26	**122**
	אסיה (לא כולל ישראל)	70	95	48	68	**281**
	אפריקה	3	1	1	1	**6**
	ישראל	33	35	29	30	**127**
	סה"כ	**141**	**173**	**103**	**126**	**543**
חטיבת מט"ח	צפון אמריקה	13	17	17	11	**58**
	אירופה	7	14	22	14	**57**
	אסיה (לא כולל ישראל)	244	219	239	269	**971**
	אפריקה	19	15	15	1	**50**
	ישראל	219	186	178	208	**791**
	סה"כ	**502**	**451**	**471**	**503**	**1,927**
אלתא	צפון אמריקה	12	12	15	14	**53**
	דרום אמריקה	11	7	3	4	**25**
	אירופה	100	65	81	67	**313**
	אסיה (לא כולל ישראל)	121	125	109	92	**447**
	אפריקה	11	6	5	4	**26**
	אוסטרליה	2	3	3	3	**11**
	ישראל	93	73	72	90	**328**
	סה"כ	**350**	**291**	**288**	**274**	**1,203**
סה"כ הקבוצה	צפון אמריקה	**242**	**211**	**200**	**197**	**850**
	דרום אמריקה	**21**	**11**	**9**	**13**	**54**
	אירופה	**224**	**198**	**183**	**163**	**768**
	אסיה (לא כולל ישראל)	**470**	**469**	**429**	**444**	**1,812**
	אפריקה	**41**	**31**	**24**	**16**	**112**
	אוסטרליה	**2**	**3**	**3**	**3**	**11**
	ישראל	**372**	**319**	**311**	**364**	**1,366**
	סה"כ	**1,372**	**1,242**	**1,159**	**1,200**	**4,973**

3. נזילות ומקורות מימון

3.1. להלן נתוני תזרימי מזומנים עיקריים של החברה (הנתונים במיליוני דולר)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		שינוי לעומת התקופה המקבילה אשתקד
	2022	2021	
רווח נקי	**213**	148	65
התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:			
התאמות לרווח	**330**	250	80
שינויים בסעיפי נכסים והתחייבויות	**334**	(239)	573
תקבולים ותשלומים בגין ריבית ומס	**(80)**	(13)	(67)
מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת	**797**	146	651
מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה	**(538)**	(180)	(358)
מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון	**(244)**	(239)	(5)
עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים במהלך התקופה	**15**	(273)	288
הפרשי תרגום בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים	**(47)**	5	(52)

הסבר לשינויים בתזרימי המזומנים בשנת 2022 ביחס לתקופה המקבילה אשתקד:

<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>

בשנת 2022 מציגה החברה תזרים מזומנים חיובי מפעילות שוטפת בסכום של כ-797 מיליון דולר, לעומת תזרים מזומנים חיובי מפעילות שוטפת בסכום של כ-146 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. תזרים המזומנים החיובי מפעילות שוטפת נובע ברובו משינויים בסעיפי ההון החוזר של החברה, בעיקר קבלת מקדמות. להסברים בדבר שינויים עיקריים בסעיפי הנכסים וההתחייבויות ראה סעיף 2.2 לדוח זה.

נכון למועד הדוחות הכספיים לחברה גרעון בהון החוזר בדוח המאוחד ובדוח הנפרד (סולו), אשר נובע ברובו בגין הכרזה על דיבידנד ובגין גידול בהתחייבויות הפיננסיות לזמן קצר עקב עליית שער החליפין, אולם לחברה אין תזרים שלילי מתמשך מפעילות שוטפת.

לחברה יכולת לעמוד בצרכי המזומנים הקיימים והעתידיים בטווח הנראה לעין, באמצעות יצירת מזומנים מפעילות שוטפת וממקורות אחרים.

לאור האמור, דירקטוריון החברה בחן את המקורות וצרכי המזומנים הקיימים והצפויים בטווח הנראה לעין, בחן את צרכי ההשקעות של החברה ובדק את מקורות המימון הזמינים לחברה.

כמו כן, הוצג לדירקטוריון כי למועד זה החברה עומדת בכל אמות המידה הפיננסיות ובהתאם לנתוני התחזית, החברה מעריכה, בזהירות הראויה, כי היא צפויה לעמוד באמות המידה לכל אורך שנת 2023.

בהסתמך על הבחינה כאמור, הגיע הדירקטוריון למסקנה כי לא קיימת לחברה בעיית נזילות. לפיכך, בהסתמך על מצגי ההנהלה, קבע הדירקטוריון שלא מתקיימים בחברה סימני אזהרה כאמור בתקנה 10(ב)(14) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים) התש"ל-1970, המחייבים צירוף דוח תזרים מזומנים חזוי, כהגדרתו בתקנה לעיל.

לפרטים בדבר יחסי נזילות ראה סעיף 3.2 להלן.

המידע לעיל, בדבר עמידת החברה באמות המידה הפיננסיות בשנת 2023, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על הערכות החברה למועד זה. מידע זה עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, כתוצאה ממספר גורמים, בין היתר, מכך שהערכות החברה יתבררו כשגויות ו/או התממשותם של כל או חלק מגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 29 לפרק א' בדוח התקופתי.

<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה ומימון</u>

בשנת 2022 סך המזומנים ששימשו לפעילות השקעה עמד על כ-538 מיליון דולר, לעומת מזומנים ששימשו לפעילות השקעה בסכום של כ-180 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נבע בעיקרו מגידול ביתרות המזומנים שהוביל לגידול בהשקעות נטו בפיקדונות לזמן קצר עקב העלאת שיעור הריבית למפקידים בהם.

בשנת 2022 סך המזומנים ששימשו לפעילות מימון עמד על כ-244 מיליון דולר, לעומת מזומנים ששימשו לפעילות מימון בסכום של כ-239 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד.

לאור האמור, בשנת 2022 קטנו יתרות המזומנים של החברה (לאחר השפעת שער החליפין על יתרות מזומנים בסך של כ-47 מיליון דולר) בכ-32 מיליון דולר וכתוצאה מכך מסתכמת יתרת המזומנים ליום 31 בדצמבר 2022 בסך של כ-549 מיליון דולר.

3.2. יחסי נזילות

לחברה גרעון בהון החוזר ליום 31 בדצמבר 2022 בסך של כ-167 מיליון דולר לעומת הון חוזר חיובי ליום 31 בדצמבר 2021 בסך של כ-8 מיליון דולר.

יחסי נזילות עיקריים של החברה:

	ליום 31 בדצמבר	
יחס	2022	2021
שוטף	0.97	1.00
מהיר	0.82	0.83

3.3. אמות מידה פיננסיות

לפרטים בדבר אמות מידה פיננסיות ראה ביאור 21ב.(2) לדוחות הכספיים השנתיים.

4. צבר ההזמנות של החברה ליום 31 בדצמבר 2022

ליום 31 בדצמבר 2022 צבר ההזמנות של החברה הסתכם לכ-15,612 מיליון דולר לעומת כ-13,427 מיליון דולר ליום 31 בדצמבר 2021, גידול נטו של כ-2,185 מיליון דולר.

פריסת צבר ההזמנות לפי שנות ביצוע:

יתרה לביצוע	סכום במיליוני דולר
בשנת 2023	4,237
בשנת 2024	3,872
בשנת 2025	3,512
בשנת 2026	2,152
בשנת 2027 ואילך	1,839
סה"כ צבר הזמנות	**15,612**

5. הסברי הדירקטוריון בנוגע לחשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם

לפרטים בנושא הסברי הדירקטוריון בנוגע לחשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם, ראה באור 22 לדוחות הכספיים השנתיים.

ג. היבטי ממשל תאגידי

1. דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם לסעיף 92(א)(12) לחוק החברות, דירקטוריון החברה קבע בישיבתו מיום 27 במאי 2015, כי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הראוי לחברה, הינו דירקטור אחד.

נכון למועד הדוחות הכספיים, דירקטוריון החברה רואה בגב' חוה שכטר ובד"ר יוסף צ'חנובר כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

2. דירקטורים בלתי תלויים

נכון למועד הדוח, החברה לא אימצה כל הוראה בדבר שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים (כהגדרתו בסעיף 1 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות")). נכון למועד אישור הדוח מכהנת בחברה דירקטורית בלתי תלויה אחת (שאינה דח"צ), מתוך 9 דירקטורים אשר מתוכם 2 דירקטורים הינם מקרב עובדי החברה.

3. תוכנית אכיפה פנימית בתחום דיני ניירות ערך

החברה מקיימת תוכנית אכיפה פנימית בתחום דיני ניירות ערך אשר נועדה לתת מענה לחשיפות האפשריות להפרת דיני ניירות ערך, בהתחשב, בין היתר, בסוג פעילות החברה, סביבתה העסקית, במבנה הארגוני שלה ובהוראות הדין החלות עליה.

4. תוכנית ציות למניעת שוחד עובדי ציבור זרים

החברה מנהלת את עסקיה תוך שמירה על חוקי מדינת ישראל וחוקי מדינות אחרות בהן היא פועלת, ומחויבת לנהל את עסקיה ביושר, בהגינות, באמינות, במקצועיות ומתוך מחויבות לשמירה על אמות המידה הניהוליות הגבוהות ביותר. החברה גיבשה ומיישמת תוכנית ציות למניעת שוחד עובדי ציבור זרים.

5. ניהול סיכונים תאגידיים

החברה מנהלת תהליך סדור של ניהול סיכונים הכולל בין היתר, ביצוע תהליך שיטתי לאיתור וזיהוי סיכונים, הערכת השלכותיהם וההסתברות להתרחשותם, הגדרת שיטת הטיפול בהם והגדרת תהליכי פיקוח ובקרה על הפעילות המבוצעת. תהליך ניהול הסיכונים הינו תהליך מתמשך המבוצע כחלק מניהולה השוטף של החברה.

החברה מנהלת את הסיכונים בראייה משולבת וכלל תאגידית וזאת הן במסגרת החלטה שקיבלה לשילוב תהליך ניהול סיכונים כחלק מאסטרטגיית החברה והן בהתאם לעקרונות שהותוו בחוזר "ניהול סיכונים תאגידי בחברות הממשלתיות וחברות בת ממשלתיות" של רשות החברות הממשלתיות מיום 8 בינואר 2020.

סקר הסיכונים התאגידי של החברה נערך לאחרונה במהלך שנת 2020 ואושר ע"י דירקטוריון החברה ביום 27 בינואר 2021. סיכוני המפתח התאגידיים של החברה אושררו ועודכנו ע"י המנכ"ל ודירקטוריון החברה ביום 25 בינואר 2023.

לפרטים בדבר ניהול סיכוני אבטחת מידע וסייבר, ראה סעיף 29.2.19 לחלק א' לדוח התקופתי.

6. שכר טרחת רואה החשבון המבקר

שכר הטרחה של רואי החשבון נקבע על פי תקציב שעות המאושר על ידי דירקטוריון החברה, לאחר משא ומתן לגבי כמות השעות הנדרשת בין רואי החשבון לבין הוועדה לאישור דוחות כספיים של הדירקטוריון ובהמלצתה לדירקטוריון לאישור. תעריף שעת ביקורת נקבע על ידי רשות החברות הממשלתיות. לדעת דירקטוריון החברה כמות השעות המאושרת הינה סבירה ומתאימה לאופי החברה והיקף הפעילות שלה.

להלן שכר הטרחה לשנת 2022 לעומת התקופה המקבילה אשתקד:

חברת האם

	רו"ח מבקר - זיו האפט BDO	
	בגין שנת 2022	בגין שנת 2021
	שכ"ט באלפי ש"ח	שכ"ט באלפי ש"ח
בגין שירותי ביקורת	1,804	1,804
בגין ביקורת על אפקטיביות הבקרה הפנימית	396	396
שירותי מיסוי ואחרים	182	150
סה"כ	**2,382**	**2,350**

	רו"ח מבקר אלתא - קסלמן וקסלמן PWC	
	בגין שנת 2022	בגין שנת 2021
	שכ"ט באלפי ש"ח	שכ"ט באלפי ש"ח
בגין שירותי ביקורת	600	586
בגין ביקורת על אפקטיביות הבקרה הפנימית	180	173
שירותי מיסוי ואחרים	50	60
סה"כ	**830**	**819**

	רו"ח מבקר חברות בנות מלבד אלתא	
	בגין שנת 2022	בגין שנת 2021
	שכ"ט באלפי דולר	שכ"ט באלפי דולר
בגין שירותי ביקורת	278	293
שירותי מיסוי ואחרים	-	-
סה"כ	**278**	**293**

7. גילוי בדבר המבקר הפנימי

7.1 המבקר הפנימי בתאגיד: שאול דבי, רו"ח

דירקטוריון החברה בישיבתו מס' 15-2 מיום 25 בפברואר 2015, אישר את מינויו של רו"ח שאול דבי לסמנכ"ל, מבקר פנימי. המבקר נכנס לתפקידו בתחילת חודש מאי 2015. השכלתו, כישוריו וניסיונו היו בין שיקולי הדירקטוריון לאישור המינוי. המבקר הפנימי הוא עובד החברה.

למר דבי BA במנהל עסקים (מימון וחשבונאות), MBA במנהל עסקים (מימון וניתוח מערכות מידע), והוא רואה חשבון מוסמך מטעם מועצת רואי החשבון בישראל. למר דבי ניסיון בתחום הביקורת הפנימית וניהול פיננסי מחברות מובילות, כגון: קבוצת אפריקה ישראל וטבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ. המבקר הפנימי ממלא תפקיד של מבקר פנימי גם בחברת הבת אלתא מערכות בע"מ ("אלתא").

בתפקידו הקודם כיהן מר דבי כמבקר הפנימי הראשי של קבוצת אפריקה ישראל, ובתוך כך כמבקר הפנימי של אפ"י השקעות בע"מ וחברות הבנות הציבוריות שלה, לרבות חברות הפועלות ו/או הנסחרות בחו"ל.

7.2 עמידה בהוראות דין

המבקר הפנימי עומד בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) ו-8 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב - 1992 ("חוק הביקורת הפנימית") וכן בהוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות, תשנ"ט-1999.

7.3 זהות הממונה על המבקר הפנימי

המבקר הפנימי כפוף ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל החברה, כאמור בחוק החברות הממשלתיות, תשל"ה-1975.

7.4 תוכניות עבודת הביקורת השנתית והרב שנתית

תוכנית העבודה השנתית לביקורת הפנימית לשנת 2022, ותוכנית העבודה הרב שנתית לשנים 2022-2024, הינן תוכניות מבוססות סיכונים. הן גובשו על בסיס סקר מיפוי סיכונים שביצעה החברה (הכולל את אלתא), סקר מיפוי יעדי ביקורת (שנערך עבור ארגון הביקורת הפנימית), הצעות למטלות שהתקבלו מיו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, ועדת הביקורת, דירקטורים והנהלת החברה, וכן על בסיס ידע נצבר של ארגון הביקורת הפנימית. התוכניות נבנו כך שתהלומנה את המגמות המתפתחות בחברה, את סדרי העדיפות של הנהלתה ואת האתגרים והסיכונים העומדים בפניה.

תוכנית העבודה לביקורת השנתית ל-2022 (במסגרת התוכנית הרב שנתית הנ"ל), נדונה ואושרה ע"י ועדת הביקורת של החברה בישיבתה מיום 27 בדצמבר 2021, וכן על ידי הדירקטוריון, בישיבתו מיום 29 בדצמבר 2021.

תוכנית העבודה אינה מותירה בידי המבקר הפנימי שיקול דעת לסטות ממנה. שינויים נדרשים בתוכנית העבודה, ככל שהיו, הובאו לאישור ועדת הביקורת של החברה.

בנוסף לאמור, ועדת הביקורת של החברה ודירקטוריון החברה אישרו בשנת 2021 תכנית עבודה רב שנתית לביקורת הפנימית לשנים 2022-2024 (בימים 27 בדצמבר 2021 ו-29 בדצמבר 2021, בהתאמה).

7.5 התייחסות לעסקאות מהותיות של החברה

עסקאות מהותיות כהגדרתן בתקנה 5(ו) לתוספת הרביעית לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970, ככל שאושרו, טרם נבחנו על ידי המבקר הפנימי שכן המדובר (למעט בנושא תגמול נושאי משרה) בעסקאות עתידיות. עסקאות כאמור עשויות להיבחן במסגרת דוחות עיתיים שעורך המבקר הפנימי ואשר עוסקים בעסקאות בעלי עניין. תגמול נושאי משרה בחברה מתבצע במהלך העסקים הרגיל, בהיקף זניח

ובהתאם למדיניות התגמול של החברה. מבקר החברה נכח בדיונים שהתקיימו בדירקטוריון ובוועדותיו בהליכי אישור העסקאות. בשנת 2022 הופץ על ידי המבקר הפנימי דוח ביקורת שעסק בנושא עסקאות בעלי עניין.

7.6 התייחסות לתאגידים מוחזקים מהותיים של החברה

המבקר הפנימי של החברה מכהן גם כמבקר הפנימי של אלתא, מבצע ביקורת בתאגידים מוחזקים מהותיים של החברה ("תאגידים מוחזקים" - כאמור בתקנות) והביקורת לגביהן כלולה בתוכנית עבודתו. עפ"י דיווח מארגון החשבונאי הראשי של החברה למבקר הפנימי, אלתא היתה תאגיד מוחזק מהותי של החברה בשנת 2022 (במבחני מכירות, נכסים והרווח הנקי בדוח החברה המאוחד).

7.7 התייחסות לפעילות החברה ותאגידים מוחזקים שלה, מחוץ לישראל

ככלל, תוכנית עבודת הביקורת מתייחסת לפעילות החברה ולפעילות תאגידים מוחזקים מהותיים שלה, מחוץ לישראל.

7.8 היקף העסקת המבקר הפנימי

המבקר הפנימי עובד בחברה במשרה מלאה, וחבר בהנהלת החברה במעמד סמנכ"ל. המבקר הפנימי הוגדר כממונה על תלונות העובדים והציבור והוא עוסק בבירורן, ככל שהן מובאות לפתחו ובהתאם לנושאים שהוגדרו על ידי החברה. מילוי תפקידו כממונה כאמור, אין בו כדי לפגוע במילוי תפקידו העיקרי כמבקר הפנימי והוא מבוצע בנוסף לתפקידו העיקרי, זאת כמתאפשר על פי חוק הביקורת הפנימית. דיווח בנושא הטיפול בתלונות מבוצע להנהלה, לוועדת הביקורת ולדירקטוריון.

לרשות המבקר הפנימי עמד ב-2022 צוות מקצועי של כ-13 מבקרים ומנהלי צוותים, במשרה מלאה בממוצע וכן שירותי מיקור חוץ.

היקף פעילות הביקורת בשנת 2022, בנוסף על היקף משרתו של המבקר הפנימי כאמור לעיל, היה כדלקמן:

	שעות שהושקעו ע"י עובדי החברה מארגון הביקורת(*)	**שעות שהושקעו ע"י מיקור חוץ, עבור ארגון הביקורת**
מספר השעות הכללי	כ- 20,931	כ-541 (חושב בהתבסס על נתוני ביצוע התקשרויות עם מיקור חוץ לשנת 2022)
שעות שהושקעו לגבי החברה עצמה (מתוך מספר השעות הכללי)	כ- 19,108 (הושקעו בבחינת פעילות בישראל)	כ-541 (כולן הושקעו בבחינת פעילות בישראל)
שעות שהושקעו לגבי תאגידים מוחזקים(**) (מתוך מספר השעות הכללי)	כ- 1,823 (הושקעו בבחינת פעילות בישראל)	--

(*) הנ"ל כולל עבודת ביקורת ישירה ואינו כולל שעות הכשרה והדרכה, טיפול בתלונות עובדים וציבור וכיוצ"ב.

(**) מספר השעות שהושקעו לגבי תאגידים מוחזקים כולל גם שעות שהושקעו בביצוע ביקורות באלתא. בנוסף, הושקעו לגבי אלתא שעות ביקורת נוספות, במסגרת ביקורות רוחביות שבוצעו בחברה, אשר אלתא הינה אחת מחטיבותיה. היקף פעילות נוסף זה לא נמדד באופן שניתן ליחסו ספציפית לאלתא ולכן הוא נכלל במסגרת מספר השעות שבוצעו בחברה ולא במסגרת השעות שהושקעו בתאגידים המוחזקים.

בשנת 2022 חלה ירידה בהיקף השעות לעומת שנת 2021, שכן מספר עובדי ארגון הביקורת הפנימית העוסקים בביקורת ירד בתקופה זו (בנסיבות רגילות) וכן משום שחלה ירידה בהעסקת מיקור חוץ בשנת 2022 ביחס לשנה הקודמת. יצוין, כי המבקר הפנימי עמד ביעדי הביצוע שנקבעו לו על ידי ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה לשנת הדיווח.

7.9. התקנים המקצועיים המנחים את עבודת הביקורת

התקנים המקצועיים המקובלים כאמור בסעיף 4(ב) לחוק הביקורת הפנימית, שעל פיהם מבוצעת הביקורת הפנימית בחברה, הינם התקנים הבינלאומיים של לשכת המבקרים הפנימיים העולמית (IIA).

דירקטוריון החברה הניח את דעתו, כי המבקר הפנימי עומד בדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים כאמור, וזאת בשים לב למקצועיות של המבקר הפנימי, כישוריו, ניסיונו והשכלתו.

7.10. גישה חופשית למבקר הפנימי

למבקר הפנימי הומצאו מסמכים ומידע כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית. כמו כן, ניתנה למבקר הפנימי גישה למידע כאמור באותו סעיף, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות מידע של החברה, לרבות נתונים כספיים.

7.11. דין וחשבון המבקר הפנימי

המבקר הפנימי מגיש את דוחות הביקורת בכתב באופן שוטף, במהלך שנת הדיווח, ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל החברה, ליו"ר ועדת הביקורת ולחברי הוועדה. העתקי הדוחות נמסרים גם לרשות החברות הממשלתיות.

כמו כן מדווח המבקר הפנימי על פעילות הביקורת, פעמיים בשנה, לגופים הנ"ל (לרשות החברות הממשלתיות, באמצעות מזכיר החברה).

בשנת 2022 ועדת הביקורת של החברה התכנסה ל-10 ישיבות. ב-8 מהן נדונו דוחות ביקורת, הכוללים את ממצאי המבקר הפנימי. דיוני ועדת ביקורת, בהם נדונו דוחות ביקורת התקיימו במועדים הבאים: 24 בינואר 2022, 25 ביולי 2022, 10 באוגוסט 2022 (נדונו דוחות ביקורת של אלתא), 12 בספטמבר 2022 (כולל דוחות ביקורת של אלתא), 24 באוקטובר 2022 (כולל דוחות ביקורת של אלתא), 14 בנובמבר 2022, 5 בדצמבר 2022, 26 בדצמבר 2022.

במהלך השנה התקיימו דיונים של המבקר הפנימי עם יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת ומנכ"ל החברה, ככל שנדרש ובנסיבות העניין.

7.12. היקף, אופי ורציפות הפעילות ותוכנית העבודה של המבקר הפנימי

לדעת הדירקטוריון היקף עבודת הביקורת הפנימית, אופייה ורציפות פעולתה ותוכנית העבודה של המבקר הפנימי הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית. המבקר הפנימי, הנהלת החברה וועדת הביקורת, בוחנים מדי שנה את היקף כוח אדם והתקציב הנאות הדרוש לעבודת הביקורת הפנימית בחברה.

7.13. תגמול

תגמול המבקר הפנימי מבוצע באמצעות שכר חודשי ותגמול, כמקובל בחברה (תגמול - עפ"י מדיניות התגמול הכללית המאושרת של החברה).

להערכת הדירקטוריון, לאופן תגמול המבקר הפנימי אין השפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

ד. שונות

1. דירקטוריון

להלן ישיבות דירקטוריון החברה וועדות הדירקטוריון בשנת 2022:

ישיבות דירקטוריון:	13
ישיבות הוועדות:	
ביקורת	10
בחינת דוחות כספיים	7
תגמול	6
ממשל תאגידי, קיימות, קידום נשים ושילוב אוכלוסיות מגוונות	4
ניהול סיכונים	2

2. דיווח אודות אפקטיביות הבקרה הפנימית (SOX)

ראה דיווח ההנהלה בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ליום 31 בדצמבר 2022.

3. מצבת התחייבויות לפי מועדי פירעון

לפרטים אודות מצבת התחייבויות לפי מועדי פירעון של החברה ראה דיווח מיידי של החברה מיום 8 במרץ 2023, אשר פורסם בד בבד עם פרסום דוח תקופתי זה ומובא בו על דרך של הפניה.

4. פרטים הקשורים לאגרות חוב של החברה שבמחזור

	אגרות חוב (סדרה ד')
הנאמן	הרמטיק נאמנות (1975) בע"מ
כתובת הנאמן	דרך ששת הימים 30, בני ברק טלפון: 03-5544553
שם אחראי בחברת הנאמנות	דן אבנון avnon@hermetic.co.il
מועד ההנפקה	יולי 2014
היקף ע.נ אגרות חוב שהונפקו	463,342,000 ש"ח
הצמדה	לא צמודות (*)
יתרת ע.נ אג"ח שבמחזור	154,450,422 ש"ח
שווי בורסה ליום 31 בדצמבר 2022	155,624,245 ש"ח (44,223,997 דולר ארה"ב)
שווי בורסה ליום 23 בפברואר 2023	157,091,525 ש"ח (43,479,525 דולר ארה"ב)
ריבית שנצברה ליום 31 בדצמבר 2022 (עפ"י SWAP)	560,098 ש"ח (159,164 דולר ארה"ב)
מועד פירעון הקרן	3 תשלומים שנתיים שווים ביום 1 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2022,2021 ו-2023
אפשרות המנפיק לבצע פירעון מוקדם	קיימת, לפרטים ראה סעיף 8.2 לשטר הנאמנות
סוג ריבית	משתנה
ריבית נקובה	ריבית בנק ישראל + מרווח של 0.95%. לפרטים בדבר מנגנון שינוי ריבית כתוצאה משינוי דירוג ראה ביאור 19(ג) לדוחות הכספיים השנתיים
מועדי תשלום הריבית	בתשלומים חצי שנתיים בימים 1 בדצמבר ו-1 ביוני של כל אחת מהשנים 2014 עד 2023.
סך ההתחייבויות לתאריך המאזן (לרבות ריבית)	155,010,520 ש"ח (44,049,594 דולר ארה"ב)
חברה מדרגת	מעלות Standard & Poor's

(*) באשר לעסקאות SWAP ראה באור 19ב. לדוחות הכספיים השנתיים.

א. בשנת 2022 ועד למועד פרסום הדוח, עמדה החברה בכל התנאים וההתחייבויות לפי שטרי הנאמנות של אגרות החוב ולא התקיימו תנאים המקיימים עילה להעמדת אגרות החוב של החברה שבמחזור לפירעון מיידי או למימוש בטוחות.

ב. עמידה באמות מידה פיננסיות - לפרטים ראה ביאור 21ב.(2) בדוחות הכספיים השנתיים.

ג. לפרטים בדבר שוויין ההוגן של אגרות החוב ראה ביאור 22ג. לדוחות הכספיים השנתיים.

ד. פרטים אודות דירוג אגרות החוב של החברה שבמחזור:

סדרה	שם חברה מדרגת	דירוג נוכחי	דירוג במועד ההנפקה	דירוגים נוספים בתקופה שבין מועד ההנפקה המקורי לתאריך פרסום הדוח תאריך
סדרה ד' - אגרות חוב רשומות למסחר	מעלות	ilAA+	ilAA	יולי 2014 (הנפקת אג"ח ד') יוני 2015 (אישור דרוג) אוקטובר 2015 (אישור דרוג) ספטמבר 2016 (אישור דירוג) יוני 2017 (אישור דירוג) אוגוסט 2017 (אישור דירוג) אוגוסט 2018 (אישור דירוג) אוגוסט 2019 (אישור דירוג) אוגוסט 2020 (אישור דירוג) יולי 2021 (העלאת דירוג) יולי 2022 (אישור דירוג)

5. הערכות שווי מהותיות ומהותיות מאוד

לחברה הערכת שווי מהותית בנושא מחויבות אקטוארית בגין הטבות לעובדים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 19.

זיהוי נושא ההערכה	**מחויבות אקטוארית בגין הטבות לעובדים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 19**
מועד ההערכה	31 בדצמבר 2022
שווי נושא ההערכה שנקבע בהתאם להערכה	1,059 מיליון ש"ח בגין סך ההטבות לעובדים לא כולל מענקים נוספים ששולמו וישולמו עקב תוכניות לפרישה מוקדמת.
זיהוי המעריך	ההערכה בוצעה על ידי אייל בוכבינדר. M.A בסטטיסטיקה, אוניברסיטת חיפה B.A בסטטיסטיקה, אוניברסיטת חיפה, לימודי תעודה באקטואריה באוניברסיטת חיפה והוא מוסמך כאקטואר (חבר מלא של אגודת האקטוארים בישראל FILLA). ניסיונו המקצועי בכ-24 השנים האחרונות כולל הערכות אקטואריות בגין הטבות לעובדים מסוגים דומים לאלה של החברה בתפקידים של אקטואר מעריך ואקטואר בוחן.
תלות במזמין ההערכה	לאקטואר החברה אין תלות בעבודה או בחברה, למעט העובדה שהוא מקבל שכר טרחה עבור עבודה זו ועבור שרותי ייעוץ נוספים. שכר הטרחה אינו מותנה בתוצאות העבודה.
מודל ההערכה שמעריך השווי פעל לפיו	שיטת יחידת הזכאות החזויה, לפי Discounted Cash Flow.
ההנחות שלפיהן ביצע מעריך השווי את ההערכה, בהתאם למודל ההערכות:	שיעור הריבית הריאלי המשוקלל הגלום בערך הנוכחי של המחויבות בגין הטבות עובד הינו לפי עקום ריבית וריבית היוון ספציפית עבור מחויבות שונות. עדכון ריאלי בשכר בתקופת העבודה – מודל התפתחות שכר בהתאם לדירוג העובדים הפעילים. תמותת פנסיונרים ושארים לרבות עדכון נתוני תמותה – לפי חוזר האוצר ל-2017 למעט נכות שהינה לפי לוח 2013. להנחות אקטואריות נוספות ראה עבודת ההערכה המלאה המצורפת לדוח התקופתי.

8 במרץ 2023

תאריך אישור הדוחות הכספיים	עמיר פרץ יו"ר הדירקטוריון	בועז לוי מנכ"ל	ערן אנצ'יקובסקי סמנכ"ל כספים

פרק ג'

לדוח התקופתי

דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים

2022

לשנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר 2022

תוכן העניינים

	עמוד
דוח של הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי לפי תקנות החברות הממשלתיות	1
הצהרת מנהלי החברה	2-4
דוח רואי החשבון המבקרים בדבר ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי	5
דוח רואי החשבון המבקרים	6-7
דוחות מאוחדים על המצב הכספי	8-9
דוחות מאוחדים על הרווח או הפסד	10
דוחות מאוחדים על הרווח או הפסד הכולל	11
דוחות מאוחדים על השינויים בהון	12
דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים	13-14
ביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים	15-94
מידע כספי נפרד	95-109

דוח של הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי לפי תקנות החברות הממשלתיות
(דוחות נוספים בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח כספי)
התשס"ח-2007

ההנהלה, בפיקוח ובאישור הדירקטוריון של התעשייה האווירית לישראל בע"מ (להלן "החברה") אחראים לקביעתה והתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי בחברה. בקרה פנימית על דיווח כספי היא תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות, בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים) התש"ע-2010 והוראות חוק החברות הממשלתיות. בשל המוגבלות המובנות שלה, מערכת בקרה פנימית על דיווח כספי אינה מיועדת לספק ביטחון מוחלט שהצגה מוטעית בדוחות הכספיים תמנע או תתגלה.

הדירקטוריון וההנהלה ביצעו בדיקה והערכה של הבקרה הפנימית בחברה על דיווח כספי והאפקטיביות שלה, בהתבסס על הקריטריונים שנקבעו במודל בקרה המכונה "מודל קוסו". בהתבסס על הערכה זו, הדירקטוריון וההנהלת החברה הגיעו למסקנה, כי הבקרה הפנימית בחברה על הדיווח הכספי של החברה לתקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2022 היא אפקטיבית.

תאריך: 8 במרץ 2023

_____
עמיר פרץ
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 8 במרץ 2023

_____
בועז לוי
מנכ"ל

תאריך: 8 במרץ 2023

_____
ערן אנצ'יקובסקי
סמנכ"ל כספים

תקנות החברות הממשלתיות (דוח נוסף בדבר הפעולות שננקטו
והמצגים שניתנו להבטחת נכונות הדוחות הכספיים ודוח
הדירקטוריון), התשס"ו-2005

אני עמיר פרץ מצהיר כי -

1. בחנתי את הדוח התקופתי כמשמעו בפרק ב' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים) התש"ל-1970, של התעשייה האווירית לישראל בע"מ (להלן "החברה") לשנת 2022 (להלן – הדוחות).

2. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שניתנו, לאור הנסיבות שבהן ניתנו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוחות.

3. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח הדירקטוריון משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של החברה לימים ולתקופות המוצגים בדוחות.

4. אני, לצד אחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, אחראי לקביעתם ולהתקיימותם בחברה של בקרות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוחות. בהתאם לכך קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות.

5. אני והאחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, גילינו לרואה החשבון המבקר של החברה ולדירקטוריון שלה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר :

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של בקרה פנימית על דיווח כספי העלולים, באופן סביר, להשפיע לרעה על יכולת החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח מידע כספי ;

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שמעורבים בה מנהלים או עובדים אחרים בעלי תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

תאריך : 8 במרץ 2023

עמיר פרץ

יו"ר הדירקטוריון

תקנות החברות הממשלתיות (דוח נוסף בדבר הפעולות שננקטו
והמצגים שניתנו להבטחת נכונות הדוחות הכספיים ודוח
הדירקטוריון), התשס"ו-2005

אני בועז לוי מצהיר כי -

1. בחנתי את הדוח התקופתי כמשמעו בפרק ב' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים) התש"ל-1970, של התעשייה האווירית לישראל בע"מ (להלן "החברה") לשנת 2022 (להלן – הדוחות).

2. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שניתנו, לאור הנסיבות שבהן ניתנו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוחות.

3. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח הדירקטוריון משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של החברה לימים ולתקופות המוצגים בדוחות.

4. אני, לצד אחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, אחראי לקביעתם ולהתקיימותם בחברה של בקרות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוחות. בהתאם לכך קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות.

5. אני והאחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, גילינו לרואה החשבון המבקר של החברה ולדירקטוריון שלה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר :

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של בקרה פנימית על דיווח כספי העלולים, באופן סביר, להשפיע לרעה על יכולת החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח מידע כספי ;

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שמעורבים בה מנהלים או עובדים אחרים בעלי תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

תאריך : 8 במרץ 2023

בועז לוי

מנכ"ל

תקנות החברות הממשלתיות (דוח נוסף בדבר הפעולות שננקטו והמצגים שניתנו להבטחת נכונות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון), התשס"ו-2005

אני ערן אנצ'יקובסקי מצהיר כי -

1. בחנתי את הדוח התקופתי כמשמעו בפרק ב' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים) התש"ל-1970, של התעשייה האווירית לישראל בע"מ (להלן "החברה") לשנת 2022 (להלן – הדוחות).

2. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שניתנו, לאור הנסיבות שבהן ניתנו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוחות.

3. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח הדירקטוריון משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של החברה לימים ולתקופות המוצגים בדוחות.

4. אני, לצד אחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, אחראי לקביעתם ולהתקיימותם בחברה של בקרות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוחות. בהתאם לכך קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות.

5. אני והאחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, גילינו לרואה החשבון המבקר של החברה ולדירקטוריון שלה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר :

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של בקרה פנימית על דיווח כספי העלולים, באופן סביר, להשפיע לרעה על יכולת החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח מידע כספי ;

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שמעורבים בה מנהלים או עובדים אחרים בעלי תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

תאריך : 8 במרץ 2023

ערן אנצ'יקובסקי

סמנכ"ל כספים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של התעשייה האווירית לישראל בע"מ
בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח כספי בהתאם לסעיף 3 לתקנות החברות הממשלתיות
(דוחות נוספים בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח כספי), התשס"ח-2007

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של התעשייה האווירית לישראל בע"מ (להלן- החברה) ליום 31 בדצמבר 2022, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמו על ידי ה- Committee Of Sponsoring Organizations Of The Treadway Commission (להלן - COSO).

הדירקטוריון וההנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, הנכללת בהתאם לתקנות החברות הממשלתיות (דוחות נוספים בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי), התשס"ח-2007 בדוחות של הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי, המצורף.

אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי בהתבסס על ביקורתנו.

לא בדקנו את אפקטיביות של הבקרה הפנימית על דיווח כספי של חברת אלתא מערכות בע"מ והחברות המאוחדות שלה (חברה בת בבעלותה המלאה של החברה, להלן "חברת הבת") אשר נכסיה הכלולים באיחוד מהווים כ-25.83% מכלל הנכסים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2022 והכנסותיה הכוללות באיחוד מהוות כ-23.72% מכלל ההכנסות המאוחדות לשנת 2022. הבקרה הפנימית על דיווח כספי של חברת הבת בוקרה על ידי רואי חשבון אחרים שממצאיו הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה הבת מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקנים של ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי. על-פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה כדי להשיג מידה סבירה של ביטחון בדבר קיומה של בקרה פנימית אפקטיבית על הדיווח הכספי מכל הבחינות המהותיות. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי בחברה, הערכת הסיכון לקיומה של חולשה מהותית, בחינה והערכה של תכנון הבקרה הפנימית ואפקטיביות התפעול של הבקרה הפנימית בהתבסס על הסיכון המוערך. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי בחברה היא תהליך המתוכנן לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות של הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות, בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), הוראות תקנות ניירות ערך דו"חות כספיים שנתיים, התש"ע-2010 והוראות חוק החברות הממשלתיות התשל"ה-1975. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה כוללת את המדיניות והנהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות המשקפות באופן מדויק ונאות, ובפירוט סביר, את העסקאות בנכסי החברה והוצאתם מרשותה; (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר את הכנת הדוחות הכספיים בהתאם לתיקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), הוראות תקנות ניירות ערך (דו"חות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, והוראות חוק החברות הממשלתיות התשל"ה-1975, ושתקבולים והוצאת כספים של החברה, נעשים אך ורק בהתאם להרשאות הגורמים המוסמכים של החברה ובכפוף לאישורים של רשויות המדינה הנדרשים על פי-דין; ו-(3) מספקים מידה סבירה של בטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או הוצאה מרשות החברה של נכסים, אשר נעשו שלא בהרשאה והיכולים להשפיע באופן מהותי על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, ייתכן שבקרה פנימית על דיווח כספי לא תמנע או לא תגלה הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות מהערכת האפקטיביות נוכחית כלשהיא לגבי תקופות עתידיות נתונה לסיכון שייתכן כי בקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שיתכן כי מידת הקיום של מדיניות ונהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל ביקורת של רואי חשבון אחרים, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על הדיווח הכספי ליום 31 בדצמבר 2022 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת של בקרה פנימית שפורסמו על ידי COSO.

כמו כן, ביקרנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי של החברה לימים 31 בדצמבר 2022 ו-2021 ואת הדוחות המאוחדים על הרווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 והדוח שלנו לגביהם מיום 8 במרץ 2023 הינו ללא הסתייגות וזאת בהתבסס על ביקורתנו וביקורת רואי חשבון אחרים.

זיו האפט
רואי חשבון

תל אביב, 8 במרץ 2023

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של
התעשייה האווירית לישראל בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של התעשייה האווירית לישראל בע"מ (להלן- "החברה") לימים 31 בדצמבר 2022 ו-2021 את הדוחות המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-26.19% וכ-24.38% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2022 ו-2021 בהתאמה, והכנסותיהן הכלולות באיחוד מהוות כ-23.72% וכ-24.77% וכ-26.28% מכלל ההכנסות המאוחדות לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2022, 2021 ו-2020, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי-חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים. כמו כן, הנתונים הכלולים בדוחות הכספיים והמתייחסים לשווי מאזני של ההשקעות ולחלקה של החברה בתוצאות העסקיות של חברות מוחזקות המוצגות על בסיס השווי המאזני, מבוססים על דוחות כספיים שבוקרו על ידי רואי-חשבון אחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה והחברות המאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר 2022 ו-2021 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), והוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע – 2010. כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את הוראות הגילוי לפי חוזרי רשות החברות הממשלתיות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקן ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2022, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 8 במרץ 2023 כולל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

עניני מפתח בביקורת

עניני מפתח בביקורת המפורטים להלן הם העניינים אשר תוקשרו, או שנדרש היה לתקשרם, לדירקטוריון החברה ואשר, לפי שיקול דעתנו המקצועי, היו משמעותיים ביותר בביקורת הדוחות הכספיים המאוחדים לתקופה השוטפת. עניינים אלה כוללים, בין היתר, כל עניין אשר: (1) מתייחס, או עשוי להתייחס, לסעיפים או לגילויים מהותיים בדוחות הכספיים וכן (2)שיקול דעתנו לגביו היה מאתגר, סובייקטיבי או מורכב במיוחד. לעניינים אלה ניתן מענה במסגרת ביקורתנו וגיבוש חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם. התקשור של עניינים אלה להלן אינו משנה את חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם ואין אנו נותנים באמצעותו חוות דעת נפרדת על עניינים אלה או על הסעיפים או הגילויים שאליהם הם מתייחסים.

הכרה בהכנסה :

כאמור בביאורים 2.ח.3, 2.יב, 7, 18, 24 לדוחות הכספיים המאוחדים פעילות החברה מבוססת על מספר רב של חוזים אשר הטיפול החשבונאי בהם דורש שימוש באומדנים והערכות לביצוע העבודה ולהערכת הסיכונים. החברה מכירה בהכנסות מחוזים עם לקוחות במועד העברת השליטה על סחורה או שירותים ללקוח. הכנסות החברה בשנת 2022 הסתכמו לכ-5 מיליארד דולר. עבור מרבית החוזים של החברה, ההכנסות מוכרות לאורך זמן בהתאם להוראות תקן דיווח כספי בינלאומי 15 (IFRS 15).

במסגרת תהליך ההכרה בהכנסה נדרשת החברה בכל חוזה עם לקוח, בין היתר, לזהות את מחויבות הביצוע, לקבוע את שיטת ההכרה בהכנסה ולאמוד את ההכנסות והעלויות של החוזה בכל שלב בתקופת החוזה. כאשר ההכרה בהכנסה מוכרת לאורך זמן החברה מכירה בהכנסה בשיטת שיעור ההשלמה. בשיטה זו, החברה מודדת את ההתקדמות בהתבסס

על היחס בין העלויות שהוצאו עד כה לסך העלויות המוערכות לביצוע החוזה (שעור ההשלמה). משיעור ההשלמה נגזר סך ההכנסה והרווח הגולמי להכרה בתקופה וככל שרלוונטי רישום הפרשה להפסד בגין החוזה.
תהליך זה דורש מההנהלה לערוך אומדנים ולהניח הנחות לגבי העתיד ובכלל זה תחזיות של העלויות הצפויות לביצוע החוזה הכרוכות באי ודאות. לשינוי בהערכות או אומדנים אלו עשויה להיות השפעה משמעותית על ההכנסות והרווח הגולמי הנובע מהחוזים.
כאמור, שיטת שיעור ההשלמה מחייבת את החברה לבצע הערכות והנחות משמעותיות להערכת העלויות לביצוע החוזים שלה עם לקוחות. בתחילתו של כל חוזה עם לקוח החברה קובעת את שיטת ההכרה בהכנסה, תקופה ביצוע החוזה הצפויה, סיכונים הקיימים בחוזה ואת העלות הצפויה לביצועו (עלויות עבודה, חומרים קבלני משנה ועוד). לאורך תקופה החוזה, החברה בוחנת האם נדרש לעדכן את ההפרשה לגמר ביצוע החוזה וזאת על בסיס התקדמות הפרויקט, התממשות סיכונים והערכת העלויות, בהשוואה לתחזית ומעדכנת במידה ונדרש.

זיהינו את תהליך ההכרה בהכנסה, האומדנים והנחות ההנהלה המשמשים למדידת ההכנסה כעניין מפתח בביקורת.
ביקורת על תהליך הכרה בהכנסה דורשת שיקול דעת, ידע וניסיון של רואה החשבון המבקר על מנת לבחון כיצד ביססה ההנהלה את נאותות ההנחות והאומדנים ששימשו בתהליך שבסופו נקבעות הכנסות והרווח הגולמי של החברה מידי תקופה .

נהלי הביקורת שבוצעו כמענה לעניין המפתח בביקורת:
להלן הנהלים העיקריים שבוצעו בקשר עם עניין מפתח זה במסגרת ביקורתנו:
בחנו את תהליך ההכרה בהכנסה ובכלל זה השגנו הבנה, הערכנו את התכנון ובדקנו את האפקטיביות התפעולית של בקרות פנימיות רלוונטיות על תהליך ההכרה בהכנסה של החברה, לרבות:
- בקרות פנימיות שההנהלה מבצעת על מנת לקבוע את אופן ההכרה בהכנסה בנקודת זמן או לאורך זמן.
- בקרות פנימיות של גורמים רלוונטיים בחברה להערכת העלויות הצפויות לגמר החוזה ובכלל זה תהליך מובנה לאישור ההערכה על ידי מנהלים.

עבור מדגם של חוזים ביצענו נהלים אנליטיים ומבססים לבדיקת האומדנים וההנחות ששימשו בתהליך ההכרה בהכנסה. נהלים אלו כללו בין היתר:
-השגת הבנה לתמורות החוזה ושיטת ההכרה בהכנסה בהתאם לחוזה.
-בחינות אנליטיות שונות (כגון אחוזי רווח, שיעור השלמה, עלויות) לתוצאות למול תקופות קודמות של החוזה או ככל שרלוונטי לחוזה אחר באותו תחום.
-קבלת מסמכים והסברים תומכים לאומדן יתרות הערכה לגמר.
-בחינת קיומם של פרויקטים מפסידים והצורך ברישום הפרשה להפסד.
-קבלת מסמכים מבססים בגין העלויות בפועל.

תל אביב, 8 במרץ 2023

בכבוד רב,
זיו האפט
רואי חשבון

	ביאור	ליום 31 בדצמבר 2022	2021
נכסים:			
נכסים שוטפים:			
מזומנים ושווי מזומנים	4	**549**	581
נכסים פיננסיים לזמן קצר	5	**512**	324
לקוחות	6	**1,334**	958
נכסי חוזה, נטו	7	**1,277**	1,272
חייבים ויתרות חובה	8	**723**	623
מלאי	9	**812**	774
סך הכל נכסים שוטפים		**5,207**	4,532
נכסים לא שוטפים:			
חייבים ויתרות חובה לזמן ארוך	10	**62**	49
השקעות בחברות כלולות ועסקאות משותפות	11	**110**	135
מסים נדחים	31	**43**	82
רכוש קבוע	12	**1,244**	1,181
נכסים בלתי מוחשיים	13	**256**	178
סך הכל נכסים לא שוטפים		**1,715**	1,625
		6,922	6,157

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

	ביאור	ליום 31 בדצמבר 2022		2021
התחייבויות והון:				
התחייבויות שוטפות:				
הלוואות מבנקים וחלויות שוטפות בגין אג"ח	**14**	**135**		362
התחייבויות פיננסיות לזמן קצר		**76**		7
ספקים ונותני שירותים	**15**	**1,070**		984
זכאים ויתרות זכות	**16**	**528**		602
הפרשות	**17**	**379**	*	346
דיבידנד לשלם	**23**	**186**		24
התחייבויות חוזה, נטו	**18**	**3,000**	*	2,199
סך הכל התחייבויות שוטפות		**5,374**		4,524
התחייבויות לא שוטפות:				
התחייבויות אחרות לזמן ארוך		**50**		29
הטבות לעובדים	**20**	**264**		383
סך הכל התחייבויות לא שוטפות		**314**		412
הון :				
הון מיוחס לבעלים של החברה	**23**	**1,194**		1,178
הון מיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה		**40**		43
סך הכל הון		**1,234**		1,221
		6,922		6,157

(*) סווג מחדש – ראה ביאור 3כ.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

תאריך אישור הדוחות הכספיים	עמיר פרץ יו"ר הדירקטוריון	בועז לוי מנכ"ל	ערן אנצ'יקובסקי סמנכ"ל כספים
8 במרץ 2023			

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	ביאור	2022	2021	2020
מכירות	24	**4,973**	4,477	4,184
עלות המכירות	25	**4,149**	3,781	3,519
רווח גולמי		**824**	696	665
הוצאות מחקר ופיתוח	26	**215**	204	196
הוצאות מכירה ושיווק	27	**107**	101	87
הוצאות הנהלה וכלליות	28	**192**	179	186
הכנסות אחרות, נטו	29	**(5)**	(9)	(6)
הוצאות (הכנסות) בגין פרישה מוקדמת של עובדים	20	**(1)**	4	7
		508	479	470
רווח תפעולי		**316**	217	195
הכנסות מימון	30	**34**	21	29
הוצאות מימון	30	**(65)**	(50)	(50)
חלק החברה ברווחי חברות כלולות ועסקאות משותפות, נטו	11	**5**	6	5
רווח לפני מסים על הכנסה		**290**	194	179
מסים על הכנסה	31	**(77)**	(46)	(46)
רווח נקי		**213**	148	133
רווח נקי מיוחס ל:				
בעלים של החברה		**208**	142	128
זכויות שאינן מקנות שליטה		**5**	6	5
סך הכל		**213**	148	133

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

	ביאור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
		2022	2021	2020
רווח נקי		**213**	148	133
מרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לאחר מסים:				
סכומים שלא מסווגים לאחר מכן לרווח או הפסד:				
מדידה מחדש של תוכניות להטבה מוגדרת	**32**	**43**	3	(5)
סך הכל סכומים שלא מסווגים לאחר מכן לרווח או הפסד		**43**	3	(5)
סכומים שייתכן ויסווגו מחדש לאחר מכן לרווח או הפסד:				
רווח (הפסד) מגידור תזרימי מזומנים	**32**	**(63)**	(22)	31
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ	**32**	**(14)**	5	3
סך פריטים שייתכן ויסווגו מחדש לאחר מכן לרווח או הפסד		**(77)**	(17)	34
סך הכל רווח כולל		**179**	134	162
סך הכל רווח כולל מיוחס ל:				
בעלים של החברה		**180**	126	155
זכויות שאינן מקנות שליטה		**(1)**	8	7
סך הכל רווח כולל		**179**	134	162

הביאורים המצורפים מהווים חלק נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

	הון המיוחס לבעלים של החברה								
	הון המניות הנפרע	קרן הון מגידור תזרים מזומנים	קרן הון עלות גידור	קרן הון בגין הפרשי תרגום	קרן הון ממדידה מחדש של תוכניות להטבה מוגדרת	קרן הון עסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	יתרת רווח	סך-הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	**861**	**7**	**1**	**(4)**	**(22)**	**4**	**50**	**897**	**25**	**922**
שינויים בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020:										
רווח לשנה	-	-	-	-	-	-	128	128	5	133
רווח (הפסד) כולל אחר	-	29	2	1	(5)	-	-	27	2	29
סך-הכל רווח (הפסד) כולל לשנה	-	29	2	1	(5)	-	128	155	7	162
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות בנות	-	-	-	-	-	-	-	-	(2)	(2)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	**861**	**36**	**3**	**(3)**	**(27)**	**4**	**178**	**1,052**	**30**	**1,082**
שינויים בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021:										
רווח לשנה	-	-	-	-	-	-	142	142	6	148
רווח (הפסד) כולל אחר	-	(20)	(2)	3	3	-	-	(16)	2	(14)
סך-הכל רווח (הפסד) כולל לשנה	-	(20)	(2)	3	3	-	142	126	8	134
זכויות שאינן מקנות שליטה בגין צירוף עסקים	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	**861**	**16**	**1**	**-**	**(24)**	**4**	**320**	**1,178**	**43**	**1,221**
שינויים בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022:										
רווח לשנה	-	-	-	-	-	-	208	208	5	213
רווח (הפסד) כולל אחר	-	(61)	(2)	(8)	43	-	-	(28)	(6)	(34)
סך-הכל רווח (הפסד) כולל לשנה	-	(61)	(2)	(8)	43	-	208	180	(1)	179
דיבידנד שהוכרז (*)							(164)	(164)	-	(164)
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות בנות	-	-	-	-	-	-	-	-	(2)	(2)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	**861**	**(45)**	**(1)**	**(8)**	**19**	**4**	**364**	**1,194**	**40**	**1,234**

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

(*) ראה ביאור 23ג.

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	2021	2020
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:			
רווח נקי	**213**	148	133
התאמות בגין:			
פחת והפחתות	**244**	219	202
הוצאות (הכנסות) מימון, נטו	**45**	(16)	(37)
מסים על ההכנסה ברווח או הפסד	**77**	46	46
חלק החברה ברווחי חברות כלולות ועסקאות משותפות, נטו	**(5)**	(6)	(5)
דיבידנד שהתקבל מחברה כלולה	**8**	10	4
ירידת ערך של רכוש קבוע	**-**	-	2
רווח כתוצאה משינוי בשיעור ההחזקה בחברה כלולה	**(11)**	-	(8)
עלייה (ירידה) בגין הטבות עובדים	**(63)**	16	24
שינויים בערכם של ניירות ערך הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, נטו	**36**	(8)	(17)
שינוי בשווי הוגן של נגזרים פיננסיים, נטו	**(1)**	1	-
רווח ממימוש והפקעת רכוש קבוע	**-**	(7)	-
תנועה בריבית לשלם בגין אגרות חוב	**-**	(2)	(1)
רווח ממימוש השקעה בחברה כלולה	**-**	(2)	-
רווח כתוצאה מהשקעה בחברה כלולה	**-**	(1)	-
	330	250	210
שינויים בנכסים והתחייבויות:			
ירידה (עלייה) בלקוחות	**(381)**	144	(307)
ירידה (עלייה) בחייבים ויתרות חובה	**(30)**	(15)	39
עלייה בנכסי חוזה, נטו	**(5)**	(327)	(75)
ירידה (עלייה) במלאי	**(40)**	65	(29)
עלייה (ירידה) בספקים ונותני שירותים	**(2)**	(192)	140
עלייה בהפרשות	**33**	* 46	* 64
עלייה (ירידה) בהתחייבויות חוזה, נטו	**801**	* 73	* (183)
עלייה (ירידה) בזכאים ויתרות זכות	**(42)**	(33)	48
	334	(239)	(303)
ריבית ששולמה	**(9)**	(12)	(16)
ריבית שהתקבלה	**13**	10	14
מסים על הכנסה שהתקבלו (שולמו), נטו	**(84)**	(11)	2
	(80)	(13)	-
מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת	**797**	146	40

(*) סווג מחדש – ראה ביאור 3כ.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	2021	2020
יתרת מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת, שהועברה:	**797**	146	40
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה:			
השקעה ברכוש קבוע	**(198)**	(177)	(217)
תמורה ממימוש והפקעת רכוש קבוע	**-**	7	-
השקעה בנכסים בלתי מוחשיים	**(97)**	(63)	(49)
תמורה ממימוש ני"ע סחירים, נטו	**32**	14	12
פיקדונות לזמן קצר, נטו	**(330)**	48	47
תמורה ממימוש ניירות ערך בעלות מופחתת	**55**	-	-
השקעות והלוואות בחברות כלולות, נטו	**-**	(4)	(13)
רכישת חברה בת שאוחדה לראשונה (*)	**-**	(7)	-
תמורה ממימוש נכס מוחזק למכירה	**-**	2	-
מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה	**(538)**	(180)	(220)
תזרימי מזומנים מפעילות מימון:			
הלוואות לזמן קצר מתאגידים בנקאיים, נטו	**(190)**	(55)	295
תמורה ממימוש מכשיר SWAP בגין קרן אג"ח	**-**	-	14
פירעון אגרות חוב	**(45)**	(138)	(87)
פירעון התחייבות בגין חכירה	**(26)**	(28)	(25)
אשראי לזמן קצר, נטו	**19**	(18)	13
דיבידנד ששולם לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(2)**	-	(2)
מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון	**(244)**	(239)	208
עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים	**15**	(273)	28
מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה	**581**	849	786
הפרשי תרגום בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים	**(47)**	5	35
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה	**549**	581	849

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

(*) לפרטים נוספים ראה ביאור 11ג.(2)

ביאור 1: כללי:

א. התעשייה האווירית לישראל בע"מ (להלן "החברה") הוקמה בשנת 1966 והינה "חברה בבעלות ממשלתית מלאה", כהגדרת מונח זה בחוק החברות הממשלתיות התשל"ה-1975 (להלן "חוק החברות הממשלתיות"). איגרות החוב של החברה הונפקו ונרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב (להלן "הבורסה") החל מחודש מאי 2007, ואילו מניות החברה אינן רשומות למסחר בבורסה. לפיכך, החברה הינה חברה ממשלתית הכפופה להוראות חוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968 בהיותה תאגיד מדווח.

החברה פועלת בארבעה מגזרי פעילות עיקריים: תחום מערכות טילים וחלל, תחום כלי טיס צבאיים, תחום האלקטרוניקה הצבאית (באמצעות אלתא מערכות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של החברה) ותחום התעופה.

ב. החברה בהיותה חברה ממשלתית, כפופה למדיניות רשות החברות הממשלתיות לייעוד רווחים. חוק החברות הממשלתיות קובע כי החלטת הדירקטוריון בדבר ייעוד רווחים של החברה טעונה אישור רשות החברות הממשלתיות. חלקה רשות החברות הממשלתיות על החלטת הדירקטוריון, חברה מסוגה של החברה (כל עוד היא אינה חברה בהפרטה) תפעל על פי החלטת רשות החברות הממשלתיות כפי שאישרה אותה הממשלה. מדיניותה הנוכחית של רשות החברות הממשלתיות (היכולה להשתנות מעת לעת) היא חלוקת 50% מהרווח הנקי השוטף הנתי, לפני תשלום בונוס לעובדים מתוך הרווחים כדיבידנד.

במסגרת התקשרות החברה עם מספר בנקים, מוסדות פיננסיים והתקשרותה בשטר נאמנות לאגרות חוב סדרה ד' התחייבה החברה לעמוד באמות מידה פיננסיות מסוימות העלולות להשפיע על יכולתה של החברה לחלק דיבידנד. לפרטים נוספים ראה ביאורים 21ב.(2) ו-23ג.

ג. הנפקה או מכירה של מניות החברה לציבור:

ביום 19 בנובמבר 2020, החליטה ועדת השרים לענייני הפרטה ("**הוועדה**"), להפריט את החברה, על דרך של הנפקת מניות מיעוט ("**החלטת ההפרטה**"). החלטת ההפרטה כוללת, בין היתר, את ההוראות המפורטות להלן בהתייחס להפרטה: (1) מכירה של עד 49% (בדילול מלא) מהון המניות של החברה, בדרך של הצעה לציבור על-פי תשקיף, אחת או יותר, בבורסה, שתכלול הצעת מכר של המדינה ו/או הצעת מכר בשילוב עם גיוס הון לחברה ("**ההנפקה**" או "**ההנפקות**" לפי העניין), ובלבד שהנפקה כאמור מעל ל-35% (בדילול מלא) מהון המניות של החברה תהיה כפופה לקבלת החלטה נוספת של ועדת השרים לענייני הפרטה; (2) ההנפקה או ההנפקות יהיו בהיקף, בחלוקה ובמועדים שייקבעו על-ידי רשות החברות הממשלתיות ("**רשות החברות**") ומשרד הביטחון. שיעור גיוס ההון לחברה ושיעור הצעת המכר במסגרת כל הנפקה ייקבעו על-ידי רשות החברות ויהיו טעונים אישור מראש של משרד הביטחון ומשרד האוצר; (3) ההנפקה או ההנפקות לא יבוצעו ללא עיגון האינטרסים החיוניים של המדינה בחברה ובחברה הבת אלתא מערכות בע"מ ("**אלתא**") ודרכי ההגנה עליהם; (4) ההחלטה מהווה, בכפוף לאמור בה, גם החלטת הפרטה בעניינה של אלתא; (5) בהתאם לסעיף 59ב(ח) לחוק החברות הממשלתיות, דרך הפרטת החברה, כאמור בהחלטה, טעונה אישור של ועדת הכספים של הכנסת. בהתאם לאמור לעיל, החברה וכן אלתא הינן "חברה בהפרטה" כמשמעות המונח בחוק החברות הממשלתיות.

מובהר, כי נכון למועד הדוח, אין כל וודאות כי אכן תבוצע הנפקה של מניות החברה לציבור, בין אם במתכונת שפורטה בהחלטת ההפרטה ובין במתכונת אחרת, ואין כל וודאות באשר למועד הנפקת המניות לציבור, ככל שהמהלכים לקראת ההנפקה יתגבשו לכדי ביצוע.

ד. שינוי בעקומי הריבית וציפיות האינפלציה:

החל משנת 2021 חלה עלייה בשיעורי האינפלציה בישראל ובעולם, עליה אשר התגברה בשנת 2022. לצד עליית המחירים העולמית, החליטו בנקים מרכזיים בעולם להעלות את הריבית, במטרה לבלום את עליית המחירים. לשינויי הריבית ולעלייה בשיעורי האינפלציה הייתה השפעה מהותית על סעיף התחייבות החברה למתן הטבות לעובדיה אשר ההתייחסות בגינו כלולה בביאור 20 לדוחות הכספיים.

ביאור 2: בסיס עריכת הדוחות הכספיים:

א. אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) :

הדוחות הכספיים מציתים להוראות תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.

ב. עקרונות עריכת דוחות כספיים:

1. הדוחות הכספיים השנתיים כוללים את הגילוי הנוסף הנדרש לפי תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים) התש"ע-2010.
2. הדוחות הכספיים מקיימים את הוראות רשות החברות הממשלתיות וזאת בהתאם לחוזר חשבונאות וכספים – דוחות כספיים 1-5-2020.
3. המדיניות החשבונאית המוצגת בביאור זה יושמה באופן עקבי בכל תקופות הדיווח המוצגות בדוחות כספיים אלה.
4. הדוחות הכספיים מוצגים בדולר ארה"ב, כאשר כל הערכים עוגלו למיליון הקרוב, אלא אם צוין אחרת.
5. הדוחות הכספיים נערכו תוך יישום עקרון העלות למעט נכסים והתחייבויות פיננסיים לגביהם יושם מודל השווי ההוגן.
6. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום ע"י דירקטוריון החברה ביום 8 במרץ 2023.

ג. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה:

מטבע ההצגה של הדוחות הכספיים הינו הדולר של ארה"ב (להלן "דולר"), שהינו גם מטבע הפעילות של החברה (ראה גם סעיף ה' להלן).

ד. עסקאות במטבע חוץ:

עסקאות שאינן במטבע הפעילות טופלו כדלהלן:

1. עסקה הנקובה במטבע חוץ נרשמת, בעת ההכרה לראשונה, במטבע הפעילות, תוך שימוש בשער החליפין המיידי בין מטבע הפעילות לבין מטבע החוץ במועד העסקה.
2. בכל סוף תקופת דיווח, פריטים כספיים במטבע חוץ מתורגמים תוך שימוש בשער החליפין המיידי בסוף תקופת הדיווח.
3. בכל סוף תקופת דיווח, פריטים לא כספיים במטבע חוץ שנמדדים בעלות היסטורית, מתורגמים תוך שימוש בשער החליפין במועד העסקה.
4. הפרשי שער הנובעים מסילוק של פריטים כספיים, או הנובעים מתרגום של פריטים כספיים לפי שערי חליפין שונים מאלה ששימשו לתרגום בעת ההכרה לראשונה במהלך התקופה, או מאלה ששימשו לתרגום בדוחות כספיים קודמים, הוכרו בדוח רווח והפסד בתקופה בה נבעו, למעט הפרשי שער הנזקפים לקרן הון בגין עסקאות גידור כשירות חשבונאית.

ביאור 2: בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך):

ה. פעילות חוץ:

1. מטבע פעילות של כל חברה בקבוצה נקבע בהתאם למטבע פעילות בסביבה הכלכלית שבה היא פועלת. כאשר מטבע הפעילות של חברה מוחזקת שונה מזה של החברה, החברה המוחזקת מהווה פעילות חוץ ונתוני דוחותיה הכספיים מתורגמים לצורך הכללתם בדוחות הכספיים המאוחדים כלהלן:

(א) נכסים והתחייבויות של פעילות החוץ (לרבות מספרי ההשוואה), כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לפי שער הסגירה בכל סוף תקופת הדיווח.

(ב) הכנסות והוצאות של פעילות החוץ תורגמו לפי שערי חליפין ממוצע לחודש בה בוצעו העסקאות.

(ג) הפרשי השער שנוצרו הוכרו כרווח כולל אחר ומוצגים בהון (במסגרת קרן הון מהפרשי תרגום).

2. מימוש פעילות חוץ:

בעת מימוש פעילות חוץ, רווח כולל אחר בגין הפרשי שער המתייחסים לאותה פעילות חוץ, יוכר בדוח רווח או הפסד באותה תקופה בה הוכר הרווח או ההפסד ממימוש פעילות החוץ.

ו. הצמדה:

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד נכללו לפי המדד המתאים בכל תקופת דיווח לגבי כל נכס או התחייבות. הפרשי הצמדה הנובעים מהתאמה כאמור נזקפים לרווח והפסד.

ז. פרטים בדבר שערי חליפין ומדד המחירים לצרכן:

להלן נתוני שערי החליפין של הדולר של ארה"ב, האירו ומדד המחירים לצרכן (בגין) ושיעורי השינוי בהם בתקופות המדווחות:

	ליום 31 בדצמבר		
	2022	2021	2020
מדד המחירים לצרכן (בנקודות)	108	102.6	99.8
דולר של ארה"ב (בש"ח ל-1 דולר)	3.52	3.11	3.21
אירו (בש"ח ל-1 אירו)	3.75	3.52	3.94

שיעורי השינוי בתקופות המדווחות:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	2021	2020
	%	%	%
מדד המחירים לצרכן	5.26	2.80	(0.70)
דולר של ארה"ב	13.15	(3.27)	(6.97)
אירו	6.62	(10.76)	1.70

ביאור 2: בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך):

ח. גורמים לחוסר וודאות באומדנים מהותיים:

הכנת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים דורשת מהנהלת החברה לערוך אומדנים ולהניח הנחות לגבי העתיד. הנהלת החברה בוחנת את האומדנים על בסיס מתמשך בהתבסס על ניסיון העבר ועל גורמים נוספים, כגון הנחות סבירות בהתאם לנסיבות לגבי אירועים שיתרחשו בעתיד. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מאומדני ההנהלה. האומדנים וההנחות, שבגינם ישנו סיכון משמעותי לביצוע התאמות מהותיות בערכם בספרים של נכסים והתחייבויות במהלך תקופת הדיווח הבאה, מפורטים להלן:

1. התחייבויות תלויות - בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו כנגד החברה וחברות מוחזקות שלה, הסתמכו החברה והחברות המוחזקות על חוות דעת יועציהן המשפטיים הפנימיים והחיצוניים. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות התוצאות להיות שונות מהערכות אלה.

2. התחייבות בגין הטבות לעובדים - העלויות, הנכסים וההתחייבויות בגין תכניות להטבה מוגדרת נקבעים בהתאם לשיטת יחידת הזכאות החזויה אשר לוקחת בחשבון הנחות אקטואריות כגון: שיעור היוון, שיעור עליות שכר עתידיות וכדומה. הנחות אלו עשויות להיות מושפעות הן מגורמי מאקרו-כלכליים והן מגורמים ייחודיים לחברה. שינוי במשתנים אלה עשוי לגרום לשינוי משמעותי בשווי ההתחייבויות וברווחים (הפסדים) אקטואריים בהם החברה מכירה. החישובים האקטואריים נערכו על ידי אקטואר חיצוני ועל בסיס הנחות שונות כמפורט בביאור 20 להלן.

3. חוזים עם לקוחות - פעילות החברה מבוססת על מספר רב של חוזים אשר הטיפול החשבונאי בהם דורש שימוש באומדנים וההערכות לביצוע העבודה ולהערכת הסיכונים. התחזיות והאומדנים כוללים הערכה של העלויות הצפויות לגמר החוזה לרבות עבודה, חומרים קבלני משנה ועוד. עלויות אלו משליכות, בין היתר, על קביעת שיעור ההשלמה ממנו נגזר סך ההכנסות והרווח הגולמי להכרה בתקופה, וככל שרלוונטי רישום הפרשה להפסד בגין החוזה. שינוי בהערכות אלה עשוי לגרום לשינוי משמעותי בהכנסות וברווח הגולמי הנובע מהחוזים. בחוזים בהם התמורה משתנה החברה אומדת את סכום התמורה המשתנה ומכירה בהכנסה בגין הסכום אשר לגביו לא צפוי ברמה גבוהה ביטול משמעותי בסכום ההכנסות המצטברות שהוכרו.

4. מלאי - שווי מימוש נטו של המלאי נסקר בסוף כל תקופת דיווח. גורמים העשויים להשפיע על מחירי מכירה כוללים, בין היתר את הדרישות הקיימות בשוק למלאי החברה, פעילות של מתחרים והשפעות טכנולוגיות.

5. אורך חיים שימושי של רכוש קבוע ונכסים לא מוחשיים עם אורך חיים מוגדר - אורך חיים שימושי מבוסס על הערכות ההנהלה לתקופה שבה הנכסים יפיקו הכנסות, אשר נבחנות מדי תקופה לצורך בחינת נאותות הערכות הנ"ל. שינויים בהערכות ההנהלה עשויים להוביל לשינויים מהותיים בערכי הנכסים בספרים ובהוצאות הפחת הנזקפות לרווח או הפסד.

6. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שאינם מצוטטים בשוק פעיל נקבע בהתאם לטכניקות הערכה מבוססות מודלים. טכניקות אלו מושפעות משמעותית מהנחות המשמשות בסיס לחישוב, כגון, שיעורי ריבית להיוון ואומדנים בדבר תזרימי מזומנים עתידיים, לפרטים ראה גם באור 22.

7. מסים על ההכנסה – הקבוצה כפופה לחוקי המס ולעמדות רשויות המס במספר מדינות. שיקול דעת נרחב נדרש לצורך קביעת המס השוטף והמסים הנדחים של כל אחת מחברות הקבוצה. הקבוצה מכירה בהתחייבויות בגין תוצאות המס, בהתבסס על אומדני ההנהלה, אשר מסתמכת, בין היתר, על יועצים מקצועיים, בנוגע לעיתוי וגובה חבות המס הנובעת מעסקאותיה. תוצאת המס של עסקאותיה עשויה להיות שונה מאומדני ההנהלה.
החברה מכירה בנכס מס נדחה בגין הפסדים לצרכי מס (ככל שישנם) על פי צפי לרווחים חייבים במס בעתיד שנגדם ניתן יהיה לנצל הפסדים מועברים.

ביאור 2: בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך):

ט. שווי הוגן:

החברה מודדת שווי הוגן כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

כאשר מחיר לנכס זהה או להתחייבות זהה אינו ניתן לצפייה (כלומר, אין מחיר מצוטט בשוק פעיל), החברה מודדת שווי הוגן תוך שימוש בטכניקת הערכה אחרת שמתאימה לנסיבות ושקיימים עבורה מספיק נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך שימוש מקסימלי בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ומזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה. מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק הכדאי ביותר עבור הנכס או ההתחייבות שלחברה יש גישה אליו.

הנכסים וההתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן או שניתן גילוי לשווי ההוגן שלהם מחולקים לקטגוריות בתוך מדרג השווי ההוגן, המשקפות את מהות הנתונים המשמשים למדידת השווי ההוגן, כדלהלן:

רמה 1: מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.

רמה 2: נתונים שאינם מחירים מצוטטים שנכללו ברמה 1 אשר ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין.

רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה (טכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק נצפים).

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית:

א. תקופת המחזור התפעולי:

החברה פועלת בתחומי פעילות מגוונים שתקופת המחזור התפעולי הרגיל בהם עולה לרוב על שנה, במיוחד בהתייחס לעבודות לפי חוזי ביצוע והזמנות שמשך ביצועם נמשך על פני מספר שנים. לאור האמור החברה מעריכה כי תקופת המחזור התפעולי שלה הינה שלוש שנים. לכן כוללים הנכסים השוטפים וההתחייבויות השוטפות פריטים המיועדים והצפויים להתממש בתוך תקופת המחזור התפעולי כאמור.

ב. השקעות בחברות בנות, כלולות ועסקאות משותפות:

1. שליטה ודוחות כספיים מאוחדים:

כאשר החברה חשופה, או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בישות מושקעת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה, החברה שולטת באותה ישות אשר מסווגת כחברה בת. החברה מעריכה מחדש את שליטתה בחברה בת כאשר העובדות והנסיבות משתנות. דוחות כספיים מאוחדים מציגים את הדוחות הכספיים של החברה כישות כלכלית אחת החל מהמועד בו מושגת שליטה ועד למועד בו החברה מאבדת שליטה. לפיכך, יתרות ועסקאות הדדיות בין ישויות אלה ורווחים ממכירות בין הישויות שטרם מומשו, בוטלו במלואם.
הדוחות הכספיים של החברות המאוחדות הוכנו תוך שימוש במדיניות חשבונאית אחידה עם החברה לגבי עסקאות ואירועים דומים בנסיבות דומות. כמו כן, הדוחות הכספיים של החברות המאוחדות, ערוכים לתאריכים ולתקופות הזהים לאלה של החברה.

2. זכויות שאינן מקנות שליטה:

זכויות שאינן מקנות שליטה מייצגות את חלקן בהון חברת הבת, שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה. שינויים בשיעור ההחזקה לאחר השגת שליטה שאינם כרוכים באיבוד שליטה מטופלים כעסקה הונית. ההפרש בין השווי ההוגן של התמורה ששולמה או התקבלה לבין הסכום שבו מתואמות הזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף ישירות להון. בעת שינויים בשיעורי החזקה כאמור, החברה מייחסת מחדש סכומים בין יתרות רווח כולל אחר לבין זכויות שאינן מקנות שליטה.

3. איבוד שליטה:

כאשר החברה מאבדת שליטה על חברה בת, החברה גורעת את הנכסים (כולל מוניטין כלשהו המיוחס לחברה הבת) ואת ההתחייבויות של החברה הבת, וכן את הזכויות שאינן מקנות שליטה בחברה הבת (לרבות רווח כולל אחר שמיוחס אליהן) לפי הערכים בספרים למועד בו אבדה השליטה. כמו כן, החברה מסווגת לרווח או הפסד, או מעבירה ישירות לעודפים, סכומים שהוכרו בעבר ברווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה בת לפי אותו בסיס שהיה נדרש אם החברה עצמה הייתה מממשת במישרין את הנכסים הקשורים או ההתחייבויות הקשורות.
התמורה שהתקבלה והשקעה כלשהי שנותרה בחברה הבת מוכרות לפי שוויין ההוגן במועד בו אבדה השליטה. הפרש כלשהו שנוצר נזקף לדוח רווח והפסד.

4. צירופי עסקים:

כאשר הקבוצה משיגה שליטה בעסק אחד או יותר, צירוף העסקים מטופל בשיטת הרכישה. בהתאם לשיטה זו, החברה מזהה את הרוכש, קובעת את מועד הרכישה ומכירה בנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ובהתחייבויות שנטלו בהתאם לשווים ההוגן. החברה מודדת את התמורה שהועברה בהתאם לשווים ההוגן של הנכסים שנמסרו, ההתחייבויות שנטלו והמכשירים ההוניים שהונפקו. כאשר התמורה כוללת הסדרי תמורה מותנית, החברה מודדת את התמורה המותנית במועד הרכישה בשווי הוגן ובתקופות עוקבות השינויים בשווי ההוגן נזקפים ורווח והפסד.
עלויות כלשהן שניתן לייחס לצירוף העסקים מוכרות כהוצאה בתקופה בה התהוו, למעט עלויות להנפקת מכשירים הוניים או מכשירי חוב של החברה. החברה מכירה במוניטין למועד הרכישה כעודף של סך התמורה שהועברה וסכום הזכויות שאינן מקנות שליטה על סכום נטו למועד הרכישה של הנכסים הניתנים לזיהוי ונרכשו ושל ההתחייבויות שנטלו. בתקופות עוקבות יימדד המוניטין בעלות, בניכוי ההפסדים מירידת ערך שנצברו.

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך):

ב. השקעות בחברות בנות, כלולות ועסקאות משותפות (המשך):

5. הסדרים משותפים:

הסדרים משותפים הם הסדרים שבהם יש לחברה שליטה משותפת. שליטה משותפת היא שיתוף חוזי מוסכם של שליטה על הסדר, אשר קיימת רק כאשר החלטות לגבי הפעילויות הרלוונטיות דורשות הסכמה פה אחד של הצדדים שחולקים שליטה. הסדרים משותפים מסווגים לאחת הקבוצות שלהלן:

(א) עסקאות משותפות (JOINT VENTURES):

בעסקאות משותפות לצדדים להסדר יש שליטה משותפת על הזכויות בנכסים נטו של ההסדר. עסקאות משותפות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

(ב) פעילויות משותפות (JOINT OPERATIONS):

בפעילויות משותפות לצדדים להסדר יש שליטה משותפת על ההסדר, זכויות לנכסים ומחויבויות להתחייבויות של ההסדר. החברה מכירה בגין הפעילות המשותפת בחלקה היחסי בנכסים, בהתחייבויות, בהכנסות ובהוצאות של הפעילות המשותפת.

6. השקעות בחברות כלולות או חברות בשליטה משותפת המטופלות לפי שיטת השווי המאזני:

כאשר לחברה יש הכח לקחת חלק בהחלטות בדבר המדיניות הפיננסית והתפעולית של ישויות אחרת, אך כח זה אינו עולה לכדי שליטה (או שליטה משותפת), לחברה יש השפעה מהותית באותה ישות, אשר תסווג כחברה כלולה. השקעות החברה בחברות כלולות ובעסקאות משותפות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני, למעט כאשר ההשקעה מסווגת כמוחזקת למכירה.

הדוחות הכספיים של החברות הכלולות ושל העסקאות המשותפות הוכנו תוך שימוש במדיניות חשבונאית אחידה עם החברה לגבי עסקאות ואירועים דומים בנסיבות דומות.

לפי שיטת השווי המאזני, ההשקעה בחברה הכלולה או בעסקה המשותפת מוצגת לפי עלות בתוספת שינויים שלאחר הרכישה בחלק החברה בנכסים נטו, לרבות רווח כולל אחר של החברה הכלולה או העסקה המשותפת. רווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין הקבוצה לבין החברה הכלולה או העסקה המשותפת הוכרו בדוחות הכספיים של החברה רק בגובה חלקם של המשקיעים הלא קשורים בחברה הכלולה או בעסקה המשותפת.

מוניטין המתייחס לחברה כלולה או לעסקה משותפת מוצג כחלק מההשקעה בחברה הכלולה או בעסקה המשותפת, נמדד לפי העלות ואינו מופחת באופן שיטתי. מוניטין נבחן לצורך בחינת ירידת ערך כחלק מהשקעה בחברה הכלולה או בעסקה המשותפת בכללותה. החברה מבצעת בחינה של ירידת ערך להשקעה נטו בחברה כלולה או בעסקה משותפת כאשר קיימת ראיה אובייקטיבית לירידת ערך של ההשקעה. הפסד מירידת ערך כאמור מוקצה להשקעה בכללותה.

מכשירים פיננסיים אחרים בחברה כלולה או בעסקה משותפת, אשר במהות מהווים חלק מההשקעה נטו, מטופלים תחילה בהתאם להוראות תקן דיווח כספי בינלאומי 9, לרבות לעניין הפסדי אשראי חזויים, ולאחר מכן החברה תכיר בהפסדים ו/או תיישם את הוראות ירידת הערך לחברה הכלולה או העסקה המשותפת כאמור בביאור זה.

עלייה בשיעור החזקה בחברה כלולה או בעסקה משותפת מטופלת בהתאם לשיטת הרכישה רק בגין השינוי בשיעור ההחזקה. ירידה בשיעור החזקה בחברה כלולה מטופלת כגריעה של החלק היחסי בהשקעה תוך הכרה ברווח או הפסד. בנוסף החברה מסווגת מחדש סכום יחסי שהוכר ברווח כולל אחר בהתאם לטיפול החשבונאי שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות הקשורים.

במועד העברת פעילות המהווה עסק לחברה כלולה, החברה מכירה במלוא הרווח הנובע מהעברת פעילות זאת.

במועד איבוד ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת, החברה מודדת בשווי הוגן השקעה כלשהי שנותרה בחברה הכלולה או בעסקה המשותפת, ומכירה ברווח או הפסד בהפרש שבין התמורה ממימוש ההשקעה בחברה הכלולה או העסקה המשותפת והשווי ההוגן של ההשקעה שנותרה לבין הערך בספרים של ההשקעה שמומשה במועד זה.

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך):

ג. שווי מזומנים:

כשווי מזומנים נחשבות השקעות לזמן קצר ברמת נזילות גבוהה, אשר ניתנות להמרה מיידית לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי, כאשר התקופה לפירעון היא עד שלושה חודשים ממועד ההשקעה.

משיכות יתר מבנק אינן נכללות כמרכיב של מזומנים ושווי מזומנים לצורכי הצגת הדוח על תזרימי המזומנים.

ד. מכשירים פיננסיים:

1. נכסים פיננסיים:

נכס פיננסי הוכר כאשר החברה הפכה לצד להוראות החוזיות של המכשיר. נכסים פיננסיים סווגו לאחת מקבוצות המדידה להלן על בסיס המודל העסקי של החברה לניהול הנכסים הפיננסיים ועל בסיס מאפייני תזרים המזומנים החוזי של הנכס הפיננסי.

(א) מכשירי חוב בעלות מופחתת:

מכשירי חוב שמוחזקים בהתאם למודל עסקי שמטרתו החזקה על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים ושהתנאים החוזיים שלהם מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם תשלומי קרן וריבית בלבד, נמדדו לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה שיוחסו במישרין, למעט לקוחות שנמדדו לראשונה במחיר העסקה שלהם. לאחר ההכרה לראשונה, נכסים אלה נמדדים בעלות מופחתת. אשראי לזמן קצר (כגון אשראי לקוחות וחייבים אחרים) מוצג לפי תנאיו, בדרך כלל בערכו הנומינלי.

(ב) נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:

נכסים כאמור נמדדים לראשונה בשווי הוגן, ושינויים בשווי ההוגן לאחר ההכרה לראשונה הוכרו ברווח או הפסד. עלויות עסקה שיוחסו במישרין לנכסים אלה מוכרות ברווח או הפסד בעת התהוותן.

לחברה הלוואה לחברה כלולה שתנאיה אינם מקיימים את מאפייני תזרימי המזומנים קרן וריבית בלבד של המכשיר הפיננסי ולפיכך ההלוואה נמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

סיווג מחדש בין קבוצות המדידה לאחר ההכרה לראשונה אינו אפשרי, אלא אם החברה משנה את המודל העסקי שלה לניהול נכסים פיננסיים.

2. התחייבויות פיננסיות:

התחייבות פיננסית מוכרת כאשר החברה הפכה לצד להוראות החוזיות של המכשיר. התחייבות פיננסית מוכרת לראשונה בהתאם לשוויה ההוגן בניכוי עלויות עסקה שניתן לייחס במישרין לנטילה או להנפקה של התחייבות הפיננסית, למעט התחייבויות פיננסיות אשר במועד ההכרה לראשונה נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד. התחייבות פיננסית מסווגת לאחת מהקבוצות הבאות:

(א) התחייבויות פיננסיות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:

התחייבויות פיננסיות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד כוללות נגזרים פיננסיים שאינם משמשים בגידור חשבונאי. התחייבויות פיננסיות בחברה זו נמדדות בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. עלויות עסקה המיוחסות להתחייבויות אלה מוכרות בדוח רווח והפסד בעת התהוותן.

(ב) התחייבויות פיננסיות הנמדדות בעלות מופחתת:

התחייבויות פיננסיות הנמדדות בעלות מופחתת, נמדדות לראשונה בשווי הוגן בניכוי עלויות עסקה שניתן ליחסן במישרין. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות אלה נמדדות בעלותן המופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית. אשראי לזמן קצר (כגון אשראי ספקים וזכאים אחרים) מוצג לפי תנאיו, בדרך כלל בערכו הנומינלי.

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך):

ד. מכשירים פיננסיים (המשך):

3. ירידת ערך נכסים פיננסיים וביטולה:

החברה מכירה בהפרשה להפסדי אשראי חזויים בגין מכשירי חוב בעלות מופחתת ונכסי חוזה. החברה מודדת את ההפרשה להפסדי אשראי חזויים בסכום השווה להפסדי האשראי החזויים לאורך כל חיי המכשיר, פרט למכשירי חוב אשר נקבע כי הינם בעלי סיכון אשראי נמוך אשר לא עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה. עבור מכשירי חוב אלו נמדדים, ככל שיש, הפסדי האשראי החזויים בגין אירוע כשל בתקופה של 12 חודשים.

בעת ההערכה האם סיכון האשראי של נכס פיננסי עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה וההערכה של הפסדי אשראי חזויים, הקבוצה מביאה בחשבון מידע סביר וניתן לביסוס, שהינו רלוונטי וניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים. הערך בספרים ברוטו של נכס פיננסי נמחק במלואו או בחלקו כאשר אין ציפיות סבירות להשבה.

4. נגזרים:

נגזרים ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אלא אם מיועדים לצורכי חשבונאות גידור תזרים מזומנים.

5. קיזוז מכשירים פיננסיים:

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מוצגים במאזן בסכום נטו, רק כאשר קיימת לחברה באופן מיידי זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיזוז הסכומים וכן קיימת כוונה לסלק את הנכס והתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו זמנית.

6. גריעת מכשירים פיננסיים:

(א) נכסים פיננסיים:

נכס פיננסי נגרע מהדוח על המצב הכספי כאשר הזכויות החוזיות לתזרימי מזומנים מהנכס הפיננסי לסוף תקופת הדיווח פוקעות או כאשר החברה העבירה את הנכס הפיננסי אם באמצעות העברת הזכויות החוזיות לקבל תזרימי מזומנים מהנכס הפיננסי ואם באמצעות נטילת מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים מהנכס הפיננסי, לצד אחר, אותם קיבלה החברה מאותו נכס פיננסי, וזאת בהתקיים תנאים מסוימים.

(ב) התחייבויות פיננסיות:

התחייבות פיננסית נגרעת מהדוח על המצב הכספי כאשר ההתחייבות נפרעת, מבוטלת או פוקעת. במידה והתחייבות פיננסית קיימת מוחלפת, כלפי אותו מלווה, בהתחייבות פיננסית אחרת בעלת תנאים שונים באופן מהותי, או שנעשה שינוי משמעותי בתנאי ההתחייבות הקיימת, ההתחייבות הקודמת נגרעת מהדוח על המצב הכספי והחברה מכירה בהתחייבות חדשה בשוויה ההוגן. ההפרש בין הערך בספרים של ההתחייבות המוחלפת לבין התמורה ששולמה או השווי ההוגן של ההתחייבות החדשה שהוכרה, נזקף לדוח רווח והפסד.

7. חשבונאות גידור:

החברה מייעדת מכשירים פיננסיים מסוימים, בדרך-כלל נגזרים, כמכשירים מגדרים בגידור תזרים מזומנים. במועד יצירת הגידור החברה מתעדת את יחסי הגידור ואת מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של החברה לביצוע הגידור. התיעוד כולל זיהוי של המכשיר המגדר והפריט המגודר, את מהות הסיכון המגודר ואת האופן שבו החברה בוחנת האם יחסי הגידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור. החברה בוחנת את האפקטיביות של המכשיר המגדר בעת הכניסה לעסקת הגידור ועל בסיס מתמשך.

כאשר מכשיר מיועד כמכשיר מגדר בגידור תזרים מזומנים, החלק האפקטיבי של השינויים בשווי הוגן של המכשיר נזקף לרווח כולל אחר ונצבר בהון. החלק הלא אפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן הנ"ל נזקף לרווח או הפסד. סכומים שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים לדוח רווח או הפסד בתקופות בהן הפריט המגודר משפיע על דוח רווח או הפסד למעט סכום הפסד שחזוי כי לא יושב בתקופה עתידית אשר מסווג באופן מיידי לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש.

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך):

ד. מכשירים פיננסיים (המשך):

7. חשבונאות גידור (המשך):

החברה מפסיקה את חשבונאות הגידור כאשר המכשיר המגדר פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש כאשר הגידור אינו כשיר עוד להכרה כגידור חשבונאי.

בעסקאות מסוג אופציות החברה מייעדת כמכשיר מגדר ביחסי גידור תזרים מזומנים רק את השינוי בשווי ההוגן בגין ערך הפנימי של האופציה בעוד שהאלמנט המיוחס לערך הזמן אינו נכלל כחלק מיחסי הגידור ומטופל כעלות גידור, תוך זקיפת השינוי לקרן עלות הגידור.

בעסקאות החלפה (SWAP) החברה מייעדת כמכשיר מגדר ביחסי גידור תזרים מזומנים רק את השינוי בשווי ההוגן בגין האלמנטים של המחיר המיידי ("רכיב הספוט") והריבית בעוד שהאלמנט המיוחס למרווחי בסיס בגין מטבע חוץ (CBS) אינו נכלל כחלק מיחסי הגידור ומטופל כעלות גידור, תוך זקיפת השינוי לקרן עלות הגידור.

בעסקאות מסוג אקדמה החברה מייעדת כמכשיר מגדר את מלוא השינויים בשווי ההוגן.

ה. נכסים והתחייבויות הנובעים מחוזים עם לקוחות:

1. לקוחות:

החברה מציגה זכות בלתי מותנית לקבל תמורה כחייבים בגין חוזים (לקוחות). זכות לתמורה הינה בלתי מותנית אם נדרש רק חלוף זמן עד שיגיע מועד פירעונה, גם אם היא עשויה להיות כפופה להחזר בעתיד. החברה מטפלת בלקוחות כנכסים פיננסיים בעלות מופחתת. לקוחות מוצגים בנפרד מנכסי חוזה ואינם ניתנים לקיזוז כנגד התחייבויות חוזה.

2. נכסים בגין חוזים:

החברה מציגה זכות לקבל תמורה עבור סחורות או שירותים שהועברו ללקוח כנכס בגין חוזה, כאשר זכות זו מותנית בגורם אחר מאשר חלוף הזמן. החברה מטפלת בירידת ערך של נכס בגין חוזה לפי אותו בסיס כמו נכס פיננסי בעלות מופחתת.

3. התחייבויות בגין חוזים:

החברה מציגה מחויבות להעביר סחורות או שירותים ללקוח, שבגינם החברה קיבלה תמורה מהלקוח (או תמורה שאינה מותנית שחל מועד פירעונה), כהתחייבות בגין חוזה.

4. עלויות תוספתיות להשגת חוזה:

החברה הכירה כנכס בעלויות תוספתיות שהתהוו על מנת להשיג חוזה עם לקוח, אלא אם החברה אינה צופה השבה של עלויות אלה, ובתנאי שאותן עלויות לא היו מתהוות אם החוזה לא היה מושג. נכס שהוכר כאמור מופחת על בסיס שיטתי שהוא עקבי עם העברת השליטה ללקוח של הסחורות או השירותים אליהם מתייחס הנכס. החברה מכירה בהפסד מירידת ערך במידה והערך בספרים של הנכס עולה על יתרת הסכום של התמורה שהחברה צופה לקבל בעבור הסחורות או השירותים אליהם מתייחס הנכס בניכוי העלויות המתייחסות במישרין להספקת סחורות או שירותים אלה אשר לא הוכרו כהוצאות.

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך):

ו. מלאי:

מלאי כללי של חומרי גלם, חלקים, מוצרים ואביזרים שאינו מיוחס לפרויקט בביצוע מוערך לפי העלות או שווי מימוש נטו, כנמוך שבהם. מלאי בתהליך כולל עבודות בביצוע המוצגות לפי העלות, אך לא מעל שווי מימוש נטו. העלות כוללת עלויות ישירות של חומרים, עבודה והוצאות עקיפות בייצור. המלאי ומלאי העבודה בתהליך מוצגים בניכוי הפרשות לירידת ערך.

ז. רכוש קבוע:

1. פריטי הרכוש הקבוע מוצגים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר, בניכוי הפסדים מירידת ערך ככל שנצברו ובניכוי מענקי השקעה שהתקבלו בגינם, ואינם כוללים הוצאות תחזוקה שוטפת. החברה מכירה בעלות של החלפת חלקים של פריטי רכוש קבוע מסוימים כחלק מהערך בספרים של פריט רכוש קבוע, כאשר צפוי שתתקבלנה הטבות כלכליות עתידיות מאותו פריט.
2. רכיבי פריט רכוש קבוע בעלי עלות משמעותית ביחס לסך העלות של הפריט, מופחתים בנפרד, לפי שיטת הרכיבים. הוצאות הפחת לכל תקופה מוכרות בדוח רווח והפסד, אלא אם הן נכללות בערך בספרים של נכס אחר. ככלל, הפחת מחושב בשיעורים שנתיים שווים על בסיס שיטת הקו הישר לאורך תקופת החיים השימושיים בנכס. החברה סוקרת את ערך השייר, את אורך החיים השימושיים של פריט רכוש קבוע ואת שיטת הפחת בה נעשה שימוש לפחות כל סוף שנת כספים. שינויים מטופלים כשינוי באומדן חשבונאי. שיפורים במושכר מופחתים על פני משך תקופת השכירות לרבות תקופת האופציה, או אורך החיים השימושיים שלהם, כנמוך שביניהם.
3. פריט רכוש קבוע ייגרע בעת מימושו, או כאשר לא חזויות הטבות כלכליות עתידיות מהשימוש בו או ממימושו.
4. לעניין ירידת ערך ראה סעיף יג להלן.

ח. חכירות:

1. כללי:

החברה קובעת במועד ההתקשרות בחכירה אם חוזה הוא חכירה, או אם הוא כולל חכירה, על ידי בחינה אם החוזה מעביר את הזכות לשלוט בשימוש בנכס מזוהה לתקופת זמן עבור תמורה. החברה מעריכה מחדש את קיומה של חכירה רק כאשר חל שינוי בתנאי החוזה.

החברה קובעת את תקופת החכירה כתקופה שבה החכירה אינה ניתנת לביטול, בהתחשב גם בתקופות המכוסות על ידי אופציות להאריך (או לבטל) את תקופת החכירה, כאשר ודאי באופן סביר שהחוכר יממש (לא יממש) את האופציה, בהתאם להוראות תקן דיווח כספי בינלאומי 16 בדבר חכירות (IFRS 16).

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך):

ח. חכירות (המשך):

2. החברה כחוכרת:

במועד תחילת החכירה החברה מכירה בדוח על המצב הכספי בנכס זכות שימוש ובהתחייבות חכירה בגין כל החכירות, למעט בגין חכירות שתקופתן אינה עולה על 12 חודשים ובגין חכירות שבהן נכס הבסיס הוא בעל ערך נמוך בתחילת חייו, אלו הוכרו כהוצאה בדוח על הרווח או הפסד וסווגו כתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת בדוח על תזרימי המזומנים.

החברה מודדת במועד תחילת החכירה את התחייבות החכירה בגובה הערך הנוכחי של תשלומי החכירה שאינם משולמים באותו מועד, מהוונים בשיעור הריבית הגלום בחכירה, אלא אם שיעור זה לא ניתן לקביעה בנקל ואז היא מודדת לפי שיעור הריבית התוספתי של החברה באותו מועד. לאחר מועד תחילת החכירה, התחייבות החכירה נמדדת על ידי הגדלת הערך בספרים על מנת לשקף ריבית על התחייבות החכירה והקטנת הערך בספרים על מנת לשקף את תשלומי החכירה שבוצעו. בנוסף, החברה כחוכרת, מיישמת בחלק מחוזיה את ההקלה המעשית של אי הפרדת חוזה חכירה מרכיבי חכירה.

נכס זכות שימוש נמדד במועד תחילת החכירה בעלות, המורכבת מסכום המדידה לראשונה של התחייבות החכירה, בתוספת תשלומי חכירה כלשהם שבוצעו באותו מועד או לפניו (בניכוי תמריצי חכירה כלשהם ועלויות ישירות ראשוניות כלשהן שהתהוו). לאחר מועד תחילת החכירה, החברה מודדת את נכס זכות השימוש בעלותו, בניכוי פחת והפסדים מירידת ערך.

בדוח על המצב הכספי, נכסי זכות שימוש מוצגים במסגרת חייבים ויתרות חובה או חייבים ויתרות חובה לזמן ארוך על פי העניין. התחייבות בגין חכירה מוצגת במסגרת התחייבויות לספקים ונותני שירותים או התחייבויות לזמן ארוך על פי העניין. בדוח על הרווח הכולל, החברה מציגה הוצאות הפחתה של נכס זכות שימוש בנפרד מהוצאות מימון בגין התחייבות החכירה. בדוח על תזרימי המזומנים, תשלומים בגין חלק הקרן של התחייבות החכירה מסווגים כפעילות מימון ותשלומים בגין הריבית על התחייבות החכירה מסווגים כפעילות שוטפת.

3. החברה כמחכירה תפעולית:

החברה מציגה נכסים בחכירה תפעולית במאזנה בהתאם למהות הנכס ומכירה בהכנסות מהחכירה על בסיס קו ישר לאורך תקופת החכירה. עלויות ישירות ראשוניות שהתהוו בניהול משא ומתן ולהסדרת חכירה תפעולית, מתווספות לערך בספרים של הנכס המוחכר ולפיכך מוכרות כהוצאה, לאורך תקופת החכירה, לפי אותו בסיס כמו הכנסת חכירה. החברה מכירה בהוצאות פחת בגין נכסים ברי פחת שבבעלותה המוחכרים על ידה בחכירה תפעולית, כאשר מדיניות הפחת של נכסים אלה עקבית עם מדיניות הפחת לגבי נכסים ברי פחת אחרים שבבעלות החברה.

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך):

ט. נכסים בלתי מוחשיים:

1. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נמדדים לפי השווי ההוגן במועד הרכישה. יציאה בגין פריט בלתי מוחשי, שהוכרה לראשונה כהוצאה, לא תוכר כחלק מהעלות של נכס בלתי מוחשי במועד מאוחר יותר.
2. בתקופות שלאחר ההכרה לראשונה, נכס בלתי מוחשי מוצג לפי העלות בניכוי הפחתה שנצברה ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.
3. עלויות מחקר ופיתוח:

עלויות מחקר נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. נכס בלתי מוחשי הנובע מפרויקט פיתוח או מפיתוח עצמי מוכר כנכס בהתקיים התנאים הבאים:

(א) ניתן להוכיח היתכנות טכנית של השלמת הנכס הבלתי מוחשי כך שהוא יהיה זמין לשימוש או למכירה.

(ב) בכוונת החברה להשלים את הנכס הבלתי מוחשי ולהשתמש בו או למוכרו.

(ג) ביכולת החברה להשתמש בנכס הבלתי מוחשי או למוכרו.

(ד) ביכולת החברה להוכיח את האופן שבו הנכס הבלתי מוחשי יפיק הטבות כלכליות עתידיות צפויות.

(ה) קיימים משאבים טכניים, פיננסיים ואחרים זמינים להשלמת הפיתוח ולשימוש בנכס הבלתי מוחשי או למכירתו.

(ו) ניתן למדוד באופן מהימן את היציאה שניתן לייחס לנכס הבלתי מוחשי במהלך פיתוחו.

4. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה:

(א) החברה מעריכה לגבי כל אחד מהנכסים הבלתי מוחשיים האם אורך החיים השימושיים שלו הינו מוגדר או בלתי מוגדר. החברה בוחנת מידי שנה האם ניתן לתמוך בהערכה כי אורך החיים השימושיים של הנכס הינו בלתי מוגדר. שינויים בהערכת החברה מטופלים כשינוי אומדן.

(ב) סכום בר-פחת של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר מוקצה באופן שיטתי על פני אורך חייו השימושיים. הוצאות ההפחתה לכל תקופה מוכרות בדוח רווח והפסד, אלא אם הן נכללות בערך בספרים של נכס אחר.

(ג) החברה סוקרת את אורך החיים השימושיים ואת שיטת ההפחתה בה נעשה שימוש לפחות כל סוף שנת כספים. שינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי.

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך):

ט. נכסים בלתי מוחשיים (המשך):

5. נכס בלתי מוחשי ייגרע בעת מימושו, או כאשר לא חזויות הטבות כלכליות עתידיות מהשימוש בו או ממימושו.
6. לעניין ירידת ערך של נכסים בלתי מוחשים ראה סעיף יג.
7. לעניין מוניטין הנובע מצירופי עסקים ומהשקעות בחברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, ראה ביאורים 3ב.(4) ו-3ב.(6) לעיל, בהתאמה.

י. מענקי ממשלה:

1. מענקים ממשלתיים, למעט מענקים מרשות החדשנות, מוכרים במידה שקיים ביטחון סביר שהחברה תציית לתנאים שנלווים אליהם ושהמענקים יתקבלו.
2. מענקים ממשלתיים שהתקבלו בגין פעילות מחקר ופיתוח, לרבות מענקים מרשות החדשנות, מוצגים בקיזוז מהוצאות מחקר ופיתוח.

יא. הפרשות:

1. החברה מכירה בהפרשות בדוחות הכספיים כאשר קיימת לחברה מחויבות (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירועי העבר, צפוי שיידרש תזרים שלילי של משאבים המגלמים הטבות כלכליות כדי לסלקה וכן ניתן לערוך אומדן מהימן של סכום המחויבות. הסכום המוכר כהפרשה הינו האומדן הטוב ביותר של הוצאה הנדרשת לסילוק המחויבות הקיימת בתאריך המאזן, לפי ערך נוכחי (כאשר ההשפעה של ערך הזמן הינה מהותית).
2. בקשר עם האמור לעיל, החברה אחראית לגבי טיב המוצרים שנמכרו ללקוחות או לטיב העבודות שבוצעו עבורם לאחר אספקתם או השלמתם. לכיסוי ההתחייבויות כאמור נכללת בדוחות הכספיים הפרשה הנקבעת על בסיס הערכת ההנהלה, לאור ניסיון העבר. כמו כן, מכירה החברה בהפרשות ספציפיות בגין עבודות וחוזי ביצוע מסוימים (חוזה מכביד), במידה והן נדרשות.
3. הפרשה לשינוי מבני מוכרת רק כאשר יש מחויבות משפטית או משתמעת, דהיינו כאשר החברה אישרה תוכנית פורמאלית ומפורטת לשינוי המבני המתוכנן, ובכלל זה, כוללת התייחסות למיקום ולמספר העובדים שיושפעו כתוצאה מהשינוי, לאומדן העלויות הקשורות וללוח זמנים מתוכנן. כמו כן שלמושפעים מהשינוי המבני יש ציפייה תקפה שהשינוי אכן ייצא לפועל או שיישום השינוי כבר החל. עלויות הטבה בגין פיטורין הנובעות משינוי מבני מוצגות בסעיף נפרד בדוח על הרווח או הפסד.

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך):

יב. הכרה בהכנסה:

החברה מכירה בהכנסה מחוזים עם לקוחות, כמפורט להלן, במועד העברת השליטה על סחורה או שירות ללקוח ומודדת את ההכנסה בסכום המייצג את התמורה שהחברה מצפה להיות זכאית לה עבור אותה סחורה או אותו שירות, בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 15 (IFRS 15).

1. הכנסות מחוזים עם לקוחות:

עבור מרבית החוזים של החברה, ההכנסות מוכרות לאורך זמן, וזאת בעיקר מאחר ובמסגרתם, לא נוצר לחברה נכס עם שימוש אלטרנטיבי (זאת, בין היתר, בשל מגבלות חוקיות ו/או אחרות אשר מגבילות את החברה) ולחברה יש זכות לתשלום הניתנת לאכיפה עבור ביצועים שהושלמו עד לאותו מועד, עבור חוזים אלו. בחוזים נוספים ההכנסות מוכרות לאורך זמן היות וביצועי החברה יוצרים או משפרים נכס אשר נשלט על ידי הלקוח תוך כדי יצירתו או שיפורו. הכנסה לאורך זמן מוכרת על פי שיטת שיעור ההשלמה, אשר במרבית החוזים, מבוססת על תשומות לצורך מדידת התקדמות הביצוע, לפיה שיעור ההשלמה נקבע בהתבסס על אומדן סך העלויות הדרושות להשלמת מחויבות הביצוע, זאת מאחר והחברה סבורה כי שיטת התשומות מייצגת בצורה נאותה ביותר את אופן העברת השליטה על הסחורות והשירותים.
הכנסות מחוזי תחזוקה מסוימים, מוכרות עם מתן שירותי התחזוקה, בהתבסס על סך העלויות שהתהוו בפועל בהשוואה לאומדן סך העלויות הדרושות להשלמת מחויבות הביצוע, ולא בהתאם לשימוש בנכס נשוא שירותי התחזוקה (למשל לפי שעות טיסה).
בחוזים אשר אינם עומדים בתנאים להכרה בהכנסה לאורך זמן בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 15, לדוגמה בתחום הייצור והמכירה של מטוסי מנהלים, ההכנסה מוכרת בנקודת זמן, קרי במועד האספקה ללקוח.

2. עלויות תוספתיות להשגת חוזה:

עלויות תוספתיות להשגת חוזה שהוונו כנכס מופחתות על בסיס שיטתי העקבי עם ההכרה בהכנסה בהעברת הסחורות והשירותים ללקוח ונזקפות לסעיף עלות המכירות בדוח רווח או הפסד. עלויות להשגת חוזה שהיו מתהוות ללא קשר אם החוזה הושג מוכרות כהוצאה בעת התהוותן.

3. זיהוי מחויבות ביצוע:

החברה מעריכה במועד ההתקשרות בחוזה את הסחורות או השירותים שהובטחו במסגרת חוזה עם לקוח ומזהה כמחויבות ביצוע כל הבטחה להעביר ללקוח אחד מהשניים: (א) סחורה או שירות (או חבילה של סחורות או שירותים) שהם נפרדים; או (ב) סדרה של סחורות או שירותים נפרדים שהם למעשה זהים ויש להם אותו דפוס העברה ללקוח.
החברה מזהה סחורות או שירותים שהובטחו ללקוח כנפרדים כאשר הלקוח יכול להפיק תועלת מהסחורה או השירות בעצמם או ביחד עם משאבים אחרים הניתנים להשגה בנקל ללקוח וכן ההבטחה של החברה להעביר את הסחורה או השירות ללקוח ניתנת לזיהוי בנפרד מהבטחות אחרות בחוזה. על מנת לבחון האם הבטחה להעביר סחורה או שירות ניתנת לזיהוי בנפרד, החברה בוחנת האם מסופק שירות משמעותי של שילוב הסחורה או השירות עם סחורות או שירותים אחרים שהובטחו בחוזה לתוצר משולב עבורו הלקוח התקשר בחוזה. כאשר מסופק שירות משמעותי של שילוב הסחורות והשירותים השונים בחוזה לכדי תוצר משולב אחד, מזהה החברה מחויבות ביצוע אחת.

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך):

יג. ירידת ערך:

החברה בוחנת בכל סוף תקופת דיווח אם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך לגבי נכסי רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים. במידה וסימנים לירידת ערך קיימים, אומדת החברה את הסכום בר ההשבה של הנכס. סכום בר השבה הוא הגבוה מבין השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה של הנכס (או היחידה מניבת המזומנים) לבין שווי השימוש בו. שווי שימוש הינו הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים, החזויים לנבוע מנכס או מיחידה מניבת מזומנים. היה וסכום בר ההשבה נמוך מהערך בספרים של הנכס, מכירה החברה בהפסד מירידת ערך ומפחיתה את ערך הנכס בספרים לסכום בר ההשבה שלו.

החברה מכירה בהפסדים מירידת ערך מיידית בדוח רווח או הפסד. במידה ולא ניתן לאמוד את הסכום בר ההשבה של נכס בודד, החברה מחשבת את סכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים אליה שייך הנכס. יחידה מניבה מזומנים היא קבוצת הנכסים המזוהה הקטנה ביותר, המפיקה תזרימי מזומנים חיוביים, שהם בלתי תלויים בעיקרם בתזרימי המזומנים החיוביים מנכסים אחרים או מקבוצות נכסים אחרות. לצורך הבחינה לירידת ערך, מוניטין שנרכש בצירוף עסקים מוקצה ממועד הרכישה ליחידות מניבות המזומנים אשר צפויות ליהנות מצירוף העסקים. החברה מכירה בהפסד מירידת ערך של יחידה מניבה מזומנים אם ורק אם סכום בר ההשבה של היחידה נמוך מערכה בספרים. במקרה כזה, החברה מקצה את ההפסד מירידת ערך להקטנת הערך של נכסי היחידה, תחילה כנגד מוניטין שהוקצה ליחידה ולאחר מכן לשאר הנכסים באופן יחסי על בסיס ערכם בספרים. הפסדים אלה מוכרים מיידית בדוח רווח או הפסד.

החברה מעריכה בכל מועד דיווח אם קיימים סימנים המעידים על כך שהפסד מירידת ערך של נכס, למעט מוניטין, שהוכר בתקופות קודמות, אינו קיים עוד או הוקטן. כאשר קיימים סימנים כאמור, החברה מחשבת את סכום בר ההשבה של הנכס. הפסד מירידת ערך של הנכס יבוטל רק כאשר חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת סכום בר ההשבה של הנכס מהמועד בו הוכר לאחרונה הפסד מירידת ערך. ערך בספרים של נכס, למעט מוניטין, שעלה כתוצאה מביטול הפסד מירידת ערך, לא יעלה על הערך בספרים שהיה נקבע (בניכוי פחת או הפחתה) אילו לא הוכר הפסד מירידת ערך בשנים קודמות. הפסד בגין ירידת ערך מוניטין לא יוחזר.

יד. הטבות לעובדים:

1. הטבות לעובדים לזמן קצר:

הטבות לעובדים לזמן קצר כוללות משכורות ותנאים סוציאליים נוספים ונרשמות כהוצאות יחד עם מתן השירותים. כאשר לחברה קמה מחויבות משפטית או משתמעת, שניתנת לאמידה מהימנה, למתן מענקים לעובדים, החברה מכירה בהתחייבות זו במועד בה קמה המחויבות.

החברה מסווגת את ההטבה כהטבת עובד לטווח קצר כאשר ההטבה חזויה להיות מסולקת במלואה לפני 12 חודשים מתום תקופת הדיווח השנתית בה העובדים מספקים את השירות המיוחס להטבה.

2. הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה:

בהתאם לחוקי העבודה ולהסכמי העבודה בישראל ובהתאם לנוהג של החברה, חייבות חברות הקבוצה בתשלום פיצויים לעובדים שיפוטרו, ובתנאים מסוימים לעובדים שיתפטרו או יפרשו מעבודתם. מרבית התחייבויות החברה לתשלום פיצויים הינן במסגרת סעיף 14 לחוק פיצוי פיטורין. התחייבויות החברה לתשלום פיצויים לעובדי החברה, שהינם בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, מטופלות כתוכנית להפקדה מוגדרת. החברה מכירה כהוצאה, את הסכום שיש להפקיד במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד. סכומים שטרם שולמו מוכרים כהתחייבות. תשלומים ששולמו מעבר לסך הסכומים שיש להפקיד יקטינו תשלומים עתידיים של החברה. ראה גם ביאור 20.

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך):

יד. הטבות לעובדים (המשך):

2. הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה (המשך):

הטבות לעובדים בגין שי לחג (לאחר פרישת העובד), הטבת מחלה, מענק הסתגלות והטבות אחרות (ראה ביאור 20) נמדדות בערכן הנוכחי בשיטות אקטואריות על ידי אקטואר בלתי תלוי, על בסיס שיטת יחידת זכאות חזויה. הערך הנוכחי של מחויבות ההטבה נקבע באמצעות היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עליות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים, וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום. הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעור ריבית בהתאם לתשואה במועד הדיווח של אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה הנקובות במטבע המחויבות ונושאות תנאים עקביים לאלו של המחויבות.

עלות שירות שוטף, עלות שירותי עבר, רווח או הפסד כתוצאה מסילוק וריבית נטו על ההתחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת מוכרים ברווח או הפסד.

רווחים והפסדים אקטואריים בגין הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת, נזקפים לרווח כולל אחר בתקופה בה הם נוצרו. מדידות מחדש של ההתחייבות בגין הטבה מוגדרת שהוכרו ברווח כולל אחר אינן מסווגות מחדש לרווח או הפסד בתקופה עוקבת.

נכסי התוכנית הם כספים שהחברה מפקידה בגופים מסוימים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף כדוגמת קרנות פנסיה ופוליסות ביטוח כשירות.

3. הטבות עובדים אחרות לטווח ארוך:

החברה סיווגה הטבה כהטבת עובד לטווח ארוך כאשר ההטבה לא סווגה כהטבת עובד לטווח קצר, הטבת עובד לאחר סיום העסקה או הטבה בגין פיטורין. הפרשה לחופשה המיועדת להערכת ההנהלה לפדיון בעת פרישת העובד נרשמה על פי הערכה אקטוארית ומסווגת כהתחייבות לזמן ארוך כאשר מדידתה מחדש הוכרה ברווח או הפסד. רווחים והפסדים אקטואריים בגין הטבות המסווגות כהטבות עובדים לזמן ארוך נזקפים לרווח או הפסד בתקופה בה הם נוצרו.

4. הטבות בגין פיטורין:

התחייבות בגין פיטורין הוכרה כמוקדם מבין המועד שבו החברה אינה יכולה עוד לבטל את ההצעה של אותן הטבות בגין פיטורין לבין המועד שבו החברה מכירה בגין עלויות שינוי מבני הכולל תשלום של הטבות בגין פיטורין .לפרטים נוספים ראה גם סעיף יא.(3) לעיל וביאור 20.

טו. מסים על ההכנסה:

1. הדוחות הכספיים כוללים מסים נדחים בגין הפרשים זמניים בין הדיווח הכספי לבין הדיווח לצרכי מס-הכנסה לרבות העברה קדימה של הפסדים לצורכי מס.

2. נכסי מסים נדחים והתחייבויות מסים נדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים להתייחס לתקופה שבה ימומש הנכס או תסולק ההתחייבות, בהתבסס על שיעורי המס וחוקי המס אשר נחקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד למועד הדוחות הכספיים.

3. החברה והחברות המאוחדות יוצרות נכס מס נדחה בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים לקיזוז, אם צפויים רווחים חייבים במס שכנגדם ניתן יהיה לקזזם.

4. החברה לא יצרה התחייבות מסים נדחים בגין הפרשים זמניים שנוצרו בגין השקעה בחברות מוחזקות. הפרשים זמניים אלה עשויים להתחייב במס, במידה והחברה תממש את השקעה בחברות המוחזקות. זאת, מכיוון שהשקעות אלה נרכשו כדי להחזיק בהן ולפתחן, הואיל ואין בכוונת החברה לממשן.

5. החברה עשויה להתחייב במס נוסף במקרה של חלוקת דיבידנד על-ידי חברות מוחזקות. מס נוסף זה לא מקבל ביטוי בדוחות הכספיים לגבי חברות מאוחדות היות ומדיניות החברה היא שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוך במס נוסף.

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך):

טו. מסים על ההכנסה (המשך):

6. מסים שוטפים ומסים נדחים נזקפו ישירות להון, אם המס מתייחס לפריטים אשר נזקפו בתקופה הנוכחית או בתקופה אחרת ישירות להון.

7. החברה מכירה ומודדת את נכס המסים השוטפים או המסים הנדחים או התחייבויות המסים השוטפים או המסים הנדחים תוך יישום הדרישות לתקן חשבונאות בינלאומי 12 בהתבסס על רכיבי חישוב מסים שוטפים ונדחים שנקבעו תוך יישום IFRIC 23, כמפורט להלן, לרבות הנחה כי רשות המס מודעת לפרטי טיפול המס שאינו ודאי וטיפול זה ייבדק על ידה. כאשר אין זה צפוי שרשות המס תקבל טיפול מס לא ודאי, הטיפול החשבונאי הוא בהתאם לאמור בביאור 2ח(7). כאשר צפוי שרשות המס תקבל טיפול מס לא ודאי, הטיפול החשבונאי הוא בהתאם לדוחות המס של החברה.

8. כל נכסי מסים נדחים והתחייבויות מסים נדחים מוצגים בדוח על המצב הכספי כנכסים לא שוטפים והתחייבויות לא שוטפות, בהתאמה, ומקוזזים אם קיימת זכות חוקית בת אכיפה המאפשרת קיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטף והמסים הנדחים מתייחסים לאותה ישות החייבת במס ולאותה רשות מס.

טז. מגזרי פעילות:

המתכונת לדיווח מגזרי של החברה מתבססת על האופן בו המידע מוצג למקבל ההחלטות התפעוליות הראשי של החברה. המדיניות החשבונאית של מגזרי הפעילות זהה למדיניות החשבונאית המיושמת בדוחות הכספיים המאוחדים.

יז. רווח למניה:

רווח למניה חושב בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 33, הקובע, בין היתר, כי החברה תחשב את סכומי הרווח הבסיסי למניה לגבי רווח או הפסד, המיוחס לבעלי זכויות הוניות במניות רגילות של החברה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת רווח או הפסד, המיוחס לבעלי זכויות הוניות במניות רגילות של החברה, בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור במהלך התקופה.

יח. דוח על תזרימי המזומנים:

1. מסים ששולמו מסווגים במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת, כמו כן ניתן גילוי לסכום הכולל של המסים ששולמו.

2. דיבידנדים ששולמו מסווגים במסגרת תזרימי מזומנים מפעילות מימון.

3. דיבידנדים שהתקבלו מסווגים במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת.

4. ריבית ששולמה וריבית שהתקבלה מסווגות כתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת.

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך):

יט. יישום לראשונה של תקנים חדשים, תיקונים לתקנים ופרשנויות:

להלן מידע לגבי תקני דיווח כספי בינלאומיים, תיקונים לתקנים ופרשנויות שפורסמו ונכנסו לתוקפם בשנת 2022, וכן תקנים שפורסמו אך טרם נכנסו לתוקף, שעשויים להשפיע על הדוחות הכספיים של החברה בעת יישומם לראשונה. למעט אם נאמר אחרת, כל תקן, תיקון או פרשנות שצוינו להלן ניתנים ליישום מוקדם, תוך מתן גילוי לכך, והחברה מתכננת לאמצם לראשונה במועד התחילה המחייב שלהם:

1. תיקון ל- IAS 37 (הפרשות – התחייבויות תלויות ונכסים תלויים – עלויות לקיום חוזה):

על פי התיקון, בבחינה האם חוזה הינו מכביד, העלויות לקיום חוזה אותן יש לקחת בחשבון הן עלויות המתייחסות במישרין לחוזה, הכוללות עלויות תוספתיות וכן הקצאה של עלויות אחרות הקשורות במישרין לקיום החוזה. התיקון יושם החל מיום 1 בינואר 2022, עבור חוזים אשר הישות טרם סיימה את מחויבויותיה בגינם.

ליישום התיקון לתקן זה לא הייתה השפעה על הדוחות הכספיים של החברה.

2. תיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 12 מסים על ההכנסה - מס נדחה הקשור לנכסים ולהתחייבויות הנובעים מעסקה אחת:

התיקון מצמצם את תחולת הפטור מהכרה במסים נדחים כתוצאה מהפרשים זמניים שנוצרו במועד ההכרה לראשונה בנכסים ו/או התחייבויות, כך שהפטור לא יחול על היווצרות הפרשים זמניים שווים ומקזזים.

כתוצאה מכך ישויות תידרשנה להכיר בנכס או התחייבות מס נדחה בגין הפרשים זמניים אלו במועד ההכרה לראשונה בעסקאות היוצרות הפרשים זמניים שווים ומקזזים.

התיקונים ל-IAS 12 יישומו החל מתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2023 או לאחר מכן.

החברה בחנה את ההשפעה האפשרית של התיקונים ל-IAS 12 על הדוחות הכספיים, ולהערכתה, ליישום התיקון לתקן זה לא אמורה להיות השפעה על דוחותיה הכספיים.

כ. סיווג מחדש:

הפרשה בגין חוזים מכבידים הוצגה במסגרת סעיף התחייבויות חוזה, נטו מחוסר מהותיות. לאור האמור בביאור 17ג. להלן, סיווגה החברה מחדש יתרות אלה, כך שסך של 42 מיליוני דולר סווג מסעיף התחייבויות חוזה, נטו לסעיף הפרשות נכון ליום 31 בדצמבר 2021.

ביאור 4: מזומנים ושווי מזומנים:

א. הרכב:

	31 בדצמבר	
	2022	**2021**
מזומנים	**231**	282
פיקדונות לזמן קצר (ב)	**318**	299
סך-הכל	**549**	581

ב. פרטים נוספים:

1. פיקדונות שקליים ודולריים, ראה גם ביאור 22ו. בדבר בסיסי הצמדה.
2. שיעור הריבית השנתית הממוצע לפיקדונות שקליים ליום 31 לדצמבר לשנים 2022 ו-2021 הינו 2.9% ו- 0.09% בהתאמה.
3. שיעור הריבית השנתית הממוצע לפיקדונות דולריים ליום 31 לדצמבר לשנים 2022 ו-2021 הינו 4% ו-0.5% בהתאמה.

ביאור 5: נכסים פיננסיים לזמן קצר:

א. הרכב:

	31 בדצמבר	
	2022	**2021**
מכשירים מגדרים:		
חוזי החלפת ריבית (1)	**-**	7
חוזי אקדמה (2)	**13**	11
אופציות (2)	**3**	23
פיקדונות מיועדים (2)	**43**	13
	59	54
נכסים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:		
אגרות חוב ממשלתיות (3)	**55**	84
אגרות חוב קונצרניות (4)	**77**	117
נגזרים שאינם מיועדים כמכשירים מגדרים	**2**	2
קרנות נאמנות	**21**	20
	155	223
נכסים בעלות מופחתת:		
פיקדונות, נטו (5)	**298**	7
אגרות חוב (6)	**-**	40
	298	47
סך-הכל	**512**	324

ביאור 5: נכסים פיננסיים לזמן קצר (המשך):

ב. פרטים נוספים:

1. עסקת SWAP שקל-דולר בגין אגרות חוב, לפרטים נוספים ראה ביאור 19.
2. חוזה אקדמה, אופציות ופיקדונות שקליים שיועדו להגנה בעיקר מפני שינויים בשע"ח בגין תשלומי שכר חזויים.
3. אגרות חוב ממשלתיות במח"מ ממוצע של 4 שנים בתשואה ממוצעת לפדיון של כ-2.9% לשנה.
4. אגרות חוב קונצרניות סחירות במח"מ ממוצע של 3.5 שנים בתשואה ממוצעת לפדיון של כ-3% לשנה.
5. פיקדונות שקלים הנושאים ריבית ממוצעת בשיעור של כ-2.9% ופיקדונות דולריים הנושאים ריבית ממוצעת בשיעור של כ-4.8%, ראה גם ביאור 22ו. בדבר בסיסי הצמדה.

   החברה נטלה הלוואות בנקאיות בסך כולל של 175 מיליון דולר אשר תמורתן הופקדה בפיקדונות לזמן קצר בבנקים המלווים והחברה משלמת בגינן ריבית נטו של כ-0.25%-0.3%. לחברה קיימת באופן מיידי הזכות לסלק את ההלוואה כנגד כספי הפיקדון וכן בכוונתה לבצע את הסילוק על בסיס נטו בעתיד. בשל כך יתרת הפיקדונות קוזזה בדוח על המצב הכספי כנגד יתרת ההלוואות והן מוצגות על בסיס נטו.
6. אגרות חוב דולריות בריבית נקובה בשיעור של כ-4% לשנה אשר מומשו במהלך בשנת 2022.

ביאור 6: לקוחות:

א. הרכב:

	31 בדצמבר	
	2022	**2021**
חובות פתוחים:		
לקוחות שאינם צדדים קשורים	**947**	685
צדדים קשורים (1)	**420**	297
סך הכל חובות פתוחים	**1,367**	982
בניכוי- הפרשה לחובות מסופקים:		
יתרת פתיחה	**(24)**	(23)
תוספת הפרשה (2)	**(9)**	(5)
קיטון בגין חובות שנגבו או נמחקו, נטו	**-**	4
יתרה לסוף השנה	**(33)**	(24)
סך-הכל	**1,334**	958

ב. פרטים נוספים:

1. ראה ביאור 34.
2. תוספת ההפרשה לחובות מסופקים בשנים 2021-2022 נובעת מהערכת החברה בקשר לסיכוני האשראי הקיימים בקרב מספר לקוחות בחטיבת התעופה.
3. לגיול חובות הלקוחות ראה ביאור 22ד.(4)(ב).

ביאור 7: נכסי חוזה, נטו:

א. הרכב:

	31 בדצמבר	
	2022	2021
נכסי חוזה, ברוטו	**1,765**	1,730
בניכוי:		
מקדמות שהתקבלו מלקוחות	**(488)**	(458)
נכסי חוזה, נטו	**1,277**	1,272

ב. פרטים נוספים:

1. החברה מציגה זכות לקבלת תמורה עבור סחורות או שירותים שהועברו ללקוחות כנכסי חוזה, כאשר זכות זאת מותנית בגורם אחר מאשר חלוף הזמן. כאשר הזכות כאמור נעשית בלתי מותנית (למעט אם נדרש רק חלוף זמן למועד פירעונה), יתרת נכס החוזה מסווגת לסעיף לקוחות. במהלך שנת 2022 הועברה יתרה בסך כ-693 מיליון דולר לסעיף לקוחות מיתרת נכסי חוזה לתחילת השנה. במהלך שנת 2021 הועברה יתרה בסך כ-452 מיליון דולר לסעיף לקוחות מיתרת נכסי לחוזה לתחילת השנה.
2. החברה מטפלת ביריידת ערך של נכסי חוזה בדומה לטיפול בנכס פיננסי בעלות מופחתת.
3. לפרטים נוספים בדבר יתרות עם צדדים קשורים ראה ביאור 34.

ביאור 8: חייבים ויתרות חובה:

א. הרכב:

	31 בדצמבר	
	2022	2021
מוסדות	**58**	40
עובדים	**9**	4
הוצאות נדחות ומקדמות לספקים (1)	**591**	546
נכסי זכות שימוש (2)	**32**	32
אחרים (3)	**33**	1
סך-הכל	**723**	623

ב. פרטים נוספים:

1. כולל עלויות תוספתיות להרכשת חוזים עם לקוחות. במהלך השנים 2022 ו-2021 הכירה החברה בהוצאות בגין הפחתת נכסי הרכשת חוזה בסך של כ-72 וכ-63 מיליון דולר בהתאמה.
2. החברה חוכרת צי כלי רכב, בדרך כלל, למשך 3 שנים. סך התוספות לנכסי זכות שימוש במהלך השנים 2022 ו-2021 הינו 16 ו-21 מיליון דולר בהתאמה. במהלך השנים 2022 ו-2021 הכירה החברה בהוצאות בגין הפחתת נכסי זכות שימוש בסך של כ-17 ו-18 מיליון דולר, בהתאמה.
3. היתרה כוללת חלות שוטפת בגין הלוואה לצד קשור.

ביאור 9: מלאי:

א. הרכב:

	31 בדצמבר	
	2022	**2021**
חומרי גלם, חלקים ואביזרים	**444**	380
מלאי עבודה בתהליך (1)	**502**	517
בניכוי הפרשה לירידת ערך מלאי ומלאי עבודה בתהליך	**(134)**	(123)
סך-הכל	**812**	774

ב. פרטים נוספים:

1. עלויות ביצוע בגין חוזים חתומים שטרם הוכרה בגינם הכנסה, או במקרים בהם בוצעה עבודה טרם חתימת חוזה עם הלקוח.

ביאור 10: חייבים ויתרות חובה לזמן ארוך:

א. הרכב:

	31 בדצמבר	
	2022	**2021**
אגרות חוב בעלות מופחתת	**-**	15
נכסים אחרים לזמן ארוך (1)	**62**	34
סך-הכל	**62**	49

ב. פרטים נוספים:

1. כולל נכסי זכות שימוש לזמן ארוך ועלויות תוספתיות להרכשת חוזים עם לקוחות, ראה גם ביאור 8ב.(1).
2. החברה, באמצעות חברות הבנות שלה, חוכרת נכסי נדל"ן לתקופה של 4-11 שנים. סך התוספות לנכסי זכות שימוש לזמן ארוך במהלך השנים 2022 ו-2021 הינו 22 ו-3 מיליון דולר בהתאמה. במהלך השנים 2022 ו-2021 הכירה החברה בהוצאות בגין הפחתת נכסי זכות שימוש בסך של כ-8 מיליון דולר כל שנה.

ביאור 11: השקעות בחברות כלולות, עסקאות משותפות וחברות מוחזקות:

א. להלן תמצית נתונים כספיים לגבי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני:

	סעיף בביאור	שיעור אחזקה ליום 31 בדצמבר 2022	ערך ההשקעה בספרים ליום 31 בדצמבר		חלק החברה (*) ברווח (הפסד) בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
			2022	2021	2022	2021
חברות כלולות:						
ISI	(1)	31%	**57**	74	**1**	2
Growings	(2)	45%	**8**	14	**(5)**	(5)
אחרות	(3)		**13**	14	**-**	-
סה"כ חברות כלולות			**78**	102	**(4)**	(3)
עסקאות משותפות:						
TSG	(4)	50%	**24**	24	**-**	-
M&B Conversions Limited	(5)	50%	**6**	7	**9**	10
אחרות			**2**	2	**-**	(1)
סה"כ עסקאות משותפות			**32**	33	**9**	9
סך-הכל			**110**	135	**5**	6

(*) כולל הפחתת הפרשים מקוריים שנוצרו ביום ההשקעה/הרכישה, ביטולי רווחים שטרם מומשו בעסקאות בין-חברתיות וכיו"ב

ביאור 11: השקעות בחברות כלולות, עסקאות משותפות וחברות מוחזקות (המשך):

ב. פרטים נוספים:

1. השקעה בחברת IMAGESAT INTERNATIONAL N.V ("ISI"):

(א) למועד הדוחות הכספיים, החברה מחזיקה בכ-31% מהונה המונפק והנפרע של חברת ISI, העוסקת בשיווק של תצלומי לוויין המצולמים על ידי לווייני תצפית אלקטרו-אופטיים ברזולוציה גבוהה.

(ב) לזכות החברה עומדת יתרת הלוואה בסך כ-34 מיליון דולר (קרן בלבד) אשר הוענקה ל-ISI. עד למועד הנפקת ISI (ראה להלן סעיף (ה)) תנאי ההלוואה לא קיימו את מאפייני תזרימי המזומנים קרן וריבית בלבד של המכשיר הפיננסי ולפיכך ההלוואה נמדדה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. כמו כן, בהתאם להסכם השקעה שנחתם בין החברה לקרן השקעות פרטית (קרן פימי) בשנת 2017, הוסכם בין הצדדים כי החברה תהיה זכאית לתמורה מותנית בהתקיים תנאים מסוימים.

(ג) השפעת המדידה מחדש בשווי הוגן של ההלוואה ומרכיב התמורה המותנית כאמור לעיל הסתכמה לסך של כ-11 מיליון דולר במהלך שנת 2021 אשר נזקפו לסעיף הכנסות המימון.

(ד) הנפקת הון במהלך שנת 2020:

ביום 15 ביולי 2020 חתמו החברה וקרן פימי, כבעלות המניות העיקריות ב-ISI, הסכם לפיו ישקיע בנק דיסקונט (באמצעות זרוע ההשקעות – דיסקונט קפיטל) סך של 32 מיליון דולר ב-ISI.

לאחר ההשקעה אשר בוצעה באותו מועד, החזיקה דיסקונט קפיטל בכ-17% מהון המניות של ISI. שיעור החזקות החברה, לאחר הדילול הנ"ל, ירד לכ-38% ויתרת ההחזקות (כ-44%) הינה בידי בעלת השליטה - קרן פימי ומס' מנהלים וגורמים אחרים.

ההשקעה תשמש את ISI להשלמת מערך הלוויינים החדש שלה (EROS NEXT GENERATION) ולהעמקת והרחבת פעילויות המו"פ בתחומים שונים שהיא מבצעת.

בעקבות ההשקעה ב- ISI, אשר בוצעה לפי שווי של כ-187 מיליון דולר לאחר הכסף, החברה הכירה ברווח כולל בסך של כ-16 מיליון דולר, הן כתוצאה מירידה בשיעור האחזקה, והן מההלוואה שניתנה בעבר ל-ISI והתמורה המותנית, אשר נמדדו שתיהן בשווי הוגן. הרווח כאמור נרשם בסעיפים הכנסות אחרות, הכנסות מימון ורווחי החברה מחברות כלולות בהתאם למהות ההכרה ברווח בגין כל רכיב.

(ה) הנפקה לראשונה בבורסה לניירות ערך בתל-אביב במהלך שנת 2022:

במהלך הרבעון הראשון בשנת 2022 השלימה ISI הנפקה ראשונה לציבור ומניותיה החלו להיסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. נוסף על גיוס ההון לקופת ISI, כללה ההנפקה גם הצעת מכר של חלק מבעלי המניות ערב ההנפקה והחברה בחרה שלא להשתתף בהצעה.

לאחר ההנפקה והצעת המכר כאמור, דוללו החזקות החברה ושיעור ההחזקות ב-ISI ירד מכ-38% לכ-31%.

בעקבות ההנפקה החברה הכירה ברווח כולל של כ-16 מיליון דולר, מהם 11 מיליון דולר כתוצאה מירידה בשיעור ההחזקה והיתרה כתוצאה ממדידה מחדש של הלוואה שניתנה בעבר ל-ISI ושל התמורה המותנית לה זכאית החברה בתנאים מסוימים. הרווח כאמור נרשם בסעיפים הכנסות אחרות והכנסות מימון בהתאם למהות רכיב ההכרה ברווח.

החל ממועד ההנפקה חדלה החברה מלמדוד את ההלוואה בשווי הוגן והיא מוצגת בערכה הפנקסני (בשיטת העלות המופחתת). יתרת ההלוואה (כולל ריבית) ליום 31 בדצמבר 2022 הינה כ-41 מיליון דולר והיא מוצגת תחת הסעיפים חייבים ויתרות חובה והשקעות בחברות כלולות בסכומים של כ-32 ו-9 מיליון דולר בהתאמה.

ביאור 11: השקעות בחברות כלולות, עסקאות משותפות וחברות מוחזקות (המשך):

ב. פרטים נוספים (המשך):

2. השקעה בחברת גרו-ווינגס רובוטיקס בע"מ ("גרו-ווינגס"):

במהלך שנת 2019, התקשרה החברה עם תאגיד פרטי בלתי קשור (להלן: "השותף"), להקמת חברת גרו-ווינגס, חברה משותפת אשר תעסוק בפיתוח פתרונות ומתן שירותים לשוק החקלאות (להלן – "גרו-ווינגס"). החברה והשותף מחזיקים 45% ו-55% מהון המניות של החברה המשותפת, בהתאמה. במועד הקמת החברה המשותפת, העבירה החברה לחברה המשותפת נכסים וזכויות שונות, וכן הועברו מספר עובדים מהחברה לחברה המשותפת (העברת פעילות המהווה עסק בהתאם לכללים הנוגעים לצירופי עסקים). במקביל העביר השותף לחברה המשותפת השקעה הונית במזומן בסך של 14.5 מיליון דולר. החברה מטפלת בהשקעתה בחברה המשותפת לפי שיטת השווי המאזני.

במהלך שנת 2020 השקיעה החברה סך של כ-11 מיליון דולר נוספים בחברה הכלולה, במקביל להשקעה יחסית של השותף במיזם, באופן שבו שיעור האחזקות בחברה נותר ללא שינוי.

3. במהלך שנת 2021 הושלמה על ידי החברה, באמצעות חברת הבת אלתא מערכות בע"מ, רכישת 30% מהון המניות המונפק והנפרע של חברת פולאריס סולושיינס בע"מ העוסקת בפיתוח, ייצור ושיווק מערכות הסוואה תמורת כ-4 מיליון דולר.

4. חברת TSG IT ADVANCED SYSTEMS LTD (להלן: "TSG") פועלת בין היתר בתחום מערכות ובקרה, מודיעין והגנת מולדת. TSG מוחזקת בשיעורים שווים על ידי החברה ועל ידי פורמולה מערכות (1985) בע"מ (להלן: "פורמולה"), צד בלתי קשור. הסכם בעלי מניות בין התעשייה האווירית לבין פורמולה קובע, בין היתר, מנגנון חלוקת רווחים בין השותפים כתלות בתוצאות העתידיות של TSG לתקופה קצובה כקבוע בהסכם.

5. חברה משותפת בתחום הסבות מטוסים, המאוגדת באירלנד ומוחזקת בשיעורים שווים עם שותף זר.

ביאור 11: השקעות בחברות כלולות, עסקאות משותפות וחברות מוחזקות (המשך):

ג. חברות מאוחדות עיקריות:

1. הרכב:

	שיעור זכויות בהון המניות ובזכויות ההצבעה ליום 31 בדצמבר	
	2022	2021
	%	%
אלתא מערכות בע"מ	100	100
IAI North America Inc	100	100
Stark Aerospace Inc	100	100
Elta North America Inc	100	100
I.A.I. ASIA Pte Ltd	100	100
European Advanced Technology S.A	100	100
Mardan Holdco Pte Ltd	100	100
Israel Aerospace India Pte Ltd	100	100
Lardosa Investment B.V	100	100
Custodio Pte Ltd	100	100
אלטל טכנולוגיסטיקה בע"מ	50	50
אלבטק בע"מ	50	50
בלו-בירד אירו סיסטמס בע"מ (2.א)	50	50
תמוז אף.טי.קיי סולושנס בע"מ	44	44

2. איחוד לראשונה של חברה בת:

(א) איחוד לראשונה של חברת בלו-בירד אירו סיסטמס בע"מ:

(1) בחודש מרץ 2021 הושלמה עסקה, במסגרתה התקשרה החברה עם בעלי המניות של חברת בלו-בירד אירו סיסטמס בע"מ (להלן: "בלו-בירד") לרכישת 50% מהון המניות המונפק והנפרע של בלו-בירד. חברת בלו-בירד הינה חברה תושבת ישראל העוסקת בפיתוח, ייצור, שיווק והפעלת מערכות כלי טיס בלתי מאוישים (כטב"מ) לשווקים אזרחיים וצבאיים בארץ ובחו"ל.

(2) בהתאם לתנאי העסקה, החברה תחזיק ב-50% מהון המניות המונפק והנפרע של בלו-בירד וזאת בתמורה לכ-8 מיליון דולר, אשר שולמה לבעלי המניות ערב העסקה. בנוסף, החברה תידרש לשלם למוכרים בעתיד, תמורה נוספת של עד 1.5 מיליון דולר וזאת כתלות בקיומם של תנאים נוספים כפי שנקבעו בהסכם (להלן – "התמורה המותנית").

(3) החברה מאחדת את דוחותיה הכספיים של בלו-בירד, החל מיום 31 במרץ 2021, למרות שאינה מחזיקה במישרין או בעקיפין יותר ממחצית זכויות ההצבעה בחברה, היות ולחברה שליטה אפקטיבית בהיותה חשופה לתשואות משתנות מאחזקותיה בבלו-בירד וכן לחברה זכויות המקנות לה כח השפעה ויכולת להתוות את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על התשואות של בלו-בירד.

(4) הכנסות חברת בלו-בירד ממועד צירוף העסקים ועד ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו לסך של כ-23 מיליון דולר.

ביאור 11: השקעות בחברות כלולות, עסקאות משותפות וחברות מוחזקות (המשך):

ג. חברות מאוחדות עיקריות (המשך):

2. איחוד לראשונה של חברה בת (המשך):

(א) איחוד לראשונה של חברת בלו-בירד אירו סיסטמס בע"מ (המשך):

(5) להלן יתרות הנכסים הניתנים לזיהוי של בלו-בירד כפי שנמדדו ואוחדו בדוחותיה הכספיים המאוחדים של החברה ליום 31 במרץ 2021 (הנתונים מוצגים במיליוני דולר ארה"ב):

	שווי שהוכר במועד הרכישה
נכסים שנרכשו והתחייבויות שניטלו:	
מזומנים ושווי מזומנים	1
לקוחות וחייבים	5
מלאי	6
מיסים נדחים	1
רכוש קבוע, נטו	1
נכסים בלתי מוחשיים (למעט מוניטין)	7
אשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים	(3)
ספקים ונותני שירותים	(3)
זכאים והתחייבויות חוזה	(3)
התחייבות מסים נדחים	(1)
סה"כ נכסים נטו הניתנים לזיהוי	**11**
מוניטין שהוכר ברכישה	**4**
זכות שאינן מקנות שליטה	**(5)**

(6) להלן הרכב התמורה שהועברה בגין צירוף העסקים:

	שווי שהוכר במועד הרכישה
הרכב התמורה שהועברה בגין צירוף העסקים:	
מזומנים	8
התחייבות בגין תמורה מותנית	2
סה"כ תמורה שהועברה	10

(7) להלן תזרים המזומנים בגין צירוף העסקים:

	למועד הרכישה
תמורה ששולמה במזומנים ושווי מזומנים	(8)
מזומנים ושווי מזומנים בבלובירד ליום הרכישה	1
סה"כ תזרים נטו	**(7)**

(8) במהלך שנת 2022 הכירה החברה בירידת ערך המוניטין שנוצר ברכישת בלו-בירד, בסך של 4 מיליון דולר.

ביאור 12: רכוש קבוע:

א. הרכב ותנועה לשנת 2022:

	קרקע, מבנים ומתקני שרות	מכונות, מערכות, ציוד וכלים	מחשבים, ריהוט וציוד משרדי	סה"כ
עלות				
יתרה לתחילת השנה	1,138	1,235	272	**2,645**
רכישות וייצור עצמי	93	98	7	**198**
גריעות	(3)	(17)	(14)	**(34)**
הפרשי תרגום	(3)	(3)	(1)	**(7)**
יתרה לסוף השנה	1,225	1,313	264	**2,802**
פחת שנצבר				
יתרה לתחילת השנה	(574)	(717)	(173)	**(1,464)**
תוספות	(38)	(70)	(21)	**(129)**
גריעות	2	15	14	**31**
הפרשי תרגום	-	3	1	**4**
יתרה לסוף השנה	(610)	(769)	(179)	**(1,558)**
עלות מופחתת לסוף השנה	615	544	85	**1,244**

ב. הרכב ותנועה לשנת 2021:

	קרקע, מבנים ומתקני שרות	מכונות, מערכות, ציוד וכלים	מחשבים, ריהוט וציוד משרדי	סה"כ
עלות				
יתרה לתחילת השנה	1,085	1,179	292	**2,556**
רכישות וייצור עצמי	59	91	27	**177**
גריעות	(8)	(48)	(48)	**(104)**
חברה שאוחדה לראשונה	1	3	1	**5**
תוספות אחרות	-	10	-	**10**
הפרשי תרגום	1	-	-	**1**
יתרה לסוף השנה	1,138	1,235	272	**2,645**
פחת שנצבר				
יתרה לתחילת השנה	(545)	(702)	(200)	**(1,447)**
תוספות	(36)	(57)	(20)	**(113)**
גריעות	8	44	48	**100**
חברה שאוחדה לראשונה	(1)	(2)	(1)	**(4)**
יתרה לסוף השנה	(574)	(717)	(173)	**(1,464)**
עלות מופחתת לסוף השנה	564	518	99	**1,181**

ביאור 12: רכוש קבוע (המשך):

ג. פרטים נוספים בנושא מקרקעין שבידי החברה:

1. היתרה המופחתת של המקרקעין בספרי החברה (בבעלות וחכירה) ליום 31 בדצמבר 2022 הינה כ-10 מיליון דולר. ליום 31 בדצמבר 2021 היתרה הסתכמה בכ-5 מיליון דולר.
2. פעילות החברה ומפעליה בישראל מתבצעת במקרקעין בשטח כולל של כ- 3,500 דונם, מרביתם בשטח פעילותה העיקרי של החברה באזור נמל תעופה בן גוריון (מתחם נתב"ג).
3. עיקר זכויותיה של החברה בנכסי מקרקעין בישראל הינן זכויות חכירה (בין מוסדרות ובין שאינן מוסדרות, כפי שיפורט להלן) לתקופה של 49 שנים, אשר מתחדשות, על פי רוב, לתקופה נוספת של 49 שנים, כפוף למגבלות ולתנאים המפורטים בהסכמי החכירה. החכירה הינה לתקופות המסתיימות בין השנים 2023-2065 עם זכות הארכה ל-49 שנים נוספות, כפוף למגבלות ולתנאים המפורטים בהסכמי החכירה. בגין חלק מזכויות החברה טרם נערכו חוזי חכירה. החברה פועלת מול רשות מקרקעי ישראל לחידוש ו/או להארכת חוזי החכירה, לפי העניין.
4. כמו כן מחזיקה החברה בנכסי מקרקעין מכוח זכויות בעלות (או זכויות להירשם כבעלים, לפי העניין) הרשאה לשימוש או שכירות. מרבית הזכויות כאמור הינן מכוח התקשרויות החברה בהסכמים עם רשות מקרקעי ישראל, ומקצתן מכוח התקשרויות עם גורמים אחרים.
5. זכויות החברה ביחס לחלק מן המקרקעין אינן מוסדרות ו/או תקופת החכירה ביחס אליהן הסתיימה, ובגין חלק מהמקרקעין בהם פועלת החברה טרם נחתמו הסכמי חכירה לאחר סיומם של הסכמי פיתוח לגבי אותם מקרקעין. כמו כן, מרבית זכויות החכירה של החברה במקרקעין טרם נרשמו על שם החברה ו/או חברות בת של החברה (לפי העניין) במרשם המקרקעין.
6. נכון למועד הדוח, פועלת החברה להסדרת זכויותיה במקרקעין.
7. נכון למועד הדוח, מוגדר מרבית שטח מתחם נתב"ג כ"שטח גלילי" (שטח ללא בעלות מוניציפאלית אשר אינו משויך לשום רשות מקומית או אזורית).

ד. שיעורי הפחת לשנה:

פירוט	%
מבנים ומבני תקשורת	2-10 (בעיקר 4)
מכונות, מערכות, ציוד וכלים	10-20 (בעיקר 15)
מחשבים, ריהוט וציוד משרדי	10-17 (בעיקר 17)

ה. פרטים נוספים:

1. ממשלת ישראל מעמידה לרשות החברה מבנים, מתקנים וציוד של המדינה, המשמשים את החברה לביצוע הזמנות של מוסדות ומשרדים ממשלתיים. החברה רשאית להשתמש בנכסים אלה עבור עבודות לאחרים תמורת דמי שימוש. נכסים אלה מוחזקים על חשבונה ועל אחריותה של החברה ואינם מוצגים כנכסים בדוחות הכספיים של החברה.
2. במהלך שנת 2022 השקיעה החברה בייצור עצמי של רכוש קבוע סך של כ-90 מיליון דולר.
3. במהלך שנת 2022 גרעה החברה מספריה רכוש קבוע שהופחת במלואו, בעלות מקורית של כ-28 מיליון דולר.
4. לעניין פיצוי עקב הפקעת שטח משטחי המקרקעין שבשימוש החברה ראה ביאור 29ב.(1).
5. העלות המקורית של נכסים שהופחתו במלואם, שהחברה עושה בהם שימוש הינה 872 מיליון דולר.

ביאור 13: נכסים בלתי מוחשיים:

א. הרכב ותנועה לשנת 2022:

	תוכנות	עלויות פיתוח בתהליך שהוונו	ידע	קשרי לקוחות וצבר הזמנות	מוניטין	סה"כ
עלות						
יתרה לתחילת השנה	183	260	26	10	14	**493**
רכישות ופיתוח עצמי	4	92	1	-	-	**97**
הפרשי תרגום	-	-	-	(2)	(1)	**(3)**
גריעה/ירידת ערך	(2)	-	-	-	-	**(2)**
יתרה לסוף השנה	185	352	27	8	13	**585**
פחת שנצבר						
יתרה לתחילת השנה	(149)	(138)	(20)	(6)	(2)	**(315)**
תוספות/ירידת ערך	(9)	(3)	-	(1)	(4)	**(17)**
הפרשי תרגום	-	-	-	1	-	**1**
גריעה	2	-	-	-	-	**2**
יתרה לסוף השנה	(156)	(141)	(20)	(6)	(6)	**(329)**
יתרה מופחתת לסוף השנה	29	211	7	2	7	**256**

ב. הרכב ותנועה לשנת 2021:

	תוכנות	עלויות פיתוח בתהליך שהוונו (סעיף ג)	ידע	קשרי לקוחות וצבר הזמנות	מוניטין	סה"כ
עלות						
יתרה לתחילת השנה	179	205	23	6	10	**423**
רכישות ופיתוח עצמי	7	55	1	-	-	**63**
חברה שאוחדה לראשונה	-	-	3	4	4	**11**
גריעה/ירידת ערך	(3)	-	(1)	-	-	**(4)**
יתרה לסוף השנה	183	260	26	10	14	**493**
פחת שנצבר						
יתרה לתחילת השנה	(144)	(133)	(20)	(3)	(2)	**(302)**
תוספות/ירידת ערך	(8)	(5)	(1)	(3)	-	**(17)**
גריעה	3	-	1	-	-	**4**
יתרה לסוף השנה	(149)	(138)	(20)	(6)	(2)	**(315)**
יתרה מופחתת לסוף השנה	34	122	6	4	12	**178**

ביאור 13: נכסים בלתי מוחשיים (המשך):

ג. פרטים נוספים:

1. למועד הדוחות הכספיים, נכסים בלתי מוחשיים בגין עלויות פיתוח בתהליך שהוונו כוללים בעיקר עלויות בגין פיתוח ורישוי הסבות מטוסים מתצורת נוסעים לתצורת מטען וכן עלויות בגין פיתוח כלי טיס בתחום מטוסי מנהלים.
במרץ 2021 הושלמה עסקה, במסגרתה התקשרה החברה עם בעלי המניות של חברת בלו-בירד אירו סיסמטס בע"מ (להלן: "בלו-בירד") לרכישת 50% מהון המניות המונפק והנפרע של בלו-בירד. החברה הכירה ברכישה במוניטין בסך של כ-4 מיליון דולר ונכסים בלתי מוחשיים אחרים בסך כ-7 מיליון דולר. בשנת 2022 הכירה החברה בהפסד מירידת ערך המוניטין הנ"ל במלוא ערכו.

ביאור 14: הלוואות מבנקים וחלויות שוטפות בגין אג"ח:

א. הרכב:

	שיעור ריבית נקובה ליום 31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר	
		2022	2021
הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים (1)	3.3%-6.1%	**91**	262
אגרות חוב:			
אג"ח סדרה ד' (2)	4.2%	**44**	99
ריבית לשלם בגין אג"ח (סדרה ד')		**-**	1
סך-הכל		**135**	362

ב. פרטים נוספים:

1. לפרטים בדבר קיזוז יתרת הלוואות, אשר תמורתן הופקדה בפיקדונות לזמן קצר בבנקים המלווים, והצגתם על בסיס נטו בדוח על המצב הכספי ראה ביאור 5ב.(5).
2. לפרטים נוספים ראה ביאור 19.
3. לפרטים בדבר אמות מידה פיננסיות ראה ביאור 21ב.(2).
4. לפרטים נוספים אודות בסיסי הצמדה ראה ביאור 22ו.

ביאור 15: ספקים ונותני שירותים:

א. הרכב:

	31 בדצמבר	
	2022	2021
ספקים ונותני שירותים שאינם צדדים קשורים (1)	**1,014**	912
צדדים קשורים	**56**	72
סך-הכל	**1,070**	984

ב. פרטים נוספים:

1. כולל התחייבות בגין חכירה, ראה גם ביאור 22ד.(5)(ג).

סך הוצאות המימון בגין התחייבות חכירה בשנים 2021 ו-2022 הסתכמו בהיקפים שאינם מהותיים.

ביאור 16: זכאים ויתרות זכות:

הרכב:

	31 בדצמבר	
	2022	**2021**
שכר והוצאות נלוות	**401**	379
חלויות שוטפות בגין הטבות לעובדים (1)	**46**	77
התחייבויות אחרות	**81**	146
סך-הכל	**528**	602

(1) ראה ביאור 20ב.

ביאור 17: הפרשות:

א. הרכב:

	הפרשה לאחריות (ב)	הפרשה בגין חוזה מכביד (ג)	אחר (ד)	סך-הכל
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021 (*)	**271**	* **42**	**33**	**346**
תנועה בשנת 2022:				
תוספות ו/או שינויים במהלך השנה	18	72	(3)	**87**
הפרשות שנוצלו השנה	(27)	(27)	-	**(54)**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	**262**	**87**	**30**	**379**

(*) סווג מחדש – ראה ביאור 3כ.

ב. הפרשה לאחריות:

הפרשה לאחריות הוכרה בהתייחס לתביעות אחריות חזויות בגין מוצרים שנמכרו או עבודות שבוצעו, לגביהם החברה אחראית לטיב המוצרים או העבודות שבוצעו. ההפרשה מתבססת על אומדנים שנערכו על פי ניסיון העבר.

ג. הפרשה בגין חוזה מכביד:

במהלך חודש נובמבר 2022, לאחר אישור ועדת הביקורת, אישר דירקטוריון החברה את התקשרותה, באמצעות חברת הבת אלתא, בעסקה עם משרד הביטחון בהיקף של 80 מיליוני ש"ח (כולל מע"מ). לאור העובדה כי ההתקשרות מהווה חוזה מכביד, הכירה החברה, בדוחותיה הכספיים בהפסד גולמי של כ-50 מיליוני דולר.

ד. אחר:

לרבות הפרשות בגין תביעות משפטיות ככל שנדרשות על פי הערכת יועציה המשפטיים של החברה.
כנגד החברה וחברות מאוחדות הוגשו תביעות ודרישות במהלך העסקים הרגיל בסכום כולל של כ-81 מיליוני דולר. בהתבסס על הערכת יועציה המשפטיים של החברה נכללו בדוחות הכספיים הפרשות מתאימות בגין תביעות ודרישות אלה. הפרשות בגין תביעות בקשר עם יחסי עובד מעביד נכללות במסגרת סעיף זכאים. כמו כן, קיימות כנגד החברה תביעות אשר לדעת הנהלת החברה מכוסות בפוליסות ביטוח מתאימות ואשר מטופלות על ידי חברות הביטוח ועל אחריותן.

ביאור 18: התחייבויות חוזה, נטו:

א. הרכב:

	31 בדצמבר		
	2022		2021
התחייבויות חוזה, ברוטו	**3,488**	*	2,657
בניכוי:			
מקדמות שהתקבלו מלקוחות וקוזזו מנכסי חוזה	**(488)**		(458)
התחייבויות חוזה, נטו	**3,000**	*	2,199

(*) סווג מחדש – ראה ביאור 3כ.

ב. במהלך שנת 2022 הכירה החברה בהכנסה בסך של כ-1,237 מיליון דולר אשר נכללה ביתרת ההתחייבויות חוזה ב-1 בינואר 2022. במהלך שנת 2021 הכירה החברה בהכנסה בסך של כ-1,160 מיליון דולר אשר נכללה ביתרת ההתחייבויות חוזה ב-1 בינואר 2021.

ג. לפרטים נוספים בדבר יתרות עם צדדים קשורים ראה ביאור 34.

ביאור 19: אגרות חוב:

א. כללי:

1. אגרות חוב (סדרה ד'), עסקת SWAP:

בחודש יולי 2014 הנפיקה החברה לציבור 463,342,000 ש"ח (כ-135 מיליון דולר) ערך נקוב אגרות חוב (סדרה ד'). אגרות חוב (סדרה ד') נושאות ריבית משתנה - ריבית של בנק ישראל בתוספת מרווח של 0.95% (קרן וריבית לא צמודים לבסיס הצמדה כלשהו או למטבע כלשהו). הריבית תחושב ותשולם בתשלומים חצי שנתיים ביום 1 בדצמבר וביום 1 ביוני של כל שנה קלנדרית, החל מיום 1 בדצמבר 2014 ועד ליום 1 בדצמבר 2023 (כולל). הקרן תשולם בשלושה תשלומים רצופים שווים ביום 1 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2021 עד 2023. לעניין מנגנון התאמה של שיעור הריבית במקרה של שינוי דירוג האג"ח ראה סעיף (ג) להלן.

החברה בחרה לגדר בגידור תזרימי מזומנים את החשיפה לשע"ח דולר-שקל ולריבית השקלית הנובעת מתנאי אגרות החוב. לצורך הגידור החברה חתמה במקביל עם תאגיד בנקאי חוזה להחלפת תזרים המזומנים (CROSS CURRENCY SWAP) של זרם תקבולים של כ-463.3 מיליון ש"ח בריבית משתנה (בנק ישראל בתוספת 0.95%) לא צמודה מול תזרים תשלומים של כ-135 מיליון דולר ארה"ב בריבית קבועה של 4.1%. מועדי החלפת המזומנים של הקרן והריבית מתבצעים בהתאם למועדים, שנקבעו בהנפקת אגרות חוב מסדרה ד', לפרטים לגבי גידור ראה ביאור 22ה. לפרטים בדבר אמות מידה פיננסיות ראה ביאור 21ב.(2).

ביאור 19: אגרות חוב (המשך):

ב. פרטים נוספים:

1. נכון ליום 1 בינואר 2021 אגרות חוב סדרה ג' נפרעו במלואן. ביום 31 בדצמבר 2020 התקבלו 14 מיליון דולר בגין עסקת ה-SWAP הקשורה לפירעון יתרת קרן האג"ח סדרה ג' אשר בוצע ביום 1 בינואר 2021. אי לכך, נכון ליום 31 בדצמבר 2020 לא נכללת יתרת נכס או התחייבות בדוח על המצב הכספי של החברה בגין עסקת ה-SWAP הקשורה לאג"ח סדרה ג'.

2. בימים 1 בדצמבר 2021 ו-2022 נפרעו התשלומים הראשון והשני (מבין שלושה), בהתאמה, של קרן אג"ח סדרה ד' בסך של כ-49 וכ-45 מיליון דולר, בהתאמה. כמו כן, התקבל סך של כ-4 מיליון דולר בגין עסקת ה-SWAP הקשורה לפירעון הראשון של קרן האג"ח כאמור. הסכום שהתקבל במועד פירעון התשלום השני אינו מהותי.

3. יתרת הקרן בגין אגרות חוב סדרה ד' מסווגת במלואה לסעיף החלויות השוטפות בגין אגרות חוב נכון ליום 31 בדצמבר 2022, ראה ביאור 14א.

4. אגרות החוב סדרה ד' מדורגות על ידי חברת מעלות בדירוג +AA מחודש יולי 2022.

ג. התאמה לשיעור הריבית במקרה של שינוי דירוג:

שטרי הנאמנות של אגרות החוב כוללים מנגנון להתאמת שיעור הריבית השנתית של האג"ח (להלן – "ריבית הבסיס") כתוצאה מירידה בדירוג האג"ח ביחס לדירוג של ILAA על פי דירוג S&P (להלן – "דירוג הבסיס"), כדלקמן: בירידת דירוג של שתי דרגות ביחס לדירוג הבסיס יעלה שיעור הריבית בשיעור של 0.25% מעל ריבית הבסיס; בירידת דירוג של שלוש דרגות ביחס לדירוג הבסיס יעלה שיעור הריבית בשיעור של 0.5% מעל ריבית הבסיס; בירידת דירוג של ארבע דרגות ביחס לדירוג הבסיס יעלה שיעור הריבית בשיעור של 0.75% מעל ריבית הבסיס; בירידת דירוג של חמש דרגות ביחס לדירוג הבסיס יעלה שיעור הריבית בשיעור של 1% מעל ריבית הבסיס. בכל מקרה לא תוגדל ריבית הבסיס ביותר מ-1% כתוצאה מירידת דירוג ביחס לדירוג הבסיס.

במקרה שלאחר הורדת הדירוג באופן שהשפיע על שיעור הריבית יעלה דירוג האג"ח, יקטן שיעור הריבית בשיעור שנתי של 0.25% בגין כל מדרגה עד לדירוג שמעל לדירוג המופחת, וזאת בגין התקופה בה אגרות החוב דורגו בדירוג הגבוה בלבד. יובהר כי בכל מקרה לא יפחת שיעור הריבית משיעור ריבית הבסיס, בשנים 2014-2022 לא הייתה ירידת דירוג ולפיכך לא היה צורך בהתאמת שיעור הריבית.

ביאור 20: הטבות לעובדים:

א. הרכב:

	31 בדצמבר	
	2022	2021
התחייבות בגין הטבות לעובדים (ו)	**267**	381
בניכוי חלויות שוטפות בגין חופשה (ב)	**(12)**	(18)
התחייבות בגין פרישה מוקדמת ותשלומי קצבה (ז)	**43**	79
בניכוי חלויות שוטפות בגין פרישה מוקדמת (ב)	**(34)**	(59)
סך-הכל	**264**	383

ב. חלויות שוטפות:

בגין חופשה:

	31 בדצמבר	
	2022	2021
שנה ראשונה	**5**	7
שנה שנייה	**4**	5
שנה שלישית	**3**	6
סה"כ חלויות שוטפות	**12**	18

בגין פרישה מוקדמת ותשלומי קצבה:

	31 בדצמבר	
	2022	2021
שנה ראשונה	**19**	34
שנה שנייה	**9**	15
שנה שלישית	**6**	10
סה"כ חלויות שוטפות	**34**	59

ביאור 20: הטבות לעובדים (המשך):

ג. תכניות להפקדה מוגדרת:

1. בחודש יוני 2006 חתמו החברה וחברה מאוחדת שלה ונציגות העובדים על הסכם קיבוצי המסדיר את נושא ההפרשות הפנסיוניות ("הסכם הפנסיה"). הסכם זה חל על כל עובדי החברה, למעט סטודנטים ועובדים ארעיים שלגביהם חל צו הרחבה (נוסח משולב) לפנסיה חובה 2011 לפי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז -1957.
2. החברה מפקידה באופן שוטף סכומים הדרושים בהתאם להוראות הדין על מנת להבטיח לכלל העובדים זכויות פנסיוניות על פי ההסכם ו/או החוק.
3. על עובדים הפורשים לגמלאות, לרבות במקרה של פטירה, חל סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, דהיינו מחויבויות החברה בגינם מכוסה במלואה על ידי תשלומים שוטפים של החברה לקופות הגמל.
4. על הכספים המופקדים בקופות הגמל חל סעיף 14 והם אינם בשליטתה או בניהולה של החברה. לפיכך, לא ניתן בדוח על המצב הכספי ביטוי לסכומים אלה ולמחויבויות בגינן הופקדו.
5. הסכומים שהוכרו כהוצאה בגין תכנית להפקדה מוגדרת בשנים 2022, 2021 ו-2020 הינם כ-158, 165 ו-152 מיליון דולר בהתאמה.
6. לעניין פיצויי פיטורין, מפרישה החברה באופן שוטף 8.33% משכרם המבוטח של כל העובדים, בהתאם להסכמי החברה, ולגביהם יחולו הכללים הבאים:

(א) לגבי עובדים המבוטחים בקרן הפנסיה "מבטחים הוותיקה" - החברה מחויבת בתשלום פיצויי פיטורין מלא ("100%") לפי חוק פיצויי פיטורין התשכ"ג-1963. כך, עובד המפוטר זכאי לקבל לידיו את הסכומים שנצברו במסגרת רכיב ה-6% ורכיב ה-2.33%, ולכל הפחות פיצויי הפיטורין באופן מלא. במקרה בו סך הסכומים נמוכים מפיצויי הפיטורין הקבועים בחוק, על החברה להשלים את הפער. במקרה בו סכום הצבירות עולה על ה-100%, רשאית החברה למשוך את העודף רק מצבירת רכיב ה-2.33%. יש לציין כי ככלל, החברה אינה מפטרת עובדים מקבוצה זו. עובדים אלה מסיימים את יחסי העבודה עם החברה רק בהגיעם לגיל פרישה או במסגרת תכנית פרישה מוקדמת. בעת עזיבה או התפטרות שאינה מזכה בפיטורין, זכאים עובדים אלה לשחרור הסכומים שנצברו במסגרת רכיב ה-6%.

(ב) עובדים המבוטחים בקרן הפנסיה "מבטחים החדשה" או בקופת הגמל של עובדי החברה – חל עליהם סעיף 14 באופן חלקי (רק על רכיב ה-6% המופקד המהווה 72% מסך ההפקדות ולא על יתרת ה-2.33%). עובדים כאמור המפוטרים זכאים לקבל את הגבוה מבין צבירת ה-2.33% לבין השלמת ההפרש בגין מרכיב ה-2.33% (28%). בעת עזיבה או התפטרות שאינה מזכה בפיטורין, זכאים עובדים אלה לשחרור הסכומים שנצברו במסגרת רכיב ה-6%.

(ג) יתר העובדים - חל עליהם סעיף 14 מלא ולפיכך במקרה של פיטורין אין לחברה כל חבות מעבר להפקדות השוטפות שהפקידה ובעת עזיבה או התפטרות שאינה מזכה בפיטורין, זכאים עובדים אלה לקבל לידם/לזכותם את סך ההפקדות שהופרשו באופן שוטף בגינם.

ד. תכניות להטבה מוגדרת והטבות אחרות לעובדים לזמן ארוך:

1. מענקים והטבות בעת פרישה:

על פי הסכמי העבודה והנוהג בחברה ובחברה מאוחדת (להלן - אלתא), עובדים הפורשים מהחברה (בנסיבות שונות) זכאים להטבות כדלהלן:

(א) מענק הסתגלות - עובדים שפורשים לגמלאות זכאים למענק פרישה חד פעמי של תקופת הסתגלות בגובה של משכורת אחת. החברה הכירה בהתחייבות בגין הטבות אלו ומדדה אותן בשיטת הערכה אקטוארית.

(ב) מענק בשל אי ניצול ימי מחלה - עובדים כאמור זכאים למענק בגין פדיון ימי מחלה שלא נוצלו ושלא הומרו בימי חופשה (במסגרת פרס אי היעדרות) עד לגובה שלושה חודשי משכורת. החברה הכירה בהתחייבות בגין הטבות אלו ומדדה אותן בשיטת הערכה אקטוארית.

ביאור 20: הטבות לעובדים (המשך):

ד. תוכניות להטבה מוגדרת והטבות אחרות לעובדים לזמן ארוך (המשך):

1. מענקים והטבות בעת פרישה (המשך):

(ג) מענק עקב נכות – עובדים שפורשים עקב נכות בשיעור של 100% זכאים למענק חד פעמי בגובה 40% מהשכר המבוטח לפיצויים מוכפל בשנות הוותק וזאת בנוסף לחמישה חודשי משכורת. החברה הכירה בהתחייבות בגין הטבות אלו ומדדה אותן בשיטת הערכה אקטוארית.

(ד) מענק עקב פטירה - בגין עובדים שנפטרו ניתנת הטבה חד פעמית לשארים בגובה של 3 חודשי משכורת. עלות הטבה זו מוכרת רק בקרות אירוע מוות במהלך שירות העובד.

2. שי לחג לגמלאים:

גמלאי החברה זכאים לקבל שי לחג (אחת בשנה – לפני פסח). התחייבויות החברה בגין עלויות אלה נצברות לאורך שנות השירות של העובד. החברה הכירה בהתחייבות בגין הטבה זאת ומדדה אותה בשיטת הערכה אקטוארית.

3. התחייבות לדמי חופשה:

התחייבות לדמי חופשה לזמן ארוך מבטאת התחייבות אשר להערכת הנהלת החברה מיועדת לפדיון בעת פרישת עובדים. יתרת ההתחייבות בגין דמי חופשה נכללה במסגרת ההתחייבויות השוטפות. החברה הכירה בהתחייבות בגין הטבה זאת ומדדה אותה בשיטת הערכה אקטוארית.

ה. הנחות אקטואריות עיקריות:

ההנחות האקטואריות העיקריות לגבי תכניות להטבה מוגדרת ולגבי התחייבויות בגין הטבות אחרות לזמן ארוך למועד הדוחות הכספיים הינן:

1. שיעורי התמותה מבוססים על השיעורים שפורסמו בחוזר ביטוח 2017-3-6 של משרד האוצר.
2. גיל הפרישה חושב על פי חוק גיל פרישה – גיל 67 לגברים ולנשים.
3. שיעור עליית השכר – נעשה שימוש בשיעור עליית השכר שנאמד בנפרד בהתבסס על עליית שכר לפי קבוצות עובדים בעלות מאפיינים דומים. בהתאם למחקר שבוצע בשנת 2022 על גידול השכר בשנים 2014-2022 ובהתאם להערכת ההנהלה נעשה שימוש בשיעורי עליית שכר אשר נעים בטווח של 0.21%-4.08%, בהתאם לסוגי ההטבות וקבוצת העובדים אליה משתייך העובד.
4. שיעור היוון - שיעור ההיוון לחישוב המחויבות האקטוארית של החברה (למעט התחייבות בגין שי לחג) נקבע בהתאם לעקום הריבית (ריבית SPOT) של התשואות לפדיון באגרות חוב קונצרניות צמודות למדד.

שיעור ההיוון בגין התחייבות לשי לחג הינו שיעור התשואה הצמודה לפדיון באג"ח קונצרניות. נכון למועד הדוחות הכספיים עמד שיעור ההיוון על 3.0%.

ניתוח רגישות להנחות אקטואריות עיקריות:

	שינוי בהנחה האקטוארית	יתרת ההתחייבות האקטוארית בעת	
		גידול	קיטון
התחייבות בגין הטבות לעובדים	ללא שינוי	267	267
שיעור היוון	1%	244	296
שיעור עליית השכר	1%	287	251

שיטת החישוב ששימשה לניתוח הרגישות מבוססת על שיטת יחידת הזכאות החזויה, בדומה לחישוב המחויבות לצורך הכרה בדוח הכספי. החישוב מציג את ההשפעה הכספית על המחויבות להטבה מוגדרת בהנחה כי שאר המשתנים נשארים קבועים (במציאות, הנחה זו פעמים רבות אינה מתקיימת ועשויה להיות קורלציה בין ההנחות).

ביאור 20: הטבות לעובדים (המשך):

ו. תנועה בערך הנוכחי של מחויבות בגין הטבה מוגדרת:

	הטבה מוגדרת לאחר סיום העסקה					
	הטבת מחלה	**הטבת פרישה**	**שי לחג**	**הטבת נכות**	**הטבות אחרות לזמן ארוך**	**סה"כ**
יתרה ליום 1 בינואר 2021	108	48	88	30	92	**366**
עלות שירות שוטף	7	3	2	2	9	**23**
עלות הריבית	3	1	3	1	2	**10**
סה"כ הטבות ששולמו	(7)	(2)	(5)	(4)	(13)	**(31)**
הפסד (רווח) אקטוארי (*)	(2)	(4)	-	3	6	**3**
הפרשי שער	4	1	3	1	3	**12**
עדכון בגין פרישת עובדים	(1)	(1)	-	-	-	**(2)**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	112	46	91	33	99	**381**
עלות שירות שוטף	6	2	2	1	4	**15**
עלות הריבית	2	1	3	1	1	**8**
סה"כ הטבות ששולמו	(5)	(2)	(4)	(3)	(9)	**(23)**
רווח אקטוארי (*)	(25)	(10)	(16)	(5)	(17)	**(73)**
הפרשי שער	(12)	(4)	(10)	(4)	(11)	**(41)**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	78	33	66	23	67	**267**

(*) רובו ככולו עקב שינויים בשיעור ריבית ההיוון.

ביאור 20: הטבות לעובדים (המשך):

ז. הטבות לפרישה מוקדמת ופיטורין:

1. החברה חותמת מעת לעת על הסכמי פרישה מרצון עם עובדים, הסכמים אשר מחייבים את הסכמת שני הצדדים והכל בכפוף לאישורים המתקבלים מאת הממונה על השכר באוצר ובאישור דירקטוריון החברה. החברה מכירה בהתחייבות בגין פרישה מוקדמת כאשר לחברה נוצרת מחויבות מובהקת, ללא אפשרות ממשית לביטול.
2. ככלל, עובדים הפורשים בפרישה מוקדמת זכאים לקצבה חודשית עד הגיעם לגיל פרישה המחייב על פי חוק או לאירוע פנסיוני אחר, וכן למענקים ולזכויות אחרות.
3. במהלך שנת 2021 עודכן גיל הפרישה לנשים והוא צפוי לעלות באופן הדרגתי, מספר חודשים בכל שנה, כך שבשנת 2032 יעמוד גיל הפרישה לנשים בישראל על 65 שנים. נכון לתאריך המאזן, התחייבויות החברה המיועדות לכיסוי קצבאות נשים שפרשו בפרישה מוקדמת עודכנו בהתאם.
4. התחייבויות החברה המיועדות לכיסוי עלויות פרישה מוקדמת של העובדים שפרשו בטרם הגיעו לגיל פנסיה, נכללות בדוחות הכספיים לפי ערכן הנוכחי.
5. לפורשים ניתנת ערבות של חברות ביטוח או של בנק לתשלום הקצבה החודשית וזאת עד הגיעם לגיל פרישת חובה או לאירוע פנסיוני אחר. למועד הדוחות הכספיים סך הערבויות כאמור עומד על כ-39 מיליון דולר. לגבי הסכם השיפוי עם הגופים הפיננסיים, ראה באור 21ב.(4).

ח. הסכם קיבוצי בנושא מפעל יבשה חדש (להלן "הסכם רמתא"):

בחודש ינואר 2020, נחתם הסכם בין החברה ובין ארגון העובדים בקשר להקמת מפעל יבשה במסגרת חברת הבת אלתא. במסגרת הקמת המפעל, תוסב כל הפעילות הקיימת במסגרת מפעל רמתא (אשר מצוי במתחם החברה בבאר שבע) למפעל היבשה החדש.

הסכם רמתא כולל בעיקרו: הסדרת מעברם של עובדי מפעל רמתא שהיו עובדי החברה לאלתא; הסדרי ניוד, פרישה או פיטורים של כ-87 עובדי החברה אשר עבדו במפעל רמתא בתנאים כמפורט להלן:

1. עובד שיפוטר במסלול פנסיה העונה לקריטריונים הבאים: בגיל 50 לפחות, בעל ותק בחברה של לפחות 10 שנים, וכאשר סכום הוותק והגיל הינו לפחות 65, יהא זכאי להטבות הבאות:
   (א) קצבה בשיעור שנות הוותק מוכפלות ב-2%.
   (ב) מענק כספי בשיעור 10% מסכום הפיצויים.
   (ג) 6 חודשי הסתגלות והודעה מוקדמת.
   (ד) שחרור כל הכספים שהופקדו לטובתו בקופות הגמל או בקרן הפנסיה.
   (ה) שמירת קשר פנסיוני הכולל שי לחג מיום פיטוריו.

   לפורשים במסלול זה ניתנת ערבות של גופים פיננסיים לתשלום הגמלה עד הגיעם לגיל פרישה.
2. עובד שיפוטר במסלול פיצויים יהא זכאי לפיצויים והודעה מוקדמת על בסיס ותק (בין 100% פיצויים ו-2 חודשי הסתגלות ועד 230% פיצויים ו-9 חודשי הסתגלות).
   (א) מסכום הפיצויים לעיל ינוכה הסכום הכולל של התשלומים בשיעור 6% שהועברו על ידי החברה לחשבון המפוטר לקופות הגמל.
   (ב) שחרור כל הכספים שהופקדו לטובתו בקופות הגמל או בקרן הפנסיה.

כמו כן הושגה התחייבות למיצוי תביעות ולשקט תעשייתי בכל הנוגע לנושאים המוסדרים בהסכם.

החברה יצרה בספריה הפרשה נאותה עקב החלת הסכם רמתא.

ביאור 20: הטבות לעובדים (המשך):

ט. הסכם פרישה מוקדמת בחטיבת התעופה:

בחודש יולי 2021, נחתם הסכם בין החברה וארגון העובדים בקשר לפרישה מרצון בחטיבת התעופה. הסכם זה מחייב את הסכמת שני הצדדים. במסגרת ההסכם הוסכם על פרישה במסלול קצבה או פרישה במסלול פיצויים מוגדלים של עד 200 עובדים מחטיבת התעופה. במהלך השנה הורחב ההסדר, כך שעובדים נוספים שאינם מחטיבת התעופה יוכלו לפרוש אף הם במסגרת ההסכם. להלן פירוט התנאים לפרישה בהסכם:

1. עובד שיפרוש במסלול קצבה מוקדמת ועונה על הקריטריונים הבאים: בגיל 50 לפחות, בעל ותק בחברה של לפחות 10 שנים, וכאשר סכום הוותק והגיל הינו לפחות 65, יהא זכאי להטבות הבאות:
   (א) קצבה בשיעור שנות הוותק מוכפלות ב-2%.
   (ב) במידה וגילו נמוך מ-63: 2.5 חודשי הסתגלות מוכפלים במספר השנים שנותרו להגעתו לגיל פרישת חובה (67). במידה ויחס התחלופה לעובד יהיה נמוך מ-50% - חצי חודש הסתגלות נוסף בעבור כל שנה שנותרה להגעתו לגיל פרישת חובה (67).
   (ג) במידה וגילו גבוה מ-63: הגבוה מבין חודשי ההסתגלות להם יהיה זכאי ע"פ ס"ק (ב) ובין סכום מענק כספי בשיעור 10% מסכום הפיצויים בתוספת 6 חודשי הסתגלות.
   (ד) במידה והעובד טרם צבר את אחוז הקצבה המירבי במבטחים (70%) - יהיה זכאי להמשך הפקדות בהתאם לשכר הפנסיוני האחרון טרם פרישתו, ע"פ אחוזי ההפקדות המקובלים בתעשייה האווירית עד הגיעו ל 70%.
   (ה) שחרור כל הכספים שהופקדו לטובתו בקופות הגמל או בקרן הפנסיה.
   (ו) שמירת קשר פנסיוני הכולל שי לחג מיום פיטוריו.
2. עובד שיפרוש במסלול פיצויים יהא זכאי לפיצויים והודעה מוקדמת על בסיס ותק (בין 100% פיצויים ו-2 חודשי הסתגלות ועד 230% פיצויים ו-9 חודשי הסתגלות). מסכום הפיצויים לעיל ינוכה הסכום הכולל של התשלומים בשיעור 6% שהועברו על ידי החברה לחשבון המפוטר לקופות הגמל.
3. תוקף ההסכם הסתיים בחודש ינואר 2022.

י. הסכם קיבוצי להסדרת נושא חופשה והשתלמות בחברה:

ביום 17 בינואר 2021 חתמו החברה, ההסתדרות העובדים הכללית החדשה וארגון העובדים הארצי של עובדי החברה על הסכם שעניינו הסדרת נושא חופשה והשתלמות בחברה. במסגרת ההסכם הוסדר השימוש בימי השתלמות במשכורת וזאת במקביל להסדרת אכיפת מגבלה בדבר צבירת ימי חופשה והסכמת החברה להגדלת היקף ההשתתפות בשעות החופש על חשבון החברה בערבי חג. כמו כן, החברה וארגון העובדים סיכמו על העמדת מכסת שעות חופשה על חשבון המעסיק לניצול במהלך הרבעון השלישי של שנת 2021 אשר אינן נצברות או ניתנות לפידיון, לטובת עובדים אשר נאלצו להעדר מהעבודה, על חשבון מכסת החופשה השנתית שלהם, בשל הגבלות שהוטלו על החברה בשל נגיף הקורונה.

ביאור 21: שעבודים, ערבויות, התחייבויות תלויות והתקשרויות:

א. התחייבויות תלויות:

1. רכש גומלין (OFFSET):

במדינות מסוימות המהוות שווקי יעד של החברה, קיימות הוראות לעניין רכש גומלין (OFFSET) המחייבות ספקים זרים לביצוע רכש גומלין בשיעורים שונים באותה מדינה. ביצוע ה-OFFSET עשוי להיות, בין היתר, באמצעות העברת ידע, תכולות עבודה וכד', בהתאם למדיניות, מגבלות ו/או הדין הרלוונטי החל באותה מדינה. המחויבות לרכש גומלין הינה בגין פרויקטים מוגדרים ומתפרסת בהתאם לתקופות הפרויקטים. במידה והחברה לא תעמוד במחויבות זו היא צפויה לקנסות בשיעורים של 5% עד 10%.

נכון ליום 31 בדצמבר 2022, לחברה יתרת התחייבויות לביצוע עסקאות רכש גומלין בסך של 797 מיליון דולר (מתוכה סך של 531 מיליוני דולר בוצע ונמצא בתהליך אישור ע"י הלקוחות). יתרת התחייבויות רכש הגומלין ללקוח מהותי א', הכלולה בסך ההתחייבויות הנ"ל, הינה 492 מיליון דולר (מתוכה סך של 427 מיליוני דולר בוצע ונמצא בתהליך אישור ע"י הלקוח). בנוסף, בהתאם להוראות הדין של חלק מהמדינות, עשוי ספק זר, ובכלל זה החברה, להידרש להעמיד ערבויות ביצוע בגין מחויבות רכש גומלין. נכון ליום 31 בדצמבר 2022, לחברה ערבויות שהועמדו לטובת רכש גומלין בסך של כ-10 מיליון דולר.

על-פי נוהל הרכישה של משרד ההגנה במדינת לקוח מהותי א' כל ספק ממדינה אחרת ("ספק זר"), המספק מוצרים או שירותים צבאיים למדינת לקוח מהותי א', בעסקה שהיקפה הכספי עולה על סך של 50 מיליון דולר (כאשר החל מחודש יוני 2016, ביחס לעסקאות שייחתמו החל מאותו מועד ואילך, ההיקף הכספי הינו כ-300 מיליון דולר) מחויב לבצע רכש גומלין בתנאים ובשיעורים שנקבעו בנוהל האמור. במקרה שהספק הזר אינו עומד במחויבות השנתית לפי התוכנית כאמור, רשאי לקוח מהותי א' לחייבו בפיצויים בשיעור של 5% מסכום רכש הגומלין, שלא בוצע על-ידו, ובנוסף יתרת המחויבות לרכש הגומלין אשר לא בוצעה כאמור עוברת לשנה העוקבת ומצטברת למחויבויות הספק הזר כלפי לקוח מהותי א'.

כמו-כן, נתונה ללקוח מהותי א' זכות למנוע מהספק הזר מלהשתתף במכרזים עתידיים, אם לא עמד במחויבות לרכש גומלין בעסקאות קודמות. במסגרת התקשרויות מסוימות עם לקוח מהותי א', עלול הלקוח לעכב תשלומים לחברה להם היא זכאית בין ההתקשרויות כאמור, וזאת במקרה של אי עמידת החברה במחויבויות רכש גומלין לאחר התקופה שנקבעה בהסכם. במהלך שנת הדוח, לא הוטלו על החברה קנסות בהיקפים מהותיים בקשר עם מחויבויות רכש גומלין. להערכת החברה, נכון למועד הדוח, החברה עומדת במחויבויות רכש גומלין העיקריות החלות עליה. במקום שלהערכת החברה, בהתבסס על יועציה וניסיונה, היא צפויה לתשלום קנסות, כללה החברה הפרשה נאותה בספריה.

2. זיהום קרקע ומי תהום:

בהתאם להוראות הדין עלולה החברה להידרש לטהר מקרקעין ו/או מי תהום, במקרה שאלה נמצאו מזוהמים.

החברה הגישה למשרד להגנת הסביבה ולרשות המים תכנית רב שנתית להסדרה וטיפול בקרקעות ומי תהום מזוהמים עבור כלל מפעלי החברה ברחבי הארץ. במסגרת יישום התכנית כאמור בוצעו סקרים וחקירות ולפיהם נמצאו מוקדי זיהום בחלק ממפעלי החברה. בנוסף, לטענת רשות המים, במסגרת מעקב שהיא מנהלת אחר איכות מקורות המים באזור נתב"ג, אותר במספר קידוחי הפקה זיהום במי תהום באזור מתחם נתב"ג.

החברה פועלת בתיאום מול המשרד להגנת הסביבה ורשות המים באופן שוטף לשם הרחבת החקירות וביצוע פעולות שיקום, ככל שנדרשות, בהתאם לתכנית ההסדרה הרב שנתית .

החברה הכירה בהפרשות בגין בחינת ישימות והיתכנות שיקום הקרקע ומי התהום, וכן בגין עלויות שיקום קרקע ומי תהום שנכון למועד הדוחות הכספיים יש ביכולתה של החברה לצפות.

ביאור 21: שעבודים, ערבויות, התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך):

א. התחייבויות תלויות (המשך):

3. תביעת מבטחים דמי ניהול:

בשנת 2010 הוגשה לבית הדין לעבודה בת"א-יפו, תביעה על ידי מבטחים, מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "מבטחים") נגד החברה והסתדרות העובדים הכללית החדשה - הארגון הארצי של עובדי התעשייה האווירית לישראל בע"מ (להלן: "הארגון"), שעניינה תביעה כספית בסך 30 מיליון ש"ח (אומדן לצרכי אגרה) ותביעה למתן חשבונות. התביעה נסובה על כספים שנצברו בידי החברה, בחשבון אשר נוצר בשנת 1974, על פי הסדר שהוסכם על ידי הצדדים והצטברו בו כספים, שמקורם בהחזר של חלק מדמי הגמולים, אשר שולמו על ידי החברה למבטחים.

הכספים הועברו לידי החברה באופן שוטף במשך כל תקופת ההסדר, בתמורה לניהול סניף מבטחים בחצרי החברה, לרבות העלויות שהיו כרוכות בכך. ההסדר התקיים עד סוף שנת 2002 ובוטל מאותו מועד על פי החלטה שיפוטית. בחודש דצמבר 2014 פסק בית הדין לעבודה כי התביעה מתקבלת וכי מבטחים זכאית ליתרת הכספים שנצברו בחשבון האמור. כמו כן, הורה בית הדין כי החברה והארגון יעבירו למבטחים את המסמכים הרלוונטיים. החברה והארגון הגישו ערעור על פסק הדין, והגישו בקשה (שהתקבלה במרץ 2015) לעיכוב ביצוע פסק הדין. ביום 21 באוגוסט 2017 ניתן על ידי בית הדין הארצי לעבודה, פסק דין בעניין הערעור שהוגש על ידי החברה ועל ידי ארגון העובדים.

פסק הדין דחה את הערעור וקבע, בין היתר, כי יתרת הכספים שנצברו בחשבון דמי הניהול נכון ליום 1 בינואר 2003 ואילך, תועבר לידי מבטחים. כמו כן נקבע בפסק הדין כי על מבטחים לעדכן את בית הדין האזורי ואת החברה והארגון לגבי הסכום המדויק הנתבע על ידיה.

ביום 22 בינואר 2018, הודיעה מבטחים לבית הדין כי הסכום המוערך הנתבע על ידיה, עומד על סך של כ-114 מיליון ש"ח. ביום 18 במרץ 2018 ניתנה הודעת הבהרה של החברה לבית הדין האזורי לעבודה על התנגדותה לדרישת מבטחים. ביום 1 במאי 2018 התקיים דיון בהודעות הצדדים ובסיומו קבע בית הדין שהחלטתו תינתן בכתב.

ביום 17 בפברואר 2022 ניתן פסק דין של בית הדין האזורי לעבודה לפיו חויבה החברה בתשלום חוב למבטחים שערכו נכון ליום 1 בינואר 2003 כ-38 מיליון שקלים. החוב נושא הפרשי הצמדה וריבית ממועד זה ועד ליום התשלום בפועל, בהתאם לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961, אשר נכון למועד פסק הדין מסתכם בכ-72 מיליון שקלים. במהלך חודש מרץ 2022 הגישו הן החברה והן מבטחים ערעורים על פסק הדין לבית הדין הארצי לעבודה ובמקביל פרעה החברה חלק מן החוב שנפסק כנגדה. בחודש ספטמבר 2022 הוגשו הטיעונים בכתב על ידי הצדדים.

בחודש נובמבר 2022 התקיים דיון בבית הדין הארצי לעבודה בערעורי הצדדים לשם השלמת טיעונים בעל פה, במהלכו נענו הצדדים להמלצת בית הדין, לפיה ערעורי הצדדים יימחקו ובית הדין הארצי יפסוק הוצאות משפט לזכות מבטחים לפי שיקול דעתו. בקשה מוסכמת בעניין נחתמה והוגשה לבית הדין ביום 16 בנובמבר 2022. ביום 23 בנובמבר 2022 ניתן פסק דין על ידי בית הדין הארצי אשר מחק את הערעורים ופסק הוצאות משפט בסך של 175 אלפי ש"ח לזכותה של מבטחים. ביום 29 בנובמבר 2022 העבירה החברה למבטחים סך נוסף של כ-46.8 מיליוני ש"ח (הכולל תוספת הפרשי הצמדה וריבית וכן הוצאות משפט שנפסקו) המהווים את סך היתרה הסופית לסילוק התביעה.

ביאור 21: שעבודים, ערבויות, התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך):

א. התחייבויות תלויות (המשך):

4. בקשה לאישור תובענה ייצוגית בנושא זכויות הוריות:

בחודש יוני 2017 הוגשה כנגד החברה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית שעילתה העיקרית התנהלות מפלה לכאורה באי מתן הטבות הוריות כלפי עובדיה האבות והפרות לכאורה של הוראות דין רלוונטיות בקשר לכך ובכללן סעיף 4 לחוק שוויון הזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988. על פי הבקשה מעריכים המבקשים את סכום התביעה המשוער (נכון למועד הגשת התובענה) על סך של 200 מיליון ש"ח. בין הצדדים התקיים הליך גישור במסגרתו נדונה, בין היתר, פשרה לגבי העבר והסדרת הזכויות לעתיד בהסכם קיבוצי שלגביו נערך מו"מ בין החברה לארגון העובדים. הצדדים טרם הגיעו להסכם פשרה וטרם הגישו לביה"ד הודעה בדבר תוצאות המו"מ, בין היתר מאחר וטרם נחתם הסכם קיבוצי. טיוטת ההסכם הקיבוצי (שטרם נחתמה), הועברה להתייחסות אגף השכר והסכמי עבודה במשרד האוצר. החברה הגישה מספר בקשות מוסכמות להארכת המועד להגשת הודעת עדכון בדבר תוצאות המו"מ, כאשר בבקשה האחרונה ביקשה החברה להאריך את המועד להגשת הודעת עדכון עד ליום 29 במרץ 2023. למיטב הערכת החברה, בהתבסס על הערכת היועצים המשפטיים החיצוניים, על בסיס הבקשה כפי שהיא, הסיכוי שהבקשה לאישור כתובענה ייצוגית תתקבל ובהמשך לכך שהתובענה הייצוגית תתקבל, נמוך מהסיכוי שהבקשה והתובענה כאמור ידחו.

ב. התקשרויות:

1. תמלוגים למשרד הביטחון:

החברה וחברה מאוחדת שלה, כמו כל גורם העושה שימוש בידע או ציוד של משרד הביטחון במסגרת ייצוא ביטחוני, מחויבות בתשלום תמלוגים למשרד הביטחון בגין שימוש כאמור. בהתאם לכך, החברה וחברה מאוחדת שלה קשורות בהסכם עם משרד הביטחון, לתקופה בלתי מוגבלת לפיו ישלמו החברות תמלוגים בשיעור אחיד של 1.1% בגין התקבולים מתמורות יצוא בטחוני, לאחר ניכוי הוצאות מסוימות, כמפורט בהסכם. התמלוגים יחושבו על היצוא הביטחוני (על מרכיביו) לרבות יצוא שבייצורו לא נעשה שימוש כלשהו בידע או בציוד של משרד הביטחון למעט יצוא כאמור שנקבעו לגביו הסדרים ספציפיים ולמעט יצוא בו הלקוח או המשתמש הסופי הוא משרד הביטחון. בעסקאות יצוא בהן יעשו שימוש בידע או בציוד של משרד הביטחון בתנאים מסוימים ובהסכמה בין הצדדים, ישולמו תמלוגים באופן ספציפי בשיעורים מיוחדים נוספים שנקבעו. בשנים 2022, 2021 ו-2020 הסתכמו סך התמלוגים ששילמה החברה למשרד הביטחון בגין הסכם התמלוגים בכ-25, 17 ו-16 מיליוני דולר בהתאמה.

2. עמידה באמות מידה פיננסיות:

(א) החברה קשורה בהסכמי מימון, אשראי, שירותים בנקאיים והעמדת ערבויות לצורך פעילותה השוטפת עם מספר בנקים ומוסדות פיננסיים ובשטר נאמנות לאגרות חוב, אשר במסגרתם התחייבה החברה לעמוד באמות המידה הפיננסיות. בחודש ינואר 2019 התקשרה החברה עם הבנקים והמוסדות הפיננסיים בהסכם לעדכון אמות המידה בהן התחייבה לעמוד, אמות המידה המתוקנות יחולו החל מהדוחות הכספיים לשנת 2018. בד בבד לכך התקשרה החברה עם חברת הבת שלה, אלתא, בהסכם תמיכה הדדית כמפורט בביאור 5ה. לדוחות הכספיים הנפרדים.

ביאור 21: שעבודים, ערבויות, התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך):

ב. התקשרויות (המשך):

2. עמידה באמות מידה פיננסיות (המשך):

אמות מידה פיננסיות כלפי הבנקים והמוסדות הפיננסיים:	
אמות המידה	(1) סכום ההון המוחשי של החברה לא יפחת בסיום כל רבעון מסך של 600 מיליון דולר, כפי שנתון זה יופיע בדוחותיה הכספיים על בסיס מאוחד. למרות האמור, הפחתה של ההון העצמי המוחשי לסכום הנמוך מ-600 מיליון דולר, אך אינו נמוך מ-550 מיליון דולר, למשך תקופה שאינה עולה על 4 רבעונים רצופים, לא תחשב כאי עמידה באמת מידה זו; (2) שיעור ההון העצמי המוחשי של החברה מסך המאזן המתוקן של החברה, לא יפחת בסיום כל רבעון מ- 16%, כפי שנתונים אלו יופיעו בדוחות הכספיים על בסיס מאוחד; (3) יחס כיסוי החוב של החברה, כפי שנתונים אלו יופיעו בדוחות הכספיים של החברה על בסיס מאוחד, ובדוח אובליגו של החברה (סולו) ואלתא סולו, לא יעלה בסיום כל שנה קלנדרית על 7.3; (4) יחס שירות החוב המאוחד של החברה, לא יפחת בסיום כל שנה קלנדרית מ-5;
המועד בו נבחנות אמות המידה הפיננסיות על ידי המלווה	אמות מידה (1) ו-(2) - אחת לרבעון; אמות מידה (3) ו (4) – בסוף שנה קלנדרית.
תוצאות חישוב אמות המידה הפיננסיות ליום 31 בדצמבר 2022	(1) הון עצמי מוחשי – 1,185 מיליון דולר (2) שיעור הון עצמי מוחשי מסך המאזן המתוקן – 20% (3) יחס כיסוי החוב – 0.7 (4) יחס שירות החוב – 96.4 כמפורט לעיל, ליום 31 בדצמבר 2022 עומדת החברה בכל אמות המידה כאמור.
בטוחות	התחייבות שלא ליצור שעבודים, ללא קבלת הסכמת הבנקים בכתב ומראש, למעט שעבודים להבטחת אשראי ספציפי למימון רכישת נכס/פרויקט מסוים, ולא למכור ולא להעביר (פרט למכירות במהלך הרגיל) נכס מהותי[1] מנכסיה ו/או חלק ממנו ללא קבלת הסכמת הבנקים בכתב ומראש.
עילה לפירעון מיידי	בכל מקרה שהחברה לא תעמוד באמות המידה הפיננסית או אם תפר איזה מהתחייבויותיה, כל אחד מהבנקים רשאי להעמיד לפירעון מיידי את כל או חלק מחובות והתחייבויות החברה כלפיו (בכפוף למתן הודעה מוקדמת כקבוע בהסכם עימו), ולגבותם בצירוף כל סכום אשר יהיה בו לדעתו כדי לכסות את ההפסדים ו/או ההוצאות שייגרמו לו עקב ההעמדה לפירעון מיידי. בנוסף, בקרות אחד מהאירועים הבאים כל אחד מהבנקים רשאי להעמיד לפירעון מיידי את חובות החברה כלפיו; (1) במסגרת יישום כדין של החלטה להפרטת החזקות המדינה בחברה והעברת השליטה בחברה לצד שלישי וכתוצאה מכך מי מהבנקים חרג מהמגבלות הקבועות בעניין לווה בודד/חברה לווים או כל מגבלה אחרת בעניין זה; (2) אם לאחר העברת השליטה כאמור, ראה מי מהבנקים לפי שיקול דעתו הבלעדי, כי חל שינוי נוסף בשליטה בחברה לעומת המצב בתאריך העברת השליטה מהמדינה ("שליטה"- כהגדרתה בחוק ניירות ערך); (3) אם יבוטל או יתוקן הסכם תמיכה הדדית שנחתם בין החברה לבין אלתא ללא הסכמת הבנקים.

[1] **"נכס מהותי"** – נכס יחיד ששוויו עולה על 150 מיליון דולר ארה"ב או נכסים אחדים ששווים במצטבר עולה על 300 מיליון דולר ארה"ב והכל בשנה קלנדרית אחת.

ביאור 21: שעבודים, ערבויות, התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך):

ב. התקשרויות (המשך):

2. עמידה באמות מידה פיננסיות (המשך):

	אמות מידה פיננסיות כלפי מחזיקי אגרות החוב סדרה ד'
אמות המידה	(1) היחס שבין ההון העצמי המוחשי של החברה לבין סך המאזן המתוקן של החברה לא יפחת בסיום כל רבעון קלנדרי מ-20%, כפי שנתונים אלה יופיעו בדוחות הכספיים של החברה על בסיס נפרד (סולו). (2) היחס בין החוב הפיננסי של החברה נטו ל-EBITDA השנתית לא יעלה בסיום כל רבעון קלנדרי על 4, כפי שנתונים אלה יופיעו בדוחות הכספיים של החברה על בסיס מאוחד. יצוין, כי בהתאם להוראות שטר הנאמנות בגין אגרות החוב (סדרה ד') אי עמידה באיזו מאמות המידה הפיננסיות המפורטות לעיל, למשך תקופה העולה על שני רבעונים עוקבים רצופים, מהווה עילה להעמדה לפירעון מיידי של אגרות החוב (סדרה ד').
המועד בו נבחנות אמות המידה הפיננסיות על ידי המלווה	אחת לרבעון.
תוצאות חישוב אמות המידה הפיננסיות ליום 31 בדצמבר 2022	(1) שיעור הון עצמי מוחשי מסך המאזן מתוקן (סולו) – 24% (2) יחס חוב פיננסי ל EBITDA – 1.7 (מינוס) כמפורט לעיל, ליום 31 בדצמבר 2022 עומדת החברה בכל אמות המידה כאמור.
בטוחות	התחייבות כי כל עוד לא נפרעו אגרות החוב במלואן, לא ליצור שעבודים כלשהם על הנכסים שבבעלות החברה ו/או על חלקם להבטחת חובות או התחייבויות כלשהן, בנוסף לשעבודים שהיו קיימים במועד הנפקת אגרות החוב, אלא אם התקבלה לכך, מראש, הסכמת מחזיקי אגרות החוב, בהחלטה מיוחדת. על אף האמור, החברה רשאית לבצע שעבודים או פעולות שהוסכמו בין הצדדים בשטר הנאמנות לאגרות החוב, ביניהם: שעבוד לטובת מדינת ישראל; שעבוד להבטחת אשראי ספציפי למימון רכישת נכס מסוים/חברה מסוימת או למימון פרויקט; שעבוד פיקדונות, מזומנים, שווי מזומנים; ושינויים או תיקונים של שעבודים קיימים.
עילה לפירעון מיידי	אגרות החוב יועמדו לפירעון מיידי במקרים כמפורט בשטרי הנאמנות ובכלל זאת, בין היתר, במקרה שסדרת אגרות חוב שהונפקה לציבור על ידי החברה הועמדה לפירעון מיידי; או אם הועמד לפירעון מיידי חוב אחר שנטלה החברה מתאגיד בנקאי או מוסד פיננסי (לרבות מוסדי) כלשהו (למעט חוב שהינו ללא זכות חזרה לחברה), בהיקף העולה על 150 מיליון דולר ארה"ב.

ביאור 21: שעבודים, ערבויות, התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך):

ב. התקשרויות (המשך):

2. עמידה באמות מידה פיננסיות (המשך):

(ב) הגדרות רלוונטיות (עיקריות) לאמות מידה פיננסיות כלפי הבנקים ומוסדות פיננסיים:

"**הון עצמי מוחשי**" - הון עצמי המיוחס לבעלים של החברה (ללא זכויות שאינן מקנות שליטה), כמוצג בדוחות הכספיים, לרבות, הון מניות נפרע, עודפים בלתי מחולקים וקרנות, ובניכוי נכסים בלתי מוחשיים כגון: מוניטין, פטנטים, סימני מסחר, שמות מסחריים, זכויות יוצרים וכד' (אך למעט נכסים בלתי מוחשיים בשלב פיתוח- טרום ייצור, תוכנות מחשב וכן למעט מוניטין שנוצר מרכישת תאגיד כלשהו) ובניכוי מוניטין שנוצר כתוצאה ממדידה מחדש לשווי הוגן של זכויות הוניות בחברה נרכשת שהוחזקה טרם השגת השליטה. להסרת ספק, בהגדרת ההון העצמי, לא תיכלל קרן הערכה מחדש בגין רכוש קבוע, שנוצרה עקב אימוץ מודל הערכה מחדש, בתקופה שלאחר גיבוש ההתניות הפיננסיות.

"**הרווח התפעולי לשרות החוב**" (**EBITDA**) - הסכום המצטבר של הרווח מפעולות רגילות, על-פי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים, לפני הוצאות מימון, הכנסות מימון, מיסים, בתוספת הוצאות פחת והפחתות שנרשמו באותה תקופה (ללא פחת בגין עלויות הרכשת חוזה), בתוספת הוצאות פרישת עובדים, בתוספת הוצאות אחרות ובניכוי הכנסות אחרות. להסרת ספק, בהגדרת ה- EBITDA ובחישובה לא יכללו סעיפים בהתאם למפורט להלן: רווחי/הפסדי שיערוך של נדלן להשקעה; רווחי / הפסדי הון.

"**יחס כיסוי החוב**" - המנה המתקבלת מחלוקת סך החובות וההתחייבויות (בניכוי מזומנים), ברווח התפעולי לשרות החוב (EBITDA).

"**יחס שירות החוב**" - המנה המתקבלת מחלוקת הרווח התפעולי לשרות החוב (EBITDA), בסכום הוצאות ריבית, עמלות בנקאיות והכנסות ריבית.

"**יחס שירות החוב המאוחד**" - יחס שירות החוב, כאשר מרכיביו מוגדרים או מחושבים על-פי הדוחות הכספיים של החברה על בסיס מאוחד ועל-פי דוח האובליגו של נתוני החברה (סולו) ואלתא (סולו).

"**מאזן מתוקן**" - מאזן בניכוי סך המזומנים או בניכוי סך זכאים בגין עבודות בביצוע, לפי הנמוך מבניהם.

(ג) הגדרות רלוונטיות (עיקריות) - אמות מידה מחזיקי אגרות חוב:

"**הון עצמי מוחשי**" - הון עצמי המיוחס לבעלים של החברה (ללא זכויות שאינן מקנות שליטה), כמוצג בדוחות הכספיים, לרבות, הון מניות נפרע, עודפים בלתי מחולקים וקרנות, ובניכוי נכסים בלתי מוחשיים כגון: מוניטין, פטנטים, סימני מסחר, שמות מסחריים, זכויות יוצרים וכד' (אך למעט נכסים בלתי מוחשיים בשלב פיתוח- טרום ייצור, תוכנות מחשב וכן למעט מוניטין שנוצר מרכישת תאגיד כלשהו) ובניכוי מוניטין שנוצר כתוצאה ממדידה מחדש לשווי הוגן של זכויות הוניות בחברה נרכשת שהוחזקה טרם השגת השליטה. להסרת ספק, בהגדרת ההון העצמי, לא תיכלל קרן הערכה מחדש בגין רכוש קבוע, שנוצרה עקב אימוץ מודל הערכה מחדש.

"**מאזן מתוקן**" - מאזן בניכוי סך המזומנים או בניכוי סך זכאים בגין עבודות בביצוע, לפי הנמוך מבניהם.

"**מאזן**" **ו-** "**זכאים בגין עבודות בביצוע**" - כפי הגדרתם וערכם בדוחות הכספיים.

"**החוב הפיננסי נטו של החברה**" - הסכום המצטבר של סעיפי המאזן הבאים: אשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים ונותני אשראי אחרים; אגרות חוב והלוואות לזמן ארוך מתאגידים בנקאיים ונותני אשראי אחרים; בניכוי מזומנים; והכל - כמוצג בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לתום התקופה הרלוונטית.

"**EBITDA שנתית**" - משמעה ביחס לתקופה של 12 החודשים שקדמו למועד הדוחות הכספיים האחרונים של החברה – הסכום המצטבר של הרווח מפעולות רגילות, לפני הוצאות מימון, הכנסות מימון, מיסים, בתוספת הוצאות פחת והפחתות שנרשמו באותה תקופה, בתוספת הוצאות פרישת עובדים, בתוספת הוצאות אחרות ובניכוי הכנסות אחרות.

ביאור 21: שעבודים, ערבויות, התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך):

ב. התקשרויות (המשך):

3. היקף האובליגו (בעיקר ערבויות) הכולל של החברה בבנקים ואחרים עומד, על כ-2,900 מיליון דולר.

4. החברה קשורה עם שלוש חברות ביטוח ועם בנק (להלן "הגופים הפיננסיים") בהסכמי שיפוי, במסגרתם התחייבו הגופים הפיננסיים, כי בכפוף להוראות ההסכמים, הם יעמידו, מעת לעת, ערבויות בסכומים שונים להבטחת פירעון סכומים שיגיעו לעובדי החברה בגין תשלומי קצבה חודשית בהתאם לתוכנית הפרישה המוקדמת המיושמת בחברה, לפרטים ראה ביאור 20ז.(5). במסגרת הסכמי השיפוי האמורים, התחייבה החברה לשפות את הגופים הפיננסיים, בכפוף להוראות ההסכם, בגין כל תשלום, נזק והוצאה שייגרמו להם עקב או בקשר עם ערבויות שיוציאו הגופים הפיננסיים כאמור. נכון למועד הדוח, יתרת הערבויות מול הגופים הפיננסיים כדלהלן מסתכמות בסכום כולל של כ-39 מיליון דולר. החברה התחייבה כלפי הגופים הפיננסיים, כי במהלך תקופת ההסכם, היא תעמוד באמות המידה הפיננסיות לגופים הפיננסיים המפורטות בסעיף 2 לעיל, וכי היא לא תיצור שיעבוד כלשהו על נכסיה (למעט שיעבוד קבוע להבטחת אשראי ספציפי למימון רכישת נכס מסוים או למימון פרויקט מסוים) ולא תעבירם שלא במהלך העסקים הרגיל, ללא הסכמת הגופים הפיננסיים מראש ובכתב.

5. החברה אינה משלמת דמי חכירה בגין מקרקעין מסוימים שהעמידו מנהל מקרקעי ישראל ומשרד הביטחון לטובת החברה. בהסתמך על יועציה, כללה החברה בדוחותיה הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה עקב אי תשלום כאמור. לפרטים נוספים בגין המקרקעין של החברה ראה ביאור 12ג.

ג. ערבויות שניתנו:

ליום 31 בדצמבר 2022 הועמדו על ידי גופים פיננסיים ערבויות בסך כולל של כ-2,424 מיליון דולר לטובת הבטחת מחויבויות שונות של החברה. עיקר הסכום הינו ערבויות בנקאיות שניתנו במהלך העסקים הרגיל ללקוחות.

ד. בטחונות ושעבודים:

לחברה התחייבות כלפי גורמים מממנים שונים לא ליצור שעבודים נוספים ("שעבוד שלילי") על רכושה ונכסיה של החברה ללא קבלת אישורים מראש ובכתב, למעט במקרים מסוימים שנקבעו.

ביאור 22: מכשירים פיננסיים:

א. אופן קביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסים:

מזומנים ושווי מזומנים לקוחות וחייבים לזמן קצר ספקים וזכאים לזמן קצר	בשל אופיים, השווי ההוגן מהווה קירוב נאות לערכם בספרים.
נכסים והתחייבויות סחירים	בהתאם למחיר מצוטט בשוק פעיל ליום הדוחות הכספיים.
מכשירים פיננסיים נגזרים	כאשר נגזרים אינם נסחרים בשוק פעיל, שווי הוגן נמדד לפי מודל המתחשב בנתונים כמו סיכוני שוק, סיכון אשראי ועוד.

ב. להלן נתונים בדבר היררכיית השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן שהוכרו בדוח על המצב הכספי :

	31 בדצמבר 2022			
	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך-הכל
נכסים פיננסיים:				
בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:				
נ"ע סחירים	153			153
תמורה מותנית (*)			4	4
נגזרים פיננסיים שאינם מיועדים כמכשירים מגדרים		2		2
בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר:				
נגזרים פיננסיים שמיועדים כמכשירים מגדרים		16		16
	153	**18**	**4**	**175**
התחייבויות פיננסיות:				
בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:				
נגזרים פיננסיים שאינם מיועדים כמכשירים מגדרים		(1)		(1)
בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר:				
נגזרים פיננסיים שמיועדים כמכשירים מגדרים		(75)		(75)
	-	**(76)**	**-**	**(76)**

(*) לפרטים נוספים בדבר תמורה מותנית אשר נמדדת בשווי הוגן בקשר עם השקעת החברה בחברת ISI ראה גם ביאור 11ב.(1).

ביאור 22: מכשירים פיננסיים (המשך):

ב. נתונים בדבר היררכיית השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן שהוכרו בדוח על המצב הכספי (המשך):

	31 בדצמבר 2021			
	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך-הכל
נכסים פיננסיים:				
בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:				
ני"ע סחירים	221			221
הלוואה לחברה כלולה ותמורה מותנית			41	41
נגזרים פיננסיים שאינם מיועדים כמכשירים מגדרים		2		2
בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר:				
נגזרים פיננסיים שמיועדים כמכשירים מגדרים		41		41
	221	**43**	**41**	**305**
התחייבויות פיננסיות:				
בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:				
נגזרים פיננסיים שאינם מיועדים כמכשירים מגדרים		2		2
בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר:				
נגזרים פיננסיים שמיועדים כמכשירים מגדרים		5		5
	-	**7**	**-**	**7**

ג. להלן נתונים בדבר השווי ההוגן של התחייבויות פיננסיות לצד ערכן בספרים:

	31 בדצמבר 2022		31 בדצמבר 2021	
	שווי הוגן, רמה 1	ערך בספרים כולל ריבית	שווי הוגן, רמה 1	ערך בספרים כולל ריבית
התחייבויות פיננסיות (ללא SWAP):				
אג"ח סדרה ד' סחיר	44	44	101	100

ביאור 22: מכשירים פיננסיים (המשך):

ד. מדיניות ניהול הסיכונים:

פעילויות החברה חושפות אותה לסיכונים פיננסיים שונים, ובכללם סיכון מטבע חוץ, סיכון ריבית, סיכון מחיר, סיכון אשראי וסיכון נזילות. מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת של החברה מתמקדת בפעולות לצמצום השפעות שליליות אפשריות של סיכוני השוק על הביצועים הפיננסיים של החברה. בין היתר, החברה משתמשת במכשירים פיננסיים נגזרים לגדר חשיפות מסוימות לסיכונים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות (במסגרת נוהלי החברה) של שימוש במכשירים פיננסיים לשם הגנה על החברה מתנודות בשערי החליפין של המטבעות והבטחת תזרים מזומנים ודאי לחברה. השימוש במכשירים פיננסיים מבוצע רק באמצעות תאגידים בנקאיים.

1. סיכון שער חליפין:

מאחר ומטבע הפעילות של החברה הינו דולר ארה"ב, לחברה קיימת חשיפה מטבעית הנובעת בעיקר מתשלומים שאינם במטבע דולר ארה"ב (בעיקר הוצאות שכר), מעודף נכסים או התחייבויות שאינם דולריים או צמודים לדולר של ארה"ב ומהתקשרויות במטבע שאינו דולר ארה"ב.

שינוי שער החליפין של הדולר ביחס לשקל עשוי להשפיע על תוצאות הפעילות, בהתחשב בעובדה שבעוד שמרבית ההכנסות מתקבלות במטבע חוץ (בעיקר דולר) הרי שחלק מההוצאות (ובעיקר הוצאות שכר) הינו בש"ח. החברה פועלת לגידור הוצאות השכר העתידיות בדרך של עסקאות FORWARD ו/או באמצעות אופציות לקניה/מכירה דולר לש"ח. לשם גידור החשיפה המאזנית החברה מחזיקה חלק משווי המזומנים וההשקעות לזמן קצר בש"ח כנגד התחייבויות שקליות.

יחס שערי מטבעות שונים כלפי הדולר עלול אף הוא להשפיע על תוצאות הפעילות. במידה שנוצרת חשיפה בחוזה עם לקוח מעבר ל- 250,000 דולר כתוצאה מהתקשרות במט"ח שאינו דולר ארה"ב, החברה מבצעת הגנות פרוייקטליות (חיצוניות או פנימיות על פי שיקול דעתה) על השער ביחס לדולר באמצעות עסקאות FORWARD או באמצעות אופציות מט"ח.

ליום 31 בדצמבר 2022 לחברה קיימות הגנות מטבע (בעיקר עד לסוף שנת 2023) בטווח שערים של 3.23-3.27, לפרטים נוספים ראה סעיף ה' להלן.

ביאור 22: מכשירים פיננסיים (המשך):

ד. מדיניות ניהול הסיכונים (המשך):

2. סיכון מחיר:

לחברה קיימת חשיפה לסיכונים הנובעים משינויים בשערי ניירות הערך הסחירים המוחזקים על ידה. ליום 31 בדצמבר 2022 לחברה תיק ניירות ערך סחיר המורכב מהשקעה באגרות חוב וקרנות נאמנות.

3. סיכון שיעורי ריבית:

סיכון שיעור הריבית של החברה, נובע מאג"ח לזמן ארוך. התחייבויות פיננסיות הנושאות שיעורי ריבית משתנים חושפות את החברה לסיכון שיעור ריבית בגין תזרים מזומנים.

מדיניות החברה היא לנהל את עלויות המימון המתייחסות לריבית תוך שימוש בתמהיל בין ריבית משתנה לבין ריבית קבועה בגין ההתחייבויות הפיננסיות לזמן ארוך של החברה.

בנוסף, סיכון שיעור הריבית של החברה נובע מהשקעות פיננסיות לזמן קצר ולזמן ארוך, הנושאות שיעורי ריבית קבועים ולפיכך חשופה החברה לשינויים בשיעורי הריבית ולעליית תשואות באג"ח.

מרבית יתרותיה הכספיות של החברה נמצאות בהשקעות לתקופה קצרה כך שהחברה מצמצמת את הסיכון בגין שינויים בשיעור הריבית ובתשואות.

4. סיכוני אשראי:

(א) מזומנים והשקעות לזמן קצר:

החברה מחזיקה מזומנים ושווי מזומנים וכן פיקדונות לזמן קצר בתאגידים בנקאיים בארץ בעלי דרוג אשראי גבוה.

(ב) לקוחות ונכסי חוזה:

החברה עוסקת בעיקר בביצוע פרויקטים לפיתוח וייצור מוצרים בתחום הצבאי והאזרחי עבור מזמיני עבודות שונים - חלקם חברות תעופה ויצרניות מטוסים מהמובילות בענף וחלקם משרדי ממשלה של מדינות ברחבי העולם שמקורות המימון שלהן לעסקאות הם תקציבי ממשלה. חלק מחובות הלקוחות בחו"ל מבוטח בביטוח אשראי, החברה מקיימת ביטוח סחר חוץ בגין מספר פרויקטים. החברה מבצעת באופן שוטף הערכת אשראי שנתנה ללקוחותיה תוך בדיקת התנאים הפיננסיים הסביבתיים שלהם. לאור אופי הפעילות, החברה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים באופן ספציפי בגין חובות שלדעת הנהלת החברה גבייתם מוטלת בספק. בנוסף החברה מכירה בהפרשה כללית בגין הפסדי אשראי חזויים הנובעים מאירועי כשל אפשריים כנדרש בהתאם להוראות IFRS 9.

להלן טבלת גיול חובות לקוחות ליום 31 בדצמבר 2022:

	חוב במסגרת האשראי של החברה	חוב בפיגור עד 60 יום ממועד הפירעון	חוב בפיגור של בין 61 יום לבין 120 יום ממועד הפירעון	חוב בפיגור מעל 120 יום ממועד הפירעון	סה"כ
לקוח מהותי א'	75	49	19	83	226
בעלי עניין	176	114	75	53	418
אחרים	160	225	57	281 (*)	723
יתרת לקוחות ליום 31 בדצמבר 2022	**411**	**388**	**151**	**417**	**1,367**
בניכוי - הפרשה לחובות מסופקים	-	-	-	(33)	(33)
יתרה נטו ליום 31 בדצמבר 2022	**411**	**388**	**151**	**384**	**1,334**

(*) במהלך הרבעון הראשון לשנת 2023 התקבלו מלקוחותיה של החברה כ-175 מיליון דולר בקשר עם חובות אלו.

ביאור 22: מכשירים פיננסיים (המשך):

ד. מדיניות ניהול הסיכונים (המשך):

4. סיכוני אשראי (המשך):

(ב) לקוחות ונכסי חוזה (המשך):

להלן טבלת גיול חובות לקוחות ליום 31 בדצמבר 2021:

	חוב במסגרת האשראי של החברה	חוב בפיגור עד 60 יום ממועד הפירעון	חוב בפיגור של בין 61 יום לבין 120 יום ממועד הפירעון	חוב בפיגור מעל 120 יום ממועד הפירעון	סה"כ
לקוח מהותי א'	53	77	7	61	198
בעלי עניין	223	32	15	27	297
אחרים	82	142	40	223	487
יתרת לקוחות ליום 31 בדצמבר 2021	**358**	**251**	**62**	**311**	**982**
בניכוי - הפרשה לחובות מסופקים	-	-	-	(24)	(24)
יתרה נטו ליום 31 בדצמבר 2021	**358**	**251**	**62**	**287**	**958**

(ג) השקעה באגרות חוב:

החברה שומרת על חשיפה נמוכה לסיכון אשראי בקשר עם השקעותיה באגרות חוב קונצרניות וממשלתיות על ידי השקעה באגרות חוב בדירוג בינלאומי BBB- ומעלה (או בדירוג מקומי מקביל) וזאת על פי החלטת דירקטוריון החברה. הטבלה שלהלן מציגה את החשיפה המקסימלית בגין סיכון האשראי:

	ליום 31 בדצמבר	
	2022	2021
	ערך בספרים	ערך בספרים
מזומנים ושווי מזומנים	**549**	581
נכסים פיננסיים:		
פיקדונות	**341**	20
נגזרים פיננסים	**18**	43
השקעות באג"ח קונצרניות וממשלתיות:		
דרוג AAA	**62**	84
דרוג AA+	**5**	10
דרוג AA	**28**	34
דרוג AA-	**20**	95
דרוג A+	**3**	7
דרוג A	**4**	8
דרוג A-	**3**	7
דרוג BBB+	**2**	3
דרוג BBB	**2**	4
דרוג BBB-	**3**	4
קרנות נאמנות	**21**	20
סך הכל השקעות	**153**	276
סך הכל נכסים פיננסיים	**512**	339
לקוחות	**1,334**	958
הלוואות לחברות כלולות	**41**	35
סך הכל חשיפה מקסימלית בגין אשראי	**2,436**	1,914

ביאור 22: מכשירים פיננסיים (המשך):

ד. מדיניות ניהול הסיכונים (המשך):

5. סיכון נזילות:

(א) סיכוני נזילות נובעים מניהול ההון החוזר של החברה וכן מהוצאות המימון והחזרי הקרן של מכשירי החוב של החברה. סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תתקשה או לא תהיה מסוגלת לעמוד במחויבויות הקשורות להתחייבויות פיננסיות. מדיניות החברה הינה להבטיח כי המזומן המוחזק יספיק תמיד לכיסוי ההתחייבויות במועד פירעונן. על מנת להשיג מטרה זו החברה שואפת להחזיק יתרות מזומנים (או קווי אשראי מתאימים), על מנת לענות על הדרישות החזויות, לתקופה של לפחות 90 ימים. מדיניות החברה הינה כי יתרות המזומנים (לרבות פיקדונות והשקעות בניירות ערך סחירים) תעמודנה לפחות בסך של כ-800 מיליון דולר, במקרה של חריגה הנושא יובא לידיעת הדירקטוריון. למועד הדוחות הכספיים, לחברה מקורות נזילים מספיקים לכיסוי כל מחויבויותיה תחת הנחת סבירות.

(ב) לפרטים בדבר אמות המידה הפיננסיות ראה באור 21ב.(2).

(ג) להלן גילוי בדבר תזרים מזומנים מפעילות מימון הנובע מהתחייבויות החברה:

	התחייבות חכירה	דיבידנד לשלם	הלוואות ואשראי לזמן קצר	אגרות חוב	סה"כ
יתרה ליום 1 בינואר 2021	**55**	**24**	**332**	**240**	**651**
שינויים כתוצאה מתזרימי מזומנים הנובעים מפעילות מימון בשנת 2021:					
פירעון אגרוב חוב	-	-	-	(142)	(142)
תמורה ממימוש מכשיר SWAP	-	-	-	4	4
הלוואות ואשראי לזמן קצר, נטו	-	-	(73)	-	(73)
פירעון התחייבות בגין חכירה	(28)	-	-	-	(28)
סה"כ	**(28)**	**-**	**(73)**	**(138)**	**(239)**
רווח כולל אחר	-	-	-	(4)	(4)
תנועה בריבית לשלם	-	-	-	(2)	(2)
התקשרויות בחכירות חדשות	22	-	-	-	22
כניסה לאיחוד	-	-	3	-	3
הפרשי שער ואחר	(1)	-	-	4	3
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	**48**	**24**	**262**	**100**	**434**
שינויים כתוצאה מתזרימי מזומנים					
פירעון אגרות חוב	-	-	-	(45)	(45)
הלוואות ואשראי לזמן קצר, נטו	-	-	(171)	-	(171)
פירעון התחייבות בגין חכירה	(26)	-	-	-	(26)
סה"כ	**(26)**	**-**	**(171)**	**(45)**	**(242)**
רווח כולל אחר	-	-	-	(10)	(10)
תנועה בריבית לשלם	-	-	-	(1)	(1)
דיבידנד שהוכרז	-	164	-	-	164
התקשרויות בחכירות חדשות	37	-	-	-	37
הפרשי שער ואחר	(2)	(2)	-	-	(4)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	**57**	**186**	**91**	**44**	**378**

ביאור 22: מכשירים פיננסיים (המשך):

ד. מדיניות ניהול הסיכונים (המשך):

5. סיכון נזילות (המשך):

(ד) להלן ניתוח מועדי הפירעון החוזיים של התחייבויות פיננסיות ליום 31 בדצמבר 2022:

	בתוך 30 יום	בין 1-12 חודשים	בין שנה ל-3 שנים	בין 4 שנים ל-5 שנים	6 שנים ואילך	סך הכל
לא נגזרים						
ספקים ונותני שירותים	270	524	276	-	-	1,070
זכאים ויתרות זכות	170	105	253	-	-	528
הפרשות	-	45	334	-	-	379
הלוואות מבנקים וחלויות שוטפות בגין אג"ח	-	131	4	-	-	135
התחייבויות פיננסיות לזמן ארוך	-	-	-	37	13	50
נגזרים						
חוזי אקדמה ואופציות	10	59	7	-	-	76
סך הכל	**450**	**864**	**874**	**37**	**13**	**2,238**

להלן ניתוח מועדי הפירעון החוזיים של התחייבויות פיננסיות ליום 31 בדצמבר 2021:

	בתוך 30 יום	בין 1-12 חודשים	בין שנה ל-3 שנים	בין 4 שנים ל-5 שנים	6 שנים ואילך	סך הכל
לא נגזרים						
ספקים ונותני שירותים	324	391	269	-	-	984
זכאים ויתרות זכות	155	236	211	-	-	602
הפרשות (*)	-	64	282	-	-	346
הלוואות מבנקים וחלויות שוטפות בגין אג"ח	50	312	-	-	-	362
התחייבויות פיננסיות לזמן ארוך	-	-	-	22	7	29
נגזרים						
חוזי אקדמה ואופציות	-	7	-	-	-	7
סך הכל	**529**	**1,010**	**762**	**22**	**7**	**2,330**

(*) סווג מחדש – ראה ביאור 3כ.

ביאור 22: מכשירים פיננסיים (המשך):

ה. פעילות גידור

1. פעילות גידור שאינה מוכרת חשבונאית (גידור כלכלי):

ליום הדוחות הכספיים קיימים לחברה חוזי אקדמה ועסקאות החלפה בהם התקשרה החברה, כדי להגן ולצמצם את החשיפה לשינויי מחיר בעסקאות הנקובות במטבעות זרים שאינם דולר ארה"ב, בגין תקבולים מלקוחות. לתאריך המאזן היו לחברה התקשרויות כמפורט להלן:

ליום המאזן לחברה עסקאות אקדמה אירו/דולר בהיקף של כ-86 מיליון דולר נטו, למועדי פירעון שבין חודש מרץ 2023 לבין חודש אוקטובר 2024, שוויין ההוגן של העסקאות הסתכם ביתרת נכס של כ-1 מיליון דולר.

2. פעילות גידור חשבונאית:

(א) החברה בחרה לגדר גידור תזרים מזומנים עבור חלק מתשלומי שכר עתידיים. לצורך הגידור החברה ייעדה חוזי אקדמה שקל/דולר. ליום המאזן לחברה חוזי אקדמה כאמור בהיקף של כ-903 מיליון דולר בטווח שערים של 3.12-3.48 ש"ח לדולר למועדי פירעון שבין חודש ינואר 2023 לבין חודש מאי 2024 שוויין ההוגן של העסקאות בכללן הסתכם ביתרת התחייבות של כ-40 מיליון דולר.

(ב) החברה בחרה לגדר גידור תזרים מזומנים עבור חלק מתקבולי לקוחות. לצורך הגידור החברה ייעדה חוזי אקדמה קורונה צ'כית/דולר. ליום המאזן לחברה חוזי אקדמה כאמור בהיקף של כ-137 מיליון דולר בטווח שערים 22.74- 23.69 ש"ח לקורונה למועדי פירעון שבין חודש ינואר 2023 לבין חודש יוני 2026 שוויין ההוגן של העסקאות בכללן הסתכם ביתרת התחייבות בסך של כ-2 מיליון דולר.

(ג) החברה בחרה לגדר גידור תזרים מזומנים עבור חלק מתקבולי לקוחות. לצורך הגידור החברה ייעדה חוזי אקדמה אירו/דולר. ליום המאזן לחברה חוזי אקדמה כאמור בהיקף של כ-165 מיליון דולר בטווח שערים שבין 1.03 לבין 1.24 למועדי פירעון שבין חודש ינואר 2023 לבין חודש פברואר 2025 שוויין ההוגן של העסקאות בכללן הסתכם ביתרת נכס בסך של כ- 12 מיליון דולר.

(ד) החברה בחרה לגדר גידור תזרים מזומנים עבור חלק מתשלומי ספקים. לצורך הגידור החברה ייעדה חוזי אקדמה קורונה צ'כית/דולר. ליום המאזן, לחברה חוזי אקדמה כאמור בהיקף של כ-5 מיליון דולר בטווח שערים שבין 21.22 לבין 24.96 למועדי פירעון שבין חודש מרץ 2023 לבין חודש יולי 2023. שוויין ההוגן של העסקאות בכללן הסתכם ביתרת נכס של 1 מיליון דולר.

(ה) החברה בחרה לגדר גידור תזרים מזומנים עבור חלק מתשלומי השכר העתידיים וייעדה לשם כך עסקאות צילנדר – אופציות CALL, PUT.

התקשרויות באופציות דולר/שקל:

אופציית מכר (PUT) במטבע חוץ שנרכשו:

מכירת 544 מיליון דולר בתמורה ל-1,733 מיליון ש"ח

שוויין ההוגן של העסקאות הסתכם ביתרת נכס בסך של כ-3 מיליון דולר.

אופציית רכש (CALL) במטבע חוץ שנכתבו:

רכישת 538 מיליון דולר בתמורה ל-1,781 מיליון ש"ח

שוויין ההוגן של העסקאות הסתכם ביתרת התחייבות בסך של כ-32 מיליון דולר.

ביאור 22: מכשירים פיננסיים (המשך):

ה. פעילות גידור (המשך):

2. פעילות גידור חשבונאית (המשך):

(ו) מטרת החברה בעסקאות של האופציות שבוצעו הינה להבטיח קבלת סכומים בשקלים למימון התחייבויות החברה בעיקר לתשלומי שכר.

התקשרות באופציות יורו/ דולר:

אופציית מכר (PUT) במטבע חוץ שנרכשו:

מכירת 39 מיליון דולר בתמורה ל-41 מיליון יורו

שוויין ההוגן של העסקאות הסתכם ביתרה לא מהותית.

אופציית רכש (CALL) במטבע חוץ שנכתבו:

רכישת 47 מיליון דולר בתמורה ל-41 מיליון יורו

שוויין ההוגן של העסקאות הסתכם ביתרת התחייבות בסך של כ-1 מיליון דולר.

(ז) יתרת קרן ההון מגידור תזרים מזומנים (נטו) בגין עסקאות גידור תזרים מזומנים להגנה על שינויי שע"ח בגין תשלומי שכר ותקבולי לקוחות (נטו), נכון לתאריך הדוחות הכספיים הינה יתרת חובה בסך של כ-43 מיליון דולר. יתרת קרן ההון בגין עלות הגידור (נטו) בגין עסקאות גידור תזרים מזומנים להגנה על שינויי שע"ח בגין תשלומי שכר ותקבולי לקוחות, נכון לתאריך הדוחות הכספיים הינה יתרת חובה בסך של כ-1 מיליון דולר. במהלך שנת 2022 סווגו מקרן עלות הגידור כאמור סך של כ-2 מיליון דולר לדוח רווח או הפסד.

(ח) חוזי החלפת ריבית (SWAP):

החברה בחרה לגדר בגידור תזרים מזומנים את החשיפה לדולר ולריבית השקלית הנובעת מתנאי אגרות החוב (סדרה ד'). לצורך הגידור החברה חתמה במקביל עם תאגיד בנקאי חוזה להחלפת תזרים המזומנים (CROSS CURRENCY SWAP) של זרם תקבולים של 463 מיליון ש"ח בריבית שנתית משתנה – ריבית בנק ישראל בתוספת מרווח בשיעור 0.95% (לא צמוד) מול תזרים תשלומים של 135 מיליון דולר ארה"ב בריבית קבועה של 4.1%. מועדי החלפת המזומנים של הקרן והריבית מתבצעים בהתאם למועדים שנקבעו בהנפקת אגרות חוב מסדרה ד'. ליום המאזן השווי ההוגן של חוזה החלפת הריבית הסתכם בסכום זניח. יתרת קרן הון (נטו) בגין גידור חשבונאי בגין אג"ח סדרה ד' ויתרת קרן הון עלות הגידור (נטו) בגין גידור חשבונאי בגין אג"ח סדרה ד', נכון לתאריך הדוחות הכספיים הסתכמו בסכום זניח.

ביאור 22: מכשירים פיננסיים (המשך):

ו. דוח בסיסי הצמדה ליום 31 בדצמבר 2022:

	בדולר או בהצמדה לו	בשקלים צמודים למדד המחירים לצרכן	ביורו או בהצמדה לו	במטבעות אחרים או בהצמדה אליהם	בשקלים ללא הצמדה	לא כספי	סה"כ
מזומנים ושווי מזומנים	260	-	4	17	268	-	549
נכסים פיננסיים לזמן קצר	265	-	-	-	247	-	512
לקוחות	660	-	30	14	630	-	1,334
נכסי חוזה, נטו	982	-	7	5	283	-	1,277
חייבים ויתרות חובה	48	21	1	-	40	613	723
מלאי	-	-	-	-	-	812	812
חייבים ויתרות חובה לזמן ארוך	-	-	-	-	-	62	62
השקעות בחברות כלולות ועסקאות משותפות	(6)	-	34	-	-	82	110
מסים נדחים	-	-	-	-	-	43	43
רכוש קבוע	-	-	-	-	-	1,244	1,244
נכסים בלתי מוחשיים	-	-	-	-	-	256	256
סך כל הנכסים	**2,209**	**21**	**76**	**36**	**1,468**	**3,112**	**6,922**
הלוואות מבנקים וחלויות שוטפות בגין אג"ח	95	-	-	-	40	-	135
התחייבויות פיננסיות לזמן קצר	76	-	-	-	-	-	76
ספקים ונותני שירותים	812	-	17	13	228	-	1,070
זכאים ויתרות זכות	175	19	1	1	332	-	528
הפרשות	358	-	-	-	21	-	379
דיבידנד לשלם	-	-	-	-	186	-	186
התחייבויות חוזה, נטו	-	-	-	-	-	3,000	3,000
התחייבויות אחרות לזמן ארוך	38	-	-	-	10	2	50
הטבות לעובדים	4	14	-	-	246	-	264
סך כל התחייבויות	**1,558**	**33**	**18**	**14**	**1,063**	**3,002**	**5,688**
היתרה המאזנית נטו	**651**	**(12)**	**58**	**22**	**405**	**110**	**1,234**

ביאור 22: מכשירים פיננסיים (המשך):

ו. דוח בסיסי הצמדה ליום 31 בדצמבר 2021 (המשך):

	בדולר או בהצמדה לו	בשקלים צמודים למדד המחירים לצרכן	ביורו או בהצמדה לו	במטבעות אחרים או בהצמדה אליהם	בשקלים ללא הצמדה	לא כספי	סה"כ
מזומנים ושווי מזומנים	135	-	4	5	437	-	581
נכסים פיננסיים לזמן קצר	153	-	-	-	171	-	324
לקוחות	530	-	4	7	417	-	958
נכסי חוזה, נטו	1,138	87	7	-	40	-	1,272
חייבים ויתרות חובה	71	-	4	2	62	484	623
מלאי	-	-	-	-	-	774	774
חייבים ויתרות חובה לזמן ארוך	27	-	-	-	-	22	49
השקעות בחברות כלולות ועסקאות משותפות	41	-	-	-	-	94	135
מסים נדחים	-	-	-	-	-	82	82
רכוש קבוע	-	-	-	-	-	1,181	1,181
נכסים בלתי מוחשיים	-	-	-	-	-	178	178
סך כל הנכסים	**2,095**	**87**	**19**	**14**	**1,127**	**2,815**	**6,157**
הלוואות מבנקים וחלויות שוטפות בגין אג"ח	349	-	-	-	13	-	362
התחייבויות פיננסיות לזמן קצר	7	-	-	-	-	-	7
ספקים ונותני שירותים	733	-	21	6	224	-	984
זכאים ויתרות זכות	137	67	-	-	398	-	602
הפרשות (*)	308	-	-	-	38	-	346
דיבידנד לשלם	24	-	-	-	-	-	24
התחייבויות חוזה, נטו (*)	-	-	-	-	-	2,199	2,199
התחייבויות אחרות לזמן ארוך	25	-	-	-	4	-	29
הטבות לעובדים	5	17	-	-	361	-	383
סך כל התחייבויות	**1,588**	**84**	**21**	**6**	**1,038**	**2,199**	**4,936**
היתרה המאזנית נטו	**507**	**3**	**(2)**	**8**	**89**	**616**	**1,221**

(*) סווג מחדש ראה ביאור 3כ.

ביאור 23: הון:

א. הון המניות - הרכב ליום 31 בדצמבר 2022 ו-2021:

	מספר מניות	
	רשום	מונפק ונפרע
מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כ"א	2,600,000,001	2,559,514,386

ב. מדיניות חלוקת דיבידנד:

מדיניות רשות החברות הממשלתיות הינה חלוקת דיבידנד בשיעור של 50% מהרווח הנקי השוטף.

ג. הכרזת וחלוקת דיבידנדים:

1. במהלך חודש יולי 2022 הכריז דירקטוריון החברה על דיבידנד בסך 571 מיליון שקל אשר מצטרף לדיבידנד קודם בסך של כ-24 מיליון דולר שהוכרז בשנת 2019 (אך טרם חולק) ונקבע במועד זה על ערכו השקלי בסך 84 מיליון שקל. סך יתרת הדיבידנד לשלם למדינה לאור ההכרזה כאמור הינה 655 מיליון שקל. חלוקת הדיבידנד בפועל תלויה באישור רשות החברות הממשלתיות והאסיפה הכללית, אשר טרם התקבלה למועד תקופת הדוח.
2. ביום 9 בספטמבר 2019 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך כולל של כ- 29.5 מיליון דולר ארה"ב (כ-104 מיליון ש"ח) וזאת בכפוף לאישור רשות החברות הממשלתיות. בהחלטה מיום 17 בדצמבר 2019 אישר הדירקטוריון לתקן את החלטתו האמורה מיום 9 בספטמבר 2019 באופן שסך של כ-84 מיליון ש"ח יחולקו כדיבידנד וסך של כ-20 מיליון ש"ח ייועד להשקעות בתכנית החדשנות, לרבות מיזוגים ורכישות ובכפוף לקבלת כל האישורים הנדרשים.
3. ביום 29 במאי 2019 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך כולל של 10 מיליון דולר ארה"ב (כ-36 מיליון ש"ח), אשר ייחשב כחלוקה על בסיס חשבון רווחי החברה לשנת 2017, וזאת בכפוף לאישור רשות החברות הממשלתיות אשר ניתן ביום 17 ביוני 2019. סך של כ-36 מיליון ש"ח שולמו ביום 1 ביולי 2019.
4. להלן סכומי ומועדי חלוקת דיבידנד בפועל בשנים 2019-2022:

מועד החלוקה בפועל	סכום החלוקה במליוני דולר
יולי 2019	10

ביאור 24: מכירות:

א. הרכב:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022						
	חטיבת התעופה	חטיבת כלי טיס צבאיים	חטיבת מט"ח	אלתא	אחרים	סך- הכל
יצוא/ שוק מקומי:						
יצוא	1,180	416	1,136	875	-	**3,607**
שוק מקומי	120	127	791	328	-	**1,366**
סה"כ	1,300	543	1,927	1,203	-	**4,973**
צבאי/אזרחי:						
צבאי	382	539	1,908	1,171	-	**4,000**
אזרחי	918	4	19	32	-	**973**
סה"כ	1,300	543	1,927	1,203	-	**4,973**
עיתוי ההכרה בהכנסה:						
הכרה בהכנסה לאורך זמן	996	533	1,773	1,023	-	**4,325**
הכרה בהכנסה בנקודת זמן	304	10	154	180	-	**648**
סה"כ	1,300	543	1,927	1,203	-	**4,973**
לקוחות עיקריים:						
צדדים קשורים (*)	81	120	729	223	-	**1,153**
לקוח מהותי א'	32	139	733	246	-	**1,150**
לקוחות אחרים	1,187	284	465	734	-	**2,670**
סה"כ	1,300	543	1,927	1,203	-	**4,973**

(*) לפרטים נוספים ראה ביאור 34 בדבר עסקאות עם בעלי עניין

ביאור 24: מכירות (המשך):

א. הרכב (המשך):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021					
	חטיבת התעופה	חטיבת כלי טיס צבאיים	חטיבת מט"ח	אלתא	אחרים	סך- הכל
יצוא/ שוק מקומי:						
יצוא	980	422	950	866	1	**3,219**
שוק מקומי	121	94	763	279	1	**1,258**
סה"כ	1,101	516	1,713	1,145	2	**4,477**
צבאי/אזרחי:						
צבאי	370	512	1,690	1,115	-	**3,687**
אזרחי	731	4	23	30	2	**790**
סה"כ	1,101	516	1,713	1,145	2	**4,477**
עיתוי ההכרה בהכנסה:						
הכרה בהכנסה לאורך זמן	738	490	1,593	967	-	**3,788**
הכרה בהכנסה בנקודת זמן	363	26	120	178	2	**689**
סה"כ	1,101	516	1,713	1,145	2	**4,477**
לקוחות עיקריים:						
צדדים קשורים (*)	95	81	731	191	-	**1,098**
לקוח מהותי א'	20	201	680	296	-	**1,197**
לקוחות אחרים	986	234	302	658	2	**2,182**
סה"כ	1,101	516	1,713	1,145	2	**4,477**

(*) לפרטים נוספים ראה ביאור 34 בדבר עסקאות עם בעלי עניין

ביאור 24: מכירות (המשך):

א. הרכב (המשך):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020					
	חטיבת התעופה	חטיבת כלי טיס צבאיים	חטיבת מט"ח	אלתא	אחרים	סך- הכל
יצוא/ שוק מקומי:						
יצוא	955	365	767	899	5	**2,991**
שוק מקומי	140	79	728	246	-	**1,193**
סה"כ	1,095	444	1,495	1,145	5	**4,184**
צבאי/אזרחי:						
צבאי	407	441	1,471	1,121	5	**3,445**
אזרחי	688	3	24	24	-	**739**
סה"כ	1,095	444	1,495	1,145	5	**4,184**
עיתוי ההכרה בהכנסה:						
הכרה בהכנסה לאורך זמן	756	398	1,403	1,019	-	**3,576**
הכרה בהכנסה בנקודת זמן	339	46	92	126	5	**608**
סה"כ	1,095	444	1,495	1,145	5	**4,184**
לקוחות עיקריים:						
צדדים קשורים (*)	112	68	704	229	-	**1,113**
לקוח מהותי א'	21	86	474	287	-	**868**
לקוחות אחרים	962	290	317	629	5	**2,203**
סה"כ	1,095	444	1,495	1,145	5	**4,184**

(*) לפרטים נוספים ראה ביאור 34 בדבר עסקאות עם בעלי עניין

ביאור 25: עלות המכירות:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	**2021**	**2020**
שכר והוצאות נלוות	**1,636**	1,598	1,499
חומרים	**372**	356	347
קבלני משנה	**1,743**	1,465	1,457
פחת והפחתות	**220**	200	182
עלויות ייצור אחרות	**323**	231	305
	4,294	3,850	3,790
בתוספת (בניכוי):			
ייצור עצמי של רכוש קבוע ופיתוח נכסים בלתי מוחשיים	**(188)**	(159)	(260)
שינויים במלאי עבודה בתהליך	**43**	90	(11)
סך-הכל	**4,149**	3,781	3,519

ביאור 26: הוצאות מחקר ופיתוח:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	**2021**	**2020**
שכר והוצאות נלוות	**127**	120	118
פחת והפחתות	**9**	8	8
קבלני משנה	**62**	60	60
אחר	**24**	21	17
מענקים והשתתפויות	**(7)**	(5)	(7)
סך-הכל	**215**	204	196

ביאור 27: הוצאות מכירה ושיווק:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	**2021**	**2020**
שכר והוצאות נלוות	**17**	16	17
הכנת הצעות מחיר	**57**	57	52
נסיעות	**8**	4	2
אחר	**25**	24	16
סך-הכל	**107**	101	87

ביאור 28: הוצאות הנהלה וכלליות:

א. הרכב:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	**2021**	**2020**
שכר והוצאות נלוות	**141**	133	134
פחת	**9**	11	11
אחר (1)	**42**	35	41
סך-הכל	**192**	179	186

ביאור 29: הכנסות אחרות, נטו:

ב. הרכב:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	**2021**	**2020**
הכנסות:			
רווח ממימוש והפקעת רכוש קבוע (1)	**-**	7	-
הנפקת הון בחברה כלולה (2)	**11**	-	8
אחר	**-**	3	-
סך הכל	**11**	10	8
הוצאות:			
ירידת ערך ואחר (3)	**(6)**	(1)	(2)
סה"כ הכנסות אחרות, נטו	**5**	9	6

ג. פרטים נוספים:

1. בשנת 2021 קיבלה החברה פיצוי בסך של כ-6 מיליון דולר, עקב הפקעת שטח משטחי המקרקעין שבשימושה ע"י רשות מקרקעי ישראל.
2. ראה ביאור 11ב.(1).
3. בשנת 2022 הכירה החברה בירידת ערך מוניטין שנוצר בצירוף עסקים, ראה ביאור 13ג.(2).

ביאור 30: הכנסות והוצאות מימון, נטו:

א. הרכב:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	2021	2020
הוצאות מימון:			
עמלות לתאגידים בנקאיים	**19**	19	22
ריבית בגין אשראי	**5**	4	5
אגרות חוב	**3**	6	8
התאמת רכיב המימון של הפרשות ויתרות זכות	**8**	12	10
עסקאות גידור	**13**	-	-
הפסד מנכסים פיננסיים סחירים	**15**	-	-
הפרשי שער	**-**	7	-
אחר	**2**	2	5
סך-הכל	**65**	50	50

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	2021	2020
הכנסות מימון:			
תשואה על פיקדונות ונכסים פיננסיים סחירים	**12**	9	12
עסקאות גידור	**-**	1	1
הפרשי שער	**17**	-	7
הכנסות מימון בגין רכיב השקעה בחברה מוחזקת הנמדד בשווי הוגן	**4**	11	8
אחר	**1**	-	1
סך-הכל	**34**	21	29

ביאור 31: מסים על הכנסה:

א. הרכב:

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
		2022	2021	2020
הוצאות מסים שוטפים				
בגין השנה השוטפת		**16**	57	6
התאמות בגין שנים קודמות, נטו		**16**	(2)	3
		32	55	9
הוצאות (הכנסות) מסים נדחים				
יצירה והיפוך של הפרשים זמניים		**45**	(9)	37
		45	(9)	37
סך הוצאות מסים על הכנסה		**77**	46	46

ב. פרטים בדבר סביבת המס בה פועלת החברה:

1. שיעור מס החברות העיקרי בישראל הרלוונטי לחברות הקבוצה הינו 23%.

2. חוק עידוד השקעות הון:

במסגרת חוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011-2012, תוקן חוק עידוד השקעות (להלן "תיקון 68"). תחילתו של תיקון זה ביום 1 בינואר 2011. התיקון קובע כי חברה בבעלות ממשלתית מלאה לא תהה זכאית ליהנות מהטבות חוק עידוד השקעות, ועל כן החברה ואלתא, (חברה בת בבעלות מלאה של החברה) לא תהינה זכאיות עוד להטבות החוק לאחר תיקונו כאמור.

עובר לתיקון 68 הייתה החברה זכאית להטבות מכח החוק. הוראות המעבר לתיקון 68 קובעות, כי המפעל שבבעלותה ימשיך על כל חלקיו, ליהנות מהטבת המס בהתאם להוראות החוק כנוסחו לפני התיקון, עד תום תקופת ההטבות. על כן, החברה זכאית ליהנות מהטבת המס בהתאם להוראות החוק כנוסחן ביום מתן האישור.

3. הטבות מתוקף חוק עידוד התעשייה (מסים):

(א) החברה וחלק מהחברות המאוחדות הינן "חברות תעשייתיות" כמשמעותן בחוק עידוד התעשייה (מסים), התשכ"ט-1969 ובהתאם לכך הן זכאיות להטבות אשר העיקריות שבהן הן:

(1) פחת בשיעורים מוגדלים.

(2) אפשרות להגשת דוחות מאוחדים של "חברות בנות קו ייצור אחד".

(ב) החברה יחד עם שתי חברות בנות שלה בישראל שהן בבעלות ובשליטה מלאה של החברה מגישות דוח מאוחד לצורכי מס הכנסה.

ביאור 31: מסים על הכנסה (המשך):

ב. פרטים בדבר סביבת המס בה פועלת החברה (המשך):

4. דיווח לצרכי מס על בסיס דולרי:

מטבע הפעילות ומטבע ההצגה של החברה הינו דולר ארה"ב (ביאור 2ג. לדוחות הכספיים). החל מיום 1 בינואר 2018 החברה מנהלת את פנקסי החשבונות שלה במטבע חוץ בהתאם לסעיף 130א. לפקודת מס הכנסה.

ביום 29 לאוגוסט 2019 קיבלה החברה אישור שאינו מוגבל בזמן, לנהל את פנקסי החשבונות במטבע חוץ (בדולר) בהתאם להוראות סעיף 130א. לפקודת מס הכנסה. האישור יעמוד בתוקפו כל עוד מטבע הפעילות של החברה, כמשמעותו בכללי חשבונאות מקובלים, הוא דולר ארה"ב.

5. חשיפה לדיני המס בחו"ל:

החברה, בהיותה חברה ביטחונית מוטת ייצוא, פועלת למכירת מוצרים ומתן שירותים ללקוחות שונים בעולם, לרבות בדרך של ביצוע חוזים ארוכי טווח. לאור האמור ולאור מגמות גלובליות להגברת מיסוי פעילות של חברות זרות במדינות היעד, לרבות במדינות לקוח מהותיות, החברה עלולה להיות חשופה להשלכות דיני המס במדינות היעד כאמור. ככל שישנו חוסר ודאות בקשר עם עמדתן העתידית של רשויות המס במדינות היעד, מכירה החברה בהפרשות לתשלומי מס שהיא מעריכה כצפויים, וזאת כנגד הוצאות מסים על הכנסה.

6. פחת מואץ (הוראת שעה) לתקופת הקורונה:

בחודש נובמבר 2020 פורסמו ברשומות תקנות מס הכנסה (פחת מואץ בתקופת ההתמודדות עם נגיף הקורונה) (הוראת שעה), התשפ"א – 2020 (להלן בביאור זה: "התקנות"). בהתאם לכך, בגין ציוד , שהחברה רכשה, או תרכוש, בתקופה שמיום 1 בספטמבר 2020 עד יום 30 ביוני 2021 (להלן בביאור זה: "התקופה הקובעת"), המשמש במישרין בפעילותה, והיא זכאית בשלו לניכוי בעד פחת, תהיה החברה רשאית לבקש בעד אותו ציוד, פחת בשיעור כפול משיעור הפחת שלו היא הייתה זכאית לפי כל דין ובלבד שסך כל הפחת שיינתן לציוד, לפי הוראות כל דין, לא יעלה על מחירו המקורי (להלן בביאור זה: "פחת מואץ").

הפחת המואץ יחול רק אם הציוד שימש בייצור הכנסה בידי החברה בפעילותה בישראל, תוך שלושה חודשים ממועד רכישתו או עד לתום התקופה הקובעת, לפי המאוחר מבניהם , ובכל התקופה שתחילתה במועד שבו החל השימוש בציוד וסיומה לפחות בתום שנת המס שבשלה נתבע הפחת המואץ, לפחות.

בחירת החברה ליישם את ניכוי הפחת המואץ לפי התקנות, מחייבת כי הוראות התקנות יחולו על כל הציוד שנרכש, או שיירכש בתקופה הקובעת, שבעדו החברה רשאית לתבוע פחת מואץ כאמור.

לגבי הנכסים שבגינם נתבע פחת מואץ, להערכת החברה למועד הדוחות הכספיים היא מקיימת את התנאים המזכים בפחת מואץ כאמור.

7. מיסוי רווחים כלואים - הוראת שעה במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית לשנים 2021-2022:

במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב – 2021 והוראת שעה לחוק עידוד השקעות הון, התשי"ט – 1959, נקבע כי חברה שתחלק דיבידנדים, החל משנת 2022, ייראו בחלק מהדיבידנד המחולק (ע"פ נוסחת ייחוס) כאילו חולק מאותן הכנסות פטורות ובגינו תשלם החברה מס חברות בשיעור 25%. לחילופין, הוראת השעה לחוק הנ"ל מאפשרת תשלום מס מופחת וסופי של 10% על כל סכום שתבחר החברה מתוך ההכנסות הפטורות, בכפוף להודעתה לרשות המסים ולתשלום המס המתחייב.

החברה בחרה ליישם את ההקלה של הוראת השעה ושילמה מס סופי בסך כ-15 מיליון דולר בגין יתרת הכנסותיה הפטורות שנבעו ממפעלים מאושרים (במסגרת חוק עידוד השקעות הון) מהשנים 2007-2013. ההשפעה התוצאתית של התשלום כאמור נזקפה לרווח והפסד במסגרת סעיף מסים על הכנסה.

ביאור 31: מסים על הכנסה (המשך):

ג. חברות מאוגדות מחוץ לישראל:

1. החברות המאוחדות שמקום התאגדותן מחוץ לישראל, נישומות לפי חוקי המס בארצות מושבן.

2. להלן שיעורי המס החלים על ההכנסות של חברות מוחזקות/שותפויות מהותיות של החברה שמקום התאגדותן מחוץ לישראל:

מדינת התאגדות	שיעור מס	הערות נוספות
ארה"ב	מס פדרלי - 21% מס מדינתי - בממוצע 5%	שיעור ניכוי מס במקור על חלוקת דיבידנד - 12.5% (בכפוף לתנאי אמנת המס בין ארה"ב וישראל)
הודו	מס חברות – כ-28% (מס חברות של 25% והיטלים נוספים)	
סינגפור	17%	מיסוי טריטוריאלי

3. חלוקת דיבידנדים לישראל:

סעיף 126(ג) לפקודה, אשר נכנס לתוקף במסגרת תיקון מספר 132 לפקודה (ראה לעיל) ואשר תוקן בתיקון 216, קובע, כי על הכנסתה החייבת של חברה מדיבידנד שמקורו בהכנסות שהופקו או שנצמחו מחוץ לישראל, וכן מדיבידנד שמקורו מחוץ לישראל, יוטל מס חברות. בעקבות תיקון מספר 132 לפקודה, יכולה חברה ישראלית המקבלת דיבידנד מחברה זרה, לקבל זיכוי ממס כנגד מס החברות שיוטל בישראל על הכנסת הדיבידנד, בגובה המס הזר ששולם על אותה הכנסה מחוץ לישראל.

בקשר למיסוי דיבידנדים מחברות זרות, לנישום שהוא חברה ישראלית קיימת זכות לבחור בין שתי חלופות: האחת, לנישום תקום חבות מס בישראל בגין דיבידנד מחו"ל בשיעור מס החברות ובמקביל, יקבל זיכוי בגין המס בחו"ל שנוכה במקור בעת חלוקת הדיבידנד לישראל; השנייה, לנישום תקום חבות מס בישראל בגין דיבידנד שמקורו בחו"ל בשיעור מס החברות הנהוג בישראל על סכום הדיבידנד המגולם (היינו, הדיבידנד ששולם לנישום, בתוספת כל מס ששולם בחו"ל בגינו או בגין ההכנסה ממנו הוא נובע), ובמקביל, יקבל הנישום זיכוי הן בגין המס שנוכה במקור מהדיבידנד ("זיכוי ישיר") והן בגין המס ששולם ברמת החברה הזרה על ההכנסה ממנה חולק הדיבידנד ("זיכוי עקיף").

הזיכוי העקיף יוענק הן על מס כאמור ששולם ברמת חברת הבת הישירה של החברה הישראלית, ובתנאי שהחברה הישראלית המקבלת מחזיקה ב- 25% או יותר בכל אחד מאמצעי השליטה בחברה הבת הזרה המחלקת (בפסקה זו - "החברה הבת"), והן ברמת חברה נכדה זרה של החברה הישראלית המקבלת, ובתנאי שהחברה הנכדה מוחזקת במישרין על ידי החברה הבת בשיעור של 50% לפחות.

4. עסקאות בין חברתיות:

ככלל, עסקאות בין חברתיות בין החברה לחברות הבנות מחוץ לישראל כפופות להוראות ודיווח על פי תקנות מס הכנסה (קביעת תנאי שוק), התשס"ז-2006.

ביאור 31: מסים על הכנסה (המשך):

ד. שומות סופיות:

1. לחברה ולאלתא, חברה בת בישראל, המגישות דוח מאוחד לצורך מס לפי הוראות חוק עידוד תעשיה (מסים), שומות מס סופיות עד וכולל שנת 2020 ושומות ניכויים סופיות עד וכולל שנת 2019.
2. במהלך חודש מרץ 2021, בכפוף להסכם השומה המקורי, תוקנו שומות החברה לשנים 2013-2016, עם הגשת אישורי מדען (רשות החדשנות) כנדרש ע"פ סעיף 20א. לפקודת מס הכנסה. השלכות התיקון אינן מהותיות לתוצאות החברה.
3. במהלך שנת 2021 הגיעה החברה להסכמות עם רשות המסים בקשר ליתרות ששולמו על ידה בשנים קודמות אשר הביאו להכרה בהכנסות מסים והכנסות מימון בסכום כולל של כ-7 מיליון דולר.
4. במהלך חודש דצמבר 2021 הגיעה החברה להסכמות עם פקיד השומה (ניכויים) ונחתמה שומה בהסכמה לשנים 2017 - 2019. השלכות השומה שנחתמה אינן מהותיות לתוצאות החברה.
5. במהלך חודש מאי 2022 הופקה לחברה שומה מאת המוסד לביטוח לאומי בגין השנים 2017 – 2019. תוצאות השומה אינן מהותיות לתוצאות החברה.
6. במהלך חודש יוני 2022 חתמה החברה על הסכם שומה לשנים 2017-2020. להסכם השומה לא היו השלכות מהותיות על תוצאות החברה.
7. לחברה ולאלתא, שומה סופית למס ערך מוסף עד וכולל אוקטובר 2019.
8. לחברה מאוחדת בארה"ב שומות מס סופיות (או הנחשבות כסופיות) עד וכולל שנת 2015.

ה. מסים על הכנסה שהוכרו ברווח הכולל האחר:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	**2021**	**2020**
הוצאת (הטבת) מס כנגד רווח כולל אחר	**(6)**	(7)	7
סך- הכל	**(6)**	(7)	7

ו. התאמה בין סכום המס התיאורטי על הרווח לפני מס לבין סכום הטבות המס שנכללו:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	**2021**	**2020**
רווח לפני מסים על הכנסה	**290**	194	179
שיעור המס הסטטוטורי	**23%**	23%	23%
מס מחושב על הרווח לפני מס לפי שיעור המס הסטטוטורי	**67**	45	41
הגדלת (הקטנת) המס התיאורטי עקב המרכיבים הבאים:			
נטרול רווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נטו	**(1)**	(1)	(1)
הפסדים נטו בגינם לא נוצרו מסים נדחים	**1**	-	3
מסים בגין שנים קודמות	**16**	(2)	3
הוצאות לא מוכרות (הכנסות פטורות), נטו	**-**	(3)	(3)
הפרשים בבסיס המדידה והפרשות אחרות	**(6)**	7	3
סך הוצאות מסים על הכנסה	**77**	46	46

ביאור 31: מסים על הכנסה (המשך):

ז. הפסדים מועברים לצורכי מס:

1. בהתאם להוראות פקודת מס הכנסה, הפסדי הון מועברים לצורכי מס יהיו ניתנים לניצול כנגד רווחי הון ללא מגבלת זמן. כמו כן קיימת אפשרות לקיזוז הפסדי הון ממכירת נכסים מחוץ לישראל כנגד רווחי הון בישראל.
לחברה הפסדי הון מועברים בסך של כ- 59 מיליון דולר בגינן לא נכלל נכס מס בהעדר צפי לניצול בעתיד הנראה לעין.
2. לחברה מאוחדת בארה"ב הפסדים מועברים בסך של כ-161 מיליון דולר, בגינם לא נכלל נכס מס בהיעדר צפי לניצולו בעתיד הנראה לעין.
הפסדים לצורך מס שנצברו עד תום שנת 2017 ניתנים לניצול (בהדרגה) עד לשנת 2037. הפסדים לצורך מס הנצברים החל משנת 2018 ניתנים להעברה ללא מגבלת זמן.

ח. מס ערך מוסף:

החברה רשומה לצורכי מס ערך מוסף כעוסק מורשה (איחוד עוסקים) יחד עם חברה מאוחדת שלה.

ט. תנועה במסים נדחים:

	רכוש קבוע	הטבות לעובדים	גידור תזמ"ז	הפסדים	אחרים	סך הכל
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	**(28)**	**119**	**(5)**	**50**	**(28)**	**108**
שינויים בשנת 2020:						
שינויים אשר נזקפו לדוח רווח והפסד	(5)	10	-	(45)	3	(37)
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	-	1	(8)	-	-	(7)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	**(33)**	**130**	**(13)**	**5**	**(25)**	**64**
שינויים בשנת 2021:						
שינויים אשר נזקפו לדוח רווח והפסד	**(5)**	**8**	**-**	**(5)**	**11**	**9**
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	**-**	**-**	**7**	**-**	**-**	**7**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	**(38)**	**138**	**(6)**	**-**	**(14)**	**80**
שינויים בשנת 2022:						
שינויים אשר נזקפו לדוח רווח והפסד	**(10)**	**(12)**	**-**	**-**	**(23)**	**(45)**
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	**-**	**(13)**	**19**	**-**	**-**	**6**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	**(48)**	**113**	**13**	**-**	**(37)**	**41**

יתרות המיסים הנדחים מוצגות בסעיפים המאזניים הבאים:

	ליום 31 בדצמבר	
	2022	**2021**
מסים נדחים	43	82
התחייבויות אחרות לזמן ארוך	(2)	(2)
יתרה נטו	**41**	80

ביאור 32: רווח (הפסד) כולל אחר:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	2021	2020
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ			
סכום לפני ניכוי מסים על ההכנסה	**(8)**	3	1
הטבה (הוצאת) מס	**-**	-	-
סכום נטו לאחר מס	**(8)**	3	1
גידור תזרים מזומנים, נטו			
סכום לפני ניכוי מסים על הכנסה	**(82)**	(29)	39
הטבה (הוצאת) מס	**19**	7	(8)
סכום נטו לאחר מס	**(63)**	(22)	31
מדידה מחדש של תוכניות להטבה מוגדרת			
סכום לפני ניכוי מסים על הכנסה	**56**	3	(6)
הטבה (הוצאת) מס	**(13)**	-	1
סכום נטו לאחר מס	**43**	3	(5)
רווח (הפסד) כולל אחר נטו לאחר מס	**(28)**	(16)	27
רווח (הפסד) כולל אחר נטו לאחר מס אשר מיוחס לזכויות אשר אינן מקנות שליטה	**(6)**	2	2

ביאור 33: מגזרים עסקיים:

א. כללי:

מגזר פעילות הינו רכיב של החברה:

1. אשר עוסק בפעילויות עסקיות מהן עשויה החברה להניב הכנסות ולשאת בהוצאות (לרבות הכנסות והוצאות הנובעות מעסקאות עם רכיבים עסקיים אחרים של החברה).
2. אשר התוצאות התפעוליות שלו נסקרות באופן סדיר על ידי מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי ("CODM") של החברה לצורך קבלת החלטות לגבי הקצאת משאבים שיוקצו למגזר ולהערכת ביצועיו.
3. אשר קיים לגביו מידע כספי נפרד זמין.

מגזרי הפעילות נקבעו בהתבסס על המידע הנבחן על ידי מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי לצורכי קבלת החלטות לגבי הקצאת משאבים והערכת ביצועים.

מתכונת הדיווח הראשית, לפי מגזרים עסקיים מבוססת על מבנה הדיווח הניהולי והפנימי בחברה.

בהתאם לאמור לעיל, החברה פועלת בארבעה מגזרי הפעילות העיקריים כדלקמן:

1. חטיבת התעופה – עוסקת בעיקר בתחזוקה, שיפוץ והשבחת מטוסים ומנועי מטוסים, הסבת מטוסי נוסעים לתצורת מטען ותדלוק, בפיתוח וייצור של מטוסי מנהלים ובפיתוח וייצור של מכלולים תעופתיים למטוסים צבאיים ואזרחיים וכן תכנון ופיתוח כלי טייס ותשתיות הנדסיות עבור כלל החברה.
2. חטיבת כלי טיס צבאיים – עוסקת בעיקר בפיתוח, ייצור ומכירה של כלי טיס בלתי מאוישים.
3. חטיבת מערכות טילים וחלל (מט"ח) – עוסקת בעיקר בפיתוח, ייצור ומכירה של מערכות טילים לתקיפה ולהגנה וכן לוויינים ומכלולי חלל שונים.
4. אלתא מערכות בע"מ ("אלתא") – עוסקת בתחום האלקטרוניקה הצבאית כדוגמת מערכות מכ"ם ולוחמה אלקטרונית.

בנוסף מציגה החברה במסגרת מגזרים אחרים פעילויות נוספות ברמת החברה אשר משרתות את כלל מגזרי הפעילות ובכללן הוצאות מחקר ופיתוח ברמת כלל החברה והוצאות פרישה מוקדמת של עובדים.

<u>עסקאות בין מגזרים:</u>

הכנסות המגזר, הוצאותיו ותוצאות פעילויותיו כוללות עסקאות בין מגזרים. להערכת החברה, עסקאות אלו נרשמות לפי מחירי שוק מקובלים ללקוחות חיצוניים בגין מוצרים דומים. תוצאות עסקאות בין מגזרים מבוטלות לצורך עריכת דוחות כספיים מאוחדים.

ביאור 33: מגזרים עסקיים (המשך)

ב. דיווח ראשי בדבר מגזרים עסקיים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

	חטיבת התעופה	חטיבת כלי טיס צבאיים	חטיבת מט"ח	אלתא	אחרים	התאמות	סה"כ
הכנסות המגזר	1,300	543	1,927	1,203	-	-	4,973
הכנסות בין מגזרים	104	4	23	405	15	(551)	-
סך הכל הכנסות המגזר	1,404	547	1,950	1,608	15	(551)	4,973
עלות המכירות	1,277	431	1,650	1,342	-	(551)	4,149
רווח גולמי	127	116	300	266	15	-	824
שיעור רווח גולמי	*9%*	*21%*	*15%*	*17%*	*100%*	*-*	*17%*
הוצאות מחקר ופיתוח	11	29	70	72	33	-	215
הוצאות הנהלה וכלליות, מכירה ושיווק	73	39	84	111	(8)	-	299
הוצאות (הכנסות) אחרות	-	-	(10)	-	5	-	(5)
הכנסות פרישת עובדים	-	-	-	-	(1)	-	(1)
	84	68	144	183	29	-	508
רווח (הפסד) תפעולי	43	48	156	83	(14)	-	316
שיעור רווח (הפסד) תפעולי	*3%*	*9%*	*8%*	*5%*	*(93%)*	*-*	*6%*
הכנסות מימון	-	-	19	16	(1)	-	34
הוצאות מימון	(7)	(2)	-	(15)	(41)	-	(65)
חלק החברה ברווחי (הפסדי) חברות כלולות	9	-	(4)	-	-	-	5
מסים על ההכנסה	-	1	-	(22)	(56)	-	(77)
רווח (הפסד) נקי	45	47	171	62	(112)	-	213
שיעור רווח (הפסד) נקי	*3%*	*9%*	*9%*	*4%*	*(747%)*	*-*	*4%*
מיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה							**5**
מיוחס לבעלים של החברה							**208**

ביאור 33: מגזרים עסקיים (המשך)

ב. דיווח ראשי בדבר מגזרים עסקיים (המשך):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021						
	חטיבת התעופה	חטיבת כלי טיס צבאיים	חטיבת מט"ח	אלתא	אחרים	התאמות	סה"כ
הכנסות המגזר	1,101	516	1,713	1,145	2	-	4,477
הכנסות בין מגזרים	95	10	63	420	1	(589)	-
סך הכל הכנסות המגזר	1,196	526	1,776	1,565	3	(589)	4,477
עלות המכירות	1,137	411	1,512	1,285	25	(589)	3,781
רווח (הפסד) גולמי	59	115	264	280	(22)	-	696
שיעור רווח (הפסד) גולמי	*5%*	*22%*	*15%*	*18%*	*(733%)*	-	*16%*
הוצאות מחקר ופיתוח	13	27	60	63	41	-	204
הוצאות הנהלה וכלליות, מכירה ושיווק	63	33	72	105	7	-	280
הוצאות (הכנסות) אחרות	(2)	-	(6)	(2)	1	-	(9)
הוצאות פרישת עובדים	-	-	-	1	3	-	4
	74	60	126	167	52	-	479
רווח (הפסד) תפעולי	(15)	55	138	113	(74)	-	217
שיעור רווח (הפסד) תפעולי	*(1%)*	*10%*	*8%*	*7%*	*(2,467%)*	-	*5%*
הכנסות מימון	-	-	12	3	6	-	21
הוצאות מימון	(22)	-	(8)	(12)	(8)	-	(50)
חלק החברה ברווחי (הפסדי) חברות כלולות	10	(1)	(4)	-	1	-	6
מסים על ההכנסה	-	-	-	(28)	(18)	-	(46)
רווח (הפסד) נקי	(27)	54	138	76	(93)	-	148
שיעור רווח (הפסד) נקי	*(2%)*	*10%*	*8%*	*5%*	*(3,100%)*	-	*3%*
מיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה							6
מיוחס לבעלים של החברה							142

ביאור 33: מגזרים עסקיים (המשך)

ב. דיווח ראשי בדבר מגזרים עסקיים (המשך):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020						
	חטיבת התעופה	חטיבת כלי טיס צבאיים	חטיבת מט"ח	אלתא	אחרים	התאמות	סה"כ
הכנסות המגזר	1,095	444	1,495	1,145	14	(9)	4,184
הכנסות בין מגזרים	92	12	51	361	10	(526)	-
סך הכל הכנסות המגזר	1,187	456	1,546	1,506	24	(535)	4,184
עלות המכירות	1,109	343	1,326	1,241	35	(535)	3,519
רווח (הפסד) גולמי	78	113	220	265	(11)	-	665
שיעור רווח (הפסד) גולמי	*7%*	*25%*	*14%*	*18%*	*(46%)*	-	*16%*
הוצאות מחקר ופיתוח	12	30	48	62	44	-	196
הוצאות הנהלה וכלליות, מכירה ושיווק	75	28	64	88	18	-	273
הוצאות (הכנסות) אחרות	1	-	(7)	-	-	-	(6)
הוצאות פרישת עובדים	-	-	-	-	7	-	7
	88	58	105	150	69	-	470
רווח (הפסד) תפעולי	(10)	55	115	115	(80)	-	195
שיעור רווח (הפסד) תפעולי	*(1%)*	*12%*	*7%*	*8%*	*(333%)*	-	*5%*
הכנסות מימון	-	-	9	7	13	-	29
הוצאות מימון	(30)	-	(7)	(15)	2	-	(50)
חלק החברה ברווחי (הפסדי) חברות כלולות	8	(1)	(2)	-	-	-	5
מסים על ההכנסה	-	-	-	(28)	(18)	-	(46)
רווח (הפסד) נקי	(32)	54	115	79	(83)	-	133
שיעור רווח (הפסד) נקי	*(3%)*	*12%*	*7%*	*5%*	*(346%)*	-	*3%*
זכויות שאינן מקנות שליטה							5
רווח לבעלים של החברה							128

ביאור 33: מגזרים עסקיים (המשך):

ג. דיווח משני על מגזרים עסקיים:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022					
פילוח גיאוגרפי של ההכנסות:	**חטיבת התעופה**	**חטיבת כלי טיס צבאיים**	**חטיבת מט"ח**	**אלתא**	**אחרים**	**סך- הכל**
צפון אמריקה	733	6	58	53	-	850
דרום אמריקה	28	1	-	25	-	54
אירופה	276	122	57	313	-	768
אסיה (לא כולל ישראל)	113	281	971	447	-	1,812
אפריקה	30	6	50	26	-	112
אוסטרליה	-	-	-	11	-	11
ישראל	120	127	791	328	-	1,366
סה"כ הכנסות	1,300	543	1,927	1,203	-	4,973

ביאור 33: מגזרים עסקיים (המשך):

ג. דיווח משני על מגזרים עסקיים (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021

פילוח גיאוגרפי של ההכנסות:	חטיבת התעופה	חטיבת כלי טיס צבאיים	חטיבת מט"ח	אלתא	אחרים	סך- הכל
צפון אמריקה	675	6	60	84	-	825
דרום אמריקה	10	3	9	20	-	42
אירופה	141	114	60	245	-	560
אסיה (לא כולל ישראל)	128	276	821	491	1	1,717
אפריקה	26	23	-	11	-	60
אוסטרליה	-	-	-	15	-	15
ישראל	121	94	763	279	1	1,258
סה"כ הכנסות	1,101	516	1,713	1,145	2	4,477

ביאור 33: מגזרים עסקיים (המשך):

ג. דיווח משני על מגזרים עסקיים (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020

פילוח גיאוגרפי של ההכנסות:	חטיבת התעופה	חטיבת כלי טיס צבאיים	חטיבת מט"ח	אלתא	אחרים	סך- הכל
צפון אמריקה	719	10	22	158	2	911
דרום אמריקה	42	2	21	19	1	85
אירופה	104	183	38	173	-	498
אסיה (לא כולל ישראל)	67	169	686	529	2	1,453
אפריקה	23	1	-	7	-	31
אוסטרליה	-	-	-	13	-	13
ישראל	140	79	728	246	-	1,193
סה"כ הכנסות	1,095	444	1,495	1,145	5	4,184

ביאור 34: עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים:

א. מדינת ישראל היא בעלת השליטה בחברה. חלק מפעילותה של החברה מבוצע עבור גופים, משרדים ותאגידים ממשלתיים. היתרות והתוצאות העסקיות המהותיות המתייחסות לעבודות אלה הופרדו בדוחות הכספיים, פעילויות אלו מבוצעות במסגרת מהלך העסקים הרגיל ובתנאים מסחריים רגילים.

ב. לעניין תמלוגים למשהב"ט, ראה ביאור 21ב.(1).

ג. לעניין מקרקעין שהועמדו לטובת החברה, ותשלום דמי שימוש בגינם, ראה ביאור 12.(ג).

ד. לעניין מכירות לצדדים קשורים ראה ביאור 24. לפרטים בדבר עסקה מהותית שנחתמה במהלך שנת 2022 עם בעלת השליטה ראה ביאור 17ב.

ה. לעניין חברות מוחזקות ראה ביאור 11.

1. יתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין:

	31 בדצמבר	
	2022	2021
לקוחות ונכסי חוזה, נטו	**731**	530
חייבים ויתרות חובה	**116**	102
ספקים ונותני שירותים	**56**	72
התחייבויות חוזה, נטו	**508**	427
השקעות בחברות כלולות ועסקאות משותפות	**110**	135
יתרת החובה הגבוהה ביותר במשך השנה	**846**	846

2. פירוט עלות השכר והנלוות לבעלי עניין ואנשי מפתח ניהוליים (באלפי דולר ארה"ב):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	2021	2020
שכר ונלוות לאנשי מפתח ניהוליים	**7,006**	8,312	6,866
מתוך זה:			
שכר ונלוות לבעלי עניין	**706**	591	615
שכר דירקטורים שאינם מועסקים בחברה או מטעמה	**58**	51	87
מספר האנשים אליהם מתייחסים השכר וההטבות:			
בעלי עניין המועסקים בחברה או מטעמה	**2**	2	2
דירקטורים שאינם מועסקים בחברה	**6**	6	6
אנשי מפתח ניהוליים אחרים	**17**	24	19

3. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	2021	2020
מכירות	**1,153**	1,098	1,111
עלות המכירות	**1,022**	866	972
עלות הרכישות	**108**	187	147

<u>דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של התעשייה האווירית לישראל בע"מ על מידע כספי נפרד לפי תקנה 9ג' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970</u>

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי תקנה 9ג' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 של התעשייה האווירית לישראל בע"מ (להלן: "**החברה**") לימים 31 בדצמבר 2022 ו-2021 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דיעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

הנתונים הכלולים במידע הכספי הנפרד והמתייחסים ליתרה בגין חלק מהחברות המוחזקות ולרווח בגין חלק מהחברות המוחזקות מבוססים על דוחות כספיים שבוקרו על ידי רואי חשבון אחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שיושמו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות תקנה 9ג' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970.

תל אביב, 8 במרץ 2023

זיו האפט
רואי חשבון

	ביאור	ליום 31 בדצמבר 2022	ליום 31 בדצמבר 2021
נכסים :			
נכסים שוטפים :			
מזומנים ושווי מזומנים	3	**296**	417
נכסים פיננסיים לזמן קצר	4	**416**	228
לקוחות		**1,062**	720
נכסי חוזה, נטו		**664**	803
חייבים ויתרות חובה		**707**	584
חו"ז חברות מוחזקות		**7**	5
מלאי		**651**	619
סך הכל נכסים שוטפים		**3,803**	3,376
נכסים לא שוטפים :			
חייבים ויתרות חובה לזמן ארוך		**36**	15
השקעות בחברות מוחזקות	5	**702**	721
מסים נדחים	7	**11**	58
רכוש קבוע		**977**	949
נכסים בלתי מוחשיים		**235**	151
סך הכל נכסים לא שוטפים		**1,961**	1,894
		5,764	5,270

הביאורים למידע הכספי הנפרד מהווים חלק בלתי נפרד ממנו.

	ליום 31 בדצמבר		
	2022		**2021**
התחייבויות והון :			
התחייבויות שוטפות :			
הלוואות מבנקים וחלויות שוטפות בגין אג"ח	**94**		340
התחייבויות פיננסיות לזמן קצר	**53**		5
ספקים ונותני שירותים	**907**		942
זכאים ויתרות זכות	**398**		453
הפרשות	**222**	*	239
חו"ז חברות מוחזקות	**47**		56
דיבידנד לשלם	**186**		24
התחייבויות חוזה, נטו	**2,437**	*	1,734
סך הכל התחייבויות שוטפות	**4,344**		3,793
התחייבויות לא שוטפות :			
התחייבויות אחרות לזמן ארוך	**33**		16
הטבות לעובדים	**193**		283
סך הכל התחייבויות לא שוטפות	**226**		299
הון :			
הון מיוחס לבעלים של החברה	**1,194**		1,178
סך הכל הון	**1,194**		1,178
	5,764		5,270

(*) סווג מחדש – ראה ביאור 3כ. לדוחות הכספיים המאוחדים

הביאורים למידע הכספי הנפרד מהווים חלק בלתי נפרד ממנו.

8 במרץ 2023			
תאריך אישור הדוחות הכספיים	עמיר פרץ יו"ר הדירקטוריון	בועז לוי מנכ"ל	ערן אנצ'יקובסקי סמנכ"ל כספים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	**2021**	**2020**
מכירות	**3,707**	3,259	3,024
מכירות לחברות מוחזקות	**31**	16	22
סה"כ מכירות	**3,738**	3,275	3,046
עלות המכירות	**3,193**	2,872	2,650
רווח גולמי	**545**	403	396
הוצאות מחקר ופיתוח	**137**	137	134
הוצאות מכירה ושיווק	**80**	79	74
הוצאות הנהלה וכלליות	**101**	92	105
הכנסות אחרות, נטו	**(9)**	(6)	(6)
הוצאות (הכנסות) בגין פרישה מוקדמת של עובדים	**(1)**	3	7
	308	305	314
רווח תפעולי	**237**	98	82
הכנסות מימון	**17**	19	27
הוצאות מימון	**(47)**	(37)	(39)
חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות, נטו	**57**	79	77
רווח לפני מסים על הכנסה	**264**	159	147
מסים על הכנסה	**(56)**	(17)	(19)
רווח נקי המיוחס לבעלים של החברה	**208**	142	128

הביאורים למידע הכספי הנפרד מהווים חלק בלתי נפרד ממנו.

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	2021	2020
רווח נקי המיוחס לבעלים של החברה	**208**	142	128
מרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לאחר מסים:			
סכומים שלא מסווגים לאחר מכן לרווח או הפסד:			
מדידה מחדש של תוכניות להטבה מוגדרת	**43**	3	(5)
סך הכל סכומים שלא מסווגים לאחר מכן לרווח או הפסד	**43**	3	(5)
סכומים שייתכן ויסווגו מחדש לאחר מכן לרווח או הפסד:			
רווח (הפסד) מגידור תזרים מזומנים	**(63)**	(22)	31
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ	**(8)**	3	1
סך פריטים שייתכן ויסווגו מחדש לאחר מכן לרווח או הפסד	**(71)**	(19)	32
סך הכל רווח כולל לשנה	**180**	126	155

הביאורים למידע הכספי הנפרד מהווים חלק בלתי נפרד ממנו.

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
	2022		2021		2020	
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:						
רווח נקי	**208**		142		128	
התאמות בגין:						
פחת והפחתות	**184**		150		147	
הוצאות (הכנסות) מימון, נטו	**43**		(14)		(33)	
מסים על ההכנסה ברווח או הפסד	**56**		17		19	
חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות, נטו	**(57)**		(79)		(77)	
רווח כתוצאה משינוי בשיעור ההחזקה בחברה כלולה	**(11)**		-		(8)	
דיבידנד שהתקבל מחברות מוחזקות	**54**		56		44	
ירידת ערך של רכוש קבוע	**-**		-		1	
עלייה (ירידה) בגין הטבות עובדים	**(49)**		12		13	
שינויים בערכם של ניירות ערך הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, נטו	**33**		(7)		(9)	
שינוי בשווי הוגן של נגזרים פיננסיים, נטו	**(1)**		1		2	
רווח ממימוש והפקעת רכוש קבוע	**-**		(7)		-	
רווח כתוצאה מהשקעה בחברה כלולה	**-**		(1)		-	
תנועה בריבית לשלם בגין אג"ח	**-**		(2)		(1)	
	252		126		98	
שינויים בסעיפי נכסים והתחייבות:						
ירידה (עלייה) בלקוחות	**(342)**		187		(359)	
ירידה (עלייה) בחייבים ויתרות חובה וחו"ז חברות מוחזקות	**(7)**		(84)		44	
ירידה (עלייה) בנכסי חוזה, נטו	**139**		(215)		(65)	
ירידה (עלייה) במלאי	**(33)**		44		(38)	
עלייה (ירידה) בספקים ונותני שירותים	**(102)**		(140)		217	
עלייה (ירידה) בהפרשות	**(17)**	*	23	*	36	
עלייה בהתחייבויות חוזה, נטו	**703**	*	64	*	22	
עלייה (ירידה) בזכאים ויתרות זכות וחו"ז חברות מוחזקות	**(64)**		(131)		124	
	277		(252)		(19)	
מזומנים מפעילות שוטפת:						
ריבית ששולמה	**(9)**		(12)		(16)	
ריבית שהתקבלה	**11**		7		8	
מסים על הכנסה שהתקבלו (שולמו), נטו	**(84)**		(11)		4	
	(82)		(16)		(4)	
מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת	**655**		-		203	

(*) סווג מחדש – ראה ביאור 3כ. לדוחות הכספיים המאוחדים

הביאורים למידע הכספי הנפרד מהווים חלק בלתי נפרד ממנו.

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	2021	2020
יתרת מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת, שהועברה:	**655**	-	203
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה :			
השקעה ברכוש קבוע	**(129)**	(144)	(174)
תמורה ממימוש והפקעת רכוש קבוע	**-**	7	-
השקעה בנכסים בלתי מוחשיים	**(95)**	(60)	(46)
תמורה ממימוש (השקעה ב-) ני"ע סחירים, נטו	**24**	32	(43)
פיקדונות לזמן קצר, נטו	**(282)**	28	4
השקעות והלוואות בחברות מוחזקות, נטו	**(8)**	(25)	(13)
מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה	**(490)**	(162)	(272)
תזרימי מזומנים מפעילות מימון:			
פירעון אגרות חוב	**(45)**	(138)	(87)
הלוואות לזמן קצר מתאגידים בנקאיים, נטו	**(190)**	(55)	295
פירעון התחייבות בגין חכירה	**(13)**	(15)	(14)
תמורה ממימוש מכשיר SWAP בגין קרן אג"ח	**-**	-	14
מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון	**(248)**	(208)	208
עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים	**(83)**	(370)	139
מזומנים ושווי המזומנים לתחילת השנה	**417**	781	609
הפרשי תרגום בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים	**(38)**	6	33
יתרת המזומנים ושווי המזומנים לסוף השנה	**296**	417	781

הביאורים למידע הכספי הנפרד מהווים חלק בלתי נפרד ממנו.

ביאורים למידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר 2022

ביאור 1: כללי:

המידע הכספי הנפרד של התעשייה האווירית לישראל בע"מ (להלן "החברה") כולל נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה ליום 31 בדצמבר 2022, המפורסמים במסגרת הדוחות התקופתיים (להלן: "הדוחות המאוחדים"), המיוחסים לחברה עצמה (להלן: "מידע כספי נפרד"), המוצגים בהתאם לתקנה 9ג' (להלן: "התקנה") והתוספת העשירית לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים) התש"ל – 1970 (להלן: "התוספת העשירית") בעניין מידע כספי נפרד של התאגיד.

יש לקרוא את המידע הכספי הנפרד ביחד עם הדוחות המאוחדים.

ביאור 2: עיקרי המדיניות החשבונאית שיושמה במידע הכספי הנפרד:

המדיניות החשבונאית שיושמה במידע כספי נפרד זה, הינה בהתאם למדיניות החשבונאית המפורטת בביאורים 2 ו-3 לדוחות הכספיים המאוחדים בכפוף לאמור בביאור 1 לעיל ולמפורט להלן:

א. המידע הכספי הנפרד כולל מידע על המצב הכספי, הרווח והפסד, רווח והפסד כולל ותזרימי המזומנים, הכלולים בדוחות המאוחדים והמיוחסים לחברה עצמה כחברה אם. יתרות ההשקעה ותוצאות הפעילות של חברות מוחזקות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

ב. הטיפול בעסקאות בין החברה לחברות מוחזקות:

1. במידע הכספי הנפרד הוכרו ונמדדו עסקאות בין החברה לבין חברות מאוחדות, אשר בוטלו בדוחות הכספיים המאוחדים. ההכרה והמדידה נעשתה בהתאם לעקרונות ההכרה והמדידה שנקבעו בתקני דיווח כספי בינלאומי, כך שעסקאות אלו טופלו כעסקאות שבוצעו מול צדדים שלישיים.
2. במסגרת סכומי תזרימי המזומנים המיוחסים לחברה עצמה כחברה אם מוצגים תזרימי המזומנים, נטו, בגין עסקאות עם חברות מאוחדות במסגרת פעילות שוטפת, פעילות השקעה או פעילות מימון, בהתאם לרלוונטיות.

ביאור 3: מזומנים ושווי מזומנים:

	31 בדצמבר	
	2022	**2021**
מזומנים	**114**	122
פיקדונות לזמן קצר	**182**	295
סך-הכל	**296**	417

ביאור 4: נכסים פיננסיים לזמן קצר:

א. הרכב:

	31 בדצמבר	
	2022	**2021**
מכשירים מגדרים:		
חוזי החלפת ריבית	**-**	7
חוזי אקדמה	**4**	5
אופציות	**2**	18
פקדונות מיועדים	**43**	-
	49	30
בשווי הוגן דרך רווח והפסד:		
אגרות חוב ממשלתיות	**49**	77
אגרות חוב קונצרניות	**62**	92
נגזרים שאינם מיועדים כמכשירים מגדרים	**2**	2
קרנות נאמנות	**21**	20
	134	191
בעלות מופחתת:		
פקדונות (ב)	**233**	7
	233	7
סך-הכל	**416**	228

ב. פרטים נוספים:

החברה נטלה הלוואות בנקאיות בסך כולל של 175 מיליון דולר אשר תמורתן הופקדה בפיקדונות לזמן קצר בבנקים המלווים והחברה משלמת בגינן ריבית נטו של כ-0.25-0.3%. לחברה קיימת באופן מיידי הזכות לסלק את ההלוואה כנגד כספי הפיקדון וכן בכוונתה לבצע את הסילוק על בסיס נטו בעתיד. בשל כך יתרת הפיקדונות קוזזה בדוח על המצב הכספי כנגד יתרת ההלוואות והן מוצגות על בסיס נטו.

ביאור 5: השקעות בחברות מוחזקות:

א. הרכב:

	31 בדצמבר	
	2022	2021
חברות מאוחדות	**612**	608
חברות כלולות	**90**	113
סך-הכל	**702**	721

ב. חברות מאוחדות:

	31 בדצמבר	
	2022	2021
עלות השקעה במניות	**224**	224
הלוואות	**73**	65
חלק החברה ברווחים שנצברו ממועד הרכישה, נטו	**839**	777
קרן הון	**(8)**	2
רווח שטרם מומש	**(1)**	(1)
דיבידנד שהתקבל	**(515)**	(459)
סך-הכל	**612**	608

ג. חברות כלולות:

	31 בדצמבר	
	2022	2021
עלות השקעה במניות	**128**	118
הלוואות	**26**	54
חלק החברה בהפסדים שנצברו ממועד הרכישה, נטו	**(57)**	(53)
קרן הון	**-**	1
רווח שטרם מומש	**(6)**	(6)
דיבידנד שהתקבל	**(1)**	(1)
סך-הכל	**90**	113

ביאור 5: השקעות בחברות מוחזקות (המשך):

ד. תנועות בהשקעות:

	פירוט	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך-הכל
יתרה ליום 1 בינואר 2021		548	106	654
השקעה במניות	(1)	3	1	4
תנועה בחלק החברה ברווחי חברות מוחזקות		88	(4)	84
תנועה בדיבידנד	(3)	(55)	-	(55)
הלוואות, נטו	(2)	18	11	29
רווח שטרם מומש		-	(1)	(1)
קרנות הון		6	-	6
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021		608	113	721
הנפקת הון בחברה כלולה	(4)	-	11	11
תנועה בחלק החברה ברווחי חברות מוחזקות		62	(5)	57
תנועה בדיבידנד	(3)	(56)	-	(56)
הלוואות, נטו	(2)	8	(28)	(20)
רווח שטרם מומש		-	-	-
קרנות הון		(10)	(1)	(11)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022		612	90	702

פרטים נוספים:

1. בשנת 2021 השקיעה החברה בחברה מאוחדת. לפרטים נוספים ראה ביאור 11ג.(2) לדוחות הכספיים המאוחדים.
2. לפרטים נוספים ראה ביאור 11ב.(1).
3. במהלך השנים 2022 ו-2021 התקבלו דיבידנדים מחברות מוחזקות בסך של כ-54 מיליון דולר וכ-56 מיליון דולר בהתאמה.
4. לפרטים נוספים ראה ביאור 11ב.(1)(ה) לדוחות הכספיים המאוחדים.

ה. הסכם תמיכה הדדי בין החברה וחברה בת מהותית בבעלות מלאה ("אלתא")

בהמשך לאמור בביאור 21ב.(2) לדוחות הכספיים המאוחדים, בחודש ינואר 2019 בד בבד עם התקשרות החברה עם הבנקים והמוסדות הפיננסיים לעדכון אמות המידה הפיננסיות של החברה, התקשרו ביניהן, החברה ואלתא, בהסכם תמיכה הדדית, לפיו התחייבו כל אחת מבין החברה ואלתא זו כלפי זו (ללא הקניית זכות לצדדים שלישיים) כי במקרה שחובות מי מהן לנושים פיננסיים (בנקים ומוסדות פיננסיים, וכן, ביחס לחברה - גם מחזיקי אגרות חוב של החברה שבמחזור) יועמדו בפועל לפירעון מיידי (או יהיה קיים חשש מהותי כי יועמדו לפירעון מיידי), ולא יהיה ביכולתה של אותה חברה לפרוע את מלוא חובה לאותם נושים פיננסיים, תעמיד לה החברה האחרת הלוואה דולרית נושאת ריבית, מאמצעיה העצמאיים, כפי שיהיו קיימים בידה במועד הרלוונטי. מובהר, כי על כל אחת מהחברות לא חלה חובה ללקיחת קו אשראי, הלוואה ו/או כל סוג אחר של חוב או התחייבות לצורך מילוי הוראות ההסכם ביניהן כאמור, וכן כי כל אחת מהן רשאית להמשיך לפעול במהלך עסקיה הרגיל, כפי שתמצא לנכון, לפי שיקול דעתה הבלעדי.

הלוואה כאמור תועמד (ככל שתידרש) בכפוף להוראות כל דין כפי שיהיו במועד הרלוונטי, ובכלל זאת בכפוף ליכולת החברה המלווה לעמוד בהתחייבויותיה הקיימות והצפויות, בהגיע מועד קיומן, לאחר העמדת ההלוואה לחברה האחרת; וכן, בכפוף לכך שלא יהיה בהעמדת ההלוואה כאמור כדי לפגוע ביכולתה של החברה המלווה לממש את תכניותיה השוטפות כפי שאושרו נכון לאותו מועד.

ו. למידע נוסף בדבר חברות מוחזקות ראה ביאור 11 בדוחות המאוחדים.

ביאור 6: מאזן הצמדה – מידע כספי נפרד:

א. ליום 31 בדצמבר 2022

	בדולר או בהצמדה לו	בשקלים צמודים למדד המחירים לצרכן	ביורו או בהצמדה לו	במטבעות אחרים או בהצמדה אליהם	בשקלים ללא הצמדה	לא כספי	סה"כ
מזומנים ושווי מזומנים	112	-	2	1	181	-	296
נכסים פיננסיים לזמן קצר	170	-	-	-	246	-	416
לקוחות	503	-	23	-	536	-	1,062
נכסי חוזה, נטו	490	-	-	-	174	-	664
חייבים ויתרות חובה	45	76	1	-	41	544	707
חו"ז חברות מוחזקות	(29)	-	-	-	36	-	7
מלאי	-	-	-	-	-	651	651
חייבים ויתרות חובה לזמן ארוך	-	-	-	-	6	30	36
השקעות בחברות כלולות ועסקאות משותפות	99	-	(1)	-	-	604	702
מסים נדחים	-	-	-	-	-	11	11
רכוש קבוע	-	-	-	-	-	977	977
נכסים בלתי מוחשיים	-	-	-	-	-	235	235
סך כל הנכסים	**1,390**	**76**	**25**	**1**	**1,220**	**3,052**	**5,764**
הלוואות וחלויות שוטפות בגין אג"ח	94	-	-	-	-	-	94
התחייבויות פיננסיות לזמן קצר	53	-	-	-	-	-	53
ספקים ונותני שירותים	728	-	12	2	165	-	907
זכאים ויתרות זכות	117	18	-	-	263	-	398
הפרשות	202	-	-	-	20	-	222
חו"ז חברות מוחזקות	47	-	-	-	-	-	47
דיבידנד לשלם	-	-	-	-	186	-	186
התחייבויות חוזה, נטו	-	-	-	-	-	2,437	2,437
התחייבויות לזמן ארוך	29	-	-	-	4	-	33
הטבות לעובדים	-	11	-	-	182	-	193
סך כל התחייבויות	**1,270**	**29**	**12**	**2**	**820**	**2,437**	**4,570**
היתרה המאזנית נטו	**120**	**47**	**13**	**(1)**	**400**	**615**	**1,194**

ביאור 6: מאזן הצמדה – מידע כספי נפרד (המשך):

ב. ליום 31 בדצמבר 2021

	בדולר או בהצמדה לו	בשקלים צמודים למדד המחירים לצרכן	ביורו או בהצמדה לו	במטבעות אחרים או בהצמדה אליהם	בשקלים ללא הצמדה	לא כספי	סה"כ
מזומנים ושווי מזומנים	64	-	1	1	351	-	417
נכסים פיננסיים לזמן קצר	70	-	-	-	158	-	228
לקוחות	375	-	-	-	345	-	720
נכסי חוזה, נטו	775	-	-	-	28	-	803
חייבים ויתרות חובה	5	53	1	-	41	484	584
חו"ז חברות מוחזקות	5	-	-	-	-	-	5
מלאי	-	-	-	-	-	619	619
חייבים ויתרות חובה לזמן ארוך	-	-	-	-	-	15	15
השקעות בחברות כלולות ועסקאות משותפות	119	-	-	-	-	602	721
מסים נדחים	-	-	-	-	-	58	58
רכוש קבוע	-	-	-	-	-	949	949
נכסים בלתי מוחשיים	-	-	-	-	-	151	151
סך כל הנכסים	**1,413**	**53**	**2**	**1**	**923**	**2,878**	**5,270**
הלוואות וחלויות שוטפות בגין אג"ח	340	-	-	-	-	-	340
התחייבויות פיננסיות לזמן קצר	5	-	-	-	-	-	5
ספקים ונותני שירותים	776	-	9	2	155	-	942
זכאים ויתרות זכות	107	35	-	-	311	-	453
הפרשות (*)	202	-	-	-	37	-	239
חו"ז חברות מוחזקות	56	-	-	-	-	-	56
דיבידנד לשלם	24	-	-	-	-	-	24
התחייבויות חוזה, נטו (*)	-	-	-	-	-	1,734	1,734
התחייבויות לזמן ארוך	16	-	-	-	-	-	16
הטבות לעובדים	-	16	-	-	267	-	283
סך כל התחייבויות	**1,526**	**51**	**9**	**2**	**770**	**1,734**	**4,092**
היתרה המאזנית נטו	**(113)**	**2**	**(7)**	**(1)**	**153**	**1,144**	**1,178**

(*) סווג מחדש - ראה ביאור 3כ. לדוחות הכספיים המאוחדים

ביאור 7: מסים על ההכנסה:

א. הרכב:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	2021	2020
מסים שוטפים	**(8)**	28	3
מסים בגין שנים קודמות	**12**	(2)	4
	4	26	7
הוצאות (הכנסות) מסים נדחים:			
יצירה והיפוך של הפרשים זמניים	**52**	(9)	12
סך הוצאות מסים על הכנסה	**56**	17	19

ב. התאמה בין סכום המס התיאורטי על הרווח לפני מס לבין סכום הטבות המס שנכללו:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	2021	2020
רווח לפני מסים על ההכנסה	**264**	159	147
שיעור המס	**23%**	23%	23%
מס מחושב על הרווח לפני מס לפי שיעור המס הסטטוטורי	**61**	36	34
הגדלה (הקטנת) המס התיאורטי עקב המרכיבים הבאים:			
הוצאות לא מוכרות	**-**	(2)	(2)
נטרול תוצאות חברות מוחזקות, נטו	**(13)**	(18)	(18)
הפרשים בבסיס המדידה והפרשות אחרות	**(4)**	3	1
מסים בגין שנים קודמות	**12**	(2)	4
מסים על ההכנסה	**56**	17	19

ביאור 7: מסים על ההכנסה (המשך):

ג. התנועה במסים נדחים:

	רכוש קבוע	הטבות לעובדים	גידור תזמ"ז	הפסדים	אחרים	סך הכל
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	(21)	87	(2)	50	(21)	93
שינויים בשנת 2020						
קיזוז הפסדים בגין רווחי חברה המאוחדת לצרכי מס	-	-	-	(32)	-	(32)
שינויים אשר נזקפו לדוח רווח והפסד	(3)	7	-	(13)	(3)	(12)
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	-	1	(8)	-	-	(7)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	(24)	95	(10)	5	(24)	42
שינויים בשנת 2021						
שינויים אשר נזקפו לדוח רווח והפסד	(5)	5	-	(5)	14	9
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	-	-	6	-	1	7
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	(29)	100	(4)	-	(9)	58
שינויים בשנת 2022						
שינויים אשר נזקפו לדוח רווח והפסד	(10)	(10)	-	-	(32)	(52)
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	-	(9)	14	-	-	5
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	**(39)**	**81**	**10**	**-**	**(41)**	**11**

פרק ד'

לדוח התקופתי

פרטים נוספים על החברה

2022

לשנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר

תוכן העניינים

סעיף		עמוד
-	תקנה 25א: פרטי החברה	2
1	תקנה 28ב: הערכת שווי מהותית מאוד	3
2	תקנה 10א: תמצית דוחות רבעוניים על הרווח הכולל	3
3	תקנה 11: רשימת השקעות בחברה בת מהותית של החברה לתאריך הדוח על המצב הכספי	4
4	תקנה 12: שינויים בהשקעות בחברה בת מהותית של החברה	5
5	תקנה 13: הרווח הכולל של חברה בת מהותית והכנסות החברה ממנה לתאריך הדוח על המצב הכספי	5
6	תקנה 14: רשימת הלוואות	5
7	תקנה 20: מסחר בבורסה	5
8	תקנה 21: תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה	6-8
9	תקנה 21א: בעלת השליטה בחברה	8
10	תקנה 22: עסקאות עם בעלת השליטה או שלבעלת השליטה עניין אישי בהן	9-13
11	תקנה 24: החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה	13
12	תקנה 24א: הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים	13
13	תקנה 24ב: מרשם בעלי המניות	14
14	תקנה 26: הדירקטורים של החברה	15-18
15	תקנה 26א: נושאי משרה בכירה	19-22
16	תקנה 26ב: מורשי חתימה עצמאיים	23
17	תקנה 27: רואה החשבון המבקר של החברה	23
18	תקנה 28: שינוי בתזכיר או בתקנון החברה במהלך שנת הדוח (או לאחריה)	23
19	תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטורים והחלטות האסיפה הכללית במהלך שנת הדוח (או לאחריה)	23
20	תקנה 29א: החלטות החברה במהלך שנת הדוח (או לאחריה)	23-24

שם החברה:	התעשייה האווירית לישראל בע"מ Israel Aerospace Industries Ltd ("**תע"א**" או "**החברה**")
מס' החברה ברשם החברות:	520027194
משרדה הרשום של תע"א (תקנה 25א):	נמל התעופה הבינלאומי בן גוריון, לוד 7010000
כתובת הדואר האלקטרוני של תע"א (תקנה 25א):	eanchikovsky@iai.co.il
טלפון (תקנה 25א):	03-9358562, 03-9352812
פקס (תקנה 25א):	03-9354267
תאריך המאזן:	31 בדצמבר 2022
תאריך הדוח:	8 במרץ 2023
תקופת הדוח:	1 בינואר 2022 – 31 בדצמבר 2022

1. **<u>תקנה 8ב: הערכת שווי מהותית</u>**

הערכת השווי הבאה מצורפת לדוח תקופתי זה:

חישוב המחויבות האקטוארית של החברה בגין הטבות לעובדים.

2. **<u>תקנה 10א: תמצית דוחות רבעוניים על הרווח הכולל</u>**

ראה סעיף 2.5.2 להסברי הדירקטוריון למצב ענייני החברה ליום 31 בדצמבר 2022 המצורפים לחלק ב' לדוח.

3. **<u>תקנה 11: רשימת השקעות בחברה בת מהותית של החברה לתאריך הדוח על המצב הכספי</u>**

להלן השקעות החברה בחברה בת מהותית של החברה ליום 31 דצמבר 2022 (במיליוני דולר ארה"ב ("**דולר**")):

שם החברה	סוג מניה וערך נקוב	מספר המניות	סה"כ ערך נקוב בדוח הכספי הנפרד של החברה	ערך ההשקעה ליום 31.12.2022 בדוח הכספי הנפרד של החברה (במיליוני דולר)	שיעור האחזקה ב-%		הלוואות ושטרי הון שניתנו				
					בהון המניות המונפק	בכוח ההצבעה ובסמכות למנות דירקטורים[1]	בסיס הצמדה	הצמדה ריבית	הצמדה קרן	מועד פירעון	יתרה
אלתא מערכות בע"מ ("**אלתא**")[3]	מניות רגילות א' 1 ש"ח ערך נקוב	62,079,099	62,079,099	579	[2]100%	100%	-	-	-	-	-
	מניות רגילות ב' 0.1 ש"ח ערך נקוב	[2]10	[2]10								

[1] לשלמות התמונה יצוין כי מינוי דירקטורים בחברות בת ממשלתיות כדוגמת אלתא, כפוף להוראות חוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975 ("**חוק החברות הממשלתיות**").

[2] למעט שתי מניות רגילות ב' של אלתא בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב כל אחת הרשומות על שם המדינה.

[3] חברה פרטית, בבעלות מלאה של החברה (למעט כאמור בהערת שוליים מס' 2 לעיל), אשר חלות עליה הוראות חוק החברות הממשלתיות. לפרטים אודות פעילות אלתא, ראה סעיף 11 לחלק א' לדוח.

4. **<u>תקנה 12: שינויים בהשקעות בחברה בת מהותית של החברה</u>**

במהלך שנת 2022 לא חלו שינויים מהותיים בהשקעות החברה באלתא.

5. **<u>תקנה 13: הרווח הכולל של חברה בת מהותית והכנסות החברה ממנה לתאריך הדוח על המצב הכספי (במיליוני דולר)</u>**

שם החברה	רווח לשנת 2022	רווח (הפסד) כולל אחר לשנת 2022	דיבידנד שהתקבל עד ליום 31 בדצמבר 2022	דמי ניהול שהתקבלו עד ליום 31 בדצמבר 2022	ריבית שהתקבלה עד ליום 31 בדצמבר 2022	דיבידנד שהתקבל לאחר יום 31 בדצמבר 2022 ועד מועד הדוח	דמי ניהול שהתקבלו לאחר יום 31 בדצמבר 2022 ועד מועד הדוח	ריבית שהתקבלה לאחר יום 31 בדצמבר 2022 ועד מועד הדוח
אלתא	72	(15)	47	30	-	-	6	

6. **<u>תקנה 14: רשימת הלוואות</u>**

מתן הלוואות אינו אחד מעיסוקיה העיקריים של החברה.

7. **<u>תקנה 20: מסחר בבורסה</u>**

בשנת 2022 לא הונפקו ו/או נרשמו ניירות ערך של החברה למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ ("**הבורסה**") ולא חלה כל הפסקת מסחר בניירות הערך של החברה.

לפרטים אודות החלטת הפרטת החברה, על דרך של הנפקת מניות מיעוט של החברה, ובכלל זה היערכות החברה לביצוע ההנפקה כאמור, ראה סעיף 1.3 לחלק א' לדוח.

8. **<u>תקנה 21: תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה</u>**

להלן פירוט התגמולים בגין שנת 2022 כפי שהוכרו בדוחות הכספיים של החברה לאותה שנה, לכל אחד מבעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה, או בחברות בת, או כאלה אשר נדרש גילוי כאמור לגביהם מתוקף תפקידם, ואשר ניתנו לו בקשר עם כהונתו בחברה או בחברות בת (עלות מעביד על בסיס שנתי) (באלפי דולר):

	שם	מין	תפקיד	היקף משרה	שכר	מענק[1]	הטבות עובדים[2]	הטבות אחרות[3]	סה"כ
בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה ובחברות בנות									
1	גיא בר-לב	ז'	סמנכ"ל, מנהל חטיבת מערכות טילים וחלל	100%	279	102	9	21	411
2	תמר לוז	נ'	סמנכ"לית, יועצת משפטית ראשית	100%	296	102	2	3	403
3	שמואל קוזי	ז'	סמנכ"ל, מנהל חטיבת התעופה	100%	279	87	15	22	403
4	מנשה בן-חיים	ז'	סמנכ"ל תפעול, רכש ולוגיסטיקה	100%	279	95	7	22	403
5	ברק שטרוזברג[4]	ז'	סמנכ"ל, מערך ההון האנושי	100%	287	107	(7)	13	400
בעלי ענין אחרים									
6	בועז לוי	ז'	מנכ"ל	100%	309	119	(82)	33	379
7	עמיר פרץ	ז'	יו"ר דירקטוריון	100%	297	-	11	19	327

(1) מענק מבוסס ביצועים.
(2) שינוי בהתחייבויות אקטואריות במהלך שנת 2022, בגין מרכיבי הטבות עובדים בחלקן לאחר סיום העסקה ובחלקן הטבות אחרות לזמן ארוך.
(3) עלויות העסקה שנזקפו לשכר העובד כגון: רכב צמוד, השתתפות ושווי ארוחות, טלפון נייד, שי לחג וכיו"ב.
(4) לגמול דירקטורים בחברה, ראה הערה מס' (8) להלן.

[4] בחודש פברואר 2023 הודיע מר שטרוזברג על סיום כהונתו. נכון למועד הדוח, טרם נקבע מועד כאמור.

(1) **מר גיא בר לב** - מכהן בתפקיד סמנכ"ל, מנהל חטיבת מערכות טילים וחלל החל מחודש ספטמבר 2021, ושכרו משולם על-פי התקשרות מחודש אוגוסט 2021. שכרו של מר בר לב הינו בגובה 90% מהשכר המרבי של מנכ"ל חברה ממשלתית המדורגת בסיווג 10(1) בדירוג החברות הממשלתיות והסכם העסקתו הינו בנוסח שאושר על-ידי רשות החברות הממשלתיות ("**רשות החברות**"). במסגרת הסכם העסקתו, זכאי מר בר לב להוצאות טלפון, רכב ואש"ל כנהוג בחברה, לקצובת ביגוד, לקרן השתלמות, לחופשה שנתית ולדמי הבראה. בנוסף, מר בר לב זכאי לביטוח פנסיוני, ושכרו מתעדכן אחת לשנה בהתאם למדד המחירים לצרכן. ההסכם ניתן לסיום על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 3 חודשים. כמו-כן, זכאי מר בר לב למענק, בהתאם לפרמטרים שנקבעו על-ידי דירקטוריון החברה, תוך התחשבות בתרומתו לחברה. בשנת 2022, שולם למר בר לב מענק בגובה של כ-6 משכורות בגין שנת 2021 וזאת בהתאם לאישור הדירקטוריון, תוך התחשבות בתרומתו של מר בר לב לפעילות החברה.

(2) **גב' תמר לוז** - מכהנת בתפקיד סמנכ"לית, יועצת משפטית ראשית של החברה, החל מחודש אוגוסט 2019 ושכרה משולם על-פי התקשרות מחודש זה. שכרה של גב' לוז הינו בגובה 90% מהשכר המרבי של מנכ"ל חברה ממשלתית המדורגת בסיווג 10(1) בדירוג החברות הממשלתיות והסכם העסקתה הינו בנוסח שאושר על-ידי רשות החברות. במסגרת הסכם העסקתה, זכאית גב' לוז להוצאות טלפון, הוצאות אחזקת רכב ואש"ל כנהוג בחברה, לקצובת ביגוד, לקרן השתלמות, לחופשה שנתית ולדמי הבראה. בנוסף, גב' לוז זכאית לביטוח פנסיוני, ושכרה מתעדכן אחת לשנה בהתאם למדד המחירים לצרכן. ההסכם ניתן לסיום על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 3 חודשים. כמו-כן, זכאית גב' לוז למענק בהתאם לפרמטרים שנקבעו על-ידי דירקטוריון החברה, תוך התחשבות בתרומתה לחברה. בשנת 2022 שולם לגב' לוז מענק בגובה של כ-6 משכורות בגין שנת 2021 וזאת בהתאם לאישור הדירקטוריון, תוך התחשבות בתרומתה של גב' לוז לפעילות החברה.

(3) **מר שמואל קוזי** - מכהן בתפקיד סמנכ"ל, מנהל חטיבת התעופה החל מחודש נובמבר 2021, ושכרו משולם על-פי התקשרות מחודש זה. שכרו של מר קוזי הינו בגובה 90% מהשכר המרבי של מנכ"ל חברה ממשלתית המדורגת בסיווג 10(1) בדירוג החברות הממשלתיות והסכם העסקתו הינו בנוסח שאושר על-ידי רשות החברות. במסגרת הסכם העסקתו, זכאי מר קוזי להוצאות טלפון, רכב ואש"ל כנהוג בחברה, לקצובת ביגוד, לקרן השתלמות, לחופשה שנתית ולדמי הבראה. בנוסף, מר קוזי זכאי לביטוח פנסיוני, ושכרו מתעדכן אחת לשנה בהתאם למדד המחירים לצרכן. ההסכם ניתן לסיום על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 3 חודשים. כמו-כן, זכאי מר קוזי למענק, בהתאם לפרמטרים שנקבעו על-ידי דירקטוריון החברה, תוך התחשבות בתרומתו לחברה. בשנת 2022 שולם למר קוזי מענק בגובה של כ-5 משכורות בגין שנת 2021 וזאת בהתאם לאישור הדירקטוריון, תוך התחשבות בתרומתו של מר קוזי לפעילות החברה.

(4) **מר מנשה בן-חיים** - מכהן בתפקיד סמנכ"ל תפעול, רכש ולוגיסטיקה החל מחודש פברואר 2019, ושכרו משולם על-פי התקשרות מחודש זה. שכרו של מר בן-חיים הינו בגובה 90% מהשכר המרבי של מנכ"ל חברה ממשלתית המדורגת בסיווג 10(1) בדירוג החברות הממשלתיות והסכם העסקתו הינו בנוסח שאושר על-ידי רשות החברות. במסגרת הסכם העסקתו, זכאי מר בן-חיים להוצאות טלפון, רכב ואש"ל כנהוג בחברה, לקצובת ביגוד, לקרן השתלמות, לחופשה שנתית ולדמי הבראה. בנוסף, מר בן-חיים זכאי לביטוח פנסיוני, ושכרו מתעדכן אחת לשנה בהתאם למדד המחירים לצרכן. ההסכם ניתן לסיום על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 3 חודשים. כמו-כן, זכאי מר בן-חיים למענק, בהתאם לפרמטרים שנקבעו על-ידי דירקטוריון החברה, תוך התחשבות בתרומתו לחברה. בשנת 2022 שולם למר בן-חיים מענק בגובה של כ-5.5 משכורות בגין שנת 2021 וזאת בהתאם לאישור הדירקטוריון, תוך התחשבות בתרומתו של מר בן-חיים לפעילות החברה.

(5) **מר ברק שטרוזברג** - מכהן בתפקיד סמנכ"ל ההון האנושי החל מחודש דצמבר 2018, ושכרו משולם על-פי התקשרות מחודש זה. שכרו של מר שטרוזברג הינו בגובה 90% מהשכר המרבי של מנכ"ל חברה ממשלתית המדורגת בסיווג 10(1) בדירוג החברות הממשלתיות והסכם העסקתו הינו בנוסח שאושר על-ידי רשות החברות. במסגרת הסכם העסקתו, זכאי מר שטרוזברג להוצאות טלפון, רכב ואש"ל כנהוג בחברה, לקצובת ביגוד, לקרן השתלמות, לחופשה שנתית ולדמי הבראה. בנוסף, מר שטרוזברג זכאי לביטוח פנסיוני, ושכרו מתעדכן אחת לשנה בהתאם למדד המחירים לצרכן. ההסכם ניתן לסיום על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 3 חודשים. כמו-כן, זכאי מר שטרוזברג למענק, בהתאם לפרמטרים שנקבעו על-ידי דירקטוריון החברה, תוך התחשבות בתרומתו לחברה. בשנת 2022 שולם למר שטרוזברג מענק בגובה של כ-6 משכורות בגין שנת 2021 וזאת בהתאם לאישור הדירקטוריון, תוך התחשבות בתרומתו של מר שטרוזברג לפעילות החברה.

(6) **מר בועז לוי** - מכהן כמנכ"ל החברה ושכרו משולם על-פי התקשרות מחודש אפריל 2022. שכרו של מר לוי הינו שכר בגובה הסכום המרבי המותר למנכ"ל חברה ממשלתית המדורגת בסיווג 10(1) בדירוג החברות הממשלתיות והסכם העסקתו הינו בנוסח שאושר על-ידי רשות החברות. במסגרת הסכם העסקתו, זכאי מר לוי להוצאות טלפון, רכב ואש"ל כנהוג בחברה, לקצובת ביגוד, לקרן השתלמות, לחופשה שנתית ולדמי הבראה, לימי השתלמות בשכר ולקרן השתלמות צמודה לדולר. בנוסף, מר לוי זכאי לביטוח פנסיוני, ושכרו מתעדכן אחת לשנה בהתאם למדד המחירים לצרכן. ההסכם ניתן לסיום על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 3 חודשים. כמו-כן, זכאי מר לוי למענק, בהתאם לפרמטרים שנקבעו על-ידי דירקטוריון החברה, תוך התחשבות בתרומתו לחברה. בשנת 2022 שולם למר לוי מענק בגובה של כ-6 משכורות בגין שנת 2021 וזאת בהתאם לאישור הדירקטוריון, תוך התחשבות בתרומתו של מר לוי לפעילות החברה.

(7) **מר עמיר פרץ** - מכהן בתפקיד יו"ר הדירקטוריון. על-פי אישור של האסיפה הכללית מיום 2 בינואר 2022, היקף העסקתו של מר פרץ עומד על 100%, ושכרו הוא בגובה 100% מהשכר המרבי של מנכ"ל חברה ממשלתית המדורגת בסיווג 10(1). כמו-כן, מר פרץ זכאי להחזר הוצאות ההחזקה והשימוש בטלפון אשר בביתו ובטלפון נייד, רכב צמוד הניתן לעובד בדרגה הגבוהה ביותר בחברה, שהחברה נושאת בעלויות השימוש בו, אש"ל כנהוג בחברה, קצובת ביגוד, קרן השתלמות וחופשה שנתית וימי הבראה. בנוסף, מר פרץ זכאי לביטוח פנסיוני ושכרו מתעדכן אחת לשנה בהתאם למדד המחירים לצרכן בהתאם לחוזר רשות החברות ואישור הדירקטוריון.

(8) הדירקטורים בחברה (למעט יו"ר דירקטוריון החברה כאמור בסעיף (7) לעיל, למעט 2 דירקטורים מטעם עובדי החברה (מר יוסי בן נון וגב' עדי רביב) ולמעט הגב' יוליה איתן (דירקטורית מטעם המדינה)) זכאים לגמול והחזר הוצאות בהתאם להוראות תקנות החברות הממשלתיות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור מקרב הציבור החברות ממשלתיות), התשנ"ד-1994 ולדרגתה של החברה כקבוע באותן תקנות. סך הגמול (לרבות בגין הוצאות נלוות) שניתן לכל הדירקטורים של החברה כאמור בגין כהונתם כדירקטורים בחברה בשנת 2022, הסתכם בסך של כ-206 אלפי ש"ח.

9. **<u>תקנה 21א: בעלת השליטה בחברה</u>**

נכון למועד הדוח, בעלת השליטה בחברה הינה מדינת ישראל, המחזיקה במלוא הונה המונפק והנפרע של החברה.

לפרטים אודות החלטת הפרטת החברה, על דרך של הנפקת מניות מיעוט של החברה, ובכלל זה היערכות החברה לביצוע ההנפקה כאמור, ראה סעיף 1.3 לחלק א' לדוח.

10. **<u>תקנה 22: עסקאות עם בעלת השליטה או שלבעלת השליטה עניין אישי בהן</u>**

10.1 <u>כללי</u>

החברה מתקשרת מעת לעת, במהלך העסקים הרגיל וכחלק מפעילותה השוטפת בעסקאות עם מדינת ישראל ו/או גופים בשליטתה, ובכללם משרד הביטחון ("**המדינה**" ו-"**משהב"ט**", בהתאמה).[5] עסקאות אלה נחשבות כעסקאות עם בעלת שליטה, וכוללות, בין היתר:

[א] עסקאות מכר במסגרתן מוכרת החברה למדינה מעת לעת מוצרים ו/או שירותים ו/או תכנון, מחקר ופיתוח;

[ב] עסקאות רכש במסגרתן רוכשת החברה מן המדינה מעת לעת מוצרים ו/או שירותים ו/או תכנון מחקר ופיתוח;

[ג] התקשרויות בעסקאות למכירת מוצריה של החברה לצדדים שלישיים במעורבות משהב"ט.[6]

10.2 <u>ההסדר הישן – נוהל עסקאות עם בעלת השליטה</u>

10.2.1 בחודש מאי 2020, אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה את חידוש עסקת המסגרת בנוגע להתקשרויות של החברה עם המדינה, לרבות אופן האישור והדיווח על עסקאות כאמור ("**נוהל עסקאות עם בעלת השליטה**" או "**הנוהל**").[7] לאור כניסתן לתוקף של תקנות ההקלות המתוקנות המחליפות את האמור בנוהל, כמפורט בסעיף 10.3 לחלק זה לדוח, הגילוי המובא להלן בהתאם לנדרש בנוהל, מתייחס לתקופה שתחילתה מיום 1 בינואר 2022 ועד ליום 30 בספטמבר 2022. בנוסף, בהתאם לאמור בסעיף 1.4 לנוהל עסקאות עם בעלת השליטה, הגילוי המובא להלן אינו כולל עסקאות עם חברות אחיות (לרבות חברות ממשלתיות אחרות).[8]

10.2.2 להלן נתונים בדבר סכומי ההתקשרות בעסקאות (לרבות עסקאות זניחות) בין החברה לבין בעלת השליטה בה, אשר נחתמו בתקופה שתחילתה מיום 1 בינואר 2022 ועד ליום 30 בספטמבר 2022:

---

[5] לפרטים אודות אופי התקשרויות החברה עם משהב"ט, ראה סעיף 22.3 לחלק א' לדוח.

[6] עסקאות בין ממשלות – לפרטים ראה סעיף 22.3.4 לחלק א' לדוח.

[7] ראה דוח מיידי של החברה מיום 26 במאי 2020 (אסמכתא מספר: 2020-01-046747), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה. חידוש נוהל עסקאות עם בעלת השליטה כאמור, הינו בהמשך לאישור ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה מחודש מרץ 2019 בדבר עדכון הנוהל (ראה דוח מיידי של החברה מיום 27 במרץ 2019 (אסמכתא מספר: 2019-01-027847), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה), בהמשך לאישור ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה מחודש מאי 2017 בדבר חידוש הנוהל (ראה דוח מיידי של החברה מיום 24 במאי 2017 (אסמכתא מספר: 2017-01-043771), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה), ובהמשך לאישור של ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה לנוהל עסקאות עם בעלת השליטה מחודש מאי 2014, אשר התקבל בהמשך לדיונים בנושא עם סגל רשות ניירות ערך.

[8] יצוין, כי פרטים בדבר מספר עסקאות נוספות אינם מובאים במסגרת הגילוי להלן, זאת בהתאם לפטור מגילוי פרטים אשר עלולים לפגוע בביטחון המדינה, כמפורט ברישא פרק א' לדוח.

תחום פעילות	מהות העסקאות	היקף עסקאות (במיליוני דולר)
חט' מערכות טילים וחלל	מכר מוצרים ושירותים	778
	רכש מוצרים ושירותים	1
חט' כלי טיס צבאיים	מכר מוצרים ושירותים	98
	רכש מוצרים ושירותים	1
אלתא	מכר מוצרים ושירותים	181
	רכש מוצרים ושירותים	-
חט' התעופה	מכר מוצרים ושירותים	77
	רכש מוצרים ושירותים	1
אחרים	מכר מוצרים ושירותים	-
	רכש מוצרים ושירותים	1
כללי	זכאות משהב"ט בעסקאות בין ממשלות	107
כללי	זכאות משהב"ט לתגמולים בגין ייצוא בטחוני (1)	13
סה"כ		**1,258**

(1) לפרטים ראה סעיף 21.3[ב][3] לחלק א' לדוח.

10.2.3 להלן נתונים בדבר מספר העסקאות והיקף עסקה ממוצע בעסקאות (לרבות עסקאות זניחות) בין החברה לבין בעלת השליטה בה, אשר נחתמו בתקופה שתחילתה מיום 1 בינואר 2022 ועד ליום 30 בספטמבר 2022:

	מספר עסקאות	סכום ממוצע לעסקה (במיליוני דולר)	סה"כ (במיליוני דולר)
עסקאות מכר מוצרים ושירותים	189	6.0	1,134
עסקאות רכש מוצרים ושירותים	106	-	4
זכאות משהב"ט בעסקאות בין ממשלות	10	10.7	107
זכאות משהב"ט לתגמולים בגין ייצוא בטחוני (1)	195	0.1	13
סה"כ			**1,258**

(1) לפרטים ראה סעיף 21.3[ב][3] לחלק א' לדוח.

10.2.4 <u>עסקאות זניחות עם בעלת השליטה</u>

על-פי הנוהל, ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה קבעו, כי עסקה זניחה עם בעלת השליטה תוגדר כעסקה שהיקפה הכספי, ביחס לבעלת השליטה, אינו עולה על הנמוך מבין (א) 1% מסך המכירות השנתי של החברה על-פי דוחותיה הכספיים האחרונים, או (ב) 30 מיליון דולר. עיקר העסקאות הזניחות בהן התקשרה החברה עם בעלת השליטה בתקופה האמורה הינן עסקות לאספקת מוצרים ושירותים (לרבות תכנון ומו"פ) במהלך העסקים הרגיל של החברה. הגילוי המפורט בסעיפים 10.2.2 ו-10.2.3 לחלק זה לדוח כולל נתונים גם בקשר עם עסקאות זניחות. לפרטים אודות סיווג עסקאות זניחות עם בעלת השליטה לאור תקנות ההקלות המתוקנות, ראה סעיף 10.3.4 לחלק זה לדוח.

10.3 <u>ההסדר החדש – תקנות ההקלות המתוקנות</u>

10.3.1 ביום 14 ביוני 2022, פורסמו ברשומות תקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי ענין) (תיקון), התשפ"ב-2022 ("**תקנות ההקלות המתוקנות**"), שעניינן הסדרה ייעודית של מנגנוני אישור עסקאות חריגות של תאגיד מדווח או חברה ציבורית שבשליטת המדינה, עם בעל שליטה (או אשר לבעל השליטה עניין אישי בהן). התקנות האמורות נכנסו לתוקפן ביום 14 בספטמבר 2022.

10.3.2 בהתאם לכך, ביום 12 בספטמבר 2022, אישרה ועדת הביקורת של החברה קריטריונים לסיווגה של עסקה שהיקפה זניח, אמות מידה מדידות לכך שעסקה שהיקפה זניח הינה לטובת החברה, וכן קריטריונים לסיווג עסקה כמהותית – והכול כמפורט להלן. קריטריונים אלו החליפו את הקריטריונים בדבר סיווגן של עסקה מהותית ושל עסקה זניחה, המפורטים בנוהל עסקאות עם בעלת השליטה, כמפורט בסעיף 10.2 לחלק זה לדוח.

10.3.3 כל עוד החברה הינה חברת אג"ח בלבד,[9] המשמעות העיקרית של תקנות ההקלות המתוקנות הינה, שמעת כניסתן לתוקף, כל עסקה שהיקפה אינו זניח (או שהיקפה זניח אך היא לא עומדת ביתר הקריטריונים לפטור מאישור ועדת ביקורת ודירקטוריון), תהא טעונה אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון, וכן תצריך פרסום דיווח מיידי בהתאם לתקנה 37א(5)(א) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 ("**תקנות הדוחות**"), הכולל פרטים בדבר עיקרי העסקה ותמצית נימוקי ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה לאישור העסקה (אל אם כן קיים פטור מגילוי מכח תעודת חיסיון). בנוסף, תקנות ההקלות המתוקנות ביטלו את הפטור הגורף מסעיף 275 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("**חוק החברות**"), אשר היה קבוע בתקנות לפני תיקונן ביחס להתקשרויות בין החברה לבין חברות אחרות בשליטת הממשלה (ראה גם סעיף 10.2.1 לחלק זה לדוח).

10.3.4 <u>עסקאות זניחות עם בעלת השליטה</u>

10.3.4.1 ביום 12 בספטמבר 2022, אישרה ועדת הביקורת של החברה קריטריונים לסיווגה של עסקה שהיקפה זניח כקבוע בתקנות ההקלות המתוקנות וכאמור בתקנה 41(א3)(1) לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010. קריטריונים אלו ישמשו ליישום הפטור מאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון על-פי תקנות ההקלות המתוקנות כאמור בסעיף 10.3.3 לחלק זה לדוח וכן לבחינת היקף הגילוי בדוח התקופתי ובתשקיף (לרבות בדוחות הצעת מדף) לגבי עסקה של החברה, תאגיד בשליטתה וחברה קשורה שלה עם בעלת שליטה או שלבעלת שליטה יש עניין אישי באישורה כקבוע בתקנה 22 לתקנות הדוחות ובתקנה 54 לתקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיוטת התשקיף - מבנה וצורה), התשכ"ט-1969, וכן לבחינת הצורך במסירת דיווח מיידי בגין עסקה כאמור של החברה, כקבוע בתקנה 37א(5)(א) לתקנות הדוחות.

10.3.4.2 **סוגי עסקאות** - במהלך העסקים הרגיל החברה וחברות מאוחדות וקשורות שלה, מבצעות או עשויות לבצע עסקאות, וכן יש להן או עשויות להיות להן התחייבויות לביצוע עסקאות מן הסוגים ובעלות מאפיינים, כמפורט להלן: עסקה לרכישה, חכירה או מכירה של טובין, שירותים, או לביצוע עבודה, המשמשים או שנועדו לשמש למטרות האלה: (א) לחימה, מניעת לחימה ופעילות עוינת, תמיכה בלחימה, אימונים צבאיים, התגוננות מפני לחימה או

[9] לפרטים אודות החלטת הפרטת החברה, על דרך של הנפקת מניות מיעוט של החברה, ובכלל זה היערכות החברה לביצוע ההנפקה כאמור, ראה סעיף 1.3 לחלק א' לדוח. יצוין, כי תקנות ההקלות המתוקנות מהוות קיומו של תנאי לביצוע ההפרטה.

פעילות עוינת; (ב) פיתוח, ייצור, בדיקה, החזקה, תיקון או טיפול בכל דרך אחרת בציוד המשמש למטרות המנויות בסעיף (א) לעיל; (ג) מטרות דומות לאלה המנויות בסעיפים (א) ו-(ב) לעיל; והכול גם אם העסקה נוגעת לטובין, שירותים או ביצוע עבודה שמשמשים או נועדו לשמש לצרכים שאינם ביטחוניים, ובלבד שהשימוש העיקרי בהם הוא לצרכים ביטחוניים.

10.3.4.3 <u>קריטריונים לסיווגה של עסקה שהיקפה זניח בהתאם להחלטת ועדת הביקורת</u>:

[א] **היקף זניח** – אמת מידה מדידה לסיווג עסקה של החברה עם בעלת השליטה או שלבעלת שליטה ענין אישי בה, כעסקה שהיקפה "**זניח**" הינה, כי היקף המכירות של העסקה, אינו צפוי לעלות, באף אחת משנות העסקה, על סך של 50 מיליון דולר[10] והיא אינה "עסקה מהותית", כמפורט בסעיף 10.3.5 לחלק זה לדוח.

[ב] **טובת החברה** – אמת מידה מדידה לכך שהעסקה כאמור בסעיף [א] לעיל הינה "לטובת החברה" הינה, כי בעת אישורה של העסקה, (1) העסקה מגלמת רווח גולמי לחברה, ו-(2) העסקה אינה מגלמת הפסד תפעולי לחברה בשיעור ובסכום העולים על השיעור והסכום האמורים בסעיף 10.3.5[ב] לחלק זה לדוח.

[ג] **היקף שנתי מירבי של עסקאות** – ההיקף השנתי המירבי של סך העסקאות שמותר יהיה לאשר מכח תקנה 2ג לתקנות ההקלות המתוקנות, יעמוד על סך של 1.8 מיליארד דולר.

בנוסף, אישרה ועדת הביקורת את מינויו של סמנכ"ל הכספים של החברה כ"**נושא המשרה המאשר**", כמשמעות המונח בתקנה 2ג(3) לתקנות ההקלות המתוקנות; קרי, נושא המשרה בעל הסמכות לאשר, כי עסקה עם בעלת השליטה או שלבעלת השליטה ענין אישי בה, עומדת באמות המידה והתנאים עליהם החליטה ועדת הביקורת לצורך אישור עסקאות מכח תקנה 2ג לתקנות ההקלות המתוקנות.

יודגש, כי הקריטריונים המנויים בס"ק [א]-[ג] לעיל מצטרפים ליתר הקריטריונים הקבועים בתקנות ההקלות המתוקנות[11] שבהתקיימם, יהיה רשאי נושא המשרה המאשר, לאשר את העסקה, ללא אישור ועדת הביקורת ו/או הדירקטוריון.

10.3.5 <u>סיווג עסקאות כמהותיות עם בעלת השליטה</u>

על-פי החלטת ועדת הביקורת מיום 12 בספטמבר 2022, עסקאות עם בעלת השליטה בחברה, או שלבעלת השליטה ענין אישי בהן, תחשבנה "**מהותיות**", אם תתקיים בהן אחת או יותר מאמות המידה המפורטות להלן:[12]

---

[10] יודגש, כי כפי שהיה בעסקת המסגרת המפורטת בסעיף 10.2 לחלק זה לדוח, בעסקאות למכירת מוצרי החברה לצדדים שלישיים, בין במישרין ובין כעסקה בין ממשלות (GTG), אשר במסגרתן זכאי משהב"ט לעמלות ו/או זכויות ו/או תשלומים שונים ("**תשלומי משהב"ט**"), תיבחן רק הזכאות של משהב"ט לקבלת תשלומי משהב"ט.

[11] ראה לענין זה תקנה 2ג לתקנות ההקלות המתוקנות ובפרט היותה של העסקה במהלך העסקים הרגיל ומסוג העסקאות המנויות בתקנה 2ג(1) וכאמור בסעיף 10.3.4.2 לחלק זה לדוח.

[12] ביחס לעסקאות GTG יחול האמור בהערת שוליים מס' 9 לעיל.

[א] למועד אישור העסקה, מגלמת העסקה הפסד גולמי לחברה;

[ב] למועד אישורה, הרווח או ההפסד התפעולי הצפוי מהעסקה באחת או יותר משנות העסקה, חלקי ממוצע סך הרווח התפעולי של החברה – בערך מוחלט, על-פי הדוחות הכספיים השנתיים (המאוחדים) בשלוש השנים האחרונות, עולה על 5% או 10 מיליון דולר, הגבוה מביניהם;

[ג] למועד אישורה, היקף המכירות הצפוי של העסקה, באחת או יותר משנות העסקה, חלקי סך המכירות השנתיות של החברה בדוח הכספי השנתי האחרון (מאוחד), עולה על 5%;

[ד] למועד אישורה, היקף ההתקשרות בעסקה חלקי סך צבר ההזמנות של החברה בדוח הכספי השנתי האחרון (מאוחד), עולה על 5%;

[ה] בעסקת רכש – למועד אישורה, היקף העסקה ברמה השנתית חלקי סך עלות המכירות השנתיות של החברה בדוח הכספי השנתי האחרון (מאוחד), עולה על 5%.

10.3.6 בהקשר זה יצוין, כי עסקאות שאינן זניחות ואינן מהותיות, יהיו עסקאות בטווח בין הקריטריונים לסיווג עסקאות כזניחות לקריטריונים לסיווג עסקאות כמהותיות, כאמור לעיל, והן יאושרו באותו אופן בו מאושרות עסקאות מהותיות (קרי, בידי ועדת הביקורת והדירקטוריון), וכן יפורסם בעטין דיווח מיידי בהתאם לתקנה 37א(5)(א) לתקנות הדוחות, הכולל פרטים בדבר עיקרי העסקה ותמצית נימוקי ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה לאישור העסקה, למעט אם ניתן פטור מגילוי.

לפרטים נוספים אודות תקנות ההקלות המתוקנות, ובכלל זה נימוקי ועדת הביקורת לקביעת הקריטריונים ואמות המידה המפורטים לעיל, ראה דוחות מיידיים של החברה מיום 16 ביוני 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-061305) ומיום 13 בספטמבר 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-116641), הנכללים בדוח זה בדרך של הפניה.

10.3.7 להלן פרטים אודות עסקאות שאינן זניחות בין החברה לבין בעלת השליטה בה ו/או גופים בשליטתה, אשר נחתמו בתקופה שהחל מיום 1 באוקטובר 2022 ועד למועד הסמוך למועד פרסום הדוח:

10.3.7.1 ביום 16 בנובמבר 2022, אישר דירקטוריון החברה, לאחר אישור ועדת הביקורת של החברה מיום 14 בנובמבר 2022, את התקשרות החברה, באמצעות אלתא, עם משהב"ט, בהסכם לפיתוח, תכנון, ייצור, שילוב, התקנה, אספקה, אחריות ואחזקה של מערכות משולבות יבשתיות. לפרטים נוספים ראה סעיף 11.13.1 לחלק א' לדוח וביאור 17 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2022 המצורפים חלק ג' לדוח ("**הדוחות הכספיים**").

11. **<u>תקנה 24: החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה</u>**

לפרטים אודות החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה בחברה במניות החברה ובניירות ערך אחרים של החברה במועד הדוח או בתאריך סמוך למועד הדוח, ככל האפשר, ראה דוח מיידי של החברה מיום 14 במרץ 2021 (אסמכתא מספר: 2021-01-033192) הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

12. **<u>תקנה 24א: הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים</u>**

לפרטים אודות ההון הרשום והמונפק של החברה ראה ביאור 23 לדוחות הכספיים.

13. **<u>תקנה 24ב: מרשם בעלי המניות</u>**

נכון למועד הדוח, בעלת המניות היחידה בחברה הינה מדינת ישראל.

14. **<u>תקנה 26: הדירקטורים של החברה</u>**

להלן פרטים אישיים ומקצועיים לגבי הדירקטורים המכהנים בחברה בסמוך למועד פרסום הדוח:[13]

	עמיר פרץ	פרופ׳ גבי סרוסי	מהא עלי	עדי ברשדסקי	חוה שכטר	ד״ר יוסף צ׳חנובר	יוליה איתן[14]	יוסי בן נון[15]	עדי רביב[16]
מספר זיהוי	063000756	055598924	059422444	054729991	051907178	005991468	307610881	068003466	034184549
תאריך לידה	9 במרץ 1952	30 בדצמבר 1958	25 ביולי 1965	16 במרץ 1957	23 באפריל 1954	1 באוקטובר 1933	6 באפריל 1980	25 בדצמבר 1957	21 באוקטובר 1977
מין	ז׳	ז׳	נ׳	נ׳	נ׳	ז׳	נ׳	ז׳	נ׳
מען להמצאת כתבי בי-דין	התעשייה האווירית לישראל בע״מ, נתב״ג, לוד – אצל מזכיר החברה	התעשייה האווירית לישראל בע״מ, נתב״ג, לוד – אצל מזכיר החברה	התעשייה האווירית לישראל בע״מ, נתב״ג, לוד – אצל מזכיר החברה	התעשייה האווירית לישראל בע״מ, נתב״ג, לוד – אצל מזכיר החברה	התעשייה האווירית לישראל בע״מ, נתב״ג, לוד – אצל מזכיר החברה	התעשייה האווירית לישראל בע״מ, נתב״ג, לוד – אצל מזכיר החברה	התעשייה האווירית לישראל בע״מ, נתב״ג, לוד – אצל מזכיר החברה	התעשייה האווירית לישראל בע״מ, נתב״ג, לוד – אצל מזכיר החברה	התעשייה האווירית לישראל בע״מ, נתב״ג, לוד – אצל מזכיר החברה
נתינות	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	לא	חבר בוועדת ביקורת; חבר בוועדת תגמול; חבר בוועדה לבחינת דוחות כספיים, השקעות ופיתוח עסקי	יו״ר ועדת ממשל תאגידי, קיימות, קידום נשים ושילוב אוכלוסיות מגוונות; חברה בוועדת ביקורת; חברה בוועדה לבחינת דוחות כספיים, השקעות ופיתוח עסקי; חברה בוועדת תגמול	יו״ר ועדת ביקורת; יו״ר הוועדה לניהול סיכונים; חברה בוועדה לבחינת דוחות כספיים, השקעות ופיתוח עסקי; חברה בוועדת תגמול	יו״ר הוועדה לבחינת דוחות כספיים, השקעות ופיתוח עסקי; יו״ר ועדת תגמול; חברה בוועדת ביקורת	חבר בוועדה לבחינת דוחות כספיים, השקעות ופיתוח עסקי; חבר בוועדת ביקורת; חבר בוועדה לניהול סיכונים; חבר בוועדת ממשל תאגידי, קיימות, קידום נשים ושילוב אוכלוסיות מגוונות	חברה בוועדה לבחינת דוחות כספיים, השקעות ופיתוח עסקי; חברה בוועדת ממשל תאגידי, קיימות, קידום נשים ושילוב אוכלוסיות מגוונות	חבר בוועדת ממשל תאגידי, קיימות, קידום נשים ושילוב אוכלוסיות מגוונות	חברה בוועדה לניהול סיכונים

[13] במהלך שנת הדוח ועד למועד פרסום הדוח חדלו הדירקטורים המפורטים להלן מלכהן בדירקטוריון החברה: (1) ביום 10 בינואר 2022, חדל מר פרבר מלכהן כדירקטור בחברה. ראה דוח מיידי של החברה מיום 10 בינואר 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-004872), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה; (2) ביום 14 באפריל 2022, חדלה גב׳ איה אבידור מלכהן כדירקטורית בחברה. ראה דוח מיידי של החברה מיום 14 באפריל 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-040182), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה; (3) ביום 6 במאי 2022, חדלה גב׳ אתי כהן לנגרמן מלכהן כדירקטורית חיצונית בחברה. ראה דוח מיידי של החברה מיום 8 במאי 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-044979), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה; (4) ביום 1 באוגוסט 2022, חדל מר ראם עמינח מלכהן כדירקטור חיצוני בחברה. ראה דוח מיידי של החברה מיום 2 באוגוסט 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-079935), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה; ו-(5) ביום 29 בספטמבר 2022, חדל מר הראל לוקר מלכהן כדירקטור בחברה. ראה דוח מיידי של החברה מיום 29 בספטמבר 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-099069), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

[14] דירקטורית מטעם המדינה.

[15] דירקטור מקרב העובדים.

[16] דירקטורית מקרב העובדים.

	עמיר פרץ	פרופ׳ גבי סרוסי	מהא עלי	עדי ברשדסקי	חוה שכטר	ד״ר יוסף צ׳חנובר	יוליה איתן[14]	יוסי בן נון[15]	עדי רביב[16]
דירקטור/ית חיצוני/ת	לא	לא	לא	כן	כן	לא	לא	לא	לא
דירקטור/ית בלתי תלוי/ה	לא	לא	כן	לא	לא	לא	לא	לא	לא
בעל/ת מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית	לא	לא	לא	כשירות מקצועית	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	לא	לא	לא
עובד/ת של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין	לא	לא	לא	לא	לא	לא	לא	ראש מינהל חשמל ואוויוניקה, חטיבת תעופה, התעשייה האווירית לישראל בע״מ	ראש מינהל חברות בנות ואסטרטגיה, חטיבת מערכות טילים וחלל, התעשייה האווירית לישראל בע״מ
היום בו החל/ה לכהן כדירקטור/ית בחברה	30 בנובמבר 2021[17]	20 ביולי 2022	1 בנובמבר 2021[18]	23 במאי 2022	30 ביוני 2022	3 ביוני 2019[19]	8 בנובמבר 2022	25 באוגוסט 2021	3 באוקטובר 2021
השכלה	תואר ראשון במדעי המדינה והרוח, האוניברסיטה הפתוחה	מוסמך בהנדסת חומרים והנדסה גרעינית, אוניברסיטת בן-גוריון ; מוסמך בהנדסת חשמל ואלקטרוניקה, אוניברסיטת תל-	תואר ראשון במדעי המדינה, אוניברסיטת חיפה ; תואר ראשון במשפטים, אוניברסיטת בר-אילן ;	תואר ראשון בסוציולוגיה ומדעי המדינה, אוניברסיטת בר-אילן ; מוסמכת סוציולוגיה ואנתרופולוגיה,	תואר ראשון בכלכלה מורחב, אוניברסיטת תל-אביב ; מוסמכת במנהל עסקים, אוניברסיטת	מוסמך במשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים ; מוסמך במשפטים, אוניברסיטת ברקלי ; סיום לימודים במנהל עסקים, האוניברסיטה	תואר ראשון בכלכלה ויחב״ל, מדיניות ציבורית, האוניברסיטה העברית בירושלים ;	בוגר הנדסת חשמל ואלקטרוניקה, המכון הטכנולוגי חולון ; מוסמך מינהל עסקים,	בוגרת משפטים, מכללת שערי משפט ; עורכת דין

[17] ביום 30 בנובמבר 2021, מונה מר עמיר פרץ לכהן כדירקטור בחברה. ביום 9 בדצמבר 2021, התקבל אישור השרים, בהתאם לחוק החברות הממשלתיות, למינויו של מר פרץ לכהונת יו״ר דירקטוריון החברה, זאת לאחר אישור דירקטוריון החברה למינוי כאמור מיום 5 בדצמבר 2021. ראה דוחות מיידיים של החברה מיום 30 בנובמבר 2021 (אסמכתא מספר: 2021-01-104890), מיום 5 בדצמבר 2021 (אסמכתא מספר: 2021-01-106327) וכן דוח מיידי משלים מיום 12 בדצמבר 2021 (אסמכתא מספר: 2021-01-108262), הנכללים בדוח זה בדרך של הפניה.

[18] גב׳ עלי כיהנה כדירקטורית בלתי תלויה בחברה החל מיום 31 במאי 2018 ועד ליום 30 במאי 2021 (במסגרת כהונתה הראשונה כדירקטורית בחברה). ראה דוח מיידי של החברה מיום 31 במאי 2021 (אסמכתא מספר: 2021-01-092994), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה. ביום 1 בנובמבר 2021, מונתה גב׳ עלי לכהן כדירקטורית רגילה בחברה, וביום 1 בדצמבר 2021, סיווגה ועדת הביקורת את גב׳ עלי כדירקטורית בלתי תלויה. ראה דוח מיידי של החברה מיום 1 בנובמבר 2021 (דוח משלים) (אסמכתא מספר: 2021-01-093313), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

[19] ביום 3 ביוני 2019, מונה מר צ׳חנובר לכהן כדירקטור בחברה, וביום 2 ביוני 2022, חדל מר צ׳חנובר מלכהן כדירקטור בחברה (כהונה ראשונה). ראה דוחות מיידיים של החברה מיום 3 ביוני 2019 ומיום 6 ביוני 2022 (אסמכתאות מספר: 2019-01-047751 ו-2022-01-057432, בהתאמה), הנכללים בדוח זה בדרך של הפניה. ביום 7 ביוני 2022, מונה מר צ׳חנובר לכהן כדירקטור בחברה (כהונה שנייה). ראה דוח מיידי של החברה מיום 8 ביוני 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-058287), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

	עמיר פרץ	פרופ׳ גבי סרוסי	מהא עלי	עדי ברשדסקי	חוה שכטר	ד״ר יוסף צ׳חנובר	יוליה איתן[14]	יוסי בן נון[15]	עדי רביב[16]
		אביב ; מוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת תל-אביב ; דוקטור בהנדסת חשמל ואלקטרוניקה, אוניברסיטת תל-אביב ; פרופ׳ בהנדסת אלקטרואופטיקה, אוניברסיטת בן-גוריון	מוסמכת במשפטים, אוניברסיטת בר-אילן ; עורכת דין	אוניברסיטת בר-אילן	תל-אביב ; רישיון לעסוק שיווק השקעות	העברית בירושלים ; דוקטור לפילוסופיה ומדעי היהדות, אוניברסיטת בוסטון ; מוסמך הוראה על-ידי משרד החינוך - הפקולטה לחינוך.	מוסמכת במנהל עסקים (התמחות במימון), האוניברסיטה העברית בירושלים	האוניברסיטה הפתוחה	
עיסוק בחמש השנים האחרונות	שר הכלכלה והתעשייה, ממשלת ישראל ; יו״ר מפלגת העבודה ; חבר כנסת, כנסת ישראל	פרופ׳ מן המניין וראש המחלקה להנדסת אלקטרואופטיקה ופוטוניקה, אוניברסיטת בן-גוריון ; מייסד ושותף, דירקטור, פלנימוס בע״מ ; מייסד ושותף, דירקטור, Nanosono ; מייסד ושותף, TechSee	שותפה במשרד עורכי דין עאדל ומהא עלי	מנכ״לית עדי ברשדסקי בע״מ ; חברת בורד מייעץ (Advisory Board Member), חברת Health Precision ; חברת בורד מייעץ (Advisory Board Member), חברת סייבר Cyber 2.0 ; דירקטורית מטעם הציבור, חברת החדשות של ערוץ 2 (כיום - ערוץ 12) (עד חודש מאי 2021) ; חברת בורד מייעץ (Advisory Board Member), חברת Gabriel	מנכ״ל ויו״ר ח. שכטר ושות׳ בית השקעות בע״מ ; דירקטורית בלידר החזקות והשקעות בע״מ (עד חודש מאי 2021) ; דירקטורית בנת״ע - נתיבי תחבורה עירוניים בע״מ (עד חודש מרץ 2021) ; דירקטורית באיילקס מדיקל בע״מ (עד חודש דצמבר 2021) ; דירקטורית בשח״ל טלמדיסין (עד חודש דצמבר 2018)	מנכ״ל עתידים אתגר ניהול קרנות בע״מ ; מנכ״ל ע.י.צ השקעות בע״מ ; ראש חבר הנאמנים מרכז משה דיין, אוניברסיטת תל-אביב ; חבר בעמותה קרן אלי ויזל ; יו״ר עמותת קרן יעקב איסלר ; חבר בעמותת הקרן הלאומית למדע (עד חודש ינואר 2022) ; יו״ר י.צ עטרה מיזמים בע״מ ; חבר בעמותת האגודה לגנטיקה קלינית ; דירקטור בקבוצת עזריאלי בע״מ (עד שנת 2019)	סמנכ״לית בכירה וראש מינהל תעסוקת אוכלוסיות, משרד הכלכלה	ראש מינהל חשמל ואוויוניקה, חטיבת תעופה, התעשייה האווירית לישראל בע״מ	ראש מינהל חברות בנות ואסטרטגיה, חטיבת מערכות טילים וחלל, התעשייה האווירית לישראל בע״מ

	עמיר פרץ	פרופ׳ גבי סרוסי	מהא עלי	עדי ברשדסקי	חוה שכטר	ד״ר יוסף צ׳חנובר	יוליה איתן[14]	יוסי בן נון[15]	עדי רביב[16]
				(מודיעין עסקי) (עד חודש ינואר 2021) ; יועצת לפיתוח עסקי ושיווק בינלאומי, חברת היי-טק ׳אמפרס מערכות׳ (עד חודש דצמבר 2018)					
תאגידים נוספים בהם הוא/היא מכהן/נת כדירקטור/ית	אין	פלנימוס בע״מ ; Nanosono	אין	המרכז האקדמי רופין	חברת גב-ים לקרקעות בע״מ (דירקטורית חיצונית)	הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע״מ ; הראל פיננסים אלטרנטיב נדל״ן בע״מ ; הראל פיננסים אחזקות בע״מ ; מוזאון ישראל ; מפעל הפיס	לא	לא	לא
בן/בת משפחה של בעל עניין	לא	לא	לא	לא	לא	לא	לא	לא	לא
דירקטור/ית שהחברה רואה אותו/תה כבעל/ת מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות	לא	לא	לא	לא	כן	כן	לא	לא	לא

15. **<u>תקנה 26א: נושאי משרה בכירה</u>**

להלן פרטים אישיים ומקצועיים לגבי נושאי המשרה הבכירה של החברה, בסמוך למועד פרסום הדוח:

	מספר זיהוי	תאריך לידה	מין	מועד תחילת כהונה[20]	תפקיד בחברה, בחברה בת של החברה או בחברה קשורה שלה או בבעל עניין בחברה	בעל עניין בחברה, בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה	השכלה	עיסוק בחמש השנים האחרונות
בועז לוי	057299091	25 בספטמבר 1961	זי	26 בדצמבר 2012[21]	מנכ"ל; יו"ר דירקטוריון ב- IAI North America Inc. ("**IAINA**"); דירקטור ב- Proteus Advanced Systems Pte. Ltd.	לא	תואר ראשון בהנדסת אווירונאוטיקה וחלל, הטכניון; תואר שני בהנדסת מערכות, הטכניון; הנדסאי חשמל	מנכ"ל; סמנכ"ל, מנהל חטיבת מערכות טילים וחלל
ערן אנצ'יקובסקי	027428697	5 ביוני 1974	זי	1 ביולי 2019	סמנכ"ל כספים; דירקטור באלתא וב-IAI NA	לא	תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה, אוניברסיטת תל-אביב; תואר שני במשפטים, אוניברסיטת בר-אילן; רואה חשבון	סמנכ"ל כספים; חשב חטיבת כלי טיס צבאיים
יובל מזרחי	029547494	14 בנובמבר 1972	זי	1 במרס 2023	סמנכ"ל, ממונה על הביטחון	לא	תואר ראשון במדעי החברה והרוח, האוניברסיטה הפתוחה; תואר שני בדיפלומטיה וביטחון, אוניברסיטת תל-אביב	סמנכ"ל, ממונה על הביטחון; ס' סמנכ"ל ביטחון וממונה על אבטחת מידע
שלום חמי	054959879	11 בספטמבר 1957	זי	1 בפברואר 2010	סמנכ"ל, מזכיר החברה; מזכיר אלתא	לא	תואר ראשון במשפטים, אוניברסיטת בר-אילן; תואר ראשון בפסיכולוגיה וסוציולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן	סמנכ"ל, מזכיר החברה; מזכיר אלתא
שאול דבי	014332423	6 ביוני 1966	זי	1 במאי 2015	מבקר פנים של החברה; מבקר הפנים של אלתא	לא	תואר ראשון במנהל עסקים וחשבונאות, המכללה למינהל תל-אביב; תואר שני במנהל	מבקר פנימי של החברה; מבקר הפנים של אלתא

[20] מועד תחילת כהונה כנושא משרה בחברה. בחלק מהמקרים נושא המשרה הועסק בחברה קודם למינוי כאמור (שלא כנושא משרה) ו/או כממלא מקום טרם השלמת המינוי כאמור.

[21] מר לוי מונה כמנכ"ל החברה בהחלטת דירקטוריון מיום 16 בנובמבר 2020, כאשר כתב המינוי נמסר לחברה ביום 11 באפריל 2022. ראה דוח מיידי של החברה מיום 12 באפריל 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-038934), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

	מספר זיהוי	תאריך לידה	מין	מועד תחילת כהונה[20]	תפקיד בחברה, בחברה בת של החברה או בחברה קשורה שלה או בבעל עניין בחברה	בעל עניין בחברה, בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה	השכלה	עיסוק בחמש השנים האחרונות
							עסקים אוניברסיטת מנצ'סטר ; לימודי תעודה והסמכה כמנתח מערכות מידע, מכללת קרית אונו ; רואה חשבון	
יואב תורג'מן	057748758	23 ליולי 1962	ז'	20 בדצמבר 2018	סמנכ"ל, מנכ"ל אלתא ; דירקטור באלטל טכנולוגיסטיקה בע"מ	לא	תואר ראשון בהנדסת חשמל, אוניברסיטת תל-אביב ; תואר שני בהנדסת חשמל, אוניברסיטת תל-אביב ; תואר שני במדעי המדינה, אוניברסיטת חיפה ; תואר מוסמך במשפטים, אוניברסיטת בר אילן ; הנדסאי אלקטרוניקה	סמנכ"ל, מנכ"ל אלתא ; עוזר למנכ"ל לפרויקטים מיוחדים
ברק שטרוזברג[22]	029504487	5 ליולי 1972	ז'	16 בדצמבר 2018	סמנכ"ל ההון האנושי	לא	תואר ראשון במדעי המדינה, האוניברסיטה העברית, ירושלים ; תואר ראשון במנהל עסקים וחשבונאות, טורו קולג' ; תואר שני במדיניות ציבורית, האוניברסיטה העברית, ירושלים	סמנכ"ל ההון האנושי ; סמנכ"ל מצוינות ויחסי עבודה, קבוצת אסם נסטלה ; סמנכ"ל משאבי אנוש קבוצת אסם, קבוצת אסם נסטלה
משה לוי	057080467	9 לאפריל 1961	ז'	15 בנובמבר 2018	סמנכ"ל, מנהל חטיבת כלי טיס צבאיים ; דירקטור באלתא ובבלובירד אירו סיסטמס בע"מ	לא	תואר ראשון בהנדסת חשמל, אוניברסיטת תל-אביב ; תואר שני בהנדסת חשמל, אוניברסיטת תל-אביב ; תואר שני במנהל עסקים, אוניברסיטת תל-אביב	סמנכ"ל מנהל חטיבת כלי טיס צבאיים ; מנהל מפעל מל"ט, חטיבת כלי טיס צבאיים ; מנהל מפעל רקיע, חטיבת כלי טיס צבאיים
חזי ישראל	023630304	16 בינואר 1968	ז'	19 בפברואר 2019	סמנכ"ל פיתוח עסקים וחברות בנות ; דירקטור בסטארטקס ובגרו-ווינגס רובוטיקס בע"מ ("**גרו-ווינגס**")	לא	תואר ראשון בכלכלה ומדעי המדינה, אוניברסיטת תל-אביב ; תואר שני במינהל עסקים, אוניברסיטת תל-אביב	סמנכ"ל פיתוח עסקים וחברות בנות ; סמנכ"ל בכיר לתחום פיתוח עסקים ואסטרטגיה, כימיקלים לישראל בע"מ

[22] בחודש פברואר 2023 הודיע מר שטרוזברג על סיום כהונתו. נכון למועד הדוח, טרם נקבע מועד כאמור.

	מספר זיהוי	תאריך לידה	מין	מועד תחילת כהונה[20]	תפקיד בחברה, בחברה בת של החברה או בחברה קשורה שלה או בבעל עניין בחברה	בעל עניין בחברה, בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה	השכלה	עיסוק בחמש השנים האחרונות
מנשה בן חיים	057797755	17 באוגוסט 1962	ז'	1 במרץ 2019	סמנכ"ל לתפעול רכש ולוגיסטיקה ; דירקטור בגרו-ווינגס	לא	תואר ראשון בהנדסת מכונות, אוניברסיטת תל-אביב ; תואר שני במינהל עסקים, אוניברסיטת חיפה	סמנכ"ל לתפעול רכש ולוגיסטיקה ; סמנכ"ל תפעול ובקרה, אלקטרה בע"מ ; ניהול ותפעול HP
תמר לוז	024959330	25 בפברואר 1970	נ'	1 באוגוסט 2019	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית	לא	תואר ראשון במשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים ; תואר שני במשפטים, אוניברסיטת ג'ורג'טאון ; עורכת דין	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית ; שותפה במשרד גולדפרב זליגמן ושות', עורכי דין
גיא בר לב	024419665	12 במאי 1969	ז'	19 בנובמבר 2020	סמנכ"ל, מנהל חטיבת מערכות טילים וחלל ; יו"ר דירקטוריון ב- TSG IT Advanced Systems Ltd. ; דירקטור ב- Stark Aerospace Inc.	לא	תואר ראשון במנהל עסקים, אוניברסיטת בן גוריון ; תואר ראשון במדעי החברה, המכללה לביטחון לאומי ואוניברסיטת חיפה	סמנכ"ל, מנהל חטיבת טילים וחלל ; ממלא מקום מנהל חטיבת טילים וחלל ; מנהל תפעול בחברה המתמחה ביישום שירותים מקצועיים ומיקור חוץ בשוק הביטחוני והמוסדי ; מוביל תחום היבשה בחטיבת מערכות טילים וחלל
מוני כץ	059138081	11 בפברואר 1965	ז'	1 במאי 2021	סמנכ"ל אסטרטגיה וישראל	לא	תואר ראשון בפיסיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים ; תואר ראשון במדעי המדינה בטחון ואסטרטגיה, המכללה לביטחון לאומי ואוניברסיטת חיפה ; תואר שני במינהל עסקים למנהלים, אוניברסיטת תל-אביב	סמנכ"ל אסטרטגיה וישראל ; מפקד פיקוד העומק, מטה כללי צה"ל
אמיר ניסן גבע	024957730	29 באפריל 1970	ז'	1 ביולי 2021	סמנכ"ל תאום צפון אמריקה ; דירקטור ב- IAI NA	לא	תואר ראשון בהנדסת תעשייה וניהול, אוניברסיטת בן גוריון	סמנכ"ל תאום צפון אמריקה ; נספח מחקר ופיתוח (מו"פ) בוושינגטון, נספחות צה"ל
איתן אשל	057323354	10 באוקטובר 1961	ז'	3 באוקטובר 2021	סמנכ"ל טכנולוגיות, חדשנות, מחקר ופיתוח	לא	תואר ראשון בהנדסת אלקטרוניקה, אוניברסיטת תל-	סמנכ"ל טכנולוגיות חדשנות מחקר ופיתוח ; סמנכ"ל שיווק

	מספר זיהוי	תאריך לידה	מין	מועד תחילת כהונה[20]	תפקיד בחברה, בחברה בת של החברה או בחברה קשורה שלה או בבעל עניין בחברה	בעל עניין בחברה, בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה	השכלה	עיסוק בחמש השנים האחרונות
							אביב; תואר שני במינהל עסקים, אוניברסיטת תל-אביב	ופיתוח עסקי חטיבת יבשה, אלביט מערכות בע"מ
יהודה להב	022568661	17 באוקטובר 1966	ז'	5 באוקטובר 2021	סמנכ"ל שיווק; דירקטור ב- Israel Aerospace India Pvt. Ltd.	לא	תואר ראשון בהנדסת תעשיה וניהול, אוניברסיטת בן גוריון; Executive MBA בשיתוף אוניברסיטת תל-אביב ואוניברסיטת נורת'ווסטרן, שיקגו	סמנכ"ל שיווק; Chief Business Officer NSO; מנהל מפעל רקיע, חטיבת כלי טיס צבאיים; מנהל שיווק, חטיבת כלי טיס צבאיים
שמואל קוזי	055243380	5 באפריל 1958	ז'	1 בנובמבר 2021	סמנכ"ל, מנהל חטיבת תעופה	לא	תואר ראשון במדעי הרוח והחברה, אוניברסיטת בן גוריון; תואר שני במנהל עסקים, אוניברסיטת בן גוריון	סמנכ"ל, מנהל חטיבת תעופה; מנהל קו עסקי MRO, חטיבת תעופה; יועץ להקמת חטיבת תעופה; מנכ"ל Bird Aviation Accountable Manager

16. **<u>תקנה 26ב: מורשי חתימה עצמאיים</u>**

נכון למועד הדוח, לא קיים בחברה מורשה חתימה עצמאי.

17. **<u>תקנה 27: רואה החשבון המבקר של החברה</u>**

זיו האפט, רואי חשבון, בית אמות ביטוח, דרך מנחם בגין 48-46, תל-אביב 6618003.

18. **<u>תקנה 28: שינוי בתזכיר או בתקנון החברה במהלך שנת הדוח (או לאחריה)</u>**

בשנת הדוח לא נעשה כל שינוי בתזכיר ההתאגדות של החברה.

ביום 10 בפברואר 2022, אישרה האסיפה הכללית של החברה את תיקון תקנון ההתאגדות של החברה (תקנה 72 לתקנון ההתאגדות כאמור). לפרטים ראה דוח מיידי של החברה מיום 10 בפברואר 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-015102), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

19. **<u>תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטורים והחלטות האסיפה הכללית במהלך שנת הדוח (או לאחריה)</u>**

19.1 ביום 17 ביולי 2022, אישר דירקטוריון החברה, חלוקת דיבידנד בסך של 571.4 מיליוני ש"ח (כ-164 מיליוני דולר), אשר ייחשב לעניין מדיניות רשות החברות כחלוקה סופית על בסיס רווחי החברה עד וכולל שנת 2021 ("**חלוקת הדיבידנד**"). חלוקת הדיבידנד כפופה לאישור רשות החברות והאסיפה הכללית אשר טרם התקבלו למועד הדוח. לפרטים נוספים ראה סעיף 6.1 לחלק א' לדוח.

19.2 ביום 10 בפברואר 2022, אישרה האסיפה הכללית של החברה, לאחר אישור דירקטוריון החברה מיום 27 באוקטובר 2021, את תיקון תקנון ההתאגדות, כמפורט בסעיף 17 לחלק זה לדוח.

19.3 ביום 2 בינואר 2022, אישרה האסיפה הכללית של החברה, לאחר אישור דירקטוריון החברה מיום 21 בדצמבר 2021, את תנאי כהונתו והעסקתו של יו"ר דירקטוריון החברה, כמפורט בסעיף 7 לחלק זה לדוח. ראה גם דוח מיידי של החברה מיום 3 בינואר 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-001197), הנכלל בדוח זה בדרך של הפניה.

20. **<u>תקנה 29א: החלטות החברה במהלך שנת הדוח (או לאחריה)</u>**

20.1 לפרטים אודות עדכון נוהל עסקאות עם בעלת השליטה מחודש מאי 2020, ראה סעיף 10.2 לחלק זה לדוח; לפרטים אודות כניסתן לתוקף של תקנות ההקלות המתוקנות, ובהתאם אישור ועדת הביקורת של החברה לקריטריונים לסיווגה של עסקה שהיקפה זניח, אמות מידה מדידות לכך שעסקה שהיקפה זניח הינה לטובת החברה, וכן קריטריונים לסיווג עסקה כמהותית – המחליפים את הקריטריונים בדבר סיווגן של עסקה מהותית ושל עסקה זניחה, המפורטים בנוהל עסקאות עם בעלת השליטה בנוגע להתקשרויות של החברה עם המדינה ו/או גופים בשליטתה, ראה סעיף 10.3 לחלק זה לדוח.

20.2 למען הזהירות, מפנה החברה לעסקאות החברה עם בעלת השליטה בה, כמפורט בסעיף 10 לחלק זה לדוח.

20.3 <u>פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה, שבתוקף לתאריך הדוח</u>:

נכון למועד הדוח, לאחר קבלת אישורי האורגנים המוסמכים של החברה, הדירקטורים ונושאי המשרה בחברה מבוטחים בפוליסות ביטוח לדירקטורים ולנושאי משרה, כדלקמן:

[א] פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה - רובד בסיס, בגבול אחריות בסך של 50 מיליון דולר במצטבר, לתקופה מיום 1 באוקטובר 2022 עד וכולל ליום 30 בספטמבר 2023.

[ב] פוליסת ביטוח עודפת ראשונה (First Excess), לתקופה מיום 1 באוקטובר 2022 ועד וכולל ליום 30 בספטמבר 2023, בגבולות אחריות בסך של 50 מיליון דולר במצטבר, כאשר פוליסה

זו חלה ככיסוי עודף מעבר לגבול האחריות של רובד הבסיס האמור בסעיף [א] לעיל, היה וגבולות האחריות של רובד הבסיס יופחת או ימוצה בעקבות תביעה או תביעות שתוגשנה על-פיה.

[ג] פוליסת ביטוח עודפת שניה (Second Excess) שוטפת, לתקופה מיום 1 באוקטובר 2022 ועד וכולל ליום 30 בספטמבר 2023, בגבולות אחריות בסך של 50 מיליון דולר במצטבר, כאשר פוליסה זו חלה ככיסוי עודף מעבר לפוליסה העודפת הראשונה, היה וגבולות האחריות של הפוליסה העודפת הראשונה יופחת או ימוצה בעקבות תביעה או תביעות שתוגשנה לאחר הפחתה או מיצוי גבולות האחריות של רובד הבסיס כאמור לעיל.

[ד] בחודש ינואר 2021, אישרה האסיפה הכללית של החברה את חידוש החלטת המסגרת לרכישת פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה, מדי שנה, החל מסוף חודש יולי 2020 ועד לסוף חודש יולי 2025. זאת, כל עוד ניירות ערך של החברה רשומים למסחר בבורסה ובכפוף לתנאים המצטברים הבאים:

[1] סך פרמיית הביטוח השנתית הכוללת בגין הפוליסות שיחודשו ולרבות בגין פוליסות ביטוח נושאי משרה נוספות ככל שיירכשו באישור ועדת התגמול והדירקטוריון של החברה, לא יעלה על סך של 2 מיליון דולר. גבולות האחריות בפוליסות ביטוח נושאי המשרה האמורות לא יעלה במצטבר על סך של 200 מיליון דולר ארה"ב.

[2] תנאי פוליסות הביטוח כפי שיחודשו ויירכשו מעת לעת יהיו בתנאים ללא שינוי מהותי מתנאי הפוליסות שחודשו או טובים מהם, וזאת ככל שתנאים אלו מוצעים על-ידי חברות הביטוח בתקופה הרלוונטית ויחולו באופן זהה על כל הדירקטורים ונושאי המשרה בחברה.

[3] עריכת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה יהיה מותר במועד החידוש על-פי מדיניות התגמול של החברה.

8 במרץ 2023

תאריך

התעשייה האווירית לישראל בע"מ

שמות החותמים:

1. עמיר פרץ – יו"ר הדירקטוריון
2. בועז לוי – מנכ"ל החברה

15 ינואר 2023

לכבוד:
תעשייה אווירית בע"מ

הנדון: הערכה אקטוארית על פי IAS 19

כללי

1. הערכה אקטוארית זו הוכנה לבקשתה של התעשייה האווירית לצורך היערכות ליישום תקן חשבונאות בינלאומי מס' 19 (להלן: " IAS 19"). ההערכה כוללת חישוב אקטוארי של ההתחייבויות לפיצויים לתאריך 31 בדצמבר 2022. אנו מסכימים כי חוות דעת זו תצורף לדו"חות התעשייה האווירית שיפורסמו לרשות ניירות ערך ולבורסה.

2. תעשייה אווירית משלמת לעובדים פיצויים כנדרש על פי החוק הישראלי. ההערכה האקטוארית התבססה על שיטת Projected Unit Credit כנדרש על פי תקן 19 ועל פי כללים אקטואריים מקובלים.

3. ההנחות האקטואריות בבסיס החישובים הן בגישת best estimate ולא שמרניות, כלומר- מטרת ההערכה להציג תחזיות מדויקות ככל האפשר. תוצאות דומות (אך לא זהות) היו יכולות להתקבל ע"י בחירת הנחות אחרות בטווח סביר.

4. **נתוני עובדים –** נתונים אלו סופקו ע"י החברה ; נערכו בדיקות סבירות לגבי הנתונים, אך לא ביקורת מלאה. להלן טבלה מסכמת של הנתונים ל 31.12.2022 :

סטטיסטיקה דמוגרפית – עובדים פעילים
(לא כולל סטודנטים ותלמידים)

מפעל	מספר עובדים	מס' זכאים לתוספת שכר עידוד	גיל ממוצע	וותק ממוצע	שכר נקוב ממוצע	שכר להסתגלות ממוצע
תע"א	9,679	7,521	47.0	14.8	17,109	22,546
אלתא	3,623	2,603	46.7	14.9	19,926	25,648

המומחים להטבות לעובדים - בנפיט בע"מ. רח' הלפיד 8 קרית מטלון פתח תקוה 49170 ת.ד. 7076 טל: 03-9202030 פקס: 03-9202035

סטטיסטיקה דמוגרפית – גמלאים

גמלאים במסגרת פרישות מרצון				
מפעל	מס' גמלאים	גיל ממוצע	גמלא ממוצעת	תקופה ממוצעת
תעשייה אווירית	191	64.0	14,554	2.54
אלתא	14	64.5	13,225	1.29

גמלאים במסגרת הסכם צמיחה				
מפעל	מס' גמלאים	גיל ממוצע	גמלא ממוצעת	תקופה ממוצעת
תעשייה אווירית	85	65.0	12,045	1.75
אלתא	32	65.2	14,664	1.87

גמלאים תוכנית תעופה				
מפעל	מס' גמלאים	גיל ממוצע	גמלא ממוצעת	תקופה ממוצעת
תעשייה אווירית	38	63.8	11,331	3.17

גמלאים רמתא				
מפעל	מס' גמלאים	גיל ממוצע	גמלא ממוצעת	תקופה ממוצעת
תעשייה אווירית	15	65.1	13,721	1.63

5. נתונים נוספים – להלן נתונים והנחות נוספות ששימשו בחישוב:

5.1 **גיל פרישה –** גיל הפרישה לגברים ולנשים 67.

5.2 **משכורת קובעת –** המשכורת האחרונה הרלוונטית עבור תשלום פיצויים.

5.3 **סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין –**העובדים בקבוצה ג' בלבד (העובדים שהצטרפו לתע"א אחרי 1/1995 ואינם משתייכים למבטחים החדשה או למנורה) חתומים על סעיף 14 מלא בגין ההפקדות על כל שכרם מתחילת עבודתם. העובדים בקבוצה ב' חתומים על סעיף 14 חלקי (72% מההפקדות – 6% מהשכר) מתחילת עבודתם. ההפקדות השוטפות בגין עובדים בקבוצה א' אינן תחת סעיף 14.
בעת פרישת גיל, משוחררים כספים שהופקדו בשוטף לטובת עובדים מכל 3 הקבוצות והם אינם זכאים להשלמה כלשהיא. החישוב לוקח בחשבון נתון זה.

5.4 **פיצויים –** ההסכם הקיבוצי קובע כי יש לשחרר את הסכומים בקופות לעובד המגיע לגיל פרישה (או הפורש מטעמי נכות / מוות). לפני הגעה לגיל פרישה הנוהג בחברה הוא למשוך את קופת הגמל (2.33%) לעובד העוזב מרצונו.
לעובד המפוטר מקבוצה א' משלימים את הסכומים בקופות ל-100%. במידה והסכום גבוה מ-100%, החברה מושכת את העודף אך לא יותר מהיתרה בקופת 2.33%. עובד המפוטר מקבוצה ב' יקבל את הגבוה מבין יתרת קופת 2.33% לבין 28% פיצויים (לחברה חובת השלמה על ההפקדות לקופת ה-2.33%). עובד המפוטר מקבוצה ג' אינו זכאי כלל להשלמה.

בהמשך לאמור לעיל, ה IFRS קובע כי מדובר בהטבות בגין פיטורין ולא בהטבות לאחר העסקה ולכן אין צורך להחזיק עתודה בגין פיצויים.

המומחים להטבות לעובדים - בנפיט בע"מ. רח' הלפיד 8 קרית מטלון פתח תקוה 49170 ת.ד. 7076 טל: 03-9202030 פקס: 03-9202035

5.5 **יעודות –** החברה מפרישה סכומים לקופות אישיות לפיצויים (קרנות פנסיה + ביטוחי מנהלים וקופת גמל 2.33%), אשר נכללו בסעיף הנכסים כיוון שהן עומדות בתנאים שהוגדרו לכך .

5.6 **מענק עקב פטירה –** ניתנת לשארי עובדים שנפטרו בגובה 3 משכורות חודשיות.(הטבה חד פעמית)

עפ"י ה IFRS לא מדובר בהטבה לטווח ארוך או הטבה לאחר העסקה ולכן אין צורך להחזיק עתודה.

5.7 **מענק עקב אי ניצול ימי מחלה –** ניתנת לפורשים לפנסיית זקנה בגיל פרישה או לאחר מכן בגובה **2.8** משכורות (בממוצע. שכר נקוב כפול 1.14 אם זכאי לתוספת שכר עידוד).

5.8 **מענק הסתגלות** – הטבה חד פעמית הניתנת לפורשים לפנסיית זקנה בגיל פרישה או לאחר מכן בגובה משכורת אחת (שכר נקוב כפול 1.14 אם זכאי לתוספת שכר עידוד).

5.9 **הטבת שי לחג –** ניתנת במקרים של פרישת גיל או פרישה עקב נכות בלבד בגובה 1,150 ₪. במקרה מוות, ניתנת הטבה זו לבן/בת הזוג למשך 3 שנים. עבור עובדים פעילים החישוב מזניח מיתות מתאונות עבודה, בהם זכאי בן/בת הזוג לשי לכל החיים. עבור גמלאים החישוב לוקח בחשבון נתון זה. הונח ששי לחג (הפסח) מתקבל בחודש אפריל.

5.10 **מענק עקב נכות –** הטבה חד פעמית הניתנת לעובד שפרש עקב בשיעור של 100% נכות בלבד. ההטבה בגובה 40% מהשכר הנקוב כפול וותק ובנוסף 5 משכורות (שכר נקוב כפול 1.14 אם זכאי לתוספת שכר עידוד+ תשלום ניידות רכב). השתמשנו בטבלת נכות עפ"י שפורסמה ב 2013.

5.11 **פדיון ימי חופשה –** לאחר בדיקה נמצא שבממוצע ניצול החופשה השנתית נמוך ממכסת החופשה השנתית ולכן הונח בחישוב שיעשה פדיון חופשה בעת סיום יחסי עובד ומעביד מכל סיבה שהיא (התפטרות, פיטורין, נכות, פטירה ופרישה). ערך שעת חופש חושב ע"פ שכר משולם חלקי 182.7.

5.12 **הטבת בכירים** – קיימים 73 בכירים הזכאים לפיצויים מוגדלים במקרה של עזיבה בכפוף להחלטת הדירקטוריון. על בסיס ניסיון העבר הונחו 50% פיצויים נוספים. קיימות שתי קבוצות של בכירים: קבוצה ראשונה זו קבוצה של בכירים שנהיו בכירים לפני 1.8.2016 והם יהיו זכאים ל 50% פיצויים נוספים על כל תקופת עבודתם כולל התקופה לפני היותם בכירים וגם אם יפרשו בגיל פרישה.

הקבוצה השנייה זו קבוצה של בכירים שנהיו בכירים לאחר 1.8.2016 והם יהיו זכאים ל 50% פיצויים נוספים רק על התקופה בה היו במעמד בכיר ובמידה ויפרשו לפני גיל פרישה.

6 . הנחות ומתודולוגיה אקטוארית

הערך הנוכחי של ההתחייבויות חושב בשיטת Projected Unit Credit . סכום הפיצויים החזוי במקרה מוות, נכות, פרישה מעבודה או הגעה לגיל הפנסיה, חושב בהתאם להנחות האקטואריות המפורטות להלן עבור האוכלוסייה שהוצגה לעיל. הערך הנוכחי של ההתחייבויות שווה לערך הנוכחי האקטוארי של ההטבות בגין שנות העבודה שנצברו.

המומחים להטבות לעובדים - בנפיט בע"מ. רח' הלפיד 8 קרית מטלון פתח תקוה 49170 ת.ד. 7076 טל: 03-9202030 פקס: 03-9202035

7. הנחות כלכליות:

7.1 **ריבית היוון –** בהתאם להנחיית הרשות לני"ע, שערי הריבית להיוון חושבו על פי עקום הריבית (ריבית SPOT) של התשואות לפדיון באגרות חוב קונצרניות צמודות למדד (ציטוט של שערי ריבית). עבור התחייבות בגין שי לחג השתמשנו בריבית קונצרנית צמודה למדד, לתקופה של 20 שנים. הריבית למועד החישוב: 3.0%.

7.2 **אינפלציה חזויה** – 2%.

8. הנחות דמוגרפיות:

8.1 עליות שכר –בעקבות מחקר שבוצע בשנת 2021 על גידול השכר בשנים 2014-2021, הונח גידול שכר ע"פ דירוג. בהמשך למחקר ובשיתוף עם ההנהלה הוחלט להניח את הגידולים הבאים

דירוג	שם דירוג	שיעור גידול שכר
0	פקידים	1.86%
1	מהנדסים	0.21%
2	טכנאים	2.59%
4	תעופה	3.16%
10	ארעי	0.86%
16	מנהלים	2.90%
17	מנהלים טכניים	2.24%
18	הנהלה בכירה	4.08%
20	ממ""ש	3.39%
21	מחקר	2.29%
26	חוזה אישי	2.48%
27	משפטנים	0.82%
30	טייסים	1.42%
40	ארעי	3.03%

המומחים להטבות לעובדים - בנפיט בע"מ. רח' הלפיד 8 קרית מטלון פתח תקוה 49170 ת.ד. 7076 טל: 03-9202030 פקס: 03-9202035

8.2 **שיעורי עזיבה** – שיעורי העזיבות נבדקו בשנים 2013-2019 ומפורטים בטבלה הבאה:

גיל	שיעור עזיבה
16-23	0.008
24-28	0.057
29-35	0.024
36-42	0.014
43-48	0.009
49-53	0.006
54-55	0.003
+56	0.001

8.3 **שיעורי תמותה ונכות** – להנחות התמותה והנכות השפעה נמוכה על תוצאות הערכה. השתמשנו בלוחות שפרסם משרד האוצר לאחרונה.

9. תוצאות – להלן סיכום התוצאות לתאריך 31 בדצמבר 2022:

<u>מחויבות אקטוארית בגין הטבות לעובדים בש"ח</u>

	אלתא	תעשיה אווירית
פדיון חופשה	61,659,352	162,458,788
הטבת מחלה	82,556,361	193,341,632
הטבת הסתגלות	29,484,414	69,050,583
הטבת נכות (אחוז פיצויים)	15,750,160	34,734,006
הטבת נכות (חודשי הסתגלות)	9,626,786	22,245,542
שי לחג	19,180,999	51,642,010
סה"כ	**218,258,071**	**533,472,560**
הטבת בכירים	980,328	10,376,300

להלן פירוט ההפרשה לחופש לזמן קצר בש"ח :

שנה	**אלתא**	**תעשיה אווירית**
2023	4,069,956	13,087,956
2024	2,879,950	12,052,810
2025	4,007,560	7,654,641
2026	3,954,189	9,850,326

** שנה רביעית לצורך גלגול בלבד. (לא נכנס להגדרת "טווח קצר")

<u>מחויבות אקטוארית בגין שי לחג לפורשים</u>

	אלתא	**תעשיה אווירית**
מס' פנסיונרים	1,636	10,406
סה"כ עתודה *	23,387,740	138,158,635

* בהנחה שכולם נשואים ושהאישה צעירה מבעלה ב-3 שנים .

<u>חבות בגין מקבלי פנסיה מוקדמת בש"ח</u>

במסגרת פרישות מרצון:

	אלתא	**תעשיה אווירית**
מס' מקבלי פנסיה מוקדמת	14	191
סה"כ עתודה *	3,039,559	80,402,106
עלות ערבות	72,684	3,284,650
סה"כ עתודה כולל עלות ערבות	3,112,243	83,686,756

* ריבית ההיוון הינה ריבית צמודה למדד של אג"ח קונצרני לתקופת המח"מ של הפנסיות המוקדמות.
הריבית למועד החישוב: 1.26% (מח"מ 1.25).

במסגרת הסכם צמיחה:

	אלתא	**תעשיה אווירית**
מס' מקבלי פנסיה מוקדמת	32	85
סה"כ עתודה *	9,714,077	18,781,677
עלות ערבות	292,270	709,151
סה"כ עתודה כולל עלות ערבות	10,006,348	19,490,828

* ריבית ההיוון הינה ריבית צמודה למדד של אג"ח קונצרני לתקופת המח"מ של הפנסיות המוקדמות.
הריבית למועד החישוב: 1.11% (מח"מ 0.97).

במסגרת הסכם תעופה:

	תעשיה אווירית
מס' מקבלי פנסיה מוקדמת	38
סה"כ עתודה *	12,783,941
עלות ערבות	650,441
סה"כ עתודה כולל עלות ערבות	13,434,382

* ריבית ההיוון הינה ריבית צמודה למדד של אג"ח קונצרני לתקופת המח"מ של הפנסיות המוקדמות.
הריבית למועד החישוב: 1.44% (מח"מ 1.67).

רמתא:

	תעשיה אווירית
מס' מקבלי פנסיה מוקדמת	15
סה"כ עתודה *	3,920,323
עלות ערבות	96,314
סה"כ עתודה כולל עלות ערבות	4,016,638

* ריבית ההיוון הינה ריבית צמודה למדד של אג"ח קונצרני לתקופת המח"מ של הפנסיות המוקדמות.
הריבית למועד החישוב: 1.02% (מח"מ 0.82).

10. ניתוח רגישות-

<u>מחויבות אקטוארית בגין הטבות לעובדים בש"ח</u>
(לא כולל פורשים נוספים ובכירים)

	אלתא	**תעשיה אווירית**
שיעור עליית שכר 1% +	238,868,576	581,212,426
שיעור עליית שכר 1% -	200,632,784	492,610,086
שיעור ריבית ההיוון 1% +	196,890,546	483,123,021
שיעור ריבית ההיוון 1% -	243,825,143	593,627,592

<u>חבות בגין שי לחג לפורשים</u>

	אלתא	**תעשיה אווירית**
שיעור ריבית ההיוון 1% +	21,502,776	127,388,048
שיעור ריבית ההיוון 1% -	25,572,767	150,610,084

<u>חבות בגין מקבלי פנסיה מוקדמת בש"ח</u>
(לא כולל ערבות)

במסגרת פרישות מרצון:

	אלתא	**תעשיה אווירית**
שיעור ריבית ההיוון 1% +	3,009,446	78,796,194
שיעור ריבית ההיוון 1% -	3,070,551	82,088,983

במסגרת הסכם צמיחה (לא כולל פורשים נוספים):

	אלתא	**תעשיה אווירית**
שיעור ריבית ההיוון 1% +	9,582,675	18,442,172
שיעור ריבית ההיוון 1% -	9,849,967	19,138,056

במסגרת הסכם תעופה:

	תעשיה אווירית
שיעור ריבית ההיוון 1% +	12,453,532
שיעור ריבית ההיוון 1% -	13,136,008

רמתא:

	תעשיה אווירית
שיעור ריבית ההיוון 1% +	3,880,042
שיעור ריבית ההיוון 1% -	3,961,749

* שיטת החישוב ששימשה לניתוח הרגישות מבוססת על שיטת יחידת הזכאות החזויה באותו אופן כפי שחושבה המחויבות להטבה מוגדרת לצורך הכרה בדוח הכספי. החישוב מציג את ההשפעה הכספית על המחויבות להטבה מוגדרת בהנחה כי השאר המשתנים נשארים קבועים. במציאות, הנחה זו פעמים רבות אינה מתקיימת ועשויה להיות קורלציה בין ההנחות.
* שינוי בשיעור השכר משפיע ביחס הפוך לשיעור הריבית.

11. ההערכה שלעיל מסכמת פרטים חשבונאיים ואקטואריים הקשורים בהתחייבות של התעשייה האווירית לישראל לעובדים שיסיימו עבודתם בחברה בעתיד. העבודה הוכנה על פי הנחיות וסטנדרטים חשבונאיים ואקטואריים מקצועיים מקובלים לעבודות מסוג זה.

12. מצ"ב נספח המפרט את הסכומים למאזן ולדו"ח רווח והפסד.

המומחים להטבות לעובדים - בנפיט בע"מ. רח' הלפיד 8 קרית מטלון פתח תקוה 49170 ת.ד. 7076 טל: 03-9202030 פקס: 03-9202035

חוות דעת זו הוכנה ע"י מר אייל בוכבינדר ת.ז 23613698

פרטי השכלתי:

- M.A בסטטיסטיקה באוניברסיטת חיפה .
- בעל תעודת DAT באקטואריה מטעם אוניברסיטת חיפה והמכון הבריטי לאקטואריה

  Diploma in Actuarial Techniques, Institute of Actuaries, U.K
- חבר מלא באגודת האקטוארים הישראלית .F.IL.A.A

ניסיוני המקצועי:

- סמנכ"ל ואקטואר ראשי מ 1996 בחברת "המומחים להטבות לעובדים בנפיט בע"מ.
- משנת 1992 מרצה בחוג לסטטיסטיקה בלימודי אקטואריה, אוניברסיטת חיפה.

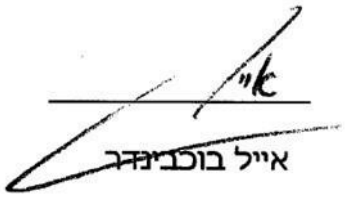

סכומים למאזן ולדו"ח רווח והפסד-
תע"א 31.12.2022

	הטבת מחלה	הטבת פרישה	שי לחג	הטבת נכות	פדיון חופש
ע"נ של ההתחייבויות	193,341,632	69,050,583	51,642,010	56,979,547	162,458,788
שווי הוגן של נכסי התכנית (לא כולל קופה מרכזית לפיצויים)	-	-	-	-	-
סה"כ התחייבות נטו לצורך הכללה במאזן החברה	193,341,632	69,050,583	51,642,010	56,979,547	162,458,788
עלות שירות שוטפת	15,890,516	5,675,184	4,328,847	3,387,619	18,798,131
עלות ההיוון	5,004,836	1,780,170	1,412,722	1,398,259	4,263,556
הפסד (רווח) אקטוארי שהוכר השנה	-59,178,076	-20,410,715	-22,571,243	-12,706,407	-50,024,695
סה"כ הוצאה לצורך הכללה בדוח רווח והפסד לתקופה	-38,282,723	-12,955,360	-16,829,673	-7,920,530	-26,963,009
התנועה בחשבון ההתחייבות נטו במאזן					
התחיבות נטו- יתרת פתיחה	246,027,099	87,866,821	68,471,683	69,598,805	212,222,135
הוצאה לתקופה	-38,282,723	-12,955,360	-16,829,673	-7,920,530	-26,963,009
פיצויים ששולמו לא מהנכסים	-14,402,744	-5,860,878	-	-4,698,728	-22,800,338
הפרשות לתכניות	-	-	-	-	-
התחיבות נטו- יתרת סגירה	193,341,632	69,050,583	51,642,010	56,979,547	162,458,788
שינוי בערך הנוכחי של ההתחייבויות					
ע"נ של ההתחייבויות - יתרת פתיחה	246,027,099	87,866,821	68,471,683	69,598,805	212,222,135
ע"נ של ההתחייבויות - יתרת פתיחה כולל מעבר עובדים	246,027,099	87,866,821	68,471,683	69,598,805	212,222,135
עלות שירות שוטפת	15,890,516	5,675,184	4,328,847	3,387,619	18,798,131
עלות הריבית	5,004,836	1,780,170	1,412,722	1,398,259	4,263,556
סה"כ פיצויים ששולמו	-14,402,744	-5,860,878	-	-4,698,728	-22,800,338
הפסד (רווח) אקטוארי בגין שינוי ריבית	-50,352,215	-17,982,934	-10,748,296	-13,626,473	-42,896,737
הפסד (רווח) בגין גידול שכר 8 %	-	-	-	-	-
הפסד (רווח) בגין פרישה מוקדמת	-	-	-	-	-
הפסד (רווח) אקטוארי אחר	-8,825,861	-2,427,781	-11,822,946	920,065	-7,127,958
ערך נוכחי של ההתחייבויות- יתרת סגירה	193,341,632	69,050,583	51,642,010	56,979,547	162,458,788
הפחתה כולל פורשים נוספים תעופה					
התחייבות לאחר פורשים נוספים תעופה					
תיקון יתרת פתיחה מעבר עובדים					
	-	-	-	-	-
הפסד בגין גידול שכר 8%	-	-		-	-
רווח בגין פורשים לפנסיה מוקדמת	-	-		-	

בברכה,
אייל בוכבינדר, אקטואר

סכומים למאזן ולדו"ח רווח והפסד-
אלתא 31.12.2022

	הטבת מחלה	הטבת פרישה	שי לחג	הטבת נכות	פדיון חופש
ע"נ של ההתחייבויות	82,556,361	29,484,414	19,180,999	25,376,945	61,659,352
שווי הוגן של נכסי התכנית (לא כולל קופה מרכזית לפיצויים)	-	-	-	-	-
סה"כ התחייבות נטו לצורך הכללה במאזן החברה	82,556,361	29,484,414	19,180,999	25,376,945	61,659,352
עלות שירות שוטפת	6,402,346	2,286,552	1,533,268	1,497,621	7,209,195
עלות ההיוון	2,113,921	750,844	511,782	609,377	1,636,473
הפסד (רווח) אקטוארי שהוכר השנה	-24,637,028	-8,387,755	-7,686,520	-4,369,813	-20,769,420
סה"כ הוצאה לצורך הכללה בדוח רווח והפסד לתקופה	-16,120,761	-5,350,359	-5,641,470	-2,262,816	-11,923,752
התנועה בחשבון ההתחייבות נטו במאזן					
התחיבות נטו- יתרת פתיחה	103,380,622	36,921,651	24,822,469	30,955,157	80,585,213
הוצאה לתקופה	-16,120,761	-5,350,359	-5,641,470	-2,262,816	-11,923,752
פיצויים ששולמו לא מהנכסים	-4,703,500	-2,086,878	-	-3,315,396	-7,002,109
הפרשות לתכניות	-	-	-	-	-
התחיבות נטו- יתרת סגירה	82,556,361	29,484,414	19,180,999	25,376,945	61,659,352
שינוי בערך הנוכחי של ההתחייבויות					
ע"נ של ההתחייבויות - יתרת פתיחה	103,380,622	36,921,651	24,822,469	30,955,157	80,585,213
ע"נ של ההתחייבויות - יתרת פתיחה כולל מעבר עובדים	103,380,622	36,921,651	24,822,469	30,955,157	80,585,213
עלות שירות שוטפת	6,402,346	2,286,552	1,533,268	1,497,621	7,209,195
עלות הריבית	2,113,921	750,844	511,782	609,377	1,636,473
סה"כ פיצויים ששולמו	-4,703,500	-2,086,878	-	-3,315,396	-7,002,109
הפסד (רווח) אקטוארי בגין שינוי ריבית	-21,114,632	-7,540,940	-4,150,224	-5,800,819	-16,239,228
הפסד (רווח) בגין גידול שכר 8 %	-	-		-	-
הפסד (רווח) בגין פרישה מוקדמת	-	-	-	-	-
הפסד (רווח) אקטוארי אחר	-3,522,397	-846,815	-3,536,296	1,431,005	-4,530,191
ערך נוכחי של ההתחייבויות- יתרת סגירה	82,556,361	29,484,414	19,180,999	25,376,945	61,659,352

הפחתה(תוספת) בגין פורשים
תוספת בגין פדיון חופש לנותרים (מעל 780 שעות)

הפסד בגין גידול שכר 8%	-	-	-
רווח בגין פורשים לפנסיה מוקדמת	-	-	

בברכה,
אייל בוכבינדר, אקטואר

תשלומי פנסיה מוקדמת במסגרת פרישות מרצון
31 לדצמבר 2022

	תע"א	אלתא
שינוי בערך הנוכחי של ההתחייבויות		
ע"נ של ההתחייבויות - יתרת פתיחה	115,030,458	5,763,200
עלות שירות חדשים	7,147,092	-
עלות הריבית	-220,573	-9,748
סה"כ פנסיות ששולם	-36,623,189	-2,661,605
הפסד (רווח) אקטוארי בגין שינוי ריבית	-6,171,214	-110,365
הפסד (רווח) אקטוארי אחר	1,239,532	58,076
ערך נוכחי של ההתחייבויות- יתרת סגירה	80,402,106	3,039,559
עלות ערבות	3,284,650	72,684
ערך נוכחי סה"כ התחייבות	83,686,756	3,112,243

בברכה,
אייל בוכבינדר, אקטואר

תשלומי פנסיה מוקדמת במסגרת הסכם צמיחה
31 בדצמבר 2022

	תע"א	אלתא
שינוי בערך הנוכחי של ההתחייבויות		
ע"נ של ההתחייבויות - יתרת פתיחה	35,904,556	16,710,877
עלות שירות חדשים	-	-
עלות הריבית	-100,938	-48,623
סה"כ פנסיות ששולמו ע"פ דיווח תע"א	-16,289,318	-6,677,194
תוספת פנסיות שישולמו	-	-
הפסד (רווח) אקטוארי בגין שינוי ריבית	-1,300,222	-486,044
הפסד (רווח) אקטוארי אחר	567,598	215,061
ערך נוכחי של ההתחייבויות- יתרת סגירה	18,781,677	9,714,077
עלות ערבות	709,151	292,270
ערך נוכחי סה"כ התחייבות	19,490,828	10,006,348
סה"כ פנסיות ששולמו מתחילת תוכנית צמיחה	273,717,153	66,455,293
תוספת בגין פורשים עתידים	-	
סה"כ עתודה לפנסיה מוקדמת	293,207,981	76,461,641

פנסיות שדווחו ע"י תע"א	**-16,289,318**	**-6,677,194**
ממוצע פורש עד עכשיו	587,591	780,221
ממוצע שהתחשיב לקח בחשבון	643,011	795,569
כמות פורשים עד כה כולל מסימים	499	98
	רבעון	4

בברכה,
אייל בוכבינדר, אקטואר

תשלומי פנסיה מוקדמת במסגרת הסכם תעופה
31 לדצמבר 2022

תע"א

שינוי בערך הנוכחי של ההתחייבויות

ע"נ של ההתחייבויות - יתרת פתיחה	21,278,969
עלות שירות חדשים	-
עלות הריבית	-37,833
סה"כ פנסיות ששולמו ע"פ דיווח תע"א	-7,183,140
תוספת פנסיות שישולמו	-
הפסד (רווח) אקטוארי בגין שינוי ריבית	-1,389,090
הפסד (רווח) אקטוארי אחר	115,035
ערך נוכחי של ההתחייבויות- יתרת סגירה	12,783,941
עלות ערבות	650,441
ערך נוכחי סה"כ התחייבות	13,434,382
סה"כ פנסיות ששולמו מתחילת תוכנית צמיחה	34,021,588
תוספת בגין פורשים עתידים	-
סה"כ עתודה לפנסיה מוקדמת	47,455,970

פנסיות שדווחו ע"י תע"א	**-7,183,140**
ממוצע פורש עד עכשיו	616,311
ממוצע שהתחשיב לקח בחשבון	643,011
כמות פורשים עד כה כולל מסימים	77

בברכה,
אייל בוכבינדר, אקטואר

תשלומי פנסיה מוקדמת רמתא
31 בדצמבר 2022

רמתא

שינוי בערך הנוכחי של ההתחייבויות

ע"נ של ההתחייבויות - יתרת פתיחה	6,824,360
עלות שירות חדשים	-
עלות הריבית	-19,300
סה"כ פנסיות ששולמו ע"פ דיווח תע"א	-2,863,251
תוספת פנסיות שישולמו	-
הפסד (רווח) אקטוארי בגין שינוי ריבית	-142,878
הפסד (רווח) אקטוארי אחר	121,392
ערך נוכחי של ההתחייבויות- יתרת סגירה	3,920,323
עלות ערבות	96,314
ערך נוכחי סה"כ התחייבות	4,016,638
סה"כ פנסיות ששולמו מתחילת תוכנית צמיחה	11,332,462
תוספת בגין פורשים עתידים	-
סה"כ עתודה לפנסיה מוקדמת	15,349,100

פנסיות שדווחו ע"י תע"א	**-2,863,251**
ממוצע פורש עד עכשיו	403,924
ממוצע שהתחשיב לקח בחשבון	643,011
כמות פורשים עד כה כולל מסימים	38

בברכה,
אייל בוכבינדר, אקטואר

נספח שי לחג 31.12.2022
פעילים + גמלאים

סה"כ מעגל סופי

ע"נ של ההתחייבויות - יתרת פתיחה	231,739,491	52,251,968
עלות שירות שוטפת	4,328,788	1,533,268
עלות הריבית	7,344,846	1,678,235
סה"כ שי ששולם ששולם	-11,966,900	-1,881,400
הפסד (רווח) אקטוארי בגין שינוי ריבית	-34,639,026	-8,347,548
הפסד (רווח) אקטוארי אחר	-7,006,553	-2,665,784
ערך נוכחי של ההתחייבויות- יתרת סגירה	**189,800,645**	**42,568,739**

בברכה,
אייל בוכבינדר, אקטואר